ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\M\May Karel\May Karel - Ve stínu padasaha 1 - Pouští.pdb

PDB Name: Karel May-Pouští 1
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

KAREL MAY
Pouští

PRVNÍ SVAZEK CYKLU VE STÍNU PADIŠÁHA

1 MRTVÝ VE VÁDÍ TARFÁVÍ

„A je to skutečně pravda, sidi, že chceš zůstat ďaurem, nevěřícím, kterým opovrhujeme víc nežli psem a který je nám odpornější nežli krysa, požírající jenom odpadky?“

„Ano.“

„Sidi, já nenávidím nevěřící a přeju jim, že po smrti přijdou do džehenny, říše ďáblovy. Ale tebe bych rád zachránil před věčnou záhubou, která tě stihne, když se nepřihlásíš k ikrár bi 'l-lisán, k svatému svědectví. Jsi tak hodný, tak docela jiný nežli všichni ostatní, kterým jsem sloužil, a proto tě obrátím na pravou víru, ať už chceš nebo ne.“

Tak mluvil Halef, můj sluha a průvodce, s nímž jsem putoval roklinami a soutěskami Džebel Avrásu a pak sestoupil k Drá el Havá, abychom se dostali přes Džebel Tarfáví do Seddády, Krisu a Dgaše, odkud vede cesta přes pověstný Šot el Džeríd do Fetnásy a Kbilli.

Halef byl podivný chlapík. Byl tak malý, že mi sahal sotva k podpaží, a přitom tak hubený a tenký, jako by byl ležel celých deset let někde v herbáři mezi pijavými papíry. Obličejíček se mu ztrácel pod turbanem, který měl dobrého půl metru v průměru. Jeho kdysi bílý burnus byl jistě zhotoven pro muže mnohem většího, takže pokaždé, když Halef sesedl s koně a chtěl vykročit, musel si burnus nadzvednout jako dáma vlečku. Ale přes všecky výhrady k jeho zevnějšku vzbuzoval ten malý človíček úctu. Byl totiž neobyčejně bystrý, velice odvážný a obratný a svou houževnatostí překonával i ty největší obtíže. A protože kromě toho ovládal všecka nářečí, jimiž se mluví mezi sídlem kmene Valad Bú Sebá a nilskou deltou, byl jsem s ním plně spokojen a jednal jsem s ním spíš jako s přítelem nežli sluhou.

Ovšem, Halef měl jednu vlastnost, která mě někdy dovedla pořádně otravovat: byl fanatickým muslimem a z lásky ke mně se rozhodl, že mě obrátí na svou víru, na islám. Právě teď se o to znovu marně pokoušel a byl bych se málem rozesmál, jak komicky se přitom tvářil.

Jel jsem na malém, polodivokém berberském hřebci a nohy se mi téměř ploužily po zemi; zato Halef, aby vypadal důstojněji, vybral si starou, hubenou, ale neobyčejně vysokou hasiferdžánskou klisnu a seděl tak vysoko, že na mě mohl shlížet svrchu. Při rozhovoru byl nadmíru čilý. Nožkama, kterýma nedosáhl do třmenů, klátil sem a tam, tenkou hnědou paží šermoval ve vzduchu a svou řeč provázel tak živou mimikou, že jsem se musel tuze přemáhat, abych zachoval vážnou tvář.

Když jsem mu na jeho poslední slova neodpověděl, pokračoval:

„Víš, sidi, co se stane s ďaury, když umřou?“

„Copak?“

„Po smrti přijdou všichni lidé, ať už to jsou muslimové, křesťané, židé nebo jiní, do barzachu.“

„To je stav mezi smrtí a vzkříšením?“

„Ano, sidi. A z toho je jednou všechny probudí hlaholení trub, až přijde jóm el achír, poslední soud, a el áchirez, konec světa. Pak bude po všem veta. Zbude jen el kursí, trůn boží, er Rúh, Duch svatý, el lauh el mahfúz a el kalám, tabule a pero boží prozřetelnosti.“

„A nic víc už nezůstane?“

„Ne.“

„A co ráj a peklo?“

„Sidi, ty jsi chytrý a moudrý, ty si hned všimneš, na co jsem zapomněl, a proto je hrozná škoda, že chceš zůstat prokletým ďaurem. Ale při svém vousu přísahám, že tě obrátím na naši víru, ať už chceš, nebo ne!“

Při těch slovech svraštil Halef čelo v šest hrozivých vrásek, zatahal se za svých sedm vláken na bradě, škubl za osm pavučinek vpravo a devět chloupků vlevo od svého nosu, čemuž suma sumárum říkal „můj vous“, podnikavě zamrskal nohama a vjel volnou rukou tak prudce do hřívy své klisny, jako by ta, chuděra, byla ďábel, jemuž mám být vyrván.

Zvíře, tak děsivě vyrušené ze svého rozjímání, se pokusilo vzepnout, ale okamžitě si připomnělo své úctyhodné stáří a hrdě znovu upadlo do předchozí lhostejnosti. Zato Halef pokračoval:

„Ano, džanna, ráj, a džehenna, peklo, ty musí také zůstat — kam jinam by potom přišli navěky blažení a navěky

zatracení? Jenže předtím musí po zmrtvýchvstání přejít po mostě sirát, který vede nad el halák, propastí zatracení, a je tak úzký a ostrý jako ostří dobře nabroušeného meče.“

„Ještě jsi na něco zapomněl,“ podotkl jsem.

„Na co?“

„Na to, že se zjeví daddžál.“

„Opravdu! Sidi, ty znáš korán a všecky posvátné knihy, a přesto se nechceš obrátit na pravou víru! Ale jen se nestarej, já už z tebe udělám pravověrného muslima! Tak tedy před posledním soudem se zjeví daddžál, kterému říkají ďaurové Antikrist, viď, sidi?“

„Ano.“

„A potom u každého otevřou el kitáb, knihu, ve které jsou zaznamenány jeho dobré i zlé skutky, a nastane el hisáb, hodnocení těchto činů, a to bude trvat padesát tisíc let — lidem dobrým to uplyne jako okamžik, zato zlým to bude připadat jako celá věčnost. A to je hukm, zvážení všech lidských skutků.“

„A potom?“

„Potom nadejde vynesení rozsudku. Lidé, u kterých převažují dobré skutky, přijdou do ráje, hříšní ďaurové do pekla, ale hříšní muslimové budou odpykávat trest jen krátkou dobu. Tak vidíš, sidi, co tě čeká, i když vykonáš víc dobrých než zlých skutků. Ale budeš zachráněn, přijdeš se mnou do el džanny, do ráje, protože já tě obrátím na pravou víru, ať už chceš, nebo nechceš.“

I při tomto ujišťování klátil můj průvodce nohama tak usilovně, že stará hasiferdžánská klisna udiveně zastříhala ušima a snažila se po něm zašilhat velikýma očima.

„A co mě čeká ve vašem pekle?“ zeptal jsem se Halefa.

„V džehenně hoří en nár, věčný oheň, tečou tam potoky, které tak hrozně páchnou, že z nich navěky zatracení nemohou pít, i když mají palčivou žízeň, a stojí tam strašlivé stromy, mezi nimi příšerný strom zakkúm, na jehož větvích rostou ďábelské hlavy.“

„Brrrr!“

„Ano, sidi, to je hrozné! Vládcem džehenny je trestající anděl Málik. Je tu sedm oddělení, do kterých vede sedmero dveří. V džehenně, v tom prvním oddělení, si odpykávají trest hříšní muslimové, dokavaď se neočistí. Lazza, druhé oddělení, je určeno křesťanům, huthama, třetí oddělení, je pro židy, safir, čtvrté, je pro Sabejské, sakar, páté, pro kouzelníky a ctitele ohně, a gehim, šesté, pro všecky, kdo uctívají bůžky a fetiše. Ale víját, sedmé oddělení, které se také nazývá darak asfal, je nejhlubší a nejstrašnější: tam přijdou všichni pokrytci. Ve všech odděleních budou zlí duchové vláčet zatracence ohnivými proudy, a ti ubožáci musí přitom pojídat ďábelské hlavy ze stromu zakkúm, a ty hlavy jim pak rozkoušou a zničí vnitřnosti. Ó sidi, obraď se na víru Prorokovu, abys nemusel pobývat v džehenně dlouho!“

„Ale to pak přijdu do našeho pekla, a to je stejně strašné jako vaše,“ namítl jsem.

„Nevěř tomu, sidi! Při Prorokovi a při všech kalifech ti slibuji, že přijdeš do ráje. Mám ti ho vylíčit?“

„No, jak to tam vypadá?“

„El džanna leží nad sedmým nebem a má osm bran. Nejdříve přijdeš k veliké studni Haud el Kausar, z níž mohou pít statisíce blažených současně. Její voda je bílá jako mléko, její vůně vzácnější nežli mošus a myrha, a na jejím okraji stojí milióny zlatých číší, které jsou posázeny diamanty a drahým kamením. Pak přijdeš do míst, kde blažení odpočívají na zlatem protkávaných poduškách. Od nesmrtelných jinochů a věčně mladých hurisek dostávají vzácné pokrmy a nápoje. Jejich sluch ustavičně oblažuje zpěv anděla Asraela a vyzvánění zvonů, které visí na stromech a jsou rozhoupávány vánkem, vanoucím od Alláhova trůnu. Každý blažený měří šedesát loktů a je mu věčně třicet let. Ze všech rajských stromů vystupuje do popředí tuba, strom blaženosti; jeho kmen stojí v paláci Prorokově a jeho větve dosahují do příbytků blažených a na těch větvích visí všecko, co je k blaženosti zapotřebí. Z kořenů stromu tuba pramení všecky rajské řeky, ve kterých teče mléko, káva a med.“

Je to neobyčejně názorné líčení, musím však podotknout, že Mohamed zde čerpal z křesťanství a přizpůsobil je pouze myšlení svých kočovníků. Halef na mě hleděl a v jeho obličeji byla zřetelně vepsána zvědavost, jaký účinek na mě asi měl jeho popis ráje.

„No, co tomu říkáš teď?“ zeptal se, když jsem pořád mlčel.

„Upřímně se ti musím svěřit, že nechci být šedesát loktů dlouhý. A taky nechci ani slyšet o huriskách, protože jsem nepřítelem všech žen a dívek.“

„Pročpak?“ tázal se Halef udiveně.

„Protože Prorok praví: Ženin hlas je jako zpěv slavíka, ale její jazyk je plný jedu jako jazyk zmije. To jsi ještě nečetl?“

„Četl.“

Můj průvodce sklopil hlavu; porazil jsem jej slovy Prorokovými. Potom však poznamenal už s menší jistotou:

„Ale není naše blaženost přesto krásná? Vždyť se na žádnou hurisku nemusíš ani podívat!“

„Zůstanu křesťanem!“

„Ale vždyť to není těžké říkat: Lá iláha illá' lláh, Muhammadu rasúlu lláh!“

„Je snad těžší modlitba: Já abúná 'l-lazí fí 's-samaváti jatakaddas ‘smuka?“

Halef se na mě hněvivě zadíval.

„Však já dobře vím, že téhle modlitbě vás naučil ísá ben Marjam, kterého nazýváte Ježíš. Říkáte jí Otčenáš. Chceš mě pořád obracet na svou víru, ale nemysli si, že ze mne uděláš odpadlíka od tauhídu, víry v Alláha.“

Už mnohokrát jsem se pokusil oplatit mu jeho pokusy o obrácení na jinou víru. Byl jsem sice skálopevně přesvědčen o zbytečnosti tohoto počínání, ale byl to jediný prostředek, jak Halefa umlčet. Osvědčil se i nyní.

Halef cosi zavrčel a potom zamumlal:

„A přece jen tě obrátím na pravou víru, ať chceš, nebo nechceš! Co jsem si umínil, to taky prosadím, jako že jsem Hádží Halef Omar ben Hádží Abú'l Abbás ibn Hádží Dawúd al Gosara."

„Jsi tedy synem Abú'l Abbáse, syna Dawúda al Gosara?"

„Ano."

„A oba dva byli poutníky do Mekky, jak to přikazuje vaše víra?"

„Ano."

„A ty jsi taky hádží, poutník?"

„Ano."

„Všichni tři jste tedy byli v Mekce a viděli jste posvátnou kábu?"

„Dáwúd al Gosara ne."

„Vida! A přece mu říkáš hádží?"

„Ano, vždyť byl poutníkem. Dědeček pocházel z Džebel Šuršum a jako mladík se vydal na pouť do Mekky. Šťastně se dostal přes el Džuf, kterému se říká Tělo pouště, ale potom onemocněl a musel zůstat u studně Trasa. Tam se oženil a tam taky umřel brzy poté, co se mu narodil syn Abú'l Abbás. Copak o něm nemohu právem prohlásit, že byl hádží, poutník?"

„Hm! Ale Abú'l Abbás, ten byl v Mekce?"

„Ne."

„A ty přece i o svém otci říkáš, že byl hádží?"

„Ano. Vydal se na pouť do Mekky a dostal se až do roviny Admar, ale tam musel už zůstat."

„Pročpak?"

„Abú'l Abbás tam spatřil Amáru, perlu ráje, a zamiloval si ji. Amára se stala jeho ženou a porodila mu Halefa Omara, kterého tu máš vedle sebe. A pak otec zemřel. On že nebyl hádží?"

„Hm! Ale ty sám jsi byl v Mekce?"

„Ne."

„A přesto tvrdíš, že jsi hádží."

„To je tak. Když mi umřela matka, vydal jsem se na pouť do Mekky. Putoval jsem tam, kde slunce vychází i kde zapadá, k jihu i na sever, poznal jsem všecky oázy v poušti i všecky osady v Egyptě. V Mekce jsem ještě nebyl, ale jednou tam dojdu. Nejsem snad hádží?"

„Hm! Myslím, že hádží si může říkat jenom ten, kdo už v Mekce byl."

„Když se to tak vezme, ano. Ale já tam zrovna putuju!"

„To je možné. Jenže si myslím, že si taky někde najdeš nějakou hezkou dívku, zůstaneš u ní a s tvým synem to pak bude stejné jako s tebou, protože je to zřejmě osud celé vaší rodiny, a pak za nějakých sto let bude tvůj pravnuk říkat: Jsem Hádží Mustafa ben Hádží Alí ibn Hádží Saíd ibn Hádží Tufajl ibn Hádží Halef Omar ibn Hádží Abú'l Abbás ibn Hádží Dawúd al Gosara, a přitom žádný ze všech těch sedmi poutníků Mekku nikdy neviděl a skutečným, pravým poutníkem se nestal. Nemyslíš?"

Téhle neškodné zlomyslnosti se musel Halef zasmát. Mezi muslimy se najde mnoho těch, kteří se před cizinci vydávají za hádžího, poutníka, ačkoli nikdy neviděli kábu, neproběhli mezi Šafá a Mervá, nebyli v Arafatu a nebyli oholeni a ostříháni v Míná. Můj milý Halef cítil, že utrpěl porážku, ale přijal ji s veselou tváří.

„Sidi," zeptal se tiše, „povíš to na mě, že jsem nebyl v Mekce?"

„Povím to jenom tenkrát, když mě budeš chtít znovu obracet na islám. Jinak o tom pomlčím. Ale podívej se, nejsou tady v písku stopy?"

Už dávno jsme zabočili do Vádí Tarfáví, a teď jsme se dostali k místu, kde pouštní vítr zavál létavým pískem vysoké skalnaté srázy. V tomto písku bylo vidět zřetelné stopy.

„Někdo tudy jel," mínil Halef bezstarostně.

„Sestoupíme a ty stopy si prohlédneme."

Můj průvodce se na mě tázavě zadíval.

„Sidi, to je přece zbytečné. Proč si chceš prohlížet stopy kopyt?"

„Vždycky je dobré vědět, koho to máme před sebou."

„Jestli chceš pokaždé prohlížet všecky stopy, které najdeš, nedostaneš se do Seddády dřív než za dva měsíce. Proč ti záleží na tom, kdo jsou ti jezdci před námi?"

„Pobýval jsem v dalekých zemích, kde je mnoho nebezpečí a kde často závisí život na tom, jak pečlivě člověk prozkoumá všecky cesty a stopy, aby si zjistil, jestli se potká s přítelem či nepřítelem."

„Tady žádného nepřítele nepotkáš, sidi."

„To nikdy nevíš."

Seskočil jsem s koně a prohlédl jsem stopy, jela tu tři zvířata, jeden velbloud a dva koně. Velbloud byl jezdecký, poznal jsem to podle otisků podkov. Při podrobnějším zkoumání stop jsem zjistil zvláštnost: jeden kůň měl vadu, „kohoutí krok". Podivil jsem se tomu, protože zde, v těchto končinách, je taková spousta koní, že si každý jezdec může vybrat bezvadné zvíře. Majitel téhle herky, to buď nebyl Arab, anebo byl strašně chudý.

Halef se usmíval tomu, jak pečlivě prohlížím stopy v písku, a když jsem se opět vzpřímil, zeptal se: „No, co jsi vypátral, sidi?"

„Jeli tu dva koně a jeden velbloud."

„Dva koně a jeden velbloud! Alláh žehnej tvému zraku! To jsem zjistil taky, ani jsem nemusel s koně slézt. Chceš být učencem, álimem, a děláš věci, kterým se vysměje i honák oslů. K čemu ti bude ten poklad vědomostí, které jsi zde

nashromáždil?“

„Za prvé vím, že tudy asi před čtyřmi hodinami jeli tři jezdci.“

„Kdo ti za tuhle moudrost co dá? Vy cizinci jste divní lidé!“ Můj „hádží“ se při těch slovech zatvářil velice soucitně; neodpověděl jsem mu však a mlčky jsme pokračovali v cestě.

Jeli jsme po stopě dobrou hodinu, až tam, kde se údolí stáčí a kde jsme museli zahnout. Tam jsme bezděčně zastavili koně. Kousek před sebou jsme viděli tři supy. Seděli na písečné duně, a sotvaže nás spatřili, s chraptivým skřehotáním se vznesli vzhůru.

„Sup,“ poznamenal Halef. „Kde ten se ukáže, tam je jistě nablízku mršina.“

„Asi tam pošlo nějaké zvíře,“ odpověděl jsem a rozjel se za ním. Malý Halef pobídl svého koně k rychlejší jízdě, takže jsem se za ním opozdil. Ale sotvaže dojel k duně, strhl koně za uzdu a polekaně vykřikl. „Má šá'alláh! Co je to? Sidi, neleží tu snad člověk?“ Halef měl pravdu. Skutečně tu ležel muž, to na jeho mrtvole supi před chvilkou tak příšerně hodovali. Rychle jsem seskočil s koně a poklekl jsem u mrtvého. Jeho oděv byl rozdrásán supími zobany, ale nešťastník nemohl být dlouho mrtev. Cítil jsem to, když jsem se ho dotkl.

„Alláh karím, Alláh je milostivý! Sidi, zemřel ten muž přirozenou smrtí?“ zeptal se Halef.

„Ne. Copak nevidíš ránu na krku a proražené temeno? Byl zavražděn!“

„Nechť Alláh zničí toho, kdo to udělal. Nebo snad padl v čestném boji?“

„Čemu říkáš čestný boj? Možná že se stal obětí krevní msty. Prohlédneme mu oděv.“

Halef mi pomáhal. Nenašli jsme nic, docela nic, ale vtom mi padl pohled na ruku mrtvého. Všiml jsem si prostého zlatého kroužku, byl to snubní prsten, a stáhl jsem jej. Na vnitřní straně byla vyryta malá, ale zřetelná písmena: „E. P. 15e juillet 1830.“

„Co jsi to našel?“ zeptal se Halef.

„Ten muž není ibn Arab,“ odpověděl jsem.

„A kdo je to?“

„Francouz!“

„Francouz, křesťan? Jak jsi to poznal?“

„Když si křesťan bere nějakou ženu za manželku, vymění si oba prsten bez kamene a na něm bývá často vyryto jméno i den, kdy bylo manželství uzavřeno.“

„A tohle je takový prsten?“

„Ano.“

„Ale podle čeho poznáváš, že ten mrtvý patří k národu Franků? Vždyť by mohl stejně dobře pocházet z národa Inglísí nebo Almání, k němuž náležíš i ty.“

„Čtu zde francouzské znaky.“

„Přesto by mohl patřit k jinému národu. Nemyslíš, sidi, že prsten je možno najít nebo taky ukrást?“

„To je pravda. Ale podívej se na košili, kterou má mrtvý pod svým svrchním oděvem. Je to košile Evropana!“

„Kdo ho asi zabil?“

„Jeho dva druhové. Nevidíš, že je tu země rozrytá zápasem? Nepozoruješ, že…“

Zarazil jsem se vprostřed věty. Povstal jsem z pokleku, začal jsem prohledávat zemi kolem a nedaleko místa, kde ležel mrtvý, jsem našel začátek široké krvavé stopy, která se táhla stranou, mezi skaliska. Šel jsem po stopě, pušku stále připravenou k výstřelu, protože vrahové mohli být docela dobře ještě nablízku. Nedošel jsem však daleko, když přede mnou s hlasitým šuměním křídel vzlétl sup, a na místě, odkud se zvedl, jsem spatřil velblouda. Bylo po něm, vpředu na hrudi měl hlubokou ránu. Halef zalomil rukama.

„Šedivý hadžín, šedivý tuarežský hadžín, a ti vrazi, ti ničemové, ti psi ho zabili!“

Bylo vidět, že můj průvodce lituje nádherného zvířete víc nežli mrtvého Francouze. Jako pravý syn pouště, jemuž se může dobře hodit i sebemenší drobnost, se sklonil a prohledával velbloudí sedlo. Nic nenašel, kapsy byly prázdné.

„Vrazi už všecko sebrali, sidi! Kéž se celou věčnost smaží v džehenně! Nenechali tu nic, docela nic, jen velblouda — a tamhlety papíry, co leží v písku. „

Po tomto upozornění jsem si všiml, že malý kousek od nás leží několik papírů, zmačkaných a zřejmě pohozených jako nepotřebné. Mohly mi pomoci při pátrání, proto jsem šel a zvedl je. Bylo to několik archů novin. Uhladil jsem zmuchlané útržky, složil jsem je a měl jsem v ruce dvě strany Vie algérienne, L'indépendant a Mahouna. První list vychází v Alžíru, druhý v Constantine a třetí v Guelmě. Přestože se místo vydání liší, zjistil jsem při bližší prohlídce, že obsah všech tří novin se nápadně shoduje: všechny tři totiž obsahovaly zprávu o zavraždění bohatého francouzského kupce v Blidě. Z vraždy byl velmi podezřelý jistý Hámid el Amáza, arménský obchodník, který uprchl a je hledán zatykačem.

Proč asi měl u sebe tyto noviny mrtvý, jemuž patřil velbloud? Měl na celém případu nějaký osobní zájem? Byl to příbuzný kupce v Blidě, byl to jeho vrah, anebo to byl policista, pronásledující zločince?

Vzal jsem papíry k sobě, navlékl jsem si prsten na prst a vrátil jsem se s Halefem k mrtvému. Vytrvale nad ním poletovali supové, kteří se ted, sotvaže jsme se vzdálili, vrhli znovu na velblouda.

„Co chceš udělat, sidi?“ zeptal se Halef.

„Musíme toho muže pochovat. „

„Chceš ho zahrabat do země?“

„Ne, k tomu nám chybí nářadí. Nanosíme na něho hromadu kamení, tak se k němu žádné zvíře nedostane.“

„A opravdu myslíš, že je to ďaur?“

„Je to křesťan.“

„Přesto je možné, že se mýlíš, sidi! Co když je to pravověrný muslim? Dovol mi proto prosbu: položme ho tak, aby byl

tváří obrácen k Mekce!“

„Proti tomu nic nemám, protože tak bude současně obrácen i k Jeruzalému, kde trpěl a zemřel Kristus. Dejme se do práce!“

Byla to smutná práce, pociťovali jsme při ní všecku hloubku osamělosti. Když hromada kamení, pokrývající nešťastníka, byla tak vysoká, že mrtvolu dokonale chránila proti šelmám pouště, přidal jsem ještě tolik oblázků, aby nabyla tvaru kříže. Pak jsem sepjal ruce a pomodlil se. Když jsem modlitbu ukončil, obrátil se Halef k východu a začal stodvanáctou súru koránu:

„Ve jménu Boha, Milosrdného, Slitovného! Rci: Onť Bůh jest jediný, Bůh věčný! Nezplozoval, aniž zplozen byl; a nikdo roven není mu! Člověk miluje život pozemský, aniž dbá budoucího. Pro tebe nadešla však doba odchodu a jsi teď unášen ke svému Pánu, který tě probudí k novému životu. Nechť je počet tvých hříchů nepatrný, avšak tvých dobrých skutků nechť je jak zrnek písku, na kterém jsi navěky usnul v poušti!“

Po této modlitbě se Halef ohlédl vpravo, pak vlevo a pronesl: „Alláh mu dopřej klidu !“

Posléze se sklonil a pískem si otřel ruce, znečištěné dotykem mrtvoly.

„Tak, sidi, ted jsem zase táhir, čistý,“ řekl, „a smím se znovu dotýkat věcí posvátných a čistých. A co uděláme teď?“

„Pospíšíme si za vrahy, abychom je dohonili.“

„Chceš je zabít?“

„Nejsem jejich soudcem. Promluvím si s nimi a dozvím se, proč toho muže zabili. Pak uvidím, co udělám.“

„Nemohou to být chytří lidé,“ uvažoval Halef, „jinak by nebyli zabili velblouda, který měl jistě větší cenu nežli jejich koně.“

„Velbloud je mohl prozradit. Zde vidíš jejich stopu. Kupředu! Mají před námi náskok pěti hodin. Možná že je dohoníme zítra, ještě než se dostanou do Seddády.“

Bylo tíživé parno, cesta byla neschůdná a skalnatá, ale klusali jsme tak rychle, jako bychom honili gazely. Bylo vyloučeno vést v takovém klusu rozhovor. Jenže můj dobrý Halef nevydržel dlouho mlčet.

„Sidi,“ volal za mnou, „sidi, chceš mě opustit?“

Otočil jsem se.

„Opustit?“

„Ano. Moje klisna má přece starší nohy než tvůj berberský hřebec!“

Opravdu, stará hasiferdžánská kobyla se už koupala v potu a od huby jí lítaly velké chomáče pěny.

„Jenomže my dneska nemůžeme v tom největším vedru odpočívat jako jindy,“ namítl jsem, „musíme jet až do noci, jinak ty dva nedohoníme.“

„Člověk uspěchaný nedojede nikam dřív než člověk rozvážlivý, sidi, a — Alláh akbar, koukni tamhle dolů!“

Byli jsme právě u příkrého srázu údolí a dole pod námi, asi tak čtvrthodinku cesty, jsme viděli dva muže: seděli u jakési kaluže, ve které byla trocha bahnité vody. Jejich koně se popásali na tvrdé, pichlavé mimóze, rostoucí opodál.

„To jsou oni!“

„Ano, sidi, jsou to ti vrazi! Taky jim bylo moc horko a rozhodli se počkat, až přejde největší žár.“

„Anebo se tu zdrželi, aby si rozdělili kořist. Zpátky, Halefe, zpátky, ať tě nezahlídnou! Opustíme údolí a zajedeme si kousek na západ, jako bychom přijížděli od Šot Rársy.“

„A proč, sidi?“

„Ti dva nesmějí ani tušit, že jsme našli mrtvolu zavražděného.“

Naši koně vyšplhali na sráz údolí a namířili jsme na západ od pouště. Pak jsme opsali oblouk a znovu jsme se dostali k místu, kde seděli ti dva. Nemohli nás zahlédnout, protože byli usazeni v prohlubenině, ale když jsme se k nim už dost přiblížili, museli nás slyšet.

Opravdu, sotva jsme dojeli k okraji prohlubně, oba chlapíci už stáli s puškou v ruce. Tvářil jsem se, jako bych byl stejně překvapen, že tak najednou někoho potkávám tady, v osamělé poušti, ale nepovažoval jsem za nutné sáhnout po pušce.

„As-salám 'alajkum!“ pozdravil jsem je a přitáhl jsem koni uzdu.

„Walajkum as-salám!“ odpověděl starší z nich. „Kdo jste?“

„Jsme pokojní jezdci.“

„Odkud přijíždíte?“

„Ze západu.“

„A kam míříte?“

„Do Seddády!“

„Z kterého jste kmene?“

Ukázal jsem na Halefa.

„On pochází z roviny Admar a já patřím k bani Sachsa. Kdo jste vy?“

„My jsme ze slavného kmene valad Hamálik.“

„Příslušníci toho kmene jsou dobří jezdci a stateční bojovníci. Odkud jedete?“

„Z Gafsy.“

„To máte za sebou dlouhou cestu. A kam jedete?“

„K Bi'r Savídí, kde máme přátele.“

Obojí, jak to, že přijíždějí z Gafsy, tak i to, že mají namířeno ke studni Savídí, byla lež. Ale tvářil jsem se, že jim věřím, a ptal jsem se dál:

„Dovolíte, abychom si tu s vámi odpočinuli?“

„Zůstaneme tady až do časného rána,“ zněla odpověď, která na mou otázku neříkala ani ano, ani ne.

„I my si tu chceme odpočinout až do zítřejšího východu slunce," prohlásil jsem. „Vody je zde dost pro nás všecky i pro naše koně. Smíme tu s vámi zůstat?"

„Poušť patří všem. Marhaban, buď nám vítán!"

Třebaže svolili, bylo na obou mužích vidět, že jim naše přítomnost není po chuti. Ale nedbali jsme toho, pustili jsme své koně dolů po svahu, sesedli jsme u vody a bezstarostně jsme se tu utábořili.

Oba obličeje, které jsem teď mohl dobře pozorovat, nevzbouzely důvěru. Starší muž, který doposud mluvil sám, byl dlouhý a hubený. Burnus na něm visel jako na hastroši do zelí. Zpod špinavé pokrývky hlavy nepřívětivě blikala dvě malá, pichlavá očka, kolem úzkých, bezkrevných rtů byla trocha řídkých vousů. Ostrá brada nápadně vyčnívala a nos, ten jeho nos mi živě připomínal supy, které jsem teprve před chvílí zahnal od zavražděného. Nebyl to orlí, ba ani jestřábí nos: nos toho muže měl opravdu tvar supího zobanu.

Jeho druh byl nápadně krásný mladý muž. Ale vášně mu vyryly po čele i po tvářích předčasné vrásky, zkalily zrak, vysílily ho. Nedalo se mu důvěřovat.

Starší mluvil arabsky s tím přízvukem, který lze slyšet kolem Eufratu, a mladší, jak se mi zdálo, nebyl vůbec z Východu, ale Evropan. Jejich koně, popásající se nablízku, byli špatní a zřejmě unavení, jejich oděv ošumělý, ale jejich zbraně byly výtečné. Na místě, kde před chvílí seděli, se povalovaly různé předměty, které jsou jinak v poušti vzácné a které tu jistě zůstaly ležet jen proto, že muži neměli čas je ukrýt: hedvábný kapesník, zlaté hodinky s řetízkem, kompas, nádherný revolver a v kůži vázaný zápisník.

Tvářil jsem se, jako bych si těch věcí nevšiml, vzal jsem si z kapsy sedla hrst datlí a začal jsem je netečně pojídat.

„Go chcete dělat v Seddádě?" zeptal se mě dlouhán.

„Nic, jedeme dál."

„Kam?"

„Přes Šot el Džeríd do Fetnásy a Kbilli."

Nestřežený pohled, který vrhl na svého druha, mi prozradil, že i jejich cesta vede stejným směrem. Pak se vyptával dál:

„Jedeš do Fetnásy nebo Kbilli za obchodem?"

„Ano."

„Chceš tam prodat svá stáda?"

„Ne."

„Nebo své otroky?"

„Ne."

„Nebo snad zboží, které si objednáš ze Súdánu?"

„Ne."

„Tak co tedy?"

„Nic. Synové mého kmene neobchodují s Fetnásou."

„Nebo si tam chceš najít ženu?"

Zatvářil jsem se pohněvaně.

„Nevíš, že je to urážlivé, mluvit s mužem o jeho ženě? Jsi snad ďaur, že to nevíš?"

Muž se viditelně ulekl a já jsem nabyl přesvědčení, že moje slova trefila do černého. Když jsem si ho tak pořádně prohlížel, nevypadal ani trochu jako beduín, tváře jako jeho jsem vídával u Arménů — nebyl to snad ten arménský kupec, který zavraždil obchodníka v Blidě a je hledán zatykačem? Zatímco mi tato myšlenka bleskurychle projela hlavou, můj pohled znovu padl na revolver. Na rukojeti byla stříbrná destička s vyrytým jménem.

„Dovol!"

A v témž okamžiku jsem už sáhl po zbrani a četl jsem: „Paul Galingré, Marseille." Určitě to nebylo jméno výrobce, ale majitele. Neprozradil jsem však své podezření ani mrknutím oka a zeptal jsem se nedbale:

„Jaká je to zbraň?"

„Je to — je to — bubínková zbraň."

„Mohl bys mi ukázat, jak se s tím střílí?"

Vysvětloval mi to. Pozorně jsem poslouchal a pak jsem řekl:

„Ty nejsi valad Hamálik, ale ďaur."

„Proč?"

„Vidíš, hádal jsem dobře. Kdybys byl vyznavačem Prorokovým, byl bys mě zastřelil za to, že jsem tě nazval ďaurem. Jenom nevěřící mají takovéhle zbraně. Jakpak by se taková zbraň dostala do rukou valad Hamálika? Je to dar?"

„Ne."

„Tak jsi ji koupil?"

„Ne."

„Je to tedy kořist. Po kom?"

„Po jednom cizinci."

„Bojoval jsi s ním?"

„Ano."

„Kde."

„Na bojišti."

„Kde?"

„U el Guerary."

„Lžeš.“

Teď konečně došla Arménovi trpělivost. Zvedl se a sáhl po revolveru.

„Co říkáš? Já že lžu? Mám tě zastřelit jako…“

„…jako toho Francouze nahoře ve Vádí Tarfáví?“

Ruka držící revolver klesla, sinavá bledost pokryla mužův obličej. Přesto se však vzpamatoval a zeptal se hrozivě: „Co tím chceš říci?“

„To, že docela určitě nejsi valad Hamálik. A znám i tvoje jméno: zní Hámid el Amáza.“

Ucouvl a strnule, nechápavě na mě hleděl.

„Odkud mě znáš?“

„Znám tě, to stačí.“

„Ne, neznáš mě,“ rozhorlil se. „Nejmenuji se tak, jak jsi říkal. Jsem valad Hamálik.“

Nedbale jsem mávl rukou a zeptal jsem se: „Komu patří tyhle věci?“

„Mně.“

Hbitě jsem sáhl po kapesníku. Byl opatřen monogramem P. G, Otevřel jsem hodinky a na vnitřní straně víčka jsem našel stejná písmena.

„Odkud máš ty hodinky?“

„Po tom ti nic není. Polož je, kdes je vzal.“

Místo abych Arména poslechl, otevřel jsem zápisník. Na prvním listě jsem četl jméno Paul Galingré; poznámky však byly psány těsnopisem, a já bohužel těsnopis neovládám.

„Dej tu knihu pryč, povídám!“ vyhrožoval mi Armén.

Přitom mi zápisník vyrazil z ruky, až zalétl do kaluže. Zvedl jsem se, chtěl jsem zápisník zachránit, ale narazil jsem na dvojnásobný odpor, protože teď se i mladší muž postavil mezi mne a vodu.

Halef doposud naslouchal sporu se zdánlivou netečností, ale viděl jsem, že má prst na spoušti své dlouhé ručnice. Stačil můj pokyn, a vystřelí. Sklonil jsem se i pro kompas.

„Stůj, to všecko je moje! Dej sem ty věci!“ volal můj protivník.

Aby dodal svým slovům důrazu, popadl mě za rameno. Řekl jsem mu tak klidně, jak jen jsem mohl:

„Posaď se zas! Musím si s tebou promluvit!“

„Nechci s tebou jednat.“

„Ale já ano! Posaď se, je-li ti život milý!“

Tato pohrůžka, provázená významným pohledem na Halefa, nebyla neúčinná. Hámid el Amáza se posadil a já také. Potom jsem vytáhl svůj revolver.

„Podívej, mám stejnou zbraň. Dej tu svou pryč, jinak ta moje spustí.“

Hámid el Amáza viděl, že se nedá nic dělat, pomalu položil zbraň vedle sebe, byl však připraven kdykoli po ní v mžiku sáhnout.

„Ty jsi synem kmene valad Hamálik?“ začal jsem znovu.

„Jsem.“

„Přicházíš z Gafsy?“

„Ano, přicházím odtamtud.“

„Jak dlouho už jedeš přes Vádí Tarfáví?“

„Co je ti do toho?“

„Je, a hodně. Tam nahoře leží mrtvola muže, kterého jsi zavraždil.“

Arménova tvář se na okamžik zkřivila zlobnou grimasou.

„A i kdybych to byl udělal, proč se na to vyptáváš?“

„Nebudu se ptát dlouho, jen pár slov. Kdo je teu muž?“

„Neznám ho.“

„Proč jsi zabil jeho i velblouda?“

„Protože se mi zachtělo.“

„Byl to pravověrný muslim?“

„Ne. Byl to cizinec.“

„Vzal jsi mu, co měl u sebe?“

„Měl jsem to u něho nechat ležet?“

„Ne, protože jsi to měl schovat pro mne.“

„Pro tebe? Nerozumím ti.“

„Hned porozumíš. Ten mrtvý byl křesťan — jako já. A já ho pomstím.“

„Krevní msta?“

„Ne. To už bys teď nežil. Jsme v poušti, kde platí jen právo silnějšího. Nechci zkoušet, kdo z nás je silnější; přenechávám tě pomstě Boha vševědoucího a všemohoucího, který všecko vidí a nenechá žádný čin bez odplaty. Žádám od tebe jen jedno: vydáš všecko, co jsi mrtvému vzal.“

Hámid el Amáza se povýšeně usmál.

„Opravdu si myslíš, že to udělám?“

„Ovšemže.“

„Tak si vezmi, co chceš mít.“

Škubl rukou, chtěl sáhnout po revolveru. Byl jsem však rychlejší a napřáhl jsem proti němu hlaveň své zbraně.

„Klid, nebo střelím!“

Octl jsem se ve zvláštní situaci. Vystupoval jsem, jako bych měl v ruce všecky trumfy, ovšem nebylo tomu tak. Naštěstí — jak se zdálo — měl můj soupeř víc prohnanosti nežli odvahy. Stáhl ruku zpět, jako by nevěděl, co dál.

„Co chceš s těmi věcmi udělat?“ zeptal se.

„Vrátím je příbuzným toho mrtvého.“

V obličeji se mu objevil málem soucitný úsměv.

„Lžeš,“ řekl s převahou, „chceš si je nechat sám.“

„Nelžu.“

„A co proti mně podnikneš?“

„Teď nic. Ale střež se mi ještě někdy vstoupit do cesty.“

„Opravdu jedeš odtud do Seddády?“

„Ano.“

„A když ti ty věci dám, necháš jet mne i mého průvodce bez překážek do Bi'r Savídí?“

„Ano.“

„Slibuješ mi to?“

„Ano.“

„Přísahej!“

„Kvůli takovým hloupostem nepřísahám: mluvím pravdu i bez přísahy.“

„Tak tu máš revolver, hodinky, kompas a kapesník.“

„Co ještě měl zavražděný u sebe?“

„Nic.“

„Jistě měl peníze.“

„Ty si nechám.“

„Proti tomu nic nemám. Ale dej mi váček nebo peněženku, kde byly.“

„Máš je mít.“

Hámid el Amáza sáhl za pás a vytáhl perlami vyšívaný váček, vyprázdnil jej a pak mi jej podal.

„Už nic víc u sebe neměl?“ vyptával jsem se ještě.

„Ne. Chceš mě prohledat?“

„Ne.“

„Tak můžeme jít?“

„Ano.“

Zdálo se, že si s úlevou oddychl. Jeho druh byl zřejmě velice bázlivý a měl radost, že takto vyváznou. Popadli svoje věci a sedli na koně. „As-salám 'alajkum!“

Neodpověděl jsem. V několika málo okamžicích zmizeli oba vrazi za srázem údolí.

Halef až doposud nepronesl ani slovo; ozval se teprve teď:

„Sidi!“

„Copak?“

„Smím ti něco říct? Znáš ptáka pštrosa?“

„Ano.“

„Víš, jaký je?“

„No, jaký?“

„Hloupý, hrozně hloupý.“

„Jen dál!“

„Odpusť mi, sidi, ale ty mi připadáš ještě hloupější než pštros.“

„Proč?“

„Protože necháváš ty darebáky pláchnout.“

„Nemohu je ani zadržet, ani zabít.“

„Proč ne? Kdyby byli zavraždili muslima, spolehni se, že bych je byl poslal k šajtánovi. Ale protože ten mrtvý byl ďaur, je mi jedno, jestli budou potrestáni nebo ne. Jenomže ty jsi křesťan, a přesto necháš vrahy jiného křesťana utéct.“

„Kdo říká, že utečou?“

„Ti ničemové jsou už pryč! Dojedou do Bi'r Savídí a odtamtud do Debilu a En Nidu, a nakonec zmizí v dunách.“

„To ne.“

„A jak jinak? Vyprávěli přece, že zamíří do Bi'r Savídí.“

„Lhali. Pojedou do Seddády.“

„Kdo ti to říká?“

„Moje oči.“

„Alláh žehnej tvým očím, kterýma pozoruješ stopy v písku. Jako ty, tak může jednat jenom nevěřící. Ale já už tě obrátím na pravou víru, spolehni se, ať chceš, nebo ne.“

„To si pak budu říkat poutník, i když jsem nebyl v Mekce.“

„Sidi! Slíbil jsi mi přece, že se o tom ani nezmíníš!“

„Ano, když mě nebudeš chtít obracet na svou víru!“

„Ty jsi pán, a musím si to od tebe dát líbit,“ vzdychl malý Halef. „Ale řekni, co uděláme teď?“

„Nejdřív se postaráme o vlastní bezpečnost. Tady nás může snadno zasáhnout kulka. Musíme se přesvědčit, jestli jsou už oba darebáci opravdu pryč.“

Vystoupil jsem na okraj rokle a skutečně jsem viděl dva jezdce, už hodně daleko, jak uhánějí na jihozápad. Halef mě následoval.

„Tamhle jedou," řekl, „to je směr na Bi'r Savídí."

„Až budou dost daleko, obrátí se na východ."

„Sidi, kdyby to udělali, padli by nám přece do rukou!"

„Ti ničemové si myslí, že pojedeme dál až ráno, a věří, že si před námi získají pořádný náskok."

„To jenom hádáš, ale správně neuhádneš."

„Myslíš? Neřekl jsem tam nahoře, že jeden z jejich koní má kohoutí krok?"

„Ano, to jsi řekl, a když teď odjížděli, sám jsem to viděl."

„Stejně správně hádám i ted, když tvrdím, že se ti vrazi obrátí k Seddádě."

„Pročpak se tedy za nimi rovnou nerozjedeme?"

„Předjeli bychom je, protože máme stejnou cestu; narazili by na naši stopu a měli by se na pozoru, aby se s námi znovu nesetkali."

„Mohl bys mít pravdu," prohlásil Halef. „Vraťme se tedy k vodě a odpočívejme, dokud nebude čas k odjezdu."

Znovu jsme sestoupili k vodě. Lehl jsem si na svou přikrývku, přetáhl jsem si cíp svého turbanového šátku přes obličej jako závoj a zavřel jsem oči, ne abych spal, ale abych o celém tom dobrodružství znovu přemýšlel. Jenže kdo dokáže v strašlivé saharské výhni zaměstnávat své myšlenky delší dobu něčím, co je tak jako tak nejasné? Ačkoli jsem nechtěl, proti své vůli jsem usnul a spal jsem asi dvě hodiny. Pak jsme se vydali na další cestu.

Vádí Tarfávi ústí do Šot Rársy. Museli jsme je ted opustit, jestliže jsme se chtěli dostat na východ do Seddády. Asi po hodině jsme narazili na stopu dvou koní, vedoucí od západu k východu.

„No, Halefe, znáš tuhle stopu?"

„Skutečné, měl jsi pravdu, sidi! Ti darebáci jedou do Seddády!"

Sestoupil jsem s koně a prohlížel jsem stopy.

„Projeli tudy teprve před půlhodinou. Jeďme pomalu, jinak nás za sebou uvidí."

Výběžky Džebel Tarfávi se pozvolna svažovaly do roviny, a když zapadlo slunce a po krátké chvíli vyšel měsíc, viděli jsme u svých nohou Seddádu.

„Rozjedeme se tam dolů?" zeptal se Halef.

„Ne. Vyspíme se pod olivami tamhle na svahu."

Maličko jsme odbočili od směru své cesty a našli jsme pod olivami nádherné místo k přenocování. Protože jsme byli oba zvyklí na skučivé štěkání šakala, ňafání fenka i hluboké vytí plížící se hyeny, nedali jsme se těmito zvuky nijak rušit ze spánku. Když jsme procitli, prvně jsem se snažil najít včerejší stopy. Byl jsem přesvědčen, že zde, nablízku obydlených míst, mi už nebudou nijak užitečné, jenže k svému překvapení jsem shledal, že nevedou do Seddády, ale odbočují k jihu.

„Proč ti ničemové nejeli do města?" ptal se Halef.

„Nechtěli, aby je někdo viděl. Pronásledovaní vrazi musí být opatrní."

„A kam se vlastně chtějí dostat?"

„Určitě do Krisu, a přes Šot el Džeríd. Pak mají za sebou Alžír a jsou víceméně v bezpečí."

„Vždyť jsme už přece v Tunisu. Hranice jde od Bi'r el Khally k Bi'r Savídí přes Šot Rársu."

„To takovým lidem nestačí. Vsadím se, že pojedou přes Fezán k oázám Kufra, teprve pak budou naprosto bezpečni."

„Vždyť jsou v bezpečí i tady, když mají sultánovo buyrultu."

„U konzula nebo policejního úředníka by jim to nebylo moc platné."

„Myslíš? Nikomu bych neradil jednat proti mocnému stínu pádišáha."

„To říkáš, přestože chceš být svobodným Arabem?"

„Ano, viděl jsem v Egyptě, jakou moc má pádišáh. Ale v poušti se ho nebojím. Pojedeme teď do Seddády?"

„Ano, koupíme si datle a jednou se zas napijeme dobré vody. Ale pak budem pokračovat v cestě."

„Do Krisu?"

„Do Krisu."

Za čtvrthodinu jsme si obstarali všecko potřebné a znovu jsme jeli cestou vedoucí ze Seddády do Krisu. Po levici se nám leskla plocha Šot el Džerídu. Byl to pohled, od kterého jsem se nemohl odtrhnout.

2 JÍZDA SMRTI

Sahara je velká, stále ještě nerozluštěná hádanka. Už Virlet d'Aoust v roce 1845 vytvořil plán, jak proměnit část pouště v moře a přilehlé oblasti v úrodnou zemi, a tím přiblížit i obyvatele těchto končin pokroku civilizace. Lze-li však tento podnik provést a může-li být korunován úspěchem, o tom by se daly vést dlouhé spory.

Při úpatí jižního svahu Džebel Avrásu a východního pokračování tohoto horského masívu, to jest Drá el Havá, Džebel Tarfáví, Džebel Sittúna a Džebel Hadífa, táhne se nepřehledná, tu a tam lehce zvlněná rovina, která je v nejhlubších místech pokryta solnými škraloupy a zvětralými pozůstatky někdejších rozsáhlých vnitrozemských moří. V alžírské části se jim říká šot, v tuniské části se jmenují sabha nebo sebcha. Hranici tohoto zvláštního území tvoří na západě výběžky vrchoviny Baní-Msáb, na východě úžina Gábis a na jihu duny Súf a Nifsavá spolu s rozlehlým pásmem Džebel Tebaga. Tato nížina je snad onen záliv Triton, o němž podává zprávu už Herodot, otec dějepisců.

Krom spousty menších bažin, které jsou v létě vyschlé, vytvářejí toto území tři větší solná jezera, a to — od západu k východu — Šot Melrir, Rarsa a Džeríd, z nichž poslední bývá označováno i jako El Kebír, to jest Veliké. Tyto tři kotliny tvoří pásmo, jehož západní polovina leží hlouběji nežli Středozemní moře u Gábisu v době odlivu.

Prolákle šoty jsou dnes z větší části zaváty pískem a jenom uprostřed jednotlivých prohlubenin se uchovalo dosti značné množství vody. Arabští spisovatelé a cestovatelé je přirovnávají tu ke kafrovému koberci nebo křišťálové

přikrývce, tu zase k stříbrnému podnosu nebo povrchu roztaveného kovu. Tento vzhled propůjčuje šotům solný škraloup, kterým jsou pokryty a jehož tloušťka je velice různá, takže kolísá mezi deseti a nejvýše dvaceti centimetry. Jenom na některých místech na ně lze vstoupit, aniž se člověk vydává v nebezpečí života. Běda tomu, kdo uhne třebas o píď z úzké stezky! Škraloup povolí a propast okamžitě pohltí svou oběť. A hned nad hlavou zmizelého se povrch znovu uzavře. Úzké stezky, vedoucí přes šoty, jsou zejména v období dešťů neobyčejně nebezpečné, protože déšť omyje a obnaží škraloup, pokrytý létavým pískem.

Voda šotu je zelená, hustá a mnohem slanější nežli mořská. Pokus změřit hloubku propasti pod sebou by pro pohyblivý terén nevedl k žádnému výsledku, ale dá se předpokládat, že žádná ze solných bažin není hlubší nežli padesát metrů. Podstatu nebezpečí při prolomení solné pokrývky tvoří tekoucí, pohyblivý písek, který plave pod jasně zelenou vrstvou vody a je výsledkem tisícileté práce samumu, který žene pouštní písek do vody.

Už nejstarší arabští badatelé, jako Ibn Džubajr, Ibn Battúta, El Bekrí, El Istachrí a Ibn al Vardí se zcela shodují ve svém soudu o nebezpečnosti těchto šotů. Džeríd už pohltil tisíce velbloudů i lidí, kteří beze stopy zmizeli v jeho hlubinách. V roce 1826 se musela přes šot vydat karavana, kterou tvořilo více než tisíc velbloudů, obtížených nákladem. Nešťastnou náhodou se stalo, že vedoucí velbloud odbočil z úzké stezky. Zmizel v propastné hlubině šotu, a za ním i všecka ostatní zvířata. Sotva však karavana zahynula, solná přikrývka nabyla znovu předchozí podoby, a ani nejmenší změna neprozra-zovala strašlivé neštěstí. Zdá se to k nevíře — musíme si však uvědomit, že takový velbloud je zvyklý slepě následovat zvíře kráčející před ním, s nímž je většinou spojen i provazem, a že stezka přes šot je často tak úzká, že zvířeti nebo dokonce celé karavaně není možné vrátit se zpátky.

Pohled na ty zrádné plochy, pod nimiž číhá smrt, připomíná chvílemi modravě třpytné zrcadlo roztaveného olova. Pod tímto povrchem je škraloup tvrdý a průhledný jako lahvové sklo a zní při každém kroku jako půda Solfatary u Neapole. Většinou však tvoří měkkou, kašovitou hmotu, která se zdá naprosto bezpečná, ale je pevná jen natolik, že unese lehký nános písku. Vůdcům slouží při přechodu jako ukazatel cesty malé, tu a tam nakupené kamínky. Tyto hromádky kamení, nazývané džamá'ir, chybějí ovšem na takových místech, kde je půda v délce několika metrů pokryta vodou, sahající koni až po prsa. Na Šot el Kebír sloužívaly dříve jako ukazatel cesty sem tam zastrčené palmové větve. Větev datlové palmy se nazývá džeríd; tomu tedy vděčí šot za své pojmenování.

Ostatně škraloup šotu není jednotná, plochá rovina, ale naopak je zvlněná a některé vlny dosahují až třiceti metrů výšky. Hřebeny těchto vln tvoří stezky, kterých užívají karavany, a mezi nimi, v hlouběji ležících místech, číhá zkáza. Už při mírném větru se solná pokrývka začíná houpavě pohybovat a voda z jednotlivých otvorů a děr tryská do výše jako pramen.

Tato přátelsky se třpytící, ale zrádná plocha se tedy prostírala po naší levici, když jsme se pustili cestou do Krisu, odkud nás měla stezka přes šot zavést do Fetnásy na protilehlém poloostrově Nifsavá. Halef vztáhl ruku a ukázal tím směrem.

„Vidíš, sidi, ten šot? Už jsi tudy někdy jel?“

„Ne.“

„Tak děkuj Alláhovi, protože jinak bys možná byl už na onom světě u svých předků. A chceme opravdu na druhou stranu?“

„Stůj co stůj!“

„Bismi'lláhi, ve jménu božím! Můj přítel Sádik jistě ještě žije!“

„Kdo je to?“

„Sádik je nejslavnější vůdce přes Šot el Džeríd. Pochází z kmene Murzigů, narodil se v Mui Hámed, ale žije i se svým synem, statným mladým mužem, v Krisu. Zná šot jako nikdo jiný a tebe, sidi, svěřím jenom jemu, nikomu jinému. Jedeme rovnou do Krisu?“

„Jak daleko je to ještě?“

„Něco přes hodinu.“

„Odbočíme tedy trochu na západ. Musíme se podívat, jestli nenajdeme stopu vrahů.“

„Opravdu myslíš, že zamířili do Krisu?“

„V každém případě i oni tábořili pod širým nebem a při přechodu šotu mají před námi náskok.“

Opustili jsme dosavadní cestu a jeli jsme rovnou na západ. V blízkosti stezky jsme našli mnoho stop, které jsme museli překročit; potom však jich bylo stále méně a méně a konečně docela zmizely. Teprve tam, kde vede jízdní stezka do El Hammá, jsem spatřil v písku stopy dvou koní, a když jsem je náležitě prozkoumal, nabyl jsem přesvědčení, že to jsou ty, které hledáme. Sledovali jsme je až k samému Krisu, kde se nám ztratily na široké cestě.

Halef nad čímsi hloubal.

„Sidi, mám ti něco říct?“ pronesl.

„Copak?“

„Je to přece jen dobré, když člověk umí číst v písku.“

„To mě těší, žes taky došel k tomu názoru. — Vida, už jsme v Krisu! Kde je obydlí tvého přítele Sádika?“

„Následuj mě!“

Jeli jsme kolem osady, kterou tvořila trocha stanů a chatrčí ve stínu vysokých palem, až jsme dojeli ke skupině mandlovníků. Pod jejich větvemi stál prostorný nízký domek, z něhož při našem příjezdu vystoupil Arab a přátelsky kráčel vstříc mému maličkému Halefovi.

„Sádiku, bratře, miláčku Prorokův!“

„Halefe, příteli, požehnaný Prorokův!“ Potom se Arab obrátil ke mně:

„Buď mi vítán! Vstupte do mého domu; je i vaším domem!“

Uposlechli jsme pozvání. Sádik byl doma sám a podal nám nejrůznější občerstvení; ochotně jsme je přijali. Teď, jak

Halef usoudil, nastal vhodný čas, aby mě příteli představil:

„To je Kara ben Nemsí, velký učenec ze západní země, který mluví s ptáky a dovede číst v písku. Už jsme vykonali mnoho velkých činů. Jsem jeho přítel a sluha a mám ho obrátit na pravou víru.“

Halef se mě jednou ptal na moje křestní jméno a uchoval si jméno Karel v paměti. Protože je však nedokázal vyslovit, udělal z něho jedna dvě Kara a přidal ben Nemsí, potomek Němců. Kde jsem mluvil s ptáky, na to jsem se bohužel nijak nemohl rozpomenout. Buď jak buď stavělo mě toto tvrzení na roven několika hrdinům východních pověstí, kteří prý měli dar mluvit se zvířaty. Ani o velkých činech, které jsme spolu vykonali, jsem nevěděl nic víc než to, že jsem jednou uvízl v křoví, že mě přitom můj berberský hřebec shodil a že pak využil té příležitosti k tomu, aby si se mnou hezky zahrál na schovávanou. Zářným bodem Halefova proslovu však bylo tvrzení, že se od něho chci dát obrátit na islám. Za to si zasloužil odplatu, a tak jsem se Sádika zeptal:

„Znáš celé jméno svého přítele Halefa?“

„Ano.“

„Jak pak zní?“

„Zní Hádží Halef Omar.“

„To není celé. Zní Hádží Halef Omar ben Hádží Abú‘l Abbás ibn Hádží Dawúd al Gosara. Slyšíš tedy, že pochází ze zbožné, zasloužilé rodiny, jejíž každý příslušník byl hádží, třebaže…“

„Sidi,“ přerušil mě Halef s nepopsatelně vylekanou tváří, „nemluv o zásluhách svého služebníka! Víš, že tě budu stále a rád poslouchat.“

„Taky doufám, Halefe. Nemluv o sobě ani o mně. Zeptej se raději svého přítele Sádika, kde je jeho syn, o kterém jsi mi vyprávěl!“

„Opravdu ti o něm vyprávěl, efendi?“ vyptával se Arab. „Alláh ti žehnej, Halefe, že jsi pamětliv těch, kteří tě milují! Umar, můj syn, šel přes šot do Seftímí a vrátí se ještě dnes.“

„Také se chceme dostat přes šot na druhou stranu a přejeme si, abys nás vedl,“ řekl Halef.

„Vy? Kdy?“

„Ihned.“

„Kam, efendi?“

„Do Fetnásy. Jaká tam vede cesta?“

„Velice nebezpečná. Na druhou stranu jsou jen dvě opravdu bezpečné stezky, a to El Tozerija mezi Tózérem a Fetnásou a Es Svída mezi Neftou a Sarsínem. Ale cesta odtud do Fetnásy je špatná, a znají ji pouze dva lidé naprosto přesně: jsem to já a Arfán Ruknuddín zde v Krisu.“

„A tvůj syn tu cestu nezná?“

„Zná.“

„Když vyjedeme v poledne, kdy budeme ve Fetnáse?“

„Před příchodem jitra, jestli máš dobré koně.“

„To jdeš přes šot i v noci?“

„Jestliže svítí měsíc, jdu. Ale když je tma, přenocuji na šotu. Jsou místa, kde je sůl tak silná, že unese tábořiště.“

„Povedeš nás?“

„Rád, efendi.“

„Dopřej nám, abychom se nejdřív dosyta vynadívali na solné jezero.“

„Tys ještě nikdy nešel přes šot?“

„Ne.“

„Tak pojď! Uvidíš bažinu smrti, místo zkázy, moře mlčení, přes které tě převedu bezpečnými kroky.“

Opustili jsme obydlí a obrátili jsme se k východu. Když jsme přešli široký, bažinatý okraj, dostali jsme se k vlastnímu břehu šotu, jehož vodu nebylo ani vidět pod solným škraloupem, který ji pokrýval. Píchl jsem do něho nožem a zjistil jsem, že je tu sůl čtrnáct centimetrů silná. Byla přitom tak tvrdá, že unesla průměrně silného muže. Pokrývala ji tenká vrstva létajícího písku, který byl na mnohých místech odvát; tato místa se leskla namodrale bílým třpytem.

Zatímco jsem si prohlížel šot, zazněl za námi hlas:

„As-salám 'alajkum!“

Otočil jsem se. Před námi stál štíhlý, křivonohý beduín, kterého nějaká nemoc nebo snad střela zbavila nosu.

„Walajkum as-salám!“; odpověděl Sádik. „Co činí zde na šotu můj přítel Arfán Ruknuddín? Máš na sobě pocestný šat. Chceš převést přes sabhu cizí poutníky?“

„Je tomu tak,“ odpověděl tázaný. „Jsou to dva muži, a hned tu budou.“

„Kam mají namířeno?“

„Do Fetnásy.“

Muž se jmenoval Arfán Ruknuddín, byl to tedy druhý průvodce, o němž Sádik hovořil. Ukázal teď na mě a na Halefa.

„Chtějí tito dva cizinci také na druhou stranu šotu?“

„Ano.“

„Kam?“

„Také do Fetnásy. Mám je převést.“

„Mohou jít hned se mnou; ušetříš si námahu.“

„Jsou to přátelé, a ti mi nezpůsobí žádnou námahu.“

„Už vím, jsi lakomý a nic mi nepřeješ. Neodlákal jsi mi vždycky ty nejbohatší cestující?“

„Nikoho nelákám; převádím jenom lidi, kteří ke mně přijdou ze své vůle.“

„Nemluv! Pročpak se Umar, tvůj syn, stal taky vůdcem? Berete mi chleba, abych umřel hlady. Jenže Alláh vás

potrestá a bude řídit vaše kroky tak, že vás pohltí šot.“

Možná že závist kvůli výdělku zde vytvořila nepřátelství, avšak tento muž měl oči, z nichž nehledělo nic dobrého, a bylo jisté, že bych se mu jenom nerad svěřil do ochrany. Arfán Ruknuddín se otočil a kráčel po břehu, kde se v jisté vzdálenosti objevili dva jezdci. Byli to ti dva muži, které jsme potkali v poušti a pak pronásledovali.

„Sidi,“ zvolal Halef, „vidíš ty dva darebáky? Necháme je v klidu odejít?“

Zvedl pušku k výstřelu. Zadržel jsem ho však.

„Nech je! Neujdou nám!“

„Kdo jsou ti muži?“ zeptal se náš vůdce.

„Vrazi!“ odpověděl Halef.

„Zavraždili někoho z tvé rodiny nebo z tvého kmene?“

Ne „

„Vede tě proti nim krevní msta?“

„Ne.“

„Nech je tedy na pokoji. Nehodí se zasahovat do cizích záležitostí.“ Sádik hovořil jako pravý beduín. Nepovažoval ani za nutné věnovat jediný pohled mužům, kteří mu byli označeni jako vrazi. I oni nás zpozorovali a poznali. Viděl jsem, jak spěchají, aby se dostali na solný příkrov. Když se tak stalo, zaslechli jsme jejich opovržlivý smích, a potom se k nám obrátili zády.

Vrátili jsme se zpět do Sádikova domku, odpočívali jsme až do poledne, pak jsme si opatřili nutné potraviny a vydali se na nebezpečnou pouť.

Na neznámých, zrádných řekách jsem už v zimě nejednou ujel dlouhé míle na sněžnicích a musel jsem být každým okamžikem připraven, že se pode mnou prolomí led. Ale nikdy jsem přitom neměl takový pocit jako teď, když jsem vstoupil na proradný šot. Bylo mi jako provazolezci, který neví, je-li dobře upevněno lano, jež ho má udržet. Místo ledu solný příkrov — to bylo nezvyklé. Zvláštní zvuk, barva, tvar škraloupu — to všecko mi připadalo příliš cizí, než abych se mohl cítit jistý. Při každém kroku jsem tápal a pátral po znamení, které by mě ujistilo o pevnosti půdy. Na některých místech byla tak tvrdá a hladká, že by se tu dalo jet na bruslích, ale pak to bylo znovu cosi jako špinavý, pohyblivý a tající sníh, cosi, co neuneslo sebemenší břemeno.

Teprve když jsem si trochu zvykl na tu neznámou hmotu, sedl jsem na koně a svěřil jsem se vůdci a instinktu svého hřebce. Zdálo se, že můj malý berber nejde takovou cestou poprvé. Tam, kde nehrozilo nebezpečí, našlapoval klidně, a tam, kde se na cestu nemohl spolehnout, zasloužil pochvalu za to, jak volil nejlepší místa na stezce, často jen jednu stopu úzké. To pak schlípil uši dopředu nebo nazad, očichával půdu, pochybovačně nebo rozvážlivě odfrkoval a často zacházel v opatrnosti tak daleko, že nejisté místo zkoušel několika údery předního kopyta.

Vůdce kráčel vpředu, já jel za ním a za mnou Halef. Cesta vyžadovala naše plné soustředění, proto jsme spolu mluvili jen málo. Tak jsme putovali přes tři hodiny, když tu se ke mně obrátil Sádik.

„Dej si pozor, efendi! Teď přijde nejhorší místo celé cesty. Stezka často vede vysokou vodou a je na dlouhých úsecích tak úzká, že ji lze pokrýt dvěma dlaněmi.“

„Je přitom půda dost pevná?“

„To přesně nevím. Síla půdy se tu velice mění.“

„Sestoupím tedy s koně, abych rozdělil váhu břemene.“

„Efendi, nedělej to! Tvůj kůň jde jistěji nežli ty.“

Zde byl vůdce pánem a mistrem. Poslechl jsem ho tedy a zůstal jsem sedět. Ale ještě dnes myslím s hrůzou na těch deset minut, které následovaly; pouhých deset minut, ale za takových okolností je to celá věčnost.

Dostali jsme se na místo, kde se střídaly dolíky a pahrbky. Vlnité vyvýšeniny tvořila sice tvrdá, pevná sůl, ale prolákliny jen vláčná, kašovitá hmota, v níž byly jednotlivé úzké pruhy, na něž mohli stoupat člověk i zvíře jen s největší pozorností a s největším nebezpečím. A přitom, ačkoliv jsem byl v sedle, sahala mi zelená voda často až nad kolena. Místa, kde se dalo přejít, bylo tedy nutno hledat pod vodou. A to nejhorší bylo, že vůdce a pak i kůň museli tato místa nejprve vyzkoušet, dřív než se na ně mohli odvážit zplna stoupnout, a i pak to byla pevnost jen nepatrná a zrádná. Ani na okamžik se tu nedalo prodlít, neměl-li člověk nebo kůň zmizet pod vodou. Bylo to strašlivé!

Přišli jsme nyní na místo, kde v délce asi dvaceti metrů byla sotva čtvrt metru široká, nepříliš spolehlivá stezka.

„Efendi, pozor! Stojíme vprostřed smrti!“ zvolal vůdce.

Při pozvolném zkoumání půdy pod nohama obrátil Sádik obličej k východu a modlil se nahlas posvátnou fátihu, první súru koránu:

„Ve jménu Boha, Milosrdného, Slitovného! Chvála Bohu, Pánu světů, Milosrdnému, Slitovnému, vládci dne soudného. Tebe vzýváme a k Tobě se utíkáme. Veď nás stezkou přímou, stezkou oněch, které jsi zahrnul milostí svou: nikoliv těch, na které rozhněván jsi a…“

Halef za mnou se k modlitbě připojil. Náhle však oba v jediném okamžiku umlkli. Mezi dvěma nejbližšími vlnami pahorků padl výstřel. Sádik rozhodil obě ruce, vykřikl, křivě stoupl a zmizel pod solným příkrovem, který se nad ním znovu okamžitě zavřel.

V takových chvílích má lidský duch sílu, jež mu dopřeje dospět ve vteřině k řadě myšlenek a závěrů, na něž by jinak potřeboval celé čtvrthodiny, dokonce hodiny. Výstřel ještě nedozněl a Sádik ještě zcela nezmizel pod hladinou, a už jsem věděl všecko. Oba vrazi chtěli své žalobce zničit. Pro tento plán získali svého vůdce tím snáze, že žárlil na našeho Sádika. Nemuseli nám samým nijak ublížit. Když zabili našeho vůdce, byli jsme nadobro ztraceni. A tak na nás ti ničemové číhali zde, na nejnebezpečnějším místě celé cesty, a zastřelili Sádika. Ted už se mohli jen dívat, jak se potopíme.

Že byl Sádik zasažen střelou do hlavy, to jsem zpozoroval i přes rychlost, s níž se to vše sběhlo. Škrábla kulka i mého

koně, anebo to byl úlek při výstřelu? Malý berberský hřebec sebou prudce škubl, ztratil rovnováhu a svezl se k zemi.

„Sidi!“ řval Halef za mnou v nepopsatelném strachu.

Byl jsem ztracen, nebýt jedné věci, která mě zachránila: zatímco se můj kůň potápěl a marně se snažil zachytit předními kopyty něčeho pevného, opřel jsem se oběma rukama o knoflík sedla, mrskl jsem nohama do vzduchu a udělal jsem kotrmelec přes hlavu ubohého zvířete, které tím bylo nemilosrdně zatlačeno pod solný škraloup. V okamžiku, když jsem tak letěl vzduchem, slyšel Bůh nejvroucnější modlitbu mého života.

Dostal jsem se na pevnou půdu, ale ta mi hned uklouzla pod nohama. Už jsem se zpola potápěl, a znovu jsem stoupl na pevnou zem a vztyčil jsem se. Klesl a zvedl jsem se, klopýtal jsem, udělal jsem chybný krok, a přece jen jsem našel místo, kde jsem mohl stát. Strhovalo mě to, a přesto jsem šel kupředu a pořád ještě jsem nesklouzl tam dolů. Nic jsem už neslyšel, nic jsem už necítil, nic jsem už neviděl, jenom ty tři muže tam na pahorku, z nichž dva mě očekávali s puškou připravenou k ráně.

Teď, teď jsem měl konečně pevnou půdu pod nohama, sice také jen sůl, ale bezpečně mě udržela. Třeskly dva výstřely — měl jsem štěstí, žil jsem dál. Klopýtl jsem, svezl jsem se k zemi. a kulky mi hvízdly kolem uší. Pořád ještě jsem měl na zádech svou ručnici. Byl to zázrak, že jsem ji doposud neztratil. Ale teď už jsem nemyslel na nic. Se zaťatými pěstmi jsem se vrhl na darebáky proti sobě. Nečekali můj útok. Arfán Ruknuddín uprchl, Hámid el Amáza věděl, že bez vůdce je ztracen, a v mžiku ho následoval. Popadl jsem jen mladšího ničemu. Vytrhl se mi a prchal; tvrdě jsem ho pronásledoval. Jeho zaslepoval strach, mne hněv. Nedbali jsme na to, kam běžíme — najednou muž přede mnou vyrazil chraptivý, kostmi pronikající výkřik, a já jsem okamžitě uskočil zpět. Zmizel pod slanou pěnou a já jsem stál sotva metr od jeho zrádného hrobu.

Tu za mnou zaznělo úzkostné volání:

„Sidi, pomoc, pomoc!“

Obrátil jsem se. Právě na místě, kde jsem před chvilkou našel pevnou zem, bojoval Halef o svůj život. Probořil se sice, ale pořád se ještě udržoval na solném škraloupu, který tam byl naštěstí velmi tvrdý. Přiskočil jsem, strhl pušku, plácl sebou na zem a přistrčil potápějícímu se Halefovi těžkou ručnici.

„Chyť se řemene!“

„Držím ho, sidi! Ó Alláh, Alláh!“

„Mrskni nohama. Nemůžu až docela k tobě. Ale držím pevně!“

Halef vynaložil poslední síly na to, aby vymrštil tělo do výše, já jsem v témž okamžiku vší silou strhl pušku k sobě, a vyšlo to — Halef ležel na bezpečné půdě bažiny. Sotvaže můj maličký sluha popadl dech, zvedl se a na kolenou se modlil čtyřiašedesátou súru:

„Chvály pěje Bohu, cožkoliv na nebi jest i na zemi; jemu přináleží panství a jemu přináleží chvála; a on nade všemi věcmi moc má!“

On, muslim, se modlil; ale já, křesťan, jsem se nemohl modlit, nemohl jsem najít slova, abych pravdu řekl. Za mnou ležela strašlivá solná plošina tak klidná, tak nehybná, tak třpytivá, a přesto pohltila obě naše zvířata a našeho vůdce, a před sebou jsem viděl unikat vraha, který to všecko zavinil. Každá žilka se ve mně chvěla, a trvalo to dost dlouho, nežli jsem se uklidnil.

„Sidi, jsi raněn?“ zeptal se Halef.

„Ne. Ale pověz, jak ses zachránil?“

„Seskočil jsem s koně zrovna jako ty, sidi. A dál už nic nevím. Byl jsem schopen myšlenky teprve pak, až když jsem visel tam na okraji. Ale přesto jsme ztraceni!“

„Proč?“

„Nemáme vůdce. Ó Sádiku, příteli mé duše, tvůj duch mi odpustí, že nesu vinu na tvé smrti. Ale já tě pomstím, to ti přísahám; pomstím tě, jestli zde nezahynu.“

„Nezahyneš, Halefe.“

„Zahyneme: umřeme hladem a žízní.“

„Budeme mít vůdce: Umara, Sádikova syna.“

„Jak by nás zde našel?“

„Neslyšel jsi, že šel do Seftími a že se má dnes vrátit?“

„Umar nás nenajde.“

„Najde nás. Neříkal snad Sádik, že do Seftími a do Fetnásy vede ze dvou třetin společná cesta?“

„Sidi, vléváš mi novou naději a nový život. Ano, počkáme, až se tudy bude Umar vracet.“

„Pro něho je to štěstí, když nás tu najde. Jinak by o kus dál zahynul, protože stará stezka je zatopena, a on to neví.“

Utábořili jsme se vedle sebe. Slunce pražilo tak palčivě, že na nás v několika minutách uschly šaty, a tam, kde byly zmáčeny, potáhly se slaným škraloupem.

3 SOUDNICTVÍ NA VÝCHODĚ

Ačkoliv jsem byl přesvědčen, že syn zavražděného vůdce přijde k našemu tábořišti, přece jen se mohlo stát, že by nešel přes jezero, ale obešel je. A tak jsme čekali v úzkostném napětí. Uplynulo odpoledne, chyběly už jen dvě hodiny do večera, když tu se objevila postava, pomalu se blížící od východu k místu, kde jsme tábořili. Přicházela blíž a blíž, a posléze nás také spatřila.

„AI hamdu li‘lláh! Je to Umar ibn Sádik,“ mínil Halef, přiložil si ruce k ústům jako hlásnou troubu a volal: „Umare, pospěš sem!“

Umar zrychlil krok a brzy stál před námi. Poznal přítele svého otce.

„Bud pozdraven, Halefe Omare!“ pozdravil.

„Hádží Halefe Omare!“ opravil jej Halef.

„Odpusť! Zavinila to radost, že tě vidím. Byl jsi v Krisu u otce?“

„Ano,“ odpověděl Halef.

„Kde je? Když jsi na šotu, musí být nablízku.“

„Je nablízku!“ prohlásil Halef slavnostně.

„Kde?“

„Umare ibn Sádiku, pravověrnému se sluší být silným, postihne-li jej kismet.“

„Mluv, Halefe, mluv! Stalo se nějaké neštěstí?“

„Ano. Alláh povolal otce k jeho předkům!“

Mladík stál před námi a nebyl schopen slova. Jeho oči vyděšeně a strnule pohlížely na mluvčího, jeho obličej zbledl. Konečně znovu nabyl řeči, ale pronesl něco zcela jiného, nežli jsem očekával.

„Kdo je tento muž?“ otázal se.

„Je to Kara ben Nemsí, přivedl jsem ho k tvému otci. Pronásledovali jsme dva vrahy, kteří přecházeli šot.“

„Můj otec vás měl vést?“

„Ano, vedl nás. Vrazi podplatili Arfána Ruknuddína a vyčíhali si nás tu. Zastřelili tvého otce. On i naši koně zmizeli v soli, nás však Alláh zachránil.“

„Kde jsou ti vrazi?“

„Jeden zahynul v soli, ale ten druhý šel s chabírem do Fetnásy.“

„Stezka je tedy zničena?“

„Ano. Nesmíš na ni vstoupit,“

„Kde zmizel můj otec?“

„Tamhle, třicet kroků odtud.“

Umar šel kupředu tak daleko, dokud ho solný příkrov unesl, chvíli strnule hleděl dolů, potom se obrátil k východu:

„Alláhu, Bože všemohoucí a spravedlivý, slyš mě! Mohamede, proroku Nejvyššího, slyš mě! Vy kalifové a mučedníci pro víru, slyšte mě! Já, Umar ibn Sádik, neoholím svůj vous dříve, nenavštívím mešitu dříve, dokud džehenna nepřijme vraha mého otce. To přísahám!“

Byl jsem hluboce dojat touto přísahou, neodvážil jsem se však nic namítat. Umar se nyní posadil k nám a s téměř nepřirozeným klidem poprosil:

„Vyprávějte!“

Halef jeho přání vyhověl. Když skončil, mladík se zvedl.

„Pojďte!“

Pronesl jenom toto jediné slovo, pak vykročil směrem k Fetnáse.

Měli jsme už za sebou nejobtížnější úseky cesty. Nemuseli jsme se obávat žádného velkého nebezpečí, třebaže jsme putovali za noci. K ránu jsme vstoupili na břeh poloostrova Nifsavá a spatřili jsme před sebou Fetnásu.

„Co teď?“ zeptal se Halef.

„Následujte mě!“ odpověděl Umar.

Byla to první slova, která jsem od něho od včerejšího dne slyšel. Kráčel k chatrči, ležící na pobřeží nejblíže k nám. Seděl před ní starý muž. „As-salám 'alajkum!“ pozdravil Umar. „Walajkum as-salám!“ poděkoval stařec. „Jsi Abdalláh el Hamásí, prodavač soli?“

„Ano.“

„Viděl jsi chabíra Arfána Ruknuddína z Krisu?“

„Krátce před rozbřeskem vstoupil sem na břeh s jakýmsi cizincem.“

„Co dělali?“

„Chabír u mne odpočíval a potom šel k Bi'r Rakab, aby se odtamtud vrátil do Krisu. Cizinec si od mého syna koupil koně a ptal se, kudy vede cesta do Kbilli.“

„Děkuji ti, Otče soli!“

Umar kráčel mlčky dál a zavedl nás k chatě, kde jsme dostali trochu datlí a šálek lagmi. Potom jsme zamířili do Bešná, Negsi a Mansúry, kde jsme zjistili, že jsme pronásledovanému ustavičně v patách. Z Mansúry to není daleko do velké oázy Kbilli. Tam byl tenkrát ještě turecký vekil, který spravoval z pověření tuniského beje poloostrov Nifsavá. K dispozici měl deset vojáků.

Odebrali jsme se nejdříve do kavárny. Umar si však nedopřál dlouho klidu. Opustil nás a vrátil se teprve za hodinu.

„Viděl jsem ho,“ hlásil nám.

„Kde?“ zeptal jsem se.

„U vekila. Je jeho hostem a je oblečen v nádherný šat. Jestli s ním chcete mluvit, musíte si pospíšit, protože je právě doba, kdy vekil přijímá návštěvníky.“

Byl jsem zvědav, nanejvýš zvědav. Vrah stíhaný zatykačem je hostem vznešeného místodržitele? Zvláštní!

Umar nás vedl přes volné prostranství k nízkému kamennému domu, jehož hradební zdi neměly jediné okno. Přede dveřmi stáli vojáci, kteří právě cvičili před onbasim, desátníkem, zatímco bubeník přihlížel, opřen o dveře. Byli jsme beze všech průtahů vpuštěni a jakýsi černoch se nás vyptával, co si přejeme. Zavedl nás do selamliku, studené místnosti, jejímž jediným vybavením byl starý koberec, rozprostřený v rohu. Na koberci seděl muž s rozplizlými rysy a kouřil z prastaré perské dýmky.

„Co chcete?“ zeptal se.

Tón, jímž byla tato otázka pronesena, se mi nelíbil. Odpověděl jsem proto také otázkou:

„Kdo jsi?“

„Vekil!“ uklouzlo mu.

„Chceme mluvit s hostem, který k tobě přijel dnes nebo včera.“

„Kdo jsi?“

„Zde je můj pas!“

Podal jsem Turkovi do ruky svůj průvodní list. Přelétl jej pohledem, zmačkal jej a strčil do kapsy svých širokých kalhot.

„Kdo je tento muž?“ ptal se pak dál a ukázal na Halefa.

„Můj sluha.“

„Jak se jmenuje?“

„Jmenuje se Hádží Halef Omar.“

„Kdo je ten druhý?“

„Je to průvodce Umar ibn Sádik.“

„A kdo jsi ty sám?“

„Vždyť sis to přečetl.“

„Nic jsem si nepřečetl.“

„Je to v mém pasu.“

„Je to napsáno znaky nevěřících. Kdo ti ho dal?“

„Francouzský místodržitel v Alžíru.“

„Francouzský místodržitel v Alžíru zde nic neplatí. Tvůj pas je pro mne jen cár papíru. Tak tedy, kdo jsi?“

Rozhodl jsem se podržet si jméno, které mi dal Halef.

„Jmenuji se Kara ben Nemsí.“

„Ty jsi synem kmene Nemsí? Ty neznám. Kde žijí?“

„Na západ od Turecka v sousedství země Franků a nablízku Angličanů.“

„Žijí v jediné velké oáze anebo mají více menších oáz?“

„Obývají jenom jedinou oázu, ale ta je tak velká, že tam sídlí padesát miliónů lidí.“

„Alláh akbar, Alláh je velký! Jsou oázy, v kterých se to lidmi jen hemží. Jsou v té vaší oáze také potoky?“

„Je tam pět set řek a milióny potoků. Mnohé z těch řek jsou tak velké, že po nich jezdí lodě, které mohou naložit více lidí, nežli má Basma nebo Rohmat obyvatel.“

„Alláh karím, Alláh je milostivý! Jaké by to bylo neštěstí, kdyby všecky tyto lodi pohltila v jediné hodině voda těch řek! V kterého Boha věří kmen Nemsí?“

„Věří v tvého Boha, ale nejmenují ho Alláh, nýbrž Otec.“

„Jistě to nejsou sunnité, ale ší'ité?“

„Jsou to křesťané.“

„Nechť tě Alláh sežehne ohněm! Tak to jsi taky křesťan?“

„Ano.“

„Ďaur? A ty se odvažuješ mluvit s vekilem Kbilli? Dám ti vysázet pořádnou baštonádu, když se mi nebudeš hned klidit z očí!“

„Prohřešil jsem se snad nějak proti zákonům anebo jsem tě urazil?“

„Ano. Ďaur si nikdy nesmí dovolit předstoupit přede mne. Ale teď dál! Jak se jmenuje tvůj průvodce?“

„Umar ibn Sádik.“

„Dobrá! Umare ibn Sadíku, jak dlouho sloužíš tomuto člověku?“

„Od včerejška.“

„To není dlouho. Chci být proto milostivý a vysázet ti na chodidla jenom dvacet ran.“

Obrátil se ke mně a pokračoval:

„A jak se jmenuje tvůj sluha?“

„Alláh akbar, Alláh je veliký, ale tvoji paměť učinil bohužel tak nepatrnou, že v ní nemůžeš udržet ani dvě jména. Můj sluha se jmenuje, jak už jsem ti řekl, Hádží Halef Omar.“

„Ty mě chceš urážet, ďaure? No, rozsudek nad tebou vynesu později! Nuže, Halefe Omare, ty jsi hádží, a sloužíš nevěřícímu? To si zaslouží dvojnásobný trest. Jak dlouho už jsi u něho?“

„Pět týdnů.“

„Dostaneš tedy šedesát ran na chodidla a nato budeš pět dní hladovět a žíznit. A teď zase ty, jakže se jmenuješ?“

„Kara ben Nemsí.“

„Dobrá, Karo ben Nemsí, ty ses dopustil tří velkých zločinů.“

„Jakých, sidi?“

„Nejsem žádný sidi! Musíš mě titulovat Cenapiniz nebo Hazretiniz, to je Vaše Milosti nebo Vaše Výsosti. Tvoje zločiny jsou tyto: Za prvé jsi svedl dva pravověrné k tomu, aby ti sloužili, to dělá patnáct ran holí; za druhé ses odvážil rušit mě v mém poledním odpočinku, což je znovu patnáct ran holí; za třetí jsi pochyboval o mé paměti, to je dvacet ran holí: dohromady tedy padesát ran holí na chodidla. A protože mám právo vyžadovat poplatek za každý soudní výrok, patří mi teď všecko, co u sebe máš. Zabavuji ti to.“

„Ó velký vládče, obdivuju tě. Tvoje spravedlnost je vznešená, tvoje moudrost velice vznešená, tvoje milostivost ještě vznešenější a tvoje chytrost a prohnanost nejvznešenější! Prosím tě, urozený beji z Kbilli, dopřej nám vidět svého hosta, dřív nežli budeme potrestáni.“

„Co od něho chceš?“

„Domnívám se, že je to můj známý, a rád bych se potěšil pohledem na něho.“

„Můj host není žádný tvůj známý. Je to veliký bojovník, věrný poddaný našeho sultána, Alláh mu žehnej, a věrný

přívrženec koránu. Nikdy tedy nebyl známým nějakého nevěřícího. Ale aby viděl, jak trestá vekil z Kbilli provinění, dám ho zavolat. Nepotěšíš se pohledem na něho, ale on se potěší pohledem na výprask, který dostanete. Věděl, že sem přijdete!“

„Ale! Jak to věděl?“

„Šli jste kolem něho, aniž jste si ho povšimli, a on na vás okamžitě učinil u mne udání. Kdybyste nebyli přišli sami, byl bych vás dal předvést.“

„On na nás učinil udání? Pročpak?“

„To ještě uslyšíte. Bude vám vyměřen druhý, ještě tvrdší trest.“

Naše přijetí u tohoto úředníka mělo tedy pozoruhodný průběh. Vekil s deseti vojáky v tak zastrčené oáze — mohl to být nanejvýš rotný nebo poručík, a nositel této hodnosti nebyl tehdy v Turecku ničím nežli čističem bot a nacpavačem dýmek svých vyšších představených. Ostatně tuniský bej už vyhnal ze země všecky turecké vojáky, a beduínské kmeny stály pod ochranou sultánovou jen potud, že jim každoročně posílal, jak bylo kdysi sjednáno, čestný dar, burnus, a oni mu za to projevovali vděčnost tím, že už po něm ani nevzdechli. Náš dobrý vekil byl tedy odkázán jen na to, co si získá vydíráním, a protože s vydíráním domorodců je to vždycky nebezpečné, přišel mu zřejmě cizinec jako já zrovna vhod. Nevěděl nic o Německu, neznal, jaký význam má konzulát, sídlil mezi loupeživými nomády, domníval se, že nemám nikde žádnou ochranu, a předpokládal, že se mnou může beztrestně nakládat, jak se mu zlíbí.

Byl to oprávněný předpoklad potud, že jsem byl odkázán jen a jen sám na sebe, ale ani mi nenapadlo obávat se „Jeho Výsosti“. Spíše mě bavilo, že nás chce tak neomaleně obšťastnit baštonádou. A zároveň jsem byl zvědavý, jestli je jeho přítel a host skutečně Armén, kterého hledáme. Z jakého zločinu nás obvinil, to jsem tušil. Rozhodně to byl vekilův známý z dřívějška a využíval toho, aby nás jakýmkoli způsobem zneškodnil.

Místodržitel zatleskal a vzápětí se objevil černý sluha, který se před ním vrhl na zem jako před sultánem. Vekil mu pošeptal několik slov a sluha se opět vzdálil. Po chvíli se otevřely dveře a vstoupilo deset vojáků i se svým onbasim. Byl na ně žalostný pohled, jak sem přišli v šatech slátaných ze všech možných hadříků, které ani zdaleka nepřipomínaly vojenskou uniformu. Většinou byli bosí a všichni měli pušky, s kterými se dalo dělat všecko možné, jen střílet ne. Plácli sebou na zem před vekilem, ten je zprvu přejel pohledem, jenž měl být nanejvýš vladařský, a potom pronesl rozkaz:

„Kalkiniz — vstaňte!“

Vojáci se zvedli a onbasi vytrhl z pochvy svůj mohutný sarras.

„Sirayi kiliniz — v řad nastoupit!“ zaburácel vskutku medvědím hlasem.

Postavili se do řady vedle sebe a drželi pušky v hnědých rukou, jak komu napadlo.

„Siláh omuza — na rámě zbraň!“ velel nyní onbasi.

Pušky vylétly vzhůru, narážely jedna na druhou, na zeď nebo na hlavy statných hrdinů, ale po chvíli přece jen šťastně spočinuly na ramenou svých majitelů.

„Selám dur — k poctě zbraň!“

Pušky znovu divoce zavířily a žádný div, že jedné přitom upadla hlaveň. Voják se líně shýbl, hlaveň zdvihl, otáčel jí na všechny strany, aby se přesvědčil, že je tam pořád ještě ta díra, z které se střílí, pak vytáhl z kapsy špagátek z palmových vláken a pečlivě přivázal hlaveň k pažbě. Teprve potom položil konečně vyspravenou zbraň tak, jak mu poslední příkaz poroučel, a zatvářil se nadmíru spokojeně.

„Rahat durun! Láf etmeyin — tiše stůjte a nežvaňte!“

Při těchto slovech bojovníci sevřeli s viditelným úsilím rty a vážným pomrkáváním dávali najevo, že jsou neotřesně rozhodnuti nevydat ani hlásku. Vypozorovali, že byli přivedeni k střežení tří zločinců, a chtěli tedy na nás udělat dojem.

Musel jsem se skutečně přemáhat, abych při té nevšední podívané zachoval vážnou tvář. Všiml jsem si, že moje veselá nálada má úspěch a dodává mysli oběma mým průvodcům.

A znovu se otevřely dveře. Muž, na něhož jsme čekali, vstoupil. Byl to Hámid el Amáza. Ani nás neuznal za hodný pohledu. Kráčel ke koberci, usadil se vedle vekila a vzal dýmku z rukou černocha, který přišel s ním. Teprve pak zvedl hlavu a opovržlivě si nás změřil.

„Chtěli jste vidět tohoto muže. Je to tvůj známý?“

„Ano.“

„Mluvil jsi pravdu, je to tvůj známý. To jest — znáš ho. Ale tvůj přítel to není.“

„Pěkně bych se poděkoval za jeho přátelství! Jakpak si říká?“

„Jmenuje se Abú 'n Nasr.“

„To není pravda. Jeho jméno je Hámid el Amáza.“

„Ďaure, neopovažuj se obviňovat mě ze lži, jinak dostaneš o dvacet ran víc. Ostatně můj přítel se jmenuje Hámid el Amáza. Ale věz, ty psí synu, že když jsem ještě pobýval v Cařihradě jako plukovník, byl jsem jednou v noci přepaden řeckými bandity. Tu se objevil Hámid el Amáza, promluvil s nimi a zachránil mi život. Od oné noci se jmenuje Abú 'n Nasr, Otec vítězství, neboť nikdo mu nedokáže odolat, ani řecký bandita.“ Nemohl jsem si pomoci a hlasitě jsem se rozesmál. „Ty žes býval v Cařihradě v hodnosti plukovníka? U kterého pluku?“

„U gardy, ty šakalí synu!“

Přistoupil jsem o krok k němu a zvedl jsem pravici. „Neopovažuj se mi už ani jednou nadávat, nebo ti dám takový pohlavek, že budeš mít zítra nos jako minaret! Ty bys byl zrovna ten pravý plukovník! Něco podobného můžeš nabulíkovat tady těm svým hrdinům z oázy, ale ne mně! Rozuměl jsi?“

Místodržitel kupodivu rychle vstal. Něco takového se mu ještě nikdy nepřihodilo, to přesahovalo jeho chápání. Strnule na mne hleděl jako na strašidlo, a pak koktal — nevím, zdali vztekem, nebo z rozpaků:

„Ďaure, byl bych se mohl stát i generálmajorem, kdyby mi nebylo milejší místo zde v Kbilli.“

„Ano, ty jsi opravdu výlupek odvahy a statečnosti. Bojoval jsi s bandity, které tvůj přítel přemohl pouhými slovy.

Slyšíš: slovy! Byl to tedy jejich tuze dobrý známý anebo dokonce i člen jejich bandy. Hámid el Amáza spáchal v Alžíru loupežnou vraždu; ve Vádí Tarfáví zabil jednoho muže, na Šot el Džeríd zastřelil mého průvodce, otce tohoto mladíka, protože chtěl přivodit mou zkázu. Pronásledoval jsem ho až do Kbilli, a teď tohoto člověka nalézám jakožto přítele muže, který o sobě tvrdí, že býval plukovníkem v sultánových službách! Podávám na něho u tebe žalobu pro vraždu a žádám, abys ho dal ihned zatknout.“ Nyní se zvedl i „Otec vítězství“.

„Tenhle muž je ďaur!“ zvolal. „Pil víno a neví, co mluví. Ať se vyspí ze svého opojení, a teprve pak ať se zodpovídá!“

To už na mě bylo přece jen příliš mnoho. V okamžiku jsem Arména popadl, zvedl jsem jej a mrštil jím o zem. Vyskočil a vytáhl nůž.

„Psí synu, urazil jsi pravověrného, musíš zemřít!“

Při těchto slovech se na mě prudce vrhl. Ale dal jsem mu pěstí tak dobře mířenou ránu do spánku, že se zhroutil a zůstal nehybně ležet.

„Chopte se ho!“ přikázal vekil svým vojákům a ukázal na mě.

Očekával jsem, že se mě ihned chopí, ale k svému údivu jsem viděl, že se děje něco jiného. Desátník předstoupil před své vojáky a poručil:

„Siláhlari yere koyin — odložte zbraň!“

Všichni se najednou shýbli, položili pušky na zem a pak se vrátili do předchozí pozice.

„Sága don — vpravo v bok!“

Udatní bojovníci udělali půlobrat vpravo a stáli teď v zástupu.

„Adani ortaya aliniz, kosiniz — obkličte toho muže, pochodem v chod!“

Jako na cvičáku zvedli levou nohu, první udal rytmus: „Sol-saga, sol-saga, levá-pravá, levá-pravá!“ začali pochodovat kolem mě, a když utvořili kruh, zůstali na desátníkův povel stát.

„Tutunuz — chopte se ho!“

Dvacet rukou se sto hnědými, špinavými prsty se po mně napřáhlo zezadu i zepředu, zprava i zleva, a popadlo mě za burnus. Bylo to všecko tak komické, že jsem nemohl udělat ani pohyb, abych se osvobodil.

„Bey hazretlerim, herifi tuttuk — Výsosti, už máme toho chlapa!“ hlásil velitel odvážné čety.

„Bir daha koyuvermeyin — ne abyste ho zas pustili!“ nařídil místodržitel s přísnou tváří.

Sto prstů se zaťalo do mého burnusu ještě pevněji než dříve, a právě ta strnulá východní důstojnost, s níž se vše dalo, zavinila, že jsem málem nahlas vyprskl smíchy.

Při celé té proceduře se Abú 'n Nasar znovu zvedl. Oči mu jiskřily zlobou a pomstychtivostí, když se obrátil k vekilovi:

„Dáš ho zastřelit!“

„Ano, bude zastřelen. Ale předtím ho vyslechnu, neboť jsem spravedlivý soudce a nikoho neodsoudím bez výslechu. Přednes svou obžalobu!“

„Tenhle ďaur,“ začal vrah, „šel se svým průvodcem a se svým sluhou přes šot. Potkal se s námi a shodil mého druha do vody, takže se můj přítel bídně utopil.“

„Proč to učinil?“

„Z pomsty.“

„Za co se chtěl pomstít?“

„Ve Vádí Tarfáví zabil nějakého muže. Naskytli jsme se k tomu a chtěli jsme ho zajmout, ale unikl nám.“

„Můžeš svá slova odpřisáhnout?“

„Při vousu Prorokově!“

„To stačí. — Slyšel jsi obžalobu?“ zeptal se teď mě.

„Ano.“

„Co na to říkáš?“

„Že žalobce je darebák. On sám je vrah a ve své výpovědi jednoduše zaměnil osoby.“

„Abú 'n Nasr přísahal, a ty jsi ďaur. Nevěřím tobě, ale jemu.“

„Zeptej se mého sluhy! Hádží Halef je mým svědkem.“

„Slouží nevěřícímu: jeho slova nic neplatí. Dám svolat velkou radu oázy, ta vyslechne má slova a rozhodne o tvém osudu.“

„Nechceš mi věřit, protože jsem křesťan, a přesto poskytuješ svou důvěru nevěřícímu. Tento Hámid el Amáza, anebo pro mě za mě Abú 'n Nasr, je totiž Armén, tedy také ne muslim, ale křesťan.“

„Můj přítel přísahal při Prorokovi.“

„Je to podlost a hřích, a Bůh ho za to potrestá. Nechceš-li mi dopřát sluchu ty, obžaluji ho před radou oázy.“

„Ďaur nemůže obžalovat pravověrného, a rada oázy by proti němu taky neučinila ani to nejmenší, protože můj přítel má buyrultu, a stojí tak ve stínu sultánově.“

„A já zase stojím ve stínu svého krále. A mám také pravoplatný pas.

Máš ho v kapse.“

„Je psán řečí ďaurů; znečistil bych se jím, kdybych ho četl. Tvoje pře bude ještě dnes prozkoumána. Ale nejdříve dostanete baštonádu: ty padesát ran, tvůj sluha šedesát a tvůj průvodce dvacet ran na chodidla. Odveďte je dolů do dvora; přijdu za vámi!“

„Ruce pryč!“ nařídil desátník.

Sto prstů se mě pustilo.

„Zvedněte pušky!“

Hrdinové se vrhli na své pušky a chopili se jich.

„Obkličte všecky tři!“

Okamžitě obklopili Halefa, Umara a mě. Zavedli nás do dvora, uprostřed něhož ležel balvan podobný lavici. Jeho tvar naznačoval, že je určen pro ty, kdo mají dostat baštonádu.

Protože jsem se klidně podrobil, následovali mě i moji dva druzi bez odporu, ale viděl jsem jim na očích, že čekají jenom na můj příklad, abychom celou tu frašku ukončili.

Když jsme tak chvíli stáli před balvanem, objevil se vekil s Abú 'n Nasrem.

Černoch nesl před nimi koberec, rozestřel jej na zemi, a když se oba posadili, podal jim do vyhaslých dýmek oheň. Místodržitel ukázal na mě.

„Elli dayak vurun ona — vysázejte mu padesát!“

Teď udeřil můj okamžik:

„Máš ještě můj pas v kapse u sebe?“ zeptal jsem se místodržitele. „Ano.“

„Dej mi ho!“

„Nikdy ho nedostaneš zpátky!“

„Pročpak ne?“

„Žádný pravověrný se nesmí tvým pasem už znečistit!“

„Ty mě chceš dát opravdu zbít?“

„Určitě!“

„Tak ti tedy ukážu, jak to dělám, když jsem donucen zjednat si sám spravedlnost!“

Malý dvorek byl ze tří stran obklopen vysokou zdí a ze čtvrté uzavřen budovou. Do ulice se dalo vyjít jen jediným východem, tím, kterým jsme sem přišli. Diváci tu žádní nebyli, byli jsme tedy tři proti třinácti. Zbraně nám ponechali, jak to vyžaduje rytířský mrav pouště. Vekil byl naprosto neškodný, jeho vojáci zrovna tak, a jenom Abú 'n Nasr mohl být nebezpečný. Musel jsem především zneškodnit jeho.

„Máš provaz?“ zeptal jsem se tiše Umara.

„Ano, na svém burnusu.“

„Odvaž jej!“ A k Halefovi jsem dodal: „Přiskočíš k východu a nikoho nepustíš ven!“

„Jen si tu spravedlnost zjednej!“ odpověděl mi zatím vekil.

„Okamžitě!“

S těmito slovy jsem proskočil mezi dvěma vojáky k Abú 'n Nasrovi a strhl jsem mu paže na záda, takže se vsedě nemohl ani pohnout.

„Svaž ho!“ poručil jsem Umarovi.

Rozkaz byl vlastně zbytečný, protože Umar okamžitě pochopil, co zamýšlím, a mezitím už utahoval smyčku kolem Arménových paží. Dřív nežli proti nám mohl jen prstem hnout, byl spoután. Můj nečekaný útok vyvedl vekila i jeho tělesnou stráž nadobro z míry. Pravicí jsem teď vytáhl nůž a levicí jsem si přidržel místodržitele za krk. Hrůzou roztáhl ruce i nohy, jako by už byl mrtvý. Ale tím více života projevovali vojáci.

„Kosun, imdat arayin — vzhůru, přiveďte pomoc!“ řval onbasi, který první našel opět ztracenou řeč.

Jeho šavle mu překážela, odhodil ji a pádil k východu. Ostatní ho následovali. Tam však už stál udatný Halef se zbraní připravenou k výstřelu. „Zpět! Zůstaňte tady!“ volal jim vstříc.

Odvážní bojovníci se zarazili, obrátili se a rozběhli se všemi směry, aby hledali ochranu v rozích u zdi.

Také Umar vytáhl svůj nůž a stál tu, zachmuřený a připravený vrazit Abú 'n Nasrovi čepel do srdce. „Jsi zraněn?“ zeptal jsem se vekila. „Ne. Ale ty mě chceš zabít?“

„To záleží na tobě, ty ztělesněná spravedlnosti a statečnosti! Povídám ti, tvůj život visí na tenkém vlásku.“

„Co ode mne žádáš?“

Ještě než jsem odpověděl, zazněl vyděšený ženský výkřik. Vzhlédl jsem a zpozoroval jsem malou, tlustou ženskou postavu, která se sem od vchodu kulila s patrnou námahou.

„Dur — stůj!“ volala na mě vřískavě. „Nezabíjej ho, je to můj muž!“ Tato kulaťoučká paní, hustě zahalená šatem i závojem, která ke mně přikormidlovala, byla tedy milostivá paní místodržitelka. Ze zamřížovaného okna ženské komnaty chtěla zřejmě přihlížet výkonu trestu a k své hrůze asi zjistila, že trest má být teď vykonán na jejím manželovi. Klidně jsem se jí zeptal: „Kdo jsi?“

„Jsem vekilova žena,“ odpověděla.

„Ano, je to moje žena, Růže Kbilli,“ potvrdil sténavě místodržitel. „Jak se jmenuje?“

„Jmenuji se Ayse,“ řekla.

„Ano, jmenuje se Ayse,“ zaznělo jako ozvěna z Turkových úst. Byla to tedy „Růže Kbilli“ a jmenovala se Ayse. Tak něžné bytosti jsem musel projevit povolnost.

„Ukážeš-li mi červánky své tváře, ó květino oázy, sejmu svou ruku z jeho šíje,“ řekl jsem.

Okamžitě jí spadl z obličeje závoj. Žila jistě už dlouhý čas mezi Araby, jejichž ženy chodí s nezahaleným obličejem, a byla proto méně ostýchavá, nežli jinak bývají Turkyně. Ostatně, jak si myslela, zde šlo o drahocenný život jejího manžela, ostych tedy nebyl na místě.

Pohlédl jsem do bezbarvého, rozplizlého ženského obličeje, který byl tak tučný, že se stěží daly rozeznat oči od tupého nosíku. Paní Ayse byla asi čtyřicetiletá, snažila se však vyrovnat následky svého věku vysoko namalovaným černým obočím a rudě nalíčenými rty. Černá tečka na každé tváři jí dodávala cizokrajného vzezření, a když teď vystrčila z roucha předloktí, všiml jsem si, že má henou rudě nabarvené nejenom nehty, ale celé ruce.

„Děkuji ti, slunce Džerídu,“ lichotil jsem jí. „Jestliže mi přislíbíš, že vekil zůstane klidně sedět, nic se mu nestane.“

„Zůstane sedět. To ti slibuji.“

„Může tedy děkovat jen tvé líbeznosti, že ho nerozdrtím jako fík, který leží v lisu a má být usušen. Tvůj hlas se rovná hlasu flétny, tvé oko se třpytí jako slunce a tvoje postava je jako postava Šahrazádina. Jen kvůli tobě přinesu tu oběť a nechám ho žít."

Vzal jsem místodržitele za ruku. Narovnal se, ulehčené si vydechl, ale zůstal poslušně sedět. Ayse si mě pozorně prohlížela od hlavy k patě a pak se přátelsky zeptala:

„Kdo jsi?"

„Jsem Kara ben Nemsí, cizinec, jehož domov leží daleko za mořem."

„Jsou vaše ženy krásné?"

„Jsou krásné, ale přece jen se nevyrovnají ženám od Šot el Kebír." Paní Ayse se spokojeně usmála a viděl jsem na ní, že jsem v jejích očích nalezl milost.

„Členové tvého kmene jsou velice chytří, velice odvážní a velice zdvořilí lidé, to jsem už často slyšela," pronesla. „Jsi nám vítán. Ale řekni, proč jsi tohoto muže svázal? Proč před tebou naši vojáci prchají a proč jsi chtěl zabít mocného místodržitele?"

„Svázal jsem tohoto muže, protože je to vrah. Vaši vojáci přede mnou prchli, protože zjistili, že bych je všecky přemohl. A vekila jsem napadl, protože mě chtěl dát zbít a pak možná odsoudit i k smrti, aniž se ohlížel na spravedlnost!"

„Má se ti dostat spravedlnosti!"

Zmocnilo se mě přesvědčení, že pantofel má na Východě stejně kouzelnou moc jako na Západě. Vekil viděl, že je jeho důstojnost ohrožena, a pokusil se ji znovu nastolit. „Jsem spravedlivý soudce a budu…"

„Sen sus — ty mlč!" přikázala mu žena. „Víš, že znám toho člověka, který si říká Abú 'n Nasr, Otec vítězství; měl by se spíš jmenovat Abú 'l Kizb, Otec lži. To on zavinil, že tě poslali do Alžíru, zrovna když ses mohl stát mulázimem. On zavinil, že jsi potom přišel do Tunisu a že ses zahrabal tady, v té samotě, a kdykoli byl u tebe, musel jsi udělat něco, co ti přineslo škodu. Nenávidím ho a nemám nic proti tomu, když ho tento cizinec zabije."

„Abú 'n Nasr nemůže být zabit — stojí ve stínu pádišáha."

„Tut agizi — drž hubu! Stojí ve stínu pádišáha, ale tento cizinec stojí ve stínu místodržitelky, v mém stínu. Slyšíš? A kdo stojí v mém stínu, toho tvůj žár nezničí. Vstaň a pojď za mnou!"

Zvedl se. Jeho žena se obrátila k odchodu a místodržitel se zatvářil, jako by se k ní chtěl připojit. To však odporovalo mým záměrům. „Stůj!" poručil jsem a znovu jsem ho uchopil za krk. „Zůstaneš zde!"

Tu se paní Ayse obrátila.

„Neřekl jsi snad, že ho propustíš?" zeptala se.

„Ano, ale jen pod podmínkou, že zůstane na svém místě."

„Nemůže tu přece věčně věkův sedět."

„Máš pravdu, ó Růže Kbilli, ale může tu přesto sedět tak dlouho, dokud nebude má záležitost vyřízena."

„Ta už je vyřízena."

„Jak to?"

„Cožpak jsem ti neřekla, že jsi nám vítán?"

„To je pravda."

„Jsi tedy naším hostem a můžeš i se svými druhy zůstat u nás tak dlouho, dokud se ti nezlíbí opět nás opustit."

„A Abú 'n Nasr, kterého jsi nazvala Abú 'l Kizb?"

„Ten je tvůj a můžeš si s ním dělat co chceš."

„Je to pravda, vekile?"

Turek váhal s odpovědí, ale přísný pohled jeho vládkyně ho přinutil promluvit.

„Ano," ujistil mě poslušně.

„Přísaháš mi to?"

„Přísahám."

„Při Alláhovi a jeho Proroku?"

„Musím?" zeptal se manželky, „Růže Kbilli".

„Musíš," odpověděla Ayse energicky.

„Přísahám ti to tedy při Alláhovi a Prorokovi!"

„Smí teď jít se mnou?" zeptala se mě vekilova žena.

„Smí," dovětil jsem.

„Ty přijdeš za námi a pojíš s námi berana s kuskusu."

„Máš tu nějaké místo, kde mohu Abú 'n Nasra bezpečně zavřít pod zámkem?" zeptal jsem se paní Aysi.

„Ne. Přivaž ho ke kmeni palmy tamhle u zdi. Neuteče ti, protože ho dám střežit našim vojákům."

„Ohlídám si ho sám," odpověděl místo mne Umar. „Neuprchne mi, ale zaplatí mi svou smrtí za život mého otce. Můj nůž bude stejně ostrý jako mé oko."

Od okamžiku, kdy byl zneškodněn, nepronesl vrah ještě ani slovo; ale když nás musel následovat k palmě, kde jsme ho spoutali, blýskal po nás očima potměšile a zlověstně. Nezamýšlel jsem zbavit ho života; věděl jsem však, že propadl krevní mstě a že žádná přímluva by Umara nepřiměla, aby mu dal milost. Ad dambi d dam, čili jak říkají Turci, kan káni, krev za krev. Prese všecko by mi bylo málem nejmilejší, kdyby se mu podařilo bez mého vědomí uniknout, ačkoli on sám by mě jistě nijak nešetřil, kdyby mě potkalo neštěstí a já padl do rukou jemu.

Nechal jsem tedy Hámida el Amázu pod Umarovým dozorem a odebral jsem se s Halefem do selamliku. Cestou se mě můj malý sluha zeptal:

„Sidi, ty zdůrazňuješ, že ten člověk je arménský křesťan, a musíš chtěj nechtěj přiznat, že je to špatný člověk. Nahlížíš

teď, že jsou křesťani špatní lidé? Ty sám se musíš dát na pravou víru, jestli se nechceš celou věčnost smažit v džehenně.“

„A ty sám se tam smažit budeš!“

„Proč?“

„Nevyprávěl jsi mi snad, že v sedmém a nejhlubším pekle se škvaří všichni lháři a pokrytci a že musí jíst čertí hlavy ze stromu zakkúm?“

„Ano, ale co s tím já mám společného?“

„Jsi lhář a pokrytec!“

„Já, sidi? Můj jazyk mluví jen a jen pravdu a v mém srdci není ani špetka falše. Ten, kdo mě pojmenuje tak, jako jsi to udělal ty, musí být připraven na to, že ho zastřelím.“

„Lžeš, že jsi viděl Mekku, a jsi pokrytec, předstíráš, že jsi hádží. Mám to vyprávět vekilovi?“

„Amán, amán — milost! To přece neuděláš svému Halefu Omarovi, nejvěrnějšímu sluhovi, jakého jen můžeš najít.“

„Ne, to neudělám. Ale znáš taky podmínku, kdy budu mlčet.“

„Znám a dám si pozor, ale z tebe se přesto jednou stane pravověrný vyznavač Prorokův, ať chceš nebo nechceš, sidi!“

Vstoupili jsme do selamliku, kde nás už vekil očekával. Přijal nás však s tváří ne zrovna nejlaskavější.

„Posaď se!“ vyzval mě.

Uposlechl jsem jeho výzvám a posadil jsem se těsně vedle něho. Halef se zatím zabýval dýmkami, které stály připraveny v rohu místnosti.

„Pročpak jsi chtěl vidět tvář mé ženy?“ začal vekil.

„Protože jsem Evropan, zvyklý vždycky pohlížet do tváře tomu, s kým mluví.“

„Máte špatné mravy! Naše ženy se zahalují, ale ty vaše se nechávají okukovat. Naše ženy nosí oděvy, které jsou nahoře dlouhé a dole krátké, ale ty vaše mají roucha, která jsou nahoře krátká a dole dlouhá, a často taky krátká nahoře i dole. Viděli jste někdy některou z našich žen tam ve vaší zemi? Ale vaše dívky přicházejí k nám, a proč? Ze zvědavosti! Ayip — ó hanba!“

„Vekile, je snad toto tvá pohostinnost, kterou jste mi přislíbili? Odkdy je zvykem přijímat hosta a urážet ho? Nepotřebuji ani tvého berana, ani tvé kuskusu, a půjdu zpátky na dvůr. Pojď se mnou!“

„Efendi, odpusť mi! Chtěl jsem ti jen říci, co si myslím, ale urážet jsem tě nechtěl.“

„Kdo nechce urážet, nesmí vždycky říkat, co si myslí. Tlachavý muž je jako nakřáplý hrnec, který nikdo nemůže potřebovat, protože se v něm nic neudrží.“

„Posaď se zas,“ prosil vekil, „a vyprávěj mi, kde ses potkal s Abú 'n Nasrem.“

Podrobně jsem mu vyprávěl o našem dobrodružství. Mlčky naslouchal a posléze se zatvářil nedůvěřivě.

„Myslíš tedy, že zabil obchodníka v Blidě?“

„Ano.“

„Ale nebyl jsi při tom?“

„Usuzuji tak.“

„Jen Alláh může usuzovat: je vševědoucí. Ale lidská myšlenka je jako špatný jezdec, kterého neposlušný kůň nese tam, kam nechtěl dojít.“

„Jen Alláh smí usuzovat, protože je vševědoucí? Ó vekile, tvůj duch je mdlý po všech těch beranech s kuskusu, které jsi spořádal. Kdo usuzuje, ten hledá výsledek svých domněnek, neví však nic předem.“

„Slyším, že jsi učenec, který navštěvoval mnoho škol, protože mluvíš takovými slovy, kterým nemůže nikdo rozumět. A ty si taky myslíš, že Abú 'n Nasar zabil toho muže ve Vádí Tarfáví?“

„Ano.“

„A byl jsi při tom?“

„Ne.“

„Vyprávěl ti to mrtvý?“

„Vekile, i berani, které jsi spořádal, by věděli, že mrtvý už nemůže mluvit.“

„Efendi, teď jsi sám pronesl nezdvořilost. Ty jsi tedy při tom nebyl a mrtvý ti to nemohl říci. Odkud víš, že je Abú 'n Nasr vrahem?“

„Viděl jsem stopu, šel jsem po ní, a když jsem ho dostihl, sám se mi k vraždě přiznal.“

„To, že jsi našel stopu, není žádný důkaz toho, že je Abú 'n Nasr vrahem, protože stopou ještě nikdo nikoho nezabil. A že se ti sám k vraždě přiznal, to mě nezmýlí: je to šprýmař, chtěl si z tebe vystřelit.“

„S vraždou se nežertuje.“

„Ale s člověkem ano, a ty jsi člověk. A ty si konečně myslíš taky to, že zastřelil chabíra Sádika?“

„Ano.“

„Ale byl jsi při tom?“

„Jistěže.“

„A viděl jsi to?“

„Dokonce velmi zřetelně. Také Hádží Halef Omar je svědkem.“

„No dobrá, tak tedy Abú 'n Nasr zastřelil Sádika. Ale chceš tím opravdu říci, že je vrahem?“

„Ovšem!“

„Efendi, Alláh posilni tvůj rozum, protože jinak bys hned viděl, že člověk nemůže usuzovat.“

„Jak to?“

„Protože jsi byl svědkem toho, že Abú 'n Nasr zastřelil tvého průvodce, usuzuješ, že je vrahem?“

„Jistě. Tak je to přece správné.“

„Není to správné! A co jestli to byla krevní msta? V tvé zemi není krevní msta?“

„Ne.“

„Tak ti povídám, že vykonavatel krevní msty není vůbec žádný vrah. Žádný soudce ho neodsoudí. Jenom rodinní příslušníci mrtvého mají právo pronásledovat ho.“

„Ale Sádik tvého hosta nijak neurazil.“

„Tak ho zřejmě urazil kmen, k němuž Sadili náleží.“

„Ani to ne, vekile. Tento Abú 'n Nasr, který se vlastně jmenuje Hámid el Amáza a předtím měl jistě nějaké arménské jméno, zastřelil průvodce Sádika, jehož syn Umar je tady, a tento Umar má proto, jak jsi mi právě sám vysvětlil, právo na vrahův život. Projednej si to s Umarem, ale postarej se taky o to, aby mě už Otec vítězství víckrát nepotkal, jinak s ním zúčtuji. Ale nejdřív mi vydej zpět můj pas! Potřebuji ho ještě na další cestě.“

„Efendi, teď prýští z tvých slov moudrost! Tady máš svůj průkaz. Okamžitě si promluvím s Umarem a řeknu mu, že má Abú 'n Nasra propustit. Ale ty jsi mým hostem, jak dlouho se ti jen zlíbí.“

Zvedl se a kráčel ven na dvůr. Předem jsem věděl, že všecko jeho úsilí u Umara ztroskotá. A opravdu, místodržitel se po chvíli vrátil zachmuřeně zpět a zůstal mlčenlivý i pak, když byl přinesen beran na rožni upečený, kterého připravily něžné, henou zbarvené prstíky „Růže Kbilli“. Halef i já jsme si naložili pořádnou porci a vekil právě řekl, že Umar dostane své jídlo ven na dvůr, protože ho nelze pohnout, aby odešel od svého zajatce, když tu zazněl venku hlasitý výkřik. Naslouchal jsem, a výkřik se opakoval: „Pomoc!“

Tento výkřik platil mně. Vyskočil jsem a spěchal jsem na dvůr. Tam ležel Umar na zemi a zápasil s vojáky kolem, avšak zajatec nikde. U východu na ulici stál černoch a škodolibě se na mě šklebil.

„Je pryč, sidi — tamhle ujíždí!“

Třemi kroky jsem se octl venku a viděl jsem, jak Abú 'n Nasr právě mizí mezi palmami. Jel na jízdním velbloudu, který zřejmě dovedl výborně běžet. Uhodl jsem všecko. Vekil byl na dvoře nadarmo, avšak chtěl Abú 'n Nasra přesto zachránit. Dal černochovi rozkaz, ať připraví velblouda, a vojákům poručil, aby Umara zadrželi a zajatce zbavili pout. Jedenáct odvážných hrdinů se pustilo proti jednomu, a vyšlo jim to.

Úspěch však draze zaplatili. Umar použil svého nože, a když jsem roztrhl klubko zápasících, viděl jsem, že leckterý z nich krvácí.

„Je pryč, ujel, efendi!“ mladý průvodce supěl vztekem a vyčerpáním.

„Viděl jsem.“

„Kam?“

„Tam,“ ukázal jsem směr, kterým se uprchlík pustil.

„Potrestej tyhle lidi zde, efendi, ale já ho budu pronásledovat.“

„Seděl na jízdním velbloudu,“ upozornil jsem ho.

„Přesto ho dohoním.“

„Nemáš, na čem bys jel.“

„Efendi, mám zde přátele, kteří mi dají dobrého velblouda i datle a měchy s vodou. Dřív nežli zmizí vrah mého otce za obzorem, budu mu na stopě. A ty zase najdeš moje stopy, jestli se chceš vypravit za mnou.“

A Umar ibn Sádik spěchal pryč.

Halef všecko viděl a také mi pomáhal osvobodit Umara z rukou vojáků. Běsnil vztekem.

„Proč jste toho člověka osvobodili, vy psí syni, vy potomci myší a krys…“

Byl by ve svém hněvivém kázání jistě pokračoval, kdyby se na dvoře nebyla objevila vekilova žena, znovu hustě zahalená závoji.

„Co se stalo?“ ptala se mě.

„Tvoji lidé přepadli mého průvodce…“

„Vy darebáci, vy ničemové!“ zvolala Ayse, dupla si nohou a zahrozila rudými pěstmi, jež vystrčila zpod závojů.

„…a osvobodili zajatého…“

„Vy uličníci, vy podvodníci,“ pokračovala „Růže Kbilli“ zuřivě, vypadalo to, že se na ně co nevidět vrhne.

„Na pokyn tvého vekila,“ dodal jsem.

„Vekila? Ten červ, ten neposlušník, ten povaleč, ten vzpurník! Pocítí mou ruku, a to hned, okamžitě!“

Ayse se otočila a veslovala hněvivě do selamliku.

Ó blahodárný pantofli, tvoje moc je stejná na severu jako na jihu, na východě jako na západě!

Halef se zatvářil převelice spokojeně a poznamenal:

„To ona je vekil a on vekilova žena, a když zde teď stojíme ve stínu místodržitelky, je to pro nás lepší, než kdybychom měli buyrultu a chránil nás stín pádišáhův. AI hamdu li 'lláh, bud Alláh pochválen, že nemám to štěstí být jejím mužem!“

4 V MOCI IBRAHÍMA MA'MÚRA

Slunce právě ozařovalo krajinu kolem Nilu nejpalčivějšími paprsky a každý, kdo nutně nemusel pobývat venku pod širým nebem, uchyloval se domů, pod střechu, a vyhledával klid a ochlazení.

I já jsem ležel na měkkém divanu v bytě, který jsem si pronajal, srkal jsem silné moka a těšil jsem se z vonného dýmu vzácného džebeli, vystupujícího z mé dýmky. Silné zdi, které neměly ani vnější okna, bránily přístupu slunečních paprsků a pórovité hliněné nádoby, z nichž se vypařovala nilská voda, činily vzduch v místnosti snesitelný, že na mě mnoho nepůsobila polední únava, v zdejších krajinách obvyklá.

Tu se venku ozval rozhorlený hlas mého sluhy Halefa Agy.

Halefa Agy? Ano, můj milý, malý Halef se stal agou, pánem, a kdože ho tak povýšil? Směšná otázka! Kdo jiný nežli

on sám!

Přes Tripolis a oázu Kufra jsme se dostali do Egypta. O zážitcích na tomto dlouhém úseku cesty mohu pomlčet, protože s celým dalším příběhem nijak nesouvisí. Zmíním se o nich v jiné své knize.

Navštívili jsme pak Káhiru, jeli jsme proti proudu Nilu, pokud mi to moje omezené prostředky dovolily, a konečně jsme si v Kertásí najali byt, ve kterém by se mi bylo docela líbilo, nebýt toho, že se můj divan a všecky koberce jen hemžily poskakujícími, bodajícími tvory, o nichž stará hádanka říká: „Malé je to, černé je to, velkou kládou to pohne.“ Kromě velkooké Pulex canis, blechy psí, a zrzavé Pulex musculi, blechy svalové, zná přírodopis ještě oblíbenou Pulex irritans, blechu obecnou, a zuřivou Pulex penetrans, blechu pronikající. Musím bohužel přiznat, že v Egyptě lze lovit ne obecnou, ale zuřivou Pulex penetrans.

Nemusím už dodávat, že můj kef, polední odpočinek, byl dosti rušen.

Venku se tedy ozval rozhorlený hlas mého sluhy Halefa Agy a vyrušil mě z příjemného snění.

„Co? Jak? Koho?“

„Efendiho!“ odpověděl kdosi nesměle.

„Ty chceš rušit efendiho, velkého pána a mistra?“

„Musím s ním mluvit!“

„Cože? Musíš? Teď, když odpočívá? Copak ti ďábel — nechť mě před ním Alláh chrání — naplnil hlavu nilským bahnem, že nemůžeš pochopit, kdo je to efendi, hakím, muž, jehož Prorok sytí moudrostí, takže dovede všecko, i mrtvé křísit, jen když mu řeknou, nač umřeli!“

Ach ano, musím přiznat, že se můj Halef tady v Egyptě tuze, tuze změnil. Počínal si teď neobyčejně pyšně, strašlivě hrubě, a stal se z něho nenapravitelný tlučhuba, a to už v těchto končinách něco znamená!

Na Východě považují každého Němce za znamenitého zahradníka a každého cizince za dobrého střelce nebo za výborného lékaře. A já jsem si naneštěstí koupil v Káhiře starou, jen zpola plnou příruční lékárničku. Tu a tam jsem dal známému nebo i cizímu člověku prášek nebo pilulku, při cestě po Nilu jsem léčil lodníky ze všech možných nemocí, které si vymysleli, špetkou hroznového cukru, a tak jsem bleskurychle nabyl proslulosti. Říkalo se o mně, že jsem doktor, který je ve spolku s ďáblem, protože prý třemi zrníčky durry křísím mrtvé.

Moje sláva vzbudila v Halefovi jisté velikášství, ale naštěstí mu nebránilo v tom, aby byl pořád mým nejvěrnějším a nejpozornějším sluhou. Že moji slávu šířil nejvíc on sám, to vyplývá ze všeho, co jsem už řekl. Stal se z něho učiněný baron Prášil a kromě toho se snažil vynikat v hrubiánství, v němž dosahoval málem klasické úrovně.

Mezi jiným si ze své nevelké mzdy koupil karabáč z hroší kůže a neudělal bez něho ani krok. Znal Egypt už z dřívějška a tvrdil, že bez karabáče se zde člověk neobejde: činí prý větší zázraky nežli zdvořilost i peníze, kterých jsem ovšem neměl nijak nazbyt.

„Alláh uchovej tvá slova, sidi,“ slyšel jsem znovu prosebný hlas, „ale já opravdu musím vidět tvého pána, velkého lékaře z daleké země, a mluvit s ním!“

„Teď ne.“

„Je to nezbytně nutné, jinak by mě můj pán neposílal.“

„Kdo je tvůj pán?“

„Bohatý a mocný Ibrahím Ma'múr, nechť mu Alláh dopřeje tisíc let života.“

„Ibrahím Ma'múr? Kdo je to, ten Ibrahím Ma'múr, a jak se jmenoval jeho otec? A kdo byl otcem jeho otce a kdo otcem otce jeho otce? Kdo jej zplodil a kde žijí ti, jimž vděčí za své jméno?“

„To nevím, sidi, ale je to mocný pán, jak už napovídá jeho jméno.“

„Jeho jméno? Co tím míníš?“

„Ma'múr znamená úředník. Byl vysokým úředníkem, správcem provincie.“

„Byl. Tak to už není?“

„Ne“

„To jsem si myslil. Nikdo ho nezná, ani já, Halef Aga, statečný přítel a ochránce svého pána, jsem o něm nikdy neslyšel a nikdy nezahlédl ani třapec jeho fezu. Odejdi, můj pán nemá čas.“

„Pověz mi tedy, co musím dělat, abych se k němu dostal.“

„Neznáš přísloví o stříbrném klíči, který otevírá všecky brány?“

„Mám ten klíč u sebe!“

„Tak otevři!“

Napjatě jsem naslouchal; bylo slyšet tiché cinkání mincí a pak opět Halefův hlas:

„Jediný piastr? Lakomče, povídám ti, dírka v zámku je větší nežli tvůj klíč. Nehodí se do ní, je moc malý.“

„Tak musím vzít větší.“

Znovu se venku ozvalo cinkání drobných stříbrných mincí. Nevěděl jsem, jestli se mám smát nebo zlobit. Tenhle Halef Aga, to je ale všemi mastmi mazaný vrátný!

„Tři piastry?“ řekl teď. „Dobře, to se aspoň mohu zeptat, co máš efendimu vyřídit.“

„Má přijít a přinést svůj kouzelný lék.“

„Bídný červe, co ti to napadá! Za tři piastry ho mám přemlouvat, aby dal pryč lék, který mu v každé první noci novu přináší bělostná víla?“

„Je to pravda?“

„Říkám to já, Hádží Halef Omar Aga ben Hádží Abú'l Abbás ibn Hádží Dáwúd al Gosara. Já sám jsem tu vílu viděl, a jestli mi nevěříš, ochutnáš, co umí můj karabáč z hroší kůže.“

„Věřím ti.“

„To je tvé štěstí.“

„A dám ti ještě dva piastry."
„Sem s nimi! Tak kdopak stůně v domě tvého pána?"
„To je tajemství. Mohu to prozradit jen efendimu."
„Jen efendimu? Darebáku, copak já taky nejsem efendi, copak jsem taky neviděl vílu? Jdi domů! Halef Aga se nenechá urážet!"
„Odpusť, efendi! Povím ti to."
„Nemusím to vědět. Jen se seber a koukej zmizet."
„Ale prosím tě…"
„Hybaj!"
„Mám ti dát ještě piastr?"
„Už si nevezmu! Ani jeden!"
„Efendi!"
„Dva bych si vzal!"
„Ó efendi, tvé čelo září dobrotivostí! Tady máš ty dva piastry."
„Dobrá. Tak kdo stůně?"
„Žena mého pána."
„Žena tvého pána?" zeptal se Halef udiveně. „Která žena?"
„Má jenom jednu."
„A to byl správcem provincie?"
„Ibrahím Ma'múr je tak bohatý, že by mohl mít sto žen, ale on miluje jenom tu jednu jedinou."
„Co jí chybí?"
„To nikdo neví. Ale její tělo stůně a její duše stůně ještě víc."
„Alláh karím, Alláh je milostivý, ale já ne! Mám v ruce karabáč z hroší kůže a rád bych tě přetáhl po zádech! Při vousu Prorokově, z tvých úst vychází taková moudrost, jako by ti vypadl mozek z hlavy! Copak nevíš, že žena nemá duši, a proto ani nepřijde do nebe? Jak by tedy mohla duše nějaké ženy stonat?"
„Řekli mi to tak. Pusť mě k efendimu!"
„To nemohu."
„Proč ne?"
„Můj pán ženami opovrhuje. Nejkrásnější perla mezi ženami mu připadá jako škorpión v písku a jeho ruka se ještě nikdy nedotkla ženina roucha. Nesmí se zamilovat do pozemšťanky, jinak by k němu víla víckrát nepřišla."
Každou minutou stoupal můj obdiv k Halefově zchytralosti, ale přesto jsem měl sto chutí dát mu poznat, jaké rány umí rozdávat jeho vlastní karabáč.
„Věz tedy," ozvala se venku poslova odpověď, „že se jejího roucha ani nedotkne a její postavu neuvidí. Bude s ní mluvit jenom skrz mříž."
„Podivuji se chytrosti tvých slov a moudrosti tvé řeči. Nezdá se ti, že zrovna skrz mříž s ní velký hakím nesmí mluvit?"
„Proč ne?"
„Protože zdraví, které jí má efendi darovat, by k té ženě vůbec nedošlo, ale zůstalo viset na mříži. Odejdi!"
„Nesmím, jestli nepřivedu bílého efendiho, dostanu sto ran na chodidla."
„Děkuj svému dobrotivému pánu, ty otroku Egypťanův, že zář jeho milosti dopadá na tvá chodidla. Nechci tě o tvé štěstí připravit. Alláh s tebou! A požehnej ti těch sto ran!"
„Dej si přece říct, statečný ago! Pán našeho domu má ve své pokladnici více váčků, než vůbec dokážeš spočítat. Poručil, že máš jít také s sebou a že dostaneš bakšiš, dárek, a takový, že bohatší by neposkytl ani sám egyptský vládce."
Teď konečně posel zmoudřel a začal z toho pravého konce, tak jak to musí udělat každý Orientálec, když si chce někoho naklonit. Můj malý hofmistr ihned změnil tón řeči a odpověděl mnohem přívětivěji:
„Alláh žehnej tvým ústům, příteli! Jenže mně je milejší piastr v mé vlastní ruce nežli deset plných váčků v ruce někoho jiného. A ta tvoje, ta je bohužel tak vychrtlá jako šakal v pasti a neúrodná jako bišárínská poušť!"
„Naslouchej hlasu svého srdce, bratře!"
„Já a tvůj bratr? Červíčku, uvaž, že ty jsi otrok, kdežto já doprovázím a chráním svého efendiho jako svobodný muž! Hlas mého srdce musí umlknout! Jakpak může pole rodit, když z nebe padá jen tak málo rosy!"
„Tu máš ještě tři kapky!"
„Ještě tři? No, to se podívám, jestli mohu efendiho vyrušit, ovšem za předpokladu, že tvůj pán mi dá skutečně tak pěkný bakšiš."
„Dá"
„Tak počkej!"
Teď konečně Halef, lišák prohnaná, usoudil, že mě „může vyrušit". Ostatně jednal v souladu s východními zvyklostmi, či spíše nemravy, ale částečně jsem ho omlouval, vždyť částka, kterou za službu u mne požadoval, skutečně ani za řeč nestála.
Co mě na celé té věci nejvíce udivovalo, bylo, že mě volají k nemocné ženě. Muslim — s výjimkou nomádských kmenů — skrývá obyvatelky ženských komnat v svém domě před okem každého cizince. Zřejmě šlo o ženu už nemladou, která si snad svým dobrým srdcem a povahou získala lásku Ibrahíma Ma'múra.
Vstoupil Halef.
„Spíš, sidi?"

Dareba! Tady mi říkal sidi, a venku tak dával říkat sám sobě!

„Ne," odpověděl jsem. „Co chceš?"

„Venku stojí nějaký muž a rád by s tebou mluvil. Má tě odvést k svému pánu a říká, že musím s sebou i já."

Chytrý chlapík pronesl poslední slova jen proto, aby si zajistil slíbené spropitné. Nechtěl jsem ho uvádět do rozpaků a tvářil jsem se, jako bych byl nic neslyšel.

„A proč s ním mám jít?"

„Někdo stůně."

„Je to nutné?"

„Velice, sidi. Duch té nemocné ženy se už chystá opustit zemi. Proto si musíš pospíšit, chceš-li ho zadržet."

Hm, Halef se vyznal v zprostředkovatelské činnosti.

„Ať ten muž vstoupí."

Halef vyšel a strčil posla dovnitř. Ten se mi poklonil až k zemi. Podle zvyku své země si venku zul sandály a teď pokorně čekal, až ho oslovím.

„Přistup blíže!" vyzval jsem ho.

„.As-salám 'alajkum! Alláh s tebou, pane," pozdravil, „a nakloniž tvůj sluch pokorné prosbě nejmenšího z tvých služebníků."

„Kdo jsi?"

„Jsem Hámid, sluha velkého Ibrahíma Ma'múra, který bydlí nahoře u řeky."

„Co mi máš vyřídit?"

„Dům mého pána stihlo veliké soužení, neboť Giizela, koruna jeho srdce, mizí do stínů smrti. Žádný lékař, žádný fakír ani žádný světec nedokázali zastavit postupující nemoc. Tu slyšel můj pán — kéž jej potěší Alláh — o tobě a tvé slávě i o tom, že před tvým hlasem smrt utíká. Poslal mě k tobě a vzkazuje ti: Přijď a setřes rosu záhuby z mé květiny, a můj dík bude sladký a jasný jako třpyt zlata!"

Koruna srdce! Květina! Güzela znamená „kráska"! Všecky ty názvy se mi pro postarší ženu zdály trochu přehnané.

„Neznám místo, kde tvůj pán bydlí. Je to daleko odtud?"

„Můj pán bydlí na nábřeží a posílá ti člun. Za hodinu budeš u něho."

„Kdo mě odveze zpátky?"

„Já."

„Dobrá, půjdu. Počkej venku!"

Hámid vyšel ven. Vstal jsem, přehodil jsem přes sebe jiný šat a sáhl jsem po své skříňce s aspirinem, živočišným uhlím, kloktadlem a všemi těmi léky, které bývají v příruční lékárničce. Za pět minut jsme už seděli v člunu se čtyřmi veslaři, já ponořen v myšlenkách, zato Halef pyšně jako převznešený pasa. Za pasem měl stříbrem zdobené pistole, které dostal darem v Káhiře, i ostrou, třpytivou dýku, ale v ruce nezbytný karabáč z hroší kůže.

Vedro sice nebylo nijak příjemné, ale protože jsme pluli proti proudu, vznikal kolem člunu chladivý pohyb vzduchu.

Kus cesty jsme pluli podél úzkých políček i datlových a kokosových palem s vidlicovitými větvemi a nádhernými vějířovitými korunami, pak podél bezvýznamných osad s troskami starověkých staveb. V skalnatých stěnách, táhnoucích se podél nilského údolí, se objevila žula. Údolí se úžilo a bylo vidět vlny peřejí, několik kilometrů se táhnoucí Báb el Kalabša. Před jeho počátkem se zvedala čtverhranná zeď, která jako by neměla nikde žádný vchod.

Když jsme tam dopluli, všiml jsem si, že z řeky odbočuje pode zdí úzký kanál, zřejmě proto, aby zásobil obyvatele vodou tak, aby nemuseli vycházet z domu. Hámid kráčel před námi, vedl nás kolem dvou rohů k té straně zdi, jež bylá odvrácena od řeky, a tam u vrat nám na dané znamení otevřeli.

Hned u vchodu se na nás šklíbil obličej černého sluhy; letmo jsme odpověděli na jeho uctivý pozdrav a kráčeli jsme dál. Nemohl jsem tu očekávat žádnou výstavnou a krásnou budovu, a proto jsem nebyl překvapen holým průčelím bez oken, jež jsem spatřil. Vlivy povětrnosti však vykonávaly na zdivo tak zhoubný účinek, že jsem hned zpočátku musel dům považovat za naprosto nevhodný jako příbytek něžné nemocné ženy.

Prostor mezi zdí a budovou krášlívaly kdysi květiny a poskytovaly obyvatelkám příjemný pohled; teď už dávno povadly a uschly. Kam oko zalétlo, nenašlo nic než strnulou, chladnou pustotu a jenom hejna vlaštovek, které hnízdily v četných škvírách a skulinách, poněkud oživovala a rozveselovala celý ten mrtvý obraz.

Posel nás vedl tmavým, nízkým průjezdem na malé nádvoří, uprostřed něhož byla vodní nádrž. Až sem tedy vedl kanál, kterého jsem si prve všiml. Stavitel tohoto osamělého domu zřejmě dbal, aby sebe i své lidi hojně zásobil tím, co je v horkém podnebí těchto končin nejnezbytnější.

Do nádvoří vedlo několik oken chráněných dřevěnou mříží, za nimiž jistě ležely obytné prostory. Nemohl jsem však věnovat tomu všemu přílišnou pozornost, dal jsem Halefovi pokyn, ať na mě tady počká i s lékárnou, kterou měl zavěšenou přes rameno, a následoval jsem posla do selamliku.

Byl to prostorný pokoj, jehož zamřížovanými okny dopadalo příjemné tlumené světlo. Koberce a různé ozdoby na stěnách vytvářely útulný dojem a nádoby s vodou, stojící ve výklenku, poskytovaly milý chládek. Zábradlí rozdělovalo celý prostor na dvě poloviny, z nichž přední byla určena služebnictvu, zadní pánu domu a jeho hostům. Vyvýšené místo v pozadí zdobil široký divan, rozkládající se od jednoho rohu k druhému, a na něm seděl Ibrahím Ma'múr, „majitel mnoha váčků".

Při mém příchodu povstal, ale podle zdejšího mravu zůstal před divaném stát. Protože jsem neměl sandály jako zdejší lidé, ale vysoké holínky, nemohl jsem si je zout, a kráčel jsem tedy bezstarostně přes vzácné koberce, až k pánu domu a posadil jsem se vedle něho. Sluhové přinesli nezbytnou kávu a ještě nepostradatelnější dýmky, a teď mohlo následovat všecko ostatní.

Můj první pohled platil dýmce Ibrahíma Ma'múra. Každý znalec Orientu ví, že podle dýmky může usuzovat na

majetkové poměry jejího vlastníka. Dlouhá, vonná a stříbrným, silně zlaceným drátem ovinutá dýmka Ibrahimova jistě stála aspoň tisíc piastrů. Ještě dražší však byl jantarový náustek, složený ze dvou částí, mezi nimiž se třpytil drahokamy posázený prstenec. Tento muž měl asi skutečně „mnoho váčků“, pro mě to ovšem nebyl důvod k nějaké stísněnosti. Vždyť mnohý majitel dýmky v ceně deseti tisíc piastrů získal své bohatství vykořisťováním svých poddaných nebo loupežemi. Zadíval jsem se tedy zkoumavým pohledem Ibrahímovi do tváře.

Kde jsem už viděl ty krásné, jemné, a přesto ďábelské rysy? Pátravě, ostře, pichlavě, neobyčejně pronikavě se noří pohled malých, bezřasých očí do mých zraků a pak se chladně, jakoby uklidněné odvrací. Palčivé, vysilující vášně vryly do tohoto obličeje hluboké stopy. Láska, nenávist, pomstychtivost, ctižádost strhly toho muže k neřesti a propůjčily jeho zevnějšku to nevylíčitelné, co je pro všecky ostatní lidi neklamně varovným znamením.

Kde jen jsem toho muže už potkal? Viděl jsem ho, určitě, jen si musím vzpomenout kde. Tuším, že to nebylo za nijak příjemných okolností.

„Nahárak sa‘ id — přeji ti šťastný den!“ pozdravil jsem.

„Nahárak sa' id wa mubárak — přeji ti šťastný a požehnaný den!“ pronesly pomalu rty, ztrácející se v nádherném černém plnovousu. Hlas zněl chladně, prázdně, bez života i citu; málem naháněl strach. „Kéž Alláh dává vyrůst balšámu v tvých stopách a kanout medu ze špiček tvých prstů, aby mé srdce už více neslyšelo hlas svého žalu.“

„Mír buď s tebou. A mně nechť je dopřáno nalézt jed, užírající život tvému štěstí,“ odpověděl jsem na jeho pozdrav, protože ani lékař se nesmí zeptat na muslimovu ženu, nechce-li se dopustit hrubého prohřešku proti zdvořilému mravu.

„Slyšel jsem, že jsi bílý hakím. Kterou madrasu jsi studoval?“ pokračoval Ibrahím Ma'múr.

„Žádnou. Jsem Nemsí.“

„Nemsí! Vím, že lidé tvého kmene jsou chytří. Znají kámen mudrců a abrakadabru, zaklínadlo, které odhání smrt.“

„Nic takového není.“

Egypťan se mi chladně zahleděl do očí.

„Přede mnou nic nemusíš skrývat. Vím, že lékaři nehovořívají o svém umění, a nechci z tebe vylákat žádné tajemství. Jen pomoci mi musíš. Čím zaháníš nemoc, zaklínadly nebo talismanem?“

„Ani zaklínadly, ani talismanem, ale léky.“

„Nic přede mnou neskrývej! Důvěřuji ti, protože tvou ruku provázejí úspěchy, jako by na ní lpělo požehnání Prorokovo, třebaže nejsi muslim. Ano, ty nemoc najdeš a zvítězíš nad ní.“

„Pokusím se. Ale mám-li pomoci, mluv.“

Tato nepokrytá výzva, aby odhalil byť sebemenší tajemství svého domu, se Ibrahíma zřejmě nepříjemně dotkla, i když na ni musel být připraven. Pokusil se to však skrýt a začal:

„Ty jsi ze země nevěřících. Tam není hanba mluvit o té, která je dcerou své matky?“

V duchu jsem se usmíval, jak se snaží obejít slova „moje žena“, ale navenek jsem zachoval vážnou tvář a odpověděl jsem klidně:

„Chceš, abych ti pomohl, a urážíš mě?“

„Jak to?“

„Nazýváš mou vlast zemí nevěřících.“

„Jste přece nevěřící.“

„Věříme v stejného Boha jako vy, jenom ho nenazýváme Alláh. Ty ve mně ze svého hlediska vidíš nevěřícího. Stejným právem bych tě mohl já ze svého hlediska nazývat nevěřícím, ale neudělám to, protože nechci být nezdvořilý.“

„Mlčme o věcech víry! Muslim nesmí mluvit o své ženě; dovolíš však, abych mluvil o ženách v cizině?“

„Dovolím.“

„Když onemocní žena nějakého cizince…“

Ibrahím se na mě zadíval, jako by očekával námitku. Pokynul jsem mu, ať pokračuje.

„„…když tedy onemocní žena nějakého cizince a nepřijímá žádný pokrm…“

„Dál!“

„„…když její oči ztrácejí lesk a tváře zaoblenost — když je unavená, a přesto už nezná potěšení spánku…“

„Dál!“

„„…když může stát jen opřena a chodit jen pomalu, mdle, když ji mrazí zimnice a rozpaluje horečka…“

„Slyším. Pokračuj!“

„„…když se při každém šustotu leká a chvěje — když si nic nepřeje, nic nemiluje, nic nenávidí, když se třese při každém úderu srdce…“

„Jen dál, dál!“

„„…když je její dech viditelný jako dech drobného ptáčete — když se nesměje, nepláče, nemluví — když jí neuklouzne ani slovo radosti, ani slovo nářku, když ani nepovzdychne — když už nechce vidět sluneční svit a v noci bdí, schoulena v koutku…“

Egypťan se na mě znovu zadíval a v planoucích očích se mu zračila úzkost, která jako by se při každém dalším slově zvyšovala. Zřejmě nemocnou miloval posledním kalným, nejpalčivějším žárem svého téměř vyprahlého srdce, a aniž chtěl, dal mi nahlédnout do svého vztahu k ní.

„Ještě jsi neskončil!“ vybídl jsem ho.

„„…když někdy náhle prudce vykřikne, jako by jí kdosi vrazil dýku do srdce — když bez ustání šeptá cizí slovo…“

„Jaké?“

„Nějaké jméno.“

„Dál.“

„„…když pokašlává a pak jí po bledých rtech stéká krev…“

Ibrahím se na mě díval tak upřeně a úzkostlivě, že jsem si uvědomil, co pro něho bude můj úsudek znamenat: bude to osvobozující nebo zničující ortel. Neváhal jsem jej vyřknout:

„…tedy zemře," pronesl jsem.

Několik okamžiků seděl strnule, jako by do něho hrom udeřil, potom však vyskočil a vztyčil se přede mnou. Černý fez mu sklouzl z hladce ostříhané hlavy, dýmka mu vypadla z ruky, v obličeji se mu zračily protichůdné pocity. Byl to zvláštní, strašlivý obličej. Úplně se podobal obrazům ďábla z nádherných kreseb Gustava Doré — ne ďábla s oháňkou, koňským kopytem a rohy, ale s tělem dokonale souměrným, kdy každý jednotlivý rys je krásný, a celek přece tak ohyzdný, tak odpudivý, tak — ďábelský. Ibrahímův zrak na mě hleděl s úděsem, který se však pozvolna proměňoval v hněv a posléze v hrozbu.

„Ďaure!" zahřímal na mě.

„Co jsi to řekl?" zeptal jsem se chladně.

„Řekl jsem: ďaure! Ty se mi odvažuješ říci něco podobného, pse? Karabáč tě poučí o tom, kdo jsem, a že musíš dělat, co ti poručím. Když zemře ona, zemřeš i ty. Ale když ji uzdravíš, můžeš odtud odejít a požadovat, po čem tvé srdce zatouží."

Teď jsem se pomalu a klidně zvedl i já, postavil jsem se před ním v celé své výšce a zeptal jsem se:

„Víš, co je pro muslima největší hanba?"

„Co?"

„Podívej se na svůj fez na podlaze! Ibrahíme Ma'múre, co praví Prorok a co říká korán o tom, že obnažuješ své temeno před křesťanem?"

V okamžiku měl Egypťan fez na hlavě a hněvem zrudlý vytáhl z pasu dýku.

„Musíš zemřít, ďaure! Naposledy se pomodli!"

„Zemřu, až se zlíbí Bohu, ne tobě, Ibrahíme Ma'múre," odpověděl jsem klidně jako předtím. „Lovil jsem medvědy, střílel jsem na slony, má kulka zasáhla lva, rdousícího stáda. Děkuj Alláhovi, že ještě žiješ, a pros jej, aby zkrotil tvé srdce. Ty sám to nedokážeš, jsi na to tuze slabý, a přece zemřeš, nestane-li se to okamžitě."

To byla těžká urážka. Jediným skokem se mě chtěl Ibrahím chopit, ale hned ucouvl, protože nyní se i v mé ruce zaleskla zbraň, kterou v těchto krajích nelze nikdy odložit. Stáli jsme proti sobě jen sami dva, protože odeslal služebnictvo pryč, sotvaže byla přinesena káva a dýmky, aby z naší rozmluvy nikdo nic nezaslechl.

Se svým statečným Halefem jsem neměl sebemenší důvod obávat se obyvatel tohoto starého domu. V nejhorším případě bychom drželi v šachu pár mužů, kteří tu bydlí, a pak bychom se vzdálili. Ale neměl jsem to v úmyslu. Už jsem tušil příliš mnoho o osudu nemocné ženy. Musel jsem ji vidět a promluvit s ní aspoň několik slov.

„Chceš střílet?" Egypťan zuřivě ukázal na můj revolver.

„Ovšem."

„Zde v mém domě?"

„Proč ne, když budu donucen bránit se."

„Pse, je tedy pravda, co jsem si pomyslil, hned když jsi vstoupil."

„A co je pravda, Ibrahíme Ma'múre?"

„Že jsem tě už někdy viděl."

„Kde?"

„To nevím, ale určitě to nebylo přátelské setkání."

„Zrovna jako dneska, protože bych se divil, kdyby toto dnešní setkání dobře skončilo. Řekl jsi mi pse! — a já ti povídám, že stačí, abys mi tak řekl ještě jednou, a moje kulka ti proletí hlavou. Dobře si to pamatuj, Ibrahíme Ma'múre!"

„Přivolám své sluhy!"

„Přivolej, jestli chceš vidět nejdřív jejich mrtvoly, a pak si sám lehnout mrtev vedle nich."

„Oho, nejsi žádný bůh!"

„Měj se na pozoru," varoval jsem ho, „má ruka se nechybí, i když není vykoupána v růžovém oleji jako tvoje. Ale nechci rušit mír tvého domu. Sbohem! Nechceš, abych přinutil smrt k ústupu, nechť se ti tedy tvé přání splní. Rabbuná challík — Pán tě zachovej!"

Zastrčil jsem revolver a kráčel jsem ke dveřím.

„Stůj!" zvolal Ibrahím.

Nedbal jsem a kráčel jsem dál.

„Zůstaň!" poručil ještě hlasitěji.

Byl jsem už téměř u dveří a neobrátil jsem se.

„Zemři tedy, ďaure!"

Bleskurychle jsem se otočil a měl jsem ještě čas uhnout stranou. Ibrahímova dýka prolétla vedle mě a zarazila se hluboko do táflované stěny.

„Ted tě mám!"

S těmi slovy jsem na něho skočil, zvedl ho a mrštil jím o zeď.

Ibrahím Ma'múr zůstal několik vteřin ležet, ale pak se opět vzchopil. Oči měl široce otevřené, žíly na čele mu naběhly k prasknutí a rty zmodraly vztekem. Mířil jsem na něho revolverem. Zůstal přede mnou ohromeně stát.

„Teď jsi poznal mou ruku," řekl jsem. „Neodvažuj se mě už dráždit."

„Ďaure!"

„Zbabělce! Jak jinak to lze nazvat, když někdo prosí lékaře o pomoc, pak ho uráží a nakonec ho chce zákeřně zavraždit?"

„Kouzelníku!"

„Já, a kouzelník? Proč?“
„Kdybys nebyl, jistě by tě moje dýka zasáhla, a taky bys neměl sílu hodit mě vzduchem jako míč!“
„No dobrá! Když jsem kouzelník, mohl bych zachránit i tvou ženu Güzelu!“
Pronesl jsem to jméno záměrně, a mělo to očekávaný účinek.
„Kdo ti řekl to jméno?“ vyjel Ibrahím Ma'mún.
„Hámid, tvůj posel!“
„Nevěřící nesmí pronést jméno pravověrné ženy!“
„Vyslovuji jen jméno ženy, která už může být zítra mrtvá.“
Znovu se na mě Ibrahím zahleděl ledově a strnule, potom si však rukama zakryl tvář.
„Je to pravda, hakíme, že Güzela může být zítra už mrtvá?“
„Ano.“
„Nemůže být zachráněna?“
„Snad.“
„Neříkej snad, řekni určitě! Chceš mi pomoci? Když se uzdraví, můžeš žádat, co se ti. zachce.“
„Pomohu.“
„Dej mi tedy svůj talisman nebo svůj lék!“
„Nemám žádný talisman a lék ti prozatím nemohu dát.“
„Proč ne?“
„Lékař může nemocného uzdravit, jen když ho předtím spatří. Pojďme k ní.“
Ucouvl, jako by mu někdo zasadil ránu.
„Zbláznil ses? Sežehl ti mozek sám duch pouště, že nevíš, co požaduješ? Spočine-li na ženě oko cizího muže, musí zemřít!“
„Güzela zemře tím spíš, nezavedeš-li mě k ní. Musím jí přece změřit tep krve a slyšet její odpověď na mnohé otázky, týkající se její nemoci. Jen Alláh je vševědoucí a nemusí se nikoho ptát.“
„Opravdu neléčíš talismanem?“
„Ne.“
„Ani zaklínadly?“
„Ne.“
„Ani modlitbou?“
„Jsou jiné prostředky k uzdravení nemocných.“
„A které?“
„Rostliny, kovy a země, její šťáva a síla.“
„Žádné jedy?“
„Nemocného přece neotrávím.“
„A musíš s ní mluvit?“
„Musím se jí zeptat na její nemoc i mnohé, co s nemocí souvisí.“
„Nepromluvíš s ní nic jiného, než co ti dovolím?“
„Pro mě za mě.“
„A musíš ohmatat její ruku?“
„Ano.“
„Dovolím ti to na celou minutu. A musíš vidět i její obličej?“
„Ne, tvoje nemocná může zůstat zahalena. Ale několikrát musí přejít po místnosti.“
„Proč?“
„Protože z chůze a držení těla lze poznat leccos, co se týká nemoci.“
„I to ti bude dovoleno. Sám přivedu nemocnou.“
„To nedělej.“
„Proč?“
„Musím ji vidět tam, kde bydlí, musím si prohlédnout její pokoj.“
„A pročpak?“
„Protože je mnoho nemocí, které vznikají jen v nevhodných příbytcích, a to může posoudit jenom oko lékaře.“
„Chceš tedy vstoupit do mého harému?“
„Ovšem.“
„To nedovolím.“
„Nechť tedy zemře. Alláh tě ochraňuj!“
Obrátil jsem se k odchodu. Třebaže jsem už ze všech uvedených příznaků usoudil, že Güzela trpí těžkou duševní sklíčeností, tvářil jsem se, jako bych věřil v onemocnění tělesné. Právě proto, že jsem se domníval, že je její utrpení výsledkem nátlaku, který ji dostal do moci tohoto muže, chtěl jsem se dozvědět co nejvíce. Ibrahím mě znovu nechal dojít až ke dveřím, ale pak zavolal:
„Stůj, hakíme, zůstaň. Vstoupíš do jejích komnat.“
Obrátil jsem se, nedal jsem najevo své uspokojení a znovu jsem se k Ibrahímovi vrátil. Zvítězil jsem a byl jsem spokojen s ústupky, které mi učinil. Jeho láska a tím i jeho znepokojení musely být neobyčejně velké, jestliže svolil splnit mé podmínky. Mohl jsem mu ovšem z tváře vyčíst hluboké roztrpčení, vždyť jsem pro něho byl neodbytným vetřelcem, který vniká do jeho domu, do jeho svatyně. Byl jsem přesvědčen, že i když nemocnou ženu šťastně uzdravím, bude mým nesmiřitelným nepřítelem.

Egypťan se nyní vzdálil, aby osobně zařídil všecko potřebné. Žádný z jeho sluhů nesměl tušit, že dovoluje cizímu muži přístup do harému.

Vrátil se teprve po delší době. Kolem sevřených rtů se objevil rys pevné, vzdorné odhodlanosti; s nenávistným pohledem prohlásil:

„Půjdeš k ní…“

„To jsi mi už slíbil.“

„…uvidíš její pokoje…“

„Ovšem.“

„…i ji samotnou…“

„Pod závojem a zahalenou.“

„…a smíš s ní promluvit.“

„Je to nutné.“

„Dovoluji ti nekonečně mnoho, cizince. Ale při vší blaženosti nebes a při všem utrpení pekel, jestli promluvíš jediné slovo, které bych si nepřál, anebo učiníš sebemenší věc, k níž jsem předem nesvolil, probodnu Güzelu dýkou. Ty jsi silný a dobře ozbrojený, a proto se moje dýka neobrátí proti tobě, ale proti ní. Přísahám to při všech súrách koránu a při všech kalifech, jejichž památce nechť žehná Alláh.“

Přece jen mě tedy prokoukl a domníval se, že mu toto varování pomůže víc než nejchlubnější výhružky namířené proti mně. Ostatně mě ani nenapadlo zkracovat jej nějak v jeho právech. Nemohl jsem se jen ubránit domněnce, že v jeho vztahu k nemocné je cosi temného a nejasného.

„Můžeme jít?“ zeptal jsem se.

„Pojď!“

Egypťan kráčel první, já za ním.

Nejprve jsme procházeli několika polozbořenými místnostmi, v nichž se asi za noci prohánělí netopýři; pak jsme vstoupili do komnaty, která byla předpokojem, a teprve pak do místnosti, která byla zřejmě ženskou komnatou. Povalovaly se tu různé drobnůstky, jichž ženy s oblibou používají.

„To jsou pokoje, které jsi chtěl vidět. Prohlédni si je, jestli v nich dokážeš najít démona nemoci!“ pronesl Ibrahím Ma'múr s trochu výsměšným úsměvem.

„A vedlejší komnata?“

„Tam je nemocná. Uvidíš ji, ale musím se nejdříve přesvědčit, jestli je slunce její tváře zahaleno před cizincovým zrakem. Neodvažuj se mě následovat, čekej, až sem zase přijdu!“

Ibrahím odešel a já jsem osaměl.

Za těmi dveřmi tedy byla Güzela. Celé Egypťanovo chování zviklalo moji dřívější domněnku, že je to starší žena.

Rozhlížel jsem se pokojem. Bylo tu stejné zařízení jako v pokoji pána domu: zábradlí, divan, výklenek s ochlazujícími nádobami.

Po krátké chvíli se Ibrahím znovu objevil.

„Zkoumal jsi ty pokoje?“ ptal se mě.

„Ano.“

„A co říkáš?“

„Nedá se říci nic, dokud jsem neviděl nemocnou.“

„Tak pojď! Ale znovu tě varuji.“

„No dobrá! Však vím, co mám dělat!“

Vstoupili jsme do další komnaty. Vzadu u zdi tu stála ženská postava, zahalená širokým rouchem a s tváří pokrytou hustým závojem. Nebylo z ní vidět nic než malé nožky v sametových pantoflíčkách.

Začal jsem klást otázky, jejichž zdrženlivost Ibrahíma zřejmě uklidnila, požádal jsem nemocnou, ať přejde pokojem, a posléze jsem ji vyzval, aby mi podala ruku. Přes vážnost situace jsem se málem rozesmál. Ruka nemocné byla ovázána tlustým šátkem, takže se nedalo ani poznat, kde má prsty. Stejně zahalenou měla i paži.

Obrátil jsem se k Ibrahímovi.

„Tyhle obvazy musí pryč.“

„Pročpak?“

„Nemohu nahmatat tep.“

„Odvaž šátky!“ poručil ženě.

Stáhla ruku pod řasnaté roucho, a pak se ukázala něžná ručka, na jejímž prsteníku jsem zahlédl úzký prstýnek s perlou. Ibrahím pozoroval mé pohyby s napjatou pozorností. Položil jsem tři prsty na ženino zápěstí, sklonil jsem se, jako bych chtěl puls nejen nahmatat, ale i zaslechnout, a — nemýlil jsem se — ze závojů zaznělo tiše, málem neslyšně:

„Zachraň Zenicu!“

„Jsi hotov?“ zeptal se Ibrahím a kvapně přistoupil blíž.

„Ano.“

„Co je jí?“

„Trpí, velice, hluboce, nejvíc, jak je možné, ale — já ji zachráním!“

Poslední slova jsem pronesl pomalu a důrazně, spíš pro ni nežli pro něho.

„Jak se její nemoc jmenuje?“

„Má cizí jméno, jen lékaři je znají.“

„Jak dlouho to potrvá, nežli se uzdraví?“

„Může to být brzy, ale i velmi dlouho, podle toho, jak mě budete poslouchat.“

„V čem tě mám poslouchat?“
„Musíš jí pravidelně podávat můj lék.“
„To učiním.“
„Musí zůstat o samotě a chránit se jakéhokoli rozčilení.“
„Má se stát.“
„Musím s ní denně, mluvit.“
„Ty? Proč?“
„Abych mohl své léky přizpůsobit stavu nemocné.“
„Budu ti hlásit, jak se jí vede.“
„To nemůžeš, protože nedokážeš posoudit stav nemocného.“
„Co s ní budeš mluvit?“
„Jen to, co mi dovolíš.“
„A kde s ní budeš mluvit?“
„Zde, tak jako dneska.“
„Řekni přesně, jak dlouho k ní musíš přicházet?“
„Jestli mě poslechnete, bude ode dneška do pěti dnů — uzdravena.“
„Podej jí lék!“
„Mám ho dole na nádvoří u svého sluhy!“
„Tak pojď!“
Obrátil jsem se k nemocné, abych se s ní němou úklonou rozloučil. Vztáhla pod svými rouchy ruce, jakoby k prosbě, a odvážila se pronést:
„Sbohem!“
Egypťan se však na ni ihned obořil:
„Mlč! Mluv, jen když jsi tázána!“
„Ibrahíme Ma'múre,“ napomenul jsem ho vážně, „neřekl jsem ti, že tvoje žena se musí chránit každého rozčilení? Takhle se nemluví k nemocné, které stojí nablízku smrt!“
„Ať se tedy sama snaží, aby měla klid. Ví, že nesmí mluvit. Pojď!“
Vrátili jsme se do selamliku a poslal jsem pro Halefa. Brzy přišel i s lékárničkou. Dal jsem Ibrahímovi trochu ignácie, dal jsem i potřebné pokyny a chystal jsem se k odchodu.
„Kdy přijdeš zítra?“
„Ve stejnou hodinu.“
„Pošlu pro tebe zase člun. Kolik žádáš za dnešní návštěvu?“
„Nic. Až se nemocná uzdraví, můžeš mi dát, kolik budeš chtít.“
Ibrahím však přesto sáhl do kapsy, vytáhl bohatě vyšívaný váček a podal několik zlaťáků Halefovi.
„Tu máš!“
Milý Halef Aga vzal mince tak, jako by Egypťanovi prokazoval velkou milost, strčil je do kapsy a poznamenal:
„Ibrahíme Ma'múre, tvá ruka je otevřená a moje taky. Nezavírám ji, protože Prorok pravil, že otevřená ruka je první stupeň k sídlu blaženosti. Alláh s tebou i se mnou!“
Egypťan nás pak doprovázel až do zahrady, kde nám sluha otevřel dveře ve zdi. Když jsme se octli o samotě, sáhl Halef do kapsy, aby se podíval, kolik dostal.
„Tři zlaté zechiny, sidi! Nechť Prorok žehná Ibrahímu Ma'múrovi a nechá jeho ženu stonat co možná nejdéle!“
„Halefe!“ pokáral jsem ho.
„Sidi, ty bys mi nedopřál pár zlaťáků?“
„Ale ano. Jenže ještě více musíme přát nemocnému zdraví.“
„Kolikrát tam ještě půjdeš, než se ta žena uzdraví?“
„Asi pětkrát.“
„Pětkrát tři — to je patnáct zechínů. Když se uzdraví, tak třebas ještě dalších patnáct, dohromady třicet. Poohlídnu se, jestli tady kolem Nilu není více takových nemocných žen!“

5 PODIVUHODNÉ SETKÁNÍ

Došli jsme k člunu, kde nás už očekávali veslaři. Hámid, který nás sem přivedl, seděl u kormidla, a když jsme nastoupili, člun letěl po proudu jako šipka, takže jsme byli za půl hodiny v Kertási.
Přistáli jsme zde nablízku dahabíje, která tu mezitím za naší nepřítomnosti zakotvila u břehu. Lana byla připevněna, plachty svinuty a rajjis, kapitán, vybízel své lidi podle zbožného muslimského obyčeje k modlitbě. „Hajja alá’s-salát — vzhůru, chystejte se k modlitbě!“ Už jsem se měl k odchodu, ale rychle jsem se obrátil. Ten hlas mi připadal známý. Slyšel jsem dobře? Byl to skutečně starý Hasan, kterému se říkalo Abú'r-Rajjisán, Otec lodivodů? Se mnou a s Halefem se seznámil v Kufře, kde byl navštívit syna. On si oblíbil nás a my jeho, a byl jsem přesvědčen, že ho tuze potěším, když se tu se mnou znovu shledá. Čekal jsem proto, až se všichni pomodlí, a pak jsem volal na palubu:
„Abú 'r-Rajjisán, ohio!“
A hned se ukázala jeho stará, dobrácká, vousatá tvář. Zeptal se:
„Kdo je — Alláh akbar, Alláh je veliký! Není to snad můj syn, efendi Kara ben Nemsí?“
„Je to on, rajjisi Hasane!“
„Pojď sem nahoru, synu! Musím tě obejmout.“
Vystoupil jsem na palubu a starý Hasan mě srdečně uvítal.
„Co tu děláš?“ vyptával se mě.

„Odpočívám si po dlouhé cestě. A ty?“
„Přijíždím z Dongoly, kde jsem naložil na palubu náklad, senesové listí. Ale v lodi se mi bohužel udělala díra, a tak jsem zde musel přistát.“

„Jak dlouho zde zůstaneš?“
„Jen přes zítřek. Kde bydlíš?“
„Tamhle vpravo, v tom domě, který stojí o samotě.“
„Máš slušného domácího?“
„Je to zdejší soudce a jsem tam spokojen. Přijdeš dnes večer ke mně, rajjisi Hasane?“
„Jestli nemáš polámané dýmky, tak přijdu.“
„Mám jenom jednu; musíš si vzít tu svoji s sebou. Ale zato budeš kouřit ten nejvzácnější džebeli, který vůbec je.“
„Určitě přijdu. Zůstaneš zde ještě dlouho?“
„Ne. Chci zpátky do Káhiry.“
„Tak pojeď se mnou. Vyhodím kotvu v Búláku.“
Při této nabídce mě cosi napadlo.
„Rajjisi Hasane, říkal jsi, že jsem tvým přítelem.“
„To jsi. Chtěj ode mne, co si jen budeš přát, a dostaneš to, pokud to mám nebo mohu obstarat.“
„Měl bych k tobě velikou prosbu.“
„Co je to?“
„To se dozvíš večer, až spolu budeme popíjet kávu.“
„Přijdu a — synu, vždyť já jsem zapomněl, že už jsem pozvaný k někomu jinému.“
„Kam?“
„Do toho domu, kde bydlíš i ty.“
„K šejkovi?“
„Ne, k jednomu muži z Cařihradu. Jel se mnou dva dny, a tady vystoupil. Najal si světnici pro sebe a komůrku pro sluhu.“
„Kdo je to?“
„Nevím, neřekl mi to.“
„Ale mohl ti to říct jeho sluha.“
Kapitán se smál, ačkoli to jinak nemíval ve zvyku.
„Ten jeho sluha, to je šelma, slyšel všecky možné řeči, ale žádnou se pořádně nenaučil. Kouří, píská a zpívá celý den, a když se ho na něco zeptáš, dá ti odpověď, která je dneska pravdivá, a zítra už ne. Předevčírem byl Turek, včera Černohorec, dneska je Drúz, a Alláh ví, co bude zítra nebo pozítří.“
„Tak ty ke mně opravdu nepřijdeš?“
„Přijdu, jen si s tím druhým vykouřím jednou dýmku. Alláh tě ochraňuj! Mám ještě mnoho práce.“
Halef šel napřed. Když jsem i já došel domů, natáhl jsem se na divan, abych si promyslel celé to dnešní dobrodružství. Ale nepodařilo se mi to, po chvilce vstoupil můj domácí.
„Efendi, přicházím požádat o tvé svolení.“
„Jaké?“
„Přišel ke mně cizinec a žádal mě, abych mu pronajal pokoj. Udělal jsem to.“
„Kde je ten pokoj?“
„Nahoře.“
„Tak to mě nebude nijak rušit. Čiň, co je ti libo, šejku.“
„Ale ty musíš mnoho přemýšlet, a cizinec má sluhu, který — jak se zdá — přespříliš píská a zpívá.“
„Když se mi to nebude zamlouvat, zakážu mu to.“
Starostlivý domácí pán se vzdálil a já jsem opět osaměl. Jenže mi nebylo souzeno klidně přemýšlet, zaslechl jsem kroky dvou mužů, jeden přicházel ze dvora, druhý zvenku, a oba se potkali zrovna u mých dveří.
Podle hlasu jsem poznal Halefa.
„Kdopak jsi a co tu v domě pohledáváš?“ ptal se neznámý.
„Já sem patřím!“ odpověděl Halef.
„Já taky! Ale co zde chceš a kdo jsi?“ ptal se znovu neznámý.
„A kdo jsi ty?“
„Jsem Hamza el Džerbája.“
„A já jsem Hádží Halef Omar Aga.“
„Aga?“
„Ano. Průvodce a ochránce svého pána.“
„A kdo je tvůj pán?“
„Velký hakím. Bydlí tady v tom pokoji.“
„Velký lékař? A copak léčí?“
„Všecko. Vyzná se ve všem.“
„Ve všem? Neutahuj si ze mě! Je jenom jediný člověk, který se ve všem vyzná, a to jsem já.“
„Ty? Jsi snad taky lékař?“
„Ne. Ale jsem taky ochráncem svého pána.“
„Kdo je tvůj pán?“

„To se neví. Do tohohle domu jsme se teprv nastěhovali.“
„Mohli jste si zůstat, kde jste byli.“
„Oho! Pročpak?“
„Protože jste nezdvořáci a neumíte slušně odpovědět. Povíš mi nebo ne, kdo je ten tvůj pán?“
„Ano.“
„Tak kdo?“
„Je to — je to — můj pán, a ne tvůj pán!“
„Ničemo!“
Slyšel jsem, že se po těchto slovech můj Halef hněvivě vzdaluje. Ale ten druhý zůstal stát poblíž dveří a pískal si. Pak si začal zticha pobzukovat.
Po krátké pauze si polohlasem zanotoval písničku. Překvapením jsem div nevyskočil. Zpíval si arabsky. Ale sloky, které zněly v arabštině tak zvučně a nádherně se rýmovaly, zpívaly se i u nás doma, a to takto:

Kdo se to štrachá v lesejčku?
Sám Napolión, holečku!
A proč vůbec tam v lese straší?
Žeňte ho pryč, a zčerstva, braši!

Kdo okouní tam v širým poli,
má rudý gatě, oči poulí?
A proč vůbec tam v poli straší?
Žeňte ho pryč, a zčerstva, braši!

I melodie byla stejná, nota za notou. Když neznámý dozpíval druhou sloku, rozběhl jsem se ke dveřím, otevřel jsem je a zadíval jsem se na zpěváka. Měl na sobě široké modré kalhoty, kazajku stejné barvy, kožené střevíce a na hlavě fez; drze se postavil proti mně a zeptal se:
„Líbí se ti ta píseň, efendi?“
„Moc. Odkudpak ji znáš?“
„Sám jsem ji složil.“
„To si povídej někomu jinému, ale ne mně! A co nápěv?“
„Taky sám, opravdu!“
„Ty podfukáři!“
„Efendi, jsem Hamza el Džerbája a nenechám si nadávat!“
„Jsi Hamza el Džerbája, a přesto velký podfukář! Tu píseň znám!“
„To ji asi zpíval nebo pískal někdo, kdo ji slyšel ode mě!“
„A od kohopak jsi ji slyšel ty?“
„Od nikoho!“
„Jsi nepolepšitelný. Je to německá písnička.“
„Efendi, co ty víš o Německu?“
„Ta písnička začíná:

Kdo se to štrachá v lesejčku?
Sám Na…“

„I propáníčka!“ skočil mi jásavě do řeči, německy, protože jsem předtím také promluvil německy. „Snad nejste krajan?“
„To jsem!“
„Opravdu? Krajan? A odkudpak, jestli se smím zeptat, pane hakímpašo?“
„Ze Saska.“
„Ze Saska? No to jsem v devátým nebi! Ale jistě se z vás stal Turek?“
„Ne. A vy jste z Pruska?“
„Bože, to se rozumí! Z Jüterbogu.“
„A jak jste se dostal až sem?“
„Po dráze a po lodi, na koni a na velbloudovi, a to se ví, pěšourem taky.“
„A jaké máte vlastně povolání?“
„Jsem pucifous. Ale doma mně to nevonělo, a tak jsem si vyšlápl do světa, byl jsem hned tam, hned onde, až jsem se octl tady.“
„To mi musíte všecko vypravovat podrobněji. A komu teď sloužíte?“
„Můj pán je syn cařihradského kupce a jmenuje se Ísá ibn Makram. Má peněz jako slupek.“
„A co tu dělá?“
„Copak vím? Něco hledá.“
„A co tu hledá?“
„Tak se mně všecko zdá, že nějakou ženskou.“
„Ženu? To by bylo zvláštní.“

„Všecko se může stát.“

„A jakou ženu?“

„Nějakou Černohorku, Zenišu nebo Zenicu, nebo jak se jmenuje.“

„Co-o-o-že? Zenica že se jmenuje?“

„Baže.“

„Víte to jistě?“

„Bodejť by ne! Předně má její obrázek. A potom pořád…, ale ale, už na mě tleská, efendi, musím nahoru!“

Zavřel jsem dveře, ale už jsem neulehl, neměl jsem stání a přecházel jsem místností sem a tam, sem a tam. Tenhle holič z Jüterbogu, který si dal tak zvučné jméno Hamza el Džerbája, nebyl nezajímavý, ale mnohem větší zájem ve mně vzbudil jeho pán, který zde na Nilu hledá nějakou Černohorku jménem Zenicu. Jenže naneštěstí ke mně zrovna přišlo několik feláhů, které bolela hlava nebo břicho a kterým měla moje zázračná zrnka a prášky pomoci. Po východním zvyku seděli u mne celou hodinu, než jsem se dozvěděl, co jim chybí, a když jsem s nimi byl hotov, zůstali sedět dál, dokud se jim samým nezdálo, že je třeba návštěvu ukončit.

Tak nastal večer. Kapitán přišel, odebral se nahoru, ale po půlhodině se znovu ozvaly jeho šoupavé kroky, a to už vstoupil ke mně. Halef nám přinesl kávu a dýmky a pak nás nechal o samotě. Za chvilku jsem ho slyšel, jak se hádá s jüterbožským Turkem.

„Už jste loď spravili?“ zeptal jsem se Hasana.

„Ještě ne. Dneska jsme mohli jen ucpat díru a vypumpovat vodu. Zítra je taky den.“

„A kdy odjíždíš?“

„Pozítří časně zrána.“

„A vzal bys mě s sebou?“

„Má duše se potěší, bude-li tě mít nablízku.“

„A co kdybych vzal ještě někoho s sebou?“

„Na mé dahabíje je hodně místa. A kdo by to byl?“

„Žena.“

„Žena? Koupil sis otrokyni, efendi?“

„Ne. Je to žena někoho jiného.“

„Ten jiný pojede taky?“

„Ne.“

„Tys ji od něho koupil?“

„Ne.“

„Daroval ti ji?“

„Taky ne. Vezmu mu ji.“

„Alláh karím, smiluj se, Alláhu! Ty mu ji chceš odvézt proti jeho vůli?“

„Asi.“

„Efendi, víš, co to je?“

„Ovšem, ichtitáf, únos.“

„Ichtitáf, který se trestá smrtí? Zastřel se tvůj duch temnotami, že chceš jít vstříc záhubě?“

„To ne. Celá ta věc je ještě tuze nejistá. Vím, že jsi můj přítel a že dovedeš mlčet. Všecko ti vypovím.“

„Otevři bránu svého srdce, synu. Naslouchám.“

Vyprávěl jsem mu dopodrobna o svém dnešním dobrodružství. Pozorně poslouchal. Když jsem skončil, povstal.

„Vstaň, synu, vezmi si dýmku a následuj mě.“

Tušil jsem, co má v úmyslu, a následoval jsem ho. Vedl mě nahoru do obydlí mladého kupce. Jeho sluha tu nebyl; ohlásili jsme se proto lehkým zaškrábáním na dveře a vstoupili jsme.

Muž, který nám na uvítanou povstal z divanu, byl ještě mladý. Mohlo mu být tak šestadvacet let. Drahocenný čibuk, z něhož kouřil, mi napovídal, že jeho sluha měl se svým hodnocením „peněz jako šlupek“ zřejmě pravdu. Byl to sympatický člověk a hned v prvním okamžiku jsem si řekl, že mu mohu být přátelsky nakloněn. Starý Hasan se ujal slova:

„To je velkoobchodník Ísá ibn Makram z Cařihradu a tohle je efendi Kara ben Nemsí, můj milý přítel.“

„Buďte mi vítáni a posaďte se!“ odpověděl mladý muž.

Tvářil se zvědavě, čekal, co bude dál, protože si jistě řekl, že kapitán má asi závažné důvody, když mě beze všech okolků k němu přivedl. „Chceš mi prokázat laskavost, Íso ibn Makrame?“ zeptal se Hasan. „Rád. Řekni mi, co mám dělat.“

„Vyprávěj mému příteli příběh, který jsi mi před chvílí sdělil.“ Ve tváři mladého kupce se objevil údiv a nelibost. „Rajjisi Hasane,“ podotkl, „slíbil jsi, že budeš mlčet, a přece jsi hned mluvil.“

„Zeptej se mého přítele, jestli jsem mu prozradil jediné slovo!“

„Proč ho tedy přivádíš ke mně a žádáš, abych znovu vyprávěl o svém neštěstí?“

„Řekl jsi mi, že se mám na své plavbě všude, kde zakotvím, porozhlédnout a poptat po tom, co jsi ztratil. Jednal jsem podle tvého přání a přivádím ti tohoto muže, který ti snad může podat nějakou zprávu.“

Ísá vyskočil a odhodil dýmku.

„Je to pravda? Můžeš mi podat zprávu?“

„Můj přítel Hasan mi nevyprávěl ani slůvko, nevím proto, o čem bych ti měl podat zprávu,“ řekl jsem. „Mluv nejdříve ty sám!“

„Efendi, můžeš-li mi říci, co si přeji slyšet, odměním tě lip nežli paša.“

„Nežádám odměnu. Mluv!“
„Hledám dívku, která se jmenuje Zenica.“
„A já znám ženu, která se tak jmenuje.“
„Kde, kde je, efendi? Rychle mluv!“
„Nepopsal bys mi nejdřív tu dívku?“
„Ó, je krásná jako růže a jako ranní červánky. Voní jako květ rezedy a její hlas zní jako zpěv hurisek. Její vlas je jako hříva koně Gilji a nožka jako nožka Dálily, která zradila Samsona. Její rty pronášejí jen laskavá slova a její oči…“
Přerušil jsem ho: „Íso ibn Makrame, takový popis mi nepomůže. Nemluv nadšenými slovy ženicha, ale slovy rozumu! Kdy jsi ji ztratil?“
„Přede dvěma měsíci.“
„Měla u sebe něco, podle čeho by ji bylo možno poznat?“
„Co míníš?“
„Nějaký šperk, snad prsten, řetěz?“
„Ano, prsten! Dal jsem jí prsten, tenký zlatý kroužek a na něm krásná perla.“
„Viděl jsem jej.“
„Kde, efendi? Ó, rychle mi to řekni! A kdy?“
„Dneska před několika málo hodinami.“
„Kde?“
„Blízko odtud, ne víc než hodinu.“
Mladý muž přede mnou poklekl. V rozčilení mi položil obě ruce na ramena.
„Je to pravda? Mluvíš pravdu? Nemýlíš se?“
„Je to pravda. Nemýlím se.“
„Povstaň tedy! Musíme k ní!“
„Nejde to.“
„Jde, musí to jít. Dám ti tisíc piastrů, dva, tři tisíce, když mě k ní zavedeš.“
„I kdybys mi dal sto tisíc piastrů, nemohu tě k ní dneska zavést.“
„A kdy? Tedy zítra časně ráno?“
„Zvedni dýmku, znovu si ji zapal a posaď se. Kdo jedná zbrkle, jedná pomalu. Musíme si o všem důkladně promluvit.“
„Efendi, nemohu. Celá má duše se chvěje.“
„Zapal si dýmku!“
„Nemám čas, musím…“
„Dobrá! Jestliže nemáš čas k tomu, abychom si o všem důkladně promluvili, musím odejít.“
„Zůstaň! Udělám všecko, co chceš.“
Turek se opět posadil na své místo a zapálil si žhavým uhlíkem z pánvice dýmku.
„Jsem hotov! Mluv!“ vyzval mě pak.
„Dnes si pro mě poslal bohatý Egypťan, abych k němu přišel, že jeho žena je nemocná…“
„Jeho žena?“
„Tak mi to vzkázal.“
„Kdo je ten muž?“
„Jmenuje se Ibrahím Ma'múr a bydlí na břehu Nilu v osamělém, polorozpadlém domě.“
„Je ten dům ohrazený zdí?“
„Ano.“
„Kdo to mohl tušit! Prohledal jsem všecka města, vesnice i tábořiště podél Nilu, ale nenapadlo mi, že je ten dům obydlený. Je opravdu jeho ženou?“
„To nevím, ale doufám, že ne.“
„A je nemocná?“
„Velice.“
„Valláh, bože, to mi ten darebák zaplatí, jestli jí byť jen vlásek na hlavě zkřivil! Co je jí?“
„Její nemoc tkví v srdci. Nenávidí Ibrahíma Ma'múra, souží se, ráda by mu uprchlá a umře, jestli se jí to brzy nepodaří.“
„Tohle ti řekla ona, ne on?“
„Sám jsem to vypozoroval.“
„Viděl jsi ji?“
„Ano. Zavedl mě do svého harému, abych mohl s nemocnou mluvit.“
„On sám? To není možné!“
„Miluje ji…“
„Nechť ho Alláh ztrestá!“
„A bál se, že mu umře, jestli mě pošle pryč!“
„Tedy jsi s ní také mluvil?“
„Ano, ale jenom to, co mi dovolil. Ona však mi dokázala šeptem říci: Zachraň Zenicu! Jmenuje se tedy Zenica, ačkoli on jí říká Güzela.“
„Co jsi jí odpověděl?“
„Že bude zachráněna.“

„Efendi, tobě patří můj život! Ten Ibrahím Ma'múr Zenicu uloupil a unesl. Pojď, efendi, půjdeme! Musím aspoň vidět dům, kde ji vězní.“

„Zůstaneš zde! Zítra k ní znovu půjdu a…“

„Půjdu s tebou, efendi!“

„Tady zůstaneš! Zná Zenica prsten, který nosíš na ukazováku?“

„Dobře ho zná.“

„Svěříš mi ho?“

„Rád. Ale proč?“

„Zítra s ní budu znovu mluvit a dokážu už zařídit, aby ten prsten spatřila.“

„To je nádherné! Hned vytuší, že jsem nablízku. Ale co potom?“

„Nejdřív mi vyprávěj všecko, co musím vědět.“

„Všecko se dozvíš, efendi. Náš obchod patří v Cařihradě k těm největším a já jsem jediný syn. Otec vede bazar a dohlíží na služebnictvo, a já podnikám potřebné cesty. Často jsem byl i ve Skutari v Albánii a viděl jsem tam Zenicu, jak se s přítelkyní projíždí po jezeře. Později jsem ji potkal znovu. Její otec nebydlí ve Skutari, ale na Černé Hoře. Zenica přijíždívala občas navštívit přítelkyni. Ale když jsem tam před dvěma měsíci přijel, přítelkyně i se svým otcem zmizela a Zenica také.“

„Kam?“

„To nikdo nevěděl.“

„Ani její rodiče?“

„Ne. Otec, statečný Osko, opustil Černou Horu a hledá své dítě po celém světě. Ale já jsem musel do Egypta na nákup. Na Nilu jsem se setkal s parním člunem, který jel proti proudu. Když sandal, na kterém jsem byl já, projížděl kolem, slyšel jsem, že mě kdosi volá jménem. Podíval jsem se na palubu a poznal jsem Zenicu, která si strhla závoj z tváře. Vedle ní stál krásný zamračený muž a ten jí znovu přehodil jašmak přes obličej. A víc už jsem neviděl. Od toho okamžiku hledám její stopu.“

„Nevíš tedy přesně, jestli opustila domov dobrovolně, nebo z přinucení.“

„Dobrovolně jistě ne.“

„Znáš muže, který vedle ní stál?“

„Ne.“

„A nemohl ses zmýlit v osobě? Možná že to byla dívka, která je jí podobná.“

„Copak by na mě volala a vztahovala ke mně ruce, efendi?“

„To je pravda.“

„A tys slíbil, že ji zachráníš?“

„Ano.“

„Dodržíš slovo?“

„Dodržím. Doufám, že zajatkyně Ibrahíma Ma'múra je skutečně tvá Zenica, kterou hledáš.“

„Nechceš mě vzít s sebou. Jak poznáš, že je to ona?“

„Tvůj prsten nám zjedná jistotu.“

„A jak ji odvezeš z Ibrahímova domu?“

„To ti ještě řeknu, jak ji můžeš odvézt.“

„A odvezu ji, na to se spolehni.“

„A co pak? Rajjisi Hasane, byl bys ochoten vzít ji na svou dahabíju?“

„Ano, třebaže neznám muže, v jehož domě je.“

„Jmenuje se Ma'múr a býval prý správcem jedné provincie.“

„Jestli opravdu býval tak vlivným úředníkem, je dost mocný, aby nás zničil,“ podotkl kapitán s vážnou tváří. „Únos se trestá smrtí. Příteli Karo ben Nemsí, musíš zítra jednat velice chytře a opatrně.“

Měl pravdu. Ale přesto jsem myslil víc na dobrodružství nežli na nebezpečí. Ovšem, řekl jsem si, že nehnu ani prstem, jestli má Ibrahím Ma'múr na nemocnou prokazatelné právo.

Ještě dlouho jsme hovořili o tom, co nás čeká, a pak jsme se posléze odebrali k spánku. Byl jsem však přesvědčen, že Ísá dnes klidně neusne.

6 ÚNOS

Protože jsme šli spát až hodně pozdě, nedivil jsem se, že jsem se druhého dne ráno také pozdě probudil. Byl bych snad spal ještě déle, kdyby mě byl nevzbudil zpěv mého krajana holiče. Opíral se o domovní dveře a zpíval a zpíval; zdálo se, že chce — snad na mou počest — přezpívat všecky naše lidové písně.

Pozval jsem ho k sobě, bavil jsem se s ním chvíli a shledal jsem, že je to dobromyslný, ale lehkovážný chlapík, kterého bych přes všecky krajanské sympatie nevyměnil za svého statečného Halefa. Tenkrát jsem netušil, za jak zlých okolností se s ním jednou znovu shledám.

Dopoledne jsem navštívil Abú 'r-Rajjisána na jeho lodi, a sotva jsem poobědval, připlul člun, který mě měl odvézt k nemocné. Halef jej už dlouho pilně vyhlížel.

„Sidi, pojedu s tebou?“ zeptal se.

Naschvál jsem odpověděl:

„Dneska tě nepotřebuju.“

„Cože? Nepotřebuješ mě? A co když se ti něco zlého přihodí?“ namítl malý aga.

„Co by se mi stalo?“

„Můžeš spadnout do vody.“

„Umím plavat.“
„Nebo tě může Ibrahím Ma'múr zabít. Viděl jsem na něm, že tě moc v lásce nemá.“
„To bys mi tak jako tak nemohl pomoci.“
„Že ne? Poslyš, sidi, Halef Aga je muž, na kterého se kdykoli můžeš spolehnout.“
„Tak pojď!“
Záleželo mu ovšem nejenom na mně, ale i na spropitném.
Pluli jsme stejně jako včera, ale dneska jsem si pozorněji všímal všeho, co mi mohlo být nějak užitečné. V zahradě, kterou jsme museli projít, leželo několik silných, dosti dlouhých tyčí. Vnější i vnitřní vrata se zavírala širokými dřevěnými závorami, jejichž uspořádání jsem si dobře všiml. Psa jsem nikde neviděl a od Hámida jsem se dozvěděl, že kromě jeho pána, nemocné Güzely a její staré opatrovnice patří k domu ještě jedenáct feláhů, kteří zde v noci přespávají. Pán prý spává v selamliku.
Ibrahím Ma'múr mi vyšel vstříc přívětivěji, nežli mě včera propustil.
„Bud mi vítán, efendi! Jsi veliký lékař!“
„Ovšem.“
„Nemocná už včera něco pojedla.“
„Ach!“
„Mluvila se svou opatrovnicí.“
„Vesele?“
„Vesele a mnoho.“
„To je dobře. Snad se uzdraví ještě dřív nežli za pět dní.“
„A dneska ráno si dokonce zanotovala píseň.“
„To je ještě lepší. Je už dlouho tvou ženou?“
Egypťanův obličej se ihned zachmuřil.
„Lékaři nevěřících jsou velice zvědaví.“
„Chtějí co nejvíce vědět, ale jenom díky tomu dovedou zachránit nemocnému život a vrátit zdraví i těm, kterým vaši lékaři neumějí pomoci.“
„Byla tvoje otázka opravdu nutná?“
„Samozřejmě.“
„Přiznám se ti tedy, že se má teprve stát mou ženou.“
„Pak je tedy pomoc jistá.“
Ibrahím mě znovu zavedl jenom do pokoje, kde jsem čekal už včera. Zůstal jsem tu i dnes. Pečlivěji jsem se porozhlédl kolem. Okna v našem slova smyslu tu nebyla; světlíky byly zamřížovány. Dřevěná mříž byla upevněna tak, že ji bylo možno otevřít, když se ze závory vytáhla dlouhá tenká hůlka. Bez rozmýšlení jsem ji vytáhl a nenápadně jsem ji zastrčil za mříž. Sotvaže jsem byl hotov, objevil se Ibrahím. Za ním vstoupila Zenica.
Přistoupil jsem k ní a kladl jsem jí otázky. Přitom jsem si jakoby bezmyšlenkovitě pohrával s prstenem, který mi Ísá dal, a nechal jsem jej pak schválně sklouznout s prstu. Zakutálel se dívce k nohám. Rychle se sklonila a zvedla jej. Ibrahím k ní okamžitě přistoupil a vzal jí prsten z ruky. Všecko se odehrálo velice rychle, ale přesto měla Zenica čas podívat se na prsten — a poznala jej, to bylo vidět z toho, jak se zachvěla a mimoděk si položila ruku na srdce. Teď jsem tu byl hotov, věděl jsem, co jsem vědět chtěl.
Ibrahím se ptal, jak jsem spokojen se stavem nemocné.
„Bůh je dobrotivý a všemohoucí,“ odpověděl jsem. „Častokrát posílá svým věrným pomoc, ani se nenadějí. Bude-li tomu chtít, může být nemocná už zítra ráno zdravá. Jen ať bere lék, který jí dám, a s důvěrou čeká, dokud znovu nepřijdu.“
Dívka se dnes neodvážila říci jediné slovo na rozloučenou. V selamliku už stál Halef s příruční lékárničkou. Dal jsem jako lék špetku práškového cukru, a malý aga za něj dostal ještě větší bakšiš nežli včera. Pak jsme se znovu vrátili do Kertásí.
Kapitán mě už čekal u mladého velkoobchodníka.
„Viděl jsi Zenicu?“ volal mi ísá na uvítanou.
„Ano.“
„Poznala prsten?“
„Poznala.“
„Tak ví, že jsem jí nablízku?“
„Tuší to. A jestli dobře rozuměla mým slovům, očekává, že ji dnes v noci osvobodíme.“
„Ale jak?“
„Rajjisi Hasane,“ zeptal jsem se, „jsi už s opravou své lodi hotov?“
„Dneska večer budeme hotovi.“
„Jsi ochoten vzít nás s sebou a dopravit nás do Káhiry?“
„Ano.“
„Tak poslouchej. Do domu Ibrahíma Ma'múra vedou dvoje dveře, zavírají se na závoru zevnitř; tamtudy se dovnitř nedostaneme. Ale je jiná cesta, i když obtížná. Íso ibn Makrame, umíš plavat?“
„Ano.“
„Dobrá. Pode zdí, která obklopuje dům, vede z Nilu kanál do vodní nádrže uprostřed nádvoří. Brzy po půlnoci, až všichni usnou, tam připlujeme a ty se kanálem dostaneš na nádvoří. Vrata, která tam najdeš, se zavírají na závoru, ale ta se dá lehce odsunout. Otevřeš a půjdeš do zahrady, kde otevřeš vrata stejným způsobem. Jakmile bude otevřeno,

půjdu tam, přineseme ze zahrady tyč a opřeme ji o zeď, abychom se dostali k mříži, za níž je pokoj tvé nevěsty. Už jsem tu mříž zevnitř otevřel.“

„A potom?“

„Co bude potom, to uvidíme podle okolností. Ale až dojedeme na místo, musíme prvně potopit člun Ibrahíma Ma'múra, aby nás nemohl pronásledovat. A rajjis Hasan zatím připraví k odplutí svou dahabíju.“

Vzal jsem do ruky tužku a nakreslil jsem na kus papíru plánek domu Ibrahíma Ma'múra, takže Ísá ibn Makram znal předem všecky podrobnosti. Za nezbytných příprav uplynul zbytek dne, nastal večer, a když byl čas, zavolal jsem Halefa a dal jsem mu pro nastávající dobrodružství potřebné pokyny.

Halef rychle sbalil naše věci. Nájemné jsme zaplatili už předem. Odebral jsem se k Hasanovi a Halef se zavazadly přišel brzy za mnou. Loď byla připravena k odjezdu, jen odrazit od břehu. Zakrátko se dostavil i Ísá se svým sluhou, který od něho rovněž dostal potřebné instrukce, a pak jsme nasedli do dlouhého, štíhlého člunu, patřícího k dahabíje. Oba sluhové veslovali, já jsem kormidloval.

Byla to jedna z těch nocí, kdy příroda odpočívá v tak hlubokém klidu a míru, jako by na celém širém světě neexistovalo žádné nebezpečí, žádný boj, žádný spor. Mírný vánek, který si pohrával se stíny soumraku, se utišil, z tmavomodrého temna přívětivě shlížely hvězdy jižní oblohy a vody důstojného Nilu se nehlučně valily širokým řečištěm. I v mém nitru vládl stejný klid.

Ovšem — to, co jsme hodlali podniknout, nebyla maličkost. Ale člověk se chvěje strachy hlavně předtím, než se vůbec něco děje. Jakmile se už rozhodl a události se dostanou do pohybu, může a má jednat klidně a bez rozčilení.

Noční únos nebyl možná nezbytný. Byli bychom spíš měli obžalovat Ibrabima Ma'múra před soudem. Ale nevěděli jsme, jaké tu jsou poměry a jaké zákonné nebo nezákonné prostředky má k dispozici, aby dokazoval své právo na Zenicu. Teprve od ní jsme se mohli dozvědět všecko potřebné, abychom mohli vystoupit proti únosci. Proto jsme se jí museli nejdříve zmocnit.

Po necelé hodině plavby se před námi vynořily z šedivé, kamenité okolní krajiny tmavé obrysy zdí. Přistáli jsme kousek opodál; zprvu jsem vystoupil jen já sám, abych se porozhlédl. Nenašel jsme tu nikde ani stopu, ani živáčka, a také za zdí uvnitř v domě vládl zřejmě hluboký klid. U kanálu jsem objevil Ibrahímův člun i s vesly. Vsedl jsem do něho a připlul s ním k našemu člunu.

„Zde je Ibrahímův člun,“ řekl jsem oběma sluhům. „Odjeďte s ním kousek po proudu, naplňte jej kamením, prorazte do něho díru a nechtě jej potopit. Ale vesla můžeme potřebovat. Dáme je do našeho člunu, ale ten neuvazujte, buďte s ním připraveni, abychom mohli okamžitě odrazit od břehu, bude-li to nutné. Íso ibn Makrame, pojď za mnou!“

Opustili jsme člun a plížili jsme se ke kanálu, jehož voda se netřpytila zrovna lákavě. Hodil jsem do ní kámen a zjistil jsem, že tu není hluboko, Ísá se svlékl a vklouzl do vody: sahala mu po bradu.

„Půjde to?“ zeptal jsem se ho.

„Lépe když poplavu, než abych se brodil. V kanálu je tolik bahna, že mi sahá skoro po kolena.“

„Rozhodl ses tedy?“

„Ano. Přines mi šaty k vratům! Hajde — nuže!“

Mladý muž se položil na vodu a několika tempy zmizel pod otvorem ve zdi, kudy protékala voda.

Neopustil jsem své místo ihned, ale čekal jsem ještě chvilku, protože se snadno mohlo přihodit něco nečekaného, co by vyžadovalo moji přítomnost. Usuzoval jsem správně; právě když jsem se chtěl otočit a odejít, vynořila se v otvoru Ísova hlava.

„Vracíš se?“ zeptal jsem se.

„Ano. Nemohl jsem dál. Kanál je uzavřen.“

„Čím?“

„Silnou dřevěnou mříží.“

„Nemohl jsi ji odstranit?“

„Pokoušel jsem se o to, ale marně.“

„Jak daleko odtud je ta mříž?“

„Asi zrovna u vnější zdi.“

„Podívám se na to sám. Oblékni se, podrž mi šaty a čekej tu na mě.“

Shodil jsem jen svrchní oděv a vstoupil jsem do vody. Položil jsem se naznak a plaval jsem kupředu. Když už jsem podle svého odhadu musel být u vnější zdi, narazil jsem na mříž. Byla tak široká i vysoká jako kanál, tvořily ji silné, dobře zaražené dřevěné tyče a byla na zeď připevněna železnými skobami. Zřejmě měla bránit krysám, aby se nedostaly do nádržky na nádvoří. Zalomcoval jsem mříží. Nepovolila, a musel jsem nahlédnout, že ji celou neodstraním. Uchopil jsem jednu z tyčí oběma rukama, opřel jsem se přitaženými koleny o zeď — trhl jsem vší silou, a tyč se zlomila. Teď tu byl prolomený otvor; za dvě minuty jsem vytrhl čtyři další tyčky a otvor se rozšířil natolik, že jsem se jím mohl protáhnout.

Měl jsem se otočit a nechat Ísu, aby si dál poradil sám? Ne, byla by to ztráta času. Byl jsem už jednou ve vodě a znal jsem to tu lip nežli on. Prolezl jsem tedy otvorem, který jsem udělal, a plaval jsem pak dál; voda tu byla bahnitá, hustá a kalná. Když jsem byl podle svých výpočtů asi pod vnitřním dvorem, snížilo se najednou klenutí až k hladině, a to už jsem věděl, že jsem blízko nádržky. Kanál tu pokračoval už jen jako roura zcela zaplněná vodou, takže tu nebyl ani vzduch potřebný k dýchání. Zbytek cesty jsem tedy musel přebrodit pod vodou anebo podplavat. Bylo to nejen velice nepohodlné a vyčerpávající, ale také spojeno s velkým nebezpečím. Co když se mi v cestě vyskytne další nečekaná překážka a já se nebudu moci vrátit, abych nabral dech? Anebo co když mě při vynoření na povrch někdo zpozoruje? Bylo přece docela dobře možné, že na nádvoří někdo hlídá.

Tyto úvahy mě však nesměly zmást. Zhluboka, z plných plic jsem se nadechl a snažil se dostat co možná nejrychleji

kupředu.

Urazil jsem tak hezký kus cesty, pociťoval jsem už nedostatek vzduchu, když tu jsem rukou opravdu narazil na novou překážku. Byla to, jak jsem cítil, z děrovaného plechu vyhotovená mříž, jakési síto, které zaplňovalo celou šíři kanálové roury a sloužilo zřejmě k filtrování bahnité, kalné vody.

Když jsem to zjistil, zmocnil se mě strach vskutku smrtelný.

Zpátky už to nešlo, protože než bych se dostal k místu s vyšší klenbou, kde bych se mohl vynořit a nabrat dech, byl bych už dávno udušený. A silné síto bylo zřejmě velice dobře připevněno. Zde bylo jen bud — anebo: bud se mi podaří projít, anebo se tu bídně utopím. Nesměl jsem ztratit ani okamžik!

Opřel jsem se o plech — nadarmo! Tlačil a opíral jsem se proti němu vší silou, ale bezúspěšně. A jestli přece jen projdu a za sítem není hned nádrž, jsem tak jako tak ztracen. Vystačím s dechem už jen vteřinu, víc ne. Bylo mi, jako by mi chtěla strašlivá síla roztrhnout plíce i celé tělo. Ještě poslední, opravdu poslední zoufalý pokus: Bože, pomoz, ať se mi to podaří! Cítil jsem, jak mi studená, ledová ruka smrti sahá na srdce, chápe se ho strašnou, neúprosnou pěstí a svírá je, ničivě je svírá. Puls mi vynechává, vědomí mizí, duše se vší mocí vzpírá té necitelné ruce. Křečovité, smrtelné napětí mi roztahuje ztuhlé šlachy i svaly — slyším praskot — v smrtelné křeči se mi podařilo to, co bych jinak nesvedl: síto povoluje, vyvrací se, a já stoupám vzhůru.

Dlouhé, dlouhé, hluboké nadechnutí, které mi okamžitě vrátilo život, a pak jsem se znovu ponořil. Vždyť na nádvoří mohl někdo být a zpozorovat mou hlavu, kterou bylo právě vprostřed malé vodní hladiny tak dobře vidět. Na okraji jsem se znovu opatrně vynořil a rozhlédl jsem se.

Měsíc nesvítil, ale jižní hvězdy poskytovaly dost světla, abych rozeznal všecky předměty kolem. Vystoupil jsem z nádrže a chtěl jsem se opatrně proplížit podél zdi, když jsem zaslechl tichý šelest. Podíval jsem se nahoru k mřížím, za nimiž ležely místnosti harému. Zde, vpravo nade mnou, bylo místo, kde jsem odstranil tyč závory, a vlevo jsem si všiml škvíry v mříži, bylo to v pokoji, kam jsem nesměl vstoupit. Určitě to byla Zenicina ložnice. Zůstala vzhůru a čeká na mě? Zapraskala to mříž, kterou otevřela? Jestli ano, viděla mě vystupovat z vody a stála asi ještě u okna. Připlížil jsem se blíže a přiložil jsem si dlaň k ústům.

„Zenico!“ zašeptal jsem tiše.

Škvíra se rozšířila a objevila se malá tmavá hlava.

„Kdo jsi?“ zašeptala.

„Hakím, který byl u tebe.“

„Přicházíš mě zachránit?“

„Ano. Tušila jsi to, pochopila jsi má slova?“

„Ano. Jsi tu sám?“

„Ísá ibn Makram je venku.“

„Ó! Zabije ho…“

„Kdo?“

„Ibrahím zabije Ísu. V noci nespí, hlídá. A opatrovnice leží v místnosti vedle mé. Stůj — poslyš! Ó, rychle utec!“

Za dveřmi vedoucími k selamliku se ozval šramot. Škvíra nahoře se zavřela a já jsem okamžitě spěchal zpět k nádrži. Tam bylo jediné místo, kde jsem se mohl skrýt. Opatrně, aby se voda nerozvlnila a neprozradila mě, jsem vklouzl pod hladinu.

Sotvaže jsem to udělal, otevřely se dveře a objevil se Ibrahím. Pomalu, slídivě obešel nádvoří. Stál jsem až po ústa ve vodě, hlavu jsem skrýval za roubením, takže mě Egypťan nemohl zahlédnout. Přesvědčil se, že vrata jsou zavřena, dokončil obchůzku a zašel opět do selamliku.

Znovu jsem vystoupil z vody, připlížil jsem se k vratům, odstrčil závoru a otevřel. Stál jsem v zahradě. Rychle jsem jí proběhl, abych otevřel i vrata ve zdi, a chtěl jsem pak zajít za roh pro Ísu ibn Makrama, když tu se objevil přede mnou.

„AI hamdu li‘lláh, sláva Alláhovi, efendi! Podařilo se ti to!“

„Ano. Ale měl jsem namále. Dej mi moje šaty.“ Kalhoty i vesta byly mokré a kapala z nich voda. Přehodil jsem si přes ramena jen kazajku, abych se mohl volně pohybovat, a řekl jsem Ísovi: „Mluvil jsem už se Zenicou. Očekává nás.“

„Ó pojď! Rychle, rychle!“

„Měj trochu trpělivosti!“

Šel jsem do zahrady pro jednu z tyčí, kterých jsem si při své návštěvě všiml. Pak jsme vstoupili na nádvoří. Škvíra nahoře v mřížoví se znovu pootevřela.

„Zenico, hvězdo mých očí, moje…,“ volal Ísá ztlumeným hlasem, když jsem mu ukázal nahoru. Přerušil jsem ho:

„Pro všecko na světě, ticho! Tady není čas na výlevy citů! Mlč, teď mluvím já!“

Pak jsem se obrátil k dívce nahoře: „Jsi připravena jít s námi?“

„Ano, ovšem, ano!“

„Přes pokoje to nejde?“

„Ne. Ale tamhle za těmi dřevěnými sloupy leží žebřík.“

„Přinesu jej.“

Nepotřebovali jsme tedy ani tyč, ani přinesený provaz. Šel jsem pro žebřík. Byl pevný. Když jsem jej opřel o zeď, vystoupil po něm Ísá nahoru. Plížil jsem se zatím ke dveřím selamliku a naslouchal jsem.

Chvilku to trvalo, než se na žebříku objevila dívčí postava. Zenica sestupovala a Ísá jí pomáhal. V okamžiku, kdy oba vkročili na pevnou zem, žebřík se zakymácel a s hlasitým rachotem se skácel.

83

„Prchněte! Rychle k člunu!“ varoval jsem je.

Spěchali k vratům. V témž okamžiku jsem za dveřmi slyšel kroky. Ibrahím postřehl hluk a přicházel. Musel jsem

prchající krýt, a utíkal jsem tedy pomaleji. Egypťan mě spatřil — viděl i překocený žebřík a otevřenou mříž.

Vykni tak, že ho museli slyšet všichni obyvatelé domu:

„Zloděj! Lupič! Stůj! Sem, sem, moji lidé, moji sluhové, moji otroci! Pomoc!“

S hlasitým pokřikem se vrhl za mnou. Protože Orient nezná postele podobné našim a spí se tu většinou v šatech, byli obyvatelé domu brzy na nohou.

Ibrahím byl už málem u mně. U vnějších vrat jsem se ohlédl. Dělilo nás jen deset kroků a tam u vnitřních vrat se objevil další pronásledovatel.

Sotva jsem se octl venku, všiml jsem si, že Ísá ibn Makram se Zenicou prchají doprava; pustil jsem se tedy nalevo. Ibrahím se dal oklamat. Viděl jen mě a pronásledoval mě. Zahnul jsem za roh, směrem k řece, dozadu za dům, kdežto náš člun čekal vpředu. Potom jsem se pustil za druhý roh, podél břehu.

„Stůj, darebáku! Střelím!“ zaznělo za mnou.

Můj pronásledovatel měl tedy u sebe střelnou zbraň. Spěchal jsem dál. Zasáhne-li mě jeho střela, bude po mně, anebo se dostanu do zajetí, protože za Ibrahímem běželi jeho sluhové, jak jsem z jejich pokřiku zjistil. Ozval se výstřel. Ibrahím mířil v běhu, střela mi hvízdla kolem uší. Předstíral jsem, že jsem byl zasažen, a vrhl jsem se k zemi.

Ibrahím spěchal kolem mne, neboť si už všiml člunu, do něhož právě vstupovali Ísá a Zenica. Sotva mě minul, znovu jsem vyskočil. Několika skoky jsem Egypťana dohonil, chytil jsem ho za krk a mrštil jsem jím o zem.

Pokřik feláhů se teď ozýval těsně za mnou. Byli mi už v patách, protože jsem pádem na zem ztratil trochu času. Ale přesto jsem doběhl k člunu a skočil jsem do něho. Hned nato odrazil Halef od břehu, a když sem pronásledovatelé doběhli, byli jsme už hezký kousek od nich.

Ibrahím se vzpamatoval. Přehlédl situaci.

Všichni se okamžitě obrátili ke kanálu, kde kotvil jejich člun. Ibrahím tam byl první a vztekle vykřikl. Viděl, že člun je pryč.

Mezitím jsme opustili klidnou vodu při břehu a dostali jsme se do proudu. Halef a holič z Jüterbogu veslovali. Já se chopil jednoho z vesel Ibrahímova člunu, Ísá učinil totéž, a tak náš člun letěl po vodě jako šipka.

Nikdo z nás nepronesl ani slovo: nebylo nám teď do řeči.

Celé naše dobrodružství trvalo delší dobu, takže už noc odcházela a na obloze se objevily první červánky. Nad vodami Nilu nebyla žádná mlha a mohli jsme je do daleka pozorovat. Stále ještě jsme viděli Ibrahima, jak stojí se svými lidmi u břehu. Ale opodál se v červáncích zaleskla plachta.

„Sandal!“ poznamenal Halef.

Ano, byl to sandal, jedna z těch dlouhých bárek s četnou posádkou, která pluje tak rychle, že by málem mohla závodit i s parníkem.

„Ibrahím přivolá sandal a bude nás pronásledovat,“ řekl Ísá.

„Doufejme, že je to obchodní plavidlo a nezastaví mu.“

„Když Ibrahím nabídne kapitánovi slušné peníze, nebude se zdráhat.“

„I v tom případě bychom měli hezký náskok. Než sandal zakotví a rajjis se s Ibrahímem dohodne, uplyne nějaká ta minuta. A Ibrahím si musí s sebou vzít, dřív než vstoupí na palubu, všecko, co potřebuje

k delší cestě, vždyť nemůže vědět, jak dlouho pronásledování potrvá.“

Plachta teď zmizela našim zrakům. Jeli jsme tak rychle, že neuplynula ani půlhodina a spatřili jsme před sebou dahabíju, která nás měla odvézt dále.

Starý Abú 'r-Rajjisán se opíral o palubní zábradlí. Viděl, že v našem člunu sedí žena, věděl tedy, že se nám náš podnik zdařil.

„Přirazte!“ volal. „Schůdky jsou spuštěny!“

Vystoupili jsme na palubu a člun byl připevněn k zádi. Hned nato dahabíja rozvinula plachty, odrazila od břehu, vítr se jí opřel do plachtoví a namířili jsme doprostřed řeky, která nás teď unášela dolů po proudu.

Přistoupil jsem k starému kapitánovi.

„Jak se vám vedlo?“

„Moc dobře. Všecko ti vypovím. Ale dříve mi pověz ty, jestli může dobrý sandal dohnat tu tvou dahabiju.“

„Jsme pronásledováni?“

„Doufám, že ne, ale je to možné.“

„Moje dahabíja je výtečná loď, ale dobrý sandal dohoní každou dahabíju.“

„Musíme si tedy jen přát, aby nás nikdo nepronásledoval.“

Vyprávěl jsem teď po pořádku celé naše dobrodružství a sešel jsem pak do kajuty vyměnit si mokrý oděv. Kajuta byla rozdělena na dvě části, jednu menší a druhou větší. První byla určena pro Zenicu, druhá pro kapitána, Ísu ibn Makrama a mne.

„Vidíš tu loď?“

„Alláh akbar, Alláh je veliký, a tvá otázka podivná,“ odpověděl mi. „Jsem kapitán, rajjis, a neměl bych vidět plachtu, která je tak blízko?“

„Není to loď chedívova?“

„Ne.“

„Z čeho tak usuzuješ?“

„Ten sandal dobře znám. Patří rajjisu Chálidovi ibn Mustafá.“

„A jaký je to člověk?“

„Nejsme přátelé,“

„Proč?“
„Čestný člověk nemůže být přítelem nečestného člověka.“
„Hm, tak se mi zdá…“
„Copak?“
„Že tam na palubě stojí Ibrahím Ma'múr.“
„To brzy uvidíme.“
„A co uděláš, jestli bude chtít sandal přirazit k dahabíje?“
„Musím svolit. Zákon to žádá.“
„A když ti k tomu neradím?“
„Co bys chtěl dělat? Jsem rajjisem na své dahabíje a musím jednat podle předpisů.“
„A já jsem rajjisem své vůle.“
Vtom k nám přistoupil Ísá. Nechtěl jsem mu klást žádné dotěrné otázky, začal však sám:
„Karo ben Nemsí, jsi mým přítelem, nejlepším přítelem, jakého jsem našel. Mám ti vyprávět, jak se Zenica octla v rukou Egypťanových?“
„Rád bych si to poslechl, ale k takovému vyprávění je nutný klid a soustředění, a to teď nemáme.“
„Jsi znepokojen? Proč?“
Ísá ibn Makram dosud nezpozoroval pronásledovatele. „Obrať se a podívej se na loď za námi.“ Otočil se, spatřil sandal a zeptal se: „Je tam na palubě Ibrahím?“
„To nevím, ale je to docela dobře možné, protože kapitán je ničema a dá se od Ibrahíma podplatit.“
„Jak to víš, že je ničema?“
„Povídal to rajjis Hasan.“
„Ano,“ přikývl stařec, „znám toho kapitána a jeho loď, I kdyby byla ještě mnohem dál, poznal bych ji podle plachet, třikrát vyspravovaných a sešívaných.“
„Co si počneme?“ ptal se Ísá. „Nejdřív počkáme, jestli je Ibrahím na palubě.“
„A když ano?“
„Nepustíme si ho na palubu k nám.“
Kapitán si srovnal rychlost své dahabíji a cizího sandalu, a pak pravil:
„Blíží se k nám stále víc a víc. Přidám ještě triketu.“
Stalo se, ale už po několika minutách jsem zjistil, že přidáním další plachty se dosáhne jen odkladu, ne změny v náš prospěch. Sandal se k nám přibližoval a vzdálenost mezi ním a námi se neustále zmenšovala. Posléze byl od nás zhruba na lodní délku a spustil jednu plachtu, aby snížil rychlost. Na palubě jsme poznali Ibrahíma Ma'múra.
„Je to on!“ zvolal Ísá.
„Kde stojí?“ zeptal se rajjis.
„Vpředu na přídi.“
„To je on? Káro ben Nemsí, co uděláme? Osloví nás, a my jim musíme odpovědět.“
„Kdo musí podle předpisu odpovídat?“
„Já, jako majitel dahabíji.“
„Dej pozor, co ti povím, rajjisi Hasane! Jsi ochoten pronajmout mi svoji loď odtud až do Káhiry?“
Kapitán se na mě udiveně zadíval, ale pak ihned pochopil, co mám asi v úmyslu. „Ano,“ odpověděl. „Pak jsem tedy majitelem já?“
„Ano.“
„A ty jako rajjis musíš dělat, co chci?“
„Ano“
„A nejsi za to odpovědný?“
„Ne.“
„Dobrá. Svolej svoje lidi.“
Na jeho povel se všichni shromáždili a kapitán jim vysvětlil: „Tento efendi, který se jmenuje Kara ben Nemsí, pronajal si naši dahabíju odtud až do Káhiry. Je tomu tak?“
„Ano, je tomu tak,“ potvrdil jsem.
„Můžete mi tedy dosvědčit, že už nejsem pánem lodi?“ zeptal se svých lodníků.
„Dosvědčíme to.“
„Rozejděte se na svá místa. Musíte však vědět, že řízení lodi si ponechávám, tak jak mi to Kara ben Nemsí poručil.“
Vzdálili se, zřejmě udiveni neobvyklým sdělením, které právě slyšeli.
Sandal se zatím dostal do stejné čáry s námi. Kapitán, dlouhý hubený muž s volavčím perem na fezu, přistoupil k okraji paluby a ptal se nás:
„Ho, dahabíjo! Pod kterým rajjisem jezdíte?“
Uklonil jsem se a odpověděl jsem:
„Náš rajjis se jmenuje Hasan.“
„Hasan zvaný Abú 'r-Rajjisán?“
„Ano.“
„Výborně, toho znám,“ odpověděl mi se zlomyslným úšklebkem. „Máte na palubě ženu?“
„Ano“
„Vydejte ji!“
„Chálide ibn Mustafá, ty ses zbláznil!“

„Najdeme ji. Přirazíme k vám.“

„Zabráníme tomu.“

„Jak to chceš udělat?“

„Hned ti to ukážu. Dávej pozor na pero na svém fezu!“

Zvedl jsem rychle ručnici, kterou jsem doposud schovával, namířil jsem a stiskl spoušť. Pero odlétlo. Ani nejstrašnější neštěstí by nemohlo důstojného Chálida rozčilit tolik jako tento varovný výstřel. Poskočil tak vysoko, jako by jeho hubené údy byly z gumy, oběma rukama se popadl za hlavu a skryl se pod stožár.

„Teď víš, jak střílím, Chálide,“ volal jsem za ním. „Jestli tvůj sandal pojede ještě pár minut tak blízko nás, vystřelím ti duši z těla, na to můžeš vzít jed!“

Moje hrozba okamžitě účinkovala. Chálid spěchal ke kormidlu, vytrhl je z ruky kormidelníkovi a změnil směr. Ve dvou minutách byl už sandal v dostatečné vzdálenosti od naší dahabíji.

„Teď jsme se ho na chvíli zbavili,“ poznamenal jsem.

„Chálid se k nám už tak těsně nepřiblíží,“ souhlasil Hasan. „Jenže nás taky nespustí z očí, dokavaď někde nezakotvíme, a tam si vyžádá zásah úřadů. Toho se teď samozřejmě nebojím. Ale bojím se něčeho jiného.“

„Čeho?“

„Tohohle.“

Abú 'r-Rajjisán ukázal jediným pohybem ruky na vodu. Okamžitě jsme pochopili, co má na mysli.

Už chvíli jsme pozorovali, že vlny se valí kupředu mnohem větší silou i rychlostí nežli předtím a že se břehy, teď plné skalnatých útesů, stále víc a víc úží. Blížili jsme se totiž k jedné z peřejí, které jsou při plavbě po Nilu téměř nepřekonatelnou překážkou. I nepřátelství muselo ustoupit stranou, aby se pozornost všech netříštila a zaměřila se jen a jen na hrozící nebezpečí. Rajjisův hlas se zvučně rozléhal po celé palubě:

„Pohleďte, mužové, blíží se šullál, peřej! Shromážděte se a modlete se posvátnou fátihu!“

Lodníci se poslušně obrátili k Mekce.

„Ve jménu všeslitovného Alláha,“ začal rajjis.

Ostatní vpadli a modlili se fátihu, první súru koránu.

Musím se přiznat, že jejich modlitba zapůsobila i na mě, ne snad ze strachu před nebezpečím, ale pociťoval jsem úctu k zbožnosti, tak hluboce zakořeněné v srdcích těchto polodivokých lidí.

„Nuže, hoši, nuže, stateční hrdinové, odeberte se na svá místa!“ poručil nyní kapitán. „Proud nás uchvátil.“

Velení na nilské lodi nemá tak klidný průběh jako na evropském plavidle. Žilami posádky proudí horká krev jihu a v nebezpečí žene člověka z extrému do extrému, od vrcholné naděje do nejhlubší beznaděje a zoufalství. Všichni křičí, volají, řvou, vyjí, modlí se nebo proklínají v okamžiku nebezpečí, a sotvaže pomine, ještě hlasitěji jásají, zpívají a výskají. Přitom každý pracuje s vypětím všech sil. Ale velitel lodi pobíhá od jednoho k druhému, kárá liknavce nadávkami, jaké si dokáže vymyslet jenom Arab, a pilné odměňuje nejněžnějšími lichotkami, mezi nimiž se slovo „hrdina“ opakuje nejčastěji.

Hasan se na peřej připravil a vzal si na palubu i pomocné lodníky. Každé veslo bylo obsazeno dvěma veslaři a u kormidla stáli tři kormidelníci, kteří znali na tomto nebezpečném místě každou píď peřejí.

Vlny teď se strašlivou silou narážely na skaliska, stěží zakrytá vodou; pěnily a valily se i přes palubu a hřmění peřejí přehlušovalo každé slovo rozkazů. Loď sténala a praskala ve všech spárách, vesla vypovídala službu, a dahabíja, odpírající poslušnost i kormidlu, řítila se vírem vod.

Tu se černé, třpytivé skály před námi úží a ponechávají volná jen jediná vrata — jejich šíře se sotva rovná šíři naší lodi. Vlny se jimi doslovně prodírají a vrhají se v mohutném proudu do kotliny, poseté neobyčejně ostrými a jako jehla špičatými balvany.

Se strašlivým spěchem letíme k peřejím. Vesla jsou vytažena z vody. Ocitáme se v příšerné propasti, jejíž stěny máme po obou stranách tak blízko, že na ně málem dosáhneme rukou. Zběsilá síla proudu nás vrhá na kypivé, šumící hřebeny vodopádu, jako by nás chtěla vymrštit do povětří, a pak se znovu řítíme dolů do propasti. Kolem nás to vře, stříká, hučí, běsní, hřmí a řve. A neúprosná síla nás znovu uchopí a táhne nás po šikmo svažité ploše, jejíž povrch před námi leží hladký a přívětivý, jenže právě tato hladká plocha skrývá nejzákeřnější nebezpečí, protože neplujeme, ne, ženeme se šílenou rychlostí po vodním srázu a…

„Alláh karím, Alláh je milostivý!“ Hasanův hlas zaznívá teď tak pronikavě, že ho všichni musí slyšet. „Alláh w' Alláh, k veslům, k veslům, mladíci, mužové, hrdinové, tygři, panteři, lvi! Smrt je před vámi. Copak ji nevidíte? Čiňte se, čiňte se, proboha, mějte se k dílu, vy čubčí syni, vy zbabělci, vy darebáci, vy psi! Do práce, do práce, vy moji stateční, vy moji dobří, vy hrdinové, jakým není rovno, vy zkušení a vyvolení!“

Blížíme se ke skalnatým klepetům, která se právě před námi otvírají a v nejbližším okamžiku nás zničí. Hrany skal jsou tak ostré a proud tak mocný, že z lodi nemůže zůstat snad ani otýpka dříví.

„Alláhu, ochránče náš, pomoz! Doleva, doleva, vy psi, vy supi, vy mrchožrouti! Doleva, doleva, kormidlujte doleva, vy moji udatní, vy skvělí, vy otcové budoucích hrdinů! Alláh, Alláh, má šá'lláh! Alláh činí zázraky, vzdejme mu díky!“

Loď uposlechla, zásluhou nadlidského úsilí lodníků proplula nebezpečným místem. Na chvilku jsme se octli v klidné vodě a kdekdo se vrhá na kolena a děkuje za záchranu.

„Ašhadu inni la illáha illá 'lláh!“ zní jásavě po celé palubě, „dosvědčuji, že je jediný Alláh! Oblaž nás svým požehnáním!“

Tu za námi cosi letí jako šíp vypuštěný z luku. Je to sandal, který přestál stejné nebezpečí jako my. Má teď mnohem větší rychlost než naše dahabíja a musí nás předjet. Ale otevřená vodní hladina je tak úzká, že mu jen s námahou dokážeme uhnout a míjíme se o vlásek. U stěžně sandalu se opírá Ibrahím Ma'múr, pravici za zády. Když se octne přímo proti mně, vytrhne ukrytou arabskou ručnici, přiloží ji ke tváři, namíří — vrhnu se na zem — kulka zasviští těsně nade

mnou, a v dalším okamžiku je už sandal daleko před námi.

Všichni ten pokus o vraždu viděli, ale nikdo nemá čas divit se nebo rozčilovat, protože proud nás znovu uchopil a žene nás do bludiště útesů.

Tu před námi zazní hlasitý výkřik. Silou peřeje byl sandal vržen na skalisko; lodníci prudce zaberou vesly a lehce poškozené plavidlo letí dál, znovu unášeno vlnami. Ale při nárazu spadl jakýsi muž přes palubu. Zoufale se přidržuje útesu, visí na něm, strháván proudem. Popadnu provaz z palmového lýka, který tu leží, a spěchám k zábradlí. Házím provaz tonoucímu. Je to — Ibrahím Ma'múr.

Sotvaže se dostal šťastně na palubu, setřásl ze sebe vodu a se zaťatými pěstmi se vrhl na mne.

„Ty pse! Jsi lupič a podvodník!“

Klidně jsem vyčkával. Snad právě to způsobilo, že se přede mnou zastavil.

„Ibrahíme Ma'múre, buď zdvořilý, protože nejsi doma v svém domě!“ varoval jsem ho. „Jestli řekneš ještě jediné slovo, které se mi nebude líbit, dám tě přivázat k stěžni a zbičovat.“

Pro Araba je největší urážkou rána a hned po ní hrozba, že bude bit. Ibrahím učinil pohyb, jako by mě chtěl napadnout, ale ovládl se.

„Máš na palubě moji ženu!“ rozkřikl se.

„Nemám.“

„Nemluvíš pravdu!“

„Mluvím pravdu, protože ta, kterou mám zde na palubě, není tvoje žena, ale snoubenka toho mladého muže, který stojí vedle tebe.“

Egypťan se vrhl ke kajutě, ale Halef se mu postavil do cesty.

„Ibrahíme Ma'múre, jsem Hádží Halef Omar ben Hádží Abú 'l Abbás ibn Hádží Dáwúd al Gosara. Tohle, co vidíš, jsou moje pistole, a zastřelím tě, jestli se pokusíš vniknout do kajuty.“

Můj malý Halef se přitom tvářil tak, že Egypťan musel vidět, jak vážně to se svou pohrůžkou myslí. Proto se odvrátil a zasyčel:

„Podám na vás žalobu, jen co přistanete, abyste vylodili pomocné lodníky.“

„Udělej to!“ odpověděl jsem klidně. „Do té doby nejsi mým nepřítelem, ale mým hostem, pokud se budeš chovat pokojně.“

Šťastně jsme propluli nejnebezpečnějšími místy, a mohli jsme se tedy věnovat svým záležitostem.

„Chceš nám teď vyprávět, jak se dostala Zenica do rukou toho člověka?“ zeptal jsem se Ísy.

„Přivedu ji,“ odpověděl. „Ať vám to poví sama.“

„Ne,“ odporoval jsem, „jen ať tvoje nevěsta zůstane v kajutě, protože pohled na ni by Egypťana roztrpčil ještě víc a vydráždil k nejhoršímu. Pověz nám především, jestli je Zenica muslimka nebo křesťanka.“

„Křesťanka.“

„Jakého vyznání?“

„Toho, kterému říkáte řecké.“

„Neodešla s Egypťanem dobrovolně?“ .

„Koupil si ji.“

„Ach! Je to možné?“

„Ano. Bylo to za zvláštních okolností. Černohorky nechodí zahaleny závojem. Uviděl ji ve Skutari, řekl jí, že ji miluje a ať se stane jeho ženou. Ale Zenica se mu vysmála. Pak přijel na Černou Horu k jejímu otci a nabízel mu za ni velkou částku. Jenže její otec ho odmítl. A tak tedy podplatil otce její přítelkyně, ke které Zenica často jezdívala na návštěvu, a on na ten obchod přistoupil.“

„Jak je to možné?“

„Ten ničema vystavil Ibrahímu Ma'múrovi listinu o prodeji, kde vydává Zenicu za svou čerkeskou otrokyni.“

„Aha, tak proto její přítelkyně i s otcem tak najednou zmizela!“

„Jenom proto. Ibrahím Ma'múr potom přivedl Zenicu na loď a odjel s ní nejdřív na Kypr, pak do Egypta. To ostatní už víte.“

„Jak se jmenuje muž, který ji prodal?“ zeptal jsem se bezděčně.

„Bárúd el Amáza.“

„El Amáza — el Amáza — to jméno mi připadá známé. Kde jen jsem je slyšel? Nebyl to Turek?“

„Ne, Armén.“

Armén — ano, už jsem si vzpomněl! Hámid el Amáza, ten Armén, který nás chtěl na Šot el Džeríd zahubit a pak nám v Kbilli uprchl! Nebyl to snad on? Ne, časově to nesouhlasilo.

„Nevíš,“ zeptal jsem se Ísy, „jestli ten Bárúd el Amáza nemá bratra?“

„Nevím. Ani Zenica to neví. Podrobně jsem se jí na tu rodinu vyptal.“

Vtom šel kolem jeho sluha, Hamza el Džerbája, a obrátil se ke mně:

„Pane efendi, měl bych pro vás něco.“

„Mluvte!“

„Jak se jmenuje ten egyptský hašašíra?“

„Ibrahím Ma'múr.“

„Cože! A to že byl nějaký ouřada?“

„Ovšem. Byl prý dokonce správcem nějaké provincie.“

„Ale tak to se nedejte tahat za nos, protože já toho člověka znám lip než on mě.“

„Vida! A kdo je to?“

„Viděl jsem ho jednou, a to zrovna dostával baštonádu. A protože to byla první baštonáda, kterou jsem viděl, tak jsem si toho trestance kloudně prohlédl a poptal se, co je zač.“

„No, a kdo je to?“

„Býval na perském vyslanectví v Cařihradě nějakým atašé nebo čertvíčím a prozradil jakési tajemství či co. Měli ho pověsit, ale že měl své příznivce, zůstalo při té baštonádě a byl propuštěn. Jmenuje se Dáwúd Arafim.“

Byla to podivuhodná náhoda, že jüterbožský holič zná toho muže; a když teď mé paměti pomohl, jako by i mně spadly šupiny z očí. Opravdu jsem ho už viděl, v Cařihradě, kam byl dopravován jako vězeň. Tak se stalo, že mě viděl i on, a teď se na mě také upamatoval.

„Děkuji vám za vaše sdělení, Hamzo,“ řekl jsem. „Ale nechte si to zatím pro sebe.“

Teď už jsem se ani v nejmenším neobával při pomyšlení, že na nás Ibrahím Ma'múr podá žalobu. Nevím, jak to přišlo, ale nemohl jsem se zbavit domněnky, že se s Bárúdem el Amázou, který mu Zenicu prodal, neseznámil teprve kvůli dívce. Buď jak buď, měl za sebou temnou minulost, i když teď vystupoval jako ma'múr a měl značné jmění. To byly okolnosti, které mi daly mnoho látky k přemýšlení.

Zatím jsem uznal za dobré nechat si holičovu novinku jen pro sebe. Ibrahím nesměl tušit, že o něm víme víc, než by mu bylo milé.

U nejbližšího přístaviště jsme museli vysadit na pevninu pomocné lodníky, které jsme s sebou vzali na dahabíju. Naše loď proto zamířila u Asuánu k břehu.

„Zakotvíme tu, nebo ne?“ zeptal jsem se rajjise.

„Ne, okamžitě odrazíme, jen co ti muži opustí loď.“

„Proč?“

„Abychom se vyhnuli policii.“

„A Ibrahím?“

„Vysadíme ho s lodníky.“

„Já se policie nebojím.“

„Ty jsi cizinec a stojíš pod ochranou svého konzula. Tobě nemohou nic udělat. Ale já…,“ nedokončil a zarazil se. „Ach! Podívej se!“

Jeho výkřik platil člunu, který byl obsazen ozbrojenými, podmračenými muži. Byli to policisté.

„Tak to hned neobrátíš,“ prohodil jsem k Hasanovi.

„Ó ano, jestli poručíš! Poslouchám teď jenom tebe.“

„Neporučím to, naopak, rád bych se s touhle policií jednou seznámil.“

Člun přirazil k naší dahabíje a jeho posádka vystoupila k nám na palubu ještě dřív, nežli jsme dosáhli břehu. Osazenstvo sandalu zde totiž také kotvilo, vyprávělo, že se Ibrahím utopil v šallálu, a zmínilo se i o únosu neznámé ženy. Dokonce, jak jsme se později dověděli, starý rajjis Chálid ibn Mustafá běžel honemhonem k soudci a tam o mně, nevěřícím, vrahovi, únosci, lupiči a buřiči mluvil tak dlouho a tak dobře, že jsem měl být vlastně docela rád, vyváznu-li jen oběšením nebo uškrcením.

Protože v těchto krajích spravedlnost ještě neobjevila soudní řízení s haldou akt a listin, jednají tam ve sporných případech bez dlouhých okolků a cavyků.

„Kdo je rajjisem na téhle lodi?“ ptal se velitel policistů.

„Já,“ odpověděl Hasan.

„Jak se jmenuješ?“

„Hasan Abú ‘r-Rajjisán.“

„Máš na lodi člověka, který je hakímem a nevěřícím?“

„Tady stojí. Je to efendi Kara ben Nemsí.“

„A je na tvé lodi i žena jménem Güzela?“

„Je v kajutě.“

„Nuže, všichni jste zatčeni a půjdete se mnou k soudci. Vaši loď budou zatím hlídat moji lidé.“

Dahabíja zakotvila a celá osádka i všichni cestující byli „okamžitě odtransportováni“. Zenica, zahalená hustými závoji, byla posazena na nosítka a musela následovat za naším zástupem, stále se zvětšujícím, protože se k nám přidávali mladí i staří i děti. Hamza el Džerbája, bývalý holič, kráčel za mnou a vesele si pískal do kroku „Až mě jednou povedou tou městskou bránou ven“.

Policejní ředitel nás už i se svým písařem očekával. Měl sice znak bimbasiho, majora nebo velitele tisíce mužů, ale nepůsobil příliš vojenským ani mimořádně duchaplným dojmem. Jako celá osádka sandalu považoval i on Ibrahíma Ma'múra za utopeného a teď, když tak nenadále vstal z mrtvých, uvítal ho s úctou, zato nás přelétl pohledem svědčícím o pravém opaku.

Byli jsme rozděleni na dvě skupiny: na jedné straně osádka sandalu s Ibrahímem a několika jeho sluhy, které vzal s sebou, a na druhé straně mužstvo dahabíji a Zenica, Ísá, já, Halef a holič.

„Poroučíš dýmku, pane?“ zeptal se policejní ředitel domnělého ma'múra.

„Dej ji přinést.“

Donesli mu ji, stejně jako koberec, aby se na něj posadil. Teprve pak začalo přelíčení.

„Výsosti, řekni mi své jméno, na němž spočívá Alláhovo požehnání.“

„Zní Ibrahím Ma'múr.“

„Jsi tedy úředníkem.“

„Ano, byl jsem místodržitelem provincie.“

„Které provincie?“

„En Nazar.“

„Jsi žalobcem. Mluv! Naslouchám a rozsoudím tvou při.“

„Žaluji tohoto ďaura, který je hakímem. Obviňuji ho z únosu. Žaluji i muže, který stojí vedle něho, i velitele dahabíji, viním je z únosu a z napomáhání únosu. Nakolik se ho účastnili i sluhové těchto mužů a lodníci dahabíji, to laskavě posuď sám, ó bimbasi!“

„Vyprávěj, jak byl únos proveden.“

Ibrahím vyprávěl. Když skončil, byli vyslýcháni jeho svědci a výsledkem bylo, že na základě výpovědi kapitána sandalu, Chálida ibn Mustafá, jsem byl obžalován z pokusu vraždy.

Když se ke mně policejní úředník obrátil, zasvitlo mu v očích zlověstným bleskem:

„Ďaure, jak se jmenuješ?“

„Kara ben Nemsí.“

„Jak se jmenuje tvá domovina?“

„Almánija.“

„Kde leží ta hrstka hlíny?“

„Hrstka? Bimbasi, ty dokazuješ, že nemáš příliš velké znalosti.“

„Ničemo!“ vyjel si na mě. „Co tím chceš říci?“

„Almánija je velká země a má desetkrát více obyvatel nežli celý Egypt. Ale to ty nevíš. Ty jsi vůbec moc špatný v zeměpise, a proto se necháváš od Ibrahíma Ma'múra obalamutit.“

„Ještě slovo, a dám tě za uši přibít ke zdi!“

„Poslyš! Tenhle Ibrahím říká, že býval místodržitelem provincie En Nazar. Místodržitelé jsou jenom v Egyptě…“

„A cožpak neleží En Nazar v Egyptě? Ďaure, sám jsem tam byl a Ma'múra znám jako bratra, ba jako sebe sama.“

„Lžeš!“

„Přibijte ho!“ přikázal soudce.

Vytáhl jsem revolver a Halef své pistole.

„Bimbasi, povídám ti, že nejdřív zastřelím toho, kdo se ke mně přiblíží, a pak tebe. Lžeš, opakuju to. En Nazar je malá oáza mezi Hammáda el Humrá a Tigertem v Tripolisu. Tam není žádný místodržící, ale chudý šejk, jmenuje se Mamra ibn Alí Abú Zén, a já ho znám. Mohl bych ti tu hrát frašku a nechat tě, aby ses ptal dál, ale zkrátíme to. Jak to přijde, že necháváš žalobce stát, zatímco obžalovaný, skutečný zločinec, smí sedět, a dokonce dostal od tebe dýmku?“

Ten dobrý muž se na mě zadíval zmateně a zaraženě.

„Jak to myslíš, ďaure?“

„Varuju tě, abys mi nespílal! Mám u sebe cestovní pas od egyptského vicekrále. A tenhle můj druh je z Cařihradu, má buyrultu a stojí ve stínu pádišáha.“

„Ukažte ty papíry!“

Podal jsem policejnímu úředníku své papíry a Ísá mu předložil svůj průkaz. Úředník je přečetl a rozpačitě nám je vrátil.

„Mluv dál!“

Toto vyzvání mě přesvědčilo, že neví, co má dělat. Znovu jsem se tedy ujal slova:

„Jsi asuánským policejním ředitelem a bimbasim, a nevíš, co se sluší. Když čteš pádišáhovo psaní, musíš si je nejdřív přitisknout k čelu, očím a ústům a vyzvat všecky přítomné, aby se poklonili, jako by tu bylo Jeho Veličenstvo osobně přítomno. Povím chedívovi i velkovezírovi v Cařihradě, jakou úctu jim prokazuješ.“

To soudce nečekal. Ulekl se tak, že vykulil oči a otevřel ústa, ale na slovo se nevzmohl. A já jsem pokračoval:

„Chtěl jsi vědět, co jsem mínil svými předchozími slovy. Já jsem žalobce, a musím stát, kdežto tenhle muž tady je obžalovaný, a smí sedět.“

„Kdo ho žaluje?“

„My všichni.“

Ibrahím byl překvapen, ale zatím neříkal nic.

„Z čeho jej obviňuješ?“ ptal se policejní ředitel.

„Z únosu, z téhož zločinu, z něhož obviňuje on nás.“

Viděl jsem, že Ibrahím zneklidněl. Soudce mi poručil:

„Pokračuj!“

„Je mi tě líto, bimbasi, že musíš zakusit takový smutek.“

„Smutek? Jak to?“

„Že musíš odsoudit muže, kterého znáš tak dobře jako svého bratra. Dokonce jsi byl u něho v En Nazaru a dobře víš, že býval místodržitelem. Ale já ti povídám, že i já ho znám. Jmenuje se Dáwúd Arafim, byl v Cařihradě odhalen jako zrádce a dostal dokonce baštonádu.“

Nyní se Ibrahím zvedl.

„Lháři, pozbyl jsi rozumu?“

„Poslouchej mě dál,“ žádal jsem policejního úředníka. „Pak se ukáže, čí hlava je lepší a komu sedí lip na krku, jestli mně nebo jemu.“

„Mluv!“

„Tato žena zde je křesťanka, svobodná křesťanka z Černé Hory. Dáwúd Arafim, který si říká Ibrahím Ma'múr, ji uloupil a násilím unesl do Egypta. Můj přítel Ísá ibn Makram, jehož zde vidíš, je jejím pravoplatným snoubencem. Přijel do Egypta a dívku si odvezl, protože mu patří. Přečetl sis naše průkazy, znáš nás tedy, ale tohoto Ibrahíma neznáš. Je to únosce a podvodník. Ať ti ukáže své papíry, jinak půjdu k chedívovi a povím mu, jak vykonáváš spravedlnost v úřadě, který ti propůjčil. Kapitán sandalu mě obžaloval z vraždy. Zeptej se těchto mužů! Ti všichni slyšeli, že mu chci sestřelit

pero z fezu, a to jsem učinil. Nic jiného. Ale tenhle člověk, který si říká Ma'mún, po mně střelil, a ne žertem, ale s úmyslem zabít mě. Teď rozhodni!“

Náš soudce byl ve velkých rozpacích. Nemohl svá slova odvolat, přesto však tuze dobře věděl, že jsem v právu, a tak se rozhodl pro něco, co je možné jen v Orientě.

„Všichni ven, všichni se rozejděte do svých domovů!“ přikázal shromážděným divákům. „Rozmyslím si celou tu záležitost a odpoledne vynesu rozsudek. A vy všichni,“ obrátil se k nám, „jste mými zajatci.“

Policisté rozehnali diváky holemi. Pak byl vyveden Ibrahím Ma'mún i osádka sandalu, a posléze odvedli i nás na dvůr soudní budovy, kde jsme se mohli svobodně pohybovat. Jenom u východu stálo několik policistů a měli zřejmě za úkol střežit nás. Ale po čtvrthodině se ztratili.

Tušil jsem, co má asi policejní ředitel za lubem. Přistoupil jsem k Ísovi ibn Makramovi, sedícímu se Zenicou u studny.

„Myslíš, že dneska svůj proces vyhrajeme?“

„Vůbec nic si nemyslím, všecko nechávám na tobě,“ odpověděl.

„A když vyhrajeme, co se stane s Ibrahímem?“

„Nic. Znám ty lidi. Ibrahím dá bimbasimu peníze anebo některý z drahocenných prstenů, které má na prstech, a bimbasi ho nechá utéct.“

„Přeješ si jeho smrt?“

„Ne. Našel jsem Zenicu, a to mi stačí.“

„A co si o tom myslí tvoje nevěsta?“

Zenica odpověděla sama:

„Efendi, byla jsem strašlivě nešťastná, ale teď jsem na svobodě. Už na něho nechci myslet.“

To mě uklidnilo. Ted jsem se ještě zeptal starého Hasana. Odpověděl zkrátka, že bude rád, když vyvázne se zdravou kůží, a tak jsem se uklidněn obrátil k východu.

Zamířil jsem ven na ulici. Nastalo parno, polední žár, a nikde nebylo ani človíčka. Bylo mi jasné: policejní ředitel si přeje, abychom vzali nohy na ramena a nečekali na jeho rozhodnutí. Vrátil jsem se proto na dvůr, sdělil jsem ostatním své mínění a vyzval jsem je, ať mě následují. Učinili to, a nepotkali jsme ani živou duši.

Když jsme se dostali k dahabíje, ukázalo se, že ji policie opustila. Ten, kdo by měl zálusk na její náklad, senesové listy, byl by je mohl nerušené ukrást.

Sandal už nekotvil u břehu, zmizel. Důstojný Chálid ibn Mustafá pochopil soudcův záměr ještě dřív nežli my a ztratil se s lodí i osádkou.

Ale kde byl Ibrahím Ma'mún?

Byli bychom to rádi věděli, protože se dalo čekat, že nás nespustí z očí. Alespoň já jsem tušil, že se spolu dříve či později setkáme. Ale teď jsme se museli spokojit jen zjištěním, že je pryč.

Dahabíja vytáhla kotvy a pokračovali jsme v cestě s blaženým vědomím, že jsme šťastně vyvázli ze svízelné situace.

7 U FARAÓNOVA MOŘE

„I bral se anděl boží, kterýž byl prve předcházel vojsko Izraelské, a šel zezadu za nimi; neboť hnul se sloup oblakový, kterýž byl před nimi, a stál zezadu za nimi.

A přišed mezi vojska Egyptských a vojska Izraelská, byl Egyptským oblakem a tmou, Izraelským pak osvěcoval noc, tak aby nepřiblížili se jedni k druhým přes celou noc.

I vztáhl Mojžíš ruku svou na moře, a Hospodin rozdělil moře větrem východním prudce vějícím přes celou noc; a učinil moře v suchost, když se rozstoupily vody.

Tedy šli synové Izraelští prostředkem moře po suše, a vody jim byly jako zeď po pravé i po levé straně.

A honíce je Egyptští, vešli za nimi doprostřed moře, všecka jízda faraónova, vozové i jízdní jeho.

Stalo se pak v bdění jitřním, že pohleděl Hospodin na vojska Egyptských ze sloupu ohně a oblaku, a zmátl vojsko Egyptské.

I odňal kola vozů jejich, aby je těžce táhli. I řekli Egyptští: Utecme před Izraelem, neboť Hospodin bojuje za ně proti Egyptským!

Tedy řekl Hospodin k Mojžíšovi: Vztáhni ruku svou na moře, ať se zase vrátí vody na Egyptské, na vozy jejich a na jezdce jejich.

I vztáhl Mojžíš ruku svou na moře, a navrátilo se moře ráno k moci své, a Egyptští utíkali proti němu; a vrazil Hospodin Egyptské doprostřed moře.

A navrátivše se vody, zatopily vozy i jezdce se vším vojskem faraónovým, což jich koli vešlo za nimi do moře, takže nezůstal z nich ani jeden.

Ale synové Izraelští šli po suchu prostředkem moře, a vody jim byly za zeď po pravé i po levé straně.

A tak vysvobodil Hospodin v ten den Izraele z ruky Egyptských; a viděl Izrael Egyptské mrtvé na břehu mořském.

Viděl také Izrael moc velikou, kterouž prokázal Hospodin na Egyptských. I bál se lid Hospodina, a věřili Hospodinu i Mojžíšovi, služebníku jeho.“

Na toto místo v druhé knize Mojžíšově jsem si vzpomněl, když jsem „v údolí Hiroth, proti Baal Zephon“ zastavil svého velblouda a pohlížel na třpytivé vlny Rudého moře. Jako by mě oválo něco z té bázně, kterou toto moře kdysi vzbudilo v srdcích synů Izraelských. Necítil jsem strach ze živlu, který pořád ještě „nemá žádné trámy“, ale zmocnila se mě posvátná, zbožná hrůza, kterou cítí každý věřící při vstupu na místa, o nichž mu vypráví bible. Bylo mi, jako bych slyšel hlas, který kdysi volal na syna Amramova a Jochebethina: „Mojžíši, Mojžíši, nepřistupuj sem, zuj obuv svou s noh svých; neboť místo, na kterémž ty stojíš, země svatá jest!“

Za mnou tedy ležela země Osiridova a Isidina, země pyramid a sfing, země, v níž národ izraelský snášel jho otroctví a

hromadil balvany Mokattamu k těm podivuhodným stavbám, které dodnes vzbuzují údiv cestujících v nilském údolí. V rákosí u břehů ctihodného Nilu nalezla faraónova dcera chlapečka, který byl předurčen vyvést svůj národ z otroctví a dát mu desatero přikázání jakožto zákoník, který tvoří ještě po tisíciletích zaklad všech zákonů a nařízení. U nohou se mi v slunečních paprscích třpytily vlny Arabského zálivu, severozápadního výběžku Rudého moře. Tyto vody kdysi na příkaz Hospodinův utvořily dvě zdi, mezi nimiž nalezli příslušníci utiskovaného národa cestu k svobodě, ale mnohem početnější pronásledovatelé a utlačovatelé tu našli strašlivou záhubu. Byly to vody, v nichž později málem zahynul i „sultán el Kebír“, Napoleon Bonaparte.

A naproti Birkit Fir‘aun, „moři Faraónovu“, jak toto místo nazývají Arabové, zvedá se skalnatý sráz hory Sinaje, nejslavnější hory světa, mohutné a vzdorující času, neboť nad ní kdysi hřímavě znělo: „Já jsem Hospodin Bůh tvůj, nebudeš míti bohů jiných přede mnou!“

Nemohl jsem se ubránit hlubokému dojmu, kterým na mě působilo toto místo, a ještě více jeho dějiny. Jak často jsem sedával na klíně své staré, hodné, zbožné babičky a se zatajeným dechem naslouchal vyprávění o stvoření světa, o dědičném hříchu, o tom, jak Kain zabil Ábela, o potopě světa, o Sodomě a Gomoře, o desateru, které bylo dáno na hoře Sinaji. Babička už dávno zemřela — a já jsem teď stál na místě, které mi tak živě líčívala, třebaže je nikdy nespatřila jinak než zrakem fantazie.

Byl bych tak mohl ještě dlouho sedět na svém velbloudu a hluboce zamyšlen pohlížet na krajinu před sebou, kdyby mě byl nevyrušil hlas mého milého Halefa:

„Al hamdu li‘lláh — sláva Alláhovi, že už je poušť za námi! Sidi, tady je voda! Sesedni s velblouda a dopřej si koupel, já to udělám zrovna tak!“

Tu jeden ze dvou beduínů, kteří nás provázeli, zvedl varovně ruku:

„Nedělej to, efendi!“

„Proč ne?“

„Protože zde sídlí Malak el mót, anděl smrti. Kdo tady vstoupí do vody, buď se utopí, anebo si odtud odnese zárodek smrti. Každá kapka tohoto moře je slza statisíců duší, které zde zahynuly, protože usilovaly o bezživotí Músy a jeho lidí, když je vedl do země zaslíbené. Tudy spěchá každý člun a loď, ale nezastaví, neboť toto místo je prokleto Alláhem.“

„Chtěl jsem tu počkat na nějakou loď, která by mě vzala s sebou.“

„Míříš do Suezu? To nepotřebuješ loď. Zavezeme tě tam, a na našich velbloudech tam budeš dříve nežli lodí.“

„Nechci do Suezu, ale do Túru.“

„Tak to musíš po lodi. Jenže tady tě žádné plavidlo nevezme. Dovol, abychom tě doprovodili ještě kus cesty na jih, až se dostaneme na místo, kde nesídlí žádní duchové a kde ti každá loď ráda zastaví a sveze tě.“

„Jak dlouho ještě pojedeme?“

„Necelé tři hodiny.“

„Tak jedem!“

Abych se dostal k Rudému moři, nezvolil jsem si obvyklou cestu z Káhiry do Suezu. Poušť, ležící mezi těmito dvěma městy, už si dávno své jméno nezaslouží. Dříve byla obávaná jak pro naprostý nedostatek vody, tak pro potulné beduíny, kteří tu na osamělých místech přepadali pocestné. Teď to bylo jiné, proto jsem se i nadále držel směru na jih. Jízda pouští na hřbetu velblouda měla pro mě víc přitažlivosti než obvyklá cesta. Proto jsem se chtěl vyhnout i Suezu, který mi mohl nabídnout jen to, co jsem už viděl a znal.

Za další jízdy se před námi vynořily dva holé vrcholky Džekem a Dád, a když jsme vpravo zahlédli vysoký vršek Džebel Gharíbu, měli jsme faraónův hrob za sebou. Rudé moře nám po levici tvořilo záliv a kotvilo tu jakési plavidlo.

Byla to jedna z těch bárek, kterým se na Rudém moři říkává sambuk. Byla asi osmnáct metrů dlouhá a pět metrů široká a na zadní palubě měla jakousi kajutu pro kapitána nebo lepší cestující. Takový sambuk mívá kromě řemenů — protože se tu užívá i vesel — dvě trojúhelníkové plachty, z nichž jedna stojí od té druhé tak daleko, že když se do ní opře vítr, vzdouvá se přes celou přední palubu a vytváří tam cosi jako poloviční balón, tak jak to vídáme na antických mincích nebo na starých freskách. Můžeme se oprávněně domnívat, že stavbou, řízením a lanovím jsou plavidla v těchto vodách stejná, jako zde bývala v dávnověku, a že dnešní lodníci navštěvují stejné zálivy a přístaviště, které byly rušné v dobách, kdy Dionýsos podnikl své slavné tažení do Indie. Lodi u břehů Rudého moře se obvykle staví z indického dřeva, kterému Arabové říkají sadž, a to časem ztvrdne ve vodě tak, že se do něho nedá zatlouci hřebík. Nehnije vůbec, a proto se vyskytují i sambuky staré málem dvě stě let.

Plavba v Arabském zálivu je velmi nebezpečná. Za noci tudy žádná plachetnice neprojíždí, ale sotva se blíží večer, hledá si bezpečné přístaviště. Sambuk před námi učinil totéž. Byl připoután k břehu kotvou i lanem a kolébal se u břehu. Posádka opustila palubu a rozložila se u potůčku, který se tu vléval do moře. Jeden z lodníků, který seděl opodál na rohoži, důstojně a osaměle, byl asi kapitán nebo majitel plavidla. Hned jsem poznal, že to není Arab, ale Turek. Sambuk plul pod vlajkou pádišáhovou a lodníci měli turecké uniformy.

Když jsme se blížili, nikdo z mužů se ani nehnul z místa. Zajel jsem těsně k jejich veliteli, zvedl jsem pravici k hrudi a schválně jsem ho pozdravil ne turecky, ale arabsky:

„Ochraňuj tě Alláh! Jsi kapitánem této lodi?“

Turek pyšně zvedl oči k mé tváři, dlouho si mě prohlížel a konečně odpověděl: „Ano, jsem.“

„Kam jede tvůj sambuk?“

„Do různých míst.“

„Jaký vezeš náklad?“

„Různý.“

„Bereš s sebou i cestující?“

„Nevím.“

To bylo víc než strohé, to bylo hrubé. Proto jsem soucitně odpověděl:

„Jsi nešťastný člověk, a korán doporučuje věřícím, aby nešťastníka politovali. Lituju tě.“

Pohlédl na mě zpola hněvivě, zpola udiveně.

„Ty mě lituješ? Ty říkáš, že jsem nešťastný? Proč?“

„Alláh dal tvým ústům řeč, ale tvá duše je němá. Obrať se směrem k Mekce a pros, aby jí byl znovu poskytnut dar řeči, jinak nebudeš moci vejít do ráje.“ Kapitán se opovržlivě usmál a položil ruku na pás, za nímž vězely dvě mohutné pistole.

„Mlčet je lepší nežli tlachat,“ řekl odměřeně. „Jsi žvanil. Ale gümrükçü-başi Murád Ibrahím dává přednost mlčení.“

„Gümrükçü-başi? Vrchní výběrčí cla? Jsi velký a jistě i slavný muž, ale přesto mi snad odpovíš, když se tě ptám.“

„Ty mi chceš vyhrožovat? Vidím, že jsem tě správně považoval za Araba z kmene Dženeínů.“

Arabové z tohoto kmene jsou u Rudého moře známi jako podloudníci a lupiči. Výběrčí cla mě považoval za jednoho z nich, proto se ke mně choval tak odmítavě.

„Bojíš se Arabů z kmene Dženeínů?“ optal jsem se ho.

„Já, a bát se? Murád Ibrahím ještě nikdy nepoznal, co je to strach.“

Ačkoli se mu při těch slovech oči leskly pýchou, přece jen bylo v jeho tváři cosi, co ve mně vzbuzovalo pochybnosti o jeho odvaze.

„A kdybych byl z kmene Dženeínů?“

„Nebál bych se tě.“

„To je možné. Máš dvanáct námořníků a osm celníků, kdežto já jenom tři muže. Ale nepatřím ke kmeni Dženeínů, vůbec nejsem Arab. Přicházím ze Západu.“

„Ze Západu? Vždyť máš oblek beduína a mluvíš arabsky.“

„Je to snad zakázáno?“

„Není. Jsi Faransáwí nebo Inglísí?“

„Patřím ke kmeni Nemsí.“

„Nemsí!“ prohodil opovrživě. „Jsi tedy zahradník nebo obchodník?“

„Ani to, ani ono. Mým povoláním je psát.“

„Ty jsi písař? Ó běda, a já tě považoval za statečného beduína! Co je to písař? Písař, to není muž! Písař je člověk, který pojídá pera a popíjí inkoust. Písař nemá krev, nemá srdce, nemá odvahu, nemá…“

„Přestaň!“ přerušil ho v tom okamžiku můj Halef. „Muráde Ibrahíme, vidíš, co to držím v ruce?“

Maličký Halef sestoupil s velblouda a postavil se před Turka se svým hrozím karabáčem. Turek zachmuřeně stáhl obočí, ale přece jen odpověděl:

„Karabáč.“

„Výborně. Já jsem Hádží Halef Omar ben Hádží Abú 'l Abbás ibn Hádži Dáwúd al Gosara. Tenhle efendi je Kara ben Nemsí a nebojí se nikoho. Proputovali jsme Saharu i celý Egypt a vykonali jsme mnoho hrdinských činů. Ve všech kavárnách na celém světě si o nás povídají, a jestli se odvážíš říci ještě jediné slovo, které by se nelíbilo mému pánu, ochutnáš, co umí tenhle karabáč, třebaže jsi gümrükçü-başi a máš tu nablízku tolik svých lidí.“

Tato pohrůžka neobyčejně rychle účinkovala. Oba beduíni, kteří nás provázeli, couvli úlekem nad Halefovou smělostí. Námořníci a ostatní lidé z Turkova doprovodu vyskočili a popadli zbraně a sám výběrčí cla se zvedl stejně rychle. Sáhl po pistoli, ale to už Halef mířil proti němu svou vlastní zbraní.

„Chopte se ho!“ poručil vrchní výběrčí cla, ale sám opatrně pistoli upustil na zem.

Jeho lidé se sice nadále tvářili hrozivě, jenže nikdo z nich se neodvážil vztáhnout na Halefa ruku.

„Víš, co to znamená, hrozit výběrčímu cla karabáčem?“ pravil Turek.

„Vím,“ odpověděl Halef. „Hrozit výběrčímu cla karabáčem, to znamená dát mu toho karabáče okusit, když se opováží dále urážet. Ty jsi Turek, otrok pádišáhův. Ale já jsem svobodný Arab!“

Přiměl jsem svého velblouda, aby poklekl, sestoupil jsem a vytáhl pas.

„Muráde Ibrahíme,“ řekl jsem, „vidíš, že se vás bojíme ještě méně než vy nás. Udělal jsi velkou chybu, žes urazil efendiho, který stojí ve stínu pádišáha.“

„Ve stínu pádišáha, nechť mu Alláh žehná? Koho máš na mysli?“

„Sebe.“

„Ty že jsi ve stínu pádišáha? Ty, Nemsí, tedy ďaur…“

„Spíláš mi!“ skočil jsem mu do řeči.

„Jsi nevěřící, a o těch stojí v koránu psáno: Vy, kteří jste uvěřili, nevcházejte v důvěrné styky, vyjma mezi sebou, nevěřící jistě by vás pokazili, neboť žádají si zkázy vaší! — Jak tedy může stát nějaký nevěřící ve stínu pádišáha, ochránce všech pravověrných?“

„Znám slova, která máš na mysli,“ odpověděl jsem. „Je to třetí súra koránu, súra rodu Imránova. Ale se mnou je to jinak. Otevři oči a skloň se v pokoře před pádišáhovým buyrultu. Zde je!“

Vzal listinu, přitiskl si ji na čelo, oči a hrud, poklonil se až k zemi a začal číst.

Jak jsem přišel k tomu buyrultu? Ani v Tunisu, ani v Egyptě jsem je ještě neměl. Ale v Káhiře se mi podařilo prokázat vlivnému egyptskému úředníkovi malou službu. Chtěl mi projevit svou vděčnost a ptal se na přání, které by mi mohl splnit. A protože jsem na svých cestách poznal, jak účinné je buyrultu, požádal jsem ho o ně. Ještě téhož dne jsem měl tu listinu v rukou.

„Proč jsi mi hned neřekl, že jsi sultánův chráněnec? Nebyl bych tě nazval ďaurem, třebaže jsi nevěřící. Bud mi vítán, efendi! Odkud přicházíš?“

„Ze západu, ze země egyptské.“
„A kam máš namířeno?“
„Do Túru.“
„A potom?“
„Ke klášteru na Džebel Sinaj.“
„To tedy musíš přes vodu.“
„Ano. Kam jedeš?“
„Také do Túru.“
„Vezmeš mě s sebou?“
„Vezmu, když dobře zaplatíš a postaráš se, abychom se od tebe neznečistili.“
„Neboj se! Kolik žádáš?“
„Za čtyři lidi a za velbloudy?“
„Jenom za mne a mého sluhu Hádží Halefa. Oba muži s velbloudy se vrátí domů.“
„Čím zaplatíš? Penězi, nebo něčím jiným?“
„Penězi.“
„Budeš chtít od nás i jídlo?“
„Ne. Dáte nám jen vodu.“
„Zaplatíš tedy deset masrí za sebe a osm masrí za svého sluhu Halefa.“
Vysmál jsem se tomu dobrákovi do očí. Chtít za krátkou cestu a pár doušků vody osmnáct masrí, tedy skoro čtyřicet tolarů, to mohlo napadnout jen Turka!
„To pojedeš celý den až k zálivu Najázik, kde na noc zakotvíš?“ vyptával jsem se.
„Ano.“
„Takže v poledne jsme v Túru?“
„Ano. Proč se ptáš?“
„Protože ti za tuhle krátkou cestu nedám osmnáct masrí.“
„Tak to budeš muset zůstat zde a pojedeš s někým, kdo bude chtít ještě víc.“
„Ani tu nezůstanu, ani nepojedu s někým jiným. Pojedu s tebou.“
„Tak mi tedy dáš částku, kterou žádám.“
„Ne,“ odporoval jsem. „Poslyš, co ti řeknu. Tihle dva muži mi půjčili své velbloudy a doprovázejí mě pěšky z Káhiry za čtyři tereziánské tolary. Při pouti do Mekky převezou na lodi každého poutníka za jeden tereziánský tolar. Dám ti za sebe a svého sluhu tři tolary. To je až dost.“
„Tak zůstaneš tady. Můj sambuk není žádná nákladní loď, patří pádišáhovi. Mám vybírat zakát, dobrovolnou daň, z které jsou podporováni chudí, a nesmím přijímat na palubu cestující.“
„Ale kdo ti dá osmnáct masrí, toho smíš přijmout? Právě proto, že tvůj sambuk patří pádišáhovi, budeš mě muset vzít. Podívej se ještě jednou sem do buyrultu. Tady máš napsáno: poskytnout veškerou pomoc, dbát o bezpečnost, třebas i zadarmo. Rozuměl jsi? Soukromníkovi bych zaplatit musel, ale úředníkovi platit nemusím. Dobrovolně ti dávám tři tolary. Jestli s tím nejsi srozuměn, budeš mě muset vzít zdarma.“
Gümrükçü-başi viděl, že je v úzkých, a začal své požadavky snižovat. Konečně po dlouhém zápolení mi podal ruku.
„Budiž. Jsi ve stínu pádišáhově a já tě vezmu za tři tolary. Dej je sem!“
„Dostaneš zaplaceno, až v Túru opustím loď.“
„Efendi, jsou všichni křesťané tak lakomí jako ty?“
„Nejsou lakomí, ale opatrní. Dovol, abych vstoupil na palubu. Nebudu spát na zemi, ale na lodi.“
Zaplatil jsem svým průvodcům. Dostali kromě toho i bakšiš, vsedli pak na velbloudy a přes pokročilou denní dobu se vydali na zpáteční cestu. Potom jsem se odebral s Halefem na palubu, protože jsem neměl stan. Za jízdy pouští trpí člověk stejně denním žárem jako nepoměrnou zimou v noci. Kdo je chudý a nemá stan, přitiskne se v noci k svému velbloudu nebo koni a ve spánku se tak ohřívá. Neměl jsem už žádné zvíře, a protože noční chlad bývá na vodě ještě větší nežli na pevnině, šel jsem si vyhledat na palubě pod přístřeškem místo k přenocování.
„Sidi,“ zeptal se mě Halef, „udělal jsem dobře, že jsem tomuhle výběrčímu cla ukázal karabáč?“
„Nechci tě kárat.“
„Ale proč každému říkáš, že jsi nevěřící?“
„Mám být snad straspytel a nemluvit pravdu?“
„To ne. Ale už jsi na nejlepší cestě stát se pravověrným muslimem. Jsme tu na moři, kterému Evropané říkají Rudé. Tamhle leží Medina a kus doprava Mekka, města Prorokova. Já je obě navštívím. A ty — co ty?“
Halef vyslovil nahlas otázku, kterou jsem si v posledních dnech už několikrát v duchu položil. Křesťanovi, který se odváží do Mekky nebo Mediny, hrozí smrt; píše se to v knihách. Ale je to opravdu tak zlé? Musí snad člověk na potkání každému říkat, že je křesťan? Není snad rozdíl mezi klidnějšími obdobími a mezi dny, kdy sem přicházejí velké karavany poutníků a kdy slepý náboženský fanatismus vrcholí? Často jsem četl, že nevěřící nesmí vstoupit do žádné mešity, a přece jsem byl sám v různých mešitách. Nebylo to snad se vstupem do svatých měst podobné? Poznal jsem Orient v mnoha směrech docela jinak, mnohem střízlivěji, než si jej Evropané většinou představují, a nechtělo se mi věřit, že krátká, snad jen několikahodinová návštěva Mekky by skutečně byla tak nebezpečná. Turecký výběrčí cla mě považoval za beduína: bylo velmi pravděpodobné, že i ostatní budou téhož mínění. To jsem si říkal — a přesto jsem se nemohl rozhodnout s konečnou platností.
„To ještě nevím,“ odpověděl jsem tedy malému Halefovi.
„Půjdeš se mnou do Mekky, sidi, a předtím přijmeš v Džidděpravou víru.“

„Ne, to neudělám.“

Naši rozmluvu přerušilo volání na břehu. Turek svolával své lidi k večerní modlitbě. „Sidi,“ poznamenal Halef, „slunce zachází za obzor. Dovol, abych se pomodlil.“

Padl na kolena a modlil se. Jeho hlas se mísil s modlitbou ostatních. A sotvaže dozněla, bylo slyšet další hlas. Zaznával od skalního výběžku, uzavírajícího výhled na severní stranu moře.

„Alláh je naše ochrana, a nádherný a skvělý je náš ochránce. Není moci a není síly kromě u Boha, velikého a svrchovaného. Ó pane náš, ó Alláhu, ó odpouštějící, ó všedobrotivý, já Alláh, Alláh-hu!“

Tato slova byla hlubokým basem spíše zpívána nežli pronášena, jenom jméno Alláh znělo vždycky o kvintu výš. Znal jsem slova i způsob, kterým se neznámý modlil — takto se modlívají dervišové. Turci se zvedli, zadívali se směrem, odkud hlas zaznával. A teď se objevil i malý, sotva dva metry široký prám, na němž klečel muž. Vesloval dvoj veslem a do taktu volal slova modlitby. Kolem červeného fezu měl bílý turban a jeho oděv byl rovněž bílý. To znamenalo, že patří k sektě kádirovců, k níž patří většinou rybáři a lodníci a jež byla založena Abd el-Kádirem el Džilálím. Když spatřil sambuk, na okamžik se zarazil, ale pak zvolal:

„Lá iláha illá 'lláh!“

„Illá Alláh!“ odpověděli ostatní sborem. Derviš zamířil k lodi, přirazil k ní svůj prám a vystoupil na palubu. Halef a já jsme tu nebyli sami; přišel s námi kormidelník a k němu se teď neznámý obrátil:

„Alláh tě ochraňuj!“

„Mne i tebe!“ zněla odpověď.

„Jak se máš?“

„Tak dobře jako ty.“

„Komu patří tento sambuk?“

„Jeho Výsosti pádišáhovi, miláčkovi Alláha.“

„Kdo sambuku velí?“

„Náš efendi, gümrükçü-başi Murád Ibrahím.“

„A jaký náklad vezete?“

„Nemáme náklad. Jezdíme od místa k místu a vybíráme zakát.“

„Byli pravověrní štědří?“

„Nikdo se nevzpíral, protože tomu, kdo dává almužnu, odplatí Alláh dvojnásob.“

„A kam odtud jedete?“

„Do Túru.“

„Tam se ráno nedostanete.“

„Asi zakotvíme u Rás Najázik. Kam chceš dojet?“

„Do Džiddy.“

„Na tomhle prámu?“

„Ano. Učinil jsem slib, že dojedu do Mekky vkleče.“

„Ale jenom považ, jsou tu mělčiny, úskalí, hloubka, zlý vítr a kolem prámu se jistě objeví i žraloci.“

„Alláh je mocný a silný, ochrání mě. Kdo jsou tihle dva muži?“

„Jeden je ďa… Nemsí se svým sluhou.“

„Nevěřící? Kam jede?“

„Do Túru.“

„Dovol, abych si tu snědl hrst datlí. Pak pojedu dál.“

„Nechceš zůstat u nás na lodi přes noc?“

„Musím dál.“

„Ale je to tuze nebezpečné.“

„Pravověrný se nemá čeho obávat; dny jeho života i smrti jsou předem určeny.“

Posadil se a vytáhl hrst datlí.

Vchod do přístřešku byl zavřen na závoru. Opřel jsem se tedy o zábradlí. Protože kormidelník i neznámý byli kus ode mne a já jsem se tvářil, jako bych zamyšleně pohlížel do vody, mohli si myslet, že jejich rozmluvu neslyším. Derviš se ptal:

„Tenhle muž je tedy Nemsí? Je bohatý?“

„Ne.“

„Jak to víš?“

„Platí jen šestinu toho, co jsme požadovali za cestu. Ale má pádišáhovo buyrultu.“

„Je to jistě vznešená osobnost. Má s sebou hodně zavazadel?“

„To ne, ale dobré zbraně.“

„Ještě jsem žádného Nemsí neviděl, ale slyšel jsem, že to jsou pokojní lidé. Jistě má zbraně jen proto, aby se jimi vychloubal. No, najedl jsem se. Pojedu dál. Vyřiď svému pánovi, že mu chudý derviš děkuje za to, že mu dovolil vstoupit na loď!“

Za chvíli už zase klečel na svém prámu. Chopil se vesel, zabral a znovu do rytmu začal zpívat své „já Alláh, Alláh-hu!“

Ten člověk na mě udělal podivný dojem. Proč vystoupil na loď a nezakotvil u břehu? Proč se ptal, jestli jsem bohatý, a proč při celém rozhovoru šmejdil očima po palubě? Neměl jsem, proč bych se bál, a přesto mi ten muž připadal podezřelý. Byl bych přísahal, že to vůbec derviš není.

Když už ho nebylo vidět pouhým okem, zamířil jsem na něho svým dalekohledem. Třebaže je v těchto krajinách velmi

krátký soumrak, bylo ještě dost světla a mohl jsem ho pozorovat. Už nekřičel, jak mu jeho domnělý slib přikazoval, ale pohodlně se posadil a prám pootočil — vesloval k druhému břehu. V každém případě to bylo podezřelé.

Halef stál vedle mě a pozoroval mě. Snažil se zřejmě uhodnout mé myšlenky.

„Vidíš ještě toho derviše, sidi?“ zeptal se mě.

„Ano.“

„Myslí, že ho už nemůžeme zahlédnout, a vesluje k břehu?“

„Ano, je to tak. Podle čeho tak soudíš?“

„Jenom Alláh je vševědoucí, ale i Halef má bystrý zrak.“

„A co tvůj zrak odhalil?“

„Že ten muž není žádný derviš.“

„Opravdu?“

„Ano, sidi. Nebo jsi někdy slyšel, že derviš z řádu kádirovců zpívá litanie skučících dervišů?“

„Správně. Ale proč by se vydával za derviše, když není?“

„Na to bychom měli přijít, sidi. Řekl, že pojede i v noci. Proč to nedělá?“ Vtom k nám přistoupil kormidelník. Zeptal se:

„Kde budeš spát, efendi?“

„Lehnu si do přístřešku.“

„To nejde.“

„Proč ne?“

„Protože tam jsou uschovány peníze.“

„Obstaráš nám tedy koberce, zabalíme se do nich a vyspíme se tady na palubě.“

„Dostaneš je. Ale pověz, co bys dělal, kdyby se k lodi přiblížili nepřátelé?“

„Jaké nepřátele máš na mysli?“

„Lupiče.“

„A jsou tu lupiči?“

„Džeheínové sídlí nablízku. Jsou široko daleko pověstní jako největší zloději a není před nimi jistá žádná loď ani člověk.“

„Myslím, že váš pán, gümrükçü-başi Murád Ibrahím, je tak statečný muž, že se nikoho nebojí.“

„Je statečný. Ale co zmůže on, co zmůžeme my všichni proti Abú Sajfovi, Otci šavle, který je nebezpečnější a strašnější nežli lev v horách a žralok v moři?“

„Abú Sajf? Toho neznám; ještě jsem o něm nikdy neslyšel.“

„To že jsi cizinec. V době pastvy přivádějí Džeheínové svá stáda k ostrovům Libua a Hasani a nechávají u stád jen několik málo mužů. Ti ostatní odcházejí na lup. Přepadají bárky a buď seberou všecko, co v nich najdou, nebo vymáhají pořádné výkupné. Abú Sajf je jejich vůdcem.“

„A co proti tomu dělá vláda?“

„Která?“

„Copak zde nevládne pádišáh?“

„Jeho moc k Džeheínům nesahá. Jsou to svobodní Arabové a chrání je velký muftí v Mekce.“

„Tak si pomozte sami! Pochytejte ty lupiče!“

„Efendi, mluvíš, jak může mluvit jen cizinec, který nic nechápe. Jak a kdo může chytit a zabít Abú Sajfa?“

„Je to přece taky jen člověk.“

„Ale Abú Sajfovi pomáhá sám šajtán. Může se udělat neviditelným; může prolétnout vzduchem i mořem; neporaní ho dýka ani kulka, ale jeho šavle je očarovaná. Projde dveřmi i zdmi a jediným máchnutím odloučí stu i více nepřátelům duši od těla.“

„Toho bych rád viděl!“

„Ó běda, nepřej si to, efendi! Ďábel mu poví, že si ho přeješ vidět, a můžeš se spolehnout, že pak určitě přijde. Jdu ti pro koberce. Lehni si a pomodli se k svému Bohu, aby tě ochránil přede vším nebezpečím, které ti hrozí.“

„Děkuji ti za radu!“

Kormidelník nám přinesl pokrývky, zahalili jsme se do nich a brzy jsme usnuli, protože jsme byli po dlouhé jízdě na velbloudech unaveni. V noci hlídalo několik námořníků své kamarády, spící na břehu, i peníze uschované na lodi. Ráno se všichni shromáždili na palubě. Kotva byla vytažena, lano odvázáno; plachty se napjaly a sambuk zamířil na jihovýchod.

Pluli jsme asi tři čtvrtě hodiny, když jsme spatřili člun, veslující před námi stejným směrem jako my. Když jsme se k němu přiblížili, spatřili jsme dva muže a dvě ženy, zahalené hustými závoji.

Člun brzy zůstal stát a muži dávali znamení, že s námi chtějí mluvit.

Kormidelník dal spustit plachty, a tak zmírnil rychlost našeho sambuku. Jeden z veslařů na člunu se zvedl a volal:

„Kam jedete?“

„Do Túru.“

„My také. Vezmete nás s sebou?“

„Zaplatíte?“

„Rádi.“

„Tak pojďte na palubu.“

Člun přirazil a na palubu vystoupily čtyři osoby. Když byl člun připoután, vzal jej sambuk do vleku a pokračovali jsme v plavbě.

Gümrükçü-başi se odebral do kajuty, zřejmě aby ženám udělal místo; vzdálily se potom, aby nebyly vystaveny pohledům mužů. Musely projít kolem mne. Jakožto Evropan jsem nebyl nucen odvrátit se, a tak jsem k svému velkému údivu zpozoroval, že je neobklopuje žádná vůně. Bylo to divné, protože Orientálky se jinak tolik parfémují, že jejich vůně je cítit už zdálky. Zato mi byl nápadný pach, který se za nimi táhl jako neviditelná vlečka, ten pach známý každému na Východě, totiž zpola pach velbloudů a zpola pach nefermentovaného tabáku, rasru, který kouří mnozí beduíni a který páchne, jako kdyby kouřili suchou mořskou trávu z matrací. Měl jsem dojem, jako by to kolem mě procházeli dva poháněči velbloudů. Přinejmenším bylo jisté, že na tyhle dvě krásky by slavný perský básník Háfiz nikdy nenapsal verše:

Až nad hrobem mi zavoní
tvé vlasy, větrem vlajíce,
z hrobu mi růže vykvetou,
snad sta, a možná tisíce…

Pozorně jsem se za oběma ženami díval, dokud mi nezmizely za dveřmi, ale nezpozoroval jsem nic zvláštního. Snad za sebou měly dlouhou jízdu na velbloudech, takže jim z oděvu ještě nevyvanul pach „korábů pouště“.

Oba jejich průvodci zprvu déle hovořili s kormidelníkem a s vrchním výběrčím cla. Pak jeden z nich vyhledal mě a dal se se mnou do řeči:

„Slyším, že jsi cizinec, efendi?“ zeptal se mě.

„Ano.“

„Tady tě tedy neznají?“

„Moc ne.“

„Jsi Nemsí?“

„Ano.“

„Mají Nemsí také pádišáha?“

„Ano.“

„A pašové jsou u vás také?“

„Ano.“

„Ty pravděpodobně nejsi pasa?“

„Ne.“

„Ale jsi slavný muž?“

„Velice slavný.“

„Umíš psát?“

„A jak krásně!“

„A střílet?“

„Ještě lip!“

„S tímhle sambukem asi jedeš do Túru?“

„Ano.“

„Cestuješ ještě dál na jih?“

„Ano.“

„Znáš se s lidmi kmene Inglísí?“

„Ano.“

„Máš mezi nimi přátele?“

„Ano.“

„To je dobře. Jsi hodně silný?“

„Strašně. Jako lev! Mám ti to dokázat?“

„Ne, efendi!“

„A přece jen bych rád, protože tvoje zvědavost je větší, než může lidská trpělivost snést. Seber se, a už se ke mně nevracej!“

Popadl jsem chlapíka, otočil jsem ho a dal jsem mu takovou do zad, že letěl kus po palubě a pak se rozplácl jak dlouhý tak široký. Ale v okamžiku byl zase na nohou.

„Běda, běda ti, urazil jsi jednoho z Alláhových věrných, musíš zemřít!“ Vytáhl svůj handžár a vrhl se na mě. Jeho druh ho s tasenou zbraní následoval. Rychle jsem Halefovi sebral jeho karabáč z hroší kůže a chtěl jsem oba útočníky přivítat. Ale tak daleko to nedošlo, v tom okamžiku se otevřely dveře a objevila se jedna z žen. Němě zvedla ruku a opět zmizela. Oba Arabové se zarazili a beze slova odešli stranou. Ale jejich pohledy mi prozradily, že od nich nemohu čekat nic dobrého.

Turci se na všecko, co se mezi námi zběhlo, dívali s nevzrušeným klidem. Kdyby byl někdo z nás zabit, nic naplat — byl to jeho kismet.

Pokud jde o mne, zbytečné otázky toho drzého chlapíka mě rozhněvaly. Jenže — byly opravdu tak zbytečné? Neskrývalo se za nimi něco? Orientálec je jinak vůči cizincům zdrženlivý, a především neztratí slovo s neznámým člověkem, o němž dokonce ví jen to, že je to ďaur.

Jak jsem byl dopálený, vydával jsem se za slavného muže a za velkého střelce. Ale proč ten člověk chtěl vědět, jestli jsem paša, jestli jsem slavný, jestli dovedu psát, jestli jsem dobrým střelcem? Proč se zajímal o to, jestli jedu dál na jih a jestli mám mezi Angličany přátele? Proč mi posléze odpověděl: „To je dobře!“, když jsem mu na poslední otázku

přitakal, a proč se vyptával, jestli jsem silný? Vůbec kladl otázky tak, jako se ptá vyšetřující úředník obžalovaného. Ale nejnápadnější mi byla ta okamžitá poslušnost obou mužů, když jim žena ve dveřích němě pokynula. Zde na Východě, kde se žena pokládá za něco mnohem méněcennějšího nežli muž a ve veřejném životě nemá žádné právo, bylo to jistě velice neobyčejné, ba dokonce podezřelé.

„Sidi," mínil Halef, který se ode mne nehnul, „viděl jsi je?"

„Koho nebo co?"

„Vousy té ženy."

„Žena — žena že měla vousy?"

„Neměla už přes obličej dva závoje, ale jenom jeden, a tak jsem ty její vousy viděl."

„Knír?"

„Plnovous. Není to žádná žena, je to muž. Mám to říci vrchnímu výběrčímu cla?"

„Ano, ale tak, aby to neslyšel nikdo jiný."

Halef šel. Určitě se nemýlil, věděl jsem, že jeho bystrým očím mohu důvěřovat, a bezděčně jsem si tento nový objev spojil s včerejším dervišem. Viděl jsem, jak Halef hovoří s Murádem Ibrahímem. Vrchní výběrčí vrtěl hlavou a smál se, nevěřil Halefovi. Můj sluha se od něho hněvivě odvrátil a vrátil se ke mně.

„Sidi, tenhle gümrükçü-başi je tak hloupý, že považuje za hloupého i mne."

„Jak to?"

„A tebe za ještě hloupějšího."

„Pročpak?"

„Říká, že žádná žena nemá vousy a muž prý by si nikdy neoblékl ženský šat. Sidi, co si myslíš o těchhle ženách, které mají plnovous? Nejsou to Džeheínové?"

„Nejspíš ano."

„Musíme mít proto oči všude, sidi."

„To určitě, a především musíme svou nedůvěru a zájem skrýt. Drž se kousek ode mne, ale tak, abychom si vždycky mohli přiskočit na pomoc."

Vzdálil se a já jsem se usadil na koberec. Pak jsem psal svůj deník, ale přitom jsem měl ustavičně v dohledu jak oba Araby, tak dveře, za nimiž prodlévaly ženy. Zdálo se mi, že mohu každým okamžikem očekávat nepříjemnost. Ale den uplynul a nic závažného se nestalo.

8 OTEC ŠAVLE

Už se schylovalo k večeru, když jsme zakotvili v malé zátoce, kterou vytváří podkovovitý ohyb Džebel Najáziku, patřícího k velkému žulovému masívu Sinaje.

Pobřeží bylo velmi úzké, protože jen pár kroků od břehu už vystupovaly kolmo k nebi hluboce rozeklané skály. Přístaviště bylo tak chráněno proti větru, ovšem jestli dnes poskytovalo ochranu i proti jinému nebezpečí, to bylo na pováženou. Byl bych rád prozkoumal některé z nejbližších skalních rozsedlin a škvír, ale nežli Turci vystoupili na pevninu, aby jako obvykle rozdělali oheň, byl už bohužel večer.

Obě večerní modlitby, el maghrib a o hodinu později el išá, velebně se nesly vzhůru k skalnatým; strmým stěnám. Jestli se tu někdo ukrýval, musel se o naší přítomnosti přesvědčit pouhým sluchem, i kdyby neviděl náš oheň. Jako včera, i dnes jsem dal přednost noclehu na lodi a s Halefem jsme se dohodli, že budeme střídavě bdít. Později přišlo na palubu i několik námořníků, aby se tu vystřídali na stráži, a v té době vystoupily na palubu i obě ženy, aby se nadýchaly svěžího večerního vzduchu. Měly opět obličej zahalený dvojitým závojem. Všiml jsem si toho, protože jižní hvězdy se třpytily tak jasně, že bylo vidět po celé palubě. Ženy se však brzy vrátily zpět do podpalubí; mohl jsem pozorovat jejich dveře, i když jsem tentokrát ležel stranou.

Halef spal asi pět kroků ode mne. Když nastala půlnoc, potichu jsem ho vzbudil a zašeptal jsem:

„Odpočinul sis?"

„Ano, sidi, Vyspi se teď ty!"

„Mohu se na tebe spolehnout?"

„Jako na sebe sama!"

„Kdyby se tu šustlo cokoli podezřelého, vzbuď mě!"

„Udělám to, sidi!"

Zabalil jsem se těsněji do koberce, zavřel oči a snažil se usnout, ale nepodařilo se mi to. Odříkal jsem si v duchu násobilku — nic naplat. Tu jsem sáhl k prostředku, který s určitostí přivolá spánek: otočil jsem zavřené oči tak, že zornice byly obráceny nahoru, a snažil jsem se na nic nemyslit. Začínal jsem dřímat, když tu — pozor, co je?

Vystrčil jsem hlavu z přikrývky a zaposlouchal jsem se v tu stranu, kde ležel Halef. I on zřejmě zbystřil pozornost, zpola se posadil a naslouchal. Teď už jsem neslyšel nic, ale když jsem položil ucho na prkna paluby, tvořící lepší vodič zvuku nežli vzduch, zachytil jsem znovu zvláštní šustot, který mě předtím probudil, ačkoli byl jen tichý, velmi tichý.

„Slyšíš něco, Halefe?" zašeptal jsem.

„Ano, sidi. Co je to?"

„Nevím. Poslouchej!"

Za zádí teď zaznívalo tiché šplouchání. Venku na pevnině už oheň pohasl.

„Halefe, jdu teď na pár minut na záď. Hlídej mi tu zbraně a šaty.

Ze tří Turků, kteří přišli na palubu, dva leželi a spali. Třetí se schoulil do klubíčka a spal jistě také. Bylo pravděpodobné, že mě z kajuty někdo pozoruje; musel jsem být proto opatrný. Nechal jsem u Halefa svou pušku i opakovačku a odložil jsem turban i beduínský plášť, protože by mě jejich bílá barva prozradila. Pak jsem se přitiskl k prknům paluby, připlížil se k okraji a pomalu jsem se plazil, až jsem se dostal na místo, kde při okraji vedly jakési maličké

schůdky na přístřešek a ke kormidlu. Vyšplhal jsem nahoru tiše jako kočka.

Připlížil jsem se až ke kormidlu. Ach — už jsem věděl, co znamená ten zvláštní šelest. Člun, v němž obě ženy přijely a který byl teď ve vleku našeho sambuku, byl tak těsně přiražen k lodi, že ležel právě pod jedním oknem na široké zádi. Když jsem se obezřele rozhlédl, viděl jsem, že oknem spouštějí po laně malý, ale ne právě lehký předmět. Jak se lano třelo o okenní rám, ozýval se šelest, který bylo slyšet jen tehdy, když člověk přiložil ucho až na prkna paluby. Dole v člunu seděli tři muži; ti přijímali balík a pak čekali, až bude lano opět vytaženo nahoru a po něm spuštěn další balík.

Všecko pro mě bylo nad slunce jasnější. Do člunu byly spouštěny peníze, které gümrükçü-başi vybral jako daň. Neměl jsem však čas k dalšímu pozorování. „Pozor, jsme prozrazeni!“ zvolal hluboký hlas z vysokého břehu, odkud byl přehled po celé palubě. Zároveň se ozval výstřel a těsně vedle mne se zaryla do prkna střela. A zablýskl druhý výstřel, a třetí! Naštěstí prolétly kulky těsně kolem mne; nesměl jsem se jim však déle vystavovat. Viděl jsem už jen to, že lano bylo dole odvázáno a že člun odjel. Pak jsem z přístřešku seskočil na palubu.

V tom okamžiku se otevřely dveře kajuty a viděl jsem, že na loď zřejmě nepozorovaně nastoupilo několik mužů; asi sem připluli. Ženy jsem nikde neviděl. Ale devět chlapíků se na mě ihned vrhlo.

„Halefe, sem!“ zvolal jsem hlasitě.

Neměl jsem čas vytáhnout zbraň. Tři chlapi mě popadli a dbali, abych nemohl sáhnout za pás. Tři další se rozběhli proti Halefovi a ostatní se snažili zneškodnit mé pěsti, jimiž jsem se bránil. Venku na pevnině se rozléhaly výstřely, zněly kletby a volání o pomoc a mezi nimi příkazy hlubokého mužského hlasu, v němž jsem poznal hlas derviše z včerejška.

„Je to Nemsí! Nezabíjejte ho, vezměte ho do zajetí!“ přikázal jeden z mužů, kteří se mě zmocnili.

Snažil jsem se jim vyškubnout: nešlo to. Šest proti jednomu! Tu nedaleko zazněla rána z pistole.

„Pomoc, sidi, zranili mě!“ volal Halef.

Ze všech sil jsem sebou škubl a strhl jsem své protivníky několik kroků s sebou.

„Omračte ho!“ zazněl udýchaný hlas.

Čísi paže se mě chopila ještě pevněji, a přestože jsem se zoufale bránil, dostal jsem několik ran do hlavy a upadl jsem. V uších mi hučelo jako při zběsilém příboji. V hukotu jsem slyšel střelbu a pokřik; pak se mi zdálo, jako bych byl spoutáván na rukou i na nohou a vlečen pryč, a pak jsem už nevnímal docela nic.

Když jsem procitl, cítil jsem v týle prudkou bolest a dost dlouhou chvíli mi trvalo, než jsem se dokázal rozpomenout na všecko, co předcházelo. Kolem mne bylo tma, ale podle toho, jak hlasitě se ozývalo šumění vln, usuzoval jsem, že ležím v kýlovém prostoru plavidla, které rychle uhání vpřed. Ruce a nohy jsem měl spoutány tak pevně, že jsem nemohl ani prstem hnout. Pouta se mi sice nezařezávala do masa, nebyly to provazy ani řemeny, ale šátky — jenže jsem nemohl odhánět krysy, které si mě přišly zblízka a důkladně prohlédnout.

Trvalo to delší dobu a má situace byla stále stejná. Konečně jsem zaslechl zvuk kroků, neviděl jsem však nic. Pouta mi byla rozvázána a čísi hlas mi přikázal:

„Vstaň a pojď s námi!“

Zvedl jsem se. Vyvedli mě z kýlového prostoru polotemným mezipalubím nahoru. Cestou jsem si prohlížel svůj oděv a k svému překvapení i uklidnění jsem zjistil, že kromě zbraní mi nevzali nic.

Když jsem se octl na palubě, zpozoroval jsem, že jsem na malé bárce s rozložitým kýlem, která má dvě trojúhelníkovité a jednu lichoběžníkovitou plachtu. Takové plavidlo vyžadovalo, aby mělo na tomto bouřlivém moři s mnoha skalisky i mělčinami kapitána, který své věci dokonale rozumí a je právě tak odvážný jako chladnokrevný. Bárka měla třikrát větší posádku, nežli bylo nutné, a na přední palubě dělo, přikryté a maskované bednami, balíky a sudy, takže je z jiné lodi nemohli vidět. Posádku tvořili samí větrem ošlehaní chlapíci, z nichž každý měl za pasem plno zbraní, pistolí a dýk. Na zadní palubě seděl muž v rudých kalhotách, bílém turbanu a modrém kaftanu. Dlouhou vestu měl bohatě vyšívanou zlatem a za baser-ským šálem, který mu sloužil jako pás, se třpytily drahocenné zbraně. Okamžitě jsem v něm poznal derviše. Vedle něho stál Arab, do kterého jsem na palubě sambuku strčil, až odlétl na zem. Byl jsem předveden před oba tyto muže. Můj včerejší protivník si mě prohlížel pomstychtivě, „derviš“ opovržlivě.

„Víš, kdo jsem?“ zeptal se mě „derviš“.

„Ne, ale tuším to.“

„No, tak kdo jsem?“

„Jsi Abú Sajf.“

„Ano. Poklekni přede mnou, ďaure.“

„Co tě to napadá! Nestojí snad v koránu psáno, že jenom k Alláhovi se máme modlit vkleče?“

„Neplatí to pro tebe, protože jsi nevěřící. Poroučím ti, klekni přede mnou na znamení své úcty.“

„Ještě nevím, jestli si zasloužíš mou úctu, a i kdybych zjistil, že ano, prokázal bych ti ji jiným způsobem!“

„Ďaure, klekni, nebo ti useknu hlavu!“

Námořní lupič se zvedl a chopil se své křivé šavle. Přistoupil jsem k němu ještě o krok blíž.

„Mně usekneš hlavu? Jsi opravdu Abú Sajf, anebo jsi kat?“

„Jsem Abú Sajf a své slovo dodržím. Na kolena, nebo ti položím tvou hlavu k nohám!“

„Střež si svou vlastní hlavu!“

„Ďaure!“

„Zbabělce!“

„Cože?“ zasyčel. „Ty mně říkáš, že jsem zbabělec?“

„Jistě. Však taky jsi. Proč jsi přepadl sambuk v noci? Proč jsi své zvědy zahalil do ženského šatu? Proč ukazuješ svou odvahu tady, kde jsi obklopen a chráněn svými lidmi? Kdyby ses mi postavil jen sám, mluvil bys jinak.“

„Jsem Abú Sajf, Otec šavle, a proti mně nesvede nic deset takových, jako jsi ty!“

„Aferín — výborně! Takhle musí mluvit ten, kdo se bojí jednat.“

„Jednat? Je jich tu proti mně deset? Kdyby tu byli, v okamžiku bych ti dokázal, že jsem mluvil pravdu.“

„Deset jich není zapotřebí, jeden stačí.“

„Chtěl bys snad být tím jedním sám?“

„Ech, vždyť ty bys na to nepřistoupil!“

„Proč ne?“

„Protože se bojíš. Zabíjíš jazykem, ale ne šavlí.“

Očekával jsem po těchto slovech nový, zběsilejší výbuch hněvu, byl jsem však zklamán. Abú Sajf skryl svůj vztek pod chladným, smrtelným klidem. Vytáhl svému nejbližšímu sousedu šavli, zastrčenou za pasem, a podal mi ji.

„Vezmi ji a braň se! Ale povídám ti, i kdybys byl obratný jako Afram a silný jako Kallád, při třetí ráně bys byl už mrtev.“

Uchopil jsem šavli.

Byl jsem ve zvláštní situaci. „Otec šavle“ byl podle orientálních pojmů skvělým šermířem. Věděl jsem však, že Orientálec bývá v průměru právě tak špatným šermířem jako střelcem. Obratnost Aframova a síla Kalládova nebyly tedy tak nepřekonatelné. Prozatím jsem ještě se žádným Orientálcem nezkřížil kord podle pravidel šermířského umění, a třebaže šavle, kterou mi podal, byla nezvykle těžká k útoku i parírování, přesto jsem měl tisíc chutí dokázat „Otci šavle“ převahu evropského šermu.

Obklopila nás celá lodní posádka. Ve všech tvářích se zračilo přesvědčení, že při třetí ráně Abú Sajfově bude ze mne opravdu chladná mrtvola.

Vrhl se proti mně hned, divoce a proti všem pravidlům, takže jsem neměl ani na okamžik čas zaujmout pozici. Odrazil jsem jeho nečistou ránu a snažil jsem se hned využít toho, že se nekryl. K mému údivu však při mém útoku dokázal nádherně parírovat a skvěle mi uhnul. A hned nato se pokusil provést odbod, ale nepodařilo se mu to. Tu jsem zaútočil znovu a moje šavle se neminula cíle; trochu jsem Abú Sajfa poranil, ačkoli jsem to neměl v úmyslu. Ve vzteku se zapomněl, ustoupil a znovu se nekryl. Udělal jsem krůček kupředu; když nato Abú Sajf udělal divoký výpad, stačilo mi jen mávnout šavlí a — zbraň mu vyletěla z ruky přes palubu a spadla do vody.

Kolkolem se ozval pokřik. Ustoupil jsem a sklonil šavli.

Bezbranný Abú Sajf stál přede mnou a strnule na mě pohlížel.

„Abú Sajfe, jsi velice obratný šermíř!“

Při těchto slovech se opět vzpamatoval. Proti svému očekávání jsem však v jeho tváři neviděl zlobu, ale jen a jen překvapení.

„Cizince, jsi nevěřící, a přesto jsi nad Abú Sajfem zvítězil!“ zvolal.

„Ulehčil jsi mi to, protože nešermuješ ušlechtile ani s rozmyslem. Moje druhá rána, tu jsi zaplatil zraněním, a moje třetí rána tě připravila o zbraň. Ano, vlastně jsem se k třetí ani nedostal — ačkoli jsi mi sliboval, že ta tvoje třetí rána mě usmrtí. Tu máš šavli; jsem ve tvých rukou.“

Tenhle — snad odvážný — apel na jeho velkomyslnost měl úspěch.

„Ano, jsi v mé moci, jsi mým zajatcem,“ přikývl, „ale tvůj osud je v tvých vlastních rukou.“

„Jak to?“

„Pokud uděláš, co od tebe budu chtít, budeš zase brzy na svobodě.“

„Co mám dělat?“

„Budeš se mnou šermovat.“

„Rád.“

„A naučíš mě, co vy Nemsí dovedete.“

„Svoluji.“

„Pokud budeš na mé lodi, neukážeš se nikomu cizímu.“

„Dobrá.“

„A na můj příkaz okamžitě opustíš palubu, jakmile se k nám přiblíží nějaké cizí plavidlo.“

„Ano.“

„Se svým sluhou nepromluvíš ani slovo.“

„Kde je?“

„Zde na lodi.“

„Spoutali jste ho?“

„Ne, je nemocný.“

„Halef Omar je raněn?“

„Ano, na paži. Kromě toho má zlomenou nohu, takže se nemůže pohybovat!“

„Nemohu ti tedy slíbit, co žádáš. Můj sluha je můj přítel a musím ho ošetřovat. To mi dovolíš!“

„Nedovolím, ale slibuji ti, že o něho bude dobře postaráno.“

„To mi nestačí. Jestli má zlomenou nohu, musím mu ji dát do pořádku. Jistě tu není nikdo, kdo by se v tom vyznal.“

„Vtom se vyznám já sám. Jsem stejně dobrý jako každý ranhojič, ovázal jsem tvému sluhovi rány a také nohu dal do dlah. Už ho nic nebolí a nestěžuje si.“

„To musím slyšet sám z jeho vlastních úst.“

„Při Alláhovi a jeho Prorokovi, je tomu tak. Když mi neslíbíš, že s ním nebudeš mluvit, postarám se, abys ho ani nezahlédl. A musím od tebe žádat ještě víc.“

„Co?“

„Jsi křesťan a vynasnažíš se, aby nikdo z nás nebyl ve styku s tebou znečištěn.“

„Dobrá.“

„Máš mezi lidmi z kmene Inglísí přátele?“

„Ano.“

„Jsou to významní lidé?“

„Jsou mezi nimi i pašové.“

„Dají tedy za tebe výkupné?“

To bylo něco nového! Nechtěl mě tedy zabít, ale chtěl si dát za mou svobodu zaplatit.

„Kolik požaduješ?“ zeptal jsem se.

„Máš u sebe jen málo zlata a stříbra, nemůžeš se vykoupit sám, ale přesto nevyvázneš lacino.“

Lupič tedy přece jen prohlížel mé kapsy. Co jsem zašil do rukávů své turecké kazajky, to zřejmě nenašel. Ostatně by to na výkupné ani nestačilo. Proto jsem odpověděl:

„Nic nemám, nejsem bohatý.“

„Tomu věřím, třebaže tvé zbraně jsou výtečné a třebaže máš u sebe věci, které ani neznám. Ale jsi vznešený a slavný.“

„Ach!“

„Řekl jsi to na sambuku tomuto muži!“

„Žertoval jsem.“

„Ne, mluvil jsi vážně. Kdo je tak silný a dovede tak vládnout šavlí jako ty, ten musí být vysokým důstojníkem, za něhož dá jeho pádišáh docela rád pěkné výkupné.“

„Můj král nezaplatí za mou svobodu penězi. Bude ji chtít od tebe zadarmo.“

„Neznám vašeho krále. Jak se mnou chce jednat a donutit mě, abych tě propustil?“

„Bude jednat prostřednictvím svého vyslance.“

„Ani toho neznám. V této končině není žádný safír kmene Nemsí.“

„Vyslanec je v Cařihradě u pádišáha. Mám buyrultu, jsem tedy člověk stojící ve stínu pádišáhově.“

Abú Sajf se zasmál:

„Zde pádišáhovo slovo neplatí, zde vládne jen velký muftí z Mekky, a já jsem mocnější nežli oba dva. Nebudu kvůli tobě vyjednávat ani s tvým králem, ani s jeho vyslancem.“

„A s kým tedy?“

„S Angličany, s Inglísí.“

„Proč s nimi?“

„Protože tě mohou vyměnit za mého bratra, který se jim dostal do rukou. Napadl se svou bárkou jednu jejich loď a vzali ho do zajetí. Odvezli ho do Adenu a chtějí ho usmrtit. Ale teď ho budou muset vydat, jestli chtějí dostat tebe.“

„Jsi na omylu. Nejsem Inglísí. Nechají mě určitě v tvých rukou a zabijí tvého bratra.“

„Pak zemřeš i ty. Umíš psát a napíšeš jim dopis, který jim dodám. Když napíšeš dopis dobře, vymění tě za mého bratra. Ale když jej napíšeš špatně, můžeš naříkat jen sám na sebe. Pořádně si tedy rozmysli, jak dopis napsat, máš ještě mnoho dní času.“

„Kolik?“

„Máme před sebou zlé moře, ale když to půjde, pojedu i v noci. Pokud nám bude vítr přát, jsme za čtyři dny v Džiddě. Z Džiddy do okolí San'á, kde chci svou loď skrýt, je to asi právě tak daleko. Máš tedy celý týden času na rozmyšlenou, protože pošlu svého posla s dopisem až ze San'á.“

„Dobrá. Napíšu ten dopis.“

„A slibuješ mi, že se nepokusíš o útěk?“

„To ti slíbit nemohu.“

Chvíli se mi díval vážně do tváře.

„Alláh akbar, Alláh je veliký a já jsem nevěřil, že i mezi křesťany jsou čestní lidé. Chceš mi tedy uprchnout.“

„Využiji každé vhodné příležitosti.“

„Nebudeme tedy ani šermovat. Mohl bys mě zabít a skočit do vody, aby ses zachránil plaváním. Umíš plavat?“

„Ano.“

„Uvaž, že zde je ve vodě spousta žraloků, kteří by tě pohltili.“

„To vím.“

„Dám tě přísně střežit. Ten muž vedle mne tě bude ustavičně provázet. Urazil jsi ho. Nespustí tě z očí, a to do té chvíle, dokud nebudeš svoboden anebo mrtev.“

„Co se pak stane s mým sluhou?“

„Tomu se nestane nic. Dopustil se sice velikého hříchu, protože se stal služebníkem nevěřícího, ale on sám není ani Turek, ani ďaur; dostane svobodu bud s tebou, anebo ho propustím po tvé smrti. Teď můžeš zůstat na palubě. Jakmile ti ale tvůj strážce poručí, sejdeš dolů a tam budeš zavřen do své kajuty.“

Abú Sajf se ode mne odvrátil. Byl jsem propuštěn.

Kráčel jsem po přídi a pak jsem chodil podél palubního zábradlí. Když jsem byl unaven, položil jsem se na prkna paluby. Strážce zůstával ustavičně v mé blízkosti, takže byl stále takových pět či šest kroků ode mě.

Bylo to stejně zbytečné jako pro mne nepříjemné. Jinak — jak se zdálo — se o mne nestaral ani človíček. Nikdo mě neoslovoval. Mlčky mi podávali vodu, kuskusu i pár datlí. Jakmile se objevily plachty nějaké lodi, musel jsem do kajuty, kde stál můj hlídač u dveří tak dlouho, dokud jsem opět nesměl nahoru na palubu. K večeru byly dveře zavřeny na závoru a zabarikádovány různým haraburdím.

9 MŮJ VĚRNÝ HALEF

Tak uplynuly tři dny. Měr jsem o zraněného Halefa větší obavy nežli sám o sebe, ale všecko mé úsilí dostat se k němu by bylo marné. Určitě ho drželi v podpalubí jako mne, ale každý pokus dát milému Halefovi nějaké znamení za hlídačovými zády by nám oběma mohl jen uškodit.

Protože jsme měli klidnou plavbu a pluli jsme rychle, mohli jsme už být někde mezi Džebel Ajjúb a Džebel Kallája, odkud je pobřeží až k Džiddě stále nižší a plošší. Stmívalo se. Na severu se objevil malý závojovitý obláček — v zdejší krajině opravdová zvláštnost —, který Abú Sajf pozoroval s velkým znepokojením. Nastala noc, a já jsem musel do podpalubí. Bylo zde ještě dusněji než obvykle a vedro se s každou čtvrthodinou stupňovalo. O půlnoci jsem stále ještě nespal. Tu jsem z daleka zaslechl temné dunění, hukot a burácení, které se k naší lodi blížilo s rychlostí vichřice. Cítil jsem, jak se příd hluboko noří do vln, jak se zvedá a pak znovu s dvojnásobnou rychlostí letí kupředu. Naše loď vrzala a sténala ve všech svorech. Stěžně praskaly a po palubě s ustrašenými výkřiky, nářkem a modlitbami pobíhali lodníci.

Nade vším tím hlukem zaznívaly hlasité, rozvážné příkazy kapitánovy. Však bylo nutné, aby si zachoval svou chladnokrevnost. Podle mých výpočtů jsme se blížili návrší Rabighu, kterému Arabové říkají Rabr, a odtud se na jih táhne nespočetný řetěz skalin a korálových útesů, které jsou lodím nebezpečné i při plavbě za dne. Tam leží i ostrov Ghaut a mezi ním a Rás Hatíbou ční dva korálové útesy, kde i za slunečného dne a klidného moře lze proplout jen s největším nebezpečím. Blíží-li se lodníci k tomuto místu, vždycky se předem modlí. Tomuto místu se říká Umm Hablain, Matka dvou lan, což naznačuje, jak se dříve hledívali pojistit před nebezpečím.

K tomuto místu nás vichr hnal zběsilou prudkostí. Přistát nebylo možné.

Zvedl jsem se z lůžka. Jestliže loď narazí na skalisko, jsem ztracen, protože moje kajuta je uzavřená.

Tu se mi zdálo, jako když v hukotu vln a bouře slyším přede dveřmi nějaký šustot. Přistoupil jsem blíž a naslouchal. Nemýlil jsem se. Kdosi odstrčil závoru, dveře se otevřely.

„Sidi!“

„Kdo je to?“

„Al hamdu li‘lláh! Bud pochválen Alláh, který mi dal hned napoprvé najít tvou kajutu. Copak, sidi, nepoznáváš hlas svého věrného Halefa?“

„Ty, Halefe? To není možné! Vždyť přece nemůžeš chodit?“

„Jak to, že ne?“

„Jsi poraněný, máš zlámanou nohu.“

„Ano, jsem poraněný, sidi, ale je to jen lehké škrábnutí kulkou na paži. Nohu jsem si nezlámal.“

„Tak to mě Abú Sajf obelhal.“

„Ne, já jsem obelstil jeho. Musel jsem se přetvařovat, abych mohl pomoci tobě, sidi. Tři dny jsem ležel s nohou v destičkách tady v podpalubí, a ted v noci jsem se vyplížil ven na zvědy.“

„Statečný Halefe, tohle ti nikdy nezapomenu!“

„Taky jsem se leccos dozvěděl.“

„Copak?“

„Abú Sajf zakotví kousek od Džiddy a vydá se na pouť do Mekky. Chce se tam pomodlit, aby se jeho bratr dostal zase na svobodu. Několik jeho mužů půjde s ním.“

„Snad se nám pak podaří uprchnout.“

„Uvidím. To by bylo zítra. Tvoje zbraně jsou v jeho kajutě.“

„Přijdeš zase zítra večer, jestli se dneska neutopíme?“

„Přijdu, sidi!“

„Ale je to nebezpečné, Halefe!“

„Dneska je tam taková tma, že mě nikdo nemohl ani pozorovat, ani nás hlídat, na to dnes nemají čas, sidi. A zítra nám Alláh pomůže.“

„Bolí tě rána?“

„Ne.“

„Co se stalo se sambukem? Ležel jsem v bezvědomí a o ničem nevím.“

„Uloupili všecky peníze, které byly uschovány v kajutě u kapitána, a všecky muže posádky spoutali. Jenom nás dva vzali s sebou, protože za tebe chtějí vyměnit bratra Abú Sajfa.“

„Jak to víš?“

„Poslouchal jsem, co si povídají.“

„A jejich bárka tenkrát v noci?“

„Kotvila nedaleko od nás za útesy a čekala na nás. Dobrou noc, sidi!“

„Dobrou noc!“

Halef vyklouzl ven, zastrčil závoru a nakupil zase haraburdí přede dveře.

Při této návštěvě jsem skoro zapomněl na zuřící vichřici. Teď se utišila stejně rychle, jako přišla. A i když bylo moře ještě hodně rozbouřené, jak jsem z pohybů lodi zjišťoval, přesto jsem soudil, že se už zase vyjasnilo a nebezpečí do značné míry pominulo. Klidně jsem tedy usnul.

Když jsem se probudil, loď stála, moje dveře byly otevřeny a můj strážce stál venku.

„Chceš nahoru na palubu?“ ptal se mě.

„Ano.“

„Můžeš tam zůstat jen do polední modlitby.“

Vystoupil jsem na palubu a shledal jsem, že všecky stopy po noční bouři jsou už odstraněny. Loď kotvila v úzkém zálivu, hluboce zařízntém do pevniny. Plachty byly staženy a pohyblivé stěžně složeny, takže plavidlo mohlo být jen

stěží objeveno jak z moře, tak ze země. Zdálo se ostatně, že pobřeží je tu pusté a neobydlené. Na palubě jsem zůstal až do poledne, nepozoroval jsem však nic zvláštního. Pak si mě dal k sobě zavolat Abú Sajf. Byl ve své kajutě; na stěnách jsem tu viděl rozvěšeny všecky své zbraně. Měl tu i nábojnici s patronami a kromě toho jsem si na podlaze všiml několika větších váčků se střelným prachem. Byla tu i otevřená truhla a Abú Sajf ji při mém příchodu rychle zavřel. Přesto jsem měl čas si povšimnout, že v ní je plno plátěných sáčků, které asi obsahovaly peníze uloupené ze sambuku.
„Nemsí, chci si s tebou promluvit pár slov," začal.
„Mluv!"
„Pořád ještě mi nechceš slíbit, že se nepokusíš o útěk?"
„Nejsem lhář, a proto ti otevřeně říkám, že uprchnu, sotva se mi k tomu naskytne příležitost."
„Nenaskytne se ti. Ale nutíš mě tím, abych se k tobě choval tvrději, než bych chtěl. Dva dny nebudu na lodi. Po tu dobu neopustíš svou kajutu a budeš v ni ležet se spoutanýma rukama."
„To je kruté."
„Ano, ale sám sis to zavinil."
„Musím se podrobit."
„Můžeš jít. Ale pamatuj si, že vydám rozkaz, ať tě okamžitě zabijí, jestli se pokusíš rozvázat si pouta. Kdybys byl muslim, požádal bych tě, aby ses stal mým přítelem. Ale jsi ďaur. Přesto k tobě nechovám nenávist a neopovrhuji tebou. Byl bych tvému slibu věřil. Nechceš mi jej ale dát, a tak teď musíš nést následky. Jdi do podpalubí."
Hlídač mě zavedl do mé kajuty a zavřel mě tam. Bylo to zlé, ležet tam dole spoutaný v hrozném vedru, ale podrobil jsem se, třebaže se můj hlídač snažil ukojit svou pomstychtivost a nepřinesl mi jídlo ani nápoj. Doufal jsem v Halefovu pomoc, čekal jsem s úzkostlivou netrpělivostí. Moji situaci neusnadňovalo to, že ležím v temnu. Slyšel jsem, jak se na palubě modlí el asr, el maghrib a el išá. Pak uplynula další chvíle a muselo být už jistě přes půlnoc, když jsem konečně zaslechl venku za dveřmi lehký šramot. Napjatě jsem naslouchal, ale nepodařilo se mi už zachytit sebemenší zvuk. Mluvit jsem nesměl. Snad to byla jen krysa.
Chvíli bylo ticho, pak jsem slyšel blížící se kroky, po nichž následoval tichý šustot, jaký vzniká, když někdo pokládá na zem koberec nebo rohož. Kdo to byl? Bezpochyby si můj strážce umínil, že stráví zbytek noci před mými dveřmi. Bylo veta po mých nadějích, protože kdyby teď Halef přišel, tak… ale slyš! Co to? Musel jsem napnout sluch — a zjistil jsem, že se dřevěná závora na mých dveřích pomalu, pomalu odsunuje. Několik vteřin nato jsem zaslechl tvrdý úder — jako by chtěl někdo vstát ze země, a nešlo to — krátké, dušené zasténání, a pak venku zaznělo polohlasné: „Sidi, pojď! Mám ho!"
Byl to Halef.
„Koho to máš?"
„Tvého strážce."
„Nemohu ti pomoci, svázali mi ruce."
„Jsi připoután ke zdi?"
„Ne. Mohu vyjít k tobě."
„Tak pojd, dveře jsou otevřeme."
Když jsem vyšel ven. viděl jsem. že Arab leží na zemi a křečovitě se zmítá. Halef na něm klečel a rukama mu svíral krk.
„Ohmatej mu pás, jestli v něm nemá nůž, sidi!"
„Je tu! Počkej!"
Rukama, pevně na zápěstí spoutanýma, jsem vytáhl Arabovi nůž, vzal jej do zubů a přeřízl jsem si pouta.
„Jde to, sidi?"
„Ano, už mám ruce volné. Zaplaťpánbůh, že hlídač není ještě mrtvý."
„Sidi, byl by si to zasloužil."
„A přesto ať zůstane naživu. Svážeme ho, dáme mu roubík do úst a položíme do mé kajuty."
„Bude sténat nosem a prozradí nás."
„Rozvinu jeho turban a omotám mu ho kolem obličeje. Nech jej trochu volněji, ať může dýchat! — Tak — tady je roubík — zde jeho pás, na svázání rukou a nohou! — Krk mu neutahuj! — Podrž mu nohy — tak, hotovo! A teď s ním dovnitř!"
Když jsem za naším zajatcem zasunoval závoru, zhluboka jsem si oddychl. Zůstali jsme stát s Halefem na schodech.
„Tak co teď, sidi?" zeptal se mě.
„Nejdřív mi vypravuj, jak se to všecko zběhlo. Jak ses ke mně dostal? Jak jsi přemohl hlídače?"
„Och, hrozně jednoduše!" mínil můj statečný Halef. „Vyplížil jsem se ze své kajuty a naslouchal jsem. Nejdřív jsem zaslechl, jak Otec šavle odchází s dvanácti muži do Džiddy. Vzal s sebou spoustu peněz pro velkého muftího v Mekce. Pak jsem zjistil, že tvůj strážce bude nocovat před tvými dveřmi. Nenávidí tě a byl by tě už dávno usmrtil, nebát se Abú Sajfa. Když jsem chtěl k tobě, musel jsem ho předejít. Proto jsem přelezl přes palubu. Umím se plížit, naučils mě to v poušti, nikdo mě ani nezaslechne. A sotvaže jsem tu byl, přišel i hlídač."
„Aha, tak tos byl ty! Slyšel jsem tě."
„Když ulehl, popadl jsem ho za krk. To ostatní už víš, sidi!"
„Děkuji ti, Halefe! Jak to vypadá nahoře na palubě?"
„Moc dobře, sidi. Když jsem se plížil po palubě, zrovna se všichni chystali zapálit si dýmky s hašišem. Jejich velitel je pryč, mohou si to dovolit."
„Vezmi si zbraně mého hlídače. Jsou lepší, než bývaly tvoje. A teď pojď; jdu napřed."
Zatímco jsme se plížili nahoru na palubu, neubránil jsem se úsměvu při pomyšlení, jak Abú Sajf nese velkému muftímu dar — malou část toho, co mu předtím ukradl. Když jsem povystrčil hlavu, ucítil jsem vůni, jaká obklopuje

kuřáky hašiše. Všichni muži posádky leželi bez hnutí na palubě. Nedalo se zjistit, jestli spí anebo jen nehnutě očekávají účinky omamujícího jedu. Cesta do Abú Sajfovy kajuty byla naštěstí volná. Na dveřích díky orientální bezstarostnosti nebyl zámek a veřeje nemohly ani zaskřípět, protože je tvořily nahoře i dole přibité kousky kůže.

Otevřel jsem jen natolik, abychom se mohli protáhnout dovnitř, a když jsme se octli v místnosti, zase jsem za sebou zavřel. Teď jsem se cítil tak jistý a svobodný jako doma ve svém pokoji. Zde visely moje zbraně a pět kroků odtud bylo lodní zábradlí — stačil skok, a byli jsme na pevnině. Hodinky, kompas a peníze jsem měl u sebe.

„Co mám vzít s sebou?“

„Jednu z těch pokrývek tamhle v koutě. Nutně je potřebujeme, já si vezmu také jednu.“

„Nic jiného?“

„Ne.“

„Ale já jsem slyšel, že je tu spousta peněz.“

„Ty leží tamhle v truhlici. Nedotkneme se jich, nepatří nám.“

„Cože, sidi? Ty chceš nechat lupičům peníze, které tak nutně potřebujeme?“

„A ty chceš být zlodějem?“

„Já? Hádží Halef Omar ben Hádží Abú'l Abbás ibn Hádží Dawúd al Gosara zlodějem? Sidi, to kdyby mi tak řekl někdo jiný! Neporučil jsi mi snad sám, abych tvému hlídači dole sebral zbraně? Neporučil jsi mi, ať vezmu přikrývku?“

„To není krádež. Lupiči nám sebrali přikrývky i zbraně a máme právo na odškodnění. Ale peníze nám ponechali.“

„Ne, sidi. Mně je vzali.“

„Měl jsi hodně?“

„Hm, že jsem šetrný, byl jsem na nejlepší cestě zbohatnout. Jen pomysli na bakšiš, který jsem dostal od Ibrahíma Ma'múra! A nedával jsi mi snad každých čtrnáct dní tři tereziánské tolary? Ještě jsem je všecky měl. Teď jsou pryč, a já si vezmu, co mi náleží.“

Přistoupil k truhlici. Měl jsem mu bránit? Do jisté míry měl pravdu. Octli jsme se v situaci, kdy jsme si museli své právo zjednat sami. Kde jsme mohli žalovat na Abú Sajfa a požadovat vrácení uloupených peněz? Nikde. A také já jsem musel velice šetřit, nemohl jsem svému sluhovi uhradit škodu ze své kapsy. Ostatně další spor s Halefem by nás jen zdržel nebo dokonce přivedl do nebezpečí. Spokojil jsem se tedy jen námitkou:

„Truhlice bude jistě zavřená.“

Halef k ní přistoupil, prohlédl si ji a pak řekl:

„Ano, je na ní zámek a chybí klíč, ale já ji přece jen otevřu.“

„Ne, toho necháš,“ odporoval jsem. „Když budeš zámek rozbíjet, vznikne hluk a může nás prozradit.“

„Sidi, máš pravdu,“ uznal Halef. „Nebudu si moci nahradit své tolary. Pojď, jdeme!“

Když jsem ho slyšel, jak smutně to říká, bylo mi ho skoro líto. Jiný Arab by nic podobného neudělal. To mě přimělo k slibu:

„Halefe, ty tolary dostaneš ode mne ještě jednou.“

„Je to pravda, sidi?“

„Svatá pravda.“

„Tak pojďme. Teď jsem už klidný.“

Opustili jsme kajutu a šťastně jsme se dostali k palubnímu zábradlí. Vzdálenost mezi plavidlem a zemí byla ještě značná, jak jsme mohli při svitu hvězd zjistit.

„Dostaneš se na pevninu?“ ptal jsem se starostlivě.

Věděl jsem, že umí dobře skákat, ale zde se vůbec nemohl rozběhnout.

„Dávej pozor, sidi!“

Zvedl se, položil nohu na zábradlí a v příštím okamžiku už stál na břehu. Rychle jsem ho následoval.

„Al hamdu li 'lláh, díky Alláhovi! Teď jsme na svobodě!“ radoval se Halef. „Ale co dál?“

„Půjdeme do Džiddy.“

„Znáš cestu?“

„Ne.“

„Nebo máš charítu, která ti ukáže cestu?“

„Mapu taky nemám. Ale musíme jít pořád na jih. Abú Sajf chtěl putovat pěšky. To je jisté znamení, že do města není odtud daleko. Ale pojď, nejdřív si prohlídneme zbraně.“

Z opatrnosti jsme se skryli za blízkou houštinu euforbií, které nás dostatečně kryly, protože to nebyla malá arabská, ale vysoká východoindická odrůda. Moje zbraně byly nabity. Lupiči si s revolvery a ručnicí nevěděli rady a těžké pušce na medvědy se tuze divili. Arabové jsou zvyklí na dlouhé, lehké ručnice a jsou kmeny, které jsou ještě ozbrojeny puškami nejstarších, prapodivných typů.

Když jsme se přesvědčili, že náš útěk nikdo nezpozoroval, vydali jsme se na cestu, i když jsme nevěděli kudy. Abychom nezabloudili, museli jsme se pokud možno držet pobřeží. Ale zde byly nesčetné zátoky, které jsme museli obcházet, takže jsme se dostávali jen pomalu kupředu. A k tomu ještě byl břeh hustě zarostlý kolokvintami a aloemi, které nám tuze ztěžovaly chůzi. Konečně se začalo rozednívat a šlo se nám snáze a rychleji. Mohli jsme se porozhlédnout a rozeznat, kterým směrem se pustíme, abychom se některému zálivu vyhnuli. Bylo snad k osmé hodině zrána, když jsme před sebou spatřili minarety města, jež bylo obehnáno vysokou, dobře uchovanou zdí.

„Zeptáme se, jestli je to Džidda, sidi?“ otázal se Halef.

Už asi hodinu jsme potkávali poutníky, neoslovili jsme však nikoho.

„Ne,“ odpověděl jsem. „To je naprosto bezpečně Džidda.“

„A co tam budeme dělat?“

„Nejdřív si prohlédnu město.“

„Já také. Víš, že je tam pohřbena Eva, matka všeho lidstva?“

„Ano.“

„Když ji Adam uložil do hrobu, oplakával ji čtyřicet dní a čtyřicet nocí; pak se odebral na Sajlán, tam umřel a tam je taky pochován. Sajlán je ostrov, o kterém vědí jen pravověrní.“

„Mýlíš se, Halefe. Ten ostrov se v řeči jeho obyvatel jmenoval Sinhala Dvipa, a vy jste to změnili na Sajlán. Sinhala Dvipa znamená Lví ostrov; patří křesťanům, Angličanům, říkají mu Ceylon, a já jsem tam byl.“

Halef se na mě překvapeně zadíval.

„Ale naši učenci říkají, že každý nevěřící, který na Adamův ostrov vstoupí, musí umřít.“

„Jsem snad mrtvý?“

„Ne. Jenže ty jsi miláček Alláhův, třebaže nevyznáváš pravou víru.“

„Dám ti ještě jeden příklad, že vaši učenci nemají vždycky pravdu. Každý nevěřící, který vstoupí na posvátná místa v Mekce a v Medíně, musí umřít, vid?“

„Ano“

„Ale jsou křesťané, kteří tam byli. Tvářili se, že jsou muslimové.“

„To museli znát naši řeč i naše zvyky.“

„Ovšem.“

Pátravě, úzkostně se mi zadíval do obličeje.

„Sidi, to ty znáš taky. Chceš snad do Mekky?“

„Vzal bys mě s sebou?“

„Ne, sidi. Za to bych se smažil v nejhlubší džehenně.“

„A kdybys mě tam uviděl, prozradil bys mě?“

„Sidi, netrap mě. Musel bych tě prozradit, a asi bych to nesvedl. Nemohl bych pak už žít.“

Viděl jsem na něm, že mluví pravdu. Bylo by bývalo kruté déle ho trápit a působit mu zármutek. „Halefe, máš mě rád?“ zeptal jsem se. „Raději než sebe sama, sidi! Věř mi to!“

„Věřím ti to. Jak dlouho chceš ještě se mnou cestovat?“

„Jak dlouho chceš. Půjdu s tebou až na konec světa, i když jsi křesťan. Ale já vím, že se obrátíš na pravou víru, já ti k tomu pomohu, ať už chceš, nebo ne.“

„Halefe, pomysli na to, že nejsi hádží!“

„Ó sidi, teď už brzy budu skutečný hádží! Zde je Džidda, kde navštívím hrob praměti Evy. Pak půjdu do Mekky, pobudu v Arafatu, dám se oholit v Mina a vykonám všechny posvátné obřady. Počkáš na mě do té doby v Džiddě?“

„Jak dlouho zůstaneš v Mekce?“

„Sedm dní.“

„Tak to mě zase najdeš v Džiddě. Ale pověz, staneš se hádžím, i když teď není dhú hidždža, poutní měsíc?“

„Stanu. Ale podívej, zde je brána. Jak se asi jmenuje?“

„Je to jistě severní brána, Báb el Medína. Splníš mi, oč tě požádám?“

„Ano, protože vím, že nepožádáš o nic, co bych nemohl udělat.“

„Nepovíš zde nikomu, že jsem křesťan.“

„Poslechnu tě.“

„Budeš si počínat tak, jako bych byl muslim.“

„Ano. Splníš mi i ty jednu prosbu?“

„Mluv!“

„Musím si v Mekce koupit azíz kumáš, svatou látku, a dát mnoho dárků a almužen…“

„Nestarej se, své tereziánské tolary dostaneš ještě dnes.“

„Ty zde asi neuplatním, protože jsou raženy v zemi nevěřících.“

„Vyplatím ti tedy tu částku v piastrech.“

„Ty máš piastry?“

„Ještě ne, ale přinesu si je od směnárníka.“

„Děkuji ti, sidi. Budu mít dost na to, abych se mohl podívat i do Medíny?“

„Myslím, že ano, jsi šetrný. Cesta tě nebude nic stát.“

„Proč?“

„Pojedu taky.“

„Do Medíny, sidi?“ zeptal se zaraženě. „Ano, to přece není zakázané.“

„Cestovat až k Medíně můžeš, ale přímo do města nesmíš.“

„A co když na tebe počkám v Janbo?“

„To je výborné, sidi, to jde.“

„Dohodli jsme se tedy.“

„A kam chceš potom?“

„Nejdřív do Madá 'in Sálihu.“

„Sidi, to jsi v nebezpečí smrti! Nevíš, že je to město duchů, kteří mezi sebou nestrpí živoucího člověka?“

„Ale mne budou muset strpět. Madá 'in Sálih je velice tajuplné místo. Vypráví se o něm mnoho podivuhodných věcí, proto je chci vidět.“

„Neuvidíš, protože duchové nám postaví do cesty překážky. Ale já tě neopustím, i kdybych měl s tebou umřít. Budu už opravdový hádží, a tomu jsou nebesa vždy otevřena. A kam chceš jet potom, až budeš mít Madá 'in Sálih šťastně za

sebou?“

„Buď na Sinaj, Jeruzalém a Cařihrad, anebo do Basry a Bagdádu.“

„Vezmeš mě tam taky?“

„Ano.“

Mezitím jsme došli k bráně. Kromě hradeb tu stály roztroušené chatrče ze slámy nebo palmového listí, v nichž bydleli chudí dělníci anebo ještě chudší prodavači dřeva a zeleniny. Jakýsi chlapík v cárech na mě zavolal:

„Jsi zdráv, efendi? Jak se máš, jak se ti daří?“

Zastavil jsem se. V Orientě musí mít člověk vždycky dost času, aby odpověděl na pozdrav.

„Děkuji ti. Jsem zdráv. Daří se mi dobře a jsem v znamenité náladě. A jak se daří tobě, synu statečného otce, a jak ti jdou obchody, potomku nejzbožnějšího muslimského kmene?“

Užil jsem těchto slov, protože jsem viděl, že má mišalláh. Džidda platí za svaté město — ačkoliv už smí být v poslední době navštěvováno i křesťany — a obyvatelé svatých měst mají právo nosit takovéto znamení. Čtyři dny po narození dítěte mu na každé tváři udělají tři řezy a na každém spánku dva řezy nožem; jizvy po nich zůstanou celý život. To je mišalláh.

„Tvá slova jsou květiny a voní jako dcery ráje,“ odpověděl muž. „I mně se vede dobře a jsem spokojený s obchodem, který tu mám a který může prospět i tobě.“

„Jaký obchod máš?“

„Mám tři zvířata, tři osly. Moji synové jsou poháněči a já jim pomáhám.“

„Máš zvířata doma?“

„Ano, efendi. Mám ti přivést dva osly?“

„Kolik za ně zaplatím?“

„Kam chceš jet?“

„Jsem zde cizí a chci si hledat byt.“

Arab si mě prohlédl pátravým pohledem. Cizinec a pěšky, to mu bylo nápadné.

„Efendi,“ zeptal se, „chceš tam, kam jsem zavedl tvoje bratry?“

„Které bratry?“

„Včera v době maghribu přišlo pěšky jako ty třináct mužů. Zavedl jsem je do velkého hostince.“

Byl to jistě Abú Sajf a jeho lidé.

„To nebyli moji bratři,“ prohlásil jsem. „A nechci se ubytovat v žádném hostinci, ale v soukromém domě.“

„Jaké štěstí! Vím o domě, kde můžeš mít byt jako pro prince!“

„Kolik žádáš, pojedeme-li tam na tvých oslech?“

„Dva piastry.“

„Přiveď zvířata.“

Důstojným krokem odešel a přivedl z ohrady dva osly, tak malé, že mi téměř mohli proběhnout mezi nohama.

„Unesou nás?“ ptal jsem se.

„Efendi,“ ujišťoval mě jejich majitel, „jeden by nás unesl všechny tři.“

To sice přeháněl, ale když jsem sedl na svého oslíka, nezdálo se, že bych mu připadal tuze těžký. Naopak, sotva jsem se na něm usadil, dal se zvesela do klusu. V bráně nás ovšem hned zastavili.

„Dur,“ zavolal na nás jakýsi skřípavý hlas, „dur, akçe veriniz — stůj, peníze sem!“

V polorozpadlém zdivu po mé pravici byl čtyřhranný výklenek a v něm jsem zpozoroval hlavu, na té hlavě velikánské brýle a v brýlích jen jediné sklíčko. Pod brýlemi čněl obrovský nos a pod ním veliká ústa — z těch se asi vyhrnul proud slov, která jsme předtím slyšeli.

„Kdo je to?“ zeptal jsem se našeho vůdce.

„Hlídač. Vybírá daně pro pádišáha.“

Zabočil jsem s oslíkem až k výklenku, a jen tak žertem jsem vytáhl svůj pas.

„Cože chceš?“

„Peníze!“

„Tady!“

Přidržel jsem mu pádišáhovu pečeť až u samého oka, nechráněného sklem brýlí,

„Odpusť, Milosti!“

Otvor se mi před nosem zavřel, tvář za ním zmizela, a hned nato jsem viděl, jak přes polozbořenou zeď přeskakuje jakási hubená postava. Měla na sobě starou obnošenou janičárskou uniformu, široké modré kalhoty, červené punčochy, zelenou kazajku a na hlavě bílou podivnou čepici. Byl to udatný hlídač.

„Pročpak utíká?“ ptal jsem se našeho průvodce.

„Máš buyrultu a nemusíš nic dávat. Urazil tě tedy a bojí se tvé pomsty.“

Jeli jsme dál a po pěti minutách jsme dorazili k domu, který měl čtyři veliká zamřížovaná okna vedoucí do ulice, což je v muslimských zemích vzácnost.

„Tady je to!“ prohlásil můj průvodce.

„Komu patří ten dům?“

„Jeho majitelem je klenotník Tamaru. Dohodl jsem se s ním, že mu mohu přivést nájemníky.“

„Bude doma?“

„Ano.“

„Tak můžeš obrátit. Tady máš bakšiš.“

S mnoha slovy díků se náš průvodce posadil na jednoho osla a odjížděl. Vstoupil jsem s Halefem do klenotníkova

domu; černý služebník nás zavedl do zahrady k svému pánu. Přednesl jsem klenotníkovi své přání; hned se se mnou odebral zpět do domu a ukázal mi řadu prázdných komnat. Najal jsem si dvě z nich na týden za dva tolary, což byla velice slušná částka. Nikdo se mě na nic nevyptával. Řekl jsem jen své jméno, Kara ben Nemsí, které mi dal Halef.

Odpoledne jsem si prohlížel město.

Džidda je docela hezké město a zdá se mi, že Džidda — což znamená „Výstavná“ — se jmenuje právem. Je ze tří stran obklopena vysokou, silnou hradební zdí, která je opatřena věžemi a chráněna hlubokým příkopem. Od moře je město střeženo pevností a několika bateriemi. Hradby mají tři brány: Báb el Medína, Báb el Jemen a Báb el Mekka, která je nejkrásnější a má dvě věže s jemně prolamovaným cimbuřím. Město se dělí na dvě části, na čtvrť syrskou a jemenskou. Jsou tu dost široké, nepříliš špinavé ulice a mnoho krásných prostranných náměstí. Je nápadné, že je tu hodně domů s okny do ulice, většinou několikapatrových, dobře postavených, s obloukovitými dveřmi, balkóny a pavlačemi. Bazar se táhne celým městem rovnoběžně s mořem a ústí do mnoha postranních uliček. Jsou tu obchodníci z Basry, Bagdádu, Maskatu a Makally, Egypťané, Núbijci, Habešané, Turci, Syřané, Řekové, Tunisané, Tripolci, Židé, Indové, Malajci — všichni ve svých krojích. Občas tu lze potkat i křesťana. Hned za hradbami, tak jako u většiny arabských osad, začíná poušť a tam také stojí chatrče těch, kteří nemohou najít místo v městě samém. Nedaleko kasáren, které jsou poblíž Báb el Medíny, leží hřbitov, kde se ukazuje hrob praматi Evy. Je šedesát metrů dlouhý a uprostřed stojí malá mešita.

Džidda se hemží žebráky, a není divu. Nejvíce jich je z Indie. Chudí poutníci z jiných zemí hledají práci, aby si vydělali na zpáteční cestu, ale na to je Ind příliš líný. Kdyby tu chtěl dát někdo almužnu každému žebrákovi, kterého potká, musel by sám brzy na žebrotu.

Od hřbitova jsem zamířil k přístavu a pomalu jsem pak kráčel po břehu. Uvažoval jsem o tom, jestli mám či nemám navštívit Mekku, a ani jsem si nepovšiml, že je tu stále méně a méně lidí. A tu najednou — je to možné? — slyším od vody:

Provazníku, provazníku,
prodej ty mně provazy!
Uvážu si Grétku na hřbet,
ať mě všude provází!

Písnička od nás, z domova! Tady v Džiddě! Rozhlédl jsem se a spatřil jsem člun, v němž seděli dva muži. Jeden z nich byl domorodec. Podle barvy pleti i podle oděvu byl z Hadramautu, člun jistě patřil jemu. Ten druhý stál. Vypadal prapodivně. Měl bílý turban, červené turecké šaravary a evropský kabát trochu staromódního střihu. Kolem krku si uvázal žlutý hedvábný šátek a z tohoto šátku trčely zleva i zprava dva cípy límce, kterým se u nás. doma říkává „fátrmordy“. Kolem velmi nakynulého pasu měl ten chlapík na řemeni sarras, jehož pochva byla tak široká, že by se do ní vešly tři kordy.

To byl můj zpěvák. Všiml si, že jsem překvapeně zůstal stát, a v domnění, že má před sebou hudbymilovného beduína, přiložil si levici ke rtům a zpíval:

Ani Rus, ba ani Turek
strachu mně nenahání,
jen když nemám se svou Grétkou
žádnou válku k čekání.

Zaradoval jsem se ještě víc nežli tenkrát, když mě v Kertási na Nilu překvapil svou písničkou jüterbožský holič Hamza el Džerbája. Přiložil jsem si teď taky ruku k ústům:

„Türküye devam et — zpívej dál!“ zavolal jsem na něho turecky.

Nevím, jestli mi tlustý zpěvák rozuměl, ale začal hned:

Mezi mnou a mezi tebou
je písčitý rozcestí,
jestli ty mě, chlapče, nechceš,
neplet se mně do cesty!

A teď jsem musel vpadnout i já:

Mezi mnou a mezi tebou
je chodníček z kamení,
jestli se ti, chlapče, líbím,
přijd k našemu stavem.

Tu chlapík hlasitě zavýskl, strhl si turban, vytáhl z pochvy sarras a obojí vyhodil vysoko do vzduchu. Chytil je, nasadil si turban a schoval sarras, popadl vesla a zamířil k břehu.

Šel jsem mu naproti. Vyskočil na břeh, ale když si mě důkladněji prohlédl, zůstal trochu zmaten stát.

„Ty jsi Turek, který umí německy?“ zeptal se rozpačitě.

„Ne, Němec, který trochu umí turecky,“ odpověděl jsem.

„Tak je to pravda? Nechtěl jsem svým uším věřit! Ale vypadáte skutečně jako Orientálec. Smím se zeptat, kdo jste?“

„Spisovatel. A vy?“

„Já — hm — houslista, komik, lodní kuchař, soukromý tajemník, účetní, manžel, kupec, vdovec, soukromník, a teď cestovatel, který se vrací domů.“

Můj krajan mi to všecko vypočítával s tak přesvědčivou důstojností, že jsem se musel smát.

„Tak to jste jistě hodně viděl a zažil! A teď chcete domů?“

„Ano, do Terstu, jestli si to ještě cestou nerozmyslím. A vy?“

„Já uvidím domov až za několik měsíců. Co děláte v Džiddě?“

„Nic. A vy?“

„Nic. Nemohli bychom jeden druhému pomoci?“

„Samozřejmě, jestli je vám to vhod.“

„Ovšem. Máte zde byt?“

„Ano, bydlím tam už čtyři dny.“

„A já asi tak čtyři hodiny.“

„To jste se tu ještě nezabydlil. Smím vás pozvat k sobě?“

„Jistě. Kdy mám přijít?“

„Hned. Pojďte, není to tak daleko odtud.“

Sáhl do kapsy a zaplatil svému veslaři. Pak jsme zamířili zpět k přístavu. Cestou jsme si vyměnili jen pár všeobecných poznámek, a tak jsme došli až k malému jednopatrovému domku. Vstoupili jsme. Domek byl vchodem rozdělen na dvě části. Můj krajan otevřel dveře po pravici a vkročili jsme do malé komnaty, jejímž jediným zařízením byl nízký dřevěný stupínek, na němž byla rozprostřena dlouhá rohož.

„To je můj byt,“ řekl můj nový známý. „Vítám vás. Posaďte se!“

Ještě jednou jsme si potřásli rukama, já jsem se posadil na rohož, můj hostitel vešel do vedlejší místnosti a otevřel tam svůj velký kufr.

„Když mám tak vzácného hosta, nesmím šetřit,“ volal na mě. „Dávejte pozor, jaké lahůdky vám přinesu!“

Opravdu, předložil mi samé vybrané pochoutky.

„Tady je hrnek s křížalami, včera večer jsem je rozvařil na kávovaru. Je to to nejlepší, co se dá v tomhle vedru jíst. Zde jsou dva svítky, pekl jsem je tuhle v té doze na tabák — máme každý po jednom. A tady je zbytek anglického pšeničného chleba — je trochu tvrdý, ale to nevadí. Máte dobré zuby, jak vidím. V téhle láhvi je pravý starý koňak; víno to sice není, ale pořád lepší než voda. Sklínku nemám, však ji taky nepotřebujeme. A pak v téhle piksle — šňupáte tabák?“

„Bohužel ne.“

„Škoda! Ten tabák je znamenitý. Ale kouříte snad?“

„Rád.“

„Tady jsou cigarety. Je jich jen jedenáct, rozdělíme se — vy deset a já jednu.“

„Nebo naopak.“

„To nejde.“

„Jen počkejte. A tady v téhle plechové krabici, co tam máte?“

„Hádejte!“

„Podejte mi ji.“

Krajan mi podal krabici a já jsem k ní přičichl. „Sýr!“ zvolal jsem.

„Uhodl jste!“ smál se. „Máslo nám bohužel chybí. A teď si berte! Nůž jistě máte. Zde je i vidlička.“ S chutí jsme jedli.

„Já jsem ze Saska,“ řekl jsem a představil jsem se mu. „Vy jste se narodil v Terstu?“

„Ano. Jmenuji se Martin Albani. Můj otec byl švec. Měl jsem se stát něčím lepším, kupcem, ale šlo mi to lip s houslemi nežli s ciframi. Kromě toho mi umřela matka a dostal jsem macechu — no, však víte, jak to chodí. Měl jsem otce moc rád, ale seznámil jsem se s harfenisty z Přísečnice a přidal jsem se k nim. Namířili jsme si to do Benátek, do Milána a dál do Itálie, a konečně jsme se dostali do Cařihradu. Znáte ty kočovné společnosti?“

„Jistěže. Často se vydají daleko přes moře.“

„Ano,“ přikývl Albani. „Nejdřív jsem hrával na housle, pak jsem se přehrál na komika. Ale potkala nás smůla a byl jsem rád, že jsem našel místo na brémské obchodní lodi. S tou jsem se dostal později do Londýna, odkud jsem se plavil s anglickou lodí do Indie. V Bombaji jsem onemocněl a dali mě tam do nemocnice. Správce té nemocnice byl sice pořádný člověk, ale psaní a počty, s těmi se dost potýkal. Sotva jsem se uzdravil, zaměstnal mě jako písaře. Později jsem se dostal k jednomu Holanďanovi jako účetní. Umřel na zimnici a já jsem se oženil s jeho vdovou. Neměli jsme děti, ale žili jsme si šťastně, dokud neumřela. A teď je mi smutno po domově…“

„Po otci?“

„Ten už taky nežije, ale — zaplaťpánbůh — netrpěl žádnou bídu. Sotva se mi začalo trochu dařit, často jsme si psávali. Já jsem teď prodal svůj obchod a pomalu si jedu domů.“

Líbil se mi. Choval se přirozeně, nic nepředstíral. Nebyl asi bohatý, ale měl tolik, kolik potřeboval, a byl spokojen.

„Proč nejedete rovnou do Terstu?“ vyptával jsem se.

„Musel jsem v Maskatu a Adenu srovnat nějaké účty.“

„Tak přece jen jste si konečně zvykl na číslice?“

„To jistě,“ smál se. „A teď — nijak nespěchám, jsem svým vlastním pánem — pročpak bych se nepodíval na Rudé moře? Vy to děláte taky tak.“

„Ano. Jak dlouho zde zůstanete?“

„Dokud zde nezakotví nějaká vhodná loď. Ale povězte, nemyslel jste si, že máte před sebou nějakého Bavoráka nebo

Tyroláka, když jste mě zaslechl zpívat?“

„Ano. Ale přesto nejsem ani trochu zklamaný — jsme krajané a máme radost, že jsme se tu potkali.“
„Jak dlouho se zdržíte?“
„Hm! Můj sluha putuje do Mekky. Budu na něho muset počkat jistě aspoň týden.“
„To mě těší. To se spolu déle užijeme.“
„Ano, souhlasím. Ale na dva dny se asi budeme muset rozloučit.“
„Jak to?“
„Mám skoro chuť podívat se do Mekky taky.“
„Vy? Myslím, že křesťané tam nesmějí.“
„To je pravda. Ale cožpak mě někdo zná?“
„Mluvíte arabsky?“
„Ano, pro moji potřebu to stačí.“
„A víte taky, jak se mají poutníci chovat?“
„Vím. Jenže se jistě nebudu chovat na puntík tak jako ostatní poutníci.
Kdybych je chtěl napodobovat, podrobit se muslimským předpisům a dokonce se modlit k Alláhu a vzývat jeho Proroka, byl by to jistě hřích proti naší víře.“
„V duchu byste jistě smýšlel jinak.“
„Ale to hřích nezmenšuje.“
„Není nutné přinášet vědě oběti?“
„Ano, jenže tohle ne. Ostatně nejsem žádný vědec. Kdybych se dostal do Mekky, mělo by to pro mě jen tu cenu, že uvidím město a že budu moci svým známým o něm vyprávět. Myslím, že jde navštívit Mekku a nezapírat přitom svou víru.“
„Já myslím, že ne.“
„Domníváte se, že Mekku navštěvují jenom poutníci?“
„Jistě tam jezdívají i kupci. Ale ti také navštěvují posvátná místa a modlí se tam.“
„Jenže si po nich nikdo nedává zvláštní pozor. Odtud do Mekky je, jak to počítám, šestnáct hodin cesty; dá se to urazit i za osm hodin. Kdybych měl dobrého velblouda, bišárínského hadžína, potřeboval bych na cestu jen čtyři hodiny. Když se tam dostanu, zastavím u nějakého zájezdního hostince, pomalu a důstojně projdu městem a prohlédnu si svatyni. Na to potřebuji jen pár hodin. Každý mě bude považovat za muslima a klidně se zas vrátím zpátky.“
„To zní dobře a nijak nebezpečně, jenže je to přece jen riskantní. Četl jsem, že se křesťan smí přiblížit k Mekce nanejvýš do vzdálenosti devíti mil.“
„To bychom nesměli ani do Džiddy, jestli snad nejsou míněny jen anglické míle. Na cestě odtud do Mekky leží jedenáct kaváren. Odvážím se beze všeho vstoupit do všech kromě posledních tří, a v těch devíti všude ještě klidně řeknu, že jsem křesťan. A nic se mi nestane. Časy se hodně změnily. Teď je křesťanům zakázán jen vstup do města. A já se o to pokusím.“
Mluvil jsem, až jsem sám sebe přesvědčil a pevně se rozhodl, že se podívám do Mekky. Odebral jsem se domů, usnul jsem, probudil se — a na mém rozhodnutí se nic nezměnilo. Halef mi přinesl kávu. Dodržel jsem slovo a už včera jsem mu dal peníze.
„Sidi, kdy mi dovolíš jít do Mekky?“ zeptal se mě.
„Už sis dobře prohlédl Džiddu?“
„Ještě ne, ale s tím budu brzy hotov.“
„Jak chceš cestovat? S dalílem?“
„Ne, to je moc drahé. Počkám, až se shromáždí více poutníků, a pak pojedu s najatým velbloudem.“
„Můžeš jet, kdy budeš chtít.“
Dalílové jsou totiž úředníci, kteří provázejí cizí poutníky a dohlížejí na to, aby nebyl zanedbán žádný předpis víry. Za to žádá dalíl dost vysoký poplatek.
Sotva opustil Halef můj pokoj, slyšel jsem venku hlas:
„Je tvůj pán doma?“
„Mluv arabsky!“ odpověděl Halef na německou otázku.
„Arabsky? To neumím, milý chlapče. Nanejvýš bych ti mohl posloužit trochou té své turčtiny. Ale počkej, hned se ohlásím sám! Jistě je někde tady!“
Byl to Albani a dal se do zpěvu:

Juchaj, juchaj, juchajda!
Jestli ty chceš, chci i já!
Otevři mi, holá hou,
vždyť jsem přišel za tebou!

Můj krajan zpíval, jako by byl někde u nás na vsi. Halef stál jistě jako sloup a jen otvíral oči. Neodpovídal jsem hned — ať Halef ještě něco uslyší! A netrvalo to dlouho, můj krajan začal znovu:

Vojákem jsem rád,
rád jdu bojovat,

jenom nechci před cizími vraty
dlouhou vartu stát.

A když tahle něžná připomínka neúčinkovala, začal Albani vyhrožovat:

Já jsem chlapec jako bříza,
řeknu ti to zkrátka:
jestli mně hned neotevřeš,
rozbiju vám vrátka!

Tak daleko to nesmělo dojít! Vstal jsem a otevřel jsem mu.
„Aha," dal se do smíchu, „pomohlo to! Už jsem si málem myslel, že jste odjel do Mekky."
„Pst! Můj sluha o tom nesmí vědět."
„Promiňte! Hádejte, s jakou prosbou přicházím!"
„Chtěl byste, abych vám oplatil vaše včerejší pohostinství? Moc mě to mrzí, mohu vám posloužit trochou střeliva, když budete potřebovat, ale k snědku nic nemám, aspoň ne tak vybrané lahůdky, jaké jste měl na jídelním lístku vy."
„Nic takového! Ale já k vám přicházím opravdu s prosbou, či spíše s otázkou."
„Ven s tím!"
„Včera jsme hovořili o vašich zkušenostech. Předpokládám, že umíte jezdit."
„Tak trochu."
„Jezdíte jen na koni, nebo taky na velbloudu?"
„Na obojím. Dokonce i na oslu, zrovna včera jsem ho musel použít."
„Ještě nikdy jsem neseděl na hřbetě velblouda. Dneska ráno jsem slyšel, že je tu nablízku davádží, který za nevelký poplatek poskytne cestovateli možnost zahrát si na beduína…"
„A vy se chcete odvážit takové vyjížďky?"
„Ano."
„Jenže vás pak postihne nevolnost podobná mořské nemoci."
„I k tomu jsem odhodlaný. Cestovat po pobřeží Rudého moře a nesedět ani jednou na velbloudu? To přece nejde! Mohu vás pozvat, abyste mě doprovodil?"
„Mám čas. Kam chcete jet?"
„To je mi jedno. Co kdybychom si vyjeli na objížďku kolem Džiddy?"
„Jsem pro. Kdo obstará velbloudy, vy nebo já?"
„Jak chcete. Ale tady člověk nikdy neví, co ho může potkat, a mít s sebou sluhu, to není v Orientě nikdy na škodu."
„Ať tedy jede s námi."
„Kdy mám přijít?"
„Za hodinu."
„Dobrá. Ale dovolte, abych vás na něco upozornil. Dřív nežli sednete na velblouda, prohlédněte si pozorně sedlo a přikrývku. Taková opatrnost je vždycky nutná, jinak se snadno seznámíte s těmi šestinohými bašibozuky, kterým Turci říkají libozvučně bit."
„Bit? Víte, pokud jde o orientální jazyky, nejsem zrovna na slovo vzatý odborník."
„Míním to milé zvířátko, kterému se u nás říká veš."
„Aha. Opravdu? Je to tak zlé?"
„Někdy hrozně zlé. Dobře vám radím, vložte na sedlo svou vlastní přikrývku, a po projížďce ji dejte nejbližšímu pekaři, on vám ji za malé spropitné zbaví v peci všech příživníků."
„To není špatný nápad. Vezmeme si s sebou zbraně?"
„Samozřejmě. Já například musím být opatrný, protože se mohu kdykoli setkat ve městě nebo v okolí se svými nepřáteli."
„Vy?"
„Ano. Byl jsem zajat námořním lupičem, a teprve včera ráno jsem mu upláchl. Putuje do Mekky a je docela dobře možné, že se ukáže i v Džiddě."
„To je podivuhodné. Byl to Arab?"
„Ano. A nemohu ho ani zažalovat, třebaže můj život opravdu visí na vlásku, jestli se spolu potkáme,"
„O tom jste mi včera nevyprávěl."
„Proč bych o tom měl mluvit? Ted často slyšíte i čtete o tom, že život je pořád střízlivější a střízlivější a že už dobrodružství neexistuje. Před několika týdny jsem hovořil s vědcem, který už mnoho cestoval a tvrdil mi, že lze projet světem od Hammerfestu do Kapského Města a z Anglie do Japonska, a neprožít přitom ani špetku dobrodružství. Neodporoval jsem mu, ale jsem přesvědčen, že záleží jen a jen na osobnosti cestovatele, najde-li nebo nenajde-li dobrodružství. Jestli se vydá na cestu kolem světa s cestovní kanceláří, bude mít zážitky velice krotké, i když pojede třeba na Celebes nebo do Ohňové země. Já dávám přednost koni a velbloudu před železnicí, kánoi před parníkem a pušce před pasem s předepsanými vízy. A cestuji raději do Timbuktu nebo Tobolska než do Nizzy nebo na Helgoland. Nespoléhám na tlumočníka ani na bedekry. K cestě do Murzúku mám k dispozici méně peněz, než jich má chlapík, který si na týden jede z Prahy do Vídně. A ještě jsem si na nedostatek dobrodružství nestěžoval! Kdo cestuje se spoustou peněz do pohoří Atlasu anebo do západních států Severní Ameriky, tomu jsou na překážku zrovna ty peníze! Ale kdo se vydává na cestu s jednou kapsou prázdnou a druhou vysypanou, ten bude vyhledávat pohostinství beduínů, ten

bude muset být užitečný, ten si bude muset zastřelit na Divokém západě zvěřinu, aby neměl hlad, ten bude muset zápasit s tisícerým nebezpečím. Na nedostatek dobrodružství si nikdy stěžovat nebude! Vsaďme se, že nás při dnešní vyjížďce na velbloudech potká nějaké dobrodružství, třebas malé, ale přece jen dobrodružství. Za dávných dob vyjížděli rekové hledat dobrodružství. Dnešní lidé cestují za obchodem, za zábavou, na dovolenou, do lázní, na prázdniny. Prožívají svá dobrodružství pod deštníkem, u stolu v restauraci, u salašnice, převlečené do lidového kroje, u hracího stolku a na kluzišti.“

„Vzbuzujete mou zvědavost,“ podotkl Albani.

„Ano, rozumějte mi!“ pokračoval jsem. „Snad nazvete dobrodružstvím, když uvidíte v džungli dva tygry, kteří spolu zápasí na život a na smrt. Já nazývám stejně velkým dobrodružstvím, když uvidím na kraji lesa dva tábory mravenců, kteří spolu bojují odvážně a do úpadu, jako kdysi Hunové a Gótové, a projevují tolik kázně, obětavosti a strategického umění, že nad tím musíme žasnout. — No, jděte a obstarejte velbloudy, ať se za největšího vedra dostaneme někam k pramenité vodě.“

„Jdu. Ale ať dodržíte slovo, pokud jde o to dobrodružství.“

„Dodržím.“

Albani se vzdálil. Schválně jsem se prve rozhovořil o dobrodružství tak obšírně — vždyť k první jízdě na velbloudu je nutné mít romantickou náladu!

10 U ATEJBŮ

Když jsem za tři čtvrtě hodiny vstupoval s Halefem do Albaniho příbytku, čekal už náš nový známý úplně připraven.

„Jen pojďte, pojďte! Davádží nás očekává. Anebo byste nejdřív něco pojedli?“ ptal se mě.

„Ne.“

„Vezmeme si tedy jídlo s sebou. Mám zde plnou brašnu.“

„Chcete zažít dobrodružství a berete si s sebou potraviny? Pryč s nimi! Když budeme mít hlad, vyhledáme duár, stanovou vesnici. Tam najdeme datle, mouku, vodu a snad i čekir.“

„Čekir? Co je to?“

„Koláč upečený z umletých kobylek.“

„Fuj!“

„Jen nechte být, chutná to výborně. Pro toho, kdo jí ústřice, hlemýždě, žabí stehýnka, vlaštovčí hnízda a tvarůžky, pro toho musí být kobylky lahůdkou. Víte, kdo delší čas pojídal kobylky a med divokých včel?“

„Myslím, že to byl kdosi z bible.“

„Ano, a byl to velký světec. — No, tak na cestu. Máte přikrývku?“

„Zde je.“

„Dobrá. Na jak dlouho jste si najal velbloudy?“

„Na celý den.“

„S doprovodem davádžího nebo jeho Udí?“

„Bez doprovodu.“

„To je dobře. Budete mu sice muset dát zálohu, ale zato pojedeme docela nerušené. Pojďte!“

Davádží, muž, který půjčoval velbloudy, bydlel hned o dva domy dál. Okamžitě jsem viděl, že to není Arab, ale Turek. Na dvoře stáli tři velbloudi, nad nimiž by člověk zaplakal.

„Kde máš stáj?“ zeptal jsem se ho.

Ukázal na zeď, rozdělující dvůr na dvě poloviny.

„Otevři dveře!“

„Proč?“

„Protože se chci podívat, jestli tam máš ještě nějaké hadžíny.“

„Mám.“

„Ukaž mi je.“

Turek mi zřejmě moc nedůvěřoval, ale otevřel a nechal mě nahlédnout do chléva. Leželo tam osm překrásných jezdeckých velbloudů. Přistoupil jsem blíž a prohlížel jsem si je.

„Davádží, kolik ti platí tento vznešený bej za ty tři velbloudy, které jsi nám osedlal?“

„Pět mahbubzechinů za všecky tři.“

„A za takovou nehoráznou cenu dostáváme soumary se zraněnýma nohama a kopyty? Podívej se, jsou tak hubení, že jim můžeš žebra spočítat, pysky jim visí dolů jako tvůj roztrhaný rukáv, a hrby — ó davádží, vždyť nemají vůbec žádné hrby! Jsou jistě po velké a namáhavé cestě. Vyhubli a nemají sílu, unesou sotva sedlo. A ta sedla — ta vypadají! Podívej, davádží! Co se to prochází po té pokrývce? Hni sebou a dej nám jiné velbloudy, jiné pokrývky a jiná sedla!“

Podíval se po mně nedůvěřivě a zlostně.

„Kdo jsi, že mi chceš takhle rozkazovat?“

„Podívej!“ odpověděl jsem přísně. „Vidíš pádišáhovo buyrultu? Mám mu vyprávět, jaký jsi podvodník a jak svá ubohá zvířata k smrti týráš? Rychle, osedlej tamhlety tři hadžíny, ty hnědé vpravo a toho šedého v rohu, jinak ti můj karabáč pomůže!“

Beduín by po těchto slovech sáhl po pistoli nebo po noži; ale tento muž byl Turek. Rychle uposlechl a brzy tu před námi klečeli tři jeho nejlepší velbloudi čistě osedlaní. Obrátil jsem se k Halefovi:

„Ted efendimu ukaž, jak musí nastoupit!“

Halef to učinil a já jsem pak stoupl velbloudovi, na němž měl jet Albani, na složené přední nohy.

„Dávejte pozor! Sotva se dotknete sedla, velbloud se z kleku zvedne do výšky, zadníma nohama nejdřív, takže vás to hodí kupředu. Pak vstane předníma nohama, a vy poletíte dozadu. Oba ty nárazy musíte zmírnit protisměrnými pohyby

svého těla.“

„Pokusím se o to.“

Albani se chytil sedla a vyšvihl se do něho. Zvíře se okamžitě zvedlo, ačkoli jsem mu pořád ještě stál na předních nohách. Můj milý krajan letěl kupředu, ale nespadl, protože se pevně držel sedla. Teď však povstal velbloud předními nohama, a Albani, který se už sedla pustil, vyletěl a po hlavě spadl do písku.

„U všech čertů, ono to není lehké!“ brumlal, zatímco se zvedal a třel si naraženou lopatku. „Ale nahoru musím stůj co stůj! Řekněte tomu zvířeti, ať si zase klekne!“

„Rrree!“

Na toto zvolání si velbloud opět lehl. Druhý pokus se podařil, i když jezdec musel vydržet dva tvrdé nárazy. Uštědřil jsem velbloudáři další důtku:

„Davádží, umíš jezdit na hadžínu?“

„Ano, pane.“

„A řídit taky?“

„Jistěže.“

„Ne, neumíš, protože ani nevíš, že k tomu patří mutrak.“

„Odpusť, pane!“

Turek pokynul svým lidem a ti hned přinesli malou, nahoře ohnutou hůlčičku. Teď jsem nasedl i já.

Vypadali jsme docela jinak, než kdybychom se byli spokojili unavenými soumary. Naše sedla byla teď pěkně zdobena třapci a pestrým vyšíváním a pokrývky byly tak velké, že zvíře zcela zahalovaly. Vyjeli jsme na ulici.

„Kam?“ zeptal jsem se Albaniho.

„To nechám na vás.“

„Dobrá. Tak tedy k Báb el Medína!“

Můj nový známý k sobě přitahoval pohledy kolemjdoucích: měl příliš nápadný oděv. Proto jsem zabočil do několika postranních uliček a menší oklikou jsme se šťastně dostali ven z městské brány. Krokem jsme projeli čtvrtí Núbijců a Habešanů a dostali jsme se pak hned do pouště, která tu všude bez jakéhokoli okrajového pásu rostlin proniká přímo k obvodu města.

Až doposud se Albani jakžtakž držel v sedle. Ale teď naši velbloudi bezděčně přešli do svého obvyklého kroku, do lehkého klusu, při němž se jezdec nováček ocitá ve zvláštní situaci: aniž vidí krůpěj mořské vody, má pocity jako při mořské nemoci. Zatím se Albani sám sobě smál. Nebyl tak obratný, aby dokázal vlastními pohyby mírnit nárazy, které mu velbloud uštědřoval, a proto se kymácel sem a tam, kupředu a dozadu. Jeho dlouhá arabská puška mu překážela a obrovský sarras řinčivě narážel o velbloudův bok. Albani si jej tedy přidržel nohama, luskal prsty a zpíval:

Má šavle řinčí, má šavle zvoní,
má dobrou náladu,
a velbloud stoupá a pěkně houpá
kupředu i dozadu.

Tu jsem zlehka uhodil svého velblouda po čenichu. Škubl sebou a pak se vyřítil vpřed, až za mnou vysoko zavířil písek. Oba další velbloudi ho následovali, a ted bylo po zpěvu. Albani držel v levici mutrak a v pravici pušku — oběma se snažil udržet rovnováhu. Mával pažemi ve vzduchu, vypadal velice směšně.

„Přehoďte si pušku přes rameno a rukama se držte sedla!“ volal jsem na něho.

„To se řek — řek — hop! — to se řekne — ó, brr! Pře — přehodit přes ra — rame — meno! Nemám na to — hop! — au! — čas! Zastavte — ouvej, brr! — toho svého vel — velblouda!“

„Proč? Hezky běží!“

„Ano, ale mně — mně to vadí! Můj vel — velbloud — ó, brr, stůj! — ten můj bě — běží za tím vaším —r no tak, dost! — jako blázen!“

„Zastavte ho!“

„Ale jak?“

„Nohou a uzdou!“

„Nohou ne — nemohu! Hop! A uzdu — tu už — stůj! — no tak! — dávno nemám!“

„Tak to musíte počkat, až zvíře samo zastaví.“

„Jenže já — já — sotva dechu — br — po — popadám!“

„Žádný strach, vzduchu je tu dost!“

Znovu jsem se rozjel kupředu a přestal jsem si jeho volání všímat. Věděl jsem, že se nemůže nic stát, když mu po boku jede Halef.

Přejeli jsme v krátké chvilce malé návrší a před námi se rozestřela širá rovina. Albani si už zřejmě na sedlo zvykl, alespoň už nenaříkal. A tak jsme za hodinu urazili asi patnáct kilometrů, když tu se před námi vynořila postava osamělého jezdce. Zdálo se, že jede na nádherném velbloudu, vzdálenost mezi námi se rychle zmenšovala. Asi po deseti minutách jsme stáli proti sobě.

Cizinec byl podle obleku bohatý beduín; kapuci svého burnusu měl staženou hluboko do obličeje. Jeho velbloud měl mnohem větší cenu nežli všichni tři naši dohromady.

„As-salám ‘alajkum!“ pozdravil mě a začal si shrnovat kapuci z obličeje.

„Walajkum as-salám!“ odpověděl jsem. „Kam vede tvoje cesta?“

Jeho hlas zněl měkce, skoro jako hlas ženy. Ruku měl sice hnědou, ale malou a něžnou, a když si teď shrnul kapuci, spatřil jsem bezvousou tvář, z níž na mě bystře pohlížely velké hnědé oči — nebylo pochyby, před námi tu nestál muž, ale žena.

„Moje cesta vede všemi směry," odpověděla. „A kam tvoje?"

„Přicházím z Džiddy, chci se projet na velbloudu a pak se zase vrátit do města."

Zachmuřila se a v jejích očích se objevila nedůvěra.

„Ty bydlíš v Džiddě?"

„Ne. Jsem cizinec."

„Jsi poutník?"

Co jsem měl odpovědět? Byl bych rád, aby mě tu považovali za musliima — když jsem byl však otázán tak zpříma, nechtěl jsem zalhat.

„Ne," přiznal jsem, „nejsem hádží."

„Nejsi z Džiddy a nepřicházíš, abys putoval do Mekky? Bud jsi už navštívil svaté město někdy dříve, anebo nejsi pravověrný."

„Nebyl jsem ještě v Mekce, protože moje víra není vaší vírou."

„Jsi žid?"

„Ne, křesťan."

„A tvoji druhové?"

„Jeden je křesťan jako já, a ten druhý je muslim a chce jít do Mekky."

Tvář se jí náhle rozjasnila. Obrátila se k Halefovi:

„Kde je tvůj domov, cizince?"

„Na západě, daleko odtud, za velikou pouští."

„Máš ženu?"

Halef — stejně jako já — se podivil otázce, která tak odporovala mravům Orientu.

„Ne," prohlásil.

„Jsi přítelem nebo sluhou tohoto efendiho?"

„Jsem jeho sluhou a jeho přítelem."

Tu se žena opět obrátila ke mně:

„Efendi, pojď a následuj mě!"

„Kam?"

„Jsi mluvka, že se tak vyptáváš, anebo se třeseš strachy před jedinou ženou?"

Obrátila velbloud a po vlastní stopě se vracela do pouště. Jel jsem jí po boku, Halef a Albani zůstávali za námi.

„Tak co," otočil jsem se na Albaniho, „neměl jsem pravdu, když jsem vám sliboval dobrodružství?"

Místo odpovědi Albani zazpíval:

Holka jako z marcipánu,
radost na ni podívat,
jen když jí do očí kouknu,
začínám se krapet bát.

Nebyla to už mladá žena, paprsky slunce nad pouští jí zbarvily tvář do hnědá, strádání a snad i utrpení jí tu a tam vryly do obličeje vrásku. Ale jistě bývala velmi hezká, to bylo vidět ještě dnes. Co ji však přivedlo do pouště tak docela samotnou? Proč jela do Džiddy, ale obrátila se a vracela se s námi? Proč měla tak zřejmou radost, že Halef chce putovat do Mekky, a proč neřekla, kam nás to vede? — Byla pro mě hádankou. Měla pušku a u pasu jatagan a v řemeni u sedla svého velbloudа měla zavěšeno kopí, které se v ruce obratného Araba může stát nebezpečnou zbraní. Vypadala jako nebojácná amazonka, ano, právě toto slovo bylo výstižné, protože bojovné ženy se v některých krajích Orientu vyskytují mnohem častěji nežli na Západě, kde má žena jinak více svobody.

„Jaká je to řeč?" zeptala se mě cizinka, když uslyšela Albaniho odpověď.

„Německá," vysvětlil jsem jí.

„Ty jsi tedy Nemsí?"

„Ano."

„Jsou to jistě stateční lidé."

„Proč?"

„Sultán el Kebír byl velice statečný, a přece ho porazili Němci, Rakušani a Rusové. Není tomu tak? Proč si mě tak prohlížíš?"

Žasl jsem. Ta žena tedy slyšela o Napoleonovi i o jeho porážce. Jistě to nebyla obyčejná Arabka

„Odpusť mi, jestli tě mé oko urazilo!" odpověděl jsem. „Není obvyklé potkat v tvé zemi ženu, jako jsi ty!"

„Ženu, která nosí zbraně? Která zabíjí muže? Která dokonce vládne lidem svého kmene? Cožpak jsi nikdy neslyšel o Gáliji?"

„O Gáliji?" rozpomínal jsem se. „Nebyla to snad malika, královna svého kmene?"

„Vidím, že o ní víš."

„Gálija byla vlastně šejkem svého kmene a v bitvě u Taraby porazila oddíly Mehmeda Alího, který byl poddaným Tussun-beje."

„Je tomu tak. Vidíš tedy, že i žena se může vyrovnat muži."

„A co na to říká korán?“

„Korán?“ opáčila Arabka s opovržlivou grimasou. „Korán je kniha. Tady mám svůj jatagan, svůj tufenk a své džaríd,“ ukázala na pušku a na kopí. „Čemu důvěřuješ? Knize, nebo zbraním?“

„Zbraním. Vidíš tedy, že nejsem nevěřící, protože smýšlím stejně jako ty.“

„Věříš také svým zbraním?“

„Ano. Ale ještě více svaté knize křesťanů.“

„Tu neznám, ale tvé zbraně vidím.“

Byla to pro mne lichotka, protože Arab posuzuje muže podle zbraní.

„Kdo zabil více nepřátel,“ pokračovala cizinka, „ty, nebo tvůj přítel?“

Pokud by šlo o zbraně, musel by být Albani mnohem statečnější nežli já — co se jejich vzhledu i počtu týče. Ale přesto jsem byl přesvědčen, že můj dobrý krajan ještě nikomu svým sarrasem vážně neublížil. Odpověděl jsem však vyhýbavě:

„Ještě jsme spolu o tom nemluvili.“

„Kolikrát jsi měl sa'r?“

„Krevní mstu? Ani jednou. Moje víra mi zakazuje zabíjet nepřítele — toho potrestá zákon.“

„Ale kdyby teď přišel Abú Sajf a chtěl tě napadnout?“

„Bránil bych se, a kdyby to bylo nutné, zabil bych ho, protože obrana je dovolena. Ale ty mluvíš o Otci šavle? Znáš ho snad?“

„Znám ho. Ale i ty znáš jeho jméno. Slyšel jsi o něm?“

„O Abú Sajfovi jsem nejenom slyšel, dokonce jsem ho i viděl.“ Amazonka se ke mně kvapně obrátila. „Viděl? Kdy?“

„Ještě před několika málo hodinami.“

„Kde?“

„Naposledy na jeho lodi. Byl jsem jeho zajatcem a včera jsem mu uprchl.“

„Kde kotví jeho loď?“ Ukázal jsem směrem, kde asi ležela zátoka. „Je skryta v zátoce.“

„A je Abú Sajf na palubě?“

„Ne. Odebral se do Mekky, aby velkému šarífovi přinesl dárky.“

„Velký šaríf je v Tá'ifu, ne v Mekce. Jsem ti vděčná za cennou zprávu. Pojď!“

Pobídla svého hadžína k většímu spěchu a po chvíli odbočila doprava, tam, kde se na obzoru rýsoval zvlněný řetěz pahorků. Když jsme přijeli blíže, všiml jsem si, že je to šedá žula, stejná, jakou jsem později viděl poblíž Mekky. V údolí stálo několik stanů. Žena na ně ukázala a podotkla:

„Tam bydlí zavrženci z kmene Atejbe.“

„Zdá se mi, že kmen Atejbe sídlí v Es Sallále, Tále‘ a ve Vádí 'n Nubejját.“

„Máš dobré zprávy. Ale pojď! Vše se dozvíš!“

Před stany leželo asi třicet velbloudů a několik koní. Když jsme se přiblížili, dala se smečka hubených, chlupatých pouštních psů do zuřivého štěkotu. Ze stanů vyběhli Arabové. Měli v rukou zbraně a tvářili se velmi bojovně.

„Počkejte zde!“ poručila amazonka.

Přiměla svého velblouda, aby poklekl, sestoupila a přikročila k mužům. Ani Halef, ani Albani neslyšeli, co jsem s ní před chvílí hovořil.

„Sidi,“ ptal se Halef, „ke kterému kmeni patří tihle lidé?“

„Ke kmeni Atejbe.“

„Slyšel jsem o nich. Jsou to nejudatnější obyvatelé této pouště a před jejich střelami si není jista žádná poutnická karavana. Jsou to největší nepřátelé Dželeinů, k nimž náleží Abú Sajf. Co od nás ta žena chce?“

„To ještě nevím.“

„Dozvíme se to tedy teď. Ale měj své zbraně připraveny, sidi. Těm lidem nevěřím, jsou to vyvrženci a zatracená.“

„Jak jsi to poznal?“

„Copak nevíš, že všichni beduíni, kteří bydlí v okolí Mekky, sbírají kapky vosku ze svíček, popel z kadidla a prach z dveřního prahu u káby a potírají si tím čelo? Ale tihle muži nemají na čele žádné takové znamení. Nesmějí do Mekky ani ke kábě, jsou prokleti.“

„A proč by byli prokleti?“

„To nám snad povědí sami.“

Žena mezitím promluvila s muži několik slov. Jeden z nich k nám přistoupil. Byl to důstojný stařec.

„Alláh žehnej vašemu příchodu! Sestupte a vejděte do našich stanů a buďte našimi hosty!“

Po tomto přivítání jsem si byl jist, že se jich nemusíme nijak obávat. Jestliže Arab jedenkrát vyřkne slovo musáfir, host, lze mu plně důvěřovat. Sesedli jsme s našich velbloudů a byli jsme zavedeni do stanu, kde nás usadili a pohostili prostým jídlem.

Zatímco jsme jedli, nepromluvil nikdo ani slovo. Ale pak nám dali beri a vonný perský tabák, začali jsme kouřit a bavit se.

To, že nám podali jenom beri, byl neklamný důkaz, že tihle lidé nejsou žádní boháči. V okolí svatého města se totiž kouří ze tří různých druhů dýmek. První a nejvzácnější druh je chedra. Obyčejně spočívá na trojnožce, je z ryzího, krásně tepaného stříbra a má dlouhou hadici zvanou lajj, která je podle toho, jak je majitel bohat, zdobena drahokamy nebo jinými ozdobami. Z chedry se většinou kouří jen nejvzácnější tabák ze Šírázu. Další druh dýmky je šíša. Je chedře velice podobná, ale je menší a ne tak drahocenná. Třetí a nejobvyklejší druh je beri. Je to vodou naplněná kokosová skořápka, na níž je upevněna hlavice a — místo hadice — trubička.

Ve stanu sedělo víc než dvacet mužů. Stařec, který nás přivítal, se i teď ujal slova:

„Jsem šejk tábora a rád bych si s tebou promluvil, efendi! Dobrý mrav mi zakazuje obtěžovat hosta otázkami, ale já se tě budu muset přesto na několik věcí zeptat. Dovolíš mi to?“

„Ptej se.“

„Patříš k jinověrcům?“

„Ano, jsem křesťan.“

„A co děláš zde, v zemi pravověrných?“

„Chci poznat tuto zemi a její obyvatele.“

Šejk se zatvářil nedůvěřivě.

„A až je poznáš, co uděláš potom?“

„Potom se vrátím do své vlasti.“

„Alláh akbar — Bůh je veliký a myšlenky nevěřících jsou nepochopitelné. Jsi mým hostem, věřím tomu, co říkáš. Tento muž je tvým sluhou?“ ukázal na Halefa.

„Halef Omar je mým sluhou i mým přítelem.“

„Já se jmenuji Malek. Ájša bint šejk Malek se s tebou setkala. Řekla mi, že tvůj sluha putuje do Mekky, aby se stal hádžím.“

„Řekla ti pravdu.“

„Chceš na něho počkat, až se vrátí?“

„Ano.“

„Jsi cizinec, ale znáš řeč pravověrných. Víš, co je to dalíl?“

„Dalíl je vůdce, který za odměnu ukazuje poutníkům posvátná místa a pozoruhodnosti Mekky.“

„Ano. Ale dalíl může dělat ještě něco jiného. Svobodným ženám je zakázáno vstoupit na půdu posvátného města. Jestliže tedy chce svobodná dívka vkročit do Mekky, jde do Džiddy a provdá se za dálila. Ten ji jako svou ženu vezme do Mekky, aby tam mohla splnit všecky nutné obřady. Když se tak stane, dalíl ji opět propustí. Nestane se ve skutečnosti jeho ženou, zůstane pannou — dalíl za to dostane odměnu.“

„I tohle vím.“

Starcův úvod ve mně vzbudil zvědavost. Co vlastně ho vede k tomu, že mi toto vše vypráví? Ale vtom už mě šejk bez okolků požádal:

„Dovol Halefu Omarovi, aby se na své pouti do Mekky stal dalílem!“

To mě překvapilo.

„Proč?“ zeptal jsem se.

„Dáš-li svolení, všecko ti povím.“

„Nevím, jestli to vůbec jde. Dalílové jsou úředníci, kteří jsou na své místo dosazováni nadřízenými úřady.“

„Kdo může Halefu Omarovi zakázat, aby se oženil s dívkou a po pouti do Mekky ji opět propustil?“

„To máš pravdu. Pokud jde o mne, neodpírám svůj souhlas, jestli si myslíš, že je ho zapotřebí. Omar Halef je svobodný muž. Musíš se obrátit na něho.“

Pozorovat při tomto jednání obličej mého milého Halefa — to byl požitek. Byl zmatený jako ještě nikdy.

„Učiníš, oč tě žádáme?“ zeptal se ho stařec. „Smím tu dívku předtím spatřit?“ opáčil Halef. Šejk Malek se pousmál.

„Proč chceš dívku předem vidět? Je to přece jedno, jestli je stará nebo mladá, krásná nebo ošklivá. Hned po pouti do Mekky ji přece propustíš.“

„Jsou dcery Arabů jako dcery Turků, které nesmějí odhalit závoj?“

„Dcery Arabů nemusí skrývat svoji tvář. Spatříš tu dívku.“ Na šejkův pokyn se jeden z přítomných zvedl a opustil stan. Po chvilce vstoupil s dívkou, jež byla naší známé amazonce tak podobná, že to byla jistě její dcera.

„To je ta dívka, prohlédni si ji!“ pravil šejk.

Halef jeho výzvy důkladně využil. Asi patnáctiletá, ale už zcela vyspělá tmavooká kráska se mu zřejmě zalíbila. „Jak se jmenuješ?“ zeptal se jí. „Hanne,“ odpovědělo děvče.

„Oči se ti třpytí jako světlo měsíce, tváře ti září jako květiny, tvá ústa jsou rudá jako granátové jablko a tvé řasy poskytují stín jako listy akácie. Jmenuji se Halef Omar Abú 'l Abbás ibn Hádží Dawúd al Gosara a splním tvé přání, pokud to půjde.“

I oči mého Halefa se třpytily, a nejenom jako světlo měsíce, ale jako slunce. Jeho slova byla květnatá a poetická. Snad stál na samém okraji stejné propasti, jaká kdysi pohltila naděje jeho otce i děda na titul hádžího: stál na okraji propasti lásky a manželství. Dívka se opět vzdálila a šejk se otázal Halefa: „Jak ses tedy rozhodl?“

„Zeptej se mého pána. Jestli mi nebude radit jinak, splním tvé přání.“

„Tvůj pán už řekl, že svoluje.“

„Ano!“ souhlasil jsem. „Ale řekni nám i ty, proč má tato dívka putovat do Mekky a proč si nevyhledá dálila v Džiddě?“

„Znáš Achmeda Izzeta Pašu?“ zeptal se mě šejk. „Místodržitele v Mekce?“

„Ano, jistě ho znáš, protože každý cizinec, který vstoupí do Džiddy, musí před něho předstoupit a žádat jej o ochranu.“

„Achmed Izzet Pasa sídlí v Džiddě? Nebyl jsem u něho. Nepotřebuji ochranu tureckého úředníka.“

„Jsi křesťan, ale jsi muž. Pašova ochrana stojí mnoho peněz. Nesídlí v Mekce, kam vlastně patří, ale v Džiddě, protože tam je přístav. Jeho služné je větší nežli milión piastrů, ale dokáže své příjmy až pětinásobně zvětšit. Jemu musí zaplatit každý, dokonce i podloudník a námořní lupič, a proto sídlí v Džiddě. Slyšel jsem, že znáš Abú Sajfa?“

„Ano.“

„Nuže, ten lupič je pašův dobrý známý.“

„To není možné!“

„Proč ne? Co je výnosnější: lupiče zabít, anebo ho nechat žít a pobírat od něho poplatek? Abú Sajf je z kmene Dženeínů, já jsem synem kmene Atejbe. Oba tyto kmeny jsou spolu znepřáteleny na život a na smrt. Přesto se Otec šavle odvážil připlížit k našemu duáru a uloupit mi moji dceru Ájšu. Donutil ji, aby se stala jeho ženou. Ale podařilo se jí po čase uprchnout. Přivedla s sebou i svoji dceru Hanne. Od té doby hledám Abú Sajfa, abych si s ním vyrovnal účty. Jednou jsem ho zastihl v seraji místodržitelově. Místodržitel lupiče chránil a nechal ho uprchnout, zatímco já jsem se u bran dožadoval vstupu. Později mě šejk mého kmene poslal s těmito muži do Mekky, abychom přinesli oběť kábě. Utábořili jsme se nablízku brány er Rahma. Viděl jsem přicházet Abú Sajfa i s jeho lidmi: chtěli navštívit svatyni. Hněv mě přemohl. Zaútočil jsem na něho, ačkoliv u káby je každý spor zakázán. Nechtěl jsem toho lupiče dívek zabít, jen donutit, aby mě následoval před městskou bránu a tam se se mnou utkal v zápase. Bránil se a jeho mužové mu pomáhali. Rozpoutal se boj, který skončil tím, že přispěchali strážcové svatyně a nás zajali, kdežto Abú Sajfovi a jeho lidem dopřáli uniknout na svobodu. Za trest nám byl zakázán přístup na posvátná místa. Celý náš kmen byl proklet a musel nás zapudit, aby se kletby zbavil. Ted! jsme v opovržení. Ale pomstíme se a pak opustíme tyto končiny. Ty jsi byl zajatcem Abú Sajfa?“

„Ano.“

„Vyprávěj!“

Krátce jsem jim sdělil své zážitky.

„Znáš přesně místo, kde je lod skryta?“

„Našel bych je i za noci.“

„Zavedeš nás tam?“

„Pobijete Dženeíny?“

„Ano.“

„V tom případě vás nemohu vést, má víra mi to zakazuje.“

„Ty se nesmíš mstít?“

„Ne, naše náboženství nám přikazuje milovat i své nepřátele. Jenom úřady mají právo potrestat zlého člověka, a vy nejste žádní soudcové.“

„Tvoje náboženství je dobré. Ale my nejsme křesťané a potrestáme nepřítele vlastníma rukama, protože u soudce by našel ochranu. Ty jsi mé dceři naznačil, kde to místo je, a já najdu loď i bez tvé pomoci. Jenom mi slib, že nebudeš Dženeíny varovat.“

„Nebudu je varovat, protože nemám chuť stát se znovu jejich zajatcem.“

„Jsme tedy domluveni. Kdy se Halef vydá na pouť do Mekky?“

„Zítra, když mi dovolíš, sidi,“ odpověděl místo mne Halef.

„Jen se zítra vydej na cestu.“

„Ať tedy Halef hned zůstane u nás,“ prosil šejk. „Doprovodíme ho k Mekce do takové blízkosti, jak nám je dovoleno, a pak ho přivezeme zpět.“

Tu mi cosi napadlo; svou myšlenku jsem hned vyslovil:

„Smím jet s vámi a počkat na něho u vás?“

Všiml jsem si, že mé přání je všecky potěšilo.

„Efendi, vidím, že neopovrhuješ námi zavrženými,“ odpověděl šejk. „Buď nám vítán. Zůstaň hned u nás a pomůžeš nám večer uzavřít sňatek.“

„To nejde. Musím ještě do Džiddy, abych tam obstaral své záležitosti. Můj domácí pán musí vědět, kde jsem.“

„Doprovodím tě tedy až k městským bránám. Do Džiddy vstoupit nemohu, je to svaté město. Kdy chceš vyjet?“

„Okamžitě, jestli je ti to vhod. Potřebuji jen něco málo času a vrátím se zase k tobě. Mám ti obstarat kádího nebo mullu k uzavření svatební smlouvy?“

„Nepotřebujeme ani kádího, ani mullu. Jsem šejkem našeho tábořiště, a co je uzavřeno v mé přítomnosti, to platí. Ale můžeš mi přinést pergamen nebo papír, na který bych napsal smlouvu. Pečetidlo a vosk mám.“

Ve chvilce byli velbloudi připraveni a nasedli jsme na ně. Kromě nás tří jel i šejk, jeho dcera Ájša a pět Atejbů. Vzali s sebou i dva volné velbloudy, kteří měli na zpáteční cestě nést mě a Halefa. Beze slova jsem starce následoval, třebaže jsem si všiml, že nejede přímou cestou, ale drží se spíš vpravo směrem k moři. Albani už neměl takové potíže jako předtím, už se udržel v sedle a dlouhonohým velbloudům cesta rychle ubývala.

Tu se šejk náhle zastavil a ukázal stranou.

„Víš, co leží tím směrem, efendi?“

„Co?“

„Záliv, ve kterém kotví loď lupičů. Uhodl jsem?“

„Mysli si co chceš, ale neptej se mě.“

Šejk Malek uhodl správně. Mlčel. Jeli jsme dál. Po chvíli se na obzoru ukázaly dva malé body, právě na cestě k Džiddě. Jak se zdálo, nesměřovaly k nám, ale zřejmě k zálivu, kde kotvila Abú Sajfova loď. Jak jsem dalekohledem zjistil, byli to dva lidé kráčející pěšky. To bylo zde v poušti nápadné, a bylo nabíledni, že patří k Abú Sajfovým lidem. Moji strážci zřejmě ohlásili kapitánovi náš útěk a tito dva muži byli vracející se poslové.

Zpozoroval je i Malek a ostře je sledoval. Pak se obrátil k svým lidem a zašeptal jim jakýsi pokyn. Tři z nich se okamžitě obrátili a vydali se zpět ve směru, odkud jsme přijížděli. Malekův záměr mi byl jasný. Usoudil totéž co já, a chtěl se obou chodců zmocnit. Musel jim proto odříznout cestu k zálivu, ale tak, aby to nezpozorovali, proto poslal tři své muže nikoli šikmo, ale zdánlivě nazpět. Jakmile zmizí z dohledu dvou chodců, opíší oblouk a nadjedou jim. My ostatní jsme jeli dál. Malek se mě zeptal:

„Efendi, počkáš na nás chvilku, anebo pojedeš rovnou do města a vyhledáš nás pak u městské brány?“

„Chceš si promluvit s těmi dvěma muži, a já u tebe zůstanu.“

„Jsou to asi Džeheínové.“

„Také si to myslím. Tvoji tři bojovníci jim odříznou cestu k lodi. Jeď k nim šikmo, a já s Halefem pojedeme dosavadním směrem, aby jim snad nenapadlo vrátit se do Džiddy.“

„Tvoje rada je dobrá. Vpřed!“

Malek odbočil a já jsem dal Albanimu pokyn, aby se k němu připojil. Bylo to pro něho lehčí, protože s Halefem jsme museli nasadit co nejostřejší trysk. Letěli jsme jako vichřice, a když jsme se octli s pronásledovanými v stejné čáře, zahnuli jsme a byli jsme jim v zádech. Teprve teď zjistili náš záměr a zaváhali. Za sebou měli mne a Halefa, z boku se blížil Malek a jenom cesta vpřed byla — jak se jim zdálo — volná. Přidali do kroku, ale nedošli daleko, když se před nimi vynořili tři Atejbové. Ačkoliv na dálku nemohh' poznat nikoho z nás, přesto v nás vytušili nepřátele a pokoušeli se co nejrychleji uniknout. Byli ozbrojeni. Kdyby se od sebe odloučili, museli bychom to udělat i my, a pak by pro dobrého, chladnokrevného střelce nebylo nemožné postavit se dvěma či třem jezdcům na velbloudu. Ale buď jim to nenapadlo, nebo neměli dost odvahy. Zůstali spolu a my isme je obklíčili. Okamžitě jsem je poznal, byli to skutečně dva z Abú Sajfových lidí.

„Odkud jdete?“ zeptal se šejk.

„Z Džiddy,“ odpověděl jeden.

„A kam?“

„Do pouště, hledat lanýže.“

„Lanýže? Vždyť nemáte ani soumary, ani koše.“

„Chceme se nejdřív podívat, jestli tu opravdu rostou, pak si přineseme koše.“

„Ke kterému kmeni patříte?“

„Bydlíme ve městě.“

To už byla drzá lež, oba přece museli vědět, že je znám. I Halefa jejich drzost rozhněvala. Vytáhl svůj karabáč a řekl:

„Myslíte si snad, že efendi a já jsme oslepli? Jste darebáci a lháři! Jste Džeheínové a patříte k Abú Sajfovi. Jestli se nepřiznáte, naučí vás mluvit můj karabáč.“

„Co je vám do toho, kdo jsme?“

Aniž jsem nechal velblouda pokleknout, seskočil jsem na zem a vzal jsem Halefovi z ruky karabáč.

„Nenechte se vysmát, vy dva! Poslyšte, co vám povídám! Tito válečníci z kmene Atejbe si s vámi mají vyřizovat účty, ale do toho mi nic není. Mně musíte odpovědět na několik otázek. Jestli to uděláte, nemusíte se ode mne ničeho obávat. Jestli ne, poznamenám vás tímhle karabáčem tak, že se už neodvážíte ukázat před žádným svobodným, udatným Arabem.“

Pohrozit beduínovi bitím je pro něho největší urážkou. Oba muži okamžitě sáhli po noži.

„Zabili bychom tě, ještě než bys udeřil,“ varoval mě jeden.

„Copak nevidíte, že pušky všech těchto mužů kolem jsou na vás namířeny? Nechte nože za pasem a odpovídejte! Byli jste posláni k Abú Sajfovi?“

„Ano,“ zaznělo váhavě. Oba námořní lupiči zjistili, že neuniknou.

„S hlášením o tom, že jsem uprchl?“

„Ano.“

„Kde jste ho zastihli?“

„V Mekce.“

„To jste se tak rychle dostali do Mekky a zpět?“

„Najali jsme si v Džiddě velbloudy.“

„Jak dlouho zůstane Abú Sajf ve svatém městě?“

„Jen krátce. Chce do Tá'ifu, kde sídlí šaríf amír.“

„Jsem s vámi hotov.“

„Sidi, ty necháš tyhle loupežníky běžet?“ zvolal Halef. „Zastřelím je, aby už nikomu nemohli ubližovat.“

„Dal jsem jim své slovo, a ty je budeš ctít také. Pojď!“

Znovu jsem nastoupil na velblouda a odjel jsem. Halef mě následoval. Albani však zůstal. Vytáhl svůj dlouhý sarras, ale byl jsem si naprosto jist, že toto bojovné gesto bude a zůstane jen neškodným gestem. Skutečně zůstal sedět na velbloudu, i když Atejbové seskočili, aby Džeheíny přemohli. Podařilo se jim to, když odrazili několikeré bodnuti nožem. Zajatci pak byli spoutáni, přivázáni na velblouda a dva z našich jezdců se s nimi vrátili do tábora. Ostatní jeli s námi.

„Tys jim dal milost, sidi, ale přesto zemřou,“ mínil Halef.

„Do jejich osudu není nic mně ani tobě. Jen si vzpomeň, čím máš dnes večer být! Ženich musí mít měkké srdce.“

„Sidi, dělal bys téhle Hanne taky dálila?“

„Ano, kdybych byl muslimem.“

„Ty jsi křesťan, sidi, ale mohu s tebou o všem bez obalu mluvit. Víš, co je to láska?“

„Ano, láska je jako odvar z kolokvinty. Kdo si lokne, dostane bolení.“

„Sidi, kdo by srovnával lásku a kolokvintu! Kéž Alláh osvítí tvůj rozum a zahřeje tvé srdce! Dobrá žena je jako dýmka z jasmínu a jako váček, v kterém je vždycky dost tabáku! A láska k mladé dívce, ta je — ta je — jako turban na holé hlavě a jako slunce na nebi pouště.“

„Ano. A koho zasáhnou paprsky, dostane úžeh. Myslím, že už ho máš, Halefe. Alláh ti pomáhej!“

„Sidi, vím, že se nikdy nechceš stát ženichem. Ale já jím jsem, a proto je mé srdce dokořán otevřeno jako chřípí

vdechující všecky vůně.“

Mezitím nás dohonili ostatní a náš krátký rozhovor byl u konce. O tom, co se zběhlo, nepadlo jediné slovo. Když se nám před očima ukázalo město, šejk zastavil svá zvířata.

„Zde na tebe počkám, efendi,“ řekl. „Jak dlouho ti bude trvat, než se s Halefem vrátíš?“

„Budu zpět, nežli slunce urazí na obloze dráhu dlouhou jako tvé kopí.“

„A nezapomeneš na pergamen nebo papír?“

„Ne. Přinesu i inkoust a pero.“

„Učiň to. Alláh tě ochraňuj, dokud se opět nespatříme.“

Atejbové se utábořili vedle svých velbloudů a my tři jsme klusali k městu.

„Tak co, zažili jsme dobrodružství?“ zeptal jsem se Albaniho.

„Ovšem, ovšem,“ ujišťoval. „A jaké! Málem došlo k vraždě a zabíjení! Opravdu jsem byl připraven k boji.“

„Ano. Vypadal jste, že z vás šel strach a hrůza. Jak se vám líbila jízda?“

„Hm. Nejdřív jste mě pořádně prohnal, ale pak už to šlo. Jenže já dám samozřejmě vždycky přednost dobré pohovce! A vy pojedete s těmi Araby? To se už asi neuvidíme.“

„Asi ne, když chcete využít nejbližší příležitosti k cestě domů. Ale zažil jsem už tak nečekaná setkání, že je docela možné, že se jednou taky znovu shledáme.“

Moje slova se měla skutečně splnit. Teď jsme se však rozloučili po odevzdání velbloudů tak srdečně, jak jen se mohou loučit krajané, kteří se spolu potkali v daleké cizině. Potom jsme se s Halefem odebrali do našeho příbytku, abychom si sbalili své věci a rozloučili se s domácím pánem. Nebyl bych věřil, že tak. brzy opustím jeho dům. Vyjeli jsme z města na dvou najatých oslech. Za bránou jsme nasedli na čekající velbloudy a vraceli jsme se s Atejby do jejich tábora.

Za jízdy jsme si vyměnili sotva pár slov. Nejmlčenlivější byla šejkova dcera Ájša, nepromluvila ani slovíčko. Ale v očích jí svítily ohníčky, a když se zadívala vlevo, tam, kde se za nízkým obzorem skrývala loď Abú Sajfova, sáhla její ruka bezděčně po dýce nebo po kolbě dlouhé pušky, kterou měla položenou šikmo přes sedlo.

Sotvaže jsme se octli nablízku tábora, přiklusal Halef ke mně.

„Sidi,“ začal, „jaké jsou zvyky tvé země? Když si tam někdo bere dívku za ženu, musí dát nevěstě dar?“

„To dělá každý u nás i u vás.“

„Ano, v Džazírat el Arab a na celém Východě je takový obyčej. Ale má-li se Hanne stát mou ženou jen na několik dní a jenom zdánlivě, nevím, jestli je takový dar nutný.“

„Dar je zdvořilost a vždycky potěší. Na tvém místě bych byl zdvořilý.“

„Ale co jí mám dát? Jsem chudý a na svatbu jsem se nijak nepřipravil. Myslíš, že bych jí mohl dát své taktuka?“

V Káhiře si Halef koupil malou lepenkovou krabičku a přechovával v ní zápalky. Zaplatil za ni aspoň dvacetkrát víc, nežli byla její skutečná cena, asi třicet feniků, a neobyčejně si jí vážil. Láska ho přiměla k hrdinnému rozhodnutí, aby se zřekl svého pokladu.

„Dej to té dívce!“ odpověděl jsem vážně.

„Dobrá, dám. Ale vrátí mi to Hanne, až přestane být mou ženou?“

„Nechá si to.“

„Alláh karím — Alláh je milostivý! Přece mě nepřipraví o můj majetek? Co mám dělat?“

„Jestli je ti krabička tak milá, dej nevěstě něco jiného.“

„Ale co? Už nic jiného nemám. Nemohu přece Hanne darovat svůj turban ani svou pušku, ani svůj karabáč z hroší kůže.“

„Tak jí nedávej nic.“

Budoucí manžel starostlivě vrtěl hlavou.

„To taky nejde, sidi. Hanne je má nevěsta a musí něco dostat. Co by si Atejbové o tobě pomyslili, kdyby se tvůj sluha ženil a nic nevěstě nedal?“

Aha, chytrák! Apeloval na mou ctižádost, a tím i na můj váček!

„Buď pochválen Alláh, který ti osvítil rozum, Halefe!“ zasmál jsem se. „Jenže se mnou je to stejné jako s tebou. Nemohu tvé nevěstě darovat ani svůj plášť, ani svou kazajku, ani svou pušku!“

„Alláh je spravedlivý a slitovný, sidi! Za každý dar dává tisícinásobné úroky. Copak nemá tvůj velbloud na hřbetě kožený vak, v kterém jsou věci, nad nimiž by každá nevěsta nadšeně zajásala?“

„A kdybych ti něco z toho dal, dostanu to zpátky, až už Hanne nebude tvou ženou?“

„Musíš to požadovat zpět.“

„Tohle u nás neděláme. Ale protože ses mi zmínil o těch tisíceronásobných úrocích, otevřu svůj vak a podíváme se, jestli se tam něco vhodného nenajde.“ Malý Halef se radostně vzpřímil v sedle.

„Sidi, ty jsi ten nejmoudřejší a nejlepší efendi, kterého kdy Alláh stvořil. Tvoje dobrota je větší nežli Sahara a tvá dobročinnost delší nežli Nil. Tvůj otec byl nejslavnější a otec tvého otce nejvznešenější muž mezi všemi lidmi v království Nemsístánu. Tvoje matka byla nejkrásnější růží a matka tvé matky nejněžnější květinou Západu! Nechť jsou tvoji synové četní jako hvězdy na nebi, tvých dcer nechť je jako písku na poušti a dětí tvých dětí jako kapek vody v moři.“

Štěstí že jsme už dojeli do tábora, jinak by mě byl Halef z vděčnosti povýšil na vůdce celého národa. A pokud jde o kožený vak, o němž se Halef zmínil, bylo tu všecko možné, co se dalo použít jako dárek pro beduínské děvče. Když jsme v Káhiře ukončili plavbu po Nilu a loučili jsme se s kupeckým synem ísou ibn Makramem, trval na tom, že mě na další cestu vybaví hromádkou věcí, které mohu darovat a získat si jimi náklonnost i úsluhy. Byly to drobnosti nezabírající mnoho místa, neměly velkou cenu, ale obyvatelé pouště je považovali za něco drahého a neobyčejného.

Zatímco jsme byli pryč, byl jeden stan vyklizen a zařízen pro mne. Když jsem se tu usadil, otevřel jsem kožený vak a vytáhl jsem drobný šperk, přívěsek, pod jehož skleněným víčkem se pohyboval malý čertík. Byl připevněn na řetízku ze skleněných perel, které ve světle anebo v záři ohně blýskaly a třpytily se všemi duhovými barvami. V Paříži by celý šperk nestál jistě víc nežli dva franky. Ukázal jsem jej Halefovi.

Můj malý sluha se na něj podíval a polekaně uskočil.

„Má šá 'alláh! To je přece šajtán, proklatec! Sidi, jak jsi ho dostal do své moci? Lá iláha illá 'lláh, wa Muhammad rasúlu'lláh! Chraň nás, ó Pane, před ďáblem devětkráte kamenovaným, neboť ne jemu, ale tobě chceme sloužit!“

„Šajtán ti nic neudělá, je pevně uzamčený!“ uklidňoval jsem Halefa.

„Můžeš mi na to přísahat při svém vousu?“

„Přísahám při svém vousu!“

„Tak mi ho ukaž, sidi! Ale jestli se mu podaří vylézt, jsem ztracený a vina za to padne na tebe i na tvé předky.“

Halef uchopil řetízek velmi opatrně a jen špičkami prstů, položil jej na zem a poklekl; prohlížel si přívěsek ze všech stran.

„Valláh — billáh — talláh — u Alláha, je to šajtán! Vidíš, jak otvírá hubu a vyplazuje jazyk? Kroutí očima a pohybuje růžky. Mává ocasem, hrozí svými drápy a dupe nohama. Amán — běda, co když rozdupe svou skleněnou skřínku?“

„To nemůže! Je to jen uměle zhotovená figurka!“

„Figurka, kterou zhotovily lidské ruce? Sidi, ty mě klameš, abych se nebál! Kdo může vyrobit ďábla? Žádný člověk, žádný pravověrný, žádný křesťan ani žid. Ty jsi největší učenec a nejodvážnější hrdina, kterého země nosí, protože jsi přemohl šajtána a uvěznil jsi ho do téhle skleněné cely. Al hamdu li'lláh, teď se na zemi nemusíme bát ani jeho, ani jeho malých ďáblat! Teď mohou všichni pravověrní jásat a radovat se nad tím, jak se tu šajtán trápí. Proč mi ukazuješ ten řetízek, sidi?“

„Dáš ho své nevěstě jako dárek.“

„Já? Tenhle řetízek, který je cennější než všecky diamanty na trůně velkého mogula? Kdo má ten řetízek, bude slavný mezi všemi syny a dcerami pravověrných. Opravdu mi ho chceš dát pro Hanne?“

„Ano.“

„Buď tak hodný, sidi, a dovol, abych si ho nechal sám. Raději dám nevěstě svou krabičku na sirky.“

„Ne, dáš Hanne tenhle řetízek. Trvám na tom.“

„Musím tedy poslechnout. Ale kde jsi měl řetízek i ty ostatní věci, než jsi je včera uložil do váčku?“

„Z Káhiry až sem je nebezpečná cesta. Proto jsem nosil tyhle drahocennosti v nohavicích svých šaryvarů.“

„Sidi, tvá chytrost a opatrnost jsou ještě větší než chytrost a opatrnost šajtána, kterého jsi donutil, aby bydlil v tvých nohavicích. Kdy má Hanne ode mne ten řetízek dostat?“

„Hned, jak se stane tvou ženou.“

„Bude z ní nejproslulejší žena mezi všemi dcerami arabských kmenů, všude si to ní budou vyprávět a oslavovat ji, že zajala šajtána. Směl bych vidět i tvé ostatní poklady?“

Nedošlo k tomu, protože nás k sobě dal zavolat šejk. V jeho stanu byli shromážděni všichni Atejbové.

„Efendi, přinesl jsi pergamen?“ zeptal se mě Malek.

„Mám papír, je stejně dobrý jako pergamen.“

„Chtěl bys sepsat smlouvu?“

„Jestli si to přeješ, ano.“

„Můžeme tedy začít?“

Halef, jemuž byla otázka položena, prohlásil, že je připraven. V tom okamžiku se zvedl jeden z přítomných mužů a zeptal se ho:

„Jak zní tvoje jméno?“

„Jmenuji se Halef Omar ben Hádží Abú 'l Abbás ibn Hádží Dawúd al Gosara.“

„Odkud pocházíš?“

„Z gharbu, tam, kde slunce zapadá za velikou pouští.“

„Ke kterému kmeni náležíš?“

„Otec mého otce, nechť oběma Alláh žehná, sídlil se slavným kmenem valad Selím tam, kde je velký Džebel Šuršum.“

Tazatel, který byl nevěstiným příbuzným, se nyní obrátil k šejkovi:

„My všichni tě známe, ó statečný, ó udatný, ó moudrý a spravedlivý! Jsi Hádží Malek ibn Achmad Chálid ben Abú 'l Alí Abú Abd el Latif el Hanífí, šejk statečného kmene Atejbů. Zde tento muž je hrdina z kmene valad Selím, který sídlí na horách sahajících až k nebi a nazývajících se Džebel Šuršum. Jmenuje se Halef Omar ben Hádží Abú 'l Abbás ibn Hádží Dawúd al Gosara a je přítelem velkého efendiho z daleké země, který byl v našich stanech přijat jako host. Máš vnučku. Jmenuje se Hanne. Její vlas je jako hedvábí, její pokožka jako olej a její ctnost čistá a zářící jako vločky sněhu, který padá na horách. Halef Omar ji chce za manželku. Pověz, ó šejku, co si o tom myslíš.“

Šejk se zatvářil, jako by důstojně o čemsi uvažoval, a pak odpověděl:

„Pravil jsi, můj synu. Posaď se teď a vyslechni má slova. Tento Halef Omar ben Hádží Abú 'l Abbás ibn Hádží Dawúd al Gosara je hrdina a zvěst o jeho slávě k nám pronikla už před lety. Jeho rámě je nepřemožitelné, dovede běžet jako gazela, jeho oko je bystré jako oko orla. Svým kopím hodí několik set kroků, jeho střela vždycky bezpečně zasáhne cíl a jeho handžár se už potřísnil krví mnoha nepřátel. Kromě toho zná korán a patří v radě mezi nejchytřejší a nejzkušenější. Zde přítomný mocný bej z daleké země ho uznal za hodná svého přátelství — proč bych mu odepřel svoji vnučku, jestliže je připraven splnit mé podmínky?“

„Jaké podmínky mu kladeš?“ zeptal se předchozí řečník.

„Dívka je vnučkou mocného šejka, proto nemůže být prodána za nepatrnou cenu. Žádám za ni klisnu, pět jízdních

velbloudů, deset soumarů a padesát ovcí.“

Při těchto slovech se Halef zatvářil, jako by zrovna spolkl těch padesát ovcí, deset soumarů, pět jízdních velbloudů i s jednou klisnou. Kde je měl vzít? Naštěstí šejk pokračoval:

„Za to dávám své vnučce Hanne jako jitřní dar jednu klisnu, pět jízdních velbloudů, deset soumarů a padesát ovcí. Ve své moudrosti jistě uznáš, že při tak skvělých podmínkách je zbytečné vyměňovat si navzájem cenu za nevěstu a její jitřní dar. Ale teď žádám, aby Halef Omar nastoupil zítra ráno při ranní modlitbě fadžr pouť do Mekky, na niž s sebou vezme i svoji ženu. Vykonají tam všecky předepsané obřady a vrátí se pak ihned k nám zpátky. Halef bude s Hanne jednati jako s pannou a po svém návratu ji neprodleně vrátí. Za tuto službu obdrží velblouda a pytel datlí. Jestliže však nebude se svou ženou zacházet jako cizinec, nedostane nic a bude usmrcen. Vy všichni jste svědky, že toto stanovím.“

Řečník se pak obrátil k Halefovi:

„Slyšel jsi. Co odpovíš?“

Na Halefovi bylo vidět, že se mu jedna věc příliš nezamlouvá, a to požadavek, aby svou ženu zase vrátil. Byl však tak chytrý, že se přizpůsobil okolnostem a odpověděl:

„Přijímám stanovené podmínky.“

„Sepiš tedy smlouvu, efendi,“ prosil mě šejk. „Napiš ji dvakrát, jednou pro mne a podruhé pro Halefa Omara.“

Vyhověl jsem mu a smlouvu jsem pak přečetl. Šejk ji schválil, na každý list ukápl vosku a jako pečeť na něj vtiskl rukojeť své dýky. Pak on i Halef podepsali.

Tím byly formality splněny a mohlo začít nezbytné svatební veselí. Protože to byla jen svatba na oko, byla hostina skromná, byl zabit a na rožni upečen beran. Zatímco se na ohništi opékal, předváděli muži válečnou hru, při níž se však nestřílelo: proč, to bylo snadno pochopitelné.

Když nastala noc, započala hostina. Jedli jen muži, a teprve když jsme se nasytili, dostaly ženy, co zbylo. Při této příležitosti se musela ukázat i Hanne. Toho využil Halef. Zvedl se ze svého místa a odevzdal jí svůj dar. To, co teď následovalo, se nedá popsat. Čertík v přívěsku byl zázrak, který naprosto překonával všecky představy Atejbů. Marně jsem se jim snažil vysvětlit, že je to jen figurka. Nevěřili mi, zejména proto ne, že šajtán prý je ještě živý. Byl jsem oslavován jako největší hrdina a kouzelník, a Hanne nakonec dárek vůbec nedostala. Zajatý šajtán byl tak důležitý, tak zázračný, že si ho směl ponechat a uchovávat jen sám šejk. Samozřejmě teprve tehdy, když jsem Maleka slavnostně ujistil, že šajtánovi se nikdy nepodaří z vězení uniknout a tropit neplechu.

Byla už skoro půlnoc, když jsem se vrátil do svého stanu a ulehl k spánku. Halef mě provázel.

„Sidi, musím dodržet a splnit všecko, co jsi dnes sepsal?“ ptal se.

„Ano. Slíbil jsi to přece.“

Chvilka uplynula, pak se ozvalo polohlasné:

„Ty bys taky vrátil svou ženu?“

„Ne.“

„A přesto mi říkáš, že musím svůj slib dodržet.“

„Ovšem. Když se žením, neslibuji přece, že ji hned zas vrátím.“

„Sidi, a proč jsi mi neřekl, jak to mám udělat?“

„Copak jsi chlapec, že potřebuješ poručníka? A jak může křesťan radit muslimovi při ženitbě? Myslím, že by sis rád Hanne ponechal.“

„Uhodl jsi.“

„Ale to bys mě chtěl opustit?“

„Tebe, sidi? Och!“

Halef byl v strašných rozpacích, na odpověď se však nevzmohl.

Nesrozumitelné mumlání a pak několik vzdechů, to bylo všecko, co jsem slyšel. Házel sebou, obracel se z boku na bok. Bylo vidět, že jeho náklonnost k dívce krutě zápasí s jeho přichylností ke mně. Musel jsem ho nechat, ať si svůj rozpor vyřeší sám. Brzy jsem usnul.

11 V POSVÁTNÉ MEKCE

Spal jsem tak tvrdě, že mě probudilo teprve hýkání a pobíhání velbloudů venku. Vstal jsem a vyšel jsem před svůj stan. Na východě svítalo a nad zálivem se obloha barvila rudou září. Hořelo tam, a domněnka, která ve mně vznikla, zesílila při pohledu na čilý ruch v táboře. Muži byli v noci někde pryč a teď se vraceli s velbloudy obtíženými kořistí. Také šejkova dcera Ájša jela s nimi, a když sestoupila s velblouda, všiml jsem si, že má roucho potřísněné krví. Malek mi přál dobré jitro a ukázal na ohnivý oblak:

„Vidíš, že jsme loď našli? Když jsme tam přišli, Dženeínové spali, a teď už jsou u svých ničemných předků.“

„Zabili jste je a vyloupili jste loď?“

„Vyloupili? Co tím chceš říci? Nepatří snad vítězi majetek poraženého? Kdo by nám chtěl upírat, co jsme získali?“

„Daň, kterou si Abú Sajf přivlastnil, patří šarífu amírovi.“

„Tomu, který nás zapudil? I kdyby mu ty peníze patřily, nikdy by je neobdržel. Ale opravdu si myslíš, že to byla daň? Obelhali tě. Jenom šaríf má právo vybírat tuto daň, a nikdy to nenechá dělat Turka. Turek, kterého jsi považoval za výběrčího, byl buď podloudník, anebo výběrčí cla egyptského paši, nechť ho Alláh ztrestá.“

„Nenávidíš ho?“

„Jako každý svobodný Arab. Neslyšel jsi snad o krutostech, ke kterým tu došlo za dob Vahábitů? Ať už peníze patřily pašovi, nebo šarífovi, teď patří mně! Ale blíží se čas modlitby. Připrav se, abys nás mohl následovat. Nemůžeme zde déle zůstat.“

„Kde si chceš rozbít tábor?“

„Na místě, odkud budu moci pozorovat cestu mezi Mekkou a Džiddou. Abú Sajf mi nesmí uniknout.“

„Uvědomil sis i nebezpečí, které ti přitom hrozí?“

„Myslíš, že se Atejbové bojí nebezpečí?“

„Ne, ale i nejodvážnější muž musí být opatrný. Jestli ti padne Abú Sajf do rukou a ty ho zabiješ, musíš okamžitě opustit tyto končiny. Pak možná ztratíš dítě své dcery, které je právě s Halefem v Mekce.“

„Řeknu Halefovi, kde nás má v tom případě hledat. Hanne musí do Mekky, ještě než se odtud vydáme dál. Je jediná z nás, která dosud nebyla ve svatém městě, a později se jí už možná nepodaří sem putovat. Proto jsem se už dlouho ohlížel po dalílovi pro ni.“

„Rozhodl ses už, kam se vydáš?“

„Namíříme do pouště Ed Dahna, k Maskatu, a pak možná vyšleme posla k bani Šammárům, aby nás přijali mezi sebe.“

Po krátkém rozednívání nastal den. Slunce se vyhouplo nad obzor a Arabové, kteří ještě páchli prolitou krví, se obrátili k Mekce a modlili se. Brzo nato strhli stany a karavana se dala do pohybu. Teď, když už byl jasný den, viděl jsem teprve, jakého množství předmětů se Atejbové na lodi zmocnili. Noční útok z nich udělal zámožné lidi. Byli proto neobyčejně veselí. Zůstával jsem trochu stranou. Byl jsem rozmrzelý, protože jsem se musel pokládat za nevinnou příčinu záhuby Džeheínů. Bylo zbytečné dělat si výčitky, ale nemohl jsem si pomoci. Kromě toho na mě silně působila i blízkost Mekky. Tam ležela, posvátná, zakázaná Mekka! Měl jsem se jí vyhnout, anebo jsem se měl opovážlivě podívat do města? Každá žilka ve mně hrála touhou podívat se tam, a přesto jsem se zase vážně zamýšlel nad možnými následky. Co z toho budu mít, když se mi to podaří? Budu moci říci, že jsem byl v Mekce — nic víc. A když mě odhalí, je to má jistá smrt — a jaká smrt! Jenže úvahy a všecky důvody pro i proti k ničemu nevedly. Rozhodl jsem se, že se zachovám až podle okolností. Už často jsem to tak udělal a vždycky jsem dobře pochodil.

Aby se potkali s co nejmenším počtem lidí, dělal šejk okliku. Nedovolil odpočívat, dokud nenastal večer. To už jsme byli v úzké kotlině, obklopené příkrými žulovými stěnami, mezi nimiž jsme se chvíli ubírali, až jsme se dostali k údolí, odkud, jak se zdálo, nebyl žádný jiný východ. Zde jsme sesedli, postavili jsme stany a ženy rozdělaly oheň. Dnes byla bohatá a pestrá večeře, pocházející ze zásob Abú Sajfova kuchaře. Pak nastal všemi vytoužený okamžik, kdy se rozdělovala kořist.

S tím jsem neměl co dělat. Vstal jsem a obešel jsem údolí. Na jednom místě se mi zdálo, jako by se zde přece jen dalo vystoupit vzhůru, a pokusil jsem se o to. Hvězdy se jasně třpytily. Podařilo se mi to. Snad po čtvrthodině jsem už stál nahoře na vrcholku a mohl jsem se rozhlédnout na všecky strany. Dole na jihu se po obzoru táhl řetěz holých pahorků, nad nimiž se zvedal bělavý jas, jaký navečer vydávají světla velkého města. Tam ležela Mekka. Pod sebou v údolí jsem slyšel hlasité výkřiky Atejbů, kteří se dohadovali o kořist. Trvalo to dosti dlouho, nežli jsem se k nim vrátil. Šejk mi vyšel vstříc:

„Efendi, proč jsi s námi nezůstal? Ze všeho, co jsme na lodi našli, musíš především ty dostat svůj díl.“

„Já? Mýlíš se. Nebyl jsem v noci s vámi, a nic proto nedostanu.“

„Nemluv tak, efendi. Cožpak bychom dopadli Džeheíny, kdybychom se s tebou nesetkali? Aniž jsi chtěl, vedl jsi nás, a proto dostaneš, co ti náleží.“

„Nic si nevezmu.“

„Efendi, domnívám se, že odmítáš kvůli své víře. Znám ji jen málo a nechci ji urážet, protože jsi mým hostem. Ale není správná, když ti zakazuje přijmout kořist. Nepřátelé jsou mrtvi a jejich plavidlo je zničeno. Máme věci, které tak nutně potřebujeme, spálit a zkazit?“

„Nebudeme se hádat. Ale ponechte si, co máte.“

„Ne. Dovol, abychom dali tvůj díl Halefovi, tvému průvodci, i když už dostal, co mu patřilo.

„Dejte mu to!“

Malý Halef Omar mi děkoval a děkoval. Dostal několik kusů zbraní a oděvu a krom toho váček se stříbrnými mincemi. Nedal mi pokoj — musel jsem mu jeho poklad přepočítat, abych byl svědkem, že se dnes stal bohatým mužem. Jeho podíl činil asi osm set piastrů a pro chudého Araba to bylo hotové štěstí.

„S těmi penězi si můžeš víc než padesátkrát zaplatit útraty, které budeš mít v Mekce,“ poznamenal šejk.

„Kdy se vydám do svatého města?“ zeptal se ho Halef.

„Zítra ráno, nebo nejpozději v poledne.“

„Ještě nikdy jsem tam nebyl. Jak se mám chovat?“

„To ti řeknu. Povinností každého poutníka po příchodu do Mekky je odebrat se neprodleně k El Hárám. Pojedeš tedy k Bajt Alláh, necháš velbloudy venku a vstoupíš dovnitř. Tam docela určitě najdeš průvodce cizinců, který ti dá další pokyny. Jen se ho musíš nejdřív zeptat na cenu, jinak tě ošidí. Jakmile uvidíš kábu, pokloníš se dvakrát až k zemi a pomodlíš se předepsané modlitby jako poděkování za to, že ses šťastně dostal na tato svatá místa. Pak půjdeš ke kazatelně a zuješ si střevíce. Zůstanou tam stát, protože v Bajt Alláh není dovoleno jako v jiných mešitách držet střevíce v ruce. Nato půjdeš na taváf, sedmkrát opakovanou obchůzku kolem káby.“

„Kterým směrem?“

„Doprava, tak abys měl kábu pořád po levici. První tři obchůzky se dělají rychlými kroky.“

„Proč?“

„Jako vzpomínku na Proroka. Rozšířila se totiž pověst, že vážně onemocněl, a on, aby učinil těm pověstem konec, třikrát rychle oběhl kábu. Další obchůzky už jsou pomalé. Modlitby, které přitom musíš odříkávat, znáš. Po další obchůzce svatý kámen políbíš. Nakonec, když je taváf u konce, přitiskneš se hrudí na dveře káby, otevřeš náruč a hlasitě poprosíš Alláha o odpuštění všech hříchů.“

„A pak je to vše?“

„Ne. Musíš jít k prohlubni El mi‘džau a dvakrát se vrhnout k zemi před kamenem Makán Ibrahím. Nato se odebereš k posvátné studni Zem-zem a po krátké modlitbě se napiješ, kolik je ti libo. Dám ti s sebou několik láhví, ty naplníš vodou

a přineseš mi je, ta posvátná voda je lékem proti všem nemocem těla i duše.“

„Tak to je obřad u káby. A co potom?“

„Potom přijde sa'j, cesta ze Šafá k Mervá. Na pahorku Šafá stojí tři otevřené oblouky. Tam se postavíš, obrátíš tvář k mešitě, pozvedneš ruce k nebi a poprosíš Alláha o přispění. Odtud půjdeš šest set kroků k mervánskému altánu. Cestou uvidíš kamenné pilíře, kolem kterých musíš skokem přeběhnout. U Mervy se znovu pomodlíš. Tu cestu pak vykonáš ještě šestkrát.“

„A tím je všecko skončeno?“

„Ne, ještě se musíš dát ostříhat a navštívit Umrán, ležící od Mekky tak daleko, jako jsme nyní my. A pak teprve jsi splnil všecky své povinnosti a můžeš se vrátit. V měsíci velkých poutí musí věřící vykonat ještě více a trvá to velmi dlouho, protože se všude tlačí tisíce poutníků. Tobě to bude trvat jenom dva dny, třetího dne už můžeš být zase u nás.“

Následovaly pak ještě další pokyny, které pro mne neměly cenu, protože se většinou týkaly Hanne. Odebral jsem se k odpočinku. Když se Halef konečně objevil, naslouchal, jestli už spím. Zjistil, že ne, a zeptal se:

„Sidi, kdo tě obslouží za mé nepřítomnosti?“

„Poradím si sám. Jen si o mne nedělej žádné starosti. Ale prokázal bys mi laskavost, Halefe?“

„Ano. Ty víš, že pro tebe učiním všecko, co mohu a smím.“

„Máš šejkovi přinést posvátnou vodu Zem-zem. Přines mi také láhev!“

„Sidi, žádej po mně všecko, jenom tohle ne; to nemohu. Ze studny Zem-zem smějí pít jenom pravověrní. Kdybych ti tu vodu přinesl, nic už mě před peklem nezachrání.“

Bylo to proneseno s tak skálopevnou vírou, že jsem se už nepokoušel na Halefa naléhat. Po chvíli se zeptal:

„Nechceš si raději přinést posvátnou vodu sám?“

„To přece nemohu.“

„Mohl bys, kdyby ses předtím obrátil na pravou víru.“

„To neudělám. A teď už spi.“

Druhého dne ráno odjel Halef jakožto důstojný manžel se svou manželkou. Dostal ponaučení; měl říci, že pochází z dalekých končin, neměl prozradit, že jeho průvodkyně, teď zahalená hustým závojem, pochází z kmene Atejbe. Kus cesty s nimi jel bojovník, který měl za úkol pozorovat cestu mezi Mekkou a Džiddou. Také v ústí našeho údolí byly postaveny stráže.

První den uplynul, aniž se co přihodilo. Druhého dne ráno jsem požádal šejka o dovolení k malé projížďce. Dal mi velblouda a prosil mě, ať jsem opatrný, abych neprozradil naše tábořiště. Doufal jsem, že pojedu sám, ale když jsem chtěl nasednout na velblouda, přistoupila ke mně Ájša a zeptala se:

„Efendi, mohu jet s tebou?“

„Můžeš,“ řekl jsem, protože mi bylo zatěžko odmítnout její prosbu.

Když jsme opustili roklinu, namířil jsem k Mekce. Myslel jsem, že mě moje průvodkyně bude varovat, ale jela po mém boku beze slova. Teprve když jsme jeli asi čtvrt hodiny, zabočila trochu doprava a požádala mě:

„Jed za mnou, efendi.“

„Kam?“

„Chci se přesvědčit, jestli je náš strážce na svém místě.“

Spatřili jsme ho za necelých pět minut. Seděl na návrší a nepohnutě pohlížel k jihu.

„Nemusí nás vidět,“ řekla Ájša. „Pojď, efendi! Zavedu tě tam, kam chceš.“

Co těmi slovy mínila? Odbočila doleva a s úsměvem se na mě dívala. Pak pobídla velbloudy k cvalu, až jsme se konečně octli v úzkém údolí, kde sestoupila a usedla na zem.

„Posaď se ke mně a popovíďejme si!“ vybídla mě.

Byla pro mne stále větší a větší hádankou. Vyhověl jsem její pobídce.

„Považuješ svou víru za jedině pravou, efendi?“ zeptala se mě.

„Jistěže,“ odpověděl jsem.

„Já také,“ podotkla Ájša klidně.

„Ty také?“ otázal jsem se udiveně. Bylo to poprvé, co jsem z muslimových úst slyšel něco podobného.

„Ano, efendi, vím, že jenom tvoje náboženství je správné.“

„A jak to víš?“

„Z vlastních úvah. První místo, kde člověk žil, byl ráj; tam žili všichni tvorové vedle sebe a neubližovali si. Tak tomu chtěl Alláh, a proto je správné náboženství, které přikazuje totéž. To je křesťanské učení.“

„Znáš je snad tak dobře, že to můžeš posoudit?“

„Ne, ale vyprávěl mi o něm kdysi jeden starý Turek. Říkal, že se modlíte: Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům. Je to tak?“

„Ano.“

„A že ve vaší svaté knize stojí psáno: Bůh je láska, a kdo v lásce zůstává, ten v Bohu zůstává a Bůh v něm. Pověz mi, je také tohle pravda?“

„Ano, i to je pravda.“

„Máte tedy pravou víru. Smí křesťan uloupit dívku?“

„Ne. Kdyby to učinil, byl by tvrdě potrestán.“

„Znáš dějiny této země?“

„Ano.“

„Pak taky víš, jak s námi nakládali Turci a Egypťané, třebaže jsou s námi stejné víry. Hanobili naše matky, po tisících

nabodávali naše otce na kůly, čtvrtili je, upalovali je, uřezávali jim nohy, nosy i uši, vypichovali jim oči, zabíjeli děti. Nenávidím tu víru, ale musím ji vyznávat.“

„A proč? Můžeš přece kdykoli…“

„Mlč!“ přerušila mě Ájša drsně. „Svěřuji se ti se svými myšlenkami, ale ty mě nepoučuj. Sama vím, co dělám. Pomstím se — pomstím se všem, kteří mě uráželi.“

„A přesto si myslíš, že je náboženství lásky to nejlepší.“

„Ano. Ale copak mám jen já sama milovat a odpouštět? Pomstím se — i za to, že nesmíme vstoupit do svatého města. A hádej jak.“

„Pověz mi to.“

„Ty si tajně přeješ navštívit Mekku?“

„Kdo to říká?“

„Odpověz mi!“

„Ovšem, rád bych viděl to město.“

„Je to velice nebezpečné. Ale chci se pomstít, a proto jsem tě zavedla do těchto míst. Vykonával bys všecky obřady, které je třeba, kdybys přišel do Mekky?“

„Bylo by mi milejší, kdybych nemusel.“

„Neproviníš se proti své víře a dobře uděláš. Jdi do Mekky, já tu na tebe počkám.“

„Kde leží Mekka?“ zeptal jsem se.

„Až přejdeš toto návrší, uvidíš dole v údolí Mekku.“

„Proč tam mám jít pěšky?“

„Jestli do města přijedeš, hned tě budou považovat za poutníka a budou si tě všude všímat. Kdežto když půjdeš pěšky, budou si myslet, že jsi tu už byl a že jsi tu jen na krátké návštěvě.“

„A opravdu tu na mě počkáš?“

„Ano.“

„Jak dlouho?“

„Čtyři hodiny.“

„To je hodně krátká doba.“

„Uvědom si, že když se zdržíš déle, snadno tě odhalí. Smíš projít jen jednou ulicemi a prohlédnout si kábu. To stačí.“

Ájša měla pravdu. Mé rozhodnutí řídit se okolnostmi bylo také správné. Zvedl jsem se. Ájša ukázala na mé zbraně:

„Vypadáš docela jako domorodý Arab, zvláště když sis k vyjížďce nevzal holínky, ale naše sandály. Jenže — nosí snad Arab takovéhle zbraně? Nech tu svoji pušku a vezmi si místo ní moji.“

V prvním okamžiku jsem pocítil cosi jako nedůvěru, ale neměl jsem k ní žádný důvod. Proto jsem si vyměnil svou pušku za pušku šejkovy dcery a vystupoval jsem pak po svahu hory. Když jsem došel na vrcholek, viděl jsem před sebou mezi holými, pustými svahy ležet v údolí Mekku, vzdálenou asi půl hodiny cesty. Mohl jsem rozeznat pevnosti Džebel Šád a El Hárám. Hlavní mešita ležela v jižní části města.

Tam jsem také zamířil. Cestou mi bylo jako vojákovi, který už sice vybojoval několik menších šarvátek, ale najednou slyší dunění a hřmot veliké bitvy.

Šťastně jsem se dostal do města. Protože jsem si pamatoval polohu mešity, nemusel jsem se vyptávat na cestu. Domy, kolem nichž jsem kráčel, byly z kamene a ulice byly vysypány pískem z pouště. Po chvilce jsem už stál před velkou čtvercovitou stavbou mešity Bajt Alláh a pomalu jsem ji obešel. Její čtyři stěny tvořila řada sloupů, nad nimiž se zvedalo sedm minaretů. Napočítal jsem dvě stě čtyřicet kroků po délce a dvě stě pět kroků šířky. Protože jsem si chtěl vnějšek prohlédnout až později, vstoupil jsem jednou ze sedmnácti bran dovnitř. Seděl tu místní obchodník a prodával měděné láhve. „As-salám 'alajkum!“ pozdravil jsem ho důstojně. „Kolik stojí jedna taková láhev?“

„Deset piastrů.“

„Alláh žehnej tvým synům a synům tvých synů, neboť tvé ceny jsou mírné. Tady máš deset piastrů a já si vezmu jednu tvou láhev.“

Schoval jsem láhev a vstoupil do sloupořadí. Octl jsem se nablízku kazatelny a odložil jsem sandály. Nato jsem si prohlížel vnitřek svatyně. Asi uprostřed stála kába. Protože byla zcela pokryta černou hedvábnou látkou, poskytovala zvláštní podívanou. Ke kábě vedlo sedm dlážděných cest, oddělených sedmi trávníky. Vedle káby jsem viděl posvátnou studnu Zem-zem, z níž několik chrámových zřízenců čerpalo a rozdílelo vodu poutníkům. Celá svatyně nepůsobila nijak svatým dojmem. Nosiči břemen i nosítek tu pobíhali se svým nákladem sem a tam, pod sloupy seděli veřejní písaři a bylo tu dokonce vidět i prodavače ovoce a pečiva. U jedné z bran jsem mezi sloupořadím zahlédl jízdního velblouda, který tam venku právě poklekal, aby jeho pán mohl sestoupit. Velbloud byl podivuhodně krásné zvíře. Jeho majitel byl ke mně obrácen zády a dával právě pokyn sluhovi z mešity, ať mu u jeho hadžína počká. Toho všeho jsem si všímal jen tak bezděčně cestou k studni. Chtěl jsem si dát nejdřív naplnit láhev, musel jsem ale. chvíli čekat, než na mě přišla řada. Dal jsem malé spropitné, zavřel jsem láhev a znovu jsem ji uschoval. Otočil jsem se a — necelých deset kroků ode mne stál Abú Sajf.

Všemi údy mi projelo leknutí, ale naštěstí jsem neztratil duchapřítomnost. V podobných okamžicích člověk myslí a jedná desetkrát rychleji. Nedal jsem se na útěk, ale dlouhými kroky jsem se blížil k bráně, před níž ležel Abú Sajfův velbloud. Jen ten mě mohl zachránit. Byl to jeden z těch plavých hadžínů, jací se vyskytují v Šammárském pohoří.

Se svými sandály se už neshledám. Neměl jsem čas přinést si je, protože za zády se mi už ozval výkřik: „Ďaur, ďaur! Strážci svatyně, chyťte ho!“

Co se po tomto výkřiku dělo, bylo velkolepé. Neměl jsem čas ohlížet se, ale ani to nebylo zapotřebí. Tak jako tak jsem všechno věděl. Slyšel jsem za sebou dunění vodopádu, hučení vichřice, dupot a rykot tisícihlavého stáda. Teď už jsem

nedokázal kráčet pomalými kroky. Přelétl jsem nádvoří, proběhl sloupořadím a po třech schodech nahoru a zastavil se u velblouda, jehož nohy nebyly naštěstí spoutány. Jedinou ranou jsem odhodil sluhu a v nejbližším okamžiku jsem už seděl v sedle, revolver v ruce. Ale — poslechne mě zvíře? „A-o-ah! A-o-ah!“

Bohudíky! Při známém zvolání se hadžín zvedl a jako vítr uháněl pryč. Za námi práskal jeden výstřel za druhým — ani jsem si toho nevšímal. Jen vpřed, jen vpřed!

Kdyby byl velbloud jedním z těch tvrdohlavých zvířat, jaká se tak často vyskytují, byl bych už nadobro ztracen.

Za necelé tři minuty jsem byl za branami města a teprve teď, když jsem byl už v polovině svahu, jsem se odvážil ohlédnout. Tam dole se to hemžilo jezdci, kteří mě pronásledován'. Muslimové totiž ihned spěchali do nejbližších karavánserájů a tam nasedli na koně či velblouda, který se jim namanul.

Kam jsem se měl obrátit? K Ájše, kterou bych tím prozradil? A přece jsem ji musel varovat! Pobízel jsem hadžína ustavičnými výkřiky. Byl neuvěřitelně rychlý. Nahoře na pahorku jsem se ještě jednou otočil a zjistil jsem, že jsem v bezpečí. Nablízku mi byl už jen jediný jezdec, Abú Sajf. Zřejmě se právě jemu podařilo sednout na výtečného koně.

Jako blesk jsem přeletěl po úbočí dolů. Malekova dcera mě už zpozorovala. Když viděla, že sedím na hadžínovi a že jedu s větrem o závod, hned poznala, kolik uhodilo. Kvapně nasedla na svého velblouda a vzala za uzdu zvíře, na kterém jsem sem přijel.

„Kdo tě odhalil?“ volala na mě.

„Abú Sajf.“

„Alláh akbar! Ten ničema tě pronásleduje?“

„Je mi skoro v patách.“

„A ostatní?“

„Zůstali daleko vzadu.“

„Nejezdi tedy sem a prchej pořád rovně přes kopec i údolím.“

„Proč?“

„Uvidíš.“

„Musím nejdřív k tobě. Dej mi mou zbraň.“

Vjízdě jsme si vyměnili zbraně, dcera pouště však zůstala na místě a schovala se za skalní výběžek. Uhodl jsem, co zamýšlí: chtěla dostat Abú Sajfa mezi sebe a mne. Po několika okamžicích se objevil nahoře na návrší. Schválně jsem nechal svého velblouda klusat pomaleji a zjistil jsem, že Abú Sajf naopak zrychlil cval. Zatímco jsem šplhal do svahu, ujížděl dolů a pak údolím, aniž podle stop zjistil, že jsem tu před chvílí nebyl sám. Když jsem dosáhl vrcholku, ohlédl jsem se a spatřil jsem na výšině pod sebou ještě několik dalších pronásledovatelů. A moje průvodkyně se teď také pustila za mnou. Její záměr se zdařil: Abú Sajf se octl mezi námi, a protože Ájša nedržela už druhého velblouda za uzdu, ale nechala ho volně běžet, musel ji Abú Sajf při ohlédnutí pokládat za jednoho z mých pronásledovatelů.

Už jsem se neměl čeho bát. Protože ostatní se pořád víc a víc opožďovali, musel jsem dávat pozor jenom na to, aby nám Abú Sajf neunikl. Snažil jsem se tedy dostat z pahorkatého území do roviny, ale v opačném směru, nežli ležel tábor Atejbů. Přitahoval jsem svému hadžínovi víc a víc uzdu.

Tak to pokračovalo dobré tři čtvrtě hodiny, než jsem se konečně dostal do širé pouště. Snažil jsem se, aby byl Abú Sajf stále mimo dostřel. Ájša se právě dostala na úpatí pahorkatiny, ale v témž okamžiku jsem spatřil na posledním hřebenu ještě jednoho pronásledovatele. Jel zřejmě na výtečném velbloudu, protože vzdálenost mezi ním a námi se stále zmenšovala. Jeho zvíře bylo mnohem rychlejší nežli kůň Abú Sajfa,

Začínaly se mě zmocňovat obavy, ne o sebe samého, ale o mou průvodkyni. Tu jsem k svému údivu postřehl, že i další jezdec odbočuje stranou, jako by nás chtěl obloukem předjet. Ohlédl jsem se a pozorněji jsem se na něho zadíval. Je to možné? Malý chlapík na uhánějícím hadžínovi vypadal jako můj Halef. Jak se dostal k tomu zvířeti a sem, mezi mé pronásledovatele? Zadržel jsem svého velblouda a ještě jednou jsem si jezdce prohlídl. Ano, byl to Haief a nikdo jiný. Chtěl, abych ho poznal, a proto mával pažemi ve vzduchu, jako by chytal vlaštovky.

Zůstal jsem ted klidně na místě a vzal jsem do ruky pušku. Abú Sajf byl už tak blízko, že mě mohl slyšet.

„Rrrreee, Otče šavle!“ zvolal jsem na něho. „Zůstaň, kde jsi, nebo za tebou pošlu kulku!“

„Zůstat a nechytit tě, ty pse?“ křičel. „Zmocním se tě živého a dovezu tě do Mekky, ty hanobiteli svatyně!“

Nemohl jsem udělat nic jiného: namířil jsem a vystřelil. Abych ho neporanil, zacílil jsem na hruď jeho koně. Kůň se svalil a jezdec se octl pod ním; zvíře sebou ještě několikrát škublo a bylo po něm. Čekal jsem, že Abú Sajf bleskurychle vyskočí, ale nestalo se tak. Buď se poranil, anebo se jen tvářil, že je raněn, aby mě přilákal k sobě. Opatrně jsem se k němu rozjel a skoro současně se mnou dojela i Ájša. Abú Sajf ležel se zavřenýma očima v písku a nehýbal se.

„Efendi, tvoje střela předstihla moji,“ naříkala žena.

„Střílel jsem jen po jeho koni. Moje kulka Otce šavle nezasáhla. Ale snad si srazil vaz anebo se jinak poranil. Podívám se.“

Sestoupil jsem a prohlédl jsem si ho. Pokud neměl nějaké vnitřní zranění, byl jen omráčen. Šejkova dcera vytáhla svůj handžár.

„Co chceš udělat?“ zeptal jsem se rychle.

„Vzít si jeho hlavu.“

„To neuděláš, i já mám právo na Abú Sajfa.“

„Mé právo je starší než tvoje.“

„Ale mé je větší. Srazil jsem ho k zemi.“

„Zabiješ ho?“

„Co uděláš, když ho nezabiju, ale pustím ho nebo ho tu nechám ležet?“

„Tím se svého práva vzdáš; pak uplatním já své.“

„Nevzdám se ho.“
„Vezmeme tedy lupiče s sebou a teprve později rozhodneme, co s ním.“
Mezitím přispěchal i Halef.
„Má šá'alláh! Sidi, cos to učinil?“
„Řekni mi raději, jak ses tu octl?“
„Spěchal jsem za tebou.“

„To vidím. Vyjádři se podrobněji.“
„Sidi, víš, že mám hodně peněz. K čemu je nosit v kapse? Chtěl jsem si za ně koupit hadžína a šel jsem k obchodníkovi, který bydlí na jižním konci města. Hanne šla se mnou. Zatímco jsem si prohlížel jeho zvířata, strhl se venku velký povyk. Vyběhl jsem s obchodníkem ven a slyším, že nějaký ďaur zneuctil svatyni a prchá. Hned jsem si vzpomněl na tebe a za okamžik už jsem tě viděl ujíždět po návrší. Kdekdo se sběhl do dvora pro zvířata, na nichž by tě pronásledovali. Udělal jsem totéž a vzal jsem si tohoto hadžína. Ještě jsem přikázal Hanne, ať ujíždí do tábora a vypoví šejkovi, co se zběhlo. Obchodníkovi, který chtěl ještě dál smlouvat, jsem hodil předtím dojednanou cenu k nohám a jedu za tebou, abych tě dohonil. Ostatní zůstali pozadu. Teď mám tebe a hadžína taky.“
„A dostal jsi ho jistě hodně lacino.“
„O to se nebudeme přít, sidi. Pronásledovatelé jsou pořád nablízku; nemůžeme tu déle zůstat. Co uděláme s tímhle Otcem šavle a podvodu?“
„Přivážeme ho na volného velblouda a vezmeme ho s sebou. Jistě se vzpamatuje.“
„A kam prchneme?“
„Vím o místě,“ odpověděla Ájša, „a ty je také znáš, Halefe, můj otec ti o něm pověděl pro případ, že bys nás už nezastihl v táboře.“
„Myslíš jeskyni Atafrá?“
„Ano, Hanne by tě tam byla zavedla. Tuto jeskyni znají jenom Atejbové. Pojďte, pomozte mi zajatce svázat.“
Šest rukou docela snadno vyzvedlo Abú Sajfa na velblouda, který mě nesl z tábořiště do blízkosti Mekky. Všecko, co měl zajatec u sebe, vzala si k sobě Malekova dcera. Pak jsme nasedli a spěchali jsme k jihovýchodu. A tak jsem šťastně vyvázl z nebezpečí. Nemyslel jsem si, že bych ještě někdy Mekku viděl. Protože k tomu přece jen došlo, nechám si popis města a jeho pamětihodností na pozdější dobu. Cestou mi Halef vyčítal a vyčítal.
„Sidi,“ bědoval, „copak jsem ti neříkal, že svaté město nesmí navštívit žádný nevěřící? Málem bys byl přišel o život.“
„Proč jsi odmítl mou prosbu, když jsem tě žádal o vodu?“
„Protože jsem ti ji nemohl splnit.“
„Teď jsem si vodu přinesl sám.“
„Tys byl u svaté studny?“
„Podívej! Tohle je pravá voda ze studny Zem-zem!“
„Alláh karím, sidi! Teď jsi pravověrný, a dokonce i hádží! Do města nesmí žádný daur! Ale kdo má vodu ze studny Zem-zem, ten je hádží, a tedy i skutečný muslim. Neříkal jsem ti vždycky, že tě obrátím na pravou víru, ať chceš, nebo ne?“
Bylo to stejně směšné jako odvážné chápání celé situace. Ale uklidnilo alespoň muslimské svědomí mého milého Halefa, a tak mi ani nenapadlo vyvracet mu jeho názor.
Okolí Mekky je neobyčejně chudé na vodu, a kde je studna, tam je určitě kolem ní i nějaká vesnice nebo alespoň dočasné tábořiště. Takovým místům jsme se museli vyhýbat, a tak se stalo, že jsme se navzdory vedru za celý den nezastavili, dokud jsme se nedostali do končin s mnoha rozervanými skalisky. Následovali jsme šejkovu dceru přes suť a oblázky mezi mohutnými balvany, až jsme vstoupili do skalní rozsedliny, která byla dole široká jen natolik, že tudy mohl projít velbloud.
„To je jeskyně Atafrá,“ řekla Ájša. „I zvířata mohou dovnitř, když jim sundáme sedla.“
„Zůstaneme zde?“ zeptal jsem se. „Ano, dokud nepřijde otec.“
„A přijde?“
„Jistěže. Hanne mu podala zprávu o všem, co se stalo. Když někdo z Atejbů nepřijde do tábora, hledáme ho zde v jeskyni. Sestupte a následujte mě!“
Abú Sajf se vzpamatoval, ale za celou dobu, co jsme jeli, nevydal ze sebe ani hlásku a měl oči zavřené. Zanesli jsme ho do jeskyně.
Když jsme pronikli dále do jeskyně, ukázalo se, že se rozšiřuje a posléze vytváří prostor, kam se vejde čtyřicet až padesát lidí a zvířat. Hlavní výhodou této jeskyně bylo, že se vzadu nahromadila voda. Když jsme zajatce i zvířata umístili v bezpečí, ohlíželi jsme se nahoře po trávě nazývané ratam, která má tu dobrou vlastnost, že čerstvá a zelená hoří stejně dobře jako suchá. To jsme ovšem pomýšleli na noc, protože ve dne jsme nesměli zapálit oheň, kouř by totiž mohl náš úkryt velmi snadno prozradit.
Nemuseli jsme se však obávat, že nás tu někdo najde. Jeli jsme sem většinou po kamenité půdě, takže po naší stopě nemohl nikdo jít.
Když jsem si prohlížel tašku u sedla Abú Sajfa, učinil jsem pozoruhodný objev: obsahovala peníze, a to značnou částku.
Naši velbloudi byli unaveni, my rovněž. Pouta našeho zajatce byla pevná, mohli jsme tedy spát — přesněji řečeno, střídali jsme se s Halefem na stráži. Chci se ještě zmínit o tom, že jsem v jedné pokrývce, srolované na hřbetě velblouda vypůjčeného od Atejbů, našel i své vysoké holínky a hned jsem si je obul.
Uplynuly poslední hodiny dne a nastala noc. Když se rozednívalo, byl jsem právě na stráži. Náhle jsem zaslechl

nablízku šelest. Vyhlédl jsem a spatřil jsem opatrně se plížícího muže — byl to jeden z Atejbů. Vyšel jsem ven.

„Díky Alláhovi, že tě zase vidím, efendi!“ pozdravil mě. „Šejk mě poslal napřed, abych vypátral, jestli jste zde. Ted se nemusím vracet, budou už podle toho vědět, že jsem vás tu zastihl.“

„A kdo myslíš, že je tu se mnou?“

„Tvůj sluha Halef, šejkova dcera a možná i zajatý Abú Sajf.“

„Jak jsi to poznal?“

„Efendi, to není těžké uhodnout. Hanne se vrátila do tábora s oběma velbloudy sama a vyprávěla, že jsi byl v Mekce a že jsi uprchl. Malekova dcera byla na vyjížďce s tebou a jistě tě neopustila, třebaže ses dopustil velkého hříchu. Halef jel za tebou a za pahorkem našli naši zvědové zastřeleného koně Abú Sajfova, avšak jeho samotného nikoli. Byl tedy také s vámi.“

„Kdy přijde šejk?“ ptal jsem se.

„Možná ještě dřív, nežli uplyne hodina.“

„Pojď tedy dovnitř.“

Vstoupil, neuznal zajatce za hodná pohledu a ihned ulehl k spánku. V stanovené době se u jeskyně objevila malá karavana. Složili náklad a dopravili jej do jeskyně. Čekal jsem, že od šejka uslyším předhůzky. Ale první jeho otázka zněla:

„Zajal jsi Abú Sajfa?“

„Ano.“

„Je zde?“

„Ano, zdráv a nezraněný.“

„Budeme ho tedy soudit.“

Nežli bylo všecko uspořádáno, nastalo poledne. Teď mělo dojít k soudu. Předtím jsem však měl s Halefem zajímavou rozmluvu. „Sidi, dovol mi otázku,“ prosil. „Mluv!“

„Není-liž pravda, ty víš všecko, co bylo sepsáno v smlouvě o mně a Hanne?“

„Všecko.“

„Kdy tedy musím Hanne vrátit?“

„Jakmile ukončíš pouť do Mekky.“

„Ale já jsem ji doposud neukončil.“

„Co ti ještě chybí?“

„Celkem vzato nic, protože v Mekce jsem vykonal všecky obřady, šlo to tuze rychle. Ale rád bych si svou ženu ponechal, a tak mi napadlo, že správný hádží musí vykonat také pouť do Medíny.“

„To je pravda. Co tomu říká Hanne?“

„Sidi, má mě ráda. Věř tomu — sama mi to řekla.“

„A ty ji máš taky rád?“

„Moc rád. Není snad psáno, že Alláh vyňal Adamovi žebro a stvořil z něho Evu? Pod žebry leží srdce, a proto mužovo srdce ustavičně dlí u ženy.“

„Ale co na to řekne šejk Malek?“

„Právě to mi dělá starosti, sidi.“

„Nic jiného tě už nesouží?“

„Ne.“

„A já? Co na to mám říci já?“

„Ó, ty mi dáš své svolení, protože já tě přece neopustím, dokud mě budeš chtít u sebe.“

„Jenže tvou ženu bych s sebou nemohl vláčet po světě, uvaž to!“

„To jistě ne. Pojedu s tebou a Hanne nechám u jejího kmene, dokud se nevrátím.“

„Halefe, to je oběť, kterou po tobě nežádám. Ale protože se máte tak rádi, musíš udělat všecko, co je v tvých silách, aby sis mohl Hanne ponechat. Snad se dá šejk uprosit, abys ji nemusel vracet.“

„Sidi, nevrátím ji už, i kdybych s ní musel uprchnout. Ó, ona ví, že jsem Hádží Halef Omar ben Hádží Abú '1 Abbás ibn Hádží Dawúd al Gosara, a šla by se mnou až na konec světa.“

S tímto sebevědomým výrokem malý Halef pyšně odcházel. Mezitím se utvořil kruh, do jehož středu byl přinesen Abú Sajf. Byl jsem vyzván, abych se soudu účastnil, a posadil jsem se tedy vedle šejka Maleka.

„Efendi,“ začal šejk, „slyšel jsem tě tvrdit, že máš na tohoto muže právo, a vím, že je to pravda. Chceš nám ho odstoupit, anebo chceš s námi hlasovat o jeho osudu?“

„Budeme s vámi hlasovat, já i Halef, protože také on má právo mstít se Abú Sajfovi.“

„Sejměte zajatci pouta!“

Abú Sajf byl zproštěn svých pout, ale zůstal nehybně ležet, jako by byl mrtev.

„Abú Sajfe, povstaň před těmito muži a odpovídej se ze svých činů!“ poručil šejk.

Zajatec však zůstal ležet, ani brvou nehnul.

„Ztratil řeč, vidíte to, mužové? Proč s ním tedy mluvit. Abú Sajf ví, co učinil, a my to víme také. K čemu mnoho slov a otázek? Pravím, že musí zemřít a být potravou šakalům, hyenám a supům. Kdo se mnou souhlasí, nechť to přede všemi řekne.“

Všichni souhlasili. Jenom já jsem chtěl pronést své veto, ale zabránila mi v tom neobyčejná příhoda. Při šejkových posledních slovech se zajatec náhle vzpřímil, prolétl jako blesk mezi dvěma strážci a vyrazil k východu.

Zazněly zděšené výkřiky, pak se všichni pustili za ním. Já jediný jsem zůstal v jeskyni. Abú Sajf se jistě neobyčejně provinil, podle zákonů pouště si mnohokrát zasloužil smrt, ale já jsem přesto nemohl hlasovat pro takový trest. Snad se

mu podařilo uniknout. Ovšem, pak jsme nesměli zůstat v jeskyni ani o hodinu déle.

Dlouho jsem zůstal sám. První se vrátil starý šejk. Opozdil se za ostatními, mladšími muži.

„Proč jsi ho nepronásledoval, efendi?“ ptal se mě.

„Protože tvoji stateční mužové ho chytí i bez mé pomoci. Nemyslíš, že ho zase přivedou zpět?“

„Nevím, Abú Sajf je proslulý tím, jak umí utíkat, a když jsme vyběhli před jeskyni, byl už pryč, jako by se do země propadl. Jestli ho nechytíme, musíme uprchnout, protože ted o jeskyni ví.“

Pozvolna se muži vraceli. Neviděli Otce šavle utíkat ani nenašli jeho stopu. Později přišel Halef, poslední se vrátila Ájša. Viděl jsem, že se jí chřípí zachvívá hněvem. Ukázalo se, že nikdo uprchlíka neviděl. Chodba byla úzká, najednou tudy nemohlo běžet více lidí, jen jediný pronásledovatel, Abú Sajf tedy zřejmě získal náskok a na kamenité půdě venku bylo snadné ztratit stopu.

„Slyšte, mužové,“ řekl šejk Malek, „uprchlík prozradí naši jeskyni. Vydáme se okamžitě pryč, anebo se ještě pokusíme dohonit ho na našich zvířatech? Když v kruhu objedeme celý kraj, je docela dobře možné, že ho objevíme.“

„Nebudeme utíkat, budeme ho hledat,“ běsnila jeho dcera.

Ostatní souhlasili.

„Dobrá, vezměte tedy své velbloudy a následujte mě! Kdo uprchlíka přivede — živého nebo mrtvého — dostane velkou odměnu!“

Tu předstoupil Halef.

„Odměnu jsem už získal já. Venku leží Otec šavle. Je mrtev.“

„Je mrtvý?“ zvolal šejk radostně překvapen. „Chceš tím říci, že jsi ho sám zabil?“

„Ano,“ odpověděl Halef hrdě.

„Kde jsi ho dohonil? Mluv!“

„Věz, šejku, že můj sidi je mistrem v boji i v odkrývání všech druhů stop. Naučil mě nacházet stopy v písku, v trávě i na skalách a ukázal mi také, jak je nutno uvažovat při pronásledování uprchlíka. Vyrazil jsem za Abú Sajfem z jeskyně první, ale už jsem ho neviděl. Nejdřív jsem vyběhl doleva po svahu vzhůru, pak jsem sběhl vpravo dolů, a když jsem nikde neviděl ani jedinou stopu, napadlo mi, že Abú Sajf se mohl chytře schovat, hned jak vyběhl z jeskyně. A tak jsem pátral mezi balvany a našel jsem ho. Došlo ke krátkému boji, pak jsem mu vrazil nůž do srdce. Ukážu vám jeho mrtvolu.“

Zůstal jsem opět v jeskyni, ale ostatní vyběhli za Halefem, aby se podívali na mrtvého Abú Sajfa.

„Co si žádáš jako odměnu?“ zeptal se šejk Malek statečného malého hrdiny.

„Přicházím z daleké země, kam se už asi nevrátím,“ zněla odpověď. „Jestli mě pokládáš za hodná toho, abych se stal jedním z členů tvého kmene, přijmi mě mezi vás.“

„Chceš se stát Atejbem? Co tomu říká tvůj efendi?“

„Souhlasí. Viď, sidi?“

„Ano,“ ujal jsem se slova. „Připojuji se k jeho prosbě.“

„Pokud jde o mne, souhlasil bych okamžitě,“ pronesl šejk. „Musím se však nejdříve zeptat svých lidí; přijmout mezi sebe cizince, to je důležitá věc a vyžádá si mnoho času. Máš zde nablízku příbuzné?“

„Ne.“

„Pronásleduje tě někdo krevní mstou?“

„Ne.“

„Jsi sunnita nebo ši‘ita?“

„Jsem sunnita.“

„Neměl jsi ještě ženu ani dítě?“

„Ne.“

„Jestli je tomu tak, můžeme se ihned mezi sebou poradit.“

„Poraďte se ještě o jedné věci!“ požádal Halef kvapně.

„O čem?“

„Sidi, nechtěl bys mluvit místo mne?“

Zvedl jsem se a zaujal jsem pokud možno důstojnou pozici. Poté jsem začal:

„Slyš moje slova, ó šejku, a Alláh nechť otevře tvé srdce, aby do něho vešla a nalezla souhlas. Jsem Kara ben Nemsí, emír mezi učenci a hrdiny Evropy. Přišel jsem do Afriky a do těchto končin, abych poznal jejich obyvatele a vykonal velké činy. K tomu jsem potřeboval sluhu ovládajícího všecka nářečí západní i východní, chytrého, moudrého, takového, který se nebojí lva, pantera ani člověka. Nalezl jsem tohoto muže zde. Je to Hádží Halef Omar ben Hádží Abú 'l Abbás ibn Hádží Dawúd al Gosara a byl jsem s ním nadmíru spokojen. Je silný jako kanec, věrný jako chrt, chytrý jako fenek a rychlý jako antilopa. Bojovali jsme v zákeřném šotu, probořili jsme se tam, a přece jen jsme se zachránili. Donutili jsme k poslušnosti zvířata v poli i v poušti, vzdorovali jsme zlému samumu, ano, pronikli jsme až na hranice Núbie a osvobodili jsme zajatkyni, nejkrásnější květinu všech květin, z moci jejího trýznitele. Přišli jsme pak do Bilád el Arab, a co jsme tu zažili, to už jsme vám vyprávěli a toho jste byli částečně svědky i sami. Halef pak jel s Hanne, tvou vnučkou, do Mekky. Stala se naoko jeho ženou a on podpisem stvrdil, že ji zase vrátí. Avšak Alláh naklonil jejich srdce k vzájemné lásce, takže se už nikdy nechtějí odloučit. Ty jsi Hádží Malek ibn Achmed Chálid ben Abú 'l Alí Abú Abd el Latif el Hanífí, moudrý a statečný šejk těchto Atejbů. Jistě uznáváš, že takového průvodce jako Halef nerad propouštím. Ale přeji si, aby byl šťastný, a proto tě prosím, abys ho přijal do kmene Atejbe a roztrhal smlouvu, v níž ti slibuje vrátit Hanne. Vím, že mi moji prosbu splníš, a až se někdy vrátím do své vlasti, budu šířit tvou slávu i slávu tvého kmene po celém Západu. In šá'lláh!“

Všichni mě pozorně poslouchali. Malek odpověděl:

„Efendi, vím, že jsi slavný hrdina z kmene Nemsí, třebaže vaše jména jsou krátká jako břit ženské dýky. Vytáhl jsi do

světa jako sultán, který nepoznán vykonává slavné činy, a přesto si o tvých hrdinských skutcích budou vyprávět i děti našich dětí. Hádží Halef Omar je u tebe jako vezír, jehož život náleží jeho sultánovi. Přišli jste do našich stanů. Je to pro nás velká pocta. Milujeme tebe i jeho — a naše hlasy se spojí a prohlásí tvého sluhu za syna našeho kmene. Promluvím s Hanne, a jestliže chce u něho zůstat, roztrhám smlouvu, jak jsi o to žádal — vždyť Hádží Halef .Omar je statečný bojovník, který zabil Abú Sajfa, zloděje a lupiče. Teď mi však dovol, abychom uspořádali hostinu, oslavili smrt zlého nepřítele, a pak se důstojně poradili. Třebaže jsi jiné víry než my, jsi náš přítel a bratr. In šá'lláh!“

12 NA TIGRIDU

„Hrozný jim bude Hospodin; neboť způsobí, aby zhubeněli všickni bohové země. I bude se jemu klaněti každý z místa svého, všickni ostrovové národů. Neboť vztáhne Hospodin ruku svou na půlnoc, a zhubí Asýrii, a obrátí Ninive v pustinu, a v suchost jako poušť. I budou uprostřed něho lehati stáda, všecky šelmy národů, pelikán i výr, na makovicích jeho nocovati budou; hlas jejich zníti bude na okně, pustina se ukáže na veřeji, když nepřítel cedroví jeho obnaží. Takovéť bude město plesající, kteréž sedí bezpečně, říkajíc v srdci svém: Já jsem, a kromě mne není žádného více. Jakť jest přišlo na zpustošení, učiněno peleší šelmám! Kdožkoli půjde skrze ně, čekati bude a zmítati rukou svou.“

Na tato slova proroka Sofoniáše jsem si vzpomněl, když jsme už za soumraku přistávali s naším člunem na pravém břehu Tigridu. Celá krajina po obou březích je jedno jediné pohřebiště, velké, nezměrné, pusté. Trosky starého Říma a Atén ozařuje slunce, památky starého Egypta se tyčí k nebi jako obrové. Hovoří srozumitelnou řečí o moci, bohatství i smyslu pro umění u těch národů, které je zbudovaly. Avšak zde, na řekách Eufratu a Tigridu, jsou jen divoké rozvaliny, přes něž beduín přejede, aniž si jich vůbec všimne a aniž tuší, že pod kopyty jeho koně leží pohřbeny jásavé výkřiky i vzdechy několika tisíciletí. Kde je věž, kterou stavěli lidé v zemi Sinear, když si řekli: Pojďme a zbudujme město a věž, jejíž vrcholek by sahal až k nebesům, aby se naše jméno proslavilo! — Město i věž vystavěli, ale nyní je tu pustina. Chtěli, aby se jejich jméno obestřelo slávou, ale jména národů, které toto město postupně obývaly a ve věži sloužily svým bohům, jména knížat a místodržitelů, kteří se zde brodili ve zlatě i v krvi miliónů, ta už zanikla.

Jak jsem se ale octl na Tigridu a v parním člunu, který nás dovezl až k peřejím Kelábu?

Táhl jsem s Atejby až do pouště Ed Dahna, protože po svém útěku z Mekky jsem se nemohl odvážit pobytu v západních končinách země. Blízkost Maskatu mě zlákala k návštěvě tohoto města. Navštívil jsem je sám, bez doprovodu, prohlédl jsem si věžaté hradby, opevněné ulice, mešity i portugalské kostely, obdivoval jsem i beludžistánskou tělesnou stráž imámovu a konečně jsem se posadil do jedné otevřené kavárny, abych si tu pochutnal na šálku kišry. Je to nápoj, který se připravuje ze slupek kávových zrn a je kořeněn skořicí a hřebíčkem. Náhle mi zaclonila výhled postava u vchodu. Vzhlédl jsem a viděl jsem před sebou muže, který opravdu stál za podrobnější prohlídku.

Vysoký, šedivý cylindr seděl na hubené, dlouhé hlavě, na níž se vlasy vyskytovaly asi tak vzácně jako stromy na poušti. Neobyčejně široká ústa s tenkými rty se postavila do cesty nosu, ostrému, dlouhému a snažícímu se zřejmě proniknout až k bradě. Tenký holý krk čněl z širokého, přeloženého, bezvadně vyžehleného límce košile. A pak přišla šedá kostkovaná kravata, šedá kostkovaná vesta, šedý kostkovaný kabát a šedé kostkované kalhoty, stejné kamaše a šedivé střevíce. Šedě kostkovaný muž držel v pravé ruce cosi, co se tuze podobalo motyce, a v levici dvouhlavňovou pistoli. Z kapsy mu zvědavě čouhaly složené noviny.

„Verin kahve — dejte kávu!“ řekl skřípavým hlasem.

Posadil se na seniji, která vlastně sloužila jako stůl, jíž však neznamy použil jako židle. Dostal kávu, přičichl k ní, vylil obsah šálku na ulici a postavil šálek na zem.

„Verin tütüm — dejte tabák!“ poručil zase.

Dostal už zapálenou dýmku, zadýmal, vypustil kouř nosem, odplivl a hodil dýmku vedle šálku.

„Verin…“ Chvíli uvažoval, ale na turecké slovo ne a ne si vzpomenout, a arabsky asi vůbec nerozuměl. Proto krátce zavrčel: „Verin rostbíf!“

Kahveci mu nerozuměl.

„Rostbíf!“ opakoval cizinec a grimasou i všemi deseti prsty naznačoval jídlo.

„Kebáb!“ pomohl jsem hostinskému, a ten hned zmizel za dveřmi, aby pokrm připravil. Jsou to malé čtvercovité kousky masa, opečené nad ohněm na rožni.

Ted si šedě kostkovaný muž povšiml i mne.

„Arab?“ zeptal se.

„Ne.“

„Turek?“

„Ne.“

Se zájmem ted povytáhl obočí.

„Angličan?“

„Ne. Jsem Němec.“

„Němec? Co děláte tady?“

„Piju kávu.“

„Věry well! Čím jste?“

„Spisovatel.“

„Ach! Co děláte v Maskatu?“

„Jen to tu prohlížím.“

„A dál?“

„To ještě nevím.“

„Peníze — máte dost?“

„Ano.“
„Vaše jméno?“
Představil jsem se mu. Otevřel ústa, až bylo vidět velké bílé zuby. Obočí se povytáhlo ještě výš a nos jako by byl zvědavý na to, co ta ústa pod ním povědí. Angličan sáhl do šosu svého kabátu, vytáhl zápisník, listoval v něm, pak povstal, smekl klobouk a uklonil se mi:
„Welcome, sir! Znám vás!“
„Vy že mě znáte? Smím se ptát odkud?“
„Můj přítel — Sir Emery Bothwell. Člen Travellers Club, London, Near-Street 47.“
„Opravdu? Vy znáte sira Emeryho? Kdepak je teď?“
„Cesty — sem a tam — nevím. Vy jste byli spolu v Alžíru?“
„Ovšem.“
„Střílet lvy?“
„Ano.“
„Pak poušť — honili jste lupiče?“
„Ano, ovšem.“
„Teď máte čas?“
„Hm! Proč se mě ptáte?“
„Četl jsem hodně — Babylón — Ninive — vykopávky — vyznavači ďábla. Chci tam — taky vykopávky — fowlingbull — darovat — Britské muzeum. Arabsky neznám ani slovo — chci lov. Když vy pojedete s sebou — zaplatím dobře, moc, moc.“
„Vaše jméno, prosím?“
„Lindsay, David Lindsay—titul ne—není třeba—jen sir David Lindsay.“
„Opravdu se chystáte k Eufratu a Tigridu?“
„Yes. Mám parní člun — proud — jedu proti — vystoupím — člun čeká, nebo zpátky do Bagdádu — nakupuju koně, velbloudy — cesta, lov, vykopávky, dar pro Britské muzeum. A pak vyprávět — v Travellers Club. Tak pojedete — se mnou?“
„Nejradši cestuju sám.“
„Rozumím, rozumím. Když vám nebude po chuti, můžete hned pryč — zaplatím, dobře, moc zaplatím — ale jeďte spolu.“
„Kdo ještě pojede?“
„Koho vy řeknete. Já bych nejradši — já, vy, jeden sluha, druhý sluha.“
„Kdy odjíždíte?“
„Pozítří — zítra — dneska — hned!“
To byla nabídka, že lepší se mi nemohla naskytnout. Nerozmýšlel jsem se dlouho a svolil jsem. Moudře jsem si však vymínil, že kdykoli se mi zlíbí, mohu si jít svou cestou. Sir David mě vedl do přístavu, kde kotvil nádherný malý člun, a já jsem v půlhodině zjistil, že jsem si nemohl přát lepšího společníka, nežli byl tenhle Angličan. Chtěl střílet lvy a všecky možné divoké šelmy, chtěl navštívit sektu vyznavačů ďábla a stůj co stůj najít při vykopávkách fowlingbulla, jak on říkal, okřídleného býka, kterého by daroval Britskému muzeu. Byly to samé dobrodružné plány, a právě proto jsem s nimi souhlasil. Na svých cestách jsem se už potkal s podivnějšími pavouky, nežli byl tenhle David Lindsay.
K Atejbům jsem se už bohužel nemohl vrátit. Pro mé věci musel dojet posel a dát Halefovi zprávu, kam se chystám. Když se posel vrátil, vyprávěl mi, že Halef pojede ještě s jedním Atejbem po souši k Šammárům, arabskému kmeni, s nímž má vyjednávat o tom, zda přijmou Atejby mezi sebe. Vezme si mého hadžína; však prý mě už někde najde.
Zpráva mě potěšila. Dokazovala mi, že si Halef získal obzvláštní šejkovu důvěru, když si ho vyhlédl k tomuto úkolu. Jeli jsme tedy Perským zálivem, prohlédli jsme si Basru i Bagdád a pak jsme proti proudu dorazili po Tigridu na místo, kde jsme dnes zakotvili.
Nad naším přístavištěm ústil do Tigridu Záb el Asfal a břehy byly po obou stranách hustě pokryty bambusovou džunglí. Jak jsem už řekl, nastávala noc. Lindsay přesto trval na tom, abychom si na břehu postavili stany. Neměl jsem k tomu mnoho chuti, ale nemohl jsem ho nechat samotného, následoval jsem ho tedy. Posádku člunu tvořili čtyři muži, měli se zítra ráno i s člunem vrátit do Bagdádu. Angličan mocí mermo chtěl, abychom celý náklad, i čtyři koně, které koupil v Bagdádu, vyložili z člunu už teď večer. Neradil jsem mu to.

„Bylo by lepší, kdybyste to nechal na ráno, sire Davide,“ varoval jsem ho.
„Proč?“
„Protože ráno za denního světla nám to půjde rychleji od ruky.“
„Večer taky — zaplatím dobře!“
„I my i koně jsme na člunu bezpečnější nežli na pevnině.“
„Tady jsou zloději — lupiči — vrazi?“
„Arabům není co věřit. Ještě jsme se tu nezařídili.“
„Věřit ne — zařídit se, to ano. Naše pušky — dobré pušky. Ničema přijde — zastřelíme.“
Nedal si svůj úmysl vymluvit. Byli jsme s prací hotovi až za dvě hodiny. Postavili jsme dva stany a mezi nimi a břehem jsme uvázali koně. Po večeři jsme šli spát. Měl jsem první hlídku, oba sluhové druhou a třetí, Lindsay poslední. Byla překrásná noc, před námi šuměly vlny široké řeky, za námi se zvedaly výšiny Džebel Chánuk. Hvězdnatá obloha se třpytila, bylo dosti světlo, ale země, na níž jsem stál, byla pro mne přesto záhadou. Její minulost se podobala vlnám Tigridu, ztrácejícím se kdesi ve stínech džungle. S Asýrií, Babylónií a Chaldejí jsou spojeny vzpomínky na velké národy

a obrovská města, ale tyto vzpomínky jsou jako mlhavý sen, na jehož podrobnosti jsme už zapomněli.

Když mi skončila hlídka, probudil jsem sluhu a patřičně jsem ho poučil. Jmenoval se Bill, byl to Ir a působil dojmem, že jeho svaly jsou aspoň třicetkrát silnější nežli jeho duch. Na moje připomínky neodpovídal, jen se šklíbil. Pak začal přecházet sem a tam. Usnul jsem.

Probudil jsem se, ale ne dobrovolně. Kdosi mnou třásl. Přede mnou stál Lindsay ve svém šedém kostkovaném obleku, který nemínil odložit ani na poušti.

„Sire, vstávat!“

Rovnýma nohama jsem vyskočil a ptal jsem se:

„Stalo se něco?“

„Hm — ano!“

„Co?“

„Nepříjemné!“

„Ale co vlastně?“

„Koně! Pryč!“

„Koně? Utrhli se?“

„Nevím.“

„Byli ještě tady, když jste přebíral stráž?“

„Yes!“

„Ale hlídal jste přece?“

„Yes!“

„A kde?“

„Tam!“

Sir David ukázal na osamělý pahrbek, dosti vzdálený od našich stanů.

„Tam? Proč tam?“

„Tam jsou jistě trosky — šel jsem — pro fowlingbulla.“

„A když jste se ted vrátil, byli koně pryč?“

Vyšel jsem ze stanu a prohlédl jsem si kůly. Konce opratí na nich ještě visely: kdosi koně odřízl.

„Neutrhli se, byli ukradeni,“ prohlásil jsem.

Lindsay složil rty do obdélníku, v svou obvyklou grimasu, a spokojeně se smál.

„Kdo ukradl?“

„Zloději.“

Angličan se zatvářil ještě radostněji.

„Věry well, zloději — kdo — jména?“

„Jak to mám vědět?“

„Vy nemůžete vědět, já nemohu vědět — krásné, krásné — dobrodružství!“

„Od krádeže neuplynula ještě ani hodina. Počkejme ještě pět minut, pak se rozední natolik, že najdeme stopy.“

„Krásné — výborné! Vím, byl jste lovec v prérii — najdeme stopy — půjdeme — střelíme — krásné dobrodružství, radost — zaplatím dobře, zaplatím moc!“

Vešel do svého stanu, aby vykonal přípravy, které pokládal za nutné. Zůstal jsem venku a po chvilce jsem v šeru rozednívání našel stopy šesti mužů. Sdělil jsem to Lindsayovi.

„Šest? Kolik bude nás?“

„Jen dva. Dva musí zůstat u stanů a taky člun tu zůstane, dokud se nevrátíme.“

„Yes. To poručíme, a pak pryč.“

„Umíte dobře běhat, anebo mám s sebou vzít Billa?“

„Bill? Ne! Proč jsem tady? Dobrodružství! Běhám dobře — běhám jako jelen!“

Když jsme vydali patřičné rozkazy, hodil si Lindsay přes rameno záhadnou motyku a ručnici a následoval mě. Šlo o to, abychom zloděje dohonili dřív, nežli se pnpojí k větší skupině, a tak jsem vykročil velmi rázně. Dlouhé, kostkované nohy mého průvodce statečně ubíhaly se mnou. Byla to radost, rázovat s ním.

Bylo právě jaro. Země kolem nebyla proto pustá, ale podobala se louce, jen květiny z ní nevyrážely jednotlivě, ale v celých trsech. Nedošli jsme daleko a už jsme měli kalhoty žlutě zbarveny pylem. Protože rostliny dosahovaly dost velké výšky, byla tu stopa velmi znatelná. Přivedla nás posléze k malé říčce, stékající z Džebel Chánuk, velmi rozvodněné. Na břehu se stopa ztrácela v místě rozdupaném koňskými kopyty. Zevrubnější prohlídka ukázala, že je tu deset koňských stop, ne čtyři. Zloději sem na koních nejeli, běželi pěšky, a zde měli uschována i svá vlastní zvířata.

Lindsay se zatvářil nespokojeně:

„Já se zlobím — moc se zlobím!“

„Proč?“

„Nechytíme, už je nechytíme!“

„Proč?“

„Mají teď koně — všichni — my jen utíkáme.“

„To nevadí! Přesto je dohoníme, když vydržíte běžet. Ale ani to není hlavní. Člověk se nesmí jen dívat, musí i přemýšlet.“

„Dobře. Přemýšlet.“

„Našli ti lidé naše tábořiště náhodou?“

„Hm.“

„Možná ano, možná ne. Zdá se mi, že zloději mohli náš člun sledovat po břehu, vždyť večer co večer přistával. Jestli je tomu tak, vede jejich stopa na západ jen prozatím, protože musí přes řeku a s cizími koni se toho při vysoké vodě neodváží."

„Aha — oklika?"

„Ano, musí oklikou. Najdou si někde brod nebo lepší přechod a pak se dají původním směrem."

„Dobře, krásně — moc dobře!"

Shodil šaty a vstoupil na břeh.

„Sire Davide, jste opravdu dobrým plavcem?"

„Yes."

„Není to zde tak naprosto bezpečné, zejména když si nechcete smočit šaty. Udělejte si z nich nad hlavou turban!"

„Dobře — moc dobře — udělám!"

I já jsem si ze svých šatů složil dutý balík a posadil jsem si jej na hlavu. Pak jsme šli do vody. Angličan uměl opravdu dobře plavat, stejně dobře jako utíkat. Přeplavali jsme šťastně řeku a znovu jsme se oblékli.

Lindsay se zcela svěřil mému velení. Uběhli jsme asi tak dvě anglické míle na jih a pak jsme odbočili k západu, kde jsme se mohli z návrší rozhlédnout daleko po kraji. Kam oko dohlédlo, nikde ani živáčka.

„Nothing! — Nic — nikdo — zlá věc!"

„Hm, taky nic nevidím!"

„Co když jste se zmýlil. Co pak?"

„Pak máme pořád ještě čas pronásledovat zloděje tam u říčky. A nevrátím se, dokud zas koně nedostanu zpátky."

„Já taky ne."

„Ne, vy musíte zůstat u svého člunu a ostatního majetku."

„Majetek! Ech! Zmizí majetek, koupím jiný majetek — dobrodružství zaplatím dobře, zaplatím rád!"

„Stůjte!" přerušil jsem Lindsaye. „Nehýbe se tamhle něco?"

„Kde?"

Ukázal jsem paží směr. Lindsay vykulil oči, otevřel ústa — chřípí se mu chvělo.

„Dobře — vidím to taky."

„Blíží se to k nám."

„Yes. Když lupiči — střílím — střílím — bez milosti!"

„Zdá se, že to jsou opravdu oni!"

„Yes. Souhlasí."

„Čtyři jdou pěšky a šest jede na koních."

„Hm! Jste dobrý lovec — sir Emery moc vyprávěl — pravda, samá pravda — vy a já dál spolu — zaplatím dobře, zaplatím moc!"

„Umíte dobře střílet?"

„Hm, dost dobře."

„Tak pojďte! Musíme ustoupit, aby nás nezpozorovali. Naše tábořiště leží dole mezi návrším a řekou. Pojďme ještě asi deset minut směrem na jih: tam se návrší svažuje k vodě tak blízko, že nám naši protivníci neuniknou."

Spěchali jsme tedy co nejrychleji zase dolů a brzy jsme se dostali k místu, které jsem označil. Říčka byla zarostlá bambusem a rákosím, při úpatí svahu jsme viděli mimózy a vysoký pelyněk. Měli jsme dost příležitosti skrýt se tu.

„Co teď?" ptal se Angličan.

„Skryjete se zde v rákosí a necháte zloděje klidně přejít kolem. Já se skrčím u východu z této soutěsky za mimózami, a až se zloději octnou uprostřed, oba dva vystoupíme z úkrytu. Střílet budu jen já sám, protože se tu asi dokážu lip zařídit podle okolnosti. Vy použijete svou pušku jen na můj zvláštní pokyn, anebo když se octnete ve vážném nebezpečí."

„Well — dobře, moc dobře — krásné dobrodružství!"

Ztratil se v rákosí a také já jsem si vyhledal své místečko. Po chvíli jsme zaslechli údery kopyt. Přejeli kolem Lindsaye, ani se neohlédli. Nic netušili. Viděl jsem pak, jak Angličan pomalu vystupuje z rákosí. Vystoupil jsem také. V témž okamžiku Arabové zastavili koně. Přes rameno mi visela puška, v ruce jsem držel jen opakovačku.

„As-salám 'alajkum!" řekl jsem.

Přátelský pozdrav zloděje zmátl.

„Walajk…," odpověděl jeden z nich. „Co tu děláš?"

„Čekám na své bratry, kteří mi mají pomoci."

„Pomoci? Jak to?"

„Vidíš, že nemám koně. Jak se dostanu přes poušť? Ty máš čtyři koně nazbyt. Neprodáš mi jednoho?"

„Žádného koně neprodáme."

„Slyším, že jsi miláček Alláhův. Nechceš koně prodat jenom proto, že ti tvé dobré srdce přikazuje, abys mi ho daroval."

„Alláh nechť uzdraví tvůj rozum! Ani mi nenapadne, abych ti dal koně!"

„Ó ty ztělesněná dobrosrdečnosti, tobě se dostane čtyřnásobných radostí v ráji, protože mi zřejmě nechceš darovat jen jednoho koně, ale když je tak nutně potřebuji, dáš mi všecky čtyři."

„Alláh karím — nechť se Alláh slituje! Ten člověk se docela určitě zbláznil!"

„Měj na paměti, bratře, že blázni si vezmou, co jim není dáno dobrovolně. Ohlédni se! Možná že dáš koně tomu druhému chlapíkovi, když je nechceš dát mně."

Teprve teď, když Arabové spatřili Lindsaye, byla jim situace jasná. Rychle vytasili kopí.

„Co chcete?" zeptal se mě jeden.

„Koně, které jste nám ráno před svítáním ukradli.“

„Ty ses doopravdy zbláznil! Kdybychom vám je ukradli, nedohonil bys nás přece pěšky!“

„Myslíš? Víte, že tihle čtyři koně patří Evropanům, kteří přijeli po řece člunem. Jak si můžete myslet, že se dají beztrestně okrást a že jsou hloupější nežli vy? Věděl jsem, že pojedete oklikou, že přebrodíte říčku, a nadběhli jsme vám. Ale spletli jste se! Nechci krveprolití, proto vás žádám, abyste mi dali koně dobrovolně. Pak můžete jít kam chcete.“

Zloděj se zasmál:

„Nás je šest, vy jste jen dva!“

„Dobrá! Dělejte si, jak je vám libo!“

„Uhni z cesty!“ pohrozil mi Arab.

Vzal do ruky pštrosím perem zdobené kopí a pobodl koně proti mně. Zvedl jsem opakovačku. Zaduněl výstřel: jezdec i kůň se skáceli k zemi. V minutě jsem pětkrát namířil a spustil. Pět dalších koní se svezlo k zemi, jenom našim, kteří byli svázáni dohromady, se nic nestalo. Arab, který je předtím vedl, je pustil. Využili jsme zmatku, skočili jsme na koně a ujížděli jsme odtud.

Za námi se ozýval zlostný pokřik Arabů. Ani jsme se neotočili a se smíchem jsme upravili postroje koní.

„Magnificent! — Nádherné — krásné dobrodružství — za sto liber! My dva, jich šest — oni nám vzali čtyři koně — my jim taky! Nádherné — — krásné!“ jásal Lindsay.

„Štěstí že to proběhlo tak skvěle, tak výtečně, sire Davide! Kdyby se nám byla naše zvířata splašila, nedostali jsme se tak snadno odtamtud a mohla nás lehce zasáhnout kulka.“

„Pojedeme rovně? Nebo oklika?“

„Pojedeme rovnou cestou. Znám naše koně — přebrodíme se s nimi.“

Zakrátko jsme byli zpět u svých stanů a brzy po našem příjezdu čkm odjel. Zůstali jsme v poušti sami.

Lindsay chtěl zpočátku vzít s sebou plno zavazadel i potravin, ale přemluvil jsem ho. Kdo chce poznat nějakou zemi, musí se spokojit s jejími dary. Ostatně měli jsme dostatek střeliva, to byla hlavní věc, a Angličan měl kromě toho tolik peněz, že jsme za ně mohli cestovat a nakupovat několik let.

„Sami u Tigridu,“ pravil. „Teď kopat! Najdeme fowlingbully a jiné starožitnosti!“

Jistě hodně četl a slyšel o vykopávkách u Chorsábádu, Kara Kojunlu, Hammám AU, Nimrudu, Eskí Kašafu a El Hadru, a tak přišel na myšlenku, že i on sám obohatí Britské muzeum a proslaví se.

„Hned ted?“ zeptal jsem se. „To nepůjde.“

„Proč ne? Mám motyku.“

„S touhle motykou toho moc nesvedete. Kdo se tu chce pustit do vykopávek, musí si to nejdřív vyjednat s vládou…“

„Vláda? Jaká?“

„Turecká.“

„Patřilo Ninive Turkům?“

„To jistě ne, tenkrát ještě nebylo o Turecku ani potuchy, ale rozvaliny ted patří k tureckému výsostnému území, i když tu sultánovo rámě není přespříliš silné. Vlastními pány jsou tu arabští kočovníci, a kdo tu chce začít s vykopávkami, musí se s nimi nejdřív spřátelit, jinak není jist ani svým majetkem, ani svým životem. Proto jsem vám radil, ať s sebou vezmete nějaké dary pro kmenové náčelníky.“

„Hedvábná roucha?“

„Ano, po těch je tu největší poptávka a v zavazadle nezaberou tolik místa.“

„Well, spřátelit — ale hned — hned — ano?“

„Jsem pro. Jen je tu otázka, u kterého šejka vykonat návštěvu nejdřív.“

„Poraďte!“

„Nejmocnějším kmenem prý jsou v těchto končinách Šammárové. Mají své pastviny až daleko nahoře na jižních svazích Sindžárského pohoří a na pravém břehu severního Vádí Tartar.“

„Sindžár? Jak daleko?“

„Celý stupeň zeměpisné šířky. Skoro dvě stě kilometrů.“

„Moc daleko. Jiní Arabové — jsou tu?“

„Ubajdové, Abú Selmánové, Abú Farhánové a další. Kde tyto kmeny hledat, to není možné přesně určit, protože stále kočují. Když jejich stáda spasou jedno místo, Arabové složí stany a táhnou dál. Přitom žijí jednotlivé kmeny velmi často v krvavém nepřátelství s jiným kmenem. Musí se navzájem vyhýbat, a to také značně přispívá k nestálosti jejich života.“

„Krásný život — moc dobrodružství — moc rozvalin — moc vykopeme! Výborně — excellent!“

„Nejlépe by bylo, kdybychom si zajeli do pouště a zeptali se prvního beduína, který kmen tu sídlí nejblíže.“

„Well — dobře — výborně! Hned zajedeme. Hned se zeptáme!“

„Ještě dnes bychom tu mohli zůstat.“

„Zůstat? Nekopat? Ne — to ne! Stan dolů a pryč!“

Musel jsem mu vyhovět, zvlášť když jsem uvážil, že po dnešním nepřátelském setkání je lépe tábořiště opustit. Složili jsme tedy lehké stany, naložili jsme je na koně obou sluhů a vydali jsme se na cestu k jezeru Sakáka.

Byla to překrásná cesta rozkvetlou stepí. Každý krok našich koní rozvířil kolem nás oblak vůně. Ani tu nejměkčí a nejšťavnatější americkou savanu jsem nemohl srovnávat s touto krajinou. Ukázalo se, že jsme si šťastně zvolili směr cesty, protože po dobré hodině jízdy se proti nám objevili tři jezdci. S vlajícími plášti a s pštrosím peřím na kopí vypadali opravdu malebně. Jeli nám vstříc s hlasitým pokřikem.

„Křičí. Chtějí nás probodnout?“ ptal se Lindsay.

„Ne,“ usmál jsem se. „To je způsob, jak zdraví. Kdo přitom projeví ustrašenost, toho pokládají za zbabělce.“

„Well. Nejsem zbabělec!“

Lindsay dodržel slovo. Ani brvou nepohnul, když jeden z Arabů mu namířil hrotem kopí na prsa a uhnul s koněm teprve v okamžiku, kdy hrot málem narazil na hruď.

„As-salám 'alajkum! Kam jedete?“ pozdravil jeden z jezdců.

„Marhaban — buď vítán!“ odpověděl jsem. „Ke kterému kmeni náležíš?“

„Ke kmeni Haddádů, který patří k velkému národu Šammárů.“

„Jak se jmenuje tvůj šejk?“

„Muhammad Amín.“

„Tábořite daleko odtud?“

„Chcete-li k němu, doprovodíme vás.“

Haddádové obrátili koně a připojili se k nám. Zatímco jsme důstojně seděli v sedlech — naši sluhové nás následovali —, Arabové nás objížděli ve velkých kruzích a ukazovali nám své jezdecké umění. Hlavní jejich obratnost záleží v tom, že dovedou zarazit koně v nejprudším trysku — pro koně je to ovšem nebezpečné. Zdá se mi, že každý Indián na svém mustangovi je předčí. Lindsayovi se však tato podívaná líbila.

„Nádherné! Hm, to neumím! Zlámal bych vaz.“

„Viděl jsem jinší jezdce!“

„Á! Kde?“

„Jízda v americkém pralese, na zamrzlé řece, když kůň nemá podkovy, anebo v kamenitém kaňonu, to je jízda na život a na smrt — to je skutečně něco jiného!“

„Hm. Pojedu taky do Ameriky — taky v pralese — taky na zamrzlé řece — v kaňonu. Nádherné dobrodružství! Co říkají ti lidé?“

„Pozdravují nás a ptají se na cíl naší jízdy. Doprovodí nás k svému šejkovi. Jmenuje se Muhammad Amín a je náčelníkem Haddádů.“

„Stateční lidé?“

„Všichni o sobě říkají, že jsou stateční, a je to do jisté míry pravda. Není to žádný div. Žena musí udělat všecku práci, a muž jen jezdí na koni, kouří, loupí, bojuje, tlachá a lenoší.“

„Krásný život — nádherný! Být šejkem — to bych rád!“

Ve stepi začínalo být rušněji. Pozorovali jsme, že se blížíme k Haddádům. Když jsme k nim dojížděli, byli ještě většinou na koních a velbloudech. Není snadné popsat pohled, který poskytuje arabský kmen měnící pastviště. Už předtím jsem projel Saharu i část Arábie a poznal jsem přitom mnoho západních arabských kmenů. Zde se mi teď naskytla docela jiná podívaná. Rozdíly, které jsou mezi saharskými oázami a „zemí Sinear“, lze pozorovat i v životě a vztazích jejich obyvatel. Zde jsme jeli po veliké, téměř neohraničené lučině, která se vůbec nepodobala oázám na západě. Podobala se mnohem spíš obrovskému koberci savany, posetému květy. Zde jako by nikdy nezuřil děsivý samum, zde nebylo ani stopy po proměnlivých dunách. Zde nebylo žádné rozeklané a povadlé vádí, zde jako by se nesměla objevit fáta morgána, přelhávající zemdleného, osamělého poutníka. Širá rovina kvetla a voněla a také na lidech nebylo ani stopy po té pouštní únavě, jíž se na západ od Nilu nikdo neubrání. Nad pestrou loukou se vznášel barevný přísvit, který ničím nepřipomínal palčivé, často krvavě kalné a smrtonosné světlo nad velkou pouští.

13 RÍH

Octli jsme se teď vprostřed tisícihlavých stád ovcí a velbloudů. Kam oko dohlédlo — vpravo a vlevo, vpředu a vzadu — vlnilo se moře zvířat, pomalu kráčejících vpřed a škubajících trávu. Viděli jsme dlouhé řady oslů a volů, nesoucích černé stany, pestré koberce, velikánské kotle a mnoho jiných věcí. Na tuto horu různého nářadí a náčiní byli přivázáni starci a stařeny, kteří už nemohli ani jít, ani se udržet v sedle. Někdy nesla zvířata i malé děti, uvázané do košíků na sedlech tak, že jim z otvoru vykukovala jen hlavička. Aby zvíře udrželo rovnováhu, neslo na druhé straně jehňata a kůzlata, která mečela, bečela a vykukovala z košů stejně jako děti. Pak následovaly dívky oděné jen v přiléhavé arabské košili, matky s dětmi v náručí, chlapci ženoucí před sebou ovce, muži sedící na dromedárech a vedoucí za uzdu své nádherné koně, a konečně četní jezdci, kteří byli vyzbrojeni opeřeným kopím a sháněli po rovině jednotlivá zvířata, jež se rozptýlila a nechtěla se připojit k stádu.

Zvláštní podívanou poskytovali jízdní velbloudi, určení k dopravě vznešených žen. Na Sahaře jsem častokrát viděl džamály, na nichž v koši podobném kolébce seděly ženy, ale něco podobného jako zde jsem doposud neviděl. Před velbloudovým hrbem a za ním se šikmo položí dvě dlouhé tyče, na koncích se sváží a upevní koženými řemínky nebo provazy. Toto zařízení je vyzdobeno třásněmi a třapci z různobarevné vlny, šňůrami mušlí a perel, stejně jako sedlo a postroje, a zleva i zprava vyčnívá daleko přes velbloudí sedlo. Nahoře jakási budka, zhotovená ze dřeva a potažená látkou, dost podobná strážní budce, rovněž ověšená třásněmi a ozdobami. V této „vyhlídkové věži“ sedí dáma. Celé to zařízení dosahuje značné výšky, a když se objeví na obzoru, připomíná díky velbloudí klátivé chůzi obrovského motýla anebo velikánskou vážku, která rozevírá a zavírá křídla.

Když jsme se tu objevili, vzbudilo to u každé skupiny, kolem níž jsme projížděli, velký rozruch. Jistě jsem za to mohl méně já nežli sir David, na němž — stejně jako na jeho sluzích — bylo na první pohled vidět, že to jsou Evropané. Ve svém šedém kostkovaném obleku tu byl mnohem nápadnější, nežli kdyby se na náměstí v Mnichově či v Lipsku objevil Arab ve svém malebném kroji. Naši průvodci jeli před námi a vedli nás, až jsme konečně spatřili zvlášť velký stan, před nímž trčela ze země spousta kopí: bylo to šejkovo obydlí. Kolem právě stavěli do kruhu další stany.

Naši průvodci seskočili a vešli dovnitř. Zanedlouho se znovu objevili a s nimi důstojný stařec, který postavou i celým zevnějškem připomínal biblické patriarchy. Jistě právě takto vypadal i Abrahám, když vyšel ze svého domu v

Mamre, aby pozdravil hosty. Sněhobílý plnovous mu splýval až na hruď, ale přesto nepůsobil dojmem vetchého starce, spíš muže, který dokáže statečně snášet útrapy. Tmavé oči si nás neprohlížely zrovna laskavě ani přátelsky. Pozvedl ruku k srdci a pozdravil:

„Salám!“

Tak zdraví muslimové nevěřícího; muslima však vítají pozdravem „As-salám 'alajkum“.

„Alajkum!“ odpověděl jsem a seskočil jsem s koně.

Šejk se na mě po těchto slovech pátravě zadíval a zeptal se:

„Jsi muslim, nebo ďaur?“

„Odkdy přijímá syn vznešeného kmene Šammárů své hosty takovou otázkou?“ odpověděl jsem. „Což nepraví korán: Nasyť cizince a napoj ho; dopřej mu u sebe odpočinku a netaž se, odkud a kam jde? — Nechť ti Alláh odpustí, že přijímáš hosty jako turecký policista.“ Učinil odmítavé gesto. „Šammárům i Haddádům je vítán každý host, jen lhář a zrádce nikoli.“

Šejk přitom významně pohlédl na Angličana. „Koho tím míníš?“ zeptal jsem se.

„Muže, kteří přicházejí z ciziny, aby popouzeli pašu proti synům pouště. K čemu potřebuje ostrovní královna vícekonzula v Mosulu?“

„Tito tři muži nepatří ke konzulátu. Jsme unavení poutníci a nežádám od tebe nic víc než doušek vody pro nás a několik datlí pro naše koně.“

„Jestliže nepatříte ke konzulátu, máte dostat, co si přejete. Vstupte a buďte mi vítáni!“

Přivázali jsme koně ke kopím a vešli jsme do stanu. Tam jsme dostali napít velbloudího mléka a k jídlu jen tenký, tvrdý, zpola připálený ječný koláč — bylo to znamením, že nás šejk nepovažuje za hosty. Při tomto skromném pohoštění si nás měřil zachmuřeným zrakem, slovo však nepromluvil. Měl zřejmě pádné důvody nedůvěřovat cizincům. Viděl jsem na něm, že by se o nás rád dozvěděl něco bližšího.

Lindsay se rozhlížel po stanu a zeptal se mě:

„Zlý chlapík, co?“

„Zdá se.“

„Vypadá tak, jako by nás chtěl spolknout. Co říkal?“

„Šejk nás pozdravil jako nevěřící. Nejsme ještě jeho hosty a musíme se mít na pozoru.“

„Že nejsme jeho hosty? Dal nám jíst a pít.“

„Muhammad Amín nám nepodal chléb vlastní rukou a sůl nám vůbec nenabídl. Vidí, že jste Angličan, a Angličany zřejmě nenávidí.“

„Proč?“

„Nevím.“

„Zeptejte se.“

„To nejde, bylo by to nezdvořilé. Ale myslím, že se to přece jen dozvíme.“

Dojedli jsme. Povstal jsem.

„Dal jsi nám najíst a napít, Muhammade Amíne. Děkujeme ti a budeme chválit tvoji pohostinnost všude, kam přijdeme. Žij blaze! Alláh žehnej tobě i tvým lidem!“

Tak rychlý odchod šejk nečekal.

„Proč mě už chcete opustit? Zůstaňte zde a odpočiňte si!“

„Půjdeme, protože slunce tvé milosti nám nesvítí.“

„V mém stanu jste přece bezpečni.“

„Myslíš? Ve stanu Araba z kmene Šammárů si tím nejsem jist.“

Muhammad Amín sjel rukou k dýce.

„Chceš mě urazit?“

„Ne. Chci jen vyslovit, co si myslím. Stan Araba z kmene Šammárů neposkytuje bezpečnost ani přátelsky přijatému hostu, tím méně ovšem tomu, kdo tu přátelsky přijat nebyl.“

„Mám tě probodnout?“ hrozil mi. „Kdy se stalo, že Šammár porušil příkaz pohostinství?“

„Porušil, a ne vůči cizinci, ale vůči příslušníku vlastního kmene.“

Obvinění, které jsem vyslovil, bylo strašlivé. Ale neměl jsem, proč bych byl zdvořilý k muži, který nás přijal jako žebráky.

„Neprobodneš mě, ó šejku,“ pokračoval jsem, „především jsem mluvil pravdu, a pak — má dýka by tě zasáhla dřív nežli tvá mne.“

„Dokaž svá slova!“

„Budu ti vyprávět příběh. Dávej pozor! Byl jednou jeden velký a mocný kmen, který se rozpadl na menší skupiny. Tomuto kmeni vládl velký, statečný šejk, v jehož srdci však sídlila i lest a faleš. Jeho lidé s ním nebyli spokojeni a jeden po druhém se od něho odvraceli. Přešli k vůdci jedné kmenové skupiny. Šejk ho k sobě pozval, on však nepřišel. Tu poslal šejk svého vlastního syna. Byl to statečný jinoch a miloval pravdu. Řekl vůdci té skupiny: Pojď se mnou! Při Alláhu ti přísahám, že ve stanu mého otce jsi bezpečen. Já sám ručím svým životem za život tvůj! — Vůdce odpověděl: Nikdy bych nešel k tvému otci, i kdyby mi tisíckrát přísahal, že mi neublíží. Ale tobě věřím. A abych ti ukázal, že ti důvěřuji, půjdu s tebou bez doprovodu svých lidí. — Vsedli na koně a jeli. Když vstoupili do šejkova stanu, našli tu plno bojovníků. Host byl vyzván, ať usedne vedle šejka. Dostalo se mu pohoštění i slibů o přátelství, ale když bylo po jídle, přepadli ho. Šejkův syn mu chtěl přispět na pomoc, ale spoutali ho. A šejkův strýc k sobě strhl náčelníka, koleny mu sevřel hlavu a zrazenému nešťastníku uřízli hlavu, tak jako by ovci podřezali. Šejkův syn na sobě roztrhl šat a trpce otci vyčítal, musel však uprchnout, jinak by ho byli také zavraždili. Znáš ten příběh, šejku Muhammade Amíne?“

„Neznám. Něco takového se nemohlo stát.“

„Stalo se, a právě v tvém vlastním kmeni. Zrazený muž se jmenoval Nádir, šejkův syn Farhán, jeho strýc Hadžar a šejk sám, to byl slavný Saffák.“

Muhammad Amín byl v rozpacích.

„Odkud znáš ta jména? Nejsi ani Šammár, ani z kmene Abú Sehnánu, ani z kmene Ubajdů. Mluvíš nářečím západních Arabů a tvé zbraně jsou jiné nežli zbraně lidí z El Džazíra. Od koho ses tento příběh dověděl?“

„Hanba se šíří stejně rychle jako sláva národa. Víš, že jsem mluvil pravdu.

Jak ti mám důvěřovat? Jsi Haddád, Haddádové patří k Šammárům, a odepřel jsi nám pohostinství. Půjdeme.“ Šejk učinil zamítavý posunek.

„Ty jsi volný. Ale ti nevěřící zaplatí daň, dřív než je propustím.“

„Nezaplatí nic, protože stojí pod mou ochranou.“

„Nepotřebují tvou ochranu, protože stojí pod ochranou svého konzula, nechť ho Alláh zničí.“

„Je tvým nepřítelem?“

„Ano. Přemluvil mosulského místodržitele, aby zajal mého syna. Pasa proti mně poštval Ubajdy, Abú Hammády a Džuváry, ti mi uloupili stáda a teď se chtějí spojit, aby zničili mě i celý můj kmen.“

„Přivolej si tedy na pomoc ostatní kmeny Šammárů!“

„Nemohou přijít, protože místodržitel svolal vojsko, aby vytrhlo na jejich pastviny. Jsem odkázán sám na sebe. Nechť nás Alláh ochrání!“

„Muhammade Amíne, slyšel jsem, že Ubajdové, Abú Hammádové a Džuvárové jsou lupiči. Nemám je rád; jsem přítelem Šammárů. Jsou to ti nejušlechtilejší a nejstatečnější Arabové, jaké znám. Přeji ti, abys zvítězil nad všemi svými nepřáteli.“

Nechtěl jsem šejkovi zalichotit; moje slova vyjadřovala mé přesvědčení. Bylo to jistě znát i z tónu mého hlasu, protože jsem viděl, že na šejka udělala příznivý dojem.

„Jsi skutečně přítelem Šammárů?“ zeptal se.

„Ano, a velmi lituji, že mezi vás byl zaset nešvár, takže je vaše moc téměř zlomena.“

„Zlomena? Alláh je velký a Šammárové jsou ještě dost stateční, aby dokázali bojovat se svými protivníky.“

„Už dávno jsem o vás četl a slyšel. Naposledy tam v Bilad el Arab u synů kmene Atejbe.“

„Cože?“ zeptal se překvapeně. „Tys byl u Atejbů?“

„Ano.“

„Je jich mnoho a jsou mocní, ale spočívá na nich kletba.“

„Máš na mysli šejka Maleka, který byl vyvržen?“

Muhammad Amín užasl.

„Alláh akbar, ty znáš Maleka, mého přítele a bratra?“

„Znám jej i jeho lidi.“

„Kde ses s ním setkal?“

„Setkal jsem se s nimi poblíž Džiddy a táhl jsem s nimi přes Bilád el Arab do Ed Dahny, maskatské pouště.“

„Znáš je všecky?“

„Všecky.“

„Také — promiň, že mluvím o ženě, ale to není žádná žena, spíš statečný muž — také Ájšu, Malekovu dceru?“

„Znám ji. Byla ženou Abú Sajfa a pomstila se mu.“

„Skutečně se pomstila?“

„Abú Sajf je mrtev. Zabil ho Hádží Halef Omar, můj sluha, a dostal za to za ženu Hanne, Ájšinu dceru.“

„Tvůj sluha? Nejsi tedy obyčejný bojovník?“

„Jsem Nemsí a cestuji různými zeměmi za dobrodružstvím.“

„Ach, teď tomu rozumím. Děláš totéž, co kdysi Harún ar Rašíd: jsi šejk a vytáhl jsi do boje a za dobrodružstvím. Tvůj sluha zabil obávaného Otce šavle. Když jsi jeho pán, jistě jsi ještě větším hrdinou. Kde je statečný Hádží Halef Omar?“

Ani mi nenapadlo vymlouvat mu vysoké mínění, kterého o mně nabyl.

„Brzy ho uvidíš,“ prohlásil jsem. „Šejk Malek ho poslal, aby se Šammárů dotázal, zdali se Atejbové mohou utéci pod vaši ochranu.“

„Budou mi vítáni. Vyprávěj mi o nich!“

Uposlechl jsem a vyprávěl jsem mu o svých příhodách mezi Atejby, pokud jsem to uznal za dobré. Když jsem skončil, řekl šejk:

„Odpusť, že jsem se k tobě choval nepřívětivě, ale nic z toho, co mi říkáš, jsem nevěděl. Přijel jsi s Angličany, a Angličané jsou mými nepřáteli. Teď však budete mými hosty. Dovol, abych šel a obstaral hostinu.“

Nyní jsem byl u něho v bezpečí. Sáhl jsem pod svůj svrchní oděv a vytáhl jsem láhev, v níž byla „svatá voda“.

„Obstaráš hostinu u bint amm?“ zeptal jsem se. Bint amm znamená sestřenice a je to jediná forma, jak lze s Arabem mluvit o jeho ženě.

„Ano.“

„Zkrop ji tedy několika kapkami z této nádoby. Je to voda ze studny Zem-zem. Alláh s ní!“

„Efendi, jsi statečný hrdina a šlechetný muž! Pojd a sám ji zkrop svatou vodou! Ženy Šammárů se neostýchají odhalit před muži tvář.“

Slyšel jsem už, že dívky a ženy z kmene Šammárů nejsou nakloněny nošení závoje, a cestou sem jsme dnes rovněž potkali mnohé z nich s nezastřeným obličejem.

Šejk povstal a pokynul mi, ať ho následuji. Nešli jsme daleko. Poblíž jeho stanu byl druhý stan. Když jsme tam vešli,

všiml jsem si tří Arabek a dvou černošek, zřejmě otrokyň. Ařabky však byly ženami Muhammada Amína. Dvě drtily mezi dvěma kameny ječmen na mouku, třetí řídila práci z vyvýšeného místa. Byla to zřejmě velitelka.

V rohu stanu stálo několik pytlů plných rýže, datlí, kávy, ječmene a bobů, přes něž byl přehozen drahocenný koberec. To vše tvořilo trůn velitelčin.

Byla to ještě mladá, štíhlá žena, měla světlejší pokožku nežli ostatní ženy a pravidelné rysy tváře. Tmavé oči jí zářily, rty měla temně rudé a obočí natřené černou barvou. Na čele i tvářích měla černá „znamínka krásy“ a na obnažených pažích i nohou bylo vidět tmavě rudé tetování. Z uší jí visely velké zlaté kruhy a také v nose měla velký kruh, na němž se třpytilo několik drahokamů. Při jídle jí asi velmi překážel. Na šíji jí visely šňůry perel, korálů, asyrských válečků a pestrých kamenů, kotníky i zápěstí jí obepínaly volné stříbrné kruhy. Ostatní ženy měly méně ozdob.

„Salám!“ pozdravil šejk. „Přivádím vám velkého hrdinu z kmene Nemsí, který vám chce požehnat vodou ze studny Zem-zem!“

Všecky ženy se okamžitě vrhly na zem. I jejich velitelka poklekla. Nabral jsem do dlaně několik krůpějí z láhve a pokropil jsem celou skupinku.

„Osvěžte se, květiny pouště, vodou z posvátné studny! Nechť vás Bůh všech národů uchová líbezné a svěží, aby vůně vašeho srdce oblažovala srdce vašeho pána!“

Když ženy zpozorovaly, že jsem láhev opět uzavřel, zvedly se a spěchaly mi poděkovat. Šejk potom přikázal:

„Dejte se do práce a připravte hostinu, která by byla důstojná tohoto muže! Sezvu hosty, plný stan hostů, a všichni se budeme radovat ze cti, které se nám dnes dostalo.“

Vrátili jsme se do stanu. Já jsem vstoupil dovnitř, šejk zatím udílel příkazy několika beduínům.

„Kde jste byl?“ ptal se David Lindsay. „Ve stanu žen.“

„Ach! To není možné!“

„A přece ano!“

„Ukážou obličej?“

„Proč ne?“

„Hm. Nádherné! Krásné! Chci je vidět!“

„Jestli to bude možné. Mne tu pokládají za velmi zbožného muže, protože mám vodu ze studny Zem-zem, která podle jejich víry činí zázraky, i kdyby to bylo pár kapek.“

„Škoda! Nemám vodu Zem-zem.“

„Taky by vám nic nepomohla, protože nemluvíte arabsky!“

„Jsou tady rozvaliny?“

„Ne. Ale doufám, že nebudeme muset chodit daleko, abychom nějaké našli.“

„Zeptáme se — najdeme rozvaliny — vykopeme fowlingbulla. Jídlo bylo — hrozné. Že?“

„Dají nám lepší. Hned dostaneme pravé arabské pochoutky. Bude hostina.“

„Šejk to řekl? Hostina?“

„Změnil svůj názor na nás. Znám jeho přítele, a to nám získalo jeho důvěru. Ale poručte sluhům, aby odešli. Arabové by mohli být uraženi, kdyby s nimi museli sedět v jednom stanu.“

Když se šejk opět objevil, netrvalo to dlouho a začali se shromažďovat hosté. Bylo jich tolik, že stan byl skutečně plný. Usadili se při kraji podle své hodnosti do kruhu, zatímco šejk se mnou a s Angličanem seděl uprostřed. Brzy nato přinesly otrokyně do stanu jídlo a několik dívek je roznášelo hostům.

Nejprve byla před námi prostřena sufrai. Je to jakýsi ubrus z vydělané kůže, zdobený na okrajích barevnými pruhy, třásněmi a třapci; je na něm i několik kapes, a když se složí, lze ho použít i jako vaku na zásobu jídla. Pak nám přinesli kávu. Zprvu dostal každý host jen malý šálek. Pak přišla mísa salatahu. Je to velmi osvěžující pokrm ze zkyslého mléka s okurkovými řezy, trochu posolenými a opepřenými. Hned nato byl před šejka postaven hrnec s čerstvou vodou, z níž vyčnívala hrdla tří lahví. Dvě z nich, jak jsem brzy vypozoroval, obsahovaly arak, třetí byla naplněna vonnou tekutinou, kterou nás hostitel po každém jídle postříkal.

Poté přinesli velikánskou mísu s rozehřátým máslem. Říká se mu zde samn a Arabové je jedí jako předkrm, jako zákusek a v každou denní dobu. Nato nám byly předloženy malé košíčky s datlemi. Poznal jsem vzácný druh datlí, eš šelebí, slisovaných asi tak jako u nás fíky nebo suché švestky. Jsou to asi pět centimetrů dlouhé plody s malými peckami, nádherně voní i chutnají. Dali nám i vzácnou adžvu, která do obchodů nikdy ani nepřijde, protože Prorok o ní řekl: Kdo ve dnech postu požije šest nebo sedm plodů adžvy, nemusí se obávat ani otravy, ani kouzel. Byla tu i nejsladší halva, džuserije, docela zelená, el birni a es sajhani. Pro méně vznešené hosty tu byly balah, datle sušené na stromě, džebeli a hilája. Ležely tu i kiládát eš šám, „syrské náhrdelníky“. Jsou to datle, které se ještě nezralé ponoří do vařící vody, aby si uchovaly svou žlutou barvu; pak se navléknou na šňůru a nechají se sušit na slunci.

Po datlích nám přinesli okřín s kunáfou, to je nudlemi posypanými cukrem. Šejk pozvedl ruce.

„Bismi‘lláhi!“ zvolal a dal tím znamení, že hostina může započít.

Ponořil prsty do jednotlivých nádob, mís a košíků a strkal nejprve mně, pak siru Davidovi do úst to, co pokládal za nejlepší sousta. Byl bych mnohem raději použil vlastních prstů, ale musel jsem připustit, aby mě krmil, jinak bych byl šejka strašlivě urazil. Když však strčil první nudle do úst Lindsayovi, stáhl Angličan ústa do své obvyklé grimasy a nezavřel je, dokud jsem ho neupozornil:

„Jezte, sire Davide, nechcete-li hostitele smrtelně urazit.“

Angličan zavřel ústa, polkl sousto a pak podotkl:

„Brr! Vidlička a nůž — mám s sebou!“

„Jen je nechte, kde jsou! Musíme se podřídit zdejším zvykům!“

„Hrozné!“

„Co říká?“ zeptal se mě šejk.

„Je nadšen tvou laskavostí!“

„Mám vás rád!“

Při těch slovech hrábl šejk rukou do kyselého mléka a vlepil siru Davidovi pořádnou porci pod nos. Obšťastněný sir David několikrát zafuněl, aby nabral trochu vzduchu i odvahy, a pak se pomocí jazyka pokoušel štědrý dar spolknout.

„Hrozné!“ bědoval pak. „Musím — opravdu?“

„Ano.“

„Nejde to — bránit se?“

„Nejde. Ale můžete se pomstít.“

„Jak?“

„Podívejte se!“

Sáhl jsem do nudlí a strčil jsem jich hrst šejkovi do úst. Ještě je ani nespolkl, a už sir David hrábl do tekutého másla a podával mu je v dlani. Od šejka jako muslima mě překvapilo, že dar nevěřícího bez váhání přijal: jistě se později důkladně umyl a kratším či delším postem se od tohoto hříchu očistil.

Zatímco nás dva šejk takto krmil, krmil jsem zase já velmi štědře ostatní hodovníky. Považovali to ode mne za velké vyznamenání a s patrným potěšením otvírali ústa. Brzy se po jídle jen zaprášilo.

Teď šejk hlasitě zatleskal. Přinesli síníju. Je to velká, kresbami a nápisy zdobená mísa, dobře půl druhého metru v obvodu. Byla naplněna jídlem, kterému se tu říká birgani, směsí skopového masa a rýže, plovoucí v rozpuštěném másle. Pak přišel wara maši, silně kořeněný pokrm ze skopových řízků, nato kebáb, malé, na dřevěných hůlčičkách opékané kousky masa, pak kima, vařené maso, naložená granátová jablka, kdoule, a posléze rahat, cukroví, které je známé i u nás.

Konec? Ó ne! Když jsem si už myslel, že je po hostině, přišel teprve hlavní chod: celý beran, opečený na rožni. Už jsem nemohl jíst.

„Al hamdu li'lláh!“ zvolal jsem, strčil jsem ruce do hrnce s vodou a osušil jsem si je o svůj oděv.

Bylo to znamení, že už nechci jíst dál. Orientálec nezná u stolu protivné pobízení. Jestliže řekl své „al hamd“, nikdo ho už nepřemlouvá a nenutí. Sir David to vypozoroval.

„Al hamdu li'lláh!“ zvolal také, vjel rukama do hrnce s vodou a rozpačitě se ohlížel.

Šejk to viděl, a přidržel mu svůj há'ik.

„Řekni svému příteli,“ obrátil se pak ke mně, „že si má osušit ruce mým oděvem! Angličané jistě nedbají valně na čistotu, když nemají ani roucho, kterým by se mohli osušit!“

Přeložil jsem Lindsayovi šejkovu nabídku a on jí důkladně využil. Nyní se popíjel arak a nato dostal každý kávu a dýmku. Teprve teď mě šejk začal představovat svým hostům.

„Slyšte, mužové kmene Háddádů a Šammárů! Tento muž je hrdina ze západních zemí. Jeho jméno zní…“

„Kara ben Nemsí,“ vpadl jsem mu do řeči.

„Ano, jeho jméno je Kara ben Nemsí Efendi. Je to největší bojovník své země a nejmoudřejší učenec svého národa. Putuje do všech zemí a hledá dobrodružství. Nechť nám poví, nechtěl-li by se připojit k našemu tažení proti našim nepřátelům!“

Octl jsem se v neobyčejné, nečekané situaci. Co jsem měl odpovědět? A odpovědět jsem musel, čekali na to všichni přítomní a četl jsem to z jejich pohledů, upřených na mne. Rychle jsem se rozhodl:

„Bojuji za všecko dobré a spravedlivé proti všemu, co je zlé a nespravedlivé,“ odpověděl jsem. „Moje ráměpatří vám. Předtím však musím tohoto muže, svého přítele, zavést tam, kam jsem slíbil.“

„Kam?“

„To vám musím vysvětlit. Před mnoha tisíci lety žil v této zemi národ, jemuž náležela velká města i nádherné paláce. Ten národ zanikl a jeho města i paláce leží pohřbeny pod zemí. Kdo kope do větší hloubky, uvidí a poučí se, jak se tu před tisíciletími žilo. A to právě chce učinit můj přítel. Chce pátrat v zemi po starých znacích a nápisech, chce je rozluštit a přečíst.“

„A vzít si i zlato,“ vpadl mi do řeči šejk.

„Ne,“ odpověděl jsem. „Lindsay Bej je bohatý; má zlata a stříbra, kolik potřebuje. Hledá jen nápisy a podobné věci. Všecko ostatní ponechá obyvatelům této země.“

„A jaký je tvůj úkol?“

„Mám ho zavést na místo, kde najde, co hledá.“

„K tomu tě cizinec nepotřebuje, můžeš s námi ihned vytáhnout do boje. My sami mu taková místa ukážeme. Celá země je plná rozvalin a trosek.“

„Jenže se s ním nikdo z vás nedomluví, když tam nebudu já. Vy neznáte jeho řeč a on zase nezná vaši.“

„Nechť tedy s námi předtím táhne do boje i on, a pak mu ukážeme mnoho míst, kde najdete nápisy a podobné věci.“

Lindsay pozoroval, že se mluví o něm.

„Co říkají?“ vyptával se.

„Chtějí vědět, co tu hledáte.“

„A řekl jste, sire?“

„Ano, řekl jsem jim to.“

„A oni?“

„Chtějí vám ukázat rozvaliny starých sídlišť. Ale nemám prý s vámi zůstávat.“

„A co máte dělat?“

„Mám s nimi táhnout do boje. Považují mě za velkého hrdinu.“

„Hm! A já? S nimi? Nerozumím jim.“
„To jsem jim také říkal.“
„A odpověď?“
„Prý s nimi máte vyjet do boje také, a pak že vám ukážou, kde najdete nápisy a podobné věci.“
„Well! Do boje!“
„Ale to přece nejde!“
„Proč?“
„Je to nebezpečné. A co je nám do nepřátelství neznámých lidí?“
„Ne. Do boje! My — s nimi — do boje!“
„Ale to si musíme moc a moc rozmyslit.“
„Strach? Máte strach?“
„Ne.“
„Myslil jsem. Tak s nimi. Do boje. Řekněte to!“
„Ještě si to můžete rozmyslit jinak.“
„Ne!“
Lindsay se ke mně natočil bokem, a to bylo neklamné znamení, že řekl své poslední slovo. Obrátil jsem se tedy opět k šejkovi:
„Už prve jsem ti řekl, že bojuji za všecko, co je spravedlivé a dobré. Je vaše věc dobrá a spravedlivá?“
„Mám ti vše vyprávět?“
„Ano.“
„Slyšel jsi o kmeni Džahšů?“
„Ano. Je to proradný kmen. Spolčuje se s Abú Selmány a Tajji Araby a olupuje s nimi sousedy.“
„To jsou oni. Přepadli nás také a uloupili nám četná stáda. Ale pronásledovali jsme je a všecko jsme těm lupičům zase odebrali. Teď nás obžaloval šejk Džahšů u místodržitele a podplatil ho. Místodržitel ke mně vyslal posla a vyzval mne i mé nejvznešenější bojovníky k poradě do Mosulu. Byl jsem zraněn a nemohl jsem ani jet, ani jít pěšky. Proto jsem k němu poslal svého syna. Paša byl věrolomný, zajal mého syna a poslal jej na místo, které se mi ještě nepodařilo zjistit, protože do Mosulu se nesmí odvážit žádný muž mého kmene. Tou zradou byly kmeny Šammárů rozhořčeny a zabily několik místodržitelových vojáků. A teď proti nám zbrojí a současně poštval proti nám Ubajdy, Abú Hammády a Džuváry, třebaže nepodléhají jemu, ale Bagdádu.“
„Kde táboří tvoji nepřátelé?“
„Teprve zbrojí.“
„Nechceš se spojit s ostatními kmeny Šammárů?“
„Kde by pak našla naše stáda pastviny?“
„Máš pravdu. Chcete se rozdělit a přilákat místodržitele do pouště, a tam ho zničit?“
„Ano. On a jeho vojsko nemohou Šammárům nijak ublížit. Jinak je tomu s našimi nepřáteli. Ti jsou v poušti doma. Nesmím je nechat přijít až k našim pastvinám.“
„Kolik bojovníků má tvůj kmen?“
„Jedenáct set.“
„A tvoji protivníci?“
„Víc než třikrát tolik.“
„Jak dlouho to trvá, nežli se bojovníci tvého kmene shromáždí?“
„Jeden den.“
„Kde mají své tábořiště Ubajdové?“
„Na dolním toku Záb el Asfalu.“
„A Abú Hammádové?“
„V blízkosti El Fathy, na místě, kde se Tigris prodírá Hamrínskými horami.“
„Na které straně pohoří?“
„Na obou.“
„A Džuvárové?“
„Mezi Džebel Kernína a pravým břehem Tigridu.“
„Vyslal jsi zvědy?“
„Ne.“
„To jsi měl učinit.“
„Nejde to. Každého z mých lidí všude hned poznají podle tetování, že je to Sammár, a byl by ztracen, kdyby potkal nepřátele. Ale…“
Muhammad Amín se zarazil a pátravě se na mě zadíval. Pak pokračoval:
„Efendi, jsi skutečně přítelem šejka Maleka, Atejbů a také naším přítelem?“
„Ano.“
„Pojď se mnou. Něco ti ukážu.“
Opustil stan. Následoval jsem ho se sirem Davidem i se všemi přítomnými Araby. Vedle velkého stanu během hostiny postavili menší stan pro oba sluhy, a jak jsme šli kolem, všiml jsem si, že i jim podali hojnost jídla a pití. Za kruhem stanů stáli přivázáni šejkovi koně. Vedl mě k nim. Všichni byli výteční, ale dva z nich mě opravdu okouzlili. Jeden z nich, to byla bílá klisna, nejkrásnější kůň, jakého jsem kdy viděl. Měla dlouhé, tenké, průsvitné uši a vysoké, rozšířené, temně rudé nozdry a hřívu i ohon jako z hedvábí.

„Nádherná!“ zvolal jsem bezděčně.

„Řekni: má ša'lláh,“ prosil mě šejk.

Arabové se velmi bojí uřknutí. Když se někomu něco velmi líbí, musí říci má ša'lláh, nechcete-li si způsobit nepříjemnosti.

„Věříš, že jsem na této klisně hnal divokého osla tak dlouho, až zchvácen padl?“

„To není možné!“

„Při Alláhovi, je to pravda! Mám na to svědky!“

„Dosvědčujeme to!“ zvolali Arabové jednohlasně.

„Od této klisny mě odloučí leda smrt,“ řekl šejk. „Který kůň se ti ještě líbí?“

„Tento hřebec. Podívej se, jak dobře je stavěný, jak je ušlechtilý a jakou má vzácnou barvu, černou, která přechází v modř.“

„To není všecko. Ten hřebec má tři výtečné vlastnosti dobrého koně: rychlé nohy, odvahu a dlouhý dech.“

„Podle čeho to poznáš?“

„Na zadku se mu srst vlní, to ukazuje na to, že je rychlý. Stejně se vlní i tam, kde začíná hříva: to dokazuje, že má dlouhý dech. A stejně i vprostřed čela: to svědčí o tom, že má ohnivou, hrdou povahu. Nikdy nezklame svého jezdce a projede s ním bezpečně mezi tisíci nepřáteli. Měl jsi už někdy takového koně?“

„Ano.“

„Ach! Jsi tedy velmi bohatý muž.“

„Nic mě nestál — byl to mustang.“

„Co je to mustang?“

„Divoký kůň, kterého si člověk musí teprve chytit a zkrotit.“

„Koupil by sis tohoto hřebce, kdybych já chtěl a ty mohl?“

„Na místě.“

„Můžeš ho získat.“

„To není možné.“

„A přece je. Můžeš ho dostat darem.“

„Pod jakou podmínkou?“

„Že nám přineseš jisté zprávy, kde se chtějí spojit Ubajdové, Abú Hammádové a Džuvárové.“

Málem bych byl radostí zavýskl. Cena byla vysoká, ale kůň měl ještě větší cenu.

Dlouho jsem se nerozmýšlel a zeptal jsem se:

„Dokdy chceš mít tuto zprávu?“

„Co nejdříve.“

„A kdy koně dostanu?“

„Jakmile se vrátíš.“

„Máš pravdu, dříve jej nemohu žádat. Ale pak nemohu ani splnit tvůj požadavek.“

„Proč ne?“

„Protože všecko možná záleží na tom, abych jel na koni, na němž se mohu v každém ohledu spolehnout.“

Muhammad Amín se zadíval k zemi.

„Víš, že při podobném podniku můžeš o hřebce snadno přijít?“

„Vím. Ale záleží i na jezdci. Když budu mít pod sebou takového koně, neznám člověka, který by mě nebo zvíře mohl chytit.“

„To jezdíš tak dobře?“

„Tak jako vy nejezdím. Musel bych šammárského koně teprve přivyknout na svůj způsob jízdy.“

„To jsme tedy lepší než ty.“

„Lepší? Jste dobří střelci?“

„Sestřelíme v cvalu holubici ze stanu.“

„Dobrá! Půjč mi hřebce a vyšli za mnou deset bojovníků. Nevzdálím se od tvého tábořiště dále než na délku tisíce kopí a svoluji, abyste na mě stříleli, jak je vám libo. Tvrdím, že mě nikdo nedohoní ani nezasáhne.“

„Žertuješ, efendi.“

„Mluvím vážně.“

„A když tě vezmu za slovo?“

„Učiň to!“

Arabům svítily oči radostí. Každý z nich byl jistě výtečným jezdcem. Hořeli touhou, aby šejk přistoupil na mou nabídku.

Muhammad Amín však nerozhodně hleděl před sebe.

„Vím, nač myslíš, šejku!“ řekl jsem. „Pohleď na mne! Odloučí se muž od takových zbraní, jako mám já?“

„Nikdy!“

„Hled! Pokládám ti je zde k nohám jako zástavu, že jsem nepřišel ukrást ti hřebce. A jestli ti ani to nestačí, pak je tu zárukou mé slovo a můj přítel.“

Teď se uklidněn usmál.

„Budiž! Tedy deset mužů?“

„Ano! Třeba i dvanáct nebo patnáct.“

„Všichni na tebe mohou střílet?“

„Ano. Budu-li zastřelen, nesmí jim být činěny předhůzky. Vyvol si své nejlepší jezdce a střelce!“

„Máš šílenou odvahu, efendi!“

„To se ti jen zdá.“

„Mají ti zůstávat stále jen v zádech?“

„Tvoji jezdci smějí jet, jak a kam chtějí, aby mě chytili nebo zasáhli střelou.“

„Alláh karím, už teď jako bys byl mrtev!“

„Jakmile zastavím opět na tomto místě, hra končí.“

„Dobrá, když jinak nedáš. Pojedu na své klisně a budu vše pozorovat.“

„Dovol mi nejdřív, abych si hřebce vyzkoušel.“

Osedlal jsem hřebce, nasedl jsem, a zatímco šejk vybíral mezi svými lidmi ty, kdo mě budou honit, zjistil jsem, že se na koně mohu spolehnout. Pak jsem opět seskočil a sňal sedlo. Vzácné zvíře poznalo, že se chystá něco neobvyklého. Oči mu zářily, hříva se vlnila a nohy zrovna tančily na místě, jako tanečnice, která si zjišťuje, jestli je podlaha v sále dost navoskovaná. Dal jsem mu na šíji postroj a uvázal jsem smyčku na jednu stranu pásu kolem břicha.

„Sundáš sedlo?“ ptal se šejk. „A k čemu toto řemení?“

„To brzy uvidíš. Už jsi vybral své jezdce?“

„Ano. Těchto deset.“

Arabové už seděli na koni. Také všichni ostatní, kteří byli nablízku, vyskočili na své koně.

„Můžeme začít! Vidíte ten osamělý stan, asi šest set kroků odtud? Až k němu dojedu, můžete na mě střílet. A nenechávejte mi žádný náskok. Kupředu!“

Vyskočil jsem na koně — a hřebec jako šíp vyrazil kupředu. Deset Haddádů ho vzápětí následovalo. Byl to nádherný kůň! Ještě jsem neurazil ani polovinu určené vzdálenosti, a už za sebou nechal nejbližšího pronásledovatele aspoň o šedesát kroků.

Ted jsem se sklonil a zastrčil jsem paži do nákrčního řemene, nohu do smyčky. Blízko určeného cíle jsem se ohlédl. Všech deset Arabů už drželo své dlouhé pušky nebo pistole připraveny k výstřelu. Otočil jsem svého koně v pravém úhlu. Jeden z pronásledovatelů zastavil svého koně v cvalu tak rychle, jak to dokáže jen Arab. Stál, jako by byl ulit z kovu. Zvedl pušku, zarachotil výstřel.

„Alláh, valláh, talláh!“ rozlehlo se volání.

Mysleli, že jsem zasažen, protože mě neviděli v sedle. Po indiánském způsobu jsem sklouzl s koně a visel jsem po boku zvířete ve smyčce a v řemeni, takže mě pronásledovatelé neviděli. Podíval jsem se pod hřebcovou šíjí, jestli na mě už nikdo nemíří, a okamžitě jsem se přehoupl do sedla, znovu jsem otočil koněm doprava a uháněl jsem dál.

„Alláh akbar, má šá'lláh!“ hučelo to za mnou. Milí Arabové si to nedovedli vysvětlit.

Zdvojnásobili teď rychlost a znovu zvedli pušky. Zabočil jsem s koněm doleva, znovu jsem se svezl do řemene a smyčky a v ostrém úhlu jsem projel kolem nich. Nemohli střílet, jestliže nechtěli zasáhnout koně. Napohled to vše vypadalo nebezpečně, ale s tak znamenitým zvířetem to bylo jen jako dětská honička. S Indiány bych se ovšem něčeho podobného nemohl odvážit. Ještě několikrát jsme tak projeli po rozsáhlém tábořišti, pak jsem odklusal, stále zavěšen na hřebcově boku, k místu, odkud jsme vyjeli.

Seskočil jsem — na hřebci nebyla ani kapka potu nebo pěny. Opravdu, nebyl zlatem k zaplacení. Pozvolna se vraceli i pronásledovatelé. Celkem na mě pětkrát vystřelili, ale ani jediný mě nezasáhl. Starý šejk mě uchopil za ruku:

„Al hamdu li'lláh! Sláva Alláhovi, že nejsi zraněn! Měl jsem o tebe starost. V kmeni Šammárů není jezdec, jako jsi ty.“

„Mýlíš se. V tvém kmeni je jistě mnoho těch, kdo jezdí na koni lip než já, ale nevěděli, že se jezdec může skrýt za bok svého koně. Za to, že mě nezasáhla kulka, neděkuji sám sobě, ale tomuto hřebci. Dovolíš teď, abychom hru obrátili?“

„Jak?“

„Všecko bude jako předtím, jen s tím rozdílem, že i já si teď vezmu pušku a mohu střílet po tvých jezdcích.“

„Chraň nás Alláh před takovým neštěstím! Jistě bys je všecky sestřelil s koně!“

„Věříš už, že když budu mít pod sebou tohoto hřebce, nemusím se obávat ani Ubajdů, ani Abú Hammádů nebo Džuvárů?“

„Věřím.“ Zřejmě se rozhodoval. Posléze pravil: „Jsi Kara ben Nemsí Efendi a přítel mého přítele Maleka. Důvěřuji ti. Vezmi hřebce a vyjeď na východ! Nedoneseš-li mi žádné zprávy, zůstane kůň můj! Doneseš-li však dostatečné zprávy, je tvůj. Pak ti svěřím i jeho tajemství.“

Každý arabský kůň, není-li to jen průměrný kůň, má svoje tajemství. Znamená to, že je nacvičen na určité znamení, na něž se pustí v nejrychlejší cval, a nezpomalí, dokud buď nepadne, anebo dokud ho jezdec nezastaví. Jezdec toto znamení nesvěřuje ani svému příteli, otci, bratru, synovi nebo ženě, a užije ho jen v nejvyšším nebezpečí života.

„Dozvím se je teprve pak?“ odvětil jsem. „Nemůže se stát, že by jeho tajemství zachránilo mne i jeho?“

„Máš pravdu, ale hřebec ti dosud nepatří!“

„Bude mi patřit!“ zvolal jsem. „A kdyby ne, zůstane jeho tajemství pochováno v mém nitru a nikdo na světě se je nedozví.“

„Pojď tedy!“

Muhammad Amín mě vzal stranou a zašeptal mi:

„Když má hřebec letět jako sokol v oblacích, polož mu ruku zlehka mezi uši a hlasitě zavolej: Ríhu!“

„Ríh, to znamená vítr?“

„Ano, je to jeho jméno, protože je ještě rychlejší než vítr — je rychlý jako vichřice.“

„Děkuji ti, ó šejku. Provedu tvůj příkaz tak dobře, jako bych byl synem Haddádů anebo ty sám. Kdy mám vyjet?“

„Zítra, jen co se rozední, pokud je ti libo.“

„Jaké datle vezmu s sebou pro koně?“

„Ríh žere jen datle balah. Nemusím ti snad říkat, jak zacházet s tak vzácným zvířetem?“

„Ne.“

„Spi dnes u něho a odříkej mu do nozder stou súru — súru ořů, pak tě bude milovat a poslouchat až dc posledního dechu. Znáš tu súru?“

„Ano.“

„Odříkej ji!“

Šejk měl o mne i o koně skutíčně starost. Poslechl jsem tedy:

„Ve jménu Boha, Milosrdného, Slitovného! Při ořích supících a jiskry sršících, při zrána útočících a prach tím vydeptávajících a střed voje tím prorážejících! Zajisté člověk vůči Pánu svému jest nevděčný a zajisté sám toho jest svědkem: neb vpravdě statků světa jest velkým milovníkem. Což neví, že když rozrušeno bude to, co v hrobech jest, a kdy zjeveno bude, co nitra skrývají, že Pán jejich v den onen bude dobře o nich zpraven?“

„Ano, znáš stou súru. Tisíckrát jsem ji za noci hřebci odříkával. Učiň tak rovněž, a on pozná, že ses stal jeho pánem! Ale teď se navraťme do stanu!“

Sir David doposud jen přihlížel jako mlčenlivý divák. Teď ke mně přistoupil:

„Proč stříleli? Proč jen na vás?“

„Chtěl jsem Arabům ukázat něco, co ještě neznají.“

„Á, krásné! Krásný kůň!“

„Víte, sire Davide, komu patří?“

„Šejkovi.“

„Ne, mně.“

„Moje jméno je David Lindsay. A nemám rád — když někdo — za nohu mě tahá — legraci si dělá! Pamatujte!“

„Dobrá, tak to už vám vůbec nic nepovím.“

„A co chcete — povídat?“

„Že vás zítra ráno opustím.“

„Proč?“

„Pojedu na výzvědy. O tom, s kým se náš šejk znepřátelil, už víte. Mám se pokusit vyzvědět, kdy a kde se nepřátelské kmeny shromáždí, a jestli se mi to podaří, dostanu za to darem právě tohoto hřebce.“

„Šťastný člověk! Já chci taky — jet, vyzvědět…“

„To nejde!“

„Proč nejde?“

„Nic byste mi neprospěl, jen uškodil. Váš oděv…“

„Nevadí! Šaty jako Arab…“

„I když neumíte slovo arabsky?“

„Dobrá. Jak dlouho — vy budete pryč?“

„To ještě nevím. Několik dní. Musím až hodně daleko za Malý Záb, a ten je taky pořádný kus cesty odtud.“

„Špatná cesta! Zlí Arabové!“

„Dám si pozor!“

„Dobrá. Já tady zůstanu — ale vy pro mě — taky uděláte — potěšení?“

„A jaké?“

„Nebudete hledat — jenom beduíny.“

„A co mám ještě hledat?“

„Taky rozvaliny. Chci vykopávat — najít fowlingbulla, potom poslat do Britského muzea.“

„Učiním to, spolehněte se.“

„Well. Hotovo! Jdeme!“

Vstoupili jsme do stanu a zaujali jsme svá dřívější místa. Zbytek dne jsme strávili nejrůznějším vyprávěním, jak to mají Arabové rádi. Večer se hrálo a zpívalo. Měli tu jen dva nástroje: jedním byl rabáb, jakási dvoustrunná citera, a druhým tabl, malý bubínek, který však ve srovnání s tichými, jednotvárnými tóny rabábu dělal strašlivý hluk. Pak, po večerní modlitbě, jsme se odebrali spát.

Angličan spal v šejkově stanu. Já jsem však šel k hřebci, který ležel pod širým nebem, a ulehl jsem na zemi u něho. A jestli jsem mu opravdu odříkával stou súru do nozder? Ovšemže ano! Ne snad z nějaké pověrčivosti, to jistě ne! Ale kůň byl na to zvyklý. Takto jsme se rychle spřátelili, a protože jsem při odříkávání súry dýchal až těsně u jeho nozder, poznal pach svého pána. Ležel jsem u jeho kopyt jako dítě u nohou věrného, moudrého bernardýna.

Sotva se začalo šeřit, otevřel se šejkův stan a vyšel sir David.

„Spal jste?“ zeptal se mě.

„Ano.“

„Já ne. Ve stanu — moc živo.“

„Mnoho spáčů?“

„Ne. Fleas, lice and gnats.“

Kdo umí anglicky, ví, že mínil blechy, vši a komáry. Musel jsem se smát.

„Na takové věci si budete muset brzy zvyknout, sire Davide,“ těšil jsem ho.

„Nikdy. Spal jsem špatně — taky jsem myslel na vás.“

„Proč?“

„Vy byste mohl odjet. Musím mluvit — ještě — s vámi.“

„Byl bych. se s vámi bud jak buď rozloučil.“

„Už bych nemohl…“

„Co?“

„Musím se moc ptát,“

„Jen se ptejte!“

Už minulého dne večer jsem mu musel dát různé informace. Teď si rovněž vytáhl zápisník.

„Řeknu jim: zaveďte na rozvaliny. Musím mluvit arabsky. Jak se řekne — přítel?“

Vyptával se mě na spoustu slovíček a všecka si je zaznamenal. V táboře začalo být rušno, a za chvíli jsme museli do šejkova stanu na snídani.

Při ní jsme se ještě o všeličems radili. Rozloučil jsem se pak, sedl jsem na koně a opustil jsem své nové přátele.

14 NA VÝZVĚDECH

Umínil jsem si, že nejdřív vyhledám Džuváry, nejjižněji sídlící nepřátelský kmen. Velmi pohodlné by pro mne bylo jet do Vádí Tartar, které se táhne podél Tigridu na jih. Bohužel jsem však musel předpokládat, že právě v tomto údolí bych se asi nevyhnul nepříjemnému setkání, a tak jsem se raději držel na západ. Musel jsem se snažit, abych několik kilometrů nad Tekritem dosáhl Tigridu, pak jistě najdu hledaný kmen Džuvárů.

Měl jsem s sebou bohaté zásoby potravin a vodu pro koně jsem nepotřeboval, protože kolem bylo dost bujné trávy. Nemusel jsem se tedy starat o nic jiného, než abych nezbloudil a abych se vyvaroval setkání s nepřítelem. Pro to první jsem měl orientační smysl, slunce a kompas, pro druhé dalekohled, jehož pomocí jsem mohl sám vidět, aniž bych byl spatřen.

Den uplynul bez jakéhokoli dobrodružství, večer jsem se utábořil k odpočinku za osamělým skaliskem. Nežli jsem usnul, napadlo mi, že by snad bylo lepší jet až k Tekritu, protože tam se mohu nenápadně dozvědět mnoho nutných a užitečných věcí. Ale jak jsem se příštího rána přesvědčil, byla to zbytečná úvaha. Usnul jsem totiž velice tvrdě a probudilo mě až varovné ržání mého koně. Když jsem se probudil, spatřil jsem, že přímo ke mně jede od severu pět jezdců. Byli už tak blízko, že mě spatřili. Ačkoli mě můj hřebec mohl snadno donést do bezpečí, nepomýšlel jsem na útěk. Zvedl jsem se, posadil se, abych byl na všecko připraven, a nedbale, jakoby bezděčně jsem vzal do ruky svou opakovačku.

Přicválali ke mně a několik kroků ode mne zastavili koně. Na jejich tvářích nebylo vidět žádné nepřátelské úmysly, byl jsem tedy aspoň prozatím klidný.

„As-salám 'alajkum!“ pozdravil mě jeden z nich.

„Walajkum as-salám!“ odpověděl jsem.

„Tys tu dnes přenocoval?“

„Ano.“

„Nemáš stan, pod nímž bys mohl uložit hlavu k spánku?“

„Ne. Alláh rozdělil své dary všelijak. Jednomu dává hedvábný stan, druhému širé nebe.“

„Ale mohl bys mít přece stan, když máš koně, který je dražší nežli sto stanů.“

„Je to můj jediný majetek.“

„Prodáš ho?“

„Ne.“

„Patříš asi ke kmeni, který táboří nedaleko odtud?“

„Jak to?“

„Tvůj vraník není unaven.“

„A přesto sídlí můj kmen mnoho, mnoho dní odtud, daleko na západ od svatých měst.“

„Jak se nazývá tvůj kmen?“

„Valad Almání.“

„Ano, tam na západě se většinou říká valad místo bani. Proč ses pustil tak daleko?“

„Navštívil jsem Mekku a chci poznat i vsi a města ležící poblíž Persie, abych mohl po návratu domů mnoho a mnoho vyprávět.“

„Kam teď pojedeš?“

„Pořád tam, kde vychází slunce, jak mě Alláh povede.“

„To můžeš jet s námi.“

„Kde je cíl vaší cesty?“

„Nahoře nad útesy Kerníny, kde se naše stáda popásají na březích a ostrůvcích Tigridu.“

„Kterému kmeni patří tato stáda?“

„Kmeni Abú Muhammadů.“

„Jsou nablízku ještě jiné kmeny?“

„Ano. Jižně od nás jsou Al Ubédové, kteří platí poplatek šejkovi z Chán Kerníny, a severně Džuvárové.“

„Komu platí daň oni?“

„Je vidět, že přicházíš zdaleka. Džuvárové nikomu neplatí, sami poplatky vybírají. Jsou zloději a lupiči, před nimiž nejsou naše stáda ani na okamžik jistá. Pojď s námi, jestli chceš proti nim bojovat.“

„Chystáte se proti nim?“

„Ano. Spojili jsme se s Al Ubédy. Jestli chceš vykonat hrdinské činy, budeš mít k tomu u nás příležitost, a nemusíš spát na Lvím pahorku.“

„Lvím pahorku? Neznám toto místo. Byl jsem unavený a uložil jsem se k spánku, kam mi napadlo.“

„Alláh karím — Alláh je milostivý! Jsi Alláhův miláček, jinak by tě byl rdousič stád zadávil. Nikdo z El Džezíra by tu neodpočíval ani hodinu, protože na této skále mívají lvi svá shromáždění.“

„Jsou zde na Tigridu lvi?“

„Ano, na dolním toku; při horním toku najdeš jenom leopardy. Chceš jet s námi?“

„Mohu-li být vaším hostem.“

„Jsi naším hostem. Podej mi pravici a vyměňme si datle.“

Stiskli jsme si ruce a pak jsem od každého dostal datli, snědl jsem ji a dal jsem svým společníkům také po datli. Nato jsme se pustili k jihovýchodu. Zanedlouho jsme pak překročili Tartar; rovinatá krajina se pozvolna měnila v pahorkatinu.

Poznal jsem, že pět mých průvodců jsou poctiví nomádi, v jejichž srdcích není žádná faleš. Navštívili sousední kmen, kde se konala svatební slavnost, a vraceli se teď domů, plni radosti nad tím, jak se slavnost a hostina vydařily.

Krajina se zvedala stále výš a výš a pak najednou prudce poklesla. Po pravé straně bylo v dálce vidět trosky starého Tekritu, vlevo, také ve velké dálce, Džebel Kernína, a před námi se prostíralo údolí Tigridu. Za půl hodiny jsme se dostali k řece. Byla zde široká asi jednu anglickou míli a její vody byly rozděleny velkým, dlouhým, zeleným ostrovem, na němž jsem viděl množství stanů. „Pojeď s námi! Náš šejk tě rád uvidí!“

„Jak se tam dostaneme?“

„Hned to poznáš! Naši nás už uviděli. Pojeďme kousek dál, kde přistane kalak.“

Kalak je prám, obvykle dvakrát tak dlouhý jako široký. Tvoří jej nafouklé měchy z kozí kůže, které k sobě přidržují příčné trámce. Na ně jsou položeny klády nebo prkna, na nichž spočívá náklad. Jsou svázány vrbovým proutím. Prám má dvě vesla, která jsou upevněna rozštípnutými a znovu svázanými bambusovými pruty. Podobný prám tedy odrazil od ostrova. Byl tak velký, že unesl víc nežli šest jezdců, a bez pohromy nás zavezl na ostrov.

Přivítali nás děti, několik psů a starý, důstojný Arab, který byl otcem jednoho z mých průvodců.

„Dovol, abych tě zavedl k šejkovi,“ pravil mi jeho syn.

Na cestě se k nám připojilo několik mužů, zůstávali však skromně za námi a neobtěžovali mě žádnými otázkami. Jejich pohledy se obdivně upíraly na mého koně. Nešli jsme daleko. Zastavili jsme se před prostornou chýší, která byla postavena z vrbových kmenů, pokryta bambusem a uvnitř vyložena rohožemi. Když jsme vstoupili, zvedl se z koberce, na němž seděl, silný, statný muž. Brousil si právě nůž o kámen.

„As-salám 'alajkum!“ pozdravil jsem.

„Walajkum as-salám!“ odpověděl a ostře si mě prohlédl.

„Dovol, šejku, abych k tobě uvedl tohoto muže,“ prosil můj průvodce. „Je to vznešený bojovník a neodvažuji se mu nabídnout svůj stan.“

„Když mi ho přivádíš ty, je mi vítán,“ zněla odpověď. „Posaď se, cizinče! Jsi unaven a hladov, odpočiň si a pojez! Nejdřív si však prohlédnu tvého koně!“

Ano, tak se chová pravý Arab: nejdříve kůň, potom všechno ostatní. Když se šejk vrátil, hned jsem na něm viděl, že v něm vraník vzbudil úctu ke mně.

„Máš ušlechtilé zvíře. Má šá'alláh! Nechť je ti zachováno! Znám je!“

„Odkud znáš mého vraníka?“ zeptal jsem se.

„Je to první hřebec kmene Haddádů.“

„Ty znáš i Haddády?“

„Jistěže. Ale tebe neznám.“

„Znáš šejka Haddádů?“

„Posílá tě ke mně?“

„Ne, a přesto k tobě přicházím jako jeho posel.“

„Nejprve si odpočiň, potom vyprávěj.“

„Nejsem unavený a to, co ti chci říci, je tak důležité, že bych ti to rád hned sdělil.“

„Mluv tedy!“

„Slyším, že Džuvárové jsou tvými nepřáteli.“

„Ano, jsou,“ potvrdil mi zachmuřeně.

„Víš rovněž, že se spojili s Abú Hammády a Ubajdy, aby sebrali Haddádům jejich pastviny.“

„Vím.“

„Nyní jsem slyšel, že ses spojil s Al Ubédy, abyste rušitele míru potrestali.“

„Ano.“

„Přicházím tedy k tobě, abych s tebou domluvil bližší podrobnosti.“

„Říkám tedy znovu: bud mi vítán. Posilníš se a neopustíš nás dříve, dokud nesvolám radu starších.“

Neuplynula ani hodina, a kolem mne sedělo osm mužů. Pojídali velké kusy berana, který nám byl předložen. Těch osm mužů, to byli nejstarší z kmene Abú Muhammadů. Vyprávěl jsem jim, jak jsem se dostal k Haddádum a jak jsem se stal poslem šejkovým.

„Jaké návrhy nám učiníš?“ zeptal se šejk.

„Žádné. Přes vaše hlavy přeletělo více let nežli nad mou. Mladšímu se nesluší předpisovat, jakou cestou mají kráčet starší.“

„Mluvíš moudře. Tvá hlava je ještě mladá, ale tvůj rozum starý, jinak by tě Muhammad Amín nevyslal jako svého posla. Mluv! Budeme naslouchat, a pak se rozhodneme.“

„Kolik bojovníků má tvůj kmen?“

„Devět set.“

„A Al Ubédové?“
„Osm set.“
„To je dohromady sedmnáct set. Právě polovina počtu nepřátelských bojovníků.“
„Kolik jich mají Haddádové?“
„Jedenáct set. Ale počet nebývá vždycky to hlavní. Víte snad, kdy se chtějí Džuvárové spojit s Abú Hammády?“
„Příští sobotu.“
„Víte to jistě?“
„Máme u kmene Džuvárů své věrné spojence.“
„A kde se mají sloučit?“
„U trosek Chán Kerníny.“
„A potom?“
„Potom se oba kmeny setkají s Ubajdy.“
„Kde?“
„Mezi El Kelábem a jižním koncem Džebel Chánuk.“
„Kdy?“
„V pondělí.“
„Máš velmi dobré zprávy. Kam se pustí potom?“
„K pastvinám Haddádů.“
„A co uděláte vy?“
„Chceme přepadnout jejich stany, kde nechají své ženy a děti, a odvést jim stáda.“
„Bylo by to chytré?“
„Proč ne? Vezmeme si jen zpět, co nám bylo uloupeno.“
„Správně. Ale Haddádů je jen jedenáct set, a nepřátelé mají tři tisíce bojovníků. Spojená nepřátelská vojska pravděpodobně zvítězí, vrátí se zpět a budou vás pronásledovat, dokud vám nevezmou jako kořist i to, co vám dnes patří. Jestli nemám pravdu, řekněte mi to!“
„Máš pravdu. Mysleli jsme, že Haddádové získají posily mezi jinými kmeny Šammárů.“
„Ty kmeny mají dost starostí samy se sebou. Proti nim se chystá mosulský paša.“
„To je zlé. Co nám radíš? Nebylo by nejlíp zničit nepřátelské kmeny jeden po druhém?“
„Nad jedním kmenem byste zvítězili, a druhé dva byste tím varovali.
Ne. Na nepřítele musíte zaútočit krátce poté, kdy se spojí všecky tři kmeny, tedy u El Kelábu. Jestli vám je to vhod, sestoupí v ten den — v pondělí — i Muhammad Amín se svými bojovníky z Chánuckých hor a vrhnou se na nepřítele, zatímco vy zaútočíte od jihu a zaženete jej do víru El Kelábu.“ Po delší poradě byl tento plán přijat a smluveny podrobnosti. Tak uplynulo téměř celé odpoledne a nastal večer, takže jsem tu musel zůstat přes noc. Druhého dne ráno mě převezli na břeh a jel jsem zpět cestou, po které jsem přijel.
Zhostil jsem se svého úkolu, zdánlivě tak nesnadného, velmi lehce a jednoduše, až bych se málem styděl vyprávět, jak hladce to šlo. Vraníka jsem nesměl získat tak snadno. Ale co jsem měl ještě udělat? Ano, neměl jsem si snad trochu prohlédnout příští bojiště? Nemohl jsem se té myšlenky zbavit. Proto jsem se tedy nevrátil přes Tartar, ale jel jsem po jeho levém břehu kousek vzhůru na sever, abych se dostal k Chánuckým horám. Teprve když už odpoledne zpola uplynulo, napadlo mi, jestli snad není Vádí Džehenna, kde jsem se sirem Davidem dohnal zloděje koní, součástí Chánuckých hor. Neuměl jsem si na tuto otázku odpovědět. Pokračoval jsem v cestě, ale snažil jsem se jet spíše vpravo, abych se dostal do blízkosti Džebel Makhúl.
Slunce se už sklonilo téměř k obzoru, když se na východ ode mne objevili dva jezdci a velmi rychle se ke mně přibližovali. Sotvaže mě spatřili, na okamžik se zastavili, ale pak se rozjeli ke mně. Strhl jsem koně a čekal jsem.
Byli to dva muži, statní a ne staří.
„Kdo jsi?“ zeptal se mě jeden a žádostivě se zadíval na vranika.
Takto mě mezi Araby ještě nikdo neoslovil.
„Cizinec,“ odpověděl jsem krátce.
„Odkud přicházíš?“
„Ze západu, jak vidíte.“
„Kam chceš?“
„Kam mě kismet zanese.“
„Pojeď s námi. Bud naším hostem!“
„Děkuji ti. Už mám hostitele, který se mi postará o lože.“
„Koho?“
„Alláha. — Sbohem!“
Byl jsem přespříliš bezstarostný, protože jsem se ještě ani neobrátil, a už jeden z mužů sáhl k pasu a v nejbližším okamžiku mi jeho mlat dopadl na hlavu takovou silou, že jsem ihned spadl ze sedla. Byl jsem omráčen, ne sice dlouho, ale než jsem se probral, lupiči mě spoutali.
„As-salám 'alajkum!“ posmíval se mi jeden. „Nebyli jsme předtím dost zdvořilí, proto ti naše pohostinství nevonělo. Kdo jsi?“
Neodpověděl jsem.
„Kdo jsi?“
Mlčel jsem, třebaže doprovodil svou otázku kopancem.
„Nech ho!“ mínil druhý. „Alláh učiní zázrak a otevře mu ústa. Pojede nebo půjde?“

„Půjde!“

Uvolnili a rozvázali mi řemeny na nohou a přivázali mě k třmeni jednoho koně. Pak vzali mého vranika za uzdu a rázně namířili k východu. Byl jsem zajatcem, můj nádherný kůň mi nebyl nic platný. Člověk je často velice domýšlivý tvor!

Krajina se zvolna zvedala. Prošli jsme pohořím a konečně jsem z dálky spatřil několik ohňů, třpytících se nám vstříc. Mezitím už totiž nastala noc. Dostali jsme se do údolí, prošli jsme kolem několika stanů a konečně jsme se zastavili před jedním, z něhož právě vycházel mladý muž. Podíval se na mě — a poznali jsme se.

„Má šá'alláh! Kdo je ten zajatec?“ zeptal se.

„Chytili jsme ho venku na rovině. Je to cizinec, kvůli němu nás nestihne žádná krevní msta. Podívej se na koně, na kterém jel!“

„Alláh akbar, to je přece vraník Muhammada Amína z kmene Haddádů! Zaveďte toho člověka k mému otci, k šejkovi, aby ho vyslechl! Svolám zatím ostatní.“

„Co máme udělat s vraníkem?“

„Zůstane před šejkovým stanem.“

„A jeho zbraně?“

„Zaneste je do stanu.“

Půl hodiny poté jsem znovu stál před shromážděnými muži — ale měli mě soudit. Zde by mi mlčení nijak neprospělo, a proto jsem se rozhodl promluvit.

„Znáš mě?“ zeptal se mě nejstarší z přítomných. Ne.“

„Víš, kde jsi?“

„Ne.“

„Znáš tohoto statečného mladíka?“

„Ano.“

„Kde jsi ho viděl?“

„V Džebel Džehenna. Ukradl čtyři koně, a já jsem si je zase odvedl.“

„Nelži!“

„Kdo jsi, že se mnou takto mluvíš?“

„Jsem Zedar ben Chólí, šejk kmene Abú Hammádů.“

„Zedar ben Chólí, šejk zlodějů koní.“

„Mlč! Tento mladý bojovník je můj syn!“

„Můžeš být na něho hrdý!“

„Mlč, povídám ti, nebo toho budeš litovat! Kdo je zloděj koní? Ty! Komu patří zvíře, na kterém jsi jel?“

„Mně!“

„Nelži!“

„Zedare ben Chólí, děkuj Alláhovi, že mám svázané ruce. Jinak bys mě už nikdy nenazval lhářem!“

„Svažte ho pevněji!“ poručil. „Vím, že nemluvíš pravdu! Dobře znám toho hřebce. Patří Muhammadu Amínoví, šejkovi Haddádů. Jak ses k tomu koni dostal?“

„Šejk mi ho daroval.“

„Lžeš! Takového koně žádný Arab nikomu nedaruje.“

„Už jsem ti říkal, že máš být Alláhovi vděčný za to, že jsem spoutaný.“

„Proč by ti ho vůbec dal?“

„To je jeho a moje věc — vám do toho nic není.“

„To jsi zřejmě prokázal šejkovi Haddádů velikou službu, že ti dává takový dar. Nebudeme se tě už na to dotazovat. Kdy jsi opustil Haddády?“

„Předevčírem ráno.“

„Kde se pasou jejich stáda?“

„Nevím. Stáda Arabů jsou hned zde, hned jinde.“

„Mohl bys nás k nim zavést?“

„Ne.“

„Kde jsi od převčerejška byl?“

„Na různých místech.“

„Dobrá. Nechceš odpovídat, tak poznáš, co dovedeme. Odveďte ho.“

Zavedli mě do malého, nízkého stanu a připoutali mě tam. Po mé pravici i levici se krčili dva beduíni, kteří mě hlídali. Střídali se ve spánku. Doufal jsem, že se můj osud rozhodne ještě teď, byl jsem však zklamán, protože shromáždění — jak jsem slyšel — se po chvíli rozešlo, ale mně nebyl sdělen rozsudek. Usnul jsem.

Spal jsem neklidně a zdál se mi sen. Neležel jsem zde ve stanu u Tigridu, ale v oáze na Sahaře. Strážný oheň plápolal, datlová pálenka kolovala z ruky do ruky, kdosi vyprávěl pohádkový příběh. Tu se najednou ozvalo zaburácení, na něž nikdo, kdo je jen jedinkrát slyšel, nemůže zapomenout — hromový řev lva. Asad bej, rdousič stád, se blížil, šel si pro svou večeři. Jeho hlas zněl blíž a blíž a — probudil jsem se.

Byl to sen? Vedle mne leželi oba beduíni z kmene Abú Hammádů a já slyšel, jak se jeden z nich modlí. Tu se hromový řev ozval znovu. Byla to skutečnost — kolem tábora se plížil lev!

„Slyšíte lva?“ zeptal jsem se.

„Ano. Dnes si k nám přišel pro potravu už potřetí.“

„Tak ho zastřelte!“

„Kdo ho má zastřelit, jeho, pána nad životem a smrtí, mocného a vznešeného?“

„Zbabělci! Přichází lev i do tábora?“

„Ne. Jinak by muži nestáli před svými stany a nenaslouchali jeho hlasu.“

„Jdi k šejkovi a pověz mu, že lva zastřelím, když mi dá mou těžkou opakovačku!“

„Zešílel jsi!“

„Jsem při dobrém rozumu, jen jdi!“

Zmocnilo se mě prudké rozčilení, byl bych nejraději přetrhal pouta. Po několika minutách se strážce vrátil a odvázal mě.

„Pojď za mnou!“ poručil mi.

Venku stálo mnoho mužů se zbraní v ruce, žádný se však neodvážil vykročit ven za obvod stanů.

„Chtěl jsi se mnou mluvit. Co si přeješ?“ zeptal se Zedar ben Chólí.

„Dovol mi zastřelit toho lva!“

„Nezabiješ ho! Ani dvacet mužů na to nestačí a několik by jich přitom jistě zahynulo.“

„Zastřelím ho sám. Nebude první.“

„Dobrá. Jestli tomu sám chceš, nemám nic proti tomu. Alláh dává život a Alláh jej zase odnímá. Všecko je předem určeno.“

„Dej mi tedy mou pušku!“

„Kterou?“

„Tu těžkou, a můj nůž.“

„Přineste mu je,“ poručil šejk.

Ten milý chlapík si jistě myslel, že jsem synem smrti a že pak bude nepopiratelným dědicem mého koně. Ale mně šlo o lva, o svobodu i o koně, a to všecko jsem mohl získat, když dostanu ručnici.

Přinesli mi ji, a nůž také.

„To mi nedáš rozvázat ruce, šejku?“

„Chceš skutečně zabít jenom lva?“ odpověděl mi šejk rovněž otázkou.

„Ano. Z této pušky vystřelím jen na lva.“

„Rozvažte mu tedy ruce!“

Teď jsem byl volný. Druhé mé zbraně ležely v šejkově stanu a před ním stál můj vraník. Už jsem byl klidný.

Byla to hodina, kdy se lev nejčastěji plíží k stádu, krátce před svítáním. Sáhl jsem na svůj pas, mám-li tam váček s náboji, pak jsem kráčel až k prvnímu stanu. Zde jsem zůstal chvíli stát, aby si mé oči zvykly na tmu. Před sebou a kolem vpravo i vlevo jsem nejasně viděl několik velbloudů a četné ovce, které se k sobě shlukly. Psi, kteří jinak za noci hlídají stádo, se schovali do bezpečí u stanů nebo do stanů.

Lehl jsem si na zem a potichu, pomalu jsem se plížil kupředu. Věděl jsem, že v této tmě lva dřív ucítím, než ho spatřím. A tu — jako by se pode mnou země otřásla — zazněl jeho řev kousek ode mne a za chvíli jsem zaslechl dunivý pád, jako když těžké tělo narazí na jiné. A pak zasténání, praskot a drcení lámaných kostí — a opodál, nejvýš dvacet kroků ode mne se zablýskly dvě ohnivé koule. Znal jsem to zelenavé světlo. Rychle jsem zvedl pušku, zamířil jsem, jak nejlíp to ve tmě šlo, a stiskl jsem spoušť.

Strašlivý řev otřásl vzduchem. Záblesk mého výstřelu ukázal lvu jeho nepřítele. Ale i já jsem ho uviděl, jak leží na hřbetě jednoho z velbloudů a drtí mu páteř. Zasáhl jsem ho? Veliký, tmavý předmět prolétl vzduchem a dopadl asi tři kroky ode mne. Oči se ještě jednou zableskly. Buď se mu skok nezdařil, anebo byl poraněn. Ještě jsem klečel, pušku v ruce, a vystřelil jsem podruhé, ne doprostřed mezi oči, ale přesně do jednoho oka. Pak jsem bleskurychle položil pušku a vzal jsem do ruky nůž. Lev se však na mě nevrhl. Smrtelná rána ho odhodila nazad. Přesto jsem několik kroků couvl a znovu jsem nabil. Kolkolem bylo ticho. Ani v táboře se hlásek neozval. Považovali mě jistě za mrtvého.

Jakmile však se začalo rozednívat, uviděl jsem v slabém světle obrysy lva a přistoupil jsem k němu. Bylo po něm. Ted jsem se honem pustil do stahování kůže. Měl jsem pádné důvody, abych s tím dlouho neotálel, a přitom mi ani nenapadlo, nechat tady tuto trofej. Při práci jsem se řídil spíš hmatem než zrakem, ale nežli se docela rozednilo, byl jsem přece jen hotov.

Vzal jsem kůži, přehodil jsem si ji přes rameno a vracel se do tábora. Byl to asi jen pobočný tábor loupeživých Abú Hammádů. Mužové, ženy a děti seděli před stany a čekali. Sotva mě uviděli, nastal nepopsatelný křik. Alláhovo jméno bylo vyvoláváno ve všech tóninách, steré ruce se vztahovaly po mé kořisti.

„Zabil jsi lva?“ křičel Zedar ben Chólí. „Opravdu? A sám?“

„Sám!“

„To musíš mít talisman, který ti pomohl.“

„Ano.“

„Kde ho máš?“

„Tady.“

Přidržel jsem mu k nosu pušku.

„To není talisman. Nechceš jej prozradit. Kde leží ten lev?“

„Venku, vpravo od stanů. Přineste si ho.“

Většina z přítomných odkvapila. A právě to jsem chtěl.

„Komu náleží lví kůže?“ ptal se šejk chtivě.

„O tom se poradíme v tvém stanu. Vejděte!“

Šejk a jeho lidé, asi jen deset nebo dvanáct mužů mě následovalo. Hned u vchodu jsem zpozoroval své zbraně: visely na jednom kolíku. Dvěma kroky jsem k nim přistoupil, strhl jsem je, hodil jsem si pušku přes ramene a vzal jsem do ruky opakovačku. Lví kůže, velká a těžká, mi přitom dost překážela, ale zkusit jsem to musel. Rychle jsem se postavil ke

vchodu stanu.

„Zedare ben Chólí, slíbil jsem ti, že touto puškou budu střílet jenom na lva, ale na koho budu střílet tou druhou, to jsem neřekl.“

„Patří sem! Vrať ji!“

„Patří do mých rukou, a ty si ji udrží!“

„Uteče! Chyťte ho!“

Tu jsem zvedl opakovačku k výstřelu.

„Stát! Kdo se odváží bránit mi v odchodu, bude na místě mrtev, Zedare ben Chólí, děkuji ti za pohostinství, které jsi mi poskytl! Však se ještě uvidíme!“

Pozpátku jsem vycouval ze stanu. Celou minutu se nikdo neopovážil vyjít za mnou. Tak se báli „přemožitele lvů“. Ta chvilička mi stačila. Odvázal jsem koně, skočil jsem na něj a hodil jsem před sebe lví kůži. Když se stan opět otevřel, už jsem cválal kolem posledních stanů.

Za mnou, tam stranou, kde ležel zastřelený lev, zazněl zuřivý pokřik a viděl jsem, že všichni utíkají pro zbraně a pro koně. Když už jsem měl tábor za sebou, jel jsem jen krokem. Vraník se bál lví kůže, nemohl snést její pach a úzkostlivě frkal. Ohlédl jsem se a spatřil jsem, jak mezi stany vyjíždějí pronásledovatelé. Ted jsem pobídl vraníka do klusu, a teprve až se mi na dostřel objeví první pronásledovatel, chtěl jsem ho přimět k trysku. Ale rozmyslil jsem se jinak. Zastavil jsem, zamířil a zmáčkl spoušť. Zazněl výstřel a kůň pod jezdcem se svezl k zemi. Těm zlodějům koní nemohla podobná lekce vadit. A dal jsem se do klusu. V jízdě jsem si znovu nabil pušku.

Když jsem se příště obrátil, dostali se dva Abú Hammádové zase dost blízko ke mně. Jejich výstřel mě ovšem nemohl zasáhnout. Znovu jsem zastavil a namířil. Dva výstřely — a dva koně padli k zemi. To už bylo ostatním přece jen trochu moc. Zarazili a zůstali stát. Když jsem se po delší chvíli opět otočil, spatřil jsem v dálce, jak jen předstírají, že jedou po mé stopě.

Asi hodinu jsem jel přímo na západ, křížem krážem, abych je zmátl. Pak jsem na kamenité půdě, kde stopy kopyt nebylo vidět, odbočil k severu a kolem poledne jsem se dostal k Tigridu, odkud sem z východu přitéká Záb el Asfal. Našel jsem si tu na břehu místo, kde Chánucké hory přecházejí v pohoří Makhúl. Tento přechod je vyznačen několika jednotlivými vyvýšeninami, jež jsou odděleny hlubokými, nepříliš širokými údolími. Nejširší údolí si nepřátelé zvolili k průchodu. Vtiskl jsem si proto celou krajinu i jednotlivosti co nejpečlivěji do paměti. Pak jsem znovu spěchal k Tartaru, a odpoledne jsem tam dojel a překročil jej. Toužil jsem už být mezi přáteli, ale šetřil jsem koně, a proto jsem tu přenocoval.

15 ATEJBOVÉ PŘICHÁZEJÍ

Druhého dne v poledne jsem spatřil první stádo ovcí, patřící Haddádům, a ujížděl jsem tryskem k tábořišti, aniž jsem si všímal výkřiků, zaznívajících ze všech stran. Šejk uslyšel hluk a poznal, že se děje cosi neobvyklého; vyšel ze stanu právě v okamžiku, kdy jsem před ním zastavil.

„Al hamdu li'lláh — budiž Alláh pochválen, že už jsi tu!“ pozdravil mě. „Jak se ti vedlo?“

„Dobře.“

„Dověděl ses něco?“

„Svolej radu starších! Podám vám zprávu.“

Teprve teď si Muhammad Amín všiml lví kůže, kterou jsem shodil vedle koně na druhou stranu.

„Má šá'alláh, lev! Jak jsi k té kůži přišel?“

„Stáhl jsem ji vládci pouště!“

„Setkal ses s ním? Kolik lovců proti němu vyjelo?“

„Jen já.“

„Alláh s tebou, slouží ti paměť dobře?“

„Byl jsem sám!“

„Kde?“

„V táboře Abú Hammádů.“

„Ti by tě byli zabili.“

„Neudělali to, jak vidíš. Dokonce i Zedar ben Chólí mě nechal naživu.“

„Tys viděl i jeho?“

„Ano. Zastřelil jsem mu tři koně.“

„Vyprávěj!“

„Ne teď a ne jenom tobě, protože bych všecko musel vyprávět ještě jednou. Svolej lidi a pak všecko dopodrobna uslyšíš.“

Muhammad Amín odešel. Chtěl jsem právě vstoupit do jeho stanu, když jsem spatřil, jak se ke mně řítí sir David.

„Slyšel jsem — jste tady!“ volal už z dálky. „Našel jste?“

„Ano, nepřítele, bojiště, všechno.“

„A zříceniny — taky?“

„Taky!“

„Krásné, moc dobré! Budu kopat — najdu — pošlu do Londýna. A teď budeme — bojovat!“

„Ano, sire Davide!“

„Taky jsem — našel.“

„Copak?“

„Vzácnost. Nápis.“

„Kde?“

„Byla díra — tady blízko. Cihla.“
„Nápis na cihle?“
„Yes. Klínové písmo. Umíte číst?“
„Tak trochu.“
„Já ne. Podíváme se.“
„Kde tu cihlu máte?“
„Ve stanu. Hned přinesu.“
Lindsay šel a po chvíli mi přinesl svůj vzácný nález.
„Zde! Podívejte — čtěte!“
Cihla byla skoro úplně rozdrolená. Dalo se rozeznat jen pár znaků zvětralého nápisu.
„No?“ ptal se sir David zvědavě.
„Počkejte! Nejde to tak snadno, jak si myslíte. Vidím tu jen tři slova, která by se snad dala rozluštit. Jestli se nemýlím, znamenají: Tetuda Babrut ésis.“
„Co to je?“
„Postaveno k slávě Babylónu.“
Milý sir David roztáhl ústa málem od ucha k uchu.
„Čtete dobře?“
„Doufám, že ano.“
„Co to znamená?“
„Mohu z toho vyvozovat všecko — a nic.“
„Hm! Ale tady — nebyl Babylón!“
„Pro mě za mě! Musíte si to nějak srovnat sám. Já na to teď nemám čas.“
„Ale proč já vás — vzal s sebou?“
„Dobrá! Schovejte tu cihlu, až budu mít čas.“
„Well! Co budete dělat?“
„Hned začne rada starších a musím vyprávět své zážitky.“
„Taky chci — poslechnout.“
„A nejdřív se musím najíst. Mám hlad jako vlk.“
„Taky chci — najíst se.“ Vstoupili jsme spolu do stanu. „Jak jste se tu domluvil s vaší arabštinou?“
„Špatně! Chci chleba — Arab nese boty. Chci klobouk — Arab nese sůl. Chci pušku — Arab nese šátek. Hrozné, strašné! Už vás nepustím — nikam!“
Když se šejk vrátil, nemusel jsem na jídlo dlouho čekat. Zatímco jsem jedl, přicházeli starší kmene. Zapálili si dýmky, pili kávu. Beze slova čekali, až ukonejším hlad. Pak jsem začal:
„Dali jste mi těžký úkol, ale proti všemu očekávám jsem jej snadno splnil. A přitom vám přináším tak podrobné zprávy, jaké jste jistě ani nečekali.“
„Vyprávěj!“ žádal šejk.
„Nepřátelé se už vyzbrojili. Jsou už určena místa, kde se všecky tři kmeny spojí, a stejně i čas, kdy se to stane.“
„To ses ale nedověděl?“
„Dověděl. Džuvárové se setkají s Abú Hammády v sobotu u trosek Chán Kerníny. Oba kmeny pak v pondělí potkají mezi El Keláb a posledními svahy Chánuckých hor kmen Ubajdů.“
„Víš to určitě?“
„Ano.“
„Od koho?“
„Od šejka Abú Muhammadů.“
„Ty jsi s ním mluvil?“
„Byl jsem dokonce v jeho stanu.“
„Abú Muhammadové nežijí v míru s Džuváry ani s Abú Hammády.“
„Šejk to říkal. Zná tvého hřebce a je tvým přítelem. Proto ti přijde s kmenem Al Ubédů na pomoc.“
Všichni přítomní s jásotem vyskočili. Málem mě umačkali. Pak jsem musel vypravovat všecko co nejpodrobněji. Věřili všemu, jen to, že jsem střelil lva sám a za tmavé noci, se jim zdálo nepravděpodobné. Arab zaútočí na lva jenom za dne a v početném doprovodu. Proto jsem před nimi posléze rozprostřel kůži. „Je v ní díra?“
Prohlíželi si mou kořist velice pozorně. „Ne,“ zněla pak odpověď.
„Když skolíte lva vy,“ pokračoval jsem, „je v kůži spousta děr. Ale já jsem ho zasáhl dvěma ranami. Podívejte! První kulka mířila hodně vysoko, protože lev byl ode mne dost vzdálený a ve tmě jsem nemohl cílit přesněji. Škrábla ho jen na hlavě a poranila mu ucho. Tady! Druhou kulku jsem mu vpálil, když byl ode mne tak dva tři kroky a chystal se skočit. Prolétla mu levým okem. Vidíte, tady, kde je kůže připálená.“
„Alláh akbar, je to pravda! Ty sis nechal to strašlivé zvíře přijít tak blízko! Co kdyby tě byl sežral?“
„Neudělal to, bylo to zřejmě psáno v Knize osudu. Kůži jsem přinesl tobě, šejku. Vezmi ji ode mne a použij jí jako ozdoby ve svém stanu.“
„To myslíš doopravdy?“ zeptal se Muhammad Amín radostně.
„Doopravdy.“
„Děkuji ti, Karo ben Nemsí! Na té kůži budu spát a lví odvaha prosákne do mého srdce.“
„Není zapotřebí té kůže. Tvé srdce je opravdu udatné. Udatnosti budeš mít ovšem brzy zapotřebí.“
„Chceš s námi bojovat proti našim nepřátelům?“

„Ano. Jsou to zloději a vrazi, a taky mně ukládali o život. Podřizuji se tvému velení a můj přítel rovněž.“

„Ne. Nebudeš poslouchat, ale sám velet. Budeš náčelníkem jednoho oddílu.“

„O tom si promluvíme později. Ted mi dovol, abych se účastnil vaší rady!“

„Máš pravdu! Musíme se poradit, zbývá nám už jen pět dní času.“

„Neřekl jsi mi snad, že potřebuješ jediný den na to, aby se kolem tebe shromáždili všichni bojovníci tvého kmene?“

„Ano, je tomu tak.“

„Pak bych na tvém místě ještě dnes rozeslal posly.“

„Proč ještě dnes?“

„Protože nestačí, aby se bojovníci jen shromáždili. Musí se na boj také připravit.“

Muhammad Amín se hrdě pousmál:

„Synové Haddádů jsou přivyklí boji už od svých chlapeckých let. Přemůžeme své nepřátele! Kouk bojovníků má kmen Abú Muhammadů?“

„Devět set.“

„A Al Ubédové?“

„Osm set.“

„Máme tedy dva tisíce osm set mužů. A k tomu ještě překvapení nepřítele, který nás neočekává. Musíme zvítězit.“

„Anebo budeme poraženi.“

„Co to slyším? Lva zabiješ, a lidských nepřátel se bojíš?“

„Mýlíš se. Ani mně nechybí odvaha, ale odvaha platí dvojnásob, jestliže ji provází opatrnost. Nepovažuješ za možné, že by Al Ubédové a Abú Muhammadové mohli přijít pozdě?“

„Je to možné.“

„Potom bude stát našich jedenáct set mužů proti třem tisícům. Nepřítel zničí nejdříve nás, a potom naše přátele. Jak snadno se může dozvědět, že jsme mu vytáhli vstříc! Pak odpadne i to překvapení! A co je ti platné, když bojuješ a nepřítele jen odrážíš? Kdybych byl šejkem Haddádů, porazil bych ho na hlavu, tak, aby se dlouhý čas nemohl pozvednout a musel mi ročně platit poplatky.“

„Jak by sis počínal?“

„Nebojoval bych jako Arabové, ale jako Evropané!“

„A jak bojují Evropané?“

Teď jsem povstal. Chtěl jsem jim povědět o válečnickém umění v Evropě — já, laik. Pociťoval jsem však účast s tímto statečným kmenem Haddádů. Nepokládal jsem za špatné, že se účastním jejich boje — naopak, domníval jsem se, že budu moci zmírnit krutost, jež u těchto polodivokých kmenů vždycky provází vítězství. Popsal jsem jim tedy nejprve jejich vlastní způsob boje a vylíčil jsem jeho nedostatky. Pak jsem začal s hlavním výkladem. Naslouchali mi velice pozorně, a když jsem skončil, mohl jsem změřit účinek svých slov podle dlouhého mlčení, které následovalo. Šejk se pak znovu ujal slova:

„Tvá řeč je dobrá a pravdivá; mohla by nám přinést vítězství a zachovat mnoha našim lidem život, jen kdybychom měli čas vycvičit se.“

„Máte dost času.“

„Cožpak jsi neříkal, že k vytvoření a vycvičení takového vojska je zapotřebí několika let?“

„To tvrdím. Ale nechceme přece vytvořit a vycvičit vojsko, jen si osvojit nezbytnou obratnost k útoku na nepřítele v určené krajině, a na takové přípravy potřebujeme jen dva dny. Jestli vyšleš ještě dnes posly, budou bojovníci shromážděni zítra. Naučím je sevřenému útoku jízdy, která nepřítele rozdrtí, a boji pěšáků ozbrojených ručnicemi.“

Vzal jsem se zdi hůlku na velblouda a kreslil jsem jí na zemi jednotlivé pozice:

„Pohleď! Tady teče Tigris, tady je El Keláb, tady leží Makhúlské a tady Chánucké hory. Nepřítel se shromáždí zde. Oba první kmeny přijdou po pravém břehu řeky, za nimi nepozorováni naši spojenci, a Ubajdové se přepraví z levého břehu. Aby se k nám dostali, musí projít mezi těmito horami. Ale všecky cesty tu vedou do velkého Vádí Daradž, které se jmenuje Údolí stupňů, protože jeho příkré stěny vystupují vzhůru jako schody. Má jen jediný příchod a jediný východ. Zde musíme očekávat nepřítele.

Obsadíme výšiny svými střelci, kteří budou ostřelovat nepřítele z chráněných pozic. Východ uzavřeme hrází, kterou budou rovněž hájit střelci, a tady v těchto dvou postranních roklinách — vlevo i vpravo — se skryjí jezdci, kteří vyrazí, jakmile bude nepřítel v údolí v plném počtu. U vchodu mu pak vpadnou do zad naši spojenci, a i kdyby v stanovený čas nedorazili, poženeme nepřítele tak, aby jim při útěku vběhl sám do cesty.“

„Má šá'alláh, tvoje řeč je jako slova Proroka, který si podmanil svět. Poslechnu tvé rady, jestli s tím souhlasí i všichni ostatní. Kdo je proti, ať se ozve!“

Proti nebyl nikdo, šejk tedy pokračoval:

„Ihned rozešlu posly.“

„Správně činíš, šejku. Ale buď opatrný a nevzkazuj svým bojovníkům, oč jde. Jinak by se snadno mohlo stát, že by nepřítel zvěděl o našem úmyslu.“

Muhammad Amín souhlasil a vzdálil se. Sir David sledoval celou dlouhou rozmluvu s patrnou netrpělivostí. Teď využil příležitosti a ozval se:

„Sire — já jsem tady taky.“

„To vidím.“

„Chci taky slyšet.“

„Co se mi přihodilo?“

„Yes.“

„Víte, celou tu svou přednášku vám anglicky opakovat nebudu. Ale to nejnutnější vám hned povím.“

Stručně jsem mu sdělil, co mě potkalo, i obsah předchozí porady. Byl nadšen:

„Á! Žádný divoký útok — ale vojsko! Taktika! Strategie! Obklíčit nepřítele! Útočit — podle plánu! Nádherné! Krásné! Půjdu taky! Vy — generál! Já — adjutant!“

„To bychom se oba nádherně vyjímali! Generál, který rozumí vedení války jako koza petrželi! A pobočník, který nerozumí řeči vojáků! Ostatně radil bych vám, abyste se do toho raději nepletl!“

„Proč?“

„Kvůli vicekonzulovi v Mosulu.“

„Hm. Jak to?“

„Pravděpodobně tady má taky prsty ve hře.“

„Ať je dá pryč! Co je mně — do konzula? Co?“

Vtom se Muhammad Amín vrátil. Rozeslal posly a přinášel mnoho nových podnětů:

„Řekl šejk kmene Abú Muhammadů, jaký podíl z kořisti očekává?“

„A co požadují Al Ubédové?“

„To nevím.“

„Měl ses zeptat.“

„Neptal jsem se, protože jako velitel Haddádů bych se neptal po kořisti.“

„Má šá'alláh! A po čem? Kdo mi nahradí moje škody?“

„Poražený nepřítel.“

„Tak tedy přece jen musím vtrhnout na jeho pastviny a odvést mu ženy, děti i dobytek!“

„To není nutné. Chceš snad vést válku proti ženám? Nevydáš zajatce, které doufám získáme, nazpět dříve, dokud nedostaneš, co žádáš. A jestli bude naše vítězství úplné, budeš požadovat roční poplatek a ponecháš si šejka nebo několik jeho příbuzných jako rukojmí.“

O tomto návrhu jsme se radili dále. Byl přijat.

„A teď ještě poslední věc,“ poznamenal jsem pak. „Je nutné, abychom měli zprávu o všech pohybech nepřítele i našich spojenců. Musíme proto odtud až do Ed Daradž rozestavit stráže.“

„Jak to míníš?“

„V Ed Daradž se skryjí dva naši bojovníci, o kterých jsi přesvědčen, že jsou chytří a věrní. Nesmějí se dát spatřit a budou všecko pozorovat. Z Ed Daradže až sem postavíš v jistých vzdálenostech další své lidi: postačí čtyři muži, kteří musí dbát na to, aby si jich nevšiml nikdo cizí, a kteří nám budou sdělovat všecko, co ti první dva vypátrali. Jeden donese zprávu druhému a zase se pak vrátí na své místo.“

„To je dobrý nápad, poslechnu tě.“

„Stejně rozestav své lidi mezi svým tábořištěm a pastvinami Abú Muhammadů. Už jsem to s jejich šejkem smluvil. Polovinu lidí na to dá sám. Jeho nejzazší hlídka bude u trosek El Farr.“

„Kolik mužů na to budeme potřebovat?“

„Jenom šest. Abú Muhammadové postaví stejný počet. Kolik bojovníků máš tady v táboře?“

„Může jich být kolem čtyř set.“

„Shromáždi je, prosím tě. Ještě dneska je musíš přehlédnout a pak je můžeme začít cvičit.“

V táboře nastal ruch. Do půl hodiny se shromáždilo čtyři sta mužů. Šejk k nim dlouho a plamenně mluvil a nakonec mu museli odpřisáhnout, že se o výcviku nikomu nepovolanému nezmíní. Poté jim poručil, aby se rozestavili do řad a oddílů.

Udělali jsme přehlídku. Všichni byli na koni, každý měl nůž, šavli a dlouhé, opeřené kopí, které při lepším výcviku mohlo být strašlivou zbraní. Mnozí měli i nebezpečné nabbút — kyj, a krátké vrhací kopí. Střelné zbraně byly dost špatné. Několik bojovníků mělo ještě starý kožený štít i toulce, šípy a luky Jiní měli ručnice na střelný prach, které jim mohly být nebezpečnější nežli nepřátelům, a ostatní měli zadovky s velmi dlouhými hlavněmi.

Bojovníkům s těmito zadovkami jsem poručil, ať předstoupí, ostatní jsem poslal pryč s tím, že mají zítra časně ráno přijít znovu. Ty, kdo tu zůstali, jsem chtěl vyzkoušet z obratnosti ve střelbě. Celkem jsem s nimi mohl být spokojen. Bylo jich asi dvě stě. Utvořil jsem z nich dva oddíly a začal jsem s výcvikem. Měli rovnoměrným krokem pochodovat, utíkat a bez přestání pálit. Haddádové byli zvyklí útočit jen na koni a nepřítele jen dráždit, ne se mu skutečně postavit. Teď záleželo na tom, aby se naučili pěšky zadržet nápor a nerozptýlit se.

Druhého dne ráno jsem si vzal do parády ty ostatní. U nich mi šlo o to, aby byli schopni sevřeného útoku s kopím poté, když vystříleli náboje. Musím říci, že rychle chápali a byli plni nadšení.

K večeru jsme se dozvěděli, že bylo navázáno spojení s kmenem Abú Muhammadů, a v téže době jsme dostali zprávu, že jejich šejk už se doslechl o mém dobrodružství u Abú Hammádů. Odeslali jsme odpověď a od tohoto okamžiku jsme neustále udržovali spojení.

Málem se už setmělo, když jsem ještě jednou sedl na vraníka, abych se trochu projel stepí. Nedostal jsem se daleko, když tu mi vyjeli vstříc dva jezdci. Jeden z nich byl průměrné střední postavy, druhý byl však nápadně malý a zřejmě zaujatý hovorem se svým průvodcem, protože mával rukama i nohama ve vzduchu, jako by chytal komáry.

Bezděčně jsem si vzpomněl na svého Halefa.

Dojel jsem k nim a zastavil se s koněm před nimi.

„Má šá'alláh! Sidi, jsi to skutečně ty?“

Ano, byl to můj malý Hádží Halef Omar!

„Jistě,“ potvrdil jsem. „A poznal jsem tě už z daleka!“

Halef seskočil s koně a uchopil mé roucho; radostí je políbil.

„Al hamdu li'lláh — Alláh bud pochválen, že tě zase vidím, sidi! Už jsem po tobě toužil jako den po sluncí."

„Jak se daří důstojnému šejku Malekovi?" ptal jsem se. „Dobře."

„A Ájše?"

„Stejně dobře."

„A tvé milé Hanne?"

„Ó sidi je jako huriska v ráji!"

„A všichni ostatní?"

„Říkali, ať tě pozdravuji, jestli tě najdu."

„Kde jsou?"

„Zůstali u Eufratu a poslali mě k šejkovi Haddádů, abych u něho žádal o přijetí."

„Už jsem se o vás taky staral. Tamhle je tábor Haddádů."

„Přijme nás Muhammad Amín? Znáš ho?"

„Znám ho a už jsem s ním o vás mluvil. Podívej na tohohle hřebce! Jak se ti líbí?"

„Sidi, hned jak jsem ho uviděl, jsem ho obdivoval. Je to jistě potomek vzácné klisny z Koheli."

„Hřebec patří mně, je to šejkův dar. Z toho vidíš, že je Muhammad Amín mým přítelem."

„Nechť mu za to Alláh dopřeje dlouhý život! A co myslíš, přijme nás mezi své?"

„Budete mu vítáni! A teď mě následuj!"

Rozjeli jsme se.

„Sidi," mínil Halef, „cesty Alláhovy jsou nevyzpytatelné. Myslil jsem, že se po tobě budu muset dlouho poptávat, nežli se o tobě něco dozvím, a zatím jsi první, koho tu potkám. Jak ses dostal k Haddádům?"

Vyprávěl jsem mu stručně to nejnutnější a pak jsem pokračoval:

„Víš, čím jsem teď u šejka Muhammada Amína?"

„Čím?"

„Generálem."

„Generálem? Copak má vojsko?"

„Mnoho vojska nemá. Zato ho čeká vojna."

„Proti komu?"

„Proti Ubajdům, Abú Hammádům a Džuvárům."

„To jsou lupiči, kteří sídlí na Zábu a Tigridu. Mnoho jsem o nich slyšel, ale nic dobrého."

„Chystají se proti Muhammadu Amínovi a chtějí ho zákeřně přepadnout. Ale dověděli jsme se o tom, a tak jsem teď jeho generálem, který mu jeho vojáky cvičí."

„Ano, sidi, vím, že všemu rozumíš a všecko znáš. Je to skutečně štěstí, že už nejsi ďaurem."

„Opravdu nejsem?"

„Ne. Vždyť ses obrátil na pravou víru."

„Kdo ti to říkal?"

„Byl jsi v Mekce a máš vodu ze svaté studny Zem-zem. Tím ses stal dobrým muslimem. Neříkal jsem ti snad ustavičně, že tě obrátím na pravou víru, ať chceš, nebo nechceš?"

Dostali jsme se mezitím do tábora a sestoupili jsme před šejkovým stanem s koní. Když jsme vešli do stanu, měl u sebe radu svých starších.

„As-salám 'alajkum!" pozdravil Halef.

Jeho průvodce učinil totéž. Představil jsem je:

„Dovol mi, ó šejku, uvést k tobě tyto dva muže, kteří by s tebou rádi mluvili. Tento se jmenuje Fehím, a toto je Hádží Halef Omar ben Hádží Abú 'l Abbás ibn Hádží Dawúd al Gosara, o kterém jsem ti už vyprávěl."

„O něm?"

„Ano. Jen jsem ho nejmenoval celým jménem, pouze zkráceně Hadži Halef Omar."

„To je tvůj sluha a průvodce?"

„Ano."

„Ten, který zabil Abú Sajfa, Otce šavle?"

„Ano. Náleží teď ke kmeni Atejbe, jejichž šejk Malek je tvým přítelem."

„Buďte mi vítáni, mužové Atejbů! Buď mi vítán, Hádží Halefe Omare! Tvá postava je malá, ale tvá odvaha je velká a tvoje statečnost je vznešená. Kéž by byli všichni mužové jako ty! Přinášíš mi poselství od mého přítele Maleka?"

„Ano, přináším. Posílá ti pozdravy a ptá se, jestli bys přijal jej i jeho lidi do kmene Haddádů."

„Znám jeho osud a úděl, ale bude mi vítán. Kde je nyní?"

„Na Eufratu, v krajině Hit. Slyším, že potřebuješ bojovníky?"

„Ano. Mezi námi a našimi sousedy vypuklo nepřátelství."

„Přivedu ti šedesát statečných mužů."

„Šedesát? Zde můj přítel Kara ben Nemsí mi přece sdělil, že je vás méně."

„Na své cestě jsme se potkali s rozptýleným kmenem a přijali jsme jej mezi sebe."

„Jaké zbraně máte?"

„Šavle, dýky, nože a dobré pušky. Mnozí z nás mají dokonce i pistole. Že se zbraněmi umím zacházet, to ti řekne můj sidi. Mohl by jeden z nás ihned vyrazit na cestu a přivést šejka Maleka a jeho muže, když tu potřebujete bojovníky?"

„Jste unaveni."

„Nejsme. Okamžitě pojedu zpět." Fehím mu vpadl do řeči:

„Našel jsi tu svého sidiho a musíš tu zůstat. Pojedu já."

„Posilni se nejprve jídlem i nápojem," vybídl ho šejk. „Pane, mám s sebou měch s vodou i datle."

„Ale tvůj kůň je jistě unavený. Vezmi si od nás odpočatého! Donese tě rychle k Malekovi. Vyřiď mu od nás pozdravy!" Fehím souhlasil a už za několik minut byl na zpáteční cestě k Eufratu. „Efendi," řekl mi šejk, „víš, co o tobě říkají moji bojovníci?"

„Nuže?"

„Že tě mají rádi…"

„To mě těší."

„…a že vybojují vítězství, budeš-li s nimi."

„To doufám i já. Zítra si uděláme velké cvičení."

„Jak to myslíš?"

„Dnes tu mám pohromadě osm set mužů. Ti poslední přijdou zítra ráno. Rychle je vycvičím, a pak si tu naznačíme obraz boje, který nás čeká. Jedna polovina bude představovat Haddády, druhá nepřítele. Ty staré zříceniny tamhle nahoře budou představovat hory Makhúlské a Chánucké, a tak tvým bojovníkům názorně vysvětlím, jak musí bojovat proti skutečnému nepříteli."

Tato zpráva vyvolala nadšení u všech bojovníků, a sotva se rozšířila po táboře, strhl se hlasitý jásot, který se stupňoval, když během dne přicházely další posily.

Co jsem předvídal, to se stalo: příštího dne v poledne jsme byli v plném počtu. Jmenoval jsem důstojníky a poddůstojníky, kteří okamžitě zacvičovali nové příchozí a zařazovali je na stanovená místa. Pozdě odpoledne začalo naše cvičení a dopadlo k všeobecné spokojenosti. Pěší oddíly střílely znamenitě a pohyby samostatně nastupující jízdy byly bezvadně provedeny.

Ještě při cvičení přišel poslední člen naší zpravodajské hlídky.

„Co nám přinášíš?" ptal se šejk, jehož tvář zářila spokojeností.

„Včera se spojili Džuvárové s Abú Hammády, ó šejku!"

„Kdy?"

„Navečer."

„A Abú Muhammadové?"

„Jsou připraveni hned za nimi."

„Vyslali jste před sebou posly, jak jsem radil, aby jejich pochod nebyl vyzrazen?"

„Všecko je v pořádku."

Posel byl ještě u nás, když se objevil další. Byl to člen hlídek z druhé strany, z údolí Daradž.

„Přináším důležitou zprávu," hlásil. „Ubajdové vyslali své lidi od Zábu, aby propátrali krajinu."

„Kolik jich vyslali?"

„Osm."

„Jak daleko se zvědové dostali?"

„Pronikli Ed Daradžem."

„Viděli naše lidi?"

„Ne, protože ti se dobře skryli. Pak se Ubajdové utábořili v údolí a mnoho mezi sebou hovořili."

„Ach! Přitom jste je měli vyslechnout!"

„Šlo to a Marván to učinil!" Marván byl jedním z mužů v údolí Daradž. „Co slyšel? Jestli je to důležité, dostane odměnu."

„Říkali, že zítra kolem poledne překročí Ubajdové řeku, aby se spojili s Abú Hammády a Džuváry. Chtějí odtud proniknout k Ed Daradž a tam se přes noc utábořit. Věří, že je nikdo nezpozoruje. A příštího dne ráno nás chtějí přepadnout."

„Těch osm mužů už zase odjelo?"

„Jen šest z nich. Dva museli zůstat a hlídkují v údolí."

„Jeď zpět a pověz Marvánovi i jeho druhu, že ještě dnes za nimi sám přijedu! Jeden ať zůstane a má na očích oba nepřátelské špehy, a druhý ať mě čeká u posledního stanoviště, aby mi ukázal cestu." Hlídka odjela. Předchozí posel však ještě čekal na odpověď.

„Slyšel jsi, co nám bylo hlášeno?" zeptal jsem se ho.

„Ano, efendi!"

„Vyřiď tedy šejkovi Abú Muhammadů naši prosbu: ať zůstává v těsné blízkosti nepřítele a nedá se spatřit. Jakmile vnikne nepřítel do údolí Daradž, nechť mu vpadne do zad a zatarasí mu ústup. Všechna údolí mezi El Makhúl a Džebel Chánuk nechť jsou obsazena. To ostatní je už naše starost."

Posel odjel. Přerušili jsme cvičení, aby si lidé odpočali.

„Chceš jet do Ed Daradž?" zeptal se mě šejk na zpáteční cestě. „A proč?"

„Abych oba nepřátelské zvědy zajal."

„Nemůže to udělat někdo jiný?"

„Ne. Je to tak důležité, že to provedu sám. Když ti dva nebudou hezky uklizeni, je po celém našem krásném plánu."

„Vezmi si s sebou několik mužů!"

„To není nutné. Obě naše hlídky a já, to stačí."

„Sidi, já s tebou pojedu!" volal Halef, který se od našeho shledání ode mne ani na chvíli neodloučil.

Věděl jsem, že bude trvat na svém, proto jsem souhlasně přikývl. „Nevím jenom, jestli tvůj kůň vydrží tak rychlou jízdu," podotkl jsem. „Musíme se za noc dostat tam a zase nazpět."

„Dám mu jednoho ze svých koní," nabídl šejk.

Za hodinu jsme už byli na cestě, já na svém vraníku a Halef na zlatohnědém koni, který dělal svému pánu čest. V krátké chvíli jsme urazili cestu k poslední hlídce. Marván tam na nás čekal.

„Vyslechl jsi, co si ti dva povídají?“ ptal jsem se ho.

„Ano, efendi.“

„Dostaneš za to zvláštní podíl z kořisti. Kde je tvůj druh?“

„Nablízku oběma zvědům!“

„Veď nás!“

Jeli jsme dál. Noc nebyla temná, spíše pološerá, a brzy jsme spatřili horský řetěz, za nímž leželo údolí Daradž. Marván zahnul stranou. Museli jsme šplhat vzhůru jakýmsi skalnm bludištěm, až jsme se dostali ke vchodu do temné rokliny.

„Zde jsou koně, pane!“

Sestoupili jsme a zavedli jsme dolů i své koně. Stáli zde tak klidně a v bezpečí, že jsme je nemuseli hlídat. Pak jsme šli dál až nahoru na hřebeny, dokud se před našima nohama nerozevřelo údolí.

„Dej si pozor, ať tu nesklouzne žádný kámen, který by nás mohl prozradit!“

Opatrně jsme sestupovali, já za Marvánem a Halef za mnou; konečně jsme se dostali dolů. Vyšla nám vstříc temná postava. Byl to Chalíl, Marvánův druh.

„Kde jsou zvědové?“ ptal jsem se Chalíla.

„Vidíš roh té skály tam vpravo?“

„Ano.“

„Utábořili se za ním.“

„A jejich koně?“

„Jsou uvázaní kousek opodál.“

„Zůstaňte zde, dokud vás nezavolám. Pojď, Halefe!“

Položil jsem se na zem a plížil jsem se kupředu. Halef mě následoval. Nepozorovaně jsme se dostali k skalnímu výčnělku. Cítil jsem tabákový kouř a slyšel jsem polohlasný rozhovor dvou mužů. Když jsem se proplížil až k okraji skály, docela dobře jsem jim rozuměl.

„Dva proti šesti?“

„Ano. Ten jeden byl černý a šedivý, dlouhý a tenký jako kopí, a měl na hlavě šedivou rouru!“

„Šajtán!“

„Ne, jenom zlý duch, džin!“

„Ale ten druhý, to byl ďábel?“

„Vypadal jako člověk, ale šla z něho hrůza! Z úst se mu kouřilo, z očí mu šlehaly plameny. Jen ruku zvedl, šest koní padlo k zemi a bylo po nich. Ale s těmi dalšími čtyřmi oba ti džinové — nechť je Alláh prokleje — za bílého dne vyletěli do povětří a zmizeli!“

„Hrůza! Chraň nás Alláh před ďáblem desetkrát kamenovaným! No, a pak dokonce přišel až do tábora Abú Hammádů!“

„Nepřišel, ale přinesli ho.“

„Jak to?“

„Abú Hammádové ho svázali, protože ho pokládali za člověka a jeho koně za proslulého vraníka šejka Muhammada Amína z kmene Haddádů. Chtěli koně, proto ho zajali. Ale když ho přinesli do tábora, šejkův syn ho poznal.“

„Měl ho hned pustit.“

„Šejkův syn si pořád ještě myslel, že ten cizinec je přece jenom člověk.“

„A roztrhl si pouta?“

„Ne. V noci přišel do tábora lev a ten cizinec řekl, že ho zabije docela sám, když mu dají jeho pušku. Dali mu ji, protože si mysleli, že ho lev sežere. A on šel ven do noci. Po chvíli se z nebe zablesklo a zadunělý dva výstřely. Pak se ten cizinec zase vrátil. Měl přes ramena lví kůži, sedl na svého koně, vznesl se do vzduchu a uletěl.“

„To ho nikdo nemohl zadržet?“

„Chtěli! Ale chytili jenom vzduch! A když ho pronásledovali, přiletěly z nebe tři kulky a zabily tři nejlepší koně.“

„Jak to všecko víš?“

„Vypravoval to posel, kterého vyslal Zedar ben Chólí k našemu šejkovi Ísá el Makínovi. Věříš už, že to byl šajtán?“

„Byl to on!“

„Co by sis počal, kdyby se ti ukázal?“

„Střílel bych po něm a modlil se přitom svatou fátihu!“ Vystoupil jsem z úkrytu a stanul jsem před nimi. „Modli se tedy!“ poručil jsem. „Alláh karím!“

„Alláh akbar!“

Víc než ty dva výkřiky ze sebe hlídka Ubajdů nedostala. „Jsem ten, o kterém jste mluvili,“ pokračoval jsem. „Říkáte o mně, že jsem šajtán. Běda vám, jestli pohnete jen prstem na svou obranu! Halefe, seber jim zbraně!“

Nechali se bez protestu spoutat. Zuby jim cvakaly hrůzou. „Svaž jim ruce jejich vlastními pásy!“

I s tím byl Halef brzy hotov; přesvědčil jsem se, že se uzly nerozvážou. „Teď mi odpovídejte na mé otázky, jestli je vám život milý! Z kterého kmene jste?“

„Jsme Ubajdové!“

„Váš kmen překročí zítra Tigris?“

„Ano.“

„Kolik bojovníků máte?“

„Dva tisíce.“

„Jak jste ozbrojeni?“
„Máme šípy a ručnice na střelný prach.“
„Máte taky jiné pušky anebo pistole?“
„Mnoho ne.“
„Jak překročíte řeku — na člunech?“
„Na prámech. Nemáme čluny.“
„Kolik bojovníků mají Abú Hammádové?“
„Stejně jako my.“
„Jak jsou vyzbrojeni?“
„Mají víc šípů nežli pušek.“
„A kolik mužů vám přivedou Džuvárové?“
„Tisíc.“
„Mají šípy nebo pušky?“
„Obojí.“
„Přitáhnou sem jenom vaši bojovníci, anebo sem přiženete i svá stáda?“
„Jen bojovníci.“
„Proč chcete přepadnout Haddády?“
„Paša nám to poručil.“
„Nemá vám co poroučet, stojíte pod pravomocí místodržitele z Bagdádu. Kde máte koně?“
„Tamhle.“
„Jste mými zajatci. Při pokusu o útěk budete zastřeleni. Marváne, Chalíle, pojďte!“
Oba Haddádové rychle přispěchali.
„Přivažte je oba na koně!“
Ubajdové se odevzdali svému osudu. Bez zdráhání usedli na koně a byli k nim tak přivázáni, že na útěk nebylo ani pomyšlení.
„Teď přiveďte z rokliny naše koně,“ přikázal jsem, „a postavte je k vstupu do údolí. Marváne, ty zůstaneš zde v Ed Daradž, a Chalíl dopraví s Halefem oba zajatce do tábora!“
Oba Haddádové odešli pro koně a převedli je na nejzazší výběžek údolí. Nasedli jsme pak a vraceli jsme se zpět, Marván však zůstal.
„Pojedu napřed,“ řekl jsem svým průvodcům. „Jeďte za mnou, jak můžete nejrychleji.“
Pobídl jsem pak svého vraníka a rozjel jsem se kupředu. Spěchal jsem ze dvou důvodů: mé přítomosti v táboře bylo opravdu zapotřebí — a pak, doposud jsem neměl příležitost vyzkoušet „tajemství“ a nejvyšší rychlost svého hřebce. Letěl po rovině jako pták. Zdálo se, že mu rychlý cval působí potěšení, protože jednou radostně zařehtal. Náhle jsem mu položil ruku mezi uši.

„Ríhu!“
Po tomto zvolání sklopil uši nazad. Najednou jako by byl delší a hubenější, zdálo se, že se mění v střelu letící vzduchem. Už jeho dosavadnímu cvalu by byla nepostačila stovka jiných, také dobrých koní — ale to, co teď následovalo, bylo jen závětří proti větrné smršti, jen kachní kolébání proti vlaštovčímu letu. Ani velmi rychlý velbloud by mu nestačil. A přitom běžel stejnoměrně a lehce. Opravdu nebylo nadsázkou, co mi řekl Muhammad Amín: „Tento kůň tě pronese mezi tisíci nepřátelskými jezdci.“ Byl jsem nesmírně šťastný, že jsem majitelem tak výtečného a rychlého zvířete.
Musel jsem ho však zmírnit v běhu, aby se nevyčerpal. Nechal jsem ho jít krokem a polaskal jsem ho po šíji. Moudré zvíře radostně zaržálo při tomto důkazu mého uznání a šlo s hrdě vztyčenou hlavou.
Když jsem dojel do tábora, viděl jsem, že mi návrat z Ed Daradž trval jen čtvrtinu času, kterého bylo zapotřebí k cestě tam. Poblíž šejkova stanu jsem viděl mnoho temných postav na koních i velbloudech, nemohl jsem je však ve tmě poznat. A ve stanu mě čekalo příjemné překvapení. Před Muhammadem Amínem, který se právě chystal hosty srdečnými slovy uvítat, stál šejk Malek.
„Salám!“ pozdravil mě šejk Atejbů a podával mi obě ruce. „Mé oči se radují, že tě opět vidí, a můj sluch je potěšen zvuky tvých kroků!“
„Alláh žehnej tvému příchodu, příteli mé duše,“ odpověděl jsem. „Učinil zázrak, že tě k nám přivedl už dnes!“
„Jaký zázrak máš na mysli?“
„Nečekali jsme tě dnes. Vždyť cesta odtud do krajiny Hit na Eufratu a zpět trvá tři dny!“
„Máš pravdu! Ale Fehím nemusel jet až k Eufratu. Když nás s Halefem opustil, dověděl jsem se od zbloudilého pastýře, že bojovníci Haddádů popásají svoje stáda tady. Jejich šejk, slavný a udatný Muhammad Amín, je mým přítelem. A tak jsme se uradili, že nebudeme čekat na Halefův návrat, ale pospíšíme sem hned.“
„Tvé rozhodnutí bylo dobré, jinak bychom tě nemohli už dnes pozdravit!“
„Potkali jsme posla cestou, a mé srdce se radovalo, když jsem se dověděl, že mezi bojovníky Haddádů najdu tebe, ó příteli! Alláh miluje tebe i mne, řídí naše kroky po cestách, které se vždy znovu setkávají. Ale pověz, kde je Hádží Halef Omar, můj milý a vážený syn?“
„Je na cestě sem. Jel jsem napřed a nechal jsem ho se dvěma zajatci pozadu. V krátké chvíli ho budeš moci pozdravit.“
„Tvůj záměr se ti tedy zdařil?“ zeptal se mě Muhammad Amín.
„Ano. Zvědové jsou v našich rukou. Už nám nemohou uškodit.“

„Slyším," pravil Malek, „že mezi Haddády a lupiči na Tigridu vypuklo nepřátelství?"

„Správně jsi slyšel. Zítra, až slunce vystoupí nejvýše, zahřmí naše pušky a zablýsknou naše šavle."

„Zaútočíte na nepřátele?"

„Chtějí nás přepadnout, ale my je předejdeme."

„Mohou vám i mužové Atejbů pomoci svými šavlemi?"

„Vím, že tvoje šavle je jako Mohamedova dýka, kterou nikdo nepřemůže. Jsi nám vítán se všemi svými lidmi. Kolik mužů máš?"

„Šedesát."

„Jsou unaveni?"

„Je snad Arab unaven, když slyší řinkot zbraní a hluk boje? Dej nám odpočaté koně, a pojedeme za tebou, kam nás povedeš."

„Znám vás. Vaše střely mají jistý zásah a hroty vašich kopí neminou cíl. Budeš se svými muži hájit hradbu, která má uzavírat ústup z bojiště."

Za této rozmluvy sestoupili Malekovi lidé před stanem s koní, bylo jim přineseno jídlo, a také v šejkově stanu byly předloženy hojné mísy s pokrmy. Ještě jsme nedokončili večeři, a vstoupil malý Halef. Hlásil svůj návrat se zajatci. Byli předvedeni před šejka. Opovržlivě se na ně zadíval a tázal se:

„Jste z kmene Ubajdů?"

„Pravdu díš, ó šejku."

„Ubajdové jsou zbabělci. Bojí se postavit proti udatným Haddádům sami, a proto se spojili s Abú Hammády a Džuváry. Jejich přesila nás měla rozdrtit, ale my je vyhladíme a potlačíme. Víte, co je povinností opravdového bojovníka, když chce zvítězit nad nepřítelem?"

Ubajdové hleděli k zemi a neodpovídali.

„Pravý Arab nikam nevpadne jako zákeřník. Pošle posly a otevřeně vyhlásí boj, jen tak je to boj čestný. Učinili to vaši vůdcové?"

„To nevíme, ó šejku!"

„To že nevíte? Alláh nechť vám zkrátí lživý jazyk! Vaše ústa překypují falší. Nevíte, a přece jste dostali příkaz střežit údolí Daradž, aby o Vašem vpádu neměl náš kmen ani tušení. Budu jednat s vámi i s vašimi lidmi, jak si to zasloužíte. Nechť přijde Abú Mansúr, majitel nože!"

Jeden z přítomných se vzdálil a brzy poté se vrátil s mužem, který si s sebou nesl malou skřínku.

„Spoutejte zajatce, aby se nemohli bránit, a sejměte jim šátky."

Stalo se. Muhammad Amín se pak obrátil k muži se skřínkou:

„Co je ozdobou muže a bojovníka, Abú Mansúre?"

„Vous, který mu krášlí obličej."

„Co udělat s mužem, který se bojí jako žena a který mluví nepravdu jako dcera ženy?"

„Nechť se s ním jedná jako s ženou a s dcerou ženy!"

„Oba tito muži mají vous, ale jsou to ženy. Postarej se, Abú Mansúre, aby to bylo vidět i z jejich zevnějšku!"

„Mám jim oholit vous?"

„Poroučím ti to!"

„Alláh ti žehnej, ty nejstatečnější a nejmoudřejší mezi Haddády! Jsi přívětivý a laskavý k svým lidem a spravedlivý k nepřátelům svého kmene. Uposlechnu tvého příkazu!"

Otevřel svou skřínku, obsahující různé nástroje, a vyňal křivou dýku, jejíž lesklé ostří se třpytilo v záři ohně. Byl to lazebník kmene.

„Proč si nebereš břitvu?" zeptal se ho šejk.

„Mám snad stejnou břitvou holit vous těchto zbabělců a pak se jí dotýkat lebek a vlasů statečných Haddádů, ó šejku?"

„Máš pravdu! Učiň, jak sis předsevzal!"

Spoutaní Ubajdové se bránili, jak jen mohli, neboť oholení vousu je pro Araby strašná potupa, ale jejich odpor jim nic nepomohl. Haddádové je podrželi a dýka Abú Mansúrova byla tak ostrá, že od ní odpadávaly chomáče vousu jako od nejlepší břitvy.

„A teď je odveďte!" poručil šejk. „Jsou to ženy, a ženy nechť je hlídají. Dejte jim chleba, datle a vodu! Pokud se však pokusí o útěk, dejte jim kulku!"

Oholení vousu, to nebyl jen trest, ale zároveň i dobrý prostředek, jak zabránit zajatcům v útěku. Neodvážili by se ukázat svým lidem bez vousu. A nyní se šejk Muhammad Amín zvedl. Viděl jsem ze slavnostního výrazu jeho tváře, že se chystá cosi neobyčejného.

„Lá il áhaiUá'lláh," začal. „Není boha kromě Alláha! Vše, co na zemi žije, stvořil on, a my jsme jeho děti. Proč se mají nenávidět ti, kdo se milují, a proč se mají rozdvojovat ti, kdo patří k sobě? V lese šumí mnoho větví a na rovině stojí mnoho stébel a mnoho květin. Jsou si navzájem rovny, proto se znají a vyrůstají pospolu. Nejsme si také navzájem rovni? Šejku Maleku ibn Achmade Chálide ben Abú'l Alí Abú Abd el Latífe el Haníf, jsi velký bojovník a já jsem ti pravil: Jedli jsme spolu sůl. Karo ben Nemsí, také ty jsi velký bojovník a také k tobě jsem pravil: Jedli jsme spolu sůl. Bydlíte v mém stanu, jste mými přáteli a druhy, zemřete pro mne a já zemřu pro vás. Mluvil jsem pravdu? Mluvil jsem správně?"

Přisvědčili jsme vážně a slavnostně.

„Sůl se však rozpustí a rozplyne," pokračoval Muhammad Amín. „Sůl je znamením přátelství. Když se však rozpustila a vyšla z těla, je i po přátelství a musí být obnoveno. Je to tak dobré, postačí to? Pravím: ne! Stateční mužové

neuzavírají přátelství jenom nakrátko! Proto jsem poručil, aby teď, zatímco k vám hovořím a žádám vás, abyste se stali mými bratry, byl před stany, jež jsou vám vykázány za obydlí, zabit beran pro každého z vás. Přijímáte můj dar?“

„Přijímáme!“ prohlásili jsme oba.

„Naše bratrství je tedy zpečetěno,“ prohlásil šejk. „Jako nejvyšší vládce svého kmene jsem dal pro vás oba vyhotovit listinu, že my tři jsme odnynějška takoví bratři, jako bychom byli dětmi jedné matky. Kde je jeden, tam ať je i druhý a třetí, co činí jeden, nechť činí tak, jak by to učinili druzí dva. Chvála Alláhovi, že nám dopřál dožít se tohoto dne! A nyní přijměte z mých rukou listiny!“

Muhammad Amín nám podal pergameny, které měly opravdu platnost rodového dokladu. Z nich bylo možno vyvozovat i důležitá práva a povinnosti, pokud jde o krevní mstu i vzájemné dědictví.

Pronesl jsem krátkou řeč a Malek mě následoval. Pak nás Muhammad Amín oba políbil a každému z nás řekl:

„Teď jsi můj rafik a já jsem tvůj rafik. Náš svazek je věčný, i když snad Alláh naše cesty rozdělí.“

Zpráva o tomto pobratření se rychle roznesla celým táborem, a kdo jen mohl, ten přišel do stanu a blahopřál nám. Trvalo to dost dlouho, takže jsme osaměli až za hezky dlouhou chvíli.

Museli jsme šejkovi Malekovi podrobně popsat terén bojiště, na kterém pravděpodobně svedeme bitvu, a seznámit ho s naším obranným plánem. Souhlasil s ním a naposledy se zeptal:

„Nemohou nepřátelé uprchnout na sever?“

„Mohou prorazit mezi řekou a Džebel Chánukem, podél Vádí Džehenna,“ odpověděl jsem mu. „Ale i zde jim zastoupíme cestu. Šejku Muhammade Amíne, nařídil jsi, aby bylo připraveno nářadí k postavení hráze?“

„Stalo se.“

„Jsou určeny ženy, které nás budou provázet, aby ošetřily raněné?“

„Ano, jsou připraveny.“

„Dej tedy připravit koně pro našeho rafika a jeho muže! Musíme vyrazit, protože brzy nastane den!“

16 BITVA V POUŠTI

Za půl hodiny poté se Haddádové dali na pochod, ne v neuspořádaném, rozptýleném shluku, jak to bývá u Arabů zvykem, ale v pevných, dobře vyřízených útvarech. Každý věděl, kde je jeho místo.

Před námi jeli jezdci na koních, za námi jezdci na velbloudech a pod velením několika ještě statných starců ženy, které byly vybrány jako ošetřovatelky raněných. Závěr pochodu tvořili ti, kdo byli určeni jako spojky mezi oddíly a pastvinami a jako dozor nad zajatci.

Když se slunce vyhouplo nad obzor, všichni sesedli, vrhli se na zem a modlili se. Byl to nádherný pohled a ještě dnes si na to jistě každý z nás vzpomíná.

Od hlídek jsme se dověděli, že se nic nepřihodilo. Bez překážek jsme se dostali k dlouhému hřebenu Džebel Daradž, za nímž se asi hodinu cesty táhlo údolí od západu směrem na východ. Bojovníci, kteří byli určeni za střelce, sestoupili s koní; zvířata byla v stanoveném pořádku uvázána ke kůlům v rovině, takže při návratu nemohl vzniknout žádný zmatek. Nedaleko byli zbaveni svých břemen velbloudi a stany, jež nesli, určené pro nemocné, byly ihned postaveny. Vody v měších bylo dost, zato obvazů jsme měli velmi málo; tuze mě to mrzelo.

Hlídky, které udržovaly spojení s Abú Muhammady, jsme samozřejmě vzali s sebou, takže jsme od nich dostávali téměř každou hodinu hlášení. Poslední zpráva nám sdělovala, že nepřítel nemá o našem pochodu ani tušení.

Lindsay, kterému jsem se včera večer ani dnes nemohl příliš věnovat, byl málomluvný. Teď jel po mém boku.

„Kde udeříme, sire? Tady?“ ptal se.

„Ne. Až za tím horským hřebenem,“ odpověděl jsem.

„Mám být u vás?“

„Jak chcete.“

„Kde budete vy? Pěchota, jízda?“

„Jízda. Ale budem střílet i šermovat, když to bude nutné.“

„Budu u vás.“

„Tak tu počkejte! Můj oddíl má stát na tomto místě, až pro něj přijdu.“

„Ne do údolí?“

„Ne, tam nepůjdeme, budeme se zdržovat tady na hřebenu až k Tigridu, abychom zabránili nepříteli uniknout k severu.“

„Kolik mužů?“

„Sto.“

„Well! Moc dobře, výborně!“

Zaujal jsem toto místo schválně a záměrně. Byl jsem sice přítelem a druhem Haddádů, ale přesto se mi příčilo zabíjet — byť i v otevřeném boji — lidi, kteří mi nijak neublížili. Roztržka, o jejímž konečném výsledku tu mělo být rozhodnuto bojem, se mě osobně nijak netýkala. A protože se nečekalo, že by se nepřítel obrátil na sever, žádal jsem, abych se směl připojit k oddílu, který měl zabránit nepříteli v proniknutí tímto směrem. Nejraději bych byl zůstal na obvazišti. Ale nešlo to. Bylo by to vypadalo jako zbabělost.

Muhammad Amín teď odváděl svou jízdu do údolí a já jsem se k nim připojil. Byli rozděleni na dvě části po obou stranách údolí. Pak dorazila pěchota. Třetina vystoupila na svah vpravo, třetina nahoru vlevo, odkud mohla na nepřítele útočit, aniž byla za četnými skalisky vůbec spatřena. Poslední třetina, v níž byli většinou lidé šejka Maleka, zůstala u vstupu do údolí; ai sem nepřítel pronikne, měli mu v zádech zbudovat zátaras a pak odtud zahájit palbu. Obrátil jsem se a se svou stovkou mužů jsem odjel.

Namířili jsme rovnou na sever, až k průsmyku, který nám umožnil Džebel překiočit. Po hodině jsme před sebou spatřili řeku. Kus dál vpravo, tedy směrem na jih, bylo místo, kde pohoří dvakrát sestupovalo až k řece a vytvářelo tak půlkruh,

odkud se dalo jen stěží uniknout. Zde jsem rozmístil své lidi, protože tady jsme mohli snadno čelit desetinásobné přesile.

Když jsem rozestavil přední stráže, sesedli jsme s koní a utábořili jsme se pohodlně. Lindsay se mě ptal:

„Vy to tady znáte, sire?“

„Ne, sire Davide,“ odpověděl jsem.

„Trosky — jsou tady?“

„To nevím.“

„Vy — zeptáte se?“

Vyhověl jsem mu, a hned jsem mu přeložil odpověď:

„Jsou tu trosky, jenže kousek dál a výš.“

„Jak se jmenují?“

„Kal' at Šarkat.“

„Fowlingbull — tam je?“

„Hm, to bychom si museli zjistit.“

„Jak dlouho, než začne — boj?“

„Kolem poledne, a pravděpodobně ještě později. Možná že my tady vůbec nebudeme bojovat.“

„Zatím — podívám se — tam.“

„Kam?“

„Ke Kal' at Šarkat. Vykopávky. Chci poslat — pro Britské muzeum. Well!“

„To teď dost dobře nejde.“

„Proč?“

„Protože byste odtud musel jet dobrých čtyřicet kilometrů.“

„Aha! Hm! Zlé! Zůstanu.“

Lindsay si lehl za euforbiové křovisko, já jsem se však rozhodl trochu se tu porozhlédnout, dal jsem svým lidem nutné pokyny a rozjel jsem se podél Tigridu na jih.

Můj vraník dovedl jako všichni šammárští koně výtečně šplhat po skalách, proto jsem se s ním mohl odvážit výstupu na Džebel. A tak jsem se vydal nahoru, abych se tu mohl rozhlédnout. Odtamtud jsem se z chráněného místa zadíval dalekohledem k východu. Viděl jsem, že tam, na druhém břehu řeky, je živo. Na jižním, tedy levém břehu malé říčky Zábu se rovina hemžila jezdci téměř až k Telí Hamlíja a všude ležely hromady kozích měchů, z nichž si tu jistě Ubajdové chtěli stavět prámy, aby se přeplavili na druhou stranu. Břeh Tigridu jsem neviděl, bránil mi v tom vrcholek, za nímž se rozkládalo údolí Daradž. Protože jsem měl ještě čas, rozhodl jsem se, že na ten vrcholek vyšplhám.

Nežli jsem dosáhl nejvyššího bodu, trvalo mi to více než hodinu a byla to nesmírně namáhavá jízda. Můj kůň byl však neobyčejně svěží. Uvázal jsem ho a lezl jsem přes jakousi skalní stěnu na vrchol. A tam se přede mnou rozprostřelo Vádí Daradž. Až docela vzadu jsem viděl připravenou hráz, za níž se schovávali obránci, tu a tam jsem za skalami zahlédl skryté střelce a také přímo proti sobě dole jsem viděl zálohu jízdy.

Poté jsem obrátil dalekohled k jihu.

Tam stál stan vedle stanu, ale viděl jsem, že se je Arabové už chystají strhnout. Byli to Abú Hammádové a Džuvárové. Kdysi tam jistě tábořily i oddíly Sardanapalovy a Kyacharovy. Tam na kolenou klečeli vojáci Nabopolsarovi, když v pátém roce jeho panování nastalo po úplném zatmění slunce i úplné zatmění měsíce, jež změnilo bitvu u Halysu v děsivou, nadpřirozenou pohromu. A když Nabukadnezar táhl do Egypta, aby sesadil krále Hopra, jistě tu jeho vojáci napájeli koně vodou z Tigridu. A byla to jistě stejná voda, nad níž se nesl zpěv smrti oddílů Nerikolassarových a Nabonnidových až k pohoří Karačok, Zíbár a Sar Hasana.

Viděl jsem, že tu už svazují a nafukují kozí měchy, viděl jsem i jezdce, jak přivádějí své koně na prámy. Viděl jsem, jak prámy odrážejí od břehu a přistávají pak naproti. Bylo mi, jako bych slyšel pokřik, kterým je pozdravují jejich spojenci, a jak naskakují na koně, aby jim předvedli okázalou bojovou hru.

Bylo mi vhod, že nepřátelé teď tak unavují své koně; až nastane bitva, budou zvířata velmi umdlená.

Seděl jsem zde dobrou hodinu. Ubajdové se už všichni přeplavili na druhý břeh a viděl jsem, jak se jejich šiky vydávají na pochod k severu. Sešplhal jsem tedy dolů, sedl jsem na koně a vracel se. Hodina rozhodnutí se blížila!

Trvalo mi to dost dlouho, nežli jsem se dostal k místu, odkud jsem mohl sestoupit na své stanoviště. Už jsem chtěl zamířit do údolí, když tu jsem zahlédl na severním okraji obzoru jakýsi zátřpyt; vypadalo to, jako by na skleněnou tabuli dopadal sluneční paprsek. Nepřítele jsme tu mohli čekat jen od jihu, ale přesto jsem vzal do ruky dalekohled a hledal jsem, odkud tento třpyt přichází. Konečně jsem toto místo našel! Těsně u řeky jsem viděl řadu tmavých bodů, jež se pohybovaly směrem k nám. Byli to patrně jezdci; od těla jednoho z nich se zřejmě odráželo sluneční světlo.

Byli to nepřátelé? Pohybovali se od úkrytu mých lidí právě tak daleko, jako jsem byl od nich vzdálen já. Oni však přicházeli od severu, já od jihu. Nesměl jsem váhat. Musel jsem je předejít.

Bez meškání jsem pobídl svého Ríha. Spěšně sestupoval po svahu, a když měl pod kopyty rovnou půdu údolí, rozletěl se vpřed jako pták. Byl jsem si jist, že dojedu včas.

Sotva jsem byl zase zpět u svého oddílu, svolal jsem všecky a sdělil jsem jim, co jsem vypozoroval. Vyvedli jsme koně z kotliny, polovina Haddádů se skryla za jižním výběžkem, druhá část za euforbiemi a gumovníky. Tak jsme očekávali příjezd jezdců.

Netrvalo to dlouho a zaslechli jsme dusot kopyt. Lindsay ležel vedle mne a naslouchal, pušku připravenou k výstřelu.

„Kolik?“ zeptal se stručně.

„Nemohl jsem to přesně spočítat," odpověděl jsem.

„Přibližně?"

„Dvacet."

„Ph! Proč taková starost — kvůli dvaceti?"

A sir David se zvedl, popošel kupředu a posadil se na balvan. Oba jeho sluhové ho následovali.

Vtom už se za skálou vynořili jezdci. Nejprve vysoký, silný bojovník, který měl na sobě šupinatý pancíř — to jeho pancíř se v slunci tak třpytil. Byl to vskutku královský zjev. Ten tnuž se asi nikdy v životě nebál, protože i ted, když tak nečekaně spatřil nezvyklý zjev Angličanův, nehnul ani brvou a jen ruka mu zlehka sjela k zakřivené šavli.

Popojel několik kroků kupředu a čekal, až dorazí všichni jeho lidé. Pak kývl na muže, který mu jel po boku. Byl to hubený dlouhán a visel na svém koni, jako by na něm v životě ještě nejel. Hned bylo vidět, že to není Arab. Na velitelův pokyn se arabsky zeptal Lindsaye:

„Kdo jsi?"

Sir David se zvedl, smekl klobouk a maličko se uklonil, neodpověděl však.

Muž opakoval otázku turecky.

„I' m Englishman — jsem Angličan," zněla odpověď.

„Zdravím vás, vážený pane!" ozval se teď anglicky. „Je to velké překvapení, potkat v těchto pustinách syna Albionu. Smím znát vaše jméno?"

„David Lindsay."

„To jsou vaši sluhové?"

„Yes."

„Ale co tu děláte?"

„Nothing — nic."

„Musíte mít přece nějaký cíl, za kterým jste přijel?"

„Yes."

„A jaký je váš cíl?"

„To dig — vykopávat."

„Co?"

„Fowlingbulls."

„Ach!" usmál se muž povýšeně. „K tomu musíte mít prostředky, čas, lidi a svolení. Jak jste sem přijel?"

„Člunem."

„A kde ho máte?"

„Poslal jsem jej zpět do Bagdádu."

„A tady jste se svými sluhy vystoupil?"

„Yes."

„Hm, zvláštní. A kam se chcete vydat nejdříve?"

„Tam, kde najdu fowlingbulls. Kdo je to?"

Lindsay ukázal na Araba v třpytném pancíři. Dlouhán přeložil svému pánu dosavadní rozhovor a pak odpověděl:

„Je to slavný Ísá el Makín, šejk Ubajdů, kteří mají nablízku své pastviny."

Podivil jsem se. Šejk se tedy neúčastnil tažení svého kmene po boku svých bojovníků.

„Kdo jste vy?" ptal se sir Lindsay dál.

„Jsem Řek a tlumočník u anglického vicekonzula v Mosulu."

„Á! A kam jedete?"

„Na válečnou výpravu proti kmeni Haddádů."

„Výprava? Boj? Proč?"

„Ti Haddádové jsou tvrdohlavci, musíme je jednou naučit pořádku.Vzali pod svou ochranu několik Jezídů, když proti těmto vyznavačům ďábla vytáhl mosulský pasa. Ale jak to přijde, že…"

Mluvčí se zarazil, protože za skaliskem zařehtal jeden z našich koní a druhý mu odpověděl. Šejk okamžitě pobídl svého koně a chtěl se přesvědčit, co se tu vlastně děje. Tu jsem se objevil i já.

„Dovolte, abych se představil i já!" řekl jsem.

Ísá el Makín se překvapeně zastavil.

„Kdo jste?" ptal se tlumočník. „Také Angličan? Jste však oblečen jako Arab."

„Jsem Němec a patřím k výpravě sira Davida. Chceme se zde pustit do vykopávek a zároveň se trochu seznámit s obyčeji a mravy země."

„Kdo je to?" zeptal se šejk Řeka.

„Aleman."

„Jsou Alemané pravověrní?"

„Jsme křesťané," odpověděl jsem arabsky.

„Ty mluvíš naší řečí?"

„Ovšem."

„Patříš k tomuto Angličanu?"

„Ano."

„Jak dlouho už jste v těchto končinách?"

„Už několik dní." Stáhl obočí.

„Znáš Haddády?" vyptával se dál.

„Znám. Jsem dokonce rafíkem jejich šejka.“

„Pak jsi ztracen!“

„Jak to?“

„Zajmu tebe i všecky tři ostatní.“

„Máš sílu,“ odpověděl jsem klidně. „Ale Zedar ben Chólí, šejk Abú Hammádů, byl také silný.“

„A proč to říkáš?“

„Také mě zajal, ale neudržel v zajetí.“

„Alláh akbar! Jsi snad ten muž, který skolil lva?“

„Ano, jsem!“

„Jsi tedy můj! A mně neunikneš!“

„Nebo jsi mým zajatcem ty, a neunikneš ty mně! Ohlédni se!“

Šejk se ohlédl, nikoho však neviděl.

„Sem, mužové!“ poručil jsem hlasitě.

Okamžitě se zvedli všichni Haddádové a zamířili z pušek na šejka i jeho průvodce.

„Jsi chytrý jako liška, zabíjíš lvy, ale mne nedostaneš!“ zvolal Ísá el Makín.

Vytrhl z pochvy zakřivenou šavli, pobodl koně proti mně a rozpřáhl se k smrtící ráně. Nebylo těžké ubránit se mu. Střelil jsem po jeho koni — převalil se, padl na zem, a já jsem k němu rychle přiskočil. Začal zápas. Šejk byl silný muž, dalo mi práci přemoci ho. Musel jsem mu strhnout turban a omráčit ho ranou do spánku, abych se ho zmocnil.

Kolem nás se také strhla potyčka, avšak nedalo se říci, že to byl boj. Než jsme se tu před šejkovým příchodem skryli, poručil jsem Haddádům, aby prozatím stříleli jenom na koně. Proto hned když se na mě šejk vrhl a poté padla první salva, byli všichni koně Ubajdů buď zraněni, anebo zabiti. Bojovníci byli povaleni na zemi a ze všech stran na ně mířila dlouhá kopí Haddádů, jichž byla pětinásobná přesila. Ani řeka neposkytovala příležitost k útěku, protože by naše střely zasáhly každého, kdo by se chtěl v jejích vlnách zachránit. Když se klubko bojujících rozptýlilo, nepřátelé bezmocně stáli a nevěděli, co počít. Jejich šejka jsem dal střežit oběma Lindsayovým sluhům a teď jsem se už jenom snažil, aby celý výstup skončil bez prolévání krve.

„Bojovníci Ubajdů, nenamáhejte se, jste v našich rukou!“ zvolal jsem. „Vás je dvacet, ale nás je sto, a váš šejk je v mé moci!“

„Zastřelte ho!“ poroučel svým lidem Ísá el Makin, který se rychle vzpamatoval z bezvědomí.

„Jestli jediný z vás pozvedne proti mně zbraň, tito dva muži zabijí vašeho šejka!“ ukázal jsem na Lindsayovy sluhy.

„Zastřelte ho, toho vlka, šakala, zajíce!“ křičel Ísá el Makín navzdory mé výstraze.

„Ať vás to ani nenapadne, jinak jste ztraceni!“

„Vaši bratři pomstí vás i mne!“ soptil šejk.

„Vaši bratři? Ubajdové? A snad také Abú Hammádové a Džuvárové?“

Překvapeně se na mě zadíval.

„Co o nich víš?“ vyhrkl.

„Že právě v tomto okamžiku je překvapili bojovníci Haddádů stejně jako my tebe!“

„Lžeš! Jsi pes, který štěká, ale nekouše. Moji bojovníci chytí tebe i všechny syny a dcery Haddádů a odvlečou tě k nám.“

„Alláh nechť chrání tvoji hlavu, aby byla ještě schopna uvažovat! Copak bychom byli na tebe tady čekali, kdybychom nevěděli, co chceš podniknout proti šejku Muhammadu Amínoví?“

„Jak víš, že jsem byl u hrobu Hádží Alího?“

O tom jsem neměl ani potuchy, ale tvářil jsem se, jako bych měl o každém jeho kroku přehled, a odpověděl jsem:

„Byl jsi u hrobu Hádží Alího, aby sis vyprosil štěstí a zdar vašemu tažení. Jenže hrob leží na levém břehu Tigridu, a tys ses pak přeplavil na druhý břeh, abys ve Vádí Murr vyslídil, kde nyní kočují ostatní kmeny Šammárů.“

Viděl jsem, že jsem zasáhl do černého. Nuceně se zasmál a zalhal:

„Tvůj rozum je lenivý a zahnívající jako bahno v řece. Propusť nás, a nic se ti nestane!“

„A co se stane, když to neudělám?“

„Moji lidé mě budou hledat a najdou mě. A pak se ti povede zle!“

„Tvé oči jsou slepé a tvé uši hluché. Ani jsi neslyšel, ani neviděl, co se stalo, než tvoji lidé překročili Tigris.“

„Co se mělo stát?“ ptal se ísá el Makín opovržlivě.

„Čekají už na ně, zrovna jako jsem čekal já na tebe.“

„Kde?“

„Ve Vádí Daradž.“

Bylo právě slyšet tlumené výstřely.

„Slyšíš střelbu? Tvoji lidé jsou už uzavřeni v údolí, a jestli se nevzdají, budou všichni pobiti.“

„Je to pravda?“

„Je to pravda!“

„Zabij mě tedy!“

„Jsi zbabělec!“

„Je zbabělé žádat smrt?“

„Ano. Jsi šejkem Ubajdů, otcem svého kmene, a tvou povinností je stát při nich v neštěstí. Ale ty je chceš opustit.“

„Pomátl ses? Jak mohu stát při svých bojovnících, když jsem zajat?“

„Můžeš jim pomoci svou radou. Haddádové nejsou žádné krvežíznivé nestvůry. Chtějí odrazit váš útok a pak s vámi uzavřít mír. Při tomto jednání nesmí šejk Ubajdů chybět.“

„Ještě jednou: mluvíš pravdu?“

„Pravím ti, že ano. — Stůj!“

Tento výkřik platil Řekovi, tlumočníku. Dosud tu klidně stál, ale teď najednou skočil na jednoho z našich lidí, kteří se shlukli, aby slyšeli naši rozmluvu, odstrčil ho a dal se na útěk. Podařilo se mu doběhnout k skalnímu výběžku a zmizet za skálou.

„Zastřelte každého, kdo se pohne!“

S těmi slovy jsem se pustil za uprchlíkem. Když jsem doběhl ke skále, byl už asi sto kroků přede mnou.

„Stůj!“ volal jsem za ním.

TlumočníK se rychle ohlédl, utíkal však dál. Třebaže nerad, musel jsem po něm střelit. Ale snažil jsem se ho jen poranit. Zamířil jsem a stiskl spoušť. Ještě kousek běžel, pak zůstal stát. Najednou jako by s ním neznámá ruka zatočila na místě a svezl se k zemi.

„Přineste ho sem!“ přikázal jsem.

Na tento příkaz se k němu rozběhlo několik Haddádů a donesli ho k nám. Střela ho zasáhla do stehna levé nohy.

„Vidíš, Íso el Makíne, že to nejsou žádné žerty,“ obrátil jsem se opět k šejkovi. „Poruč svým lidem, ať se vzdají.“

„A když to neudělám?“ zeptal se.

„Pak je k tomu donutíme, ale poteče vaše krev, a tomu bychom rádi zabránili.“

„Dosvědčíš mi později, že jsem se vzdal jen proto, že jste byli v pětinásobné přesile a protože jsi mi sdělil, že moji lidé jsou uzavřeni jako v pastí ve Vádí Daradž?“

„Dosvědčím.“

„Odevzdejte zbraně!“ procedil šejk pomalu. „Ale nechť tě Alláh zatratí do nejhlubší džehenny, jestli jsi mě obelhal.“

Ubajdové byli odzbrojeni.

„Sire!“ zavolal na mě najednou Lindsay.

„Co je?“ otočil jsem se.

„Polyká papír — ten chlap!“

Přistoupil jsem k tlumočníkovi. Vzaťaté pěstí držel ještě cáry papíru.

„Sem s tím!“ poručil jsem mu.

„Ne!“

„Dej to sem!“

Stačil jediný stisk ruky — vykřikl bolestí a otevřel pěst. Papír byl útržek obálky a stálo na něm jen jediné slovo: Bagdád. Dopis a další část obálky už Řek bud polkl, anebo je měl ještě v ústech.

„Vyplivni, co máš v ústech!“ vyzval jsem ho.

Odpověděl mi posměšným smíchem, a současně jsem viděl, jak maličko zvedá hlavu, aby mohl snáze polykat. Okamžitě jsem ho popadl za krk. Nebylo to zrovna jemné zacházení, ale chlapík ze strachu otevřel ústa. Podařilo se mi vyrvat mu z nich kousek papíru. Útržky obsahovaly jen pár řádek šifer, a kromě toho se zdálo, že už je nelze složit do původního stavu. Pohlédl jsem Řekovi ostře do očí a zeptal jsem se ho:

„Kdo ten dopis psal?“

„Nevím,“ odpověděl.

„Od koho jsi jej dostal?“

„Nevím.“

„Lháři!“ vyjel jsem si na něho už arabsky. „Chceš tu zůstat ležet a zahynout?“

Podíval se na mě vyděšeně a já jsem mu pohrozil:

„Jestli neodpovíš, neošetříme ti ránu a nechám tě tu, aby tě rozdrásali supové a šakali.“

„Musím mlčet,“ řekl.

„Mlč tedy na věky!“

Zvedl jsem se. To účinkovalo.

„Ptej se, efendi!“ zvolal polekaně.

„Od koho máš tento dopis?“

„Od anglického vicekonzula v Mosulu.“

„Komu byl určen?“

„Konzulovi v Bagdádu.“

„Znáš obsah?“

„Přísahám, že jsem nedostal přečíst ani písmenko.“

„Ale tušíš obsah?“

„Politické záležitostí.“

„To jsem si mohl myslet.“

„Nic víc už nemohu říci.“

„Přísahal jsi?“

„Ano.“

„Hm! Tak ty jsi Řek. Odkud?“

„Z Lemnosu.“

„No ovšem! Pravý Turek je čestný, poctivý člověk, a jestli se teď mění nebo změnil k horšímu, máte na tom vinu vy. Kde se v Turecku strhne nějaké darebáctví, má v tom jistě prsty Řek. Když tě donutím, porušíš dnes přísahu — anebo když ti za to zaplatím, viď, špicle! Jak jsi to v Mosulu dotáhl na dragomana? Mlč! Tuším to! Jen si mlč a neporuš svou přísahu, stejně znám ty politické záležitosti, o kterých jsi mluvil. Proč štvete proti sobě arabské kmeny? Proč na ně

posíláte jednou Turky, podruhé Peršany? Sejete koukol mezi pšenici, a daří se vám to! Sloužil jsi i Rusům, vid!“

„Ano, efendi.“

„Kde?“

„V Cařihradě.“

„Dobrá! Vidím, že aspoň ještě dokážeš přiznat pravdu, a proto tě nevydám k pomstě Haddádům.“

„Nedělej to, efendi! Budu ti za to žehnat.“

„Jen si to své žehnání nech! Jak se jmenuješ?“

„Alexandros Koletis.“

„Máš slavné jméno po slavném vladaři a vojevůdci, ale děláš mu hanbu! — Bille!“

„Ano, sire!“ odpověděl sluha.

„Umíte ošetřit ránu?“

„Ne, sire, ale trochu ovázat, to ano.“

„Udělejte to.“

Irský sluha sira Davida ovázal Řekovi ránu. Nevím, jestli bych si nepočínal jinak, kdybych byl tehdy tušil, za jakých okolností se s tím člověkem jednou shledám. Nyní jsem se obrátil k spoutanému šejkovi:

„Íso el Makíne, jsi statečný muž a je mi líto, že vidím udatného bojovníka v poutech. Slíbíš mi, že budeš stále se mnou a nepokusíš se o útěk?“

„Proč to mám udělat?“

„Dám ti pak sejmout pouta.“

„Slibuji.“

„Při vousu Prorokově?“

„Při vousu Prorokově i mém vlastním!“

„Ať tvoji lidé odpřisáhnou totéž!“

„Přísahejte, že tomuto muži neuprchnete!“ přikázal.

„Přísaháme!“ zazněla odpověď.

„Nebudete spoutáni,“ ujistil jsem je. Současně jsem rozvázal šejkova pouta.

„Efendi, jsi velkomyslný,“ řekl. „Dal jsi zabít jenom naše zvířata, nás jsi však ušetřil. Alláh ti žehnej! Říkám ti to, třebaže mi byl můj kůň milejší nežli bratr.“

Viděl jsem na ušlechtilých rysech tohoto muže, že mu je cizí každá zrada, sprostota a věrolomnost, a řekl jsem mu:

„K tomuto boji proti příslušníkům vlastního národa ses dal svést cizími jazyky. Buď napříště silnější! Nechci s tebou zacházet jako se zbabělým zrádcem. Nechť předstoupíš před šejka Haddádů, Muhammada Amína, jako svobodný muž se zbraněmi v ruce.“

Podal jsem mu jeho šavli i ostatní zbraně. ísá el Makín vyskočil a zadíval se na mě.

„Jak zní tvoje jméno, efendi?“

„Haddádové mě nazývají Kara ben Nemsí…“

„Ty jsi křesťan, efendi! Dnes se dozvídám, že křesťané nejsou nevěřící psi, ale někdy i šlechetnější a moudřejší nežli muslimové. Věř mi: tím, žes mi vrátil zbraně, jsi mě přemohl snáze, než by to mohly učinit zbraně, které máš při sobě a kterými jsi mě mohl zabít. Ukaž mi svou dýku!“

Učinil jsem to. Zkoušel její ostří a pak podotkl:

„Tuto ocel zlomím v ruce na dva kousky. Ale pohlédni na moji džanbíju!“

Vytáhl z pochvy svou dýku. Bylo to umělecké dílo, na obou stranách broušená, lehce zakřivená, překrásná práce, a po obou stranách na ní stálo arabským písmem: „Do pochvy jen po vítězství.“ Byla jistě zhotovena před dávnými lety u starých, proslulých výrobců zbraní v Damašku, kteří už vymřeli a s nimiž se teď nikdo nemůže měřit.

„Líbí se ti?“ ptal se šejk.

„Má jistě cenu padesáti ovcí!“

„Řekni sta nebo sto padesáti, protože tuto džanbíju nosilo už deset mých předků a nikdy se nezlomila. Nechť je tvoje! Dej mi za ni svoji dýku!“

Nesměl jsem tuto výměnu odmítnout, jestli jsem nechtěl šejka těžce urazit. Podal jsem mu tedy svoji dýku:

„Děkuji ti, Íso el Makíne. Budu ji nosit jako památku na tebe i ke cti tvých předků!“

„Neselže ti, dokavad budeš mít pevnou ruku,“ ujišťoval mě.

Vtom jsme zaslechli údery koňských kopyt a hned poté se za skalním výběžkem, uzavírajícím naše stanoviště od jihu, objevil jezdec. Byl to můj malý Halef.

„Sidi, máš přijet!“ volal, když mě spatřil.

„Jak si stojíme, Hádží Halefe Omare?“

„Zvítězili jsme.“

„Bylo to těžké?“

„Ne, snadné. Všichni jsou zajati.“

„Všichni?“

„I se svými šejky! Hamdu lilláh! Jenom Ísá el Makín, šejk Ubajdů, chybí,“

Obrátil jsem se k šejkovi:

„Vidíš, že jsem ti nelhal?“ Pak jsem se zeptal Halefa: „A dostavili se Abú Muhammadové v pravý čas?“

„Přišli hned za Džuváry a uzavřeli vádí tak, že nevyklouzla ani noha. Kdo jsou tito muži?“

„Toto je šejk Ísá el Makín, o němž jsi mluvil.“

„Tvoji zajatci?“

„Ano, všichni půjdou se mnou.“

„Valláh, billáh, talláh! Dovol, abych se ihned vrátil a přinesl tuto novinu Muhammadu Amínoví a Malekovi.“

A odklusal.

Šejk Ísá sedl na jednoho z našich koní, Řek byl rovněž posazen na koně, ostatní Ubajdové museli pěšky. A náš oddíl se dal do pohybu. Jestli nestálo vítězství ve Vádí Daradž více krve nežli naše potyčka nás, pak jsme mohli být spokojeni.

Průsmykem jsme se dostali na druhý svah horského hřebenu. Ještě nám chyběl k cíli hezký kus cesty, když jsem spatřil čtyři jezdce, kteří nám spěchali vstříc. I já jsem se k nim rychle rozjel. Byli to Malek, Muhammad Amín a šejkové Abú Muhammadu i Al Ubédů.

„Zajal jsi jej?“ volal mi Muhamad Amín vstříc.

„Ísu el Makína? Ano.“

„Díky Alláhovi! Jen on nám chyběl! Kolik mužů jste v boji ztratili?“

„Ani jednoho.“

„A kdo byl raněn?“

„Nikdo. Jen jeden z nepřítelových lidí byl postřelen.“

„Alláh nám byl tedy milostiv. My máme jenom dva mrtvé a jedenáct raněných.“

„A nepřítel?“

„Tomu se dařilo hůř. Byli sevřeni tak, že se nemohli pohnout. Naši střelci mířili dobře, ale sami nemohli být zasaženi, a naše jízda se držela pohromadě, jak jsi ji to naučil. Když se vyřítili ze zálohy, roznesli na kopytech všecko, co se jim postavilo do cesty.“

„A kde je ted nepřítel?“

„Zajat v údolí. Všichni museli odevzdat zbraně a uniknout nemůže ani myš, protože jsme údolí úplně uzavřeli. Ach, vidím tu Ísu el Makína! Ale co to, má u sebe zbraně?“

„Ano. Přislíbil mi, že neuprchne. Nevíte, že statečného nepřítele máme ctít?“

„Chtěl nás zničit.“

„Za to bude potrestán.“

„Tys mu ponechal zbraně, nechť je, jak jsi rozhodl. Pojď!“

Spěchali jsme k bojišti a ostatní za námi tak rychle, jak jen to šlo. Na obvazišti bylo živo a před ním utvořili ozbrojení Haddádové kruh, v jehož středu seděli poražení, spoutaní šejkové. Čekal jsem, až dojede Ísá, a zeptal jsem se ho šetrně:

„Chceš zůstat u mne?“

Jak jsem očekával, odpověděl mi:

„Jsou to moji spojenci, patřím k nim.“

Vstoupil do kruhu a posadil se vedle dvou druhých šejků. Nikdo z nich nepronesl ani slovo, ale bylo vidět, že se oba dva při jeho spatření ulekli. Snad v něho ještě skládali nějaké naděje.

„Odveď své zajatce do údolí!“ řekl Muhammad Amín.

Učinil jsem, jak si přál. Když jsem přicházel do údolí, naskytl se mi neobyčejně malebný pohled. Aby byl usnadněn průchod, byla hráz na jednom místě prolomena a po obou stranách údolí se postavily hlídky. Celá plocha údolí se hemžila zajatci a jejich zvířaty, vzadu se pak utábořili naši spojenci, pokud ještě našli ve vádí místo. Mezi nimi shromažďovali Haddádové koně nepřátel a odváděli je na rovinu, kde ležely na velké hromadě i zbraně.

„Jsou ranění nepřátelé dobře ošetřeni?“ ptal jsem se Muhammada Amína.

„Ovázali jsme je, jak sis přál.“

„A co se bude dít teď?“

„Oslavíme vítězství a uspořádáme největší válečnou hru, jaká tu kdy byla.“

„Máte na takovou slavnost čas?“

„A co by nám v tom mohlo vadit?“ zeptal se.

„Práce. Přítel i nepřítel musí jíst.“

„Nařídíme lidem, ať se postarají o jídlo.“

„Jak dlouho tu chcete zajatce držet?“

„Až se budou moci vrátit.“

„A kdy k tomu dojde?“

„Co nejdříve. Pro tuhle spoustu spojenců i nepřátel bychom zakrátko neměli potraviny.“

„Vidíš, že mám pravdu? Uspořádat slavnost, to ano, ale teprve až k tomu bude vhodný čas. Nejdřív se musí šejkové shromáždit a dojednat všecko potřebné, a pak musí být rychle provedeno to, na čem se usnesli. Pověz šejkům, že šest tisíc lidí tady nemůže být nadlouho pohromadě.“

Muhammad Amín odešel. Ke mně přistoupil sir David.

„Nádherné vítězství! Viďte!“ pravil.

„Ano, velkolepé!“

„Jaký jsem byl já?“

„Choval jste se výtečně!“

„Krásné! Hm! Moc lidí — tady — teď.“

„To ano!“

„Ti lidé — některý asi ví — kde jsou zříceniny!“

„To je možné. Musíme se jich pozeptat.“

„Ptejte se, sire!“

„Hned, jakmile to půjde.“

„Teď! Okamžitě!“

„Odpusťte, sire Davide, teď nemám čas. Pravděpodobně bude nutné, abych se účastnil porady, která zakrátko začne.“

„Dobrá! Ale potom — ptejte se! Ano?“

„Jistě!“

Pak jsem se odebral mezi stany.

Měl jsem tam plno práce, protože obvazy nebyly v pořádku a musel jsem je převazovat. Když jsem byl hotov, odebral jsem se do stanu, kde se šejkové radili. Bylo tu velice živo. Nemohli se sjednotit ani v zásadních otázkách, a myslím, že jsem jim přišel tuze vhod.

„Ty nám povíš, Karo ben Nemsí, co je správné a výhodné,“ pravil Muhammad Amín. „Znáš cizí země a mnoho víš.“

„Ptejte se, budu odpovídat. „

„Komu patří zbraně poražených?“

„Vítězi.“

„Komu jejich koně?“

„Vítězi.“

„Komu jejich oděv?“

„Lupiči jej seberou, pravověrný však jej nechá majiteli.“

„Komu patří jejich peníze, jejich šperky?“

„Dobrý muslim vezme jen zbraně a koně.“

„Komu patří stáda nepřátel?“

„Pokud vaši nepřátelé nemají nic jiného nežli stáda, patří jim, ale musí uhradit válečné výdaje a platit roční poplatek.“

„Mluvíš jako přítel našich nepřátel,“ zamumlal. „Zvítězili jsme nad nimi a teď nám náleží jejich život i všechen majetek.“

„Mluvím jako přítel váš i jejich. Říkáš, že vám patří jejich životy?“

„Tak to vpravdě je.“

„Chcete je zbavit života?“

„Ne. Nejsme vrazi ani katové.“

„A přesto berete nepřátelům stáda. Mohou bez stád žít?“

„Ne.“

„Jestliže jim vezmete stáda, vezmete jim i život. A oloupíte pak i sebe samy.“

„Jak to?“

„Vítězové vám mají platit napříště poplatek?“

„Jistěže.“

„A z čeho? Může ibn Arab zaplatit poplatky, když nemá stádo?“

„Tvá ústa hovoří moudře a rozumně.“

„Poslyšte dál! Když vezmete poraženým všecko, co jim patří, oděvy, šperky, stáda, donutíte je krást a loupit, aby nezemřeli hlady. A kde budou krást? Nejdříve u svého souseda, a to jste vy. Kde budou loupit? Nejprve u toho, kdo je ožebračil a donutil k loupežení, a to jste vy. Co je lepší, mít za sousedy přátele, nebo lupiče?“

„Jistěže přátele.“

„Udělejte si tedy z nepřátel přátele, a ne lupiče! Vezměte poraženým jenom to, čím mohou škodit. Jestli jim seberete zbraně a koně, budete mít na deset tisíc různých zbraní a tři tisíce koní. Je to málo?“

„Když to uvážíme, je to hodně.“

„Vaši dosavadní nepřátelé pak nebudou mít zbraně ani koně, aby mohli vést válku. Ovládnete je a budou se muset utéci pod vaši ochranu, aby byli bezpečni proti jiným nepřátelům, a tak vám budou pomáhat i proti vašim nepřátelům. Nuže, řekl jsem vše, co si o věci myslím.“

„Mluv dál! Kolik jim máme vzít dnes z jejich stád jako úhradu škody?“

„Tolik, kolik činí škoda, kterou vám jejich vpád způsobil.“

„A jak velký poplatek od nich máme požadovat?“

„Je dobře stanovit takové požadavky, aby poražení měli pořád dost a nemuseli žít v bídě. Chytrý šejk však bude dozírat na to, aby se nevzmohli natolik, že by mohli oplatit porážku.“

„A ještě nám zbývá krevní msta. Zabili jsme několik jejich bojovníků.“

„A oni několik vašich. Nežli budou zajatci propuštěni, ať se sejdou příbuzní zabitých a stanoví cenu za prolitou krev. Vy musíte zaplatit více než oni, a můžete si to hned odečíst z kořisti.“

„Mají nám přinést odškodné sami?“

„Ne, dojdete si pro ně. Zajatci musí zůstat zde, dokud nedostanete vše, co máte. A abyste si zajistili placení poplatku, musíte si podržet několik vznešených lidí jejich kmenů jako rukojmí. Jestliže nezaplatí, ohrozí tím rukojmí.“

„Jistě, zabili bychom je. A teď nám řekni ještě to poslední: jak si rozdělit odškodné a poplatky mezi sebou? To se dá velice těžko stanovit.“

„Ne, to je naprosto snadné, jestli jste opravdu přátelé. Odškodné si přivezte, dokud jste tu pohromadě, a pak si je rozdělte podle počtu hlav.“

„Nechť se tak stane!“

„Jste tři kmeny,“ pokračoval jsem, „a poražení, to jsou také tři kmeny; i počtem se to téměř shoduje. Proč by každý váš kmen neměl mít určen jeden kmen poražených, od něhož by dostával roční poplatek? Jste přátelé a druhové.

Chcete se snad hádat kvůli nějaké ovčí oháňce nebo býčímu rohu?“

„Máš pravdu. Ale kdo přižene dobytek z nepřátelských pastvin?“

„Tolik lidí, kolik je jich k tomu zapotřebí, a z toho dvě třetiny vítězů a třetina poražených.“

„Tak je to dobré. A co chceš z tohoto odškodného ty?“

„Nic. Vydám se na další cestu a nepotřebuji žádné stádo. A zbraně i koně mám.“

„A ti tři muži, kteří jdou s tebou?“

„Nevezmou si také nic. Mají všecko, co potřebují.“

„Přijmeš tedy to, co ti dáme na znamení našich díků. Tvá hlava není tak stará jako naše, ale přesto jsi naše bojovníky poučil, jak se vítězí beze ztrát nad mocným nepřítelem.“

„Jestli se mi chcete odvděčit, starejte se o ty, kdo patřili mezi vaše nepřátele a teď leží zraněni ve vašich stanech. A poohlédněte se, jestli nenajdete nějaké rozvaliny, kde lze vykopat sošky a kameny s neznámými nápisy. Můj průvodce by takové věci rád objevil. Nyní jste slyšeli, co jsem vám chtěl říci. Alláh osviť váš rozum a moudrost, abyste se dobře uradili.“

„Zůstaň s námi a účastni se naší rady!“

„Nemohu už říci nic jiného, než co jsem vám pověděl. I beze mne najdete správné řešení.“

Vyšel jsem ze stanu a přinesl jsem zajatým šejkům datle a vodu. Pak jsem se potkal s Halefem a šli jsme společně po Vádí Daradž, které jsem si teď chtěl blíže prohlédnout. Zajatí Abú Hammádové mě znali. Když jsem šel kolem nich, strkali hlavy dohromady a cosi si šeptali. O kus dál jsem se potkal s Abú Muhammady, kteří na tom místě tábořili a teď mě radostně pozdravovali. Byli nadšeni, že tak snadno zvítězili nad mocným nepřítelem. Přecházel jsem od skupiny k skupině, a než jsem se znovu dostal k stanům, uplynulo několik hodin.

Mezitím se poslové vyslaní k pastvinám Haddádů postarali o to, aby tábořiště bylo přeneseno do těsné blízkosti Vádí Daradž. Celá rovina se už hemžila stády a k slavnostní hostině, která se na večer chystala v každém stanu, bylo beranů dost a dost.

Muhammad Amín mě už hledal.

„Tvá slova jsou stejně dobrá jako tvé činy,“ mínil. „Učinili jsme podle tvé rady. Ubajdové budou platit poplatek Haddádům, Abú Hammádové Abú Muhammadům a Džuvárové Al Ubédům.“

„Jak velké odškodné dostanou jednotlivé kmeny?“

Muhammad Amín mi vypočítával kolik. Bylo to značné odškodné, ale ne děsivé; měl jsem opravdu radost, protože jsem si říkal, že moje slova zde přece jenom nebyla zbytečná a snad zabránila krutostem, kterých se vítězové v podobných případech dopouštějí. O otroctví se vůbec nemluvilo.

„Chceš mi splnit jednu prosbu?“ zeptal se mě šejk.

„Rád, pokud mohu. Jen řekni, co bys chtěl.“

„Půjdeme si pro část stád našich poražených nepřátel. K tomu potřebují muži, které pošleme, moudré a statečné velitele. Šejk Malek i já musíme zůstat zde u zajatců. Potřebujeme tedy tři velitele, jednoho pošleme k Ubajdům, druhého k Abú Hammádům a třetího k Džuvárům. Šejkové Abú Muhammadů a Al Ubédů jsou už připraveni; chybí nám jen třetí velitel. Chceš se jím stát?“

„Ano.“

„Kam se chceš vypravit?“

„A kam chtějí ti druzí?“

„Nechávají ti možnost, abys volil první.“

„Půjdu tedy k Abú Hammádům, protože jsem u nich už jednou byl. Kdy vyrazíme?“

„Zítra. Kolik mužů chceš vzít s sebou?“

„Čtyřicet Abú Hammádů a šedesát tvých Haddádů. A Hádží Halef Omar ať jede se mnou.“

„Vyhledej si tedy své lidi!“

„Už jste se dohodli se šejkem poražených?“

„Ještě ne, ale to se stane dnes po večerní modlitbě.“

„Ponechej si vznešené bojovníky nepřátel tady a s námi pošli jen obyčejné muže, ty, kteří budou umět hnát stádo. Vznešení členové nepřátelského kmene jsou dobří jako rukojmí.“

Šel jsem si své lidi vybrat. Potkal jsem se přitom s Lindsayem.

„Ptal jste se, sire?“ oslovil mě hned.

„Ještě ne.“

„Proč ne?“

„Není to zapotřebí, protože jsem dal šejkům příkaz, aby sami pátrali.“

„Nádherné! Skvělé! Šejkové — vědí všechno. Najdu rozvaliny!“

„To si myslím. Nechce se vám vyjet si se mnou na zajímavou projížďku?“

„Kam?“

„Až pod El Fatha, kde se Tigris prodírá Makhúlskými horami.“

„Co tam?“

„Pro odškodnění ke kmeni Abú Hammádů, kteří nám tenkrát ukradli naše koně.“

„Nádherné, sire! Jsem pro! Kolik mužů — s námi?“

„Sto.“

„Dobrá! Nádherné! Pěkný průvod! Rozvaliny tam jsou?“

„Je tam, pokud vím, několik hrobů s navršenou mohylou, ale na levém břehu.“

„A my tam nepůjdem?“

„Ne.“

„Škoda! Moc škoda! Tam bych hledal a našel fowlingbulls.“

„Přesto tam najdeme něco pozoruhodného.“

„Co?“

„Pochoutku, kterou jsme už dlouho neochutnali, lanýže.“

„Lanýže? Á!“

A sir David otevřel ústa tak, jako by chtěl najednou spolknout celou lanýžovou paštiku.

„Roste jich tam spousta,“ vysvětloval jsem mu, „a dozvěděl jsem se, že je tamodtud prodávají v značném množství do Bagdádu, Basry, Kirkúku a Sulajmáníje. Dokonce prý až do Kermánšáhu.“

„Jedu taky, sire! Taky! Lanýže! Hm! Nádherné!“

A Lindsay spěšně odešel, aby svým sluhům sdělil tuto velkou novinu. Já jsem si šel vyhledat lidi, které vezmu s sebou.

Teprve navečer tři poražení šejkové uznali, že musí přistoupit na všechny podmínky vítězů, a teď začala slavnost, kvůli níž padl nejeden tučný beran. Kolem mne všichni jásali, rozléhalo se tu na tisíce hlasů, ale já jsem ležel vprostřed vonících květin, jako bych byl sám. Přemýšlel jsem. Před mnoha sty lety zde vrhali Doryforové svá hrozná kopí. Zde stál možná i stan Holofernův, zhotovený ze zlata a purpuru a ozdobený smaragdy i jinými drahými kameny. A na druhém břehu této široké, šumící řeky kotvila plavidla, která Herodot popisuje takto:

„Čluny mají okrouhlý tvar a jsou zhotoveny z kůže. Jsou stavěny v Arménii a v končinách u Asýrie. Kostry se dělají z vrbového proutí a větví a jsou na vnější straně potaženy kůží. Plavidla jsou kulatá jako štít a mezi přídí a zádí není žádný rozdíl. Dno vystýlají lodníci rákosem nebo slámou, a takto plují čluny po proudu s nákladem zboží, většinou palmového vína. Čluny mají dvě vesla; u každého sedí jeden veslař. Jeden veslo k sobě táhne, druhý je od sebe odtahuje. Tyto čluny mají různé rozměry. Některé jsou tak velké, že unesou náklad pěti tisíc talentů. Menší z nich unesou na palubě osla, větší i několik zvířat. Jakmile připlují lodníci do Babylónu, prodají svůj náklad a své zboží a pak i kostru a rákos svých člunů. Kožené měchy pak naloží na své osly a jedou s nimi zpět do Arménie, kde si vystavějí nové plavidlo.“

Staletí uplynula, ale čluny zůstaly stejné. Jen národy, které kdysi žily, už vymřely. Jak to tu bude vypadat, až uplyne ještě jednou tolik let?

17 HRŮZNÝ OBJEV

Druhého dne dopoledne jsme se vydali na cestu; já s Halefem a ještě jedním bojovníkem z kmene Abú Hammádů jsme jeli vpředu, ostatní za námi. Závěr tvořil sir David Lindsay se svými sluhy Billem a Fredem.

Projeli jsme horami Chánuckými a Makhúlskými a brzy jsme na levém břehu Tigridu spatřili Telí Hamlia, malý, uměle navršený pahorek. Na pravém břehu ležel Kal‘at el Džabbarún, „hrad tyranů“, trosky několika rozpadlých okrouhlých věží, navzájem spojených hradbami. Pak jsme se dostali k Telí el Daháb, kopci na levém břehu řeky, a u Brejj el Bad, dosti strmé skály, jsme zastavili, abychom se tu naobědvali. K večeru jsme dorazili do El Fathy, kde si Tigris razí široké koryto Makhúlskými horami. Když jsme měli tuto soutěsku za sebou, rozbili jsme tábor, abychom tu přenocovali. Abú Hammádové nebyli ozbrojeni, ale přesto jsem rozdělil Haddády na dvě poloviny, které se měly střídat na stráži. Kdyby se podařilo uprchnout byť jen jedinému zajatci, byl by svému kmeni podal zprávu o našem příchodu a nejlepší zvířata by před námi schovali a zašantročili.

Sotva se rozednilo, znovu jsme vyrazili na cestu. Tigris tu byl široký a tvořil mnoho ostrůvků. Na levém břehu se rozkládaly nízké vrchy, na pravém však se před námi prostírala širá rovina, a tady někde měli podél řeky tábořit Abú Hammádové.

„Máte jediné pastviště, anebo několik?“ ptal jsem se jejich bojovníka, jedoucího s námi.

„Jenom jediné.“

Viděl jsem na něm, že neříká pravdu.

„Lžeš.“

„Nelžu, efendi.“

„No dobrá. Vynasnažím se, abych ti věřil. Ale jestli zjistím, že mě obelháváš, vpálím ti kulku do hlavy!“

„To nedělej, efendi. Možná že máme dvě pastviska.“

„Anebo tři?“

„Jenom dvě.“

„Ale jestli najdu tři, jsi ztracen.“

„Odpusť, efendi! Naši lidé mohli najít za naší nepřítomnosti ještě jedno další. A pak by byly tři.“

„Hm! A nejsou dokonce čtyři?“

„Ještě řekneš, že deset!“ mumlal Abú Hammád.

Umlčel jsem ho několika slovy:

„Jsi Abú Hammád a nechceš ztratit, co jsi pomáhal loupit. Už na tebe nebudu naléhat.“

„Máme čtyři pastviny,“ efendi,“ řekl ustrašeně.

„Dobrá. A už mlč, přesvědčím se sám.“

Prohlédl jsem si zatím obzor dalekohledem a v dálce jsem objevil několik pohyblivých bodů. Hned jsem zavolal Haddáda, který byl ustanoven za mého pomocníka. Zdálo se mi, že Sálih je chlapík, na kterého se mohu spolehnout.

„Máme s sebou čtyřicet Abú Hammádů,“ řekl jsem mu. „Myslíš, že je třicet našich lidí spolehlivě ohlídá?“

„Deset, efendi! Vždyť nemají zbraně.“

„Rozjedu se teď s Hádží Halefem Omarem kus před vámi na výzvědy. Jestli se slunce dostane k tamhletomu keři a já ještě nebudu zpátky, pošleš za mnou třicet Haddádů, aby mě hledali.“

Zavolal jsem sira Davida; přišel i se svými dvěma sluhy.

„Svěřím vám důležitý úkol," řekl jsem.

„Well!" přikývl sir David.

„Pojedu teď napřed, abych si zjistil, jak daleko se rozkládají pastviny Abú Hammádů. Jestli se za dvě hodiny nevrátím, vydá se mě hledat třicet našich mužů."

„Já taky?"

„Ne. Vy zůstanete tady s ostatními hlídat zajatce. Kdyby chtěl některý z nich uprchnout, zastřelíte ho."

„Yes! Když jeden uteče, já zastřelím všecky."

„Ale víc jich už nestřílejte!" zažertoval jsem.

„No!" usmál se Angličan a připojil: „Ale, sire — když budete u Abú Hammádů — zeptejte se!"

„Na co?"

„Zříceniny a fowlingbulls."

„Ovšem. — Kupředu, Halefe!"

Dojeli jsme až k pohyblivým bodům, které jsem objevil dalekohledem. Bylo to pasoucí se stádo ovcí, které hlídal stařec.

„As-salám 'alajkum!" pozdravil jsem ho.

„Walajkum as-salám!" odpověděl mi a hluboce se uklonil.

„Je na tvé pastvině mír a pokoj?"

„Mír a pokoj, pane."

„Patříš ke kmeni Abú Hammádů?"

„Jak jsi pravil."

„Kde je váš tábor?"

„Tamhle dole za ohybem řeky."

„Máte více pastvin?"

„Proč se ptáš, pane?"

„Protože mám vyřídit poselství všem lidem tvého kmene."

„Od koho?"

„Od Zedara ben Chólí, tvého šejka."

„Hamdu li'lláh! To jistě přinášíš radostnou zvěst."

„O tom si promluvíme později. Pověz mi tedy, kolik pastvin máte?"

„Šest. Tři zde po proudu řeky a tři na ostrovech v řece."

„Jsou tu všecky ostrovy obydleny?"

„Všecky kromě jednoho."

V tónu této odpovědi a v starcově tváři bylo cosi, co upoutalo mou pozornost. Ale nehnul jsem ani brvou a ptal jsem se dál:

„A kde leží ten neobydlený?"

„Zrovna naproti nám leží první ostrov, a ten, který míníš, je čtvrtý, pane!"

Rozhodl jsem se v duchu, že si na ten čtvrtý ostrov dám zvlášť dobrý pozor. Nahlas jsem se však vyptával:

„Proč není obydlený?"

„Protože je k němu velice nesnadný přístup, proud je tam obzvlášť dravý."

Hm! To se jistě hodí k uvěznění zajatců, pomyslil jsem si, a pokračoval jsem:

„Kolik mužů je ve vašem táboře?"

„Jsi skutečně šejkovým poslem, ó pane?"

Jeho nedůvěra znásobila i moji nedůvěřivost.

„Jsem. Mluvil jsem s ním a s šejky Ubajdů a Džuvárů."

„Jaké poselství přinášíš?"

„Poselství míru."

„Proč neposlal šejk některého muže svého vlastního kmene?"

„Mužové Abú Hammádů přicházejí hned za mnou."

Nechtěl jsem už dál na starce naléhat a jel jsem tedy odtud, ale podél břehu, abych mohl počítat ostrovy. Když jsme měli za sebou třetí, přišla zátočina a poté se před námi objevily stany tábora. Rovina kolem se hemžila velbloudy, kusy hovězího dobytka, kozami a ovcemi. Koní jsem viděl jen málo. Rovněž mužů tu bylo jen několik, a ještě starých a slabých, tedy nijak nebezpečných. Zajeli jsme mezi stany.

Před jedním stanem stálo mladé děvče a hladilo koně, který tam byl uvázaný. Sotva mě spatřila, vykřikla, vyskočila na koně a prchla odtud. Měl jsem ji pronásledovat? Neudělal jsem to. Ani by mi to nijak neprospělo, protože jsem už byl obklopen všemi, kdo zůstali v táboře: starci, nemocnými, ženami a děvčaty. Jeden stařec položil ruku na šíji mého vraníka a tázal se:

„Kdo jsi, pane?"

„Jsem posel Zedara ben Chólí."

„Šejk tě posílá! A jaké zvěsti přinášíš?"

„To vám povím, až se tu všichni shromáždíte. Jak mnoho bojovníků tu zanechal?"

„Patnáct mladých mužů. Adžema se pro ně asi rozjela."

„Dovol tedy, abych sesedl s koně. Ale ty," obrátil jsem se na Halefa, „jeď okamžitě dál, protože Džuvárové musí přijmout stejné poselství."

Halef věděl, co těmi slovy míním. Obrátil svého koně a odklusal.

„Nemůže zde tvůj průvodce zůstat a odpočinout si a posilnit se jídlem i nápojem?“ zeptal se stařec.

„Není unavený ani hladový,“ prohlásil jsem, „a jeho úkol musí být bezodkladně splněn. Kde jsou mladí bojovníci?“

„U ostrova.“

Hm, znovu ten ostrov!

„Co tam dělají?“

„Oni tam…,“ zakoktal se a pak pokračoval: „…oni tam pasou stádo.“

„Je ten ostrov daleko odtud?“

„Ne. — Pohleď, už jsou tady!“

Vskutku, tlupa ozbrojených jezdců se k nám rychle blížila. Byli to nejmladší muži kmene, skoro ještě chlapci; zůstali tu v táboře spolu se starci. Neměli pušky, jen kopí a mlaty. První z nich a zároveň asi i nejvznešenější už za jízdy pozvedl mlat a mrštil jím po mně.

„Pse,“ volal, „ty se odvažuješ přijít k nám?“

Naštěstí jsem včas strhl z ramene těžkou pušku a kolbou jsem ránu odrazil. Ale kopí všech mladíků už mířila na mne. Nic jsem si z toho nedělal, pobídl jsem svého vraníka a popojel jsem až k útočníkovi. Jediný z mladíků už asi dosáhl dvaceti let.

„Chlapče, ty se opovažuješ útočit na hosta svého kmene?“

S těmi slovy jsem hocha strhl k sobě a posadil jsem ho před sebe na vraníka. Visel mi na ruce, údy mu ochably — jako hadrovému panáku, byl strachem celý strnulý.

„No, teď bodněte, máte-li chuť zabíjet!“ zvolal jsem.

Samozřejmě to nikdo neudělal, protože mladík mě chránil jako štít. Ale jeho druhové nebyli tak naprosto bezradní. Několik jich seskočilo s koně a snažili se na mě zaútočit z boku nebo zezadu, zatímco ostatní na mě najížděli zepředu. Měl jsem je zranit? Bylo by to zbytečné. Popojel jsem tedy až těsně k jednomu stanu, takže jsem měl záda volná, a zeptal jsem se:

„Co jsem vám udělal, že mě chcete zabít?“

„Známe tě,“ odpověděl jeden. „Už nám neujdeš, muži se lví kůží.“

„Mluvíš velmi směle, chlapče s beránčí kůží!“

Tu pozvedla jedna stará žena ruce k nebi a zabědovala:

„To je on? Och! Nedotýkejte se ho, je to ďábel sám! Roztrhá vás na kusy a pak uletí!“

„Neodletím, ale zůstanu tady!“ smál jsem se a mrštil jsem svým zajatcem doprostřed útočníků. Hned nato jsem sklouzl s koně a vběhl do stanu. Jediným mávnutím dýky jsem rozšířil vchod tak, že jsem k sobě dovnitř mohl vtáhnout i Říha, kterého jsem nechtěl vystavovat nebezpečí. A teď jsem byl v bezpečí před bodáním těch „vos“ venku.

„Máme ho! Hamdu lilláh, máme ho!“ jásali.

„Obkličte stan! Nepusťte ho ven!“ křičel jiný hlas.

„Prostřílejte stan, a tak ho usmrťte!“ ozval se další výkřik.

„Ne, chytíme ho živého! Má u sebe vraníka, toho nesmíme zranit. Šejk ho chce!“

Byl jsem přesvědčen, že se nikdo neodváží do stanu za mnou. Proto jsem se tu pohodlně usadil a pojedl studeného masa, které leželo na míse vedle mne. Moje nedobrovolné uvěznění netrvalo ostatně dlouho. Halef pobídl svého koně, a tak se dost brzy ozvalo venku dunění kopyt. Přijíždělo třicet jezdců.

„Alláh karím!“ slyšel jsem výkřiky. „To jsou nepřátelé!“ Vystoupil jsem ze stanu. Z celého tábora tu už nebyla ani noha. Všichni zalezli do stanů. „Sidi!“ volal Halef. „Tady jsem, Hádží Halefe!“

„Udělali ti něco?“

„Ne. Obsaďte tábor, ať nikdo neunikne. Kdo se pokusí utéci, po tom střílejte!“

Pronesl jsem to hodně hlasitě, aby všichni ve stanech slyšeli. Chtěl jsem je jen postrašit. Pak jsem poslal Halefa od stanu ke stanu, ať přivede všecky starce; patnáct mladíků jsem nepotřeboval. Nežli se starci shromáždili, trvalo to dost dlouho. Poschovávali se a přicházeli teď jen váhavě a s obavami. Když se kolem mne v úzkostlivém očekávání sesedli, začal jsem s nimi jednat:

„Poznali jste podle tetování mých lidí, ke kterému kmeni náležejí?“

„Ano, efendi. Jsou to Haddádové.“

„Kde jsou vaši bojovníci?“

„To jistě víš ty, ó pane!“

„Ano, vím to, a chci vám to říci: všichni jsou v zajetí Haddádů, ani jediný neunikl.“

„Alláh karím!“

„Ano, Alláh nechť je milostiv jim i vám.“

„On lže!“ zašeptal jeden z nich, jemuž ještě stáří nevzalo všecku odvahu a smělost.

Obrátil jsem se k němu.

„Říkáš, že lžu? Tvůj vous je bílý a tvá záda se ohýbají pod břemenem let, proto ti tvá slova odpustím. Proč si myslíš, že vás obelhávám?“

„Jak by mohli Haddádové zajmout celé tři kmeny?“

„To by ti bylo jasné, kdybys věděl, že nebyli sami. Haddádové se spojili s Abú Muhammady a Al Ubédy. Věděli všecko, a tenkrát, když mě vaši bojovníci zajali, to jsem zrovna přijížděl od Abú Muhammadů, s nimiž jsem umlouval válečný plán. Ve Vádí Daradž jsme vaše oddíly zajali a přemohli. Poslyšte nyní můj rozkaz!“

Vystoupil jsem před stan, v němž jsme seděli, a přivolal jsem Halefa: „Jeď zpátky a přiveď sem zajaté Abú

Hammády!“ Teď se starcové opravdu ulekli a jejich mluvčí se tázal: „Je to možné, pane?“

„Říkám vám pravdu. Všichni bojovníci vašeho kmene jsou v našich rukou. Buďto budou zabiti, anebo zaplatíte výkupné, které za ně požadujeme.“

„Je zajat i šejk Zedar ben Chólí?“

„Ano, i on je zajat.“

„Měl jsi tedy smluvit výkupné s ním.“

„To jsem učinil.“

„A co pravil?“

„Šejk Zedar chce výkupné zaplatit a dal mi s sebou čtyřicet vašich lidí, kteří je mají dopravit k nám.“

„Ochraňuj nás Alláh! Jak vysoké výkupné?“

„To uslyšíte. Kolik kusů dobytka je ve vašich stádech?“

„Nevíme.“

„Lžete! Každý Arab zná počet zvířat, která náležejí jeho kmeni. Odpovězte tedy! Kolik koní máte?“

„Dvacet! Kromě těch, kteří vyjeli do boje.“

„Ti jsou pro vás ztraceni. A kolik velbloudů?“

„Tři sta.“

„Hovězího dobytka?“

„Dvanáct set.“

„Oslů a mulů?“

„Asi třicet.“

„Ovcí?“

„Devět tisíc.“

„Váš kmen není bohatý. Výkupné bude činit: deset koní, sto velbloudů, tři sta kusů hovězího dobytka, deset oslů a mulů a dva tisíce ovcí.“

Starci začali strašlivě bědovat. Bylo mi jich v tom okamžiku líto, ale nemohl jsem nic měnit — a když jsem srovnal toto výkupné s tím, jaké by byli platili za jiných okolností, měl jsem svědomí docela klidné. Abych nářku učinil konec, zvolal jsem trochu drsně:

„Mlčte! Šejk Zedar ben Chólí to schválil.“

„Nemůžeme dát tolik,“ zněla odpověď.

„Mlčte! Co jste uloupili, to můžete snadno postrádat.“

„Nic jsme neuloupili!“

„Mlčte! Vím, že jste lupiči a že si na tomto pochybném titulu také zakládáte. Cožpak jste nepřepadli i mne?“

„To byl jenom žert, pane.“

„Žertujete trochu nebezpečně. Kolik pastvisek máte?“

„Šest.“

„I na ostrovech?“

„Ano.“

„I na tom ostrově, kde byli před chvílí ti vaši mladí chlapci?“

„Ne.“

„Ale bylo mi řečeno, že i tam pasete stáda. Máte ústa plná nepravd. Kdo je tam na ostrově?“

Abú Hammádové se na sebe rozpačitě dívali, pak jejich mluvčí pronesl:

„Jsou tam muži.“

„Jací muži?“

„Cizinci.“

„Odkud?“

„Nevíme.“

„A kdo to ví?“

„Jenom šejk.“

„A kdo k vám tyto muže přivedl?“

„Naši bojovníci.“

„Vaši bojovníci! A jenom šejk ví, odkud jsou? Vidím, že od vás musím žádat tři tisíce ovcí místo dvou tisíc! Anebo raději povíte, co a jak?“

„Pane, my nesmíme.“

„Proč ne?“

„Šejk by nás potrestal. Měj s námi slitování.“

„Dobrá. Ušetřím vám tyhle rozpaky.“

Vtom se mezi stany rozlehl dusot a četné kroky. Byli to zajatci a jejich strážci. Ze všech stanů se ozval hlasitý nářek, ale nikdo nevyšel. Povstal jsem.

„Teď se můžete přesvědčit, že jsem mluvil pravdu. Čtyřicet vašich bojovníků je tady, byli posláni pro výkupné. Jděte do stanů a svolejte všecky obyvatele tábora. Nic se jim nestane, chci si s nimi jen promluvit.“

Nebylo zrovna snadné shromáždit všecky starce, ženy a děti; když se to konečně podařilo, přistoupil jsem k zajatým bojovníkům:

„Zde vidíte své otce a vy opět své matky, sestry a děti! Jsou v mých rukou a zajmu je, odvedu je, když neuposlechnete mých rozkazů. Máte zde nablízku šest pastvin. Rozdělím vás do šesti skupin; každá z nich se pod

dohledem mých lidí odebere na pastvinu a přiženete zvířata sem. Do hodiny musí být všecka stáda tady!“

Jak jsem řekl, tak se stalo. Abú Hammádové se rozdělili do skupin pod dozorem Haddádů a odešli. Ponechal jsem v táboře jen dvanáct našich mužů, jedním z nich byl i Halef.

„A teď se na chvíli vzdálím, Halefe,“ řekl jsem mu.

„Kam, sidi?“

„Na ostrov. Ty zde dohlédneš na pořádek a pak budeš řídit výběr zvířat. Postarej se, aby jim nebyly odebrány jen ty nejlepší kusy. Dělení nechť je spravedlivé!“

„Nezasloužili si to, sidi!“

„Ale já si to přeji. Rozumíš, Halefe?“

Vtom k nám přistoupil David Lindsay.

„Ptal jste se?“

„Ještě ne.“

„Nezapomenout!“

„Ne. Chtěl bych vám zase svěřit důležitý úkol.“

„Well.“

„Střežte tyto ženy!“

„Yes!“

„A kdyby se některá snažila odtud utéci, tak…“

„…zastřelím…“

„To ne!“

„A co?“

„…tak ji nechtě běžet!“

„Well, sire!“

Lindsay byl tak překvapen, že údivem zapomněl zavřít ústa; s úsměvem jsem se od něho odvrátil. Byl jsem ostatně pevně přesvědčen, že už pouhý pohled na sira Davida a jeho šedě kostkovaný oblek nažene všem ženám v táboře takový strach, že ani nepomyslí na útěk.

Vzal jsem teď s sebou dva Haddády a zamířil jsem s nimi k Tigridu. Brzy jsem před sebou viděl čtvrtý ostrov. Byl dlouhý, úzký a porostlý hustým rákosím, mnohem vyšším nežli průměrný dospělý muž. Neviděl jsem tam proto ani človíčka, ale bylo tu jistě nějaké tajemství, a to musím stůj co stůj vypátrat.

„Podívejte se po nějakém prámu!“ poručil jsem svým dvěma průvodcům.

„Kam chceš?“

„Na ostrov.“

„Efendi, to nejde. Nevidíš, jak je tu proud prudký? Roztříštil by se tu každý prám.“

Haddád měl pravdu, ale přesto jsem byl pevně přesvědčen, že mezi břehem a ostrovem musí být nějaké spojení. Když jsem se porozhlédl lépe, všiml jsem si, že na horním konci ostrova je rákosí ušlapáno.

„Podívejte se tamhle! Copak nevidíte, že tam chodili lidé?“

„Vypadá to tak, efendi!“

„Musí tu být nějaké plavidlo! Hledejte!“

Chodili po břehu sem a tam, ale vraceli se s nepořízenou. Hledal jsem tedy s nimi, a dlouho marně. Ale konečně jsem objevil — ne sice prám ani člun, ale zařízení, jehož účel mi byl hned jasný. Na kmeni jednoho stromu, stojícího nahoře na ostrově těsně u vody, bylo upevněno dlouhé a silné lano z palmového lýka. Jeden konec byl omotán kolem kmene, lano samo bylo schováno v hustém křoví vedle. Když jsem je vytáhl, ukázal se na druhém konci měch z kozí kůže, na němž byl šikmo upevněn kus dřeva, jistě určený k tomu, aby se ho člověk mohl pevně přidržet rukama.

„Podívejte, tohle je jejich prám. A ten se ovšem neroztříští. Přeplavím se na druhou stranu a vy zde dávejte pozor, aby mě nikdo nevyrušil.“

„Je to nebezpečné, efendi!“

„Přede mnou se už na druhou stranu dostali jiní!“

Shodil jsem šaty a nafoukl jsem měch. Otvor byl utažen šňůrou.

„Držte lano a pomalu je uvolňujte!“

Chytil jsem se pevně dřeva a sklouzl jsem do vody. Okamžitě mě uchopil proud, který tu byl tak silný, že jsem musel napnout všecky síly, abych se na laně udržel. Přepravit z druhého břehu člověka, k tomu bylo jistě zapotřebí několika mužů. Podařilo se mi šťastně se dostat na druhou stranu, třebaže to se mnou několikrát pořádně smýklo. První mou starostí bylo upevnit lano tak, aby mi neuklouzlo do vody. Pak jsem se chopil dýky, kterou jsem vzal s sebou.

Od špičky ostrova vedla rákosím úzká, vyšlapaná stezka, po níž jsem brzy přišel před malou, z bambusu a rákosí zhotovenou chýši. Byla tak nízká, že se v ní člověk nemohl vzpřímit, a povalovalo se v ní jen pár kusů oděvu. Byly to roztrhané kusy šatstva pro tři muže. Jediná stopa nenasvědčovala tomu, že by snad majitelé byli nedávno zde v chýši. Stezka však vedla dál.

Šel jsem po ní a brzy se mi zdálo, jako bych slyšel nějaké sténání. Spěchal jsem vpřed a dostal jsem se k místu, kde bylo rákosí vysekáno. Na malé mýtince jsem viděl — tři lidské hlavy. Krky — jak se mi zdálo — byly postaveny na zemi. Hlavy byly opuchlé a oteklé — proč, to bylo jasné: sotva jsem přišel, zvedl se do vzduchu hustý mrak moskytů a komárů. Oči a ústa hlav byly zavřeny. Byly to snad hlavy mrtvých, bůhvíproč sem postavené?

Sklonil jsem se a opatrně jsem se jedné dotkl. A tu se z úst vydral lehký zvuk, zasténání, oči se otevřely a zadívaly se na mě strnule skelným pohledem. V životě jsem se zřídkakdy něčeho polekal, ale teď se mě zmocnilo tak strašné zděšení, že jsem bezděčně ustoupil několik kroků zpět.

Vzchopil jsem se však, přiblížil jsem se k hlavám znovu a bedlivě jsem si je prohlédl. Ano, ti tři muži byli zakopáni až po krk ve vlhké, hnilobné zemi.

„Kdo jste?“ zeptal jsem se hlasitě.

Všichni tři otevřeli oči a upřeli na mě pološílený pohled. Rty jedné z hlav se pootevřely:

„Ó Ádí!“ zasténal muž pomalu.

Ádí? Není to snad jméno velkého světce Jezídů, jimž se říká vyznavači dábla?

„Kdo vás sem přivedl?“ ptal jsem se dál.

Ústa se znovu otevřela, ale nebyla schopna pronést slyšitelný zvuk. Kvapně jsem se prodral hustým porostem k ostrovnímu břehu a nabral jsem do dlaní vodu. Vrátil jsem se rychle zpět a dal jsem ubohým mučedníkům pít. Chtivě polykali. Protože mi voda protékala prsty, musel jsem se několikrát rozběhnout pro vodu a zpět, nežli jsem jejich strašlivou žízeň aspoň částečně utišil.

„Je tady motyka?“ zeptal jsem se.

„Vzali ji pryč,“ zašeptal jeden.

Spěchal jsem k hornímu konci ostrova. Naproti ještě stáli moji průvodci. Přiložil jsem si dlaň k ústům, abych přehlušil hukot proudu, a volal jsem na ně:

„Přineste sem rýč nebo motyku a přiveďte všecky tři Angličany, ale ať o tom nikdo neví!“

Zmizeli. Halefa jsem přivolávat nesměl, protože ho bylo v táboře nutně zapotřebí. Netrpělivě jsem čekal — konečně se Haddádové objevili. Angličané šli s nimi a nesli i motyku.

„Sire Davide!“ volal jsem. „Rychle sem na druhý břeh! Bill a Fred také! Motyku s sebou!“

„Moji motyku? Vy našel — fowlingbulls?“

„Uvidíme!“

Uvolnil jsem kozí měch a strčil jej do vody.

„Zatáhněte!“

Po chvíli už stál sir David na ostrově.

„Kde?“ ptal se.

„Počkejte! Nejdřív tu musí být i ostatní.“

„Well!“

Lindsay dal svým sluhům pokyn, aby se přepravili k nám, a brzy tu stáli i oba jeho silní průvodci. Bill nesl motyku. Znovu jsem lano upevnil.

„A pojďte, sire Davide!“

„Konečně!“

„Sire Davide,“ zeptal jsem se, „odpustíte mi?“

„Co?“

„Nenašel jsem žádného okřídleného býka.“

„Žádného?“ Zůstal stát a otevřel ústa. „Žádného? Á!“

„Objevil jsem něco jiného, něco příšerného, a vás tu nutně potřebuji. Pojďte!“

Uchopil jsem motyku a kráčel jsem vpřed.

Když jsme došli na místo, Angličané zděšeně vykřikli a uskočili. Pohled, který se jim naskytl, byl ještě hroznější nežli prve, protože tři zakopaní muži měli otevřené oči a otáčeli hlavou, aby od sebe odehnali hmyz.

„Tito muži zde byli schválně zakopáni,“ řekl jsem.

„Kdo to udělal?“ ptal se Lindsay.

„To se dozvíme.“

Kopal jsem tak horlivě a ostatní mi pomáhali hrabat rukama tak neúnavně, že po čtvrthodině leželi všichni tři nešťastníci před námi. Neměli na sobě ani kus šatstva, ruce a nohy jim spoutali lýčím. Věděl jsem, že při některých zlých nemocech zahrabávají Arabové nemocného do země až po krk a připisují tomuto způsobu léčení velikou účinnost. Tito muži však byli spoutaní, nebyli to tedy nemocní. A nemocného by bez ochrany nenechali na pospas trýznění komárů.

Přenesli jsme je k vodě a postříkali je; to je osvěžilo.

„Kdo jste?“ zeptal jsem se.

„Badrí!“ zněla odpověď.

Badrí? To bylo jméno vesnice, kterou obývali pouze vyznavači ďábla. Moje tušení mě nemýlilo.

„Musíme s nimi na druhý břeh!“ poručil jsem.

„Jak?“ ptal se Angličan.

„Nejdřív se tam přeplavím já, abych pomáhal táhnout, a vezmu s sebou i jejich šatstvo. Vy pak postupně každý s jedním se přeplavíte za mnou.“

„Well! To nebude lehké!“

„Přidržíte si je šikmo před sebou!“

Sroloval jsem si šaty jako turban a posadil si je na hlavu. Pak jsem se přeplavil na druhý břeh. A pak jsme se všichni pořádně zapotili, ale přece jen se nám podařilo dostat nešťastníky na druhý břeh.

„Oblečte jim šaty!“ přikázal jsem. „Zůstanou zde v úkrytu ležet. Vy, sire Davide, jim potají přinesete jídlo a ostatní je budou střežit.“

„Well! Zeptejte se — kdo je zahrabal?“

„Samozřejmě že šejk!“

„Zabít ho — chlapa!“

Toto poslední dobrodružství nám zabralo asi hodinu času. Když jsme se dostali zpět do tábora, hemžila se rovina tisíci zvířat. Vybírat odškodné, to byl těžký úkol, ale malý Halef si s ním znamenitě poradil. Sedl na mého hřebce, jistě proto, aby se mohl rychle pohybovat, ale také proto, aby byl obdivován. Haddádové pracovali s nadšením, zato Abú Hammádové, kteří jim museli pomáhat, nemohli utajit svou tichou zlobu. A tam, kde seděli starci a ženy, bylo prolito mnoho horkých slz a ze rtů vyklouzla mnohá polohlasná kletba.

Všiml jsem si přitom čehosi zvláštního. V jedné skupině seděla žena, která pozorovala počínání mých lidí se špatně skrývanou škodolibou radostí. Mělo to jistě svůj důvod. Učinil jsem si o tom svůj úsudek. „Následuj mě!“ poručil jsem té ženě. „Pane, slituj se! Nic jsem neudělala!“ polekala se. „Však se ti také nic nestane,“ uklidňoval jsem ji. Zavedl jsem ji do stanu, ve kterém jsem už předtím pobýval, postavil jsem se před ni, zahleděl jsem se jí ostře do očí a zeptal jsem se jí:

„Ty máš mezi lidmi svého kmene nepřítele, kterému přeješ škodu po utrpěné porážce?“ Překvapeně vzhlédla: „Efendi, odkud to víš?“

„Mluv otevřeně! Kdo je to?“

„Ty mu to povíš!“

„Ne, protože je to i můj nepřítel. Ty nenávidíš šejka Zedara ben Chólí?“ Tmavé oči jí zablýskly.

„Ano, efendi, nenávidím ho, protože dal zabít otce mých dětí.“

„Proč?“

„Můj pán mu při jednom z posledních loupeživých přepadení odepřel poslušnost.“

„A proč?“

„Protože si šejk nechává pro sebe téměř celou kořist.“

„Jsi chudá?“

„Strýc mých dětí mě vzal k sobě. Ale i on je chudý.“

„Kolik má zvířat?“

„Jednu krávu a deset ovcí. Bude je muset dát všechny, protože až se šejk vrátí, poneseme celou ztrátu a škodu my chudí. Nezchudne šejk a jeho rod, zchudne kmen.“

„Zedar ben Chólí se už nevrátí, jestli mluvíš pravdu. Podržím ho v zajetí a dám Abú Hammádům takového šejka, který bude spravedlivý a čestný. Strýc tvých dětí ať si dnes ponechá, co mu patří.“ ji „Efendi, tvá ruka je plná milosrdenství. Co chceš ode mne vědět?“

„Znáš ten ostrov naproti?“

Žena zbledla.

„Proč se mě na to ptáš?“

„Protože chci o tom s tebou mluvit.“

„Nečiň to, efendi! Kdo to tajemství prozradí, toho šejk usmrtí.“

„Když mi je svěříš, šejk se už nevrátí. K čemu tedy ten ostrov slouží?“

„Šejk tam vězní své zajatce.“

„Jaké zajatce?“

„Přepadá poutníky, kteří jedou po vodě nebo po rovině, a všecko jim sebere. Když nic nemají, zabije je. Ale když jsou bohatí, nechá si je tu, aby za ně mohl žádat výkupné.“

„A vězní je pak na ostrově?“

„Ano, v rákosové chýši. Zajatci nemohou uprchnout, protože mají ruce i nohy spoutané.“

„A když šejk dostane výkupné?“

„Pak zajatce přesto zabije, aby nebyl prozrazen.“

„A když zaplatit nemohou nebo nechtějí?“

„Šejk je mučí.“

„A jak?“

„Zedar ben Chólí zná mnoho způsobů mučení. Často nechá zajatce zahrabat do země.“

„A kdo je na ostrově žalářníkem?“

„On a jeho synové.“

Muž, který nám tenkrát v první noci na břehu Tigridu ukradl naše koně a později mě poznal, když mě lidé jeho kmene zajali, to byl šejkův syn. Zahlédl jsem ho mezi zajatci ve Vádí Daradž. Proto jsem se zeptal:

„Kolik synů má šejk?“

„Dva“

„Je jeden z nich tady?“

„Je to mladík, který tě chtěl zabít, když jsi přijel do tábora.“

„Jsou teď na ostrově nějací zajatci?“

„Dva nebo tři, nevím to přesně. Více vědí jen muži, kteří je chytili.“

„Jak se ti zajatci dostali šejkovi do rukou?“

„Plavili se po proudu řeky a utábořili se večer na břehu nedaleko odtud. A tam je přepadl.“

„Jak dlouho jsou asi tady na ostrově?“ Žena chvíli uvažovala a pak pravila: „Jistě skorem dvacet dní.“

„Jak s nimi šejk zacházel?“

„To nevím.“

„Máte zde hodně košů na velbloudy?“

„Máme.“

Vytáhl jsem několik mincí; našel jsem jich kdysi plný váček v kapse u Abú Sajfova sedla. „Děkuji ti. Tu máš!“

„Ó pane, tvoje milost je větší nežli…“

„Neděkuj!“ přerušil jsem ji. „Je strýc tvých dětí také v zajetí?“

„Ano.“

„Bude propuštěn. Jdi k tomu malému muži, který sedí na černém hřebci, a vyřiď mu ode mne, že ti má vrátit vaše zvířata. A šejk sem už nepřijde.“

„Ó pane!“

Žena odešla a já jsem také vyšel ven ze stanu. Výběr zvířat byl už téměř ukončen. Vyhledal jsem Halefa. Když jsem na něho kývl, přijel až ke mně.

„Kdo ti dovolil jezdit na mém vraníkovi, Hádží Halefe Omare?“

„Chtěl jsem, aby si na mě zvykl.“

„To sis dělal zbytečné starosti, Halefe,“ usmál jsem se. „Ale teď dávej pozor! Přijde k tobě žena a bude chtít, abys jí vrátil jeden kus hovězího dobytka a deset ovcí. Dáš jí je!“

„Poslechnu tě, sidi!“

„A poslouchej dál! Vezmeš tři koše odtud z tábora a osedláš tři velbloudy.“

„Kdo na ně usedne, sidi?“

„Podívej se tamhle k řece. Vidíš křoví a napravo strom?“

„Ano, vidím obojí.“

„Tam leží tři nemocní mužové, a ty naložíte do košů na velbloudy. Jdi do šejkova stanu. Je tvůj i se vším, co v něm najdeš. Vezmi odtamtud přikrývky a dej je do košů, ať se nemocným měkce leží. Ale nikdo se nesmí ani teď, ani cestou dozvědět, koho to velbloudi nesou!“

„Víš, sidi, že učiním všecko, co poroučíš. Ale sám to nedokážu.“

„Jsou tam všichni Angličané a taky dva Haddádové. Pomohou ti. Dej mi teď mého hřebce. Ujmu se opět dozoru!“

Po hodině jsme byli se vším hotovi. Zatímco byla pozornost všech v táboře upřena k stádům, podařilo se Halefovi nepozorovaně naložit na velbloudy všechny tři nemocné zajatce. Celá dlouhá karavana zvířat stála přichystána k odchodu. Vyhledal jsem teď mladíka, který mě tu dnes uvítal mlatem. Viděl jsem, jak stojí vprostřed svých přátel, a rozjel jsem se k němu. Sir Lindsay se svými sluhy stál nablízku.

„Sire Davide, nemáte vy nebo někdo z vašich lidí u sebe provaz?“

„Myslím, že je tu hodně provazů.“

Lindsay přistoupil k několika koním, kteří byli Abú Haddádům ponecháni. Byli přivázáni provazy ke kůlům u stanu. Uřízl pár provazů a vrátil se ke mně.

„Vidíte toho hnědého chlapíka tamhle, sire Davide?“ Dal jsem mu očima znamení. „Vidím, sire!“

„Toho vám přenechávám. Hlídal ty tři nešťastníky, proto ted půjde s námi. Svažte mu zkřížené ruce na zádech a provaz si připevněte k sedlu nebo k třmenu. Ať se naučí trochu běhat!“

„Yes, sire! Krásné — moc krásné!“

„Nedostane jíst ani pít, dokud nebudeme ve Vádí Daradž.“

„Zaslouží si to!“

„Budete ho střežit. A jestli vám uteče, nechci vás už vidět, můžete si pak sám hledat fowlingbully!“

„Budu ho držet! Moc! Na noc — zahrabu — taky do země!“

„Tedy vpřed!“

Angličan přistoupil k mladíkovi a položil mu ruku na rameno. „Pojd! Darebáku!“

Lindsay ho držel a oba sluhové mu obratně spoutali ruce. Šejkův syn byl v prvním okamžiku zmaten, pak se však obrátil ke mně: „Co to znamená, efendi?“

„Půjdeš s námi.“

„Nejsem zajatcem. Zůstanu zde.“ Tu se ke mně prodrala jakási stará žena. „Alláh karím! Co chceš s mým synem udělat, efendi?“

„Půjde s námi.“

„On? Hvězda mého stáří, chlouba svých vrstevníků, pýcha svého kmene? Co učinil, že ho spoutáváš, jako by to byl vrah, kterého dostihla krevní msta?“

„Rychle, sire Davide! Přivažte ho ke koni a pak kupředu!“ Dal jsem zároveň znamení k odjezdu a ujížděl jsem odtud. Měl jsem zprvu soucit s tak těžce potrestaným kmenem, ale teď se mi tu protivil každý obličej, a když jsme už měli za sebou tábor i nářek a bědování, bylo mi, jako bych vyvázl z loupežnického doupěte.

Halef jel se svými třemi velbloudy v čele průvodu. Přiklusal jsem k němu.

„Leží se nemocným pohodlně?“

„Jako na pádišáhově divanu, sidi!“

„Pojedli něco?“

„Ne. Napili se mléka.“

„Tím lépe. Mohou mluvit?“

„Pronesli jen jednotlivá slova, ale řečí, které nerozumím, sidi.“

„Bude to asi kurdština.“

„Kurdština?“

„Ano. Myslím, že to jsou vyznavači ďábla.“

„Vyznavači ďábla? Alláh nás ochraňuj před ďáblem devětkrát kamenovaným! Jak je možné uctívat ďábla, sidi?“

„Neuctívají ho, třebaže by se tak dalo usuzovat podle jejich pojmenování. Jsou to hodní, pilní a čestní lidé, zpola křesťané a zpola muslimové.“

„Vida! Proto taky mají řeč, které muslim nerozumí. Ty ji znáš?“

„Ne.“

Halef se skoro polekal.

„Ne? Sidi, to není pravda! Ty znáš všecko!“

„Tu řeč neznám, vždyť ti to povídám.“

„Vůbec ne?“

„Víš, znám řeč, která je jí příbuzná. Možná že najdu pár slov, kterými bych se s nimi dorozuměl.“

„Tak vidíš, že jsem měl pravdu, sidi!“

„Žádný člověk není vševědoucí,“ odpověděl jsem. „Vždyť ani já nevím, jak je Hanne, světlo tvých zřítelnic, spokojená se svým Halefem?“

„Spokojená, sidi? U ní je na prvním místě Alláh, pak Mohamed, pak ten čert, kterého jsi jí daroval a kterého jí opatruje šejk Malek, ale hned pak přijde Hádží Halef Omar ben Hádží Abú 'l Abbás ibn Hádží Dawúd al Gosara.“

„Ty přijdeš tedy až po čertovi?“

„Ne po šajtánovi, ale po daru od tebe, sidi!“

„Buď tedy své Hanne vděčný a poslouchej ji!“

Po tomto napomenutí jsem Halefa opustil a nechal ho jeho vzpomínkám. Zpáteční cesta nám trvala mnohem déle nežli cesta k Abú Hammádům, protože jsme s sebou vedli stáda. Když slunce zapadlo, dostali jsme se na místo pokryté bujnou trávou a květinami, které se dobře hodilo k přenocování. Naším hlavním úkolem bylo střežit Abú Hammády i stáda; vydal jsem proto nutné příkazy. Teprve pozdě večer jsem se uložil k spánku, vtom však ke mně přišel sir David.

„Hrozné! Strašné, sire!“

„Co se stalo? Váš zajatec utekl?“

„Ten? Ale ne! Leží — svázali jsme ho dobře!“

„Copak se tedy stalo tak hrozného a nepochopitelného?“

„My zapomněli — hlavní věc!“

„Jak to? Tak mluvte přece!“

„Lanýže!“

Hlasitě jsem se rozesmál:

„To je opravdu hrozné, sire Davide! A přitom jsem viděl v táboře Abú Hammádů celé pytle lanýžů!“

„Kde je teď najdeme?“

„Zítra ráno budeme mít lanýže, spolehněte se!“

„Krásné! Dobrou noc, sire!“

Usnul jsem, aniž jsem si s třemi nemocnými promluvil. Ale druhého dne časně ráno jsem k nim zašel. Koše byly postaveny tak, aby se nemocní mohli navzájem vidět. Vypadali už trochu lépe a zotavili se natolik, že jim hovor nepůsobil obtíže.

Jak jsem brzy zjistil, mluvili všichni tři dobře arabsky, třebaže včera, když byli jen zpola při vědomí, pronášeli pouze slova své mateřštiny. Když jsem se k nim přiblížil, jeden z nich se na mě radostně zadíval:

„Alláh ti žehnej!“ volal, ještě než jsem ho mohl pozdravit. „To jsi ty! Poznávám tě!“

„A kdo jsem, příteli?“

„Zjevil ses mi, když už smrt vztahovala ruku po mém srdci. Ó efendi Karo ben Nemsí, jak ti děkuji!“

„Cože, ty znáš mé jméno?“

„Známe je, protože Hádží Halef Omar nám už mnoho vyprávěl o tobě i o tvých slavných činech.“ Obrátil jsem se k Halefovi: „Mluvko!“

„Sidi, copak o tobě nesmím ani slůvko prohodit?“ bránil se. „Ano! Ale bez přehánění!“ Poté jsem se znovu obrátil k zachráněným. „Jste už natolik silní, že můžete mluvit?“

„Ano, efendi.“

„Povězte mi tedy, kdo jste!“

„Jmenuji se Pali, můj přítel se jmenuje Selek a ten třetí, to je Melaf.“

„Kde je váš domov?“

„Naším domovem je Badrí, na sever od Mosulu.“

„Jak jste se octli tam, kde jsem vás našel?“

„Náš bej nás poslal do Bagdádu, abychom od něho donesli místodržiteli poselství.“

„Do Bagdádu? Copak nepatříte k Mosulu?“

„Pane, mosulský pasa je zlý člověk, těžce nás sužuje. Bagdádský místodržitel má pádišáhovu důvěru: měl se za nás přimluvit.“

„Jak jste to putovali? Do Mosulu a po proudu?“

„Ne. Šli jsme k řece Gomel, postavili jsme si prám, pak jsme pluli do Gasir Su a odtud po Záb el Kebír, který ústí do Tigridu. Tam jsme na pevnině přenocovali a ve spánku nás přepadl šejk Abú Hammádů.“

„Oloupil vás?“

„Zedar ben Chólí nám sebral všecko, co jsme u sebe měli. Pak nás chtěl donutit, abychom napsali domů, ať za nás pošlou výkupné.“

„Udělali jste to?“

„Ne, protože jsme chudí a nemůžeme žádné výkupné platit.“

„Ale mohl by to snad udělat váš bej?“

„Měli jsme napsat i jemu, ale zdráhali jsme se. Byl by za nás jistě zaplatil, jenže jsme věděli, že by to bylo zbytečné,

protože by nás šejk přesto zabil.“

„Měli jste pravdu. Byl by vás zbavil života, i kdyby byl dostal zaplaceno výkupné.“

„Trýznil nás. Byli jsme biti, celé hodiny jsme viseli přivázáni za ruce nebo za nohy, a nakonec nás zahrabali do země.“

„A celou tu dobu jste byli spoutáni?“

„Ano.“

„Víte, že váš trýznitel je v našich rukou?“

„Vyprávěl nám to Hádží Halef Omar.“

„Šejk bude přísně potrestán.“

„Efendi, neoplácej mu zlé zlým.“

„Cože? Nechcete odplatu?“

„Ne, nechceme! Ty jsi muslim a pomýšlíš na pomstu, ale my máme jiné áboženství. Byli jsme znovu navráceni životu a odpouštíme mu.“

Byli to tedy vyznavači ďábla!

„Mýlíte se,“ řekl jsem, „nejsem muslim, jsem křesťan.“

„Křesťan?“ zvolal překvapeně. „Jsi snad Chaldejec?“

„Ne. Jsem Evropan.“

„Ó pane, jak jsme rádi, že jsme tě potkali! Prokaž nám tedy ještě další milost a odpusť šejkovi Abú Hammádů, co na nás spáchal.“

„Uvidíme! Víte, kam jedeme?“

„Ano. K Vádí Daradž.“

„Setkáte se tam s Haddády, jejich šejk vás rád uvítá.“

Po tomto krátkém rozhovoru jsme se znovu vydali na cestu. U Kal' at el Džebbárún se mi podařilo najít spoustu lanýžů a sir David z toho měl nesmírnou radost. Nasbíral si jich, co mohl, a slíbil mi, že mě pozve na paštiku, kterou z nich sám připraví.

Když minulo poledne, zabočili jsme do Chánuckých a Makhúlských hor a zamířili přímo k Vádí Daradž. Z opatrnosti jsem neoznámil náš příchod, abychom šejka Muhammada Amína překvapili. Ale jeho stráže nás zpozorovaly a ohlásily, že přicházíme. Propukl jásot, až se rozléhalo celé údolí. Muhammad Amín i šejk Malek nám okamžitě vyšli vstříc a vítali nás. Stádo, které jsme přiváděli, dorazilo do údolí první ze všech.

K pastvinám Haddádů nevedla jiná cesta nežli přes Vádí Daradž. Všichni zajatci byli ještě zde — a lze si snadno představit pohledy Abú Hammádů, když je míjelo stádo, jež jim kdysi patřívalo. Konečně jsme byli znovu na rovině. Sestoupil jsem s koně.

„Kdo je v těch koších?“ ptal se Muhammad Amín.

„Tři muži, které chtěl šejk Zedar ben Chólí umučit k smrti,“ odvětil jsem. „Budu ti o nich vyprávět. Kde jsou zajatí šejkové?“

„Tady ve stanu. Pohled, zde jsou!“

Vystupovali právě ze stanu. Oči Zedara ben Chólí úskočně zablýskly, když spatřil a poznal své bývalé stádo. Přistoupil ke mně.

„Nepřivedl jsi jich víc, nežli jsi měl?“

„Míníš zvířata?“

„Ano.“

„Přivedl jsem jich tolik, kolik jsem měl nařízeno.“

„Přepočítám si je.“

„Udělej to,“ odpověděl jsem chladně, „ale přesto jsem s sebou přivedl víc, nežli jsem měl.“

„Cože?“

„A chceš vidět, co jsem přivedl?“

„Musím to vidět!“

„Zavolej tedy ještě tamhle toho!“ ukázal jsem na šejkova staršího syna, který se právě objevil u vchodu do stanu. Šejk mu pokynul.

„Pojďte všichni se mnou!“ řekl jsem.

Muhammad Amín, Malek a tři zajatí šejkové mě následovali k místu, kde se utábořili velbloudi. Halef dal právě vynést z košů nemocné.

„Znáš ty muže?“ (jibrátil jsem se na Zedara ben Chólí. Šejk i jeho syn zděšeně uskočili.

„Jezídové!“ zvolal šejk.

„Ano, Jezídové, které jsi chtěl pozvolna zavraždit, tak jako jsi už zavraždil mnoho jiných! Stvůro!“

Šejk po mně blýskl očima jako lapený panter.

„Co udělal?“ zeptal se Ísá el Makín, šejk Ubajdů.

Vylíčil jsem, jak a v jakém stavu jsem našel ty tři muže. Když jsem se odmlčel, všichni s odporem odstoupili od Zedara ben Chólí. Tím se uvolnil výhled ke vstupu do údolí, kde se právě objevili tři jezdci: Lindsay a jeho dva sluhové. Opozdili se. Vedle Lindsayova koně se vlekl mladší syn Zedara ben Chólí.

Šejk ho spatřil a prudce se ke mně obrátil:

„Alláh akbar! Co to znamená! Můj druhý syn je zajat?“

„Jak vidíš.“

„Co udělal?“

„Pomáhal ti v tvých hanebnostech. Kromě toho mě chtěl napadnout. Dal jsem ho spoutat, a teď vás potrestám! Oba

tvoji synové budou po dva dny hlídat hlavu svého otce, zakopaného do země. Pak budeš opět svobodný — je to pro tebe i pro tvé syny jen nepatrný trest. Jdi a zbav pout svého mladšího syna!“

Zedar okamžitě přiskočil k Lindsayovu koni a sáhl na provaz, poutající jeho syna. Sir David právě sestoupil s koně. Rozhořčeně zvolal:

„Pryč! Ten mladík je můj!“

Vtom vytrhl Zedar ben Chólí jednu z Angličanových obrovských pistolí, zamířil a vystřelil. Lindsay se bleskurychle otočil, kulka ho však přesto zasáhla do ramene. V příštím okamžiku zaduněl druhý výstřel. Bill zvedl pušku, aby svého pána bránil, a jeho střela projela šejkovi hlavou. Oba šejkovi synové se vrhli na střelce, byli však pevně spoutáni a přemoženi.

S hrůzou jsem se odvrátil. Trest, který jsem vyměřil tomu ničemovi, by byl příliš malý. Splnil se teď i můj slib, který jsem dal ženě v táboře Abú Hammádů: šejk se už nikdy do tábora nevrátí.

Než jsme se všichni uklidnili, uplynula hezká chvíle. Poté se zeptal Halef:

„Sidi, kde mám ubytovat ty tři nemocné?“

„To ať určí šejk Haddádů,“ odpověděl jsem.

Šejk k nim přistoupil:

„Marhában — buďte vítáni! Zůstaňte u Muhammada Amína, dokud se nezotavíte ze svých útrap!“

Selek k němu rychle vzhlédl:

„Ty jsi Muhammad Amín?“ zeptal se.

„Ano, tak zní moje jméno.“

„Nejsi Šammár, ale Haddád?“

„Haddádové patří k Šammárům.“

„Ó šejku, nesu ti tedy poselství.“

„Poselství?“

„Ano. Stalo se to v Badrí, ještě než jsme se vydali na cestu. Šel jsem k potoku načerpat vody. Tábořila tam tlupa Arnautů, hlídali silného statného muže. Prosil mě, abych mu dal pít, a když jsem to udělal, zašeptal mi: Jdi k Haddádům, k mému otci Muhammadu Amínoví, a pověz mu, že mě vezou do Amádíje! To je vše, co ti mám říci.“

Šejk se zapotácel.

„Ahmad el Gandúr, můj syn!“ zvolal. „Byl to on, byl to on! Jak vyhlížel?“

„Je tak vysoký jako ty, ale rozložitější, a černý vous mu padá až na prsa.“

„Je to můj syn! Hamdu li'lláh! Konečně, konečně se o něm dovídám! Radujte se, mužové, radujte se se mnou, neboť dnešek je svátkem pro mne i pro mé přátele! Kdy jsi s ním mluvil?“

„Uplynulo šest týdnů od té chvíle, pane!“

„Děkuji ti! Šest týdnů je dlouhá doba! Ale můj syn nebude déle trpět! Přivedu si ho, i kdybych měl dobýt a zničit celou Amádíji. Káro ben Nemsí, efendi, pojedeš se mnou, anebo mě necháš jet samotného?“

„Pojedu s tebou!“

„Žehnej ti Alláh! Pojď, zvěstujeme tuto zprávu všem mužům z kmene Haddádů!“

Muhammad Amín se obrátil a spěchal do údolí. Halef ke mně přistoupil a zeptal se:

„Sidi, je to pravda, že pojedeš taky?“

„Ano, pojedu.“

„Smím tě provázet?“

„Halefe, pomysli na svoji ženu!“

„Hanne je v bezpečí, ale ty, sidi, potřebuješ věrného sluhu. Mohu jet s tebou?“

„Dobrá, vezmu tě s sebou. Ale zeptej se dřív šejka Muhammada Amína a šejka Maleka, jestli souhlasí.“

18 U MOSULSKÉHO PAŠI

Byl jsem tedy v Mosulu a čekal jsem na přijetí u Šakíba Chalíla Paši, místodržitele sandžaku.

Měl jsem se vydat s Muhammadem Amínem do kurdských hor, abychom osvobodili jeho syna Ahmada el Gandúra lstí nebo násilím z pevnosti Amádíje.

Statečný šejk Haddádů by byl nejraději vyrazil na cestu s bojovníky celého kmene, aby se probili tureckým územím a Amádíji přepadli v přímém útoku. Ale proti tomuto nebezpečnému plánu stálo mnoho závažných důvodů. Jednotlivec měl větší naději na úspěch nežli celá tlupa beduínů, a tak Muhammad Amín konečně přistoupil na můj návrh, abychom se na cestu vydali jen my tři: on, Halef a já.

Stálo nás mnoho námahy, nežli jsem přemluvil sira Davida, který by se byl rád přes své zranění připojil. Vysvětlili jsme mu konečně, že by nám způsobil víc škody nežli užitku, protože nezná ani řeč, ani zvyky zdejších obyvatel. Nakonec se rozhodl, že zůstane u Haddádů a bude tam čekat na náš návrat. Mohl si zde vzít za tlumočníka raněného Řeka Alexandrose Koletise a pátrat po vykopávkách a „fowlingbullech“. Haddádové slíbili, že mu ukáží zřícenin a trosek, co jen bude chtít.

Spory s nepřáteli byly zcela urovnány. Tři nepřátelské kmeny se podrobily a musely zanechat u vítězů svá rukojmí. Muhammad Amín mohl proto odjet z domova. Nejel ovšem do Mosulu, protože tam mu hrozilo kromobyčejně velké nebezpečí. Smluvili jsme se, že se spolu opět setkáme v troskách Chorsábádu, starého asyrského Dur Šarrukín. Jeli jsme tedy společně přes Vádí Murr do Chal Chánu a El Kasru, tam jsme se však rozloučili. Já s Halefem jsme se vydali do Mosulu a šejk se na prámu přepravil na druhý břeh Tigridu, aby nás tam pak na smluveném místě očekával.

Proč jsem chtěl do Mosulu já? Vyhledat snad anglického konzula a vyprosit si na něm ochranu? To mi ani nenapadlo, protože bez něho jsem byl stejně bezpečný jako s ním. Musel jsem však mluvit s pašou, protože jsem potřeboval získat jeho pomocí všecko potřebné, co by nám mohlo prospět.

V Mosulu bylo strašlivé vedro, teploměr ukazoval šestačtyřicet stupňů Celsia ve stínu.'Pronajal jsem si proto sirdáb — sklep, v jakých se zdejší obyvatelé většinou zdržují za této horké roční doby.

Halef seděl vedle mne a čistil si pistole. Mlčeli jsme už delší chvíli, ale přesto jsem viděl, že můj malý Halef má něco na srdci. A opravdu, posléze se ke mně zprudka otočil a řekl:

„Na to jsem nepomyslil, sidi!“

„Na co?“

„Že už víckrát neuvidíme Haddády.“

„Ale! A proč ne?“

„Chceš přece do Amádíje, sidi.“

„Ano. To přece víš už dost dlouho.“

„To vím, ale neznal jsem cestu, která tam vede. Alláh! Je to cesta k smrti a do džehenny.“

Tvářil se přitom tak zkormouceně, jak jsem ho doposud nikdy neviděl.

„Je to tak nebezpečné, Hádží Halefe Omare?“ zeptal jsem se.

„A ty myslíš, že ne, sidi? Tak ti to dokážu, dávej pozor! Slyšel jsem přece, že chceš cestou navštívit ty tři muže, které jsi zachránil u Abú Hammádů a kteří se pak vydali domů, když se dostatečně zotavili u Haddádů.“

„Máš pravdu, chci navštívit Seleka, Melafa a Paliho.“

„No, a jsme ztraceni. Ty i já, my oba jsme pravověrní, a každý člověk, který k nim zavítá, ztratí život i ráj po smrti.“

„To je pro mne novinka, Halefe. Kdopak ti to povídal?“

„To ví každý muslim. Neslyšel jsi ještě, že se země, kde oni bydlí, jmenuje Šajtánistán?“

„Ted jsem pochopil, co má na mysli. Bál se Jezídů, vyznavačů ďábla. Ale tvářil jsem se, že nic netuším, a vyptával jsem se dál:

„Šajtánistán, země ďáblova? Jak to?“

„Žijí tam ridžál es šajtán, ďáblovi lidé, kteří vzývají ďábla.“

„Halefe, kde jsou zde lidé, kteří vzývají ďábla?“

„Jsou, opravdu jsou. Nikdy jsi o tom neslyšel?“

„Slyšel. Ale ti lidé bydlí daleko za mořem, v zemi, které Evropané říkají Austrálie. Tam sídlí lidé, divoši, kteří uctívají šajtána, jemuž dali jméno Jehu. Ale zde nikdo takový není.“

„Sidi, jsi chytřejší nežli já a chytřejší než mnoho jiných, ale někdy jako by se tvá chytrost a moudrost úplně vytratila. Zeptej se každého, koho potkáš, a povědí ti, že v Šajtánistánu vzývají ďábla.“

„Byl jsi při tom, když ho vzývali?“

„Ne. Ale slyšel jsem to.“

„Byli ti lidé při nějaké takové pobožnosti?“

„Také to slyšeli od jiných.“

„A já ti říkám, že to všecko jsou jenom žvásty, protože Jezídové nepřipustí na své bohoslužby nikoho, kdo je jiné víry nežli oni.“

„Je to pravda?“

„Ovšem. Byla by to přinejmenším velká výjimka, kdyby jedenkrát dovolili cizinci, aby se účastnil jejich pobožnosti.“

„A přesto se ví o všem, co dělají.“

„Jak to?“

„Ještě jsi nikdy neslyšel, jak se jim říká? Džiragh Sondir! Prý je to, jak jsem se dozvěděl, jméno, které naznačuje jejich zločiny. Nevím, co znamená.“

„Znamená: ti, kdo zhasínají světlo.“

„Tak vidíš, sidi! Při bohoslužbách zhasínají světlo. Z toho lze usuzovat, že dělají něco nekalého.“

„To ti někdo napovídal pořádné lži. Anebo si Jezídy spletl s jinou sektou. Co ještě o nich víš?“

„V jejich chrámech bývá kohout nebo páv, k tomu se modlí — a je to sám ďábel.“

„Usuzuješ krátkozrace, Halefe. Pověz mi, mají Jezídové hodně chrámů?“

„Ano.“

„A v každém je kohout?“

„Ano.“

„Kolik ďáblů by to muselo být! A já jsem myslil, že je jenom jeden.“

„Ano, sidi, je pouze jediný, ale ten je všude. Ale oni přece mají i falešné anděly.“

„A kolik?“

„Víš, že korán učí, že jsou jen čtyři archandělé, a to Gabriel, pak Asrael, anděl smrti, kterému se říká také Abú Jahá, potom Michael a konečně Israfil. Ale vyznavači ďábla mají sedm archandělů, a ti se jmenují Gabriel, Michael, Rafael, Asrael, Dardael, Israfel a Semnael. Není to snad pořádná špatnost?“

„Já taky věřím, že je sedm archandělů.“

„Ty? A proč?“

„Tvrdí to svatá kniha křesťanů, a té já věřím víc nežli koránu.“

„Ó sidi, co to slyším! Byl jsi v Mekce, jsi hádží a věříš více knize nevěřících nežli slovům Prorokovým! Teď už se nedivím, že chceš putovat k Jezídům.“

„Jestli tě to děsí, můžeš se obrátit a jet zpátky. Pojedu k nim sám.“

„Zpátky? Ne. Je možné, že Mohamed mluví jenom o čtyřech archandělích proto, že když byl na nebesích, byli ti tři další zrovna pryč, měli nějakou práci na zemi, a tak se s nimi neseznámil.“

„Povídám ti, Halefe, nemusíš se vyznavačů ďábla nijak obávat,“ usmál jsem se. „Nemodlí se k šajtánovi, ani ho

nevzývají jinak. Jsou to čistí, věrní, vděční, udatní a upřímní lidé. O věčnou blaženost u nich taky nepřijdeš, protože ti nebudou svou víru nijak vnucovat.“

„Jezídové mě nebudou nutit, abych se modlil k ďáblovi?“

„Ne, ujišťuji tě.“

„Ale co když nás zabijí?“

„Nezabijí ani tebe, ani mě.“

„Zabili už spoustu jiných, ne křesťanů, ale vyznavačů Prorokových.“

„Jenom se bránili, aby nebyli vyhubeni. A muslimy zabíjejí proto, že je ohrožují. Křesťané na ně neútočili.“

„Jenže já jsem muslim.“

„Jsou to tvoji přátelé, protože jsou mými přáteli. Nepečoval jsi o ty tři nemocné, dokud se neuzdravili?“

„Je to pravda, sidi. Neopustím tě, pojedu s tebou.“

Vtom jsem uslyšel na schodech kroky. Vstoupili dva muži. Byli to dva albánští agové z pašových oddílů. Zůstali stát u vchodu a jeden z nich se zeptal:

„Jsi ten nevěřící, kterého máme předvést?“

Nebyl jsem nijak ochoten poslouchat urážky. Aga očekával odpověď, ale já jsem dělal, jako bych ho neviděl ani neslyšel.

„Jsi slepý či hluchý, že neodpovídáš?“ zeptal se hrubě.

Arnautové jsou drsní, bezohlední, nebezpeční chlapíci, kteří při sebemenší příležitosti nejen sáhnou po zbrani, ale hned ji i použijí. Nechtěl jsem si však dát jejich hrubé způsoby jen tak líbit. Proto jsem jakoby bezděčně vytáhl z pasu revolver a obrátil jsem se k svému sluhovi:

„Hádží Halefe Omare, řekni mi, jestli tu někdo je?“

„Ano, dva muži.“

„Kdo je to?“

„Dva důstojníci, kteří s tebou chtějí mluvit.“

„Kdo je posílá?“

„Jeho Výsost Chalíl Paša, nechť mu dá Alláh dlouhý život!“

„To není pravda. Paša — nechť ho Alláh chrání — by ke mně poslal zdvořilé lidi. Pověz těmhle mužům, kteří namísto pozdravu mají na rtech nadávku, ať jdou, odkud přišli. A tomu, kdo je poslal, ať opakují, co jsem řekl, a doslova.“

Oba agové sáhli po pistolích a jeden na druhého tázavě pohlédl. Namířil jsem na ně klidně svou zbraní a zamračil se, jak jen jsem dovedl.

„Nuže, Hádží Halefe Omare, co jsem ti poručil?“

Viděl jsem, že se Halefovi moje chování ve všem všudy líbí. Také on už držel jednu ze svých pistolí v ruce a teď se pyšně obrátil ke dveřím:

„Slyšte, co vám pravím! Tento statečný a slavný efendi se jmenuje Kara ben Nemsí, a já jsem Hádží Halef Omar ben Hádží Abú 'l Abbás ibn Hádží Dawúd al Gosara. Vyslechli jste jeho slova! Odejděte a učiňte, jak vám přikázal!“

„Nepůjdeme! Šakíb Chalíl Pasa nám dal rozkaz a my jej provedeme!“

„A já vám říkám: vrátíte se k pašovi a ohlásíte mu, ať pošle zdvořilejší lidi! Kdo přichází k mému efendimu, ten si musí nejdříve zout střevíce, a teprve pak pozdravit.“

„U nevěřícího…“

V okamžiku jsem vstal a byl u nich. „Dostali jsme…,“ začal jeden z nich znovu.

„Ven!“

V příštím okamžiku jsme s Halefem osaměli. Agové zřejmě nahlédli, že nemám ani trochu chuti dát si od nich něco předpisovat.

„Sidi, co jsi to udělal!“ zvolal Halef ohromeně.

Přes všecku svou neohroženost se přece jen obával následků, které může mé chování mít.

„Co jsem udělal? Vyhodil jsem ty dva ničemy!“

„Ale znáš přece Arnauty! Jsou krvežízniví a pomstychtiví. Neviděl jsi v Káhiře, jak jeden z nich zastřelil stařenu jen proto, že mu neuhnula z cesty? Byla slepá.“

„Viděl jsem to. Ale tihle nás nezastřelí.“

„Kvůli pašovi? Znáš ho?“

„Šakíb Chalíl je výtečný muž!“

„Ó! Veliký dobrák, sidi! Mosul je poloprázdný, protože se ho všichni bojí. Neuplyne den, aby deset či dvacet lidí nedostalo baštonádu! Kdo je bohatý, nemusí být už nazítří živ, a celé jeho jmění připadne pašovi. Štve proti sobě arabské kmeny a pak vítěze rozdrtí a sebere mu kořist. Svým Arnautům říká: Jděte, ničte, zabíjejte, ale peníze doneste mně! Dělají, co jim přikazuje, a paša je bohatší nežli sám pádišáh! Kdo je dnes jeho důvěrníkem, toho může nechat zítra uvěznit a pozítří pověsit. Sidi, a co udělá s námi?“

„Na to si musíme počkat!“

„Něco ti povím, sidi. Jestli uvidím, že nám chce paša ublížit, zastřelím ho. Umřu, ale on taky!“

„Nebudeš mít k tomu příležitost, protože k němu půjdu sám.“

„Sám? To nepřipustím! Půjdu s tebou!“

„Smím tě vzít s sebou, když chce vidět jenom mne?“

„No dobrá, počkám tady. Ale přísahám ti při Prorokovi i při všech kalifech: jestli nebudeš večer zpátky, vzkážu pašovi, že mu musím sdělit něco důležitého. Přijme mě, a pak mu vpálím kulku do hlavy!“

Mínil to vážně a jsem přesvědčen, že by to udatný malý Halef opravdu udělal. Tak závaznou přísahu by nikdy neporušil.

„A co Hanne?“ zeptal jsem se.

„Popláče si, ale bude na mě pyšná,“ prohlásil. „Nemilovala by muže, který by nechal zabít svého pána, a nepomstil ho.“

„Děkuji ti, můj milý Halefe. Ale jsem si jist, že tak daleko to nedojde.“

Po chvíli jsme znovu zaslechli kroky. Vstoupil obyčejný voják. Zul si přede dveřmi střevíce.

„Sabahiniz hayir olsun — dobré jitro!“ pozdravil.

„Sabahiniz hayir olsun! Co chceš?“

„Jsi efendi, který si přeje mluvit s pašou?“

„Ano.“

„Šakíb Chalíl Pasa — Alláh mu dopřej tisíc dalších let! — pro tebe poslal nosítka. Máš se k němu dostavit.“

„Jdi ven! Hned přijdu.“

Když voják odešel, řekl Halef:

„Sidi, vidíš, že to bude nebezpečné!“

„Proč?“

„Pasa pro tebe tentokrát posílá obyčejného vojáka.“

„Možná. Ale nedělej si žádné starosti!“

Vyšel jsem ven. Přede dveřmi stál oddíl asi dvaceti Arnautů. Byli po zuby ozbrojeni a velel jim jeden z agů, kteří pro mne přišli předtím. Dva hammálové měli připravená nosítka.

„Nastup!“ poručil mi aga zachmuřeně.

Učinil jsem to s bezstarostnou tváří, třebaže jsem podle doprovodu usuzoval, že jsem už zpola vězněm. Rychle mě odnesli. Po chvíli jsme zastavili před jakousi bránou.

„Vystup a pojď za mnou!“ poručil mi aga stejně mrzutě.

Vedl mě po schodišti do pokoje, kde bylo plno zamračených důstojníků. U vchodu sedělo několik občanů města, na nichž bylo vidět, že jim zde ve lvím doupěti není zrovna veselo. Ihned jsem byl ohlášen. Zul jsem si sandály, které jsem si k této návštěvě schválně obul, a vstoupil jsem.

„As-salám 'alajkum!“ pozdravil jsem; zkřížil jsem přitom ruce na hrudi a uklonil jsem se.

„W'a…“

Šakíb Chalíl Pasa se zarazil a zeptal se:

„Tvůj posel vyřizoval, že se mnou chce mluvit nějaký Aleman!“

„Ano.“

„Jsou lidé tvého národa muslimové?“

„Ne. Jsou to křesťané.“

„A přesto se odvažuješ pronést muslimský pozdrav!“

„Muslim jsi ty, miláček Alláhův i pádišáha — nechť jej Alláh ochraňuje! Měl jsem tě snad pozdravit jako pohan, který nezná Boha a nemá svaté knihy?“

„Jsi smělý, cizince!“

Změřil si mě zvláštním číhavým pohledem. Paša byl nevelké, hubené postavy a byl by měl velmi všední tvář, nebýt jakéhosi nápadně prohnaného a ponurého rysu. Pravou tvář měl silně opuchlou, vedle něho stál stříbrný, vodou naplněný kotlík, který mu sloužil jako plivátko. Byl oblečen v hedvábí, rukojeť jeho dýky a spona jeho turbanu se třpytily diamanty, na prstech se mu blýskaly prsteny a vodní dýmka, z níž kouřil, patřila k nejdrahocennějším, jaké jsem kdy viděl.

Když si mě tak Šakíb Chalíl chvíli měřil od hlavy k patě, zeptal se: „Proč ses nedal představit konzulem?“

„Náš národ nemá v Mosulu konzula, a ostatní konzulové jsou mi právě tak neznámí jako ty sám. Konzul mě nemůže udělat ani lepším, ani horším, nežli opravdu jsem, a ty máš bystrý zrak. Nepotřebuješ, aby nás seznamoval nějaký konzul.“

„Má šá'alláh! Mluvíš opravdu velice směle! Mluvíš, jako bys byl významný muž!“

„Odvážil by se tě navštívit někdo bezvýznamný?“ Byl to sice velmi opovážlivý výrok, ale hned jsem viděl, že na pašu to udělalo dojem.

„Jak se jmenuješ?“ vyptával se. „Excelence, mám různá jména.“

„Různá? Myslím, že člověk má jen jediné jméno.“

„Obyčejně ano. Ale u mně je tomu jinak, protože každý národ v každé zemi, kterou jsem navštívil, mě pojmenoval jinak.“

„Viděl jsi tedy mnoho zemí a mnoho národů?“

„Ano.“

„Jmenuj mi je!“

„Byl jsem u Osmánů, Francouzů, Angličanů, Španělů…“ Mohl jsem mu jmenovat hezkou řádku národů, ze zdvořilosti jsem uvedl Turky na prvním místě. Při každém slově vyvaloval paša oči víc a víc.

Konečně zvolal:

„Çok şey! Cožpak je na zemi taková spousta národů?“

„Ještě víc, mnohem víc!“

„Alláh akbar! Alláh jich tedy stvořil tolik, kolik je mravenců v jednom mraveništi. Ty jsi ještě mladý. Jak jsi už mohl navštívit tolik zemí? Kolik let ti bylo, když jsi opustil svou vlast?“

„Bylo mi osmnáct let, když jsem se vypravil přes moře do Ameriky.“
„A čím jsi?“
„Píši do novin i knihy, které mi tisknou.“
„A o čem píšeš?“
„Většinou vyprávím to, co jsem viděl, slyšel a prožil.“
„A v těch svých novinách vyprávíš také o mužích, s nimiž se potkáš?“
„Jenom o těch nejvýznamnějších.“
„A o mně napíšeš také?“
„O tobě také.“
„A co o mně napíšeš?“
„Jak to teď mohu vědět, ó pašo? Mohu přece vylíčit člověka jen podle toho, jak se ke mně chová.“
„A kdo to čte?“
„Mnoho tisíc lidí, chudých i bohatých, vysoce postavených i málo významných.“
„Také pašové a knížata?“
„Ano.“
V tom okamžiku sem ze dvora pronikly rány, provázené nářkem trestaného člověka. Bezděčně jsem naslouchal.
„Toho si nevšímej!“ podotkl pasa. „To je můj hakím.“
„Tvůj lékař?“ zeptal jsem se udiveně.
„Ano. Měl jsi už někdy bolení zubů?“
„Jako dítě ano.“
„Tak víš, jak to bolí. Mám bolavý zub. A ten pes mi ho chtěl vytrhnout, ale tak nešikovně, že mě to strašlivě bolelo. Za to ted dostává karabáčem. Jenže já nemohu ani ústa zavřít.“
Ani ústa zavřít? Zub je už možná zpola venku. Umínil jsem si, že toho využiji.
„Mohu se na tvůj bolavý zub podívat, pašo?“
„Jsi snad hakím?“
„Příležitostně.“
„Tak pojď sem. Ten vpravo dole!“
Šakíb Chalíl otevřel ústa a já jsem se mu do nich podíval.
„Dovolíš, abych ten zub ohmatal?“
„Když to nebude bolet!“
Byl bych se přísnému pašovi málem vysmál do obličeje. Bolavý zub se viklal v opuchlé dásni tak, že se ho stačilo jen prstem dotknout, a byl venku.
„Kolik ran má tvůj hakím dostat?“
„Šedesát.“
„Odpustíš mu ty zbývající, když ti zub bez bolesti vytáhnu?“
„To nedokážeš!“
„Dokážu!“
„Dobrá! Ale když mě to bude bolet, dostaneš karabáčem tolik ran, kolik mu teď odpustím.“ Pasa zatleskal a objevil se důstojník. „Pusťte hakíma! Tenhle cizinec za něho prosil.“ Důstojník, celý udivený, odešel.
Strčil jsem pašovi do úst dva prsty, sáhl jsem jen tak nazdařbůh párkrát na sousední zub, uchopil jsem pak nemocný zub a vytáhl jej pašovi z úst. Pasa zamrkal, ale zřejmě netušil, že už je zub venku. Chytil mě za ruku a odstrčil ji.
„Když jsi hakím, nedělej dlouhé okolky! Tamhle máš náčiní!“ Ukázal na podlahu. Nepozorovaně jsem skryl zub v prstech a shýbl se. To, co tu leželo, byla uválená kozí nožka a vedle kleště — ale jaké kleště! S těmi by se daly vytahovat kusy železa z ohně! Trocha komedie tu nemohla škodit. Strčil jsem pašovi kozí nožku do úst a řekl jsem:
„Ted dávej pozor, jestli to bude bolet! Bir, iki, uc — jedna, dvě, tři! A tady je ten nezbeda, který ti způsobil tolik bolesti!“ Podal jsem mu zub. Omámeně se na mě podíval: „Má ša'alláh! Vždyť jsem vůbec nic necítil!“
„Takhle to dovedou naši doktoři!“ usmál jsem se. Sáhl si do úst, prohlédl si zub, a teprve teď byl přesvědčen, že má po bolesti.
„Jsi velký hakím!“ řekl. „Jak ti mám říkat?“
„Arabové mě jmenují Kara ben Nemsí.“
„Vytáhneš každý zub tak dobře?“
„Hm! Přijde na to!“
Šakíb Chalíl znovu zatleskal a jeho důstojník se znovu dostavil. „Zeptej se po celém paláci, jestli někoho nebolí zuby!“ rozkázal pasa. Důstojník zmizel a mně najednou bylo, jako bych sám dostal bolení zubů, ačkoli se pasa tvářil nadmíru milostivě.
„Pročpak jsi nešel s mým poslem ihned?“ zeptal se. „Protože mě urážel.“
„Vyprávěj!“
Vypověděl jsem mu všecko. Pozorně naslouchal a pak výhružně zvedl ruku.
„Nezachoval ses správně. Poručil jsem, a tys měl okamžitě přijít. Děkuj Alláhovi, že ti zjevil, jak bezbolestně trhat bolavé zuby!“
„Jak to?“
„Byl bys jinak potrestán. Jakým způsobem, to nevím.“
„Potrestán? To bys přece neudělal!“
„Má šá'alláh. A proč ne? Kdo by mi v tom mohl zabránit?“

„Sám pádišáh!“

„Pádišáh?“ zeptal se udiveně.

„Jistěže. Ničím jsem se neprovinil a smím zajisté požadovat, aby se ke mně tvoji agové chovali zdvořile. Anebo myslíš, že není třeba dbát tohoto dopisu?“

Otevřel listinu, letmo se na ni podíval a přiložil si ji uctivě k čelu, k ústům a k srdci.

„Pádišáhovo buyrultu — Alláh nechť mu žehná!“

Pročetl si doporučující dopis, složil jej a vrátil mi jej.

„Stojíš ve stínu pádišáha! Jak jsi to získal?“

„Jsi místodržitelem v Mosulu. Jak jsi to získal, ó pašo?“

„Opravdu, jsi tuze smělý! Jsem tu místodržitelem, protože mě ozařuje slunce pádišáhovy milosti.“

„I já stojím ve stínu pádišáha, protože mě ozářila jeho přízeň. Pádišáh svolil, abych navštívil všecky jeho země a pak napsal knihy o tom, jak mě jeho poddaní přijímali.“

To účinkovalo. Ukázal vedle sebe na vzácný smyrenský koberec: „Posaď se!“

Poručil pak černošskému chlapci, který se před ním krčil a obsluhoval ho při kouření, ať přinese kávu a dýmku i pro mne.

Seděli jsme tedy, kouřili a popíjeli kávu, jako bychom byli staří dobří známí. Zdálo se, že Šakíb Chalíl si mě oblíbil a že mi to chce dokázat skutkem: dal předvolat oba arnautské agy. Zatvářil se na ně zprvu nadmíru milostivě a zeptal se:

„Vy dva jste mi měli přivést tohoto beje?“

„Tys to přikázal, ó pašo!“ odpověděl jeden z nich.

„Nepozdravili jste ho!“ zahřímal teď paša. „Nezuli jste si střevíce! Dokonce jste mu spílali nevěřících!“

„Učinili jsme to, protože jsi ho tak nazval ty sám!“

„Mlč, pse, a řekni, jestli jsem ho tak opravdu nazval!“

„Výsosti, ty jsi…“

„Mlč! Řekl jsem o něm, že je to nevěřící?“

„Nikoli, ó pašo!“

„A přece jsi to tvrdil! Jdi dolů na dvůr! Každý z vás dostane padesát ran na chodidla. Hlaste to službě venku!“

Byl to skutečně důkaz vřelého přátelství ke mně. Padesát ran? To bylo přece jen moc! Deset nebo i patnáct bych jim byl popřál — takto jsem se jich však musel zastat.

„Jsi spravedlivým soudcem, ó pašo,“ řekl jsem proto. „Tvoje moudrost je veliká, ale tvoje dobrota ještě větší. Udělovat milost je přednostním právem všech císařů, všech králů a vladařů. Jsi knížetem v Mosulu a zajisté nechceš svou milost zářit nad oběma těmito muži.“

„Mám uštědřit svou milost těm dvěma ničemům, kteří tě urazili? Není to snad zrovna tak, jako kdyby urazili mne?“

„Výsosti, ty stojíš nad nimi tak jako hvězda nad zemí. Šakal vyje na hvězdy, ale ty ho neslyší a svítí nerušené dále. Po celém západním světě budou chválit tvoji dobrotu, až jim budu vyprávět, jak jsi splnil moji prosbu.“

„Tihle psi nestojí za to, abychom se s nimi zabývali. Ale ať vidíš, že tě mám rád, trest jim prominu. Seberte se, a už se dnes před našimi zraky neukazujte!“

Sotvaže agové odešli, vyptával se pasa dále:

„Ve které zemi jsi byl naposledy?“

„V Egyptě. A pak jsem prošel pouští až k tobě.“

Řekl jsem to, protože jsem nechtěl lhát, a nemohl jsem mu říci pravdu, že jsem byl u Haddádů.

„Pouští? A kterou? Sinajskou a syrskou? Ale to je zlá cesta! Děkuj však Alláhovi, že ses pustil právě tudy.“

„Proč?“

„Protože bys jinak upadl do rukou Šammárů a ti by tě jistě zavraždili.“

Kdyby tak věděl, co jsem mu zamlčel!

„Jsou ti Šammárové tak zlí, Výsosti?“ zeptal jsem se.

„Je to drzá, lupičská sebranka, ale já je zkrotím! Neplatí daně ani poplatky a už jsem zahájil kroky k tomu, abych je zničil.“

„Poslal jsi proti nim své oddíly?“

„Ne. Arnauty potřebuji na lepší věci.“

Bylo snadné uhodnout, co to ty „lepší věci“ jsou: odírání poddaných, aby se pašovo bohatství zvětšilo.

„Aha! Už vím!“

„Co víš?“

„Chytrý vladař šetří své vlastní lidi a poráží nepřátele tím, že je poštve navzájem proti sobě.“

„Valláh! Tam u vás se nerodí hlupáci! Opravdu jsem to tak udělal!“

„Podařilo se ti to?“

„Nepodařilo. A víš, kdo je tím vinen?“

„Kdo?“

„Jakýsi Angličan a nějaký cizí emír. Haddádové jsou mezi Šammáry ten nejudatnější kmen. Nechtěl jsem prolévat krev svých lidí, a abych je zničil, poslal jsem proti nim tři domorodé kmeny. A tu se tam vyskytl nějaký Angličan a ten cizí emír, a zverbovali další kmeny, které Haddádům pomohly. Všichni moji spojenci byli zajati nebo zabiti. Ztratili větší část svých stád a musí platit poplatek.“

„Ke kterému kmeni náleží ten emír?“

„To nikdo neví. Povídá se, že to vůbec není člověk. V noci sám zabije lva. Jeho střela zasáhne na několik mil, jeho oči ve tmě svítí jako pekelný oheň.“

„Nemůžeš se ho nějak zmocnit?“

„Pokusím se, ale mnoho naděje není. Abú Hammádové ho už jedenkrát zajali, ale zase jim unikl — uletěl vzduchem.“

Milý pasa byl zřejmě trochu pověrčivý. Neměl ani potuchy, že ten čertovský emír s ním právě popíjí kávu.

„Od koho ses to všecko dověděl, ó pašo?“ vyptával jsem se.

„Od jednoho Ubajdy, kterého ke mně vyslali, když už bylo pozdě. Haddádové už odvedli stáda.“

„Potrestáš je?“

„Chtěl jsem, ale bohužel musím ještě počkat, ačkoli jsem už shromáždil své oddíly. Byl jsi už v troskách Kujundžiku?“

„Ne.“

„Tam jsou shromážděni vojáci, kteří měli táhnout proti Šammárům. Ale teď je pošlu jinam.“

„Smím se zeptat kam?“

„Je to mé tajemství, nikdo je nesmí zvědět. Jistě také víš, že státní tajemství musí být dobře střeženo.“

Vtom vstoupil služebník, kterého před chvílí pasa poslal hledat po paláci lidi s bolavými zuby. Snažil jsem se mu z tváře vyčíst výsledek jeho snažení, protože by mi nebylo nijak příjemné trhat zuby s pomocí kozí nožky a obrovských kleští — a bezbolestně, jak to pasa požadoval.

„Nuže?“ zeptal se Šakíb Chalíl.

„Odpusť, ó pašo, ale nenašel jsem nikoho, kdo by trpěl bolestí zubů.“

„Tebe taky nebolí?“

„Ne.“

Hned mi bylo u srdce lehčeji. Milý paša se však ke mně obrátil s lítostivou tváří:

„Škoda! Chtěl jsem ti dát příležitost, aby ses mohl pochlubit svým uměním. Snad se někdo najde zítra nebo pozítří!“

„Zítra ani pozítří tu už nebudu,“ odpověděl jsem.

„Že ne? Musíš tu zůstat. Budeš bydlit u mne v paláci a budeš mít ve všem stejné pohodlí i obsluhu jako já. — Jdi!“

Tento pokyn platil důstojníkovi; ihned se vzdálil.

„A přesto musím zase dál,“ prohlásil jsem. „Ale znovu se vrátím.“

„Kam máš namířeno?“

„Nahoru do kurdských hor.“

„Jak daleko?“

„To ještě přesně nevím, možná až k Tura Šina nebo dokonce až do Džulamerku.“

„Co tam chceš?“

„Chci se podívat, jací lidé tam žijí a jaké rostliny a byliny v těch končinách rostou.“

„A proč tam musíš tak rychle, že nemůžeš u mne zůstat ani několik dní?“

„Protože byliny, které hledám, by mezitím uvadly.“

„Lidi, kteří tam žijí, ty ani nepotřebuješ znát! Jsou to kurdští lupiči a pár Jezídů, nechť je Alláh zatratí! A byliny? K čemu? Aha, ty jsi hakím a potřebuješ byliny! Ale nepomyslil jsi na to, že tě mohou Kurdové zabít?“

„Byl jsem už u horších darebáků, nežli jsou Kurdové.“

„A bez doprovodu? Bez Arnautů nebo bašibozuků?“

„Ano. Mám dobré zbraně, a — mám také tebe, ó pašo!“

„Mne?“

„Ano. Tvá moc přece sahá až k Amádíji?“

„Až tam. Amádíja je hraniční pevností mého území. Mám tam děla a posádku tří set Albánců.“

„Je to asi velmi silná pevnost.“

„Nejenže je silná, ale je naprosto nedobytná. Je to klíč k zemi svobodných Kurdů. Ale i podmaněné kmeny jsou odbojné a zlé.“

„Viděl jsi mé buyrultu a doufám, že mi poskytneš ochranu; to je má prosba, proto jsem k tobě přišel.“

„Splním ti ji, ale pod jednou podmínkou. Vrátíš se ke mně a budeš mým hostem.“

„S radostí přijímám.“

„Dám ti s sebou dva kavase, aby ti sloužili a chránili tě. Víš také, že budeš muset jet zemí Jezídů, o kterých jsem ti už říkal?“

„Vím.“

„Je to zlý, neposlušný lid, musí nad sebou cítit silnou ruku. Vzývají ďábla, zhasínají světlo a pijí víno.“

„A je pití vína něco tak hrozného?“ Zkoumavě se na mě po očku zadíval. „Ty piješ víno?“

„Velice rád.“

„Máš je s sebou?“

„Ne.“

„Myslil jsem, že kdybys měl — to bych — to bych tě ještě před odjezdem navštívil.“

Tato slova byla nevývratným znamením, že mi plně důvěřuje. Chtěl jsem toho využít, řekl jsem tedy:

„Navštiv mě! Mohu si víno opatřit!“

„I takové, které šumí?“

Paša měl zřejmě na mysli šampaňské. „Pil jsi už někdy takové víno, ó pašo?“

„Ne. Cožpak nevíš, že Prorok pití vína zakázal? Jsem věrným stoupencem koránu.“

„To vím. Ale takové víno se dá vyrobit uměle, a pak to vlastně žádné víno není.“

„Umíš udělat šumivé víno?“

„Ano.“

„Ale trvá to dlouho — možná několik týdnů nebo dokonce měsíců?“

„Trvá to jen několik hodin.“
„Chceš mi takový nápoj připravit?“
„Rád, jenže nemám věci, které jsou k tomu nutné.“
„Co potřebuješ?“
„Láhve!“
„Ty mám.“
„Cukr a rozinky,“
„Dostaneš je.“
„Ocet a vodu.“
„To ti dá můj kuchař.“
„A pak něco, co se dostane jenom v lékárně.“
„Patří to mezi léky?“
„Ano.“
„Můj hakím má lékárnu. Potřebuješ ještě něco?“
„Ne. Ale musel bys mi dovolit, abych to víno vyráběl v tvé kuchyni.“
„Mohu se dívat, abych se to naučil?“
„To je skoro nemožné, ó pašo! Připravit víno, které může muslim pít, víno, které šumí a obveseluje duši, to je tuze velké tajemství.“
„Dám ti, co jen budeš chtít.“
„Tak důležité tajemství se neprodává. Smí je zvědět pouze přítel.“
„Nejsem snad tvým přítelem, Karo ben Nemsí? Mám tě rád a ochotně ti poskytnu všecko, oč jenom mě požádáš.“
„Vím to, Výsosti, a proto zvíš moje tajemství. Jak mnoho lahví ti mám naplnit?“
„Dvacet. Nebo je to příliš mnoho?“
„Ne. Pojdme do kuchyně.“
Paša v Mosulu byl docela určitě tajným poddaným vladaře Bakcha. Obuli jsme si střevíce, zapálili si místo vodních dýmek čibuky a pak jsme se odebrali do kuchyně.
Důstojníci v předpokoji vyvalovali oči, když mě viděli jít tak kamarádsky po vladařově boku; paša si však ničeho nevšímal. Kuchyně ležela ve stejné úrovni se zemí a byla to vysoká, tmavá místnost s neobyčejně velkým krbem, kde nad ohněm visel obrovský kotel plný vařící vody, určené k přípravě kávy. Náš příchod zde vzbudil ne překvapení, ale spíš zděšení. Na podlaze tu sedělo pět nebo šest chlapíků, kouřili, před nimi stálo vonné horké mokka. Paša jistě nikdy předtím v kuchyni nebyl, a když ho tu lidé spatřili, doslova strnuli úlekem. Zůstali sedět a zírali na něho doširoka otevřenýma očima.
Šakíb Chalíl vstoupil doprostřed kruhu sedících, několika kopanci je rozehnal a křičel přitom:
„Vzhůru, vy lenoši, vy otroci! Neznáte mě snad, že zůstáváte sedět, jako bych byl jedním z vás?“
Vyskočili a pak se mu hned znovu vrhli k nohám. „Máte horkou vodu?“ zeptal se pasa.
„Tamhle se vaří, pane,“ odpověděl jeden, který byl asi kuchař — byl totiž nejtlustší a nejšpinavější ze všech. „Přines rozinky, ty ničemo!“
„Jak mnoho?“
„Kolik potřebuješ?“ zeptal se mě pasa.
Podíval jsem se na množství vody, pak jsem ukázal na prázdnou nádobu. „Tenhle džbán třikrát naplnit!“
„A cukru?“
„Dvakrát tolik!“
„A octa?“
„Asi desetinu.“
„Slyšeli jste, lumpové? Marš!“
Sluhové se rozprchli a brzy přinesli všecko, co jsem žádal. Dal jsem rozinky omýt a pak jsem všecko hodil do vařící vody. Evropský výrobce šampaňského by se mi vysmál, ale já jsem měl málo času a musel jsem pracovat pokud možno rychle a jednoduše, abych nezatěžoval paměť vznešeného paši mnoha podrobnostmi.
„A teď do lékárny!“ požádal jsem ho.
„Pojď!“
Kráčel napřed a zavedl mě do komnaty, která byla rovněž v jedné rovině se zemí. Zde dřepěl chudák hakím s pouty na nohou. Také jemu uštědřil pasa kopanec.
„Vstaň, ohavo, a prokaž mně i tomuto efendimu čest, která nám náleží! Poděkuj mu, to on ti vyprosil, že jsem ti odpustil zbytek trestu! Jestlipak víš, ty nemotoro, že mi vytáhl zub, ani jsem to necítil! Poroučím ti: poděkuj mu!“
Není nad to být osobním lékařem vznešeného paši! Vrhl se přede mnou, ubožák, na zem a políbil lem mého starého pláště. Šakíb Chalíl se ho pak zeptal:
„Kde je lékárna?“
Hakím ukázal na velkou, červotoči prolezlou skříň:
„Tady, ó pašo!“
„Otevři ji!“
Spatřil jsem divokou změť všemožných kornoutů, listí, krabiček, tyčinek, náplastí a spousty jiných věcí, o jejichž účelu jsem neměl ani potuchy. Ptal jsem se po uhličitanu sodném a kyselině vinné. Uhličitanu tu bylo dost, ale kyseliny vinné jenom trocha. Ale stačilo mi to.
„Máš všecko?“ ptal se pasa.

„Ano.“

Mosulský vladař dal svému lékaři kopanec na rozloučenou a poručil mu:

„Obstarej obou těchto věcí větší množství a pamatuj si jejich jména! Nutně je potřebuji pro případ, že by mi onemocněl kůň. A jestli ta jména zapomeneš, dostaneš padesát dobře počítaných ran!“

Vrátili jsme se zpátky do kuchyně. Přinesli nám sem láhve, studenou vodu a všecko potřebné, potom pasa vyhnal všecko služebnictvo ven. Jenom on a nikdo jiný měl zvědět veliké tajemství, jak se připravuje víno, které není víno a jež může pít bez výčitek svědomí každý dobrý muslim.

A teď jsme vařili, dávali přísady, chladili uvařený nápoj, naplňovali láhve, zazátkovali je a zapečetili v takovém chvatu, až pašovi stékal pot po tvářích. A když jsme byli konečně hotovi, mohli se sluhové vrátit a odnášet láhve na nejstudenější místo ve sklepě. Jednu láhev si vzal pasa na zkoušku s sebou a nesl si ji přeopatrně do své komnaty, kde jsme se opět posadili. „Napijeme se?“ zeptal se mě. „Víno ještě není dost vychlazené.“

„Napijeme se teplého.“

„Nebude ti chutnat.“

„Musí!“

Ovšem, muselo, když to pasa poručil! Šakíb Chalíl dal přinést dvě sklenky, zakázal, že do komnaty nesmí nikdo vstoupit, a odzátkoval láhev.

Bum! Zátka letěla ke stropu.

„Má šá'alláh!“ zvolal pasa polekaně. „Opravdu stříká a šumí!“

Umělé víno šumělo a pěnilo z láhve. Chtěl jsem rychle přistrčit sklenku, ale pasa otevřel ústa a strčil si hrdlo láhve mezi tučné rty. A když láhev odložil a pokoušel se ji uzavřít prstem, byla už skoro prázdná.

„Cok álá — výtečné! Příteli, jak tě mám rád! Tvé víno je lepší než voda ze studny Zem-zem!“

„Myslíš?“

„Ano. Je dokonce ještě lepší nežli voda, kterou popíjejí blažení v ráji!

Nedám ti s sebou dva kavase, ale čtyři!“

„Děkuji ti. Zapamatoval sis, jak se to víno připravuje?“

„Ano, a dobře! Nezapomenu to.“

Po ruce byly dvě sklenky — ale pasa po nich nesáhl: přiložil si opět láhev ke rtům, a když ji odložil, byla úplně prázdná.

„Docela prázdná! Ani kapka nezůstala! Pročpak nebyla ta láhev větší!“

„Vidíš teď, jak vzácné bylo moje tajemství?“ zeptal jsem se ho.

„Při Prorokovi, vidím! Ó, ve vaší vlasti jsou chytří lidé! Ale promiň, na chvíli tě opustím!“

Mosulský vládce se zvedl a vyšel z komnaty. Když se po chvilce vrátil, nesl a schovával cosi pod kaftanem. Byly to — dvě další láhve. Zasmál jsem se:

„Došel sis pro ně sám?“

„Sám! Tohle víno, které není víno, nesmí kromě mne nikdo ani ochutnat! Poručil jsem tam dole ve sklepě, že se nikdo nesmí láhve ani dotknout! Kdo by tak učinil, toho dám zbičovat k smrti!“

„Napiješ se ještě?“ zeptal jsem se.

„Proč ne? Není to snad vzácný nápoj?“

„Ale věř mi, tohle víno je opravdu chutné, teprve když je pořádně vychlazené!“

„Jak asi chutná potom, když už teď je tak dobré! Bud pochválen Alláh, že nám poskytuje vodu, rozinky, cukr a přísady, aby se potěšila srdce jeho věřících!“

A pil a pil — na mě ani nepomyslil. Jeho tvář vyjadřovala nejvyšší blaženost. Když byla prázdná i druhá láhev, pravil:

„Příteli, člověk tobě rovný se nenajde ani mezi pravověrnými, ani mezi nevěřícími. Čtyři kavasové — to je pro tebe málo! Dostaneš jich šest!“

„Tvá dobrota je veliká, Výsosti! Však ji budu náležitě oslavovat!“

„Budeš vyprávět i o tom, jak jsem s chutí popíjel tvé víno?“

„Ne, o tom pomlčím, protože pomlčím i o tom, co jsem pil já sám!“

„Ó běda, máš pravdu! Sám piji, ale na tebe nemyslím. Podej mi svou sklenku, otevřu další láhev!“

Ted! jsem konečně ochutnal svůj výrobek. „Víno“ chutnalo tak, jak chutná nechlazená sodovka s rozinkovým odvarem, náležitě oslazeným. Pašovi, který nic podobného neznal, se však zdálo výtečné.

„A víš,“ vládce Mosulu se opět důkladně napil, „že šest kavasů je pro tebe pořád ještě málo? Dostaneš jich deset!“

„Děkuji ti, ó pašo!“

Půjde-li to tak dál, dá mi paša s sebou celý pluk svých kavasů! To by mi na mých cestách zrovna tuze vhod nebylo.

„Vydáš se tedy do země vyznavačů ďábla,“ Šakíb Chalíl se vrátil k předchozímu hovoru. „Znáš jejich řeč?“

„Je to kurdština?“

„Kurdské nářečí. Jen málo tamějších lidí mluví arabsky.“

„To nářečí neznám.“

„Dám ti s sebou tlumočníka.“

„Snad to není nutné. Kurdština je příbuzná perštině, a tu ovládám.“

„Já neznám ani kurdštinu, ani perštinu. Ty sám musíš vědět, jestli potřebuješ tlumočníka, nebo ne. Ale v žádném případě se tam nezdržuj dlouho! Neodpočívej u nich, ale rychle projeď jejich územím, jinak by se ti mohlo leccos zlého přihodit.“

„A co?“

„To je mé tajemství. Povím ti jen, že právě ochranný doprovod, který ti s sebou dávám, by ti mohl být nebezpečný. Pij!“ Bylo to už druhé tajemství, o kterém se zmínil. „Tvoji lidé mě mohou doprovodit jen k Amádíji?“ zeptal jsem se. „Ano, protože moje moc dále nesahá.“

„A komu patří sousední krajiny?“

„Je to země pervarských Kurdů.“

„Jak se jmenuje jejich hlavní město?“

„Gumri. Je to pevný hrad, v němž sídlí jejich bej. Dám ti pro něho dopis. Ale jestli ti nějak pomůže, to ti zaručit nemohu. Kolik máš s sebou průvodců?“

„Jednoho.“

„Jenom? A máš dobré koně?“

„Ano.“

„To je dobře, protože na koni často závisí život i svoboda jezdce. A bylo by škoda, kdyby tě potkalo neštěstí, protože jsi mi svěřil tak skvělé tajemství! Ale projevím ti svou vděčnost. Víš, co pro tebe udělám?“

„Co?“

Mosulský paša dopil svou láhev a odpověděl mi blahosklonně:

„Jistě víš, co je to dišparasi?“

„Je to daň, kterou smíš požadovat jenom ty sám.“

Vyjádřil jsem se velice ohleduplně, protože dišsparasi, „daň z opotřebování zubů“, je poplatek, který paša vybírá všude tam, kde se na svých cestách zastaví — za to, že si kazí zuby kousáním těch potravin, které mu místní obyvatelstvo musí zdarma dodávat.

„Uhodl jsi,“ řekl pasa. „A já ti dám s sebou listinu s příkazem, aby ti vypláceli dišparasi všude, kam přijdeš, zrovna jako bych to byl já. Kdypak chceš odcestovat?“

„Zítra ráno.“

„Počkej, přinesu si pečeť a dám hned listinu vyhotovit!“

Šakíb Chalíl povstal a opustil komnatu. Protože černoch za ním musel odnést jeho dýmku, zůstal jsem na chvíli o samotě. Vedle paši ležely nějaké papíry, kterými se zřejmě před mým příchodem zabýval. Mezi nimi byla i mapa, a když jsem se lépe podíval, viděl jsem, že je to plán údolí Šejk Adí! Vida. Měl snad tento plán něco společného s tajemstvím, o němž se paša zmiňoval? Nemohl jsem zjistit nic bližšího, protože Šakíb Chalíl už přicházel. Na jeho pokyn se objevil jeho tajný písař, a tomu nadiktoval tři dopisy: jeden kurdskému beji, jeden veliteli pevnosti Amádíje a třetí všem úředníkům svého severního okrsku, v němž stálo, že mám právo vybírat dišparasi a že mi má obyvatelstvo vycházet ve všem vstříc právě tak jako samému pašovi.

Mohl jsem chtít více? Cíle svého pobytu v Mosulu jsem dosáhl nad očekávání rychle a úspěšně — a za ten zázrak jsem vděčil kromě svého neohroženého chování jen a jen uhličitanu sodnému!

„Jsi spokojen?“ zeptal se mě pasa.

„Nesmírně, ó pašo! Tvoje laskavost mě zahrnuje samým dobrodiním!“

„Neděkuj mi teď, ale později!“

„Doufám, že se mi to někdy podaří!“

„Podaří!“

„A jak?“

„To ti hned řeknu. Však ty jistě nejsi jenom hakím, ale i důstojník.“

„Proč si to myslíš?“

„Hakím anebo člověk, který píše knihy, by se mě neodvážil navštívit bez doprovodu konzula. Máš pádišáhovo buyrultu, a já vím, že pádišáh si někdy zve cizí důstojníky, aby cestovali po jeho zemi a podali mu pak vojenské zprávy. Přiznej se, že jsi takový důstojník!“

Tato mylná domněnka pro mne mohla být jen a jen užitečná a bylo by ode mne hloupé protestovat. Nechtěl jsem však lhát, a proto jsem se vytáčel, jak jsem uměl:

„To nemohu přiznat, Výsosti. Jestli víš, že pádišáh někdy vysílá takové důstojníky, jistě jsi taky slyšel, že je to většinou tajné poslání. A smějí takové tajemství prozradit?“

„Ne. Nechci tě k tomu ani přemlouvat, ale rád bych, abys mi v něčem pomohl. To jsem měl před chvílí na mysli.“

„A jak ti mám pomoci?“

„Svými vojenskými zkušenostmi. Až se vrátíš z hor Kurdistánu, pošlu tě k Arabům, k Šammárům, a zvlášť k Haddádům. Procestuješ jejich území a pak mi oznámíš, jak je porazit.“

„Ach!“

„Ano, tobě se to podaří snáz nežli někomu z mých lidí. Vím, že evropští důstojníci jsou chytřejší nežli naši, třebaže já sám jsem býval plukovníkem a prokázal jsem pádišáhovi velké služby. Požádal bych tě také, abys podobně navštívil i končiny obývané Jezídy, ale na to je už pozdě. Mám už odtamtud zprávy, které potřebuji.“

Tato slova mě utvrdila v předchozí domněnce: oddíly shromážděné v Kujundžiku jsou připraveny napadnout vyznavače ďábla.

„Jejich územím jen rychle projed,“ pokračoval paša, „a ne abys čekal na den, kdy je jejich velký svátek.“

„Jaký svátek?“

„Oslavují svého světce, šejka Adího, putují k jeho hrobu. Nu, tady máš dopisy! Alláh buď s tebou! Kdy zítra opustíš město?“

„Po první ranní modlitbě.“

„U tvého příbytku tě bude čekat deset kavasů.“

„Dva mi postačí, ó pašo!“

„Tomu ty nerozumíš. Deset je lepší nežli dva, to si pamatuj! Dostaneš pět Arnautů a pět bašibozuků. Brzy se vrať a nezapomeň, že jsem ti věnoval svou náklonnost.“

Šakíb Chalíl dal znamení, že mě propouští, a tak jsem se vztyčenou hlavou opustil palác, do něhož jsem před několika málo hodinami vstupoval jako poloviční zajatec. Když jsem přišel domů, našel jsem Halefa vyzbrojeného a v plné pohotovosti.

„Buď pochválen Alláh, že už přicházíš, sidi!“ pozdravil mě. „Kdybys nebyl při západu slunce ještě zpátky, byl bych dodržel slovo a pašu zastřelil.“

„To ti musím přísně zakázat, Halefe! Paša je můj přítel.“

„Tvůj přítel? Jak může být tygr přítelem člověka?“

„Zkrotil jsem ho.“

„Má šá'alláh! To jsi učinil zázrak! Jak se to stalo?“

„Šlo to snáz, než jsem se nadál. Stojíme pod jeho ochranou a dostaneme jako doprovod deset kavasů.“

„To je dobře.“

„Možná že ne. Kromě toho mi dal doporučující dopisy a právo vybírat dişparasi.“

„Alláh akbar, to ses tedy sám stal pašou! Ale pověz mi, sidi, kdo bude koho poslouchat: já kavasy, anebo oni mě?“

„Oni tebe, vždyť nejsi žádný sluha, ale Hádží Halef Omar, můj průvodce a ochránce.“

„To mě těší, a povídám ti, že poznají, kdo jsem, kdyby některému z nich napadlo odpírat mi povinnou úctu!“

19 U VYZNAVAČŮ ĎÁBLA

Šakíb Chalíl Pasa dostál slovu. Když Halef druhého dne za svítání vstal a vystrčil hlavu ze dveří, pozdravilo ho deset kavasů, kteří čekali na koních před domem. Okamžitě mě vzbudil a já jsem si šel honem prohlédnout své pány ochránce.

Bylo to, jak mi paša přislíbil, pět Arnautů a pět bašibozuků. Bašibozuci měli obvyklou uniformu tureckých vojáků. Arnauti měli purpurové kazajky, zelené, sametem podšité vesty, široké šerpy, červené kalhoty s kovovými lampasy, červené turbany a tolik zbraní, že by se těmi jejich noži a pistolemi vyzbrojil třikrát větší oddíl. Bašibozukům velel starý bőlük emini, rotní písař, Arnautům onbaşi, desátník, s neklidnýma, divokýma očima.

Bőlük emini byl zřejmě zvláštní kvítko. Nejel na koni, ale na oslu, a znamení svého úřadu, neobyčejně veliký kalamář, měl zavěšeno na řemeni kolem krku. V turbanu měl zastrčenu spoustu husích brků. Byl to malý, tlustý chlapík a chyběl mu nos. O to větší však byl knír, který se mu stáčel špičkami dolů. Tváře měl skoro modré a tak tlusté, že se kůže napínala k prasknutí, a pro oči v nich zbývaly jenom uzoučké škvíry, kterými jako by jen taktak pronikl slabý paprsek do jeho mozku.

Dal jsem Halefovi láhev araku a přikázal jsem mu, aby jí pozdravil statečné hrdiny. Vyšel k nim ven a já jsem se postavil tak, abych mohl všecko pozorovat.

„Sabahiniz hayir olsun — dobré jitro, stateční hrdinové! Buďte nám vítáni!“

„Sabahiniz hayir olsun — dobré jitro!“ odpověděli mu sborově.

„Přišli jste, abyste doprovodili na cestách slavného Karu ben Nemsí?“

„Paša nás posílá jako jeho doprovod.“

„Chci vám tedy oznámit, že moje jméno je Hádží Halef Omar ben Hádží Abú 'l Abbás ibn Hádží Dawúd al Gosara. Jsem aga, cestovní maršálek a ochránce toho, jehož máte doprovázet, a musíte být poslušni mých pokynů. Jak zní rozkaz, který vám paša dal?“

Bőlük emini odpověděl — měl fistulkový hlásek, který zněl jako stará zrezivělá trumpetka:

„Jsem bőlük emini ve službách pádišáha, nechť mu Alláh žehná, a jmenuji se Ifra. Pamatuj si to jméno! Šakíb Chalíl Pasa, jehož jsem věrným sluhou, mi dal tento kalamář a tato pera i mnoho papíru, abych zapsal všecko, co se vám i nám cestou přihodí. Jsem udatný velitel těchto lidí a dokážu vám, že…“

„Mlč, ty oslí krasojezdče!“ přerušil ho onbaşi a vjel si rukou do svého mohutného plnovousu. „Cože jsi? Náš velitel? Ty trpaslíku! Pán nad kalamářem a husami, které ti poskytly pár svých brků! To jsi, a nic víc!“

„Cože? Jsem bőlük emini a jmenuji se Ifra. Moje statečnost…“

„Mlč, povídám! Tvoje statečnost roste pod nohama tvého osla, nechť ho Alláh ohněm spálí! To hovado má zlozvyk, že ve dne se plaší a v noci hýká na měsíc. Známe tebe i tvého osla, jenom nám pořád není jasné, kdo z vás je bőlük a kdo osel!“

„Dej si pozor na jazyk, onbaşi! Nevíš, že jsem se odvážil v bitvě až tam, kde uřezávají nosy? Podívej se na můj nos, který už bohužel nemám, a podivíš se mé smělosti! Nebo snad nevíš, jak jsem o nos přišel? Tak poslouchej! Bylo to tenkrát, když jsme u Sevastopolu bojovali proti Moskvanům. Octl jsem se v nejhustší vřavě a už jsem zvedal rámě, abych…“

„Mlč! Tvoji historku jsem už slyšel aspoň tisíckrát!“ Arnaut se obrátil k Halefovi a pokračoval: „Já jsem onbaşi Ular Ali. Slyšeli jsme, že Kara ben Nemsí Efendi je udatný muž, a to se nám líbí. Dále jsme slyšeli, že se zastal našich agů, a to se nám líbí ještě víc. Budeme ho ochraňovat a sloužit mu k jeho plné spokojenosti.“

„Ptám se vás tedy ještě jednou, jaké rozkazy vám paša dal.“

„Paša nám přikázal, ať dbáme o to, aby efendiho všude přijímali jako jeho nejlepšího přítele, jako jeho bratra.“

„Podle toho dostaneme všude zdarma přístřeší a stravu?“

„Všecko, co potřebujete, a my také.“

„Řekl vám i o disparaşi?“

„Ano.“

„Je vyplácena v hotových penězích?“

„Ano.“

„Jak vysoká je to daň?“

„Jak si efendi sám určí.“

„Alláh žehnej pašovi! Jeho rozum je jasný jako slunce a jeho moudrost ozařuje svět. Budete se s námi mít dobře. Jste uchystáni k cestě?“

„Ano.“

„Máte jídlo?“

„Na jeden den.“

„Ale stany nemáte?“

„Nepotřebujem je, protože každý den dostaneme slušné ubytování.“

„Víte, že pojedeme zemí Jezídů?“

„Víme.“

„Nebojíte se vyznavačů ďábla?“

„My, a bát se? Halefe Omare, slyšel jsi už, že by se nějaký Arnaut bál? Ať je to třeba mard-i-šajtán, ďáblův muž, šajtán sám! Pověz efendimu, že jsme připraveni pozdravit ho!“

Dal jsem si po chvíli přivést koně a vyšel jsem ven. Deset mužů stálo přede mnou v pozoru, každý vedle svého koně. Pozdravil jsem je, nasedl jsem a dal jsem pokyn, aby mě následovali. Náš malý oddíl se rozjel.

Přejeli jsme přes lodní most a octli jsme se na levém břehu Tigridu, už za branami Mosulu. Dal jsem si tam zavolat onbaşiho a zeptal jsem se ho:

„Komu teď sloužíš, mně nebo pašovi?“

„Tobě, efendi!“

„Jsem s tebou spokojen. Pošli mi bőlüka eminiho.“

Ular Ali odjel a brzy se objevil malý tlouštík.

„Jmenuješ se Ifra? Slyšel jsem, že jsi udatný bojovník.“

„Velmi udatný,“ ujistil mě svým trumpetkovým hláskem.

„Umíš psát?“

„Velmi dobře a velmi krásně, efendi!“

„Kde jsi sloužil a bojoval?“

„Ve všech zemích světa.“

„Ach! Pověz mi v kterých!“

„A proč, efendi? Bylo by to víc než tisíc!“

„Jsi tedy jistě slavný bőlük emini!“

„Velice slavný! Neslyšel jsi o mně ještě?“

„Ne.“

„Jistě jsi doposud nebyl daleko od domova, jinak by se k tobě dostala pověst o mé slávě. Musím ti například jednou vyprávět, jak jsem přišel o nos. Bylo to tenkrát, když jsme u Sevastopolu bojovali proti Moskvanům. Stál jsem v nejhustší vřavě a už jsem zvedal rámě…“

Ifra nedokončil. Můj vraník nemohl zřejmě snést pach jeho osla, hněvivě frkal, ježil hřívu a snažil se osla kousnout. Osel se vzepjal na zadní, aby mu uhnul, pak se otočil a uháněl pryč. Přes kamení, přes výmoly, pořád kupředu! Malý bőlük emini se jakžtakž držel oslova hřbetu a brzy nám zmizel z očí.

„A tak je to s ním ustavičně!“ prohodil onbaşi k Halefovi.

„Musíme za ním,“ mínil Halef, „jinak se nám ztratí.“

„Ten?“ zasmál se Arnaut. „Nebyla by ho škoda. Ale nestarej se! Už se mu to stalo tisíckrát, a vždycky nás zase našel.“

„Ale proč tedy jezdí bőlük emini zrovna na tomhle oslu?“

„Musí.“

„Musí? Jak to?“

„Yüzbaşi, velitel, to chce. Ifra a jeho osel mu jsou pro zábavu.“

Když jsme projeli Kujundžikem a měli za sebou klášter svatého Jiří, uviděli jsme před sebou bőlüka eminiho. Čekal, až k němu dojedeme. A z dálky na mě volal:

„Efendi, vid, myslel sis, že se osel pode mnou splašil?“

„Ovšem.“

„Mýlíš se, efendi! Jel jsem napřed, abych prozkoumal, kterou cestou se pustit. Vydáme se podél Chazíru, anebo pojedeme obvyklou cestou?“

„Zůstaneme na cestě.“

„Dovol, abych ti svůj příběh vyprávěl později. Teď musím jet v čele a vést vás.“

Ifra se rozjel kupředu. Chauser je říčka, pramenící na severních výběžcích Džebel Maklúbu a zavlažující až k Mosulu pozemky mnoha vesnic. Překročili jsme ji po malém mostě a měli jsme ji pak stále vlevo. Trosky a ves Chorsábád, kde jsme se měli setkat s šejkem Muhammadem Amínem, leží asi sedm hodin cesty od Mosulu. Je to bařinatá krajina, z níž stoupají páry, semeniště horečnatých onemocnění. Spěchali jsme, abychom byli brzy u cíle, měli jsme však před sebou dobrou hodinu cesty, když tu se proti nám objevila skupina asi padesáti Arnaůtů. V čele jelo několik důstojníků, vprostřed jsem viděl bílý šat nějakého Araba. Když jsme přijeli blíže, poznal jsem — Muhammada Amína.

Ó běda! Padl jim do rukou, on, nepřítel mosulského paši, který už předtím zajal jeho syna Ahmada el Gandúra a vězní jej v Amádíji. Bylo nutné vědět, jestli se šejk bránil, jestli někoho poranil. Rychle jsem přehlédl skupinu Arnautů, ale žádného raněného jsem mezi nimi neviděl. Přepadli ho snad ve spaní? Musel jsem podniknout vše, abych ho z té

nebezpečné společnosti dostal. Proto jsem vpolou cesty zastavil a nechal oddíl přijet až k nám.

Moji Arnauti a bašibozukové sesedli zatím s koní a chtěli počkat u okraje cesty. Já a Halef jsme zůstali na koních. Velitel přijíždějících Arnautů se od ostatních oddělil a ostrým klusem dojel k nám. Nevšímal si mých průvodců, ale zastavil těsně u mne a zeptal se po pozdravu:

„Kdo jsi?“

„Jsem efendi ze Západu!“

„Z kterého kmene?“

„Z národa Alemanů.“

„Kam jedeš?“

„Na východ.“

„Odpovídáš mi až příliš stručně. Víš, kdo jsem?“

„Vidím to.“

„Odpovídej tedy líp! Jakým právem tudy jedeš?“

„Stejným právem jako ty!“

„U Alláha, jsi tuze smělý! Já tudy jedu z rozkazu mosulského paši. To si můžeš myslit!“

„A já tudy jedu z rozkazu mosulského paši a cařihradského pádišáha. To si můžeš myslit!“

Důstojník se po mně podíval a pak mi poručil:

„Dokaž to!“

„Tady!“

Podal jsem mu své papíry. S obvyklými předepsanými formalitami je rozevřel a četl. Pak je opět pečlivě složil, vrátil mi je a zdvořile podotkl:

„Sám sis zavinil, že jsem s tebou mluvil přísně. Viděl jsi, kdo jsem, a měl jsi mi podle toho odpovídat.“

„Ty sám sis zavinil, že se tak nestalo,“ opáčil jsem. „Viděl jsi můj doprovod, který dosvědčuje, že jsem muž těšící se přízni mosulského paši, a měl ses tázat zdvořileji! Pozdravuj ode mne svého pána! A sbohem!“

„K službám, efendi — můj pane!“

Otočil jsem se a jel jsem dál. Měl jsem v úmyslu podniknout něco k osvobození Muhammada Amína, ale hned jak jsem začal hovořit s důstojníkem, všiml jsem si, že to nebude nutné. Arnauti zůstali stát kousek opodál a dívali se víc na mě nežli na svého zajatce. A ten toho ihned využil. Byl jen ledabyle spoután a seděl na špatném koni, opravdové herce. Ale vzadu vedli jeho skvělého koně, u jehož sedla byly upevněny všecky šejkovy zbraně. Pozoroval jsem, jak se šejk s úspěchem snaží rozvázat si pouta na rukou.

A právě v okamžiku, kdy jsem rozhovor s důstojníkem ukončil, postavil se šejk na hřbet své herky.

„Halefe, pozor!“ pošeptal jsem Halefovi, který stál s koněm vedle mne a pozoroval všecko stejně bedlivě jako já.

„Mezi ně a šejka, sidi!“ zašeptal.

Okamžitě pochopil, co chci. Šejk mezitím učinil několik smělých skoků po zadcích koní, jejichž jezdci se ničeho podobného nenadali, a než ho mohli chytit, dostal se už k svému vlastnímu koni a seděl v sedle, vytrhl uzdu z ruky tomu, kdo zvíře vedl, a uháněl odtud, ne po cestě, ale přímo k říčce. Mnohahlasý výkřik překvapení a zlosti se nesl za ním. „Tvůj zajatec prchá,“ křikl jsem na velitele Arnautů. „Za ním! Za ním!“ Pobodl jsem koně a rozletěl se za uprchlíkem. Halef se mi držel po boku. „Ne tak blízko mne, Halefe! Kousek dál!“ napomenul jsem ho. „Jeď tak, aby nemohli střílet bez nebezpečí, že zasáhnou nás!“

Začala divoká honba. Naštěstí chtěli pronásledovatelé Muhammada Amína zprvu dohonit, a teprve když viděli, že má lepšího koně než oni, chopili se zbraně, ale to už byl šejk příliš daleko. Přitom jsme jim s Halefem ustavičně bránili v použití pušky tím, že jsme nejeli přímo, ale křížem krážem, a já jsem kromě toho vedl koně tak, aby se zdálo, že se plaší. Brzy zůstal stát a vzpínal se, brzy cválal co nejrychleji, ale najednou odbočil stranou, otočil se na zadních kolem své osy, pak se vrhl doprava nebo doleva, znovu se zatočil na místě a znovu se pak rozběhl původním směrem. I Halef vedl koně podobně jako já, a tak nemohli pronásledovatelé střílet ze strachu, že by zasáhli někoho z nás dvou.

Šejk Haddádů dojel k říčce, šťastně se přebrodil na druhý břeh a my s Halefem za ním. Nežli se to mohlo podařit ostatním, získali jsme už pořádný náskok. A tak jsme na našich výtečných koních letěli stále kupředu, k severozápadu, až jsme ujeli asi dvě hodiny cesty a dostali se k silnici, vedoucí z Mosulu přes Telí Keef do Rabban-Hormuzdu a rovnoběžné zhruba s cestou, po níž jsme předtím chtěli dojet do Chorsábádu, Džerrajje a Badrí. Teprve tady šejk zastavil svého koně. Viděl už jenom nás dva, protože ostatní za námi dávno zmizeli.

„Chvála Alláhovi!“ zvolal. „Efendi, děkuji ti, že jsi zabránil vojákům v střelbě. Co uděláme teď, aby nás nedostihli?“

„Jak ses dostal do jejich rukou, ó šejku?“ zeptal se malý Halef. „To si povíme později, teď není čas,“ namítl jsem. „Muhammade Amíne, znáš bažinatý kraj mezi Tigridem a Džebel Maklúbem?“

„Jednou jsem jel z Bašiky a Basani přes Rás el Ajn do Dohuku.“

„Jsou ty bažiny nebezpečné?“

„Ne.“

„Vidíš tam na severovýchodě pahorek, ke kterému se dá dojet asi tak za tři hodiny?“

„Vidím.“

„Tam se potkáme, protože tady se musíme rozloučit. Po silnici nemůžeme, to by nás uviděli a uhodli, kudy chceme. Musíme do bažin, a každý sám, aby pronásledovatelé nevěděli, po které stopě se pustit, až sem dorazí.“

„Ale co naši Arnauti a bašibozuci, sidi?“ zeptal se Halef.

„Do těch nám už nic není. Vůbec nám spíš překážejí než prospívají. Neposkytují mi o nic větší ochranu nežli můj pas a doporučující dopisy. Halefe, ty zde odbočíš a namíříš k jihu! Já pojedu uprostřed a šejk k severu — každý alespoň půl hodiny vzdálenosti od toho druhého.“

Odloučili se ode mne a také já jsem odbočil z cesty do bažin, které však nebyly neschůdné. Sám a sám jsem se vydal k cíli, který jsme si stanovili.

Už několik dnů jsem byl ve stavu zvláštního duševního napětí, jaké jsem dávno nezažil. Vyvolala je krajina, která se přede mnou rozkládala. Není na celém světě země, která by skrývala tolik záhad, jako je půda, jíž se dotýkala kopyta mého koně. Kromě trosek babylónské a asyrské říše, které je tu vidět na každém kroku, vynořovaly se přede mnou hory, na jejichž svazích i v údolích žijí lidé všech možných národností i náboženství. Zhasínači světla, vyznavači ohně, vyznavači ďábla, nestoriáni, Chaldejci, Nahumité, sun-nité, ši'ité, mu'tazilité, Wahhábité, Arabové, Židé, Turci, Arméni, Syřané, Drúzové, Maronité, Kurdové, Peršané, Turkmeni — na každém kroku se lze s některým z těchto národů či sekt potkat. A kdo zná všecky prohřešky a urážky, jichž se může cizinec při takové příležitosti bezděky dopustit! Ty hory ještě dnes kouří krví těch, kdo padli za oběť národnostní nenávisti, nejdivočejšímu náboženskému fanatismu, dobyvačným choutkám, politické proradnosti i krevní mstě. Lidské příbytky tu visí nad roklinami a srázy jako hnízda supa, který je ustavičně přichystán vrhnout se na nic netušící kořist. Neustálé potlačování slabších a bezohledné vykořisťování vyvolaly tak hořkou trpkost, jež stěží dokáže rozeznat přítele od nepřítele.

Vrch, který jsme si určili, se stále víc a víc přibližoval. Půda tu sice byla houpává a mokrá, ale jenom na několika málo místech se kopyta mého koně zabořila povážlivě hluboko, a konečně přišla suchá zem. Bažinatá krajina kolem Tigridu už byla za mnou. Vpravo jsem uviděl osamělého jezdce a brzy jsem poznal Halefa. Zakrátko jsme se potkali.

„Setkal ses s někým?" zeptal jsem se ho.

„Ne, sidi."

„Nikdo tě neviděl?"

„Ani živá duše. Zato jsem viděl daleko na jihu, na cestě, kterou jsme opustili, človíčka, který za sebou táhl nějaké zvíře. Ale nepoznal jsem kdo by to mohl být."

„A poznáš tamhletoho?" zadíval jsem se k severu.

„Ó sidi, to není nikdo jiný nežli šejk!"

„Ano, je to Muhammad Amín. V deseti minutách bude u nás."

A opravdu. Šejk Haddádů k nám spěšně přiklusal.

„A co teď, efendi?" zeptal se mě.

„Zařídíme se podle toho, co ses dozvěděl. Zpozoroval tě někdo?"

„Ne. Jen velký kus ode mne hnal nějaký pastýř stádo."

„Jak tě vlastně Arnauti zajali?"

„Smluvili jsme se, že tě budu čekat v troskách Chorsábádu. Až do dnešního rána jsem se skrýval v jejich jižní části, ale pak jsem se postavil blíž u cesty, abych tě viděl přijíždět. A tam mě vojáci spatřili a obklíčili. Nemohl jsem se bránit, bylo jich příliš mnoho. Ale proč mě vlastně zajali, to nevím."

„Neptali se tě na tvůj kmen a tvé jméno?"

„Ano, ale oklamal jsem je."

„Nevyznají se tu. Arab by tě byl poznal podle tetování. A zajali tě, protože v troskách Kujundžiku leží pašovy oddíly. Jsou určeny k tažení proti Šammárům."

Muhammad Amín se ulekl.

„Proti Šammárům? Alláh nám buď nápomocen! Musím se rovnou otočit!"

„Není to nutné. Znám pašův plán. Tažení proti Šammárům je zatím jen záminkou pro shromažďování vojska. Ale pasa chce nejdřív přepadnout Jezídy. Nesmějí nic tušit, a proto předstírá, že jde proti Šammárům. Ale později má ovšem políčeno i na vás."

„Víš to bezpečně?"

„Naprosto bezpečně, protože jsem sám mluvil s Šakíbem Chalílem Pašou. Mám se k němu vrátit a povědět mu, kde Šammárové právě kočují."

„Jenže když bude rychle hotov s Jezídy, určitě využije příležitosti a pošle shromážděné vojsko okamžitě proti Šammárům."

„S Jezídy hned tak hotov nebude, na to se spolehni. A potom už bude krátké jaro pryč. Nastanou horké dny, rostliny uschnou a rovina bude jako troud. Beduíni se svými stády se stáhnou do hor — na Šammár nebo Sindžár — a pašovo vojsko, kdyby se tam snad chtělo vydat, by muselo bídně zahynout."

„Máš pravdu, efendi. Můžeme tedy v cestě klidně pokračovat. Jenže já nevím kudy."

„Vpravo máme silnici do Ajn Sifní," vysvětloval jsem, „vlevo je cesta do Džerrajje a Badrí. Až do Badrí nás však nesmí nikdo ani zahlédnout, proto bude účelné držet se pořád břehu říčky Khauser. Až budeme mít za sebou Džerrajji, nemusíme se už skrývat."

„Jak daleko máme do Badrí?"

„Tři hodiny."

„Efendi, jsi z daleké, tuze daleké země, a znáš naši krajinu líp nežli já."

„Na tom není nic divného. Chceme do Amádíje, a proto jsem se důkladně vyptal na končiny, kudy musíme jet. To je všecko. Ale teď kupředu!"

Třebaže obě cesty, jimž jsme se chtěli vyhnout, byly od sebe vzdáleny sotva půl hodiny, přece si nás nikdo nepovšiml. Pokud jsme viděli přicházet lidi napravo, zabočili jsme vlevo, a sotva jsme spatřili někoho vlevo, drželi jsme se více vpravo. Můj dalekohled mi přitom prokázal dobré služby, a jen jemu máme co děkovat, že jsme se konečně mohli cítit v bezpečí, když jsme před sebou spatřili Badrí.

Seděli jsme už téměř deset hodin v sedle, a proto jsme byli pořádně unaveni, když jsme se dostali k řetězu pahorků, na jejichž úpatí ležela vesnice, sídlo duchovního vůdce vyznavačů ďábla i jejich kmenového náčelníka. Prvního muže, s

nímž jsme se potkali, jsem se po krátkém pozdravu zeptal na jméno jejich beje. Rozpačitě se na mě podíval. Docela jsem zapomněl, že většina Jezídů nemluví arabsky.

„Beyin adi ne — jak se jmenuje bej?“ ptal jsem se tedy turecky.

„Alí Bej,“ odpověděl.

„Nerede oturuyor — kde bydlí?“

„Gel, seni getiririm — pojď, povedu tě.“

Zavedl nás až k velkému, z kamene postavenému obydlí.

„Içerde oturuyor — tady bydlí,“ řekl nám náš průvodce a vzdálil se.

Ve vesnici panoval čilý ruch. Kromě domů a chýší tu bylo i dost stanů, u nichž byl uvázán kůň nebo osel, a mezi nimi se hemžilo plno lidí. Bylo jich tu tolik, že si našeho příjezdu nikdo ani nepovšiml.

„Sidi, podívej!“ upozornil mě Halef. „Jestlipak znáš tohle zvíře?“

Ukázal na osla, uvázaného u vchodu. Vskutku, byl to osel našeho baculatého bőlük eminiho. Seskočil jsem s koně a vešel jsem do domu. A už jsem slyšel tenký hlásek statečného Ifry:

„Opravdu mi nedáš žádné jiné ubytování?“

„Jiné nemám,“ odpověděl suše jiný hlas.

„Jsi káhya, starosta, musíš je opatřit.“

„Už jsem ti řekl, že žádné jiné nemám. Badrí je plné poutníků, není tu už ani místečko volné. Pročpak si tvůj efendi neveze s sebou stan?“

„Můj efendi? Je to emír, velký bej, slavnější nežli všecka vaše knížata!“

„A kde je?“

„Teprve přijede. Nejdřív musí zajmout zajatce.“

„Zajmout zajatce? Zbláznil ses?“

„Uprchlého zajatce!“

„A tak!“

„Má fermán pádišáhův a fermán pašův a mnoho doporučujících dopisů, a já mám své listiny tady!“

„Ať tvůj pán přijde sám!“

„Cože? Má právo vybírat dişparasi, a ty si řekneš, ať přijde sám. Chci mluvit s vaším šejkem!“

„Není tu!“

„Tak s bejem.“

„Jdi si k němu.“

„Ano, půjdu. Jsem bőlük emini pádišáhův, mám pětatřicet piastrů měsíčního platu a nepotřebuju se bát nějakého káhyi. Slyšíš!“

„Ano, pětatřicet piastrů měsíčně!“ zaznělo bezmála vesele. „A co ještě dostáváš?“

„Co ještě? Hned ti to povím: dvě libry chleba, sedmnáct lotů masa, tři loty másla, pět lotů rýže, lot soli a půldruhého lotu koření denně, a kromě toho mýdlo, olej a krém na boty. Rozumíš? A jestli se směješ, že nemám nos, tak ti povím, jak jsem o něj přišel. Bylo to tenkrát, když jsme obléhali Sevastopol. Octl jsem se v nejhustší vřavě a…“

„Nemám čas tě poslouchat. Mám říci bejovi, že s ním chceš mluvit?“

„Pověz! Ale nezapomeň mu říci, že se nedám odbýt!“

Celá ta hlasitá rozmluva se tedy točila kolem mé osoby! Vstoupil jsem. Káhya se právě chystal otevřít dveře, ale když jsme se objevili, opět se otočil.

„A tady přichází emír sám!“ řekl Ifra. „Ukáže ti, koho máš poslouchat!“

Obrátil jsem se nejdříve k bőlük eminimu.

„Ty jsi zde? Jak ses dostal samojediný do Badrí?“

„Neřekl jsem ti snad, Výsosti, že pojedu napřed?“

„Kde jsou ostatní?“

„Kalmiş gitmiş — zmizeli, rozptýlili se, jsou pryč!“

„Ale kde?“

„To nevím, Výsosti!“

„Přece jsi je snad viděl?“

„Jen trochu. Když zajatec uprchl, hnali se všichni za ním, i moji lidé a Arnauti.“

„A proč ne ty?“

„Benim eşek — můj osel nechtěl, ó pane. A musel jsem přece do Badrí, abych ti zajistil ubytování.“

„Dobře sis prchajícího zajatce prohlédl?“

„Jak jsem mohl? Ležel jsem přece na zemi, a když jsem se zvedl, abych ho pronásledoval, byl už hodně daleko.“

Byl jsem tomu rád, kvůli bezpečnosti Muhammada Amína.

„A co ti ostatní, přijedou brzy za námi?“

„Kdo to může vědět? Alláh je nevyzpytatelný! Vodí své věrné hned sem, hned tam, hned nalevo, hned napravo, jak se mu zlíbí, neboť cesty člověka jsou předem určeny v Kitáb el kadar, v Knize prozřetelnosti.“

„Je přítomen Alí Bej?“ zeptal jsem se teď starosty vsi.

„Ano. Bu kapinin içinde — za těmito dveřmi!“

„Řekni mu, že s ním chceme mluvit!“

Odebral jsem se do vedlejší komnaty. Ifra zatím odtáhl Halefa stranou a zeptal se tiše, ohlížeje se na Muhammada Amína:

„Kdo je ten Arab?“

„Jeden šejk.“

„Odkud přichází?“

„Potkali jsme ho cestou. Je to přítel mého sidiho a zůstane teď s námi.“

„Dává velký bakšiš?“

„Takovýhle!“ roztáhl Halef všech deset prstů.

Milý bőlük emini byl touto odpovědí spokojen, jak jsem zjistil z jeho zářícího obličeje. Nyní se otevřely dveře a představený vsi se vrátil. Za ním se objevil mladý, nápadně krásný muž. Byl vysoký, štíhlý, měl pravidelné rysy a oči lesklé a třpytivé. Měl na sobě jemné pletené kalhoty, bohatě zdobenou kazajku a turban, z něhož se draly bohaté kučery. Za pasem mu trčel nůž s umělecky zdobenou rukojetí.

„Hos geldin — buďte vítáni!“ obrátil se nejdřív ke mně, pak k šejkovi i k Halefovi a podal nám všem ruku. Ale bőlüka eminiho jako by vůbec neviděl.

„Af buyurun, sultánům — odpusť mi, pane, že vstupuji do tvého domu,“ odpověděl jsem. „Nastává už večer a chtěl jsem se tě zeptat, jestli není u vás místo, kde bychom mohli složit hlavu k odpočinku.“

Bej si mě pozorně prohlédl od hlavy k patě a pak odpověděl:

„Poutníka se nemáme vyptávat, odkud a kam jde. Ale můj kâyah mi pravil že jsi emír.“

„Nejsem emír, nejsem vůbec Arab ani Turek, ale Aleman, z daleké západní země.“

„Aleman? Neznám ten národ a nikdy jsem neviděl žádného ze synů toho národa. Ale slyšel jsem o jednom, a toho bych rád poznal.“

„Smím se zeptat proč?“

„Protože tři z mých lidí mu děkují za svůj život. Vysvobodil je z těžkého zajetí a zavedl je k Haddádům.“

„Jsou tady v Badrí?“

„Ano.“

„A jmenují se Pali, Selek a Melaf?“

Alí Bej překvapením ustoupil o krok zpět.

„Znáš je snad?“

„Ano. Jmenuji se totiž Kara ben Nemsí a jsem ten, o němž mluvíš. Tento muž zde je Muhammad Amín, šejk Haddádů, a vedle něho je Hádží Halef, můj průvodce.“

„Je to možné? Jaké překvapení! Seni kucaklayim — musím tě obejmout!“

Alí Bej mě k sobě přitáhl a políbil mě na obě tváře; totéž učinil i Muhammadovi a Halefovi, jen u Halefa vynechal políbení. Pak mě uchopil za ruku:

„Celebim, můnasib geldin — pane, přicházíš v pravý čas. Máme velkou slavnost, k níž obvykle nevpouštíme cizince, ale ty se raduj s námi. Zůstaň zde, dokud radostné dny oslav potrvají, a potom ještě hodně dlouho!“

„Zůstanu, pokud bude šejk chtít. Věz, že ho srdce žene kupředu — ale o tom ti budeme vyprávět.“

„Vím to. Ale přesto vás prosím, abyste tu několik dní pobyli. Můj dům je vaším domem, můj chléb vaším chlebem. Buďte našimi bratry.“

Zatímco jsme vcházeli otevřenými dveřmi do bejovy komnaty, slyšel jsem, jak Ifra říká kâhyovi:

„Slyšel jsi, starý, jak slavným emírem je můj efendi? Važ si podle toho i mne!“

Komnata, do níž jsme vešli, byla jednoduše zařízena. Šejk a já jsme museli usednout vedle Alího Beje. Nepustil dosud mou ruku a znovu si mě pozorně prohlížel.

„Ty jsi tedy muž, který porazil nepřátele Haddádů…“

„Chceš, abych se studem červenal?“

„…a v noci bez jakékoli jiné pomoci skolil lva! Byl bych rád takový jako ty! Jsem také křesťan.“

„Copak Jezídové jsou křesťany?“

„Jsou všecko. Od všech náboženství převzali pro sebe to dobré…“

„Víš to tak určitě?“

Alí Bej svraštil obočí.

„Pravím ti, efendi, že v těchto horách nepřevládne žádné náboženství, protože náš národ je rozdělen, naše kmeny roztříštěny a naše srdce jsou rozdrásána. Dobré náboženství musí hlásat lásku. Ale dobrovolná láska, rostoucí z nitra, nemůže u nás zapustit kořeny, protože půdu tu tvoří nenávist, pomstychtivost, zrada a krutost. Kdybych měl moc, hlásal bych lásku, ale ne ústy, nýbrž s mečem v ruce: tam, kde se má dařit krásným květinám, musí být nejprve vypleto býlí. Anebo si myslíš, že řeč sebevíc krásná dokáže udělat z jedovaté byliny karafiát? Zahradník může jedovatou bylinu zušlechtit, aby krásněji kvetla, ale jed zůstane v jejím kalichu potměšile skryt. Avšak pravím ti, že kázání mého meče by udělalo z vlků jehňata. A teprve pak bych mohl zastrčit meč do pochvy a vrátit se domů do stanu a těšit se ze svého díla.“

Oči mu zářily, tváře se zbarvily červení a upřímný tón jeho hlasu vycházel z hloubi srdce. Alí Bej nebyl jenom krásný muž, byl to i ušlechtilý člověk. Znal smutné poměry své země a měl zřejmě povahu schopnou hrdinství.

„Myslíš si tedy, že křesťanští kazatelé, kteří sem z dálky přicházejí, tu nic nezmohou?“ zeptal jsem se.

„Zhola nic,“ prohlásil bej vážně. „My Jezídové známe vaši svatou knihu. Praví: Hudanin sesi çekiçtir, kayalari eser — slovo boží je kladivem, které drtí skály. Ale jak můžeš kladivem rozdrtit vodu? Můžeš s ním snad rozptýlit otravné páry, které stoupají z bažin a ničí všechen život? Zeptej se mužů, kteří sem přišli z Ameriky! Mnohému tu učili a kázali, darovali a prodávali tu krásné věci, dokonce mezi námi pracovali jako tiskaři knih. A lidé je vyposlechli, jejich dary vzali, nechali se pokřtít, a pak vyšli loupit, krást a vraždit jako dřív. Svatá kniha byla vytištěna v našem jazyce, ale nikdo zde neumí psát ani číst. Myslíš, že nás ti zbožní muži měli naučit psát a číst? Naše pero musí teď být jen z ostré ocele. Díváš se na mě udiveně. Myslíš si, že mír je lepší než válka a lopata lepší nežli mlat? Také si to myslím. Ale umíš si

představit, že bychom tu měli mír, který bychom si nemuseli vybojovat? Cožpak s sebou nemusíme nosit mlat, abychom mohli pracovat lopatou? Podívej se sám na sebe, ano, ty! Máš u sebe mnoho zbraní, a máš lepší zbraně, nežli jsou naše. Proč je s sebou nosíš? Nosíš je i ve své vlasti, když se tam vydáš na cestu?“

„Ne,“ musel jsem přiznat.

„Tak vidíš! Vy si můžete jít k svému chrámu a bez obav se tam modlit. Můžete se posadit a beze strachu poslouchat hlas svého učitele. Můžete bez bázně ctít své rodiče a učit své děti. Žijete si jako v ráji. Ale my pořád ještě čekáme na hrdinu, který utiší křik na horách, jak praví vaše kniha. A já ti říkám, že jednou přijde. Nebude to ani Rus, ani Angličan, ani Turek, který nás vykořisťuje, ani Peršan, který nás tak zdvořile obelhává a podvádí. Kdysi jsme věřili, že to bude Napoleon Bonaparte, velký šach Francouzů. Ale teď víme, že lev nemůže čekat pomoc od orla, protože vladařství každého z nich je docela jiné. Slyšel jsi někdy o tom, co už Jezídové vytrpěli?“

„Ano.“

„Sídlili jsme v míru a svornosti v Džebel Sindžáru, ale byli jsme podmaněni a rozehnáni. Bylo to na jaře, řeka vystoupila z břehů a mosty byly strženy.

Tam dole u Mosulu leželi u vody naši starci, naše ženy a děti. Byli nahnáni do rozbouřených vln anebo pobiti jako divá zvěř, a na všech návrších města stál mosulský lid a jásal nad tím vražděním. Ti, kdo přežili, nevěděli, kam hlavu složit. Odebrali se do hor Maklúbu, k Bohtánu, Šej chánu, Misuri, do Sýrie a dokonce i přes ruskou hranici. Všude tam si založili domov, tam pracují, a uvidíš-li jejich obydlí, jejich šat, jejich sady a pole, potěšíš se, protože tam všude vládne píle, pořádek a čistota, zatímco tady všude najdeš jen špínu a lenost. Jenže to přiláká ty ostatní, a když potřebují peníze, přepadnou nás a ničí nás i naše štěstí. Za tři dny slavíme svátek našeho velkého světce. Už mnoho let jsme jej nemohli slavit, protože poutníci cestou do Šejk Adí dávali všanc svůj život. Až letos se zdá, že se naši nepřátelé chovají klidně, a tak opět po dlouhé době můžeme tento svátek ctít. Çelebim, münasip geldin — pane, přicházíš v pravý čas. Při našich slavnostech obvykle nemíváme mezi sebou cizince — ale ty jsi dobrodinec našich lidí a budeš nám vítán.“

Nic mi nemohlo být milejší nežli toto pozvání. Poskytovalo mi příležitost poznat zvyky, mravy a obyčeje záhadných vyznavačů ďábla. Slyšel jsem o nich mnoho špatného, ale přesto jsem si o nich myslel, že to nejsou zlí lidé — a tak jsem si chtěl v té věci zjednat jasno.

„Děkuji ti za tvé přátelské pozvání!“ odpověděl jsem. „Rád bych u vás pobyl, ale musíme splnit úkol, který nás nutí, abychom Badrí zase brzy opustili.“

„Vím, jaký je to úkol,“ odpověděl Alí Bej. „Přesto s námi můžeš slavit svátek.“

„Víš, co chceme podniknout?“

„Ano. Chcete k Ahmadu el Gandúrovi, synu šejka Muhammada Amína. Je v Amádíji.“

„Kdo ti to řekl?“

„Ti tři muži, které jsi zachránil. Ale teď ho nebudete moci osvobodit.“

„Proč ne?“

„Mosulský pasa se zřejmě obává vpádu východních Kurdů, a proto chce mít v Amádíji silnou posádku, část už je tam.“

„Kolik?“

„Jsou tam setníci s dvěma sty muži z šestého pěšího pluku Anadolu Ordusu v Dijárbakiru a tři setníci s třemi sty muži z třetího pěšího pluku Irák Ordusu v Kirkúku, dohromady tedy pět set mužů, kterým velí major.“

„A Amádíja leží odtud dvanáct hodin cesty?“

„Ano. Ale cesta je tak namáhavá, že ji za den nevykonáš. Obyčejně se přenocuje v Cheloki nebo Spinduri a jede se teprve druhého dne ráno přes strmé a obtížné hory Gharské, za nimiž leží rovina a skalní kužel s pevností Amádíja.“

„A jaké vojsko je v Mosulu?“

„Část druhého jízdního a čtvrtého pěšího pluku divize Irák. A jsou také v pohybu. Část potáhne proti beduínům, část překročí naše hory a půjde do Amádíje.“

„Jak silná je ta druhá část?“

„Tisíc mužů, kterým velí plukovník; znám ho. Zabil kdysi ženu a oba syny našeho světce Kameka, a jmenuje se Umar Ahmad.“

„Víš, kde se shromažďují?“

„Ti, kteří mají táhnout na beduíny, se skrývají v troskách Kujundžiku. Moji zvědové mi donesli zprávu, že pozítří vyrazí. Ale ostatní se dají na pochod teprve později.“

„Domnívám se, že ti tvoji zvědové nedonesli pravdivé zprávy.“

„Cože?“

„Opravdu věříš, že Šakíb Chalíl Pasa přivolá oddíly až ze vzdáleného Dijárbakiru, aby jich použil proti východním Kurdům? Neměl by mnohem blíž druhý pěší pluk Irák Ordusu, ležící v Sulajmáníji? A není třetí pluk v Kirkúku složen převážně z Kurdů? Myslíš si, že udělá takovou chybu, aby poslal tři sta Kurdů proti jejich vlastním lidem?“

Alí Bej se vážně zamyslil, pak řekl:

„Mluvíš chytře, ale přesto ti nerozumím.“

„Má vojsko, které se zdržuje v Kujundžiku, u sebe děla?“

„Ne.“

„Jestli je čeká polní tažení do roviny, jistě s sebou povezou děla. Ale pěchota bez dělostřelectva je patrně určena k boji v horách.“

„Můj zvěd mi asi přinesl nesprávné údaje. Lidé, kteří táboří v rozvalinách, jsou zřejmě určeni ne proti beduínům, ale do Amádíje.“

„Mají už pozítří vyrazit? To sem tedy přijdou právě v den vašeho velkého svátku.“

„Efendi!“

Bej se zřejmě velice ulekl. Pokračoval jsem:

„Uvaž, že do Šejk Adí se nemohou dostat vojska od jihu ani od severu, ale jen od západu nebo východu. Deset hodiny cesty odtud se na jihu shromáždilo tisíc mužů u Mosulu, a dvě hodiny odtud na severu je pět set mužů v Amádíjí. Šejk Adí bude uzavřeno a nevyvázne odtud ani noha.“

„Pane, bylo by to možné?“

„Myslíš, opravdu si myslíš, že pět set vojáků by stačilo vpadnout na Kurdy od Pervari, Bohtánu, Tijari, Chólu, Hakkári, Tura Gara, Bozdághu a Širvánu? Kurdové by už třetí den mohli postavit k protiútoku šest tisíc bojovníků.“

„Máš pravdu, je to namířeno proti nám.“

„Ted, když sis tento závěr sám vyvodil, ti řeknu: vím to z úst samého mosulského paši, že vás chce přepadnout v Šejk Adí.“

Vyprávěl jsem mu o své rozmluvě s Šakíbem Chalílem Pašou, všecko, co mě opravňovalo pronést tato slova. Když jsem skončil, bej se zvedl a několikrát prošel komnatou.

„Děkuji ti, efendi, všecky jsi nás zachránil! Kdyby nás bylo znenadání přepadlo patnáct set vojáků, byli bychom ztraceni. Ale teď mi bude skutečně vhod, když přitáhnou. Paša nás lstivě ukolébal v domněnce, že proti nám nic nepodniká, jen aby nás nalákal k pouti do Šejk Adí. Všecko si chytře promyslil. Ale na jedno nepomyslil: myší, které chce pochytat, bude tolik, že mohou umačkat kočky. Nejlíp bude neříci prozatím nikomu ani slovo z toho, co jsme tu povídali. Dovol, abych se na chvíli vzdálil!“

Alí Bej vyšel z komnaty.

„Jak se ti líbí, efendi?“ zeptal se Muhammad Amín.

„Právě tak jako tobě.“

„A tohle že je vyznavač ďábla?“ zeptal se Halef. „Představoval jsem si Jezída jako stvoření s vlčí tlamou, tygříma očima a upířími drápy.“

„Pořád ještě věříš, že tě Jezídové připraví o věčnou blaženost?“ usmál jsem se na svého malého Halefa.

„Jen počkej, sidi! Slyšel jsem, že ďábel na sebe často vezme beránčí podobu, aby pravověrného tím snáze obelstil.“

Vtom se otevřely dveře a vstoupil muž — stařec tak neobyčejného zjevu, jako by přicházel ne z pozemského světa, ale z pohádek. Měl na sobě sněhobílý oděv, tak sněhobílý jako jeho vlasy, které mu splývaly po zádech v dlouhých vlnitých proudech. Mohlo mu být snad osmdesát let. Tváře měl vpadlé, oči hluboko v důlcích, ale hleděl směle a bystře a způsob, jak vstoupil a jak zavřel dveře, prozrazoval téměř mladistvou pružnost. Havraní plnovous, který mu sahal až po pás, tvořil pozoruhodný kontrast k zářivě sněhobílým vlasům. Z úcty k jeho vysokému stáří jsme okamžitě povstali. Uklonil se před námi a pozdravil nás zvučným hlasem:

„Güneşiniz hic sönmesin — nechť vaše slunce nikdy nezhasíná!“ A pak připojil: „Hún be kurmandží zánin — mluvíte kurdsky?“

Pronesl to nářečím kurmandží, a když jsem bezděčně váhal s odpovědí, řekl:

„Žemá zazá zání?“

Byla to táž otázka, ale v nářečí zaza. Ani jeden z těchto dialektů, které patří v kurdštině k těm hlavním, jsem tehdy ještě neznal. Nerozuměl jsem slovům, uhodl jsem však smysl a odpověděl jsem turecky:

„Alláh bereket versin — nechť ti Alláh žehná! Nerozumíme ti. Mluv prosím turecky.“

Nabídl jsem mu své místo, jak se slušelo vzhledem k jeho stáří; zeptal se mě:

„Ty jsi ten Němec?“

„Ano.“

„Dovol, abych tě objal.“

Stařec mě sevřel v objetí, ale neusedl pak na mé místo, posadil se tam, kde předtím seděl bej.

„Jmenuji se Kamek,“ začal. „Posílá mě k vám Alí Bej.“

„Kamek? Bej se nám o tobě zmiňoval.“

„Co o mně říkal?“

„Způsobí ti bolest, když ti to povíme.“

„Bolest? Necítím nikdy bolest. Všecku bolest, které je lidské srdce schopno, jsem prožil během několika hodin. Jaké utrpení ještě mohu poznat?“

„Alí Bej říkal, že znáš miralaye Umara Ahmada.“

V obličeji se mu nepohnul ani sval, a také jeho hlas zněl zcela klidně, když mi odpověděl:

„Znám ho, ale on mě nezná. Zabil mi ženu a syny. Co s ním je?“

„Odpusť, Alí Bej ti to řekne sám.“

„Vím, že nechcete mluvit. Alí Bej však přede mnou nemá žádné tajemství. Sdělil mi, co jsi mu pověděl o úmyslech Turků. Opravdu myslíš, že přijdou rušit naši slavnost?“

„Ano.“

„Najdou nás lépe vyzbrojené nežli tenkrát, když mi zemřela duše. Máš ženu a děti?“

„Ne.“

„Nemůžeš tedy chápat, jak mohu žít, když jsem už dávno mrtev. Ale dozvíš se to. Znáš Tell Afar?“

„Četl jsem o něm.“

„Kde?“

„V zeměpisné knize o tomto kraji a také… Ty jsi pir, slavný světec svého lidu. Jistě znáš i svatou knihu křesťanů.“

„Mám její část, nazvanou Taurát, Starý zákon, v turecké řeči.“

„Četl jsi tedy i knihu proroka Izaiáše?“

„Znám ji. Je to první z šestnácti proroků.“

„Najdi si sedmatřicátou kapitolu! Dvanáctý verš tam zní: Zdaliž jsou je vysvobodili bohové těch národů, kteréž zahladili předkové moji, totiž Gozana, Charana, Resefa a syny z Eden, kteříž byli v Telasar? Tento Telasar, to je Tell Afar.“

Kamek se na mě udiveně zahleděl.

„Vy tedy ze své svaté knihy znáte města naší země, která tu stála před tisíci lety?“

„Ano.“

„Váš Kitáb je větší nežli korán. Ale slyš. Bydlil jsem tenkrát, když nás přepadli Turci, v Mikranu, na úpatí Džebel Sindžáru. Uprchl jsem s ženou a dvěma syny do Tell Afaru, protože je to opevněné město a já jsem tam měl přítele, který mě k sobě přijal a ukryl. Ale i sem vtrhli zuřiví vojáci, aby usmrtili všecky Jezídy, kteří zde hledali útočiště. Můj úkryt byl prozrazen a můj přítel za svoji útrpnost se mnou byl zastřelen. Mne a ženu s dětmi vyvedli za město. Tam hořel oheň, v němž jsme měli najít smrt, a tam tekla krev našich mučedníků. Poručík mi probodl tváře nožem, aby mě potýral. Tady vidíš ještě jizvy. Moji synové byli stateční chlapci. Viděli mé utrpení a vrhli se na mého trýznitele. A tak spoutali i je a jejich matku. Oběma usekli pravici a pak je hodili do plamenů. I moji ženu upálili, a já jsem se na to musel dívat. Poručík pak vytáhl nůž z mých tváří a pomalu mi jej vrazil do prsou. Když jsem se probudil, byla noc. Ležel jsem pod hromadou mrtvol. Dýka nezasáhla srdce, ale ušlo mi mnoho krve. Ráno mě tam našel jeden Chaldejec a ukryl mě v troskách Kara Tepe. Uplynulo mnoho týdnů, nežli jsem mohl vstát, a vlas mi v hodince smrti mých drahých zbělel jako sníh. Moje tělo znovu žilo, ale moje duše byla mrtvá. Moje srdce už netluče. Místo něho buší a bije jméno — jméno Umar Ahmad, protože tak se tehdy ten poručík jmenoval. Je teď plukovníkem.“

Pir Kamek vyprávěl všecko jednotvárným, nevzrušeným hlasem, který mě dojal víc než sebeprudší slova nesmiřitelné pomstychtivosti. Vyprávěl tak nedůrazně, jako by svá slova pronášel v náměsíčném snu. Bylo strašlivé ho poslouchat.

„Chceš se pomstít?“ zeptal jsem se.

„Pomstít? Co je to pomsta?“ odpověděl stařec stejným tónem. „Je to zlý, potměšilý čin. Potrestám plukovníka a pak se mé tělo odebere tam, kam je už předešla duše. — Zůstanete u nás na naše slavnosti?“

„Ještě nevíme.“

„Zůstaňte! Odejdete-li, váš záměr se nezdaří. Ale zůstanete-li, můžete mít úspěch, protože vám už nebudou stát v cestě žádní Turci, a my vám můžeme snadno pomoci.“

Stařec se rozhovořil docela jiným tónem a oči se mu opět zaleskly.

„Naše přítomnost by vás mohla při slavnosti rušit,“ řekl jsem schválně; doufal jsem, že se o jejich sektě dovím něco bližšího.

Kamek udělal odmítavý posunek.

„Věříš také lžím, které se o nás vyprávějí? Srovnej si nás s ostatními, a najdeš jen jediné, oč usilujeme — o čistotu! O čistotu těla a čistotu ducha, čistotu řeči a čistotu učení. Čistá je voda a čistý je plamen. Proto milujeme vodu a křtíme vodou. Proto uctíváme světlo jako znamení čistého Boha, o němž praví váš Kitáb, že sídlí v světle, k němuž nikdo nemůže proniknout. Vy uctíváte mukkades su, svěcenou vodu, a my uctíváme mukkades ates svěcený oheň. My ponořujeme ruku do plamene a žehnáme se na čele, vy děláte totéž s vodou. Vy tvrdíte, že Hasret i Ísá, Ježíš, žil kdysi na zemi a jednou se opět vrátí. My právě tak víme, že kdysi žil mezi lidmi, a věříme, že znovu přijde a otevře brány nebes. Víme, kdy žil jako člověk, ale nevíme, kdy se vrátí, a proto činíme to, co poručil svým učedníkům, když je nalezl spící v zahradě Getsemanské: Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení. Proto máme kohouta, symbol bdělosti. Neděláte to také tak? Slyšel jsem vyprávět, že křesťané na střechy svých domů i kostelů často připevňují kohouta z plechu, někdy pozlaceného. Vy máte kohouta plechového, my živého. Jsme snad proto modláři nebo špatní lidé? Měli bychom mít lepší kněze, tak jako vy, a naše učení by bylo ještě lepší. Ale mezi všemi Jezídy umím číst váš Kitáb jenom já, a proto s tebou mluvím, jak by nikdo jiný nemluvil.“

„Ale proč nepožádáte o kněze, kteří by vás poučili?“

„Nechceme se účastnit vaší nesjednocenosti,“ prohlásil. „Křesťanské učení je nejednotné. Až nám jednou řeknete, že jste jednotní, budete nám vítáni. Když nám křesťané posílají ze Západu své učitele, z nichž každý učí jinak, působí sami sobě největší škodu. Ježíš ve vašem Kitábu říká: Já jsem cesta, pravda a život. Proč mají lidé na Západě tolik cest a tolik pravd, když je jenom jedna, a to je život? Proto se nehádáme o Spasitele, který už žil, ale chceme žít v čistotě a čekat na Spasitele, který přijde.“

Vtom vstoupil Alí Bej a já, abych pravdu přiznal, jsem tomu byl rád. Byl jsem málem v rozpacích, nemohl jsem starci odporovat, chyběly mi argumenty. Pir se zvedl a řekl:

„Alláh s tebou i se mnou! Jdu cestou, kterou musím jít, ale znovu se uvidíme.“

Odešel. Alí Bej se za ním zadíval.

„Je to nejmoudřejší ze všech Jezídů, nikdo z nás se mu nevyrovná. Byl v Iránu a v Indii, v Jeruzalémě a v Cařihradě, všude se dobře díval, všude se poučil, dokonce napsal i knihu.“

„Knihu?“ zeptal jsem se udiveně.

„Ano. Je mezi námi jediný, kdo dovede správně číst a psát. Přeje si, aby náš národ byl jednou stejně chytrý a vzdělaný jako lidé na Západě, a to se můžeme naučit jen z vašich knih. Aby mohly být někdy tyto knihy vytištěny v našem jazyce, zaznamenal mnoho set slov našeho nářečí. A to je jeho kniha.“

„To je výtečné! Kde je ta kniha?“

„V mém domě, v jeho příbytku. Pir Kamek je světec. Putuje naší zemí a je všude nesmírně rád viděn. Celý Kurdistán je jeho obydlím, ale jeho domov je u mne.“

„Myslíš, že mi někdy svou knihu ukáže?“

„Jistě, a rád.“

„Ihned ho o to poprosím. Kam odešel?“

„Teď pira Kameka nenajdeš, odešel za svými povinnostmi. Ale knihu dostaneš, sám ti ji přinesu. Dříve mi ale slib, že u nás zůstanete!“

„Myslíš, že máme cestu do Amádíje odložit?“

„Ano. Byli tu tři muži z Kaloni. Patří k Badinancům z kmene Missuri, jsou obratní, stateční a mně věrně oddaní. Poslal jsem je do Amádíje, aby u Turků vyzvídali. Současně se pokusí najít Ahmada el Gandúra. To jsem jim zvlášť kladl na srdce; ale než přinesou zprávy, zůstaňte laskavě u mne.“

S tím jsme ze srdce rádi souhlasili. Alí Bej nás radostně objal, když jsme mu řekli, že jsme s jeho návrhem srozuměni, a prosil nás:

„Pojďte teď se mnou, ať vás uvidí i moje žena!“

Jeho pozvání mě udivilo, později jsem však poznal, že Jezídové ani zdaleka neuzavírají své ženy před světem tak jako muslimové. Vládne u nich vůbec docela jiný duch, a na celém Východě jsem nikde jinde nepoznal rodinné poměry tak blízké evropským jako u nich. Prostí lidé nemají ovšem v náboženské otázce tak jasno jak pir Kamek, ale ve srovnání s falešnými Řeky, čachrářskými Armény, pomstychtivými Araby, línými Turky, licoměrnými Peršany a kořistivými Kurdy jsem si začal pomlouvaných, opovrhovaných vyznavačů ďábla vážit. Jejich kultura kolísá mezi chaldeismem, islámem a křesťanstvím, a křesťanství by nikde nenašlo tak úrodnou půdu jako u nich, kdyby se zbožní misionáři dovedli jen trochu přizpůsobit jejich zvykům a obyčejům.

Venku před domem seděl bőlük emini vedle svého osla. Oba se krmili, osel ječmenem a bašibozuk sušenými fíky, jichž měl před sebou několik šňůr. A jak žvýkal, vyprávěl četným posluchačům o svých hrdinských činech. Halef se k němu přidružil. Ale my tři jsme šli dál do té části domu, která sloužila za příbytek bejově ženě.

Byla ještě velmi mladá a držela v náručí malého chlapce. Krásné černé vlasy měla zapleteny do mnoha dlouhých splývavých copů a čelo jí krylo několik třpytivých zlatých mincí. „Buďte nám vítáni!“ pozdravila nás prostě.

Alí Bej nám řekl její jméno — bohužel mi už vypadlo z paměti — a jí naše jména. Vzal jsem jí chlapce z náručí a pohladil ho. Matku to zřejmě potěšilo, byla na to pyšná. Bejův synek byl hezké děťátko, čisté a zcela nepodobné tlustým nemluvňatům se stařeckým výrazem, jak je vídáme u Orientálců. Alí Bej se mě ptal, kde chceme pojíst, jestli v naší komnatě, anebo zde v ženské části domu. Odpověděl jsem, že zůstaneme tady. Malému vyznavači ďábla bylo u mne zřejmě dobře. Šibalsky si mě prohlížel velkýma černýma očima, tahal mě za vousy, radostně třepal ručkama i nožkama a chvílemi zažvatlal slůvko, kterému nerozuměl ani on, ani já. Pokud jde o kurdštinu, byli jsme na tom asi oba stejně, a tak jsem ho nepustil od sebe ani při jídle. Matka mi to oplácela tím, že mi předkládala nejchutnější sousta a po jídle mi ukázala zahradu.

Nejlíp mi chutnal kurs, pokrm ze smetany, v peci pečený a pak pocukrovaný a politý medem. A v zahradě se mi nejvíc líbil nádherný, ohnivě zbarvený květ, kterému Arabové říkají Bint el kunsul, Konzulova dcera. Alí Bej mě pak odvedl, aby mi ukázal můj příbytek. Byl nahoře v úrovni střechy, takže jsem měl nádherný rozhled. Když jsem tam vstoupil, viděl jsem na nízkém stole silný sešit.

„To je pirova kniha,“ vysvětlil mi Alí na můj tázavý pohled. V mžiku jsem sešit uchopil a posadil se na divan. Bej s úsměvem odešel, aby mě při prohlížení vzácné knihy nerušil. Sešit obsahoval dost rozsáhlou sbírku arabsky psaných slov a rčení několika kurdských nářečí. Brzy jsem poznal, že pro mne nebude těžké trochu se naučit a domluvit kurdsky. Rozhodl jsem se, že k tomu co nejvíc využiji svého zdejšího pobytu.

Pozvolna nastal soumrak a dole u potoka, kam chodily dívky pro vodu a kde jim několik chlapců pomáhalo, zazněla písnička:

Jde krásná dívka k studni pro vodu.
I já jak stín potichu za ní jdu.
Jen jedenkrát ji musím políbit,
i kdybych pak měl ve vězení shnít.

Byl to rytmicky i melodicky pěkný zpěv, jak se na Východě jen zřídka slyší. Naslouchal jsem, ale druhá sloka se už bohužel neozvala, proto jsem se zvedl a vyšel jsem ven. Tam bylo všude živo, neustále přicházeli další a další cizinci a stavěli si stan vedle stanu. Bylo zřejmé, že se tu konají přípravy k velké slavnosti. Když jsem vyšel přede dveře, viděl jsem kolem bőlüka eminiho hezký hlouček posluchačů — a malý bőlük emini vyprávěl a vyprávěl:

„Bojoval jsem už u Sajdy,“ chlubil se, „a pak na ostrově Kandii, kde jsme rebely porazili. A pak jsem se tužil v Bejrútu pod slavným Mustafou Núri Pašou, jehož statečná duše jistě dlí v ráji. Tenkrát jsem ještě měl nos, ale ztratil jsem ho v Srbsku, kam jsem musel táhnout s Šakíbem, když Kemal Pasa vyhnal Michala Obrenoviče.“

Dobrý bašibozuk už asi sám přesně nevěděl, při jaké příležitosti přišel o svůj nos.

„Za Bukurešti mě totiž přepadli,“ pokračoval Ifra. „Bránil jsem se sice statečně a pobil jsem už dvacet nepřátel, když tu jeden z nich na mě vytáhl šavli. Rána mi měla roztít lebku, ale protože jsem uhnul, zasáhla nos a…“

V tom okamžiku se docela nablízku rozlehl zvuk, jaký jsem ještě v životě neslyšel. Znělo to, jako když po vysokém, ostrém zapísknutí parní píšťaly zahudruje krocan, a pak následovalo naříkavé zasténání, jako když uprostřed hry na varhany není dostatek vzduchu v měších. Přítomní zděšeně upřeli pohled na stvoření, které vydávalo tyto záhadné, prapodivné zvuky. Ifra však klidně podotkl:

„Co se divíte? Byl to můj osel! Nesnáší tmu, proto hýká celou noc, dokud se nerozední.“

Hm! Jestli je to pravda, byl Ifrův osel rozkošné stvoření čko! Jeho hlas musel vzbudit mrtvého. Kdo by pomyslil na spaní a odpočinek nablízku tohoto hudebně nadaného čtvernožce, který měl v plicích pozoun, v krku dudy a v tlamě

aspoň deset klarinetů!

Ano, a Ifrovu historku jsem také nedoposlouchal. Bylo už zřejmě psáno v „knize osudu“, že nikdy do konce nevyslechnu, jak přišel o svůj nos.

„A to ti ten osel hýká celou noc?“ ptal se jeden z posluchačů.

„Celou noc,“ potvrdil bőlük emini s mučednickou odevzdaností. „Každé dvě minuty aspoň jednou zahýká.“

„Odvykni mu to.“

„To se vám řekne. Ale jak?“

„Nevím.“

„Tak si nech svoje rady pro sebe! Už jsem všecko zkusil: bití, hlad a žízeň…“

„Tak mu to jednou kloudně vysvětli, ať pozná, že dělá, co nemá.“

„Vysvětloval jsem mu to po dobrém i po zlém. Kouká na mě, klidně poslouchá, potřese hlavou a hýká dál.“

„To je zvláštní. Zvíře ti tedy rozumí, ale nechce ti vyhovět.“

„Ano, už jsem často slyšel, že zvířata lidem rozumějí, protože někdy v nich sídlí duše zemřelého, který byl odsouzen odpykat si takto své hříchy. Chlapík, který vězí v kůži toho osla, musel být hluchý, ale němý určitě ne.“

„Jednou musíš vypátrat, ke kterému kmeni patřil. Jakou řečí dáváš svému oslu povely?“

„Turecky.“

„Jestli je to duše Peršana, Araba, nebo dokonce ďaura, možná že turecky nerozumí.“

„Alláh akbar, to je pravda! Na to jsem nepomyslil!“

„A proč tvůj osel pořád třese hlavou, když s ním mluvíš? Jeho duše nerozumí turecky. Mluv na něho jinou řečí!“

„Ale jak přijdu na tu správnou, na tu patřičnou? Poprosím efendiho! Hádží Halef Omar mi říkal, že efendi zná všecky jazyky světa. Snad objeví, kde žila dřív duše mého osla. Vždyť i Šalomoun rozuměl řeči všech zvířat.“

„Rozuměli jí i jiní! Znáš příběh o bohatém muži, jehož synové mluvili dokonce i s kamením?“

„Ne.“

„Tak vám jej povím. De vachtha beni Isráil meru ki dauletle hebú mir; du lau wi man, male wi ma, haneki wi ma. Va her du lavi wi va hania cho parve dikerin, pev čun, jek debee…“

„Počkej!“ přerušil ho Ifra. „Kterou řečí to mluvíš?“

„Naší. Je to kurmandží.“

„Té nerozumím. Vyprávěj turecky!“

„Tak je to s tebou jako s duší tvého osla, taky zná jen svou vlastní řeč. Ale jak ti mohu vyprávět kurdský příběh turecky? To bude znít docela jinak!“

„Jen to zkus!“

„No dobrá. Za časů synů Izraelských byl jeden boháč, a ten umřel. Zanechal po sobě dva syny, mnoho bohatství a dům. Když jeho synové chtěli rozdělit dům, dostali se do hádky. Jeden říkal: To je můj dům! Druhý říkal: To je můj dům! A tu se z vůle boží pozvedla cihla ve zdi a řekla: Cože, nestydíte se? Ten dům není ani tvůj, ani tvůj! Já jsem býval kdysi mocným králem, dlouhá léta jsem vládl světu. Pak jsem umřel. Mnoho let jsem ležel v hrobě, až jsem se rozpadl v prach. Pak přišel člověk a udělal ze mne cihlu. Čtyřicet let jsem byl součástí domu, pak jsem se rozpadl. Třiasedmdesát let jsem ležel na poli. Pak znovu přišel člověk, znovu jsem se stal cihlou a vezdili mě do tohoto domu. Zde jsem už tři sta třicet let, a nevím, čím budu zítra. Ale duše mě zatím nebolí…“

Byl přerušen. Osel zřejmě turecky nerozuměl, a příběh ho proto nudil. Otevřel hubu a zahýkal — jako když současně zní trombón a polámaná polnice. Tu se hloučkem prodral jakýsi muž a vešel do průjezdu. Náhle mě zpozoroval.

„Efendi, je to pravda, že jsi přijel? Slyšel jsem to teprve teď, byl jsem v horách. Jak jsem rád! Dovol, abych tě pozdravil!“

Byl to Selek. Uchopil mou ruku a políbil mi ji. Projevovat takto svou vděčnost je u Jezídů obvyklé.

„Kde jsou Pali a Melaf?“ zeptal jsem se.

„Pir Kamek se s nimi setkal a vzal je s sebou do Mosulu. Musím donést Alímu Bejovi poselství. Uvidíme se potom?“

„Chtěl jsem jít právě k němu. Je tvé poselství důvěrné?“

„Možná. Ale ty je smíš jistě slyšet. Pojď!“

Odebrali jsme se za bejem do ženské části domu. Přístup sem byl zřejmě každému dovolen. Byl tu i Halef — a zase u jídla.

„Alí Beji,“ pravil Selek, „byl jsem v horách za Bosanem a musím ti něco sdělit.“

„Mluv!“

„Smějí to všichni slyšet?“

„Všichni.“

„Mysleli jsme si, že mosulský pasa chce poslat pět set Turků do Amádíje, na ochranu proti Kurdům. Ale není to pravda. Dvě stě mužů, kteří přicházejí z Dijárbakiru, překročilo Rumejl a ukrývají sé v lesích Tura Ghara.“

„Kdo to říkal?“

„Jeden dřevorubec z Mugaiši, kterého jsem potkal. Chtěl do Kara Kojunli, do údolí, kde má svůj vor. A tři sta mužů z Kirkúku také není na cestě do Amádíje. Pochodovali přes Altyn Koprů k Erbilu a Girdaširu, a stojí teď nahoře na Mar Mattei u řeky Chazír.“

„Od koho to víš?“

„Od zíbárského Kurda, který jel po řece Chazír a chtěl se dostat přes Bosan do Dokuku.“

„Zíbárští Kurdové jsou spolehliví lidé: nikdy nelžou a Turky nenávidí. Věřím tomu, co ti dva mužové řekli. Znáš údolí Idis na Gomelu, stranou nad Kaloni?“

„To zná jen málokdo. Ale já jsem tam už často byl.“

„Lze tam od nás dopravit koně, hovězí dobytek a ovce a ukrýt je tam?“

„Kdo zná dokonale les, tomu se to podaří.“

„Jaké doby je zapotřebí, abychom tam dopravili ženy, děti i zvířata?“

„Půl dne. Když se jde přes Šejk Adí, vystoupí se za světcovým hrobem úzkou rozsedlinou — a žádný Turek nezpozoruje, co to děláme.“

„Nemáme nikoho, kdo by znal kraj lip nežli ty. Později si s tebou ještě promluvím, ale zatím se o tom všem nikomu nezmiňuj. Chtěl jsem tě požádat, abys provázel efendiho, ale teď budeš mít jiné starosti.“

„Smím mu poslat svého syna Júsufa?“

„Učiň to!“

„Mluví dobře kurdsky?“

„Ano, zná nářečí kurmandží i zaza.“

„Pošli mi ho tedy, bude mi vítán!“

Selek odešel a v bejové domě se zatím konaly přípravy k hostině. Protože pohostinnost u Jezídů je nesmírná, účastnilo se hostiny asi dvacet lidí. Na počest Muhammada Amína a moji byla pozvána i hudba: byli to tři hudebníci, hrající na tambur, kemánči a bilúrvan, nástroje, které lze přirovnat k naší flétně, kytaře a houslím. Byla to něžná, líbezná hudba. I jinak jsem si všiml, že Jezídové mají lepší hudební vkus než muslimové.

Při jídle přišel Júsuf, Selekův syn, s nímž jsem se odebral do své „komnaty“, abych s jeho pomocí prostudoval rukopisnou knihu pira Kameka. Duševní obzor mladého muže nebyl široký, ale přece mi dostatečně vysvětlil všecko, co jsem od něho chtěl vědět. Pir Kamek byl ze všech vyznavačů ďábla nejvzdělanější, jenom on měl zkušenosti a vyzrálé názory, které mě překvapily. Ostatní byli všichni prostí lidé, a nemohl jsem se divit, že pokládají symbol za věc samu a že na svých obyčejích lpějí víc ze zvyku a slepé víry nežli z vnitřního přesvědčení. Tajemnost jejich kultovních obřadů je přitahovala nejvíce, tak jako se Orient vůbec kloní spíše ke všemu temnému a záhadnému nežli k věcem jasným a otevřeně řečeným.

Náš hovor neplynul nerušeně, protože v téměř pravidelných intervalech k nám doléhalo odporné, až do morku kostí pronikající oslí hýkání, které se nedalo dlouho snášet. Bylo snesitelné a snad i k smíchu za dne, když v Badrí vládl čilý ruch a přicházeli stále noví a noví poutníci. Jakmile však umlkaly víc a víc jednotlivé zvuky, ruch utichal a Badrí se ukládalo k odpočinku, bylo pronikavé hýkání šedého ušatce nesnesitelné. Nejdřív protestoval jen tu a tam někdo, konečně se ozvalo mnohahlasé hubování.

Ale místo aby se osel zalekl, jako by ho hněvivé výkřiky podněcovaly k soustředěnějšímu výkonu. Nejdřív to byly jen oslí trylky, ale pak se pauzy mezi nimi stále krátily, až to byla nakonec celá oslí orchestrální skladba, „Pekelná symfonie“.

Zvedl jsem se, abych udělal tomu řádění přítrž, když se zdola ozval zmatený křik. Celé houfy lidí dorážely na malého bőlük eminiho. Co po něm chtějí, to jsem nerozuměl. Ale Ifra byl zřejmě tak v úzkých, že si neuměl pomoci, protože jsem po chvilce uslyšel za dveřmi jeho kroky. Přišel za mnou nahoru.

„Spíš už, efendi?“

Byla to zbytečná otázka, protože viděl, že s Júsufem sedíme oblečeni nad knihou. Ale v strachu nemohl zřejmě chudák tlouštík najít lepší úvod.

„Ty se ještě ptáš?“ opáčil jsem. „Jak se dá spát za tak strašlivého muzicírování, které provozuje tvůj osel!“

„Efendi! To je ono! Vždyť já taky nemohu spát! A teď na mě všichni přiběhli a chtějí, abych osla zavedl do lesa a tam uvázal, jinak že ho zastřelí. Tak daleko to nesmím nechat dojít, vždyť musím osla přivést zase zpátky do Mosulu — jinak dostanu baštonádu a ztratím své místo i hodnost.“

„Tak ho odveď do lesa!“

„Emíre, to nejde!“

„Proč ne?“

„Mám ho tam nechat, aby ho sežral vlk? V lese tu bývají vlci!“

„Zůstaň tam s ním a hlídej ho!“

„Mohli by na nás přijít dva vlci!“

„No a?“

„Jeden by sežral osla, a druhý mě.“

„To by bylo dobré, nedostal bys aspoň baštonádu!“

„Žertuješ! Někteří z těch lidí dole říkali, ať zajdu k tobě.“

„Ke mně? Proč?“

„Efendi, myslíš, že má tenhle osel duši?“

„Jistě nějakou má,“ smál jsem se.

„Možná že má jinou, nežli měl původně!“

„A kde by byla ta původní? Třeba jste si to vyměnili: jeho duše vjela do tebe a tvoje do něho. A ty se teď místo něho bojíš a on teď místo tebe zuří jako lev! Co s tím mohu dělat?“

„Efendi, je to jisté, že můj osel má jinou duši. Jenže turecká to není, turecky nerozumí. Ale ty mluvíš všemi jazyky světa, proto tě prosím, abys sešel dolů. Když si s ním promluvíš, hned poznáš, kdo v něm vězí, jestli Peršan nebo Turkmen nebo Armén. Možná do něho vjel i Rus, protože nás ne a ne nechat na pokoji.“

„Myslíš si opravdu, že…“

V tomto okamžiku zvíře znovu pozvedlo svůj hlas, ale s takovou silou, že se celý shluk lidí dal do křiku taky.

„Alláh karím, oni mi toho osla zamordují! Pane, sejdi honem dolů, jinak je ztracen, a jeho duše s ním!“

Ifra uháněl po schodech dolů a já jsem ho následoval. Měl jsem si zažertovat? Nebylo to ode mne hezké, ale názory

bőlük eminiho o duši jeho šedého oslíka mě tak rozveselily, že jsem nemohl odolat. Když jsem sešel dolů, čekalo tam na mě celé shromáždění.

„Kdo zná prostředek, jak toto zvíře donutit, aby mlčelo?“ zeptal jsem se. Nikdo neodpovídal. Jenom Halef konečně podotkl: „Sidi, znáš ho jen ty.“

Halef tedy ve mne skálopevně věřil. Přistoupil jsem k oslovi a uchopil jsem uzdu. Pak jsem mu německy — řečí, které zde nikdo nerozuměl — položil několik otázek, naklonil jsem se k němu a tvářil jsem se, že mu naslouchám. Pak jsem sebou překvapeně škubl a obrátil jsem se k Ifrovi:

„Bőlük emini, jak se jmenuje tvůj otec?“

„Nasir Mehmed.“

„Ten to není. Jak se jmenuje otec tvého otce?“

„Suleyman çavuş.“

„To je on. Kde bydlel?“

„V Hirmenlü na severozápad od Drinopole.“

„Souhlasí. Jednou jel z Hirmenlü do Hasköye, a aby dopálil svého osla, přivázal mu na ocas těžký kámen. Ale Prorok pravil: Eseklerini sev — miluj své osly! Duch tvého dědečka teď musí za tento čin pykat. Musel se na mostě sirát, vedoucím do ráje, obrátit a vstoupit do těla tohoto osla. Uvázal svému zvířeti na ocas kámen, a teď může být osvobozen jenom tenkrát, když tomuto zvířeti, v němž žije jeho duše, také někdo uváže na ocas kámen. Chceš ho osvobodit, Ifro?“

„Efendi, chci!“ zvolal tlouštík. Bylo mu do pláče, že jeho děd se souží v těle tohoto osla. „Pověz mi všecko, co musím ještě udělat, abych otce svého otce vysvobodil!“

„Přines kámen a provaz!“ poručil jsem. Osel zjistil, že se něco chystá. Otevřel tlamu a zahýkal. „Rychle, Ifro! Už je to naposledy, co tak naříká!“ Přidržel jsem zvíře, a malý bašibozuk mu uvázal kámen na oháňku. Osel otočil hlavu dozadu, aby kámen tlamou odstrčil — nešlo to ovšem. Zvíře se snažilo kámen odhodit — ale byl to těžký kámen a nedařilo se mu to, kámen na konci ocasu se rozkýval a udeřil osla do nohou. Zvíře teď nevědělo, co se děje. Šilhalo dozadu, stříhalo ušima, frkalo a konečně otevřelo tlamu a chtělo zahýkat — ale nešlo to. Vědomí, že je kdesi vzadu něčím taženo k zemi, vzalo oslovi schopnost vyjadřovat zvukem — a strašlivým zvukem! — všecky pocity.

„Opravdu už nehýká!“ zvolal bašibozuk. „Efendi, ty jsi ten nejmoudřejší muž, kterého jsem kdy viděl!“

Odešel jsem nahoru, rozloučil jsem se s Júsufem a ulehl jsem. Ale dole poutníci ještě dlouho stáli a vyčkávali, jestli se zázrak skutečně podařil.

Časně ráno mě probudil čilý ruch, který vládl v celé vsi. Přišli další poutníci, část jich tu zůstala, ale část jich šla po krátkém odpočinku dál do Šejk Adí. První, kdo ke mně toho dne vstoupil, byl Muhammad Amín.

„Podíval ses už dolů před dům?“ zeptal se.

„Ještě ne.“

„Tak se tam podívej!“

Přistoupil jsem k okraji střechy a zadíval se dolů. Kolem osla stály stovky lidí a s vykulenýma očima si ho prohlíželi. Jeden druhému si vyprávěli, co se v noci přihodilo, a když mě uviděli stát nahoře, s uctivou bázní poodstoupili kus od domu. To jsem nechtěl. Provedl jsem jen, co mě ve veselé chvilce napadlo, ale nechtěl jsem v těchto lidech posilovat bláhovou pověrčivost.

Přišel i Alí Bej. S úsměvem mě pozdravil:

„Efendi, tobě děkujeme za klidnou noc. Jsi velký kouzelník. Jestlipak začne osel hýkat, až mu kámen odvážeš?“

„Ovšem. Zvíře se v noci bojí a chce si dodat odvahy vlastním hýkáním. Ale já jsem mu v tom zabránil malým trikem.“

„Půjdeš se mnou k snídani?“

Sešli jsme do ženské části domu. Tam už seděl Halef i Júsuf, můj tlumočník z kurdštiny, a také Ifra, nápadně zasmušilý. Bejova žena mi přívětivě vyšla vstříc.

„Sabah'l chér — dobré jitro!“ pozdravil jsem ji.

„Sabah'l chér!“ odpověděla. „Keifata čava — jak se máš?“

„Kundža! Tu čava — dobře! A jak ty?“

„Šuker Chode, kandža — díky Alláhovi, dobře!“

„Ty mluvíš kurmandžsky!“ zvolal Alí Bej udiveně.

„Jen to, co jsem se včera večer z Kamekovy knihy naučil,“ usmál jsem se. „A to je dost málo.“

„Pojďte sem a posaďte se!“

K snídani nám dali nejdříve kávu s medovým koláčem a pak skopovou pečeni, která byla pokrájená na tenké široké kousky a pojídala se jako chleba.

K tomu jsme pili arpu, druh slabého piva, kterému říkají Turci arpasuyu, ječmenná voda. Všichni s chutí jedli, jenom bőlük emini se zamlkle krčil v koutku.

„Ifro, proč si nejdeš sednout k nám?“ zeptal jsem se ho. „Nemohu jíst.“

„Co ti schází?“

„Útěcha, efendi! Až doposud jsem na svém oslu jezdil, bil ho, nadával mu, málo jsem ho myl, málo kartáčoval, někdy jistě nechal i o hladu, a teď slyším, že je to otec mého otce. Stojí tam venku, a ještě pořád mu visí kámen na oháňce!“

Bylo mi bőlüka eminiho líto, mé svědomí se probudilo. Ale bylo to všecko tak komické, že jsem se nemohl ubránit úsměvu.

„Ty se směješ?“zavyčítal mi Ifra. „Kdybys tak měl osla, který by byl otcem tvého otce, taky bys plakal. Mám tě zavést k Amádíji, ale nemohu: už se víckrát na ducha svého děda neposadím.“

„To taky nejde, na ducha si sednout nemůžeš.“

„Ale na čempak pojedu?“

„Na svém oslu.“

Bašibozuk se na mě podíval úplně popleteně. „Vždyť ten můj osel je přece dědečkův duch. Sám jsi to zjistil.“

„To byl jen žert.“

„Och, to říkáš teď, abys mě upokojil.“

„Ne, to říkám, protože je mi líto, že tě můj žert tak rozrušil*“

„Efendi, ty mě chceš jen utěšovat. Proč se ten osel tak často se mnou plašil? Proč mě tolikrát shodil? Protože věděl, že není osel a já že jsem syn jeho syna. A proč okamžitě pomohlo, když jsem mu zavěsil na oháňku kámen, jak si to jeho duše přála?“

„Nic si nepřála — a proč to pomohlo, to ti hned řeknu. Nikdy sis nevšiml, že kohout zavírá oči, když kokrhá?“

„Viděl jsem to.“

„Když mu nějakým způsobem zabráníš, aby je nemohl zavřít, kohout nebude kokrhat. A teď dávej pozor! Nikdy sis nevšiml, že tvůj osel zvedne ocas, když chce hýkat?“

„Ano, opravdu to tak dělá, efendi!“

„Postarej se tedy, aby nemohl zvednout ocas — pak nechá hýkání.“

„Je to tak opravdu?“ zeptal se tlouštík zmateně.

„Opravdu! Zkus to dneska večer, až začne zase hýkat, protože se bojí tmy.“

„Tak to tedy skutečně není začarovaný otec mého otce?“

„Ne, ujišťuji tě. Korán přece zakazuje všecka kouzla!“

„Hamdu li'lláh! Díky Alláhovi, tisíceré díky!“

Ifra vyběhl a strhl oslovi kámen z oháňky. Pak se spěšně vrátil, aby ještě dohonil, co u snídaně zameškal.

To, že on, podřízený, mohl sedět s bejem u stolu, dokazovalo mi znovu, jak patriarchálním způsobem Jezídové mezi sebou žijí.

20 VELKÁ SLAVNOST

O hodinu později jsem se jel s Júsufem projet. Bylo jasné ráno. Muhammad Amín zůstal raději doma a vůbec se ukazoval co nejméně.

„Znáš údolí Idis?“ zeptal jsem se svého průvodce.

Júsuf přisvědčil.

„Jak dlouho se tam odtud jede?“ vyptával jsem se dál.

„Dvě hodiny.“

„Rád bych se tam podíval. Zavedeš mě tam?“

„Jak poručíš, efendi. Pojedeme přímo anebo přes Šejk Adí?“

„Hm. Co navrhuješ?“

„Přímá cesta je kratší, ale obtížnější.“

„Přesto jí dám přednost.“

„Vydrží to tvůj kůň? Je to drahocenné zvíře, jaké jsem ještě neviděl, ale je jistě zvyklé jenom na rovinu.“

„Chci to právě dnes vyzkoušet.“

Nechali jsme Badrí za sebou. Cesta, což ovšem neznamenalo upravenou stezku, vedla strmě vzhůru a opět příkře dolů, ale můj vraník se držel statečně. Srázy, zprvu pokryté křovinami, byly teď zarostlé hustým tmavým lesem, jehličnatými i listnatými stromy, pod nimiž jsme jeli. Konečně začalo tak strmé stoupání, že jsme museli sesednout a vést koně za uzdu. Dřív než jsme na nějaké místo vkročili, museli jsme si je důkladně prohlédnout. Júsufův kůň byl na podobný terén zvyklý a uměl už ze zkušenosti lépe rozeznávat bezpečná a nebezpečná místa. Ale můj vraník měl dobrý instinkt a byl neobyčejně opatrný, takže jsem nabyl přesvědčení, že po krátkém cvičení z něho bude kůň schopný jezdit velmi dobře po horách. Už dneska Ríh ukázal, že se neunaví, kdežto druhý kůň byl celý zpocený a nakonec začal zápasit s dechem.

Uplynuly bezmála dvě hodiny, když jsme dorazili k houštině, za níž skály padaly téměř kolmo dolů.

„To je údolí,“ řekl můj průvodce.

„Jak sestoupíme dolů?“

„Je jenom jedna cesta, tudy.“

„Je vyšlapaná?“

„Ne, od okolní půdy ji nerozeznáš. Pojď!“

Následoval jsem Júsufa podél hustých křovin, které pokrývaly okraj údolí kolem dokola tak, že cizinec neměl o jeho existenci ani tušení. Po chvíli jsme dorazili k místu, kde Júsuf znovu sesedl s koně.

„Tudy se lesem dostaneme do Šejk Adí, ale jenom Jezídí dokáže najít cestu. A vlevo vede cesta do údolí.“

Júsuf rozhrnul křoví, a teď jsem před sebou viděl širokou kotlinu, jejíž stěny čněly kolmo vzhůru a kam se dalo sestoupit jen z jediného místa — z toho, kde jsme právě stáli. Mohl jsem odtud přehlédnout celé údolí. Bylo dost veliké, aby tu našlo útočiště několik tisíc lidí, a různé vchody do jeskyní i jiná znamení naznačovaly, že tu ještě před krátkou dobou bydleli lidé. Dno kotliny bylo pokryto bujnou trávou, která poskytovala zvířatům pastvu. Několik vyhloubených studní nabízelo dostatek vody pro mnoho žíznivých úst.

Nechali jsme koně, aby se napásli, a položili jsme se do trávy. Poznamenal jsem:

„Je to skrýš, že nic lepšího se v přírodě nenajde.“

„Však už také jako skrýš posloužila, efendi. Při posledním pronásledování Jezídů tu našlo úkryt přes tisíc lidí. Proto nikdo z nás toto místo neprozradí. Je možné, že ho znovu někdy použijeme.“

„Zdá se, že to bude brzy nutné.“

„Vím. Ale teď nejde o pronásledování kvůli víře, chtějí nás zcela vyhladit. Šakíb Chalíl Paša posílá patnáct set mužů a myslí si, že nás přepadne nečekaně, jenže se splete. Už dlouhá léta jsme naši slavnost neslavili, proto přijde každý, kdo jen přijít může, takže budeme schopni postavit proti Turkům několik tisíc ozbrojených mužů.“

„Jsou opravdu všichni ozbrojeni?“

„Všichni. Sám uvidíš, jak se při naší slavnosti střílí. Paša, tomu stačí pro jeho vojáky na celý rok méně střelného prachu, nežli spotřebujeme za ty tři dny my.“

„A proč vás vlastně pronásleduje?“

„Tvrdí, že kvůli víře, efendi. Ale už jsem ti říkal, že teď — stejně jako jindy — je to jen záminka. Pašovi na víře vůbec nezáleží. Má jen jeden cíl — bohatnout, a k tomu musí dopomoci hned Arabové, hned Chaldejci, hned Kurdové, hned zase Jezídové. Anebo si myslíš, že je naše víra tak špatná, že si zaslouží, aby byla vyhlazena?“

Dostali jsme se k tomu, co mě tolik zajímalo. Od Júsufa jsem se mohl dozvědět, co mi pir Kamek dosud neřekl.

„Neznám vaši víru,“ odpověděl jsem.

„A nic jsi o ní neslyšel?“

„Moc málo, a tomu málu nevěřím.“

„Ano, efendi, o nás se tvrdí mnoho nepravd. Nedověděl ses nic ani od mého otce nebo od Paliho a Melafa?“

„Ne, alespoň nic podstatného; a myslím si, že mi něco povíš ty.“

„O své víře s cizinci nemluvíme.“

„Jsem snad pro tebe cizincem?“

„Ne. Zachránil jsi otci a jeho průvodcům život, teď jsi nás zase varoval před Turky, jak jsem se od beje dozvěděl. Jsi jediný, komu rád povím, co sám vím. Ale musím ti říci, že sám ještě nevím všecko.“

„Máte snad tajemství, která nesmí zvědět každý?“

„Ne. Ale nejsou snad v každém domě věci, o nichž smějí vědět jen rodiče? A naši kněží jsou naši otcové.“

„Smím se tě ptát?“

„Ptej se! Ale prosím tě, abys jedno jméno nevyslovoval.“

„Vím, co máš na myslí. Ale rád bych se dověděl právě o tomhle aspoň něco. Povíš mi, co můžeš, když se tomu slovu vyhnu?“

„Pokud to bude možné, ano.“

Slovo, které jsme měli na mysli, bylo jméno ďábla. Jezídové je nikdy nevysloví. Slovo „šajtán“ je pro ně tak velké tabu, že se i podobným slovům pečlivě vyhýbají. Když například mluví o řece, užijí slovo „nahr“, ale nikdy „šatt,“ protože zní podobně jako šajtán. Neužívají ani slov „chajt“ — vlákno, nit a „na'l“ podkova, protože jsou podobná slovům „la'n“, kletba, a „mal'ún“, prokletý. Vyznavači ďábla mluví o ďáblu jen s bázní a jeho jméno opisují pomocí slov Melek el Kuth, Mocný král, nebo Melek Ta'ús, Král páv.

„Vedle dobrého Boha znáte ještě jinou bytost?“ začal jsem se vyptávat.

„Vedle Boha? Ne. Bytost, kterou máš na mysli, stojí pod ním. Ten Me-leklerin kyralyssy, král andělů, byl nejvyšší nebeskou bytostí, ale Bůh byl jeho tvůrcem a pánem.“

„A kde je teď?“

„Vzbouřil se proti Bohu a Bůh ho z nebe vypověděl.“

„Kam?“

„Na zemi a na všecky hvězdy.“

„Je tedy Meleklerin kyralyssy pánem všech, kdo jsou v džehenně?“

„Ne. Jistě si myslíte, že je navěky nešťastný?“

„Ano.“

„A věříte také, že je Bůh nejvýše dobrotivý, milostivý a milosrdný?“

„Ano.“

„Bůh tedy odpouští — lidem i andělům, kteří se proti němu prohřešili. My v to věříme, a proto litujeme toho, koho máš na mysli. Tď nám může škodit, proto nevyslovujeme jeho jméno. Ale později, až zase dostane zpět svou ztracenou moc, může se lidem odměnit, a proto o něm nemluvíme nic špatného.“

„Uctíváte ho? Modlíte se k němu?“

„Ne, vždyť je to boží stvoření jako my. Ale střežíme se urážet ho.“

„Co znamená kohout, který bývá při vašich bohoslužbách?“

„Je to symbol bdělosti. Nevyprávěl snad syn boží o pannách, které čekaly ženicha?“

„Ovšem.“

„Pět z nich usnulo, a nesměly proto do nebe. Nebyly bdělé. A znáš příběh o učedníku, který zapřel svého mistra?“

„Ano.“

„A v té chvíli zakokrhal kohout. To všecko si připomínáme a bereme kohouta k bohoslužbám jako varovné znamení, abychom bděli a očekávali Spasitele.“

„Věříte tomu, co tvrdí svatá kniha křesťanů?“

„Věříme, ačkoli neznám všecko, co obsahuje.“

„Nemáte také svou svatou knihu, v níž je vaše učení zapsáno?“

„Mívali jsme. Byla uchovávána v Bašika, ale slyšel jsem, že se ztratila.“

„Jaké jsou u vás posvátné obřady?“

„Poznáš je všecky v Šejk Adí.“

„Můžeš mi říci, kdo byl šejk Adí, muž, po němž je to místo pojmenováno?“

„Byl to světec a sídlí u Boha.“

„Modlíte se k němu?“

„Ne. Uctíváme ho jenom tím, že se na jeho hrobě modlíme k Bohu.“

„Jaké kněze máte?“

„Nejdřív je to pir. To slovo vlastně znamená starý muž, ale v přeneseném smyslu je to svatý muž.“

„Jak se pirové oblékají?“

„Mohou se oblékat, jak se jim zlíbí. Vedou zbožný život a Bůh jim dává moc léčit přímluvou všecky nemoci těla a duše.“

„Je mnoho pirů?“

„Znám teď tři. Pir Kamek je největší z nich.“

„A dále?“

„Po nich přijdou šejkové. Musí znát tolik arabsky, aby rozuměli našim posvátným písním.“

„Ty písně se zpívají arabsky?“

„Ano.“

„Proč ne kurdsky?“

„To nevím. Z šejků se volí strážci světcova hrobu, kteří u něho udržují oheň a hostí poutníky.“

„Mají nějaký zvláštní oděv?“

„Chodí bíle oblečeni a jako znamení svého úřadu nosí pás rudé a žluté barvy. Po nich přijdou kazatelé, kterým říkáme kaválové. Hrají na posvátné nástroje a chodí z místa na místo učit věřící.“

„A které jsou ty posvátné nástroje?“

„Tamburína a flétna. Kaválové také zpívají při velkých slavnostech.“

„Jak se odívají?“

„Mohou nosit, co chtějí, ale obvykle se šatí bíle. Ale musí mít černý turban na rozdíl od šejků. Po nich přijdou fakíři, kteří vykonávají nižší bohoslužby, u hrobu i jinde. Většinou nosí tmavé roucho a přes turban červený šátek.“

„Kdo jmenuje vaše kněze?“

„Nikdo, je to dědičná hodnost. Když zemře kněz a nezanechá po sobě syna, přechází úřad na jeho nejstarší dceru.“

To bylo pozoruhodné, zvlášť zde v Orientě.

„A kdo je nejvyšším ze všech kněží?“

„Šejk z Badrí. Ještě jsi ho neviděl, protože je právě v Šejk Adí, aby připravil slavnost. Chceš se mě ještě na něco zeptat?“

„Ještě na mnoho věcí. Jsou vaše děti křtěny?“

„Křtěny a obřezány.“

„Jsou nějaká nečistá jídla, která nesmíte jíst?“

„Nejíme vepřové maso a neužíváme modré barvy, protože nebesa jsou tak vznešená, že nedáváme jejich barvu věcem pozemským.“

„Máte světovou stranu, k níž se obracíte při modlitbě?“

„Ano. Když se modlíme, obracíme se tváří k místu, kde toho dne vyšlo slunce. Také mrtví jsou při pohřbu kladeni tak, aby byli obráceni obličejem k východu slunce.“

„Víš, odkud pochází vaše učení?“

„Přinesl nám je šejk Adí, náš světec. Ale my sami jsme přišli od dolního Eufratu. Naši předkové pak táhli do Sýrie, k Sindžáru a dál.“

Byl bych se rád ještě déle vyptával, ale tu shora zazněl výkřik, a když jsme vzhlédli, spatřili jsme Seleka, který k nám sestupoval. Brzy se octl vedle nás.

„Málem bych vás byl zastřelil,“ řekl místo pozdravu.

„Nás? Proč?“ zeptal jsem se.

„Shora jsem vás považoval za cizince, a cizinci nesmějí do tohoto údolí proniknout. Ale pak jsem vás poznal. Přicházím se podívat, jestli je zde nutné něco připravit.“

„Pro uprchlíky?“

„Uprchlíky?“ opakoval. „My nebudeme prchat. Spíš jsem bejovi vyprávěl, jak lstivě jsi vlákal nepřátele Šammárů do údolí a jak jste je tam zajali — my učiníme totéž.“

„Chcete přilákat Turky sem?“

„Ne, ale do Šejk Adí. Jenže bezbranní poutníci se musí za boje utábořit tady. Poručil to bej a šejk souhlasí.“

Selek prohlížel studny, jeskyně, a pak se nás zeptal, jestli ho chceme doprovodit zpět. Vyvedli jsme tedy své koně znovu nahoru, posadili jsme se na ně a namířili jsme rovnou do Badrí. Zastihl jsem tam beje poněkud rozčileného.

„Dostal jsem důležité zprávy, zatímco jste byli pryč,“ přivítal nás. „Turci z Dijárbakiru stojí už na řece Gomelu a ti z Kirkúku se k ní už také dostali.“

„Vrátili se už tvoji zvědové, které jsi poslal k Amádíji?“

„Nedostali se tam, protože se museli rozdělit a pozorovat turecké oddíly. Je teď dokázáno, že plánované přepadení je určeno nám.“

„Už o tom vědí zdejší lidé?“

„Ne, nepřítel by se tak mohl dozvědět, že ho čekáme ve zbrani. Říkám ti, efendi, buď padnu, anebo dám Šakíbu Chalíl Pašovi takové naučení, že na ně do smrti nezapomene.“

„Zůstanu u tebe, dokud nebude po boji.“

„Děkuji ti. Ale bojovat nebudeš!“

„Proč ne?“

„Jsi mým hostem. Bůh mi svěřil tvůj život.“

„Bůh mě nejlíp ochrání sám. Mám být tvým hostem a nechat tě jít do boje samotného? Mají si o mně tvoji lidé vyprávět, že jsem zbabělec?“

„To by nikdy neřekli. Nebyl jsi i hostem paši Šakíba? Nemáš u sebe jeho listiny a doporučující dopisy? A teď chceš proti němu bojovat? Nechceš snad osvobodit syna svého přítele? Šetři si rámě, abys mohl tento úkol splnit! Cožpak mi nemůžeš pomoci jinak než zabíjením mých nepřátel?“

„Máš pravdu ve všem, co říkáš. Nechtěl jsem zabíjet, ale snažit se, aby nebyla vůbec prolévána krev.“

„Přenech tu starost nám, efendi! Také netoužím po krveprolití. Chci jen odrazit útok tyrana.“

„Jak to chceš provést?“

„Víš, že do Šejk Adí už přišlo na tři tisíce poutníků? Do začátku slavnosti jich tu bude šest tisíc, a snad ještě víc.“

„Mužů, žen a dětí?“

„Ano. Ženy a děti pošlu do údolí Idis, zůstanou tu jen muži. Vojska z Dijárbakiru a Kirkúku se spojí na cestě z Kaloni sem do Badrí, a oddíly z Mosulu přijdou přes Džerrajji nebo Ajn Sifní. Chtějí nás uzavřít v světcově údolí. Ale my vystoupíme na svahy za hrobem a rozestavíme se kruhovitě po údolí. A až tam vtrhnou, můžeme je do posledního muže pobít, pokud se nevzdají. Ale jinak pošlu posla k pašovi a sdělím mu podmínky, za nichž jsem ochoten zajatce vydat. Bude se muset stejně odpovídat pádišáhovi v Cařihradě.“

„Šakíb Chalíl pádišáhovi vylíčí celou tu událost v nepravdivém světle.“

„Jenže se mu nepodaří pádišáha oklamat: poslal jsem už potají poselství do Cařihradu, a to ho předejde.“

V duchu jsem musel uznat, že Alí Bej je nejen odvážný, ale i chytrý a prozíravý muž.

„A jaký úkol chceš určit mně?“ zeptal jsem se ho.

„Půjdeš s těmi, kdo budou ochraňovat naše ženy, naše děti a náš majetek.“

„Berete si svůj majetek s sebou?“

„Pokud můžeme, ano. Ještě dnes dám ohlásit obyvatelům Badrí, ať dopraví do údolí Idis vše, co mohou, ale potají, aby nebyl náš plán prozrazen.“

„A šejk Muhammad Amín?“

„Šejk Haddádů půjde s tebou. Teď se přece nemůžete vydat do Amádíje, protože cesta tam není volná.“

„Turci by museli dbát na pádišáhovu buyrultu i na doporučující dopis pašův.“

„To jistě. Ale jsou tam i lidé z Kirkúku, a je docela dobře možné, že některý z nich zná Muhammada Amína!“

Za našeho hovoru vstoupili do domu dva muži. Byli to moji staří známí Pali a Melaf, kteří se velice zaradovali, když mě spatřili, a políbili mi ruku.

„Kde je pir Kamek?“ zeptal se Alí Bej.

„U Jonášova hrobu u Kujundžiku. Posílá nás, abychom ti řekli, že druhý den našich slavností máme být přepadeni.“

„Zná pir Kamek záminku, pro niž nás chce pasa napadnout?“

„V Malatíji prý byl zabit Turek dvěma Jezídy. Šakíb Chalíl chce hledat pachatele v Šejk Adí.“

„Pravda je, že v Malatíji byli zabiti dva Jezídové dvěma Turky. Vidíš, efendi, jací ti Turci jsou? Zabili moje lidi, aby měli příčinu vpadnout na naše území. Jen ať najdou, co hledají!“

Odebral jsem se s Júsufem na střechu a pokračovali jsme tam v lekci kurdštiny. Muhammad Amín seděl mlčky vedle nás, kouřil svou dýmku a divil se, že si dávám tolik práce, abych přečetl neznámou knihu a porozuměl slovům cizí řeči. Dělal jsem to celý den a celý večer. I další den mi uplynul stejně.

Mezitím jsem zpozoroval, že obyvatelé Badrí nenápadně odnášejí ze svých obydlí svůj majetek.

V jedné světnici našeho domu se lily náboje, spousta střel. A rád bych dodal, že osel bőlük eminiho se už ani neozval, protože mu jeho pán a mistr uvazoval kámen na ocas, jakmile jen nastala tma.

Poutníci ustavičně přicházeli, jednotlivě, celé rodiny i celé větší skupiny. Mnozí byli chudí a odkázaní na dobročinnost ostatních. Některý s sebou hnal kozu či tučného skopce, bohatší jednoho či dva voly, dokonce jsem viděl jít i celé stádo. Byly to oběti, které zámožní přiváděli k světcovu hrobu, aby jejich chudí bratři netrpěli nedostatkem. Přešlo tu mnoho lidí — jen po mých bašibozucích a Arnautech nikde ani stopy. Nikdy jsem se nedověděl, kde uvázli.

Třetího dne — byl to první den slavnosti — jsem seděl se svým tlumočníkem znovu nad knihou. Slunce ještě nevyšlo. Byl jsem tak zabrán do práce, že jsem si nevšiml bóluk eminiho, jak ke mně vchází.

„Emíre!“ zvolal tlouštík, když si předtím několikrát odkašlal.

„Co je?“

„Jdem!“

Teprve teď jsem viděl, že už má na sobě střevíce i oblek na cestu. Rychle jsem podal knihu Júsufovi a vyskočil jsem. Úplně jsem zapomněl, že se musím vykoupat a obléci, mám-li se u světcova hrobu ukázat důstojně a spořádaně. Vzal jsem si tedy čisté prádlo s sebou, sešel jsem dolů a spěchal jsem za ves. V potoku se to hemžilo koupajícími, a musil jsem si zajít hezký kus cesty, abych si našel místo, kde bych se mohl cítit nepozorován.

Vykoupal jsem se tu a vyměnil si prádlo, což se na cestách Orientem nemůže dělat tak často. Cítil jsem se jako znovuzrozený a chtěl jsem právě odejít, když tu jsem si všiml, jak se lehce pohnulo křoví, které se tu táhlo podél vody. Byl tam člověk nebo nějaké zvíře? Čekal nás boj, nemohlo uškodit, když se přesvědčím zblízka. Trhal jsem tedy květiny, tvářil jsem se, že nic netuším, a jakoby bezděčně jsem se blížil k místu, kde jsem si prve všiml lehkého pohybu. Byl jsem k houštině otočen zády, ale najednou jsem se prudce otočil a rychlým skokem jsem se octl v hustém křoví. Přede mnou se krčil muž. Byl ještě mladý, ale vypadal jako voják, ačkoli jedinou zbraní, kterou u sebe měl, byl nůž. Přes pravou tvář se mu táhla široká jizva. Zvedl se a chtěl rychle uniknout. Chytil jsem ho však za ruku a pevně jsem ho držel.

„Co tady děláš?“ zeptal jsem se. „Nic.“

„Kdo jsi?“

„Jsem — Jezídí,“ zněla váhavá odpověď „Odkud?“

„Jmenuji se Lassa a jsem z rodu Dasíní.“

Slyšel jsem, že Dasínové patří k nejvznešenějším rodům Jezídů Ale mladík s jizvou nevypadal na vyznavače ďábla. „Ptal jsem se, co tady děláš.“

„Chtěl jsem se vykoupat.“

„Kde máš prádlo?“

„Nemám.“

„Byl jsi tu dřív nežli já, měl jsi tedy právo zůstat tu, a ne se schovávat Kde jsi dnes v noci spal?“

„U… u… u…, neznám jeho jméno.“

„Dasíní se nestýká s nikým, koho nezná jménem. Pojď se mnou a ukaž mi svého hostitele.“

„Musím se nejdřív vykoupat.“

„To uděláš až potom. Pojď!“

Domnělý Dasíní se pokoušel vysvobodit z mého sevření. „Jakým právem se mnou takhle mluvíš?“ mumlal. „Právem toho, kdo musí být opatrný. Nedůvěřuji ti.“

„Stejně bych mohl nedůvěřovat já tobě.“

„Jistě. Dokonce tě o to prosím. Zavedeš mě do vsi a tam se ukáže kdo jsem.“ '

„Běž si kam chceš.“

„To taky udělám, ale ty půjdeš se mnou!“

„Pohleděl na můj pás. Všiml si, že u sebe nemám zbraň, a já jsem viděl ze je schopen použít svého nože. Proto jsem ho držel za zápěstí ještě pevněji a škubl jsem jím tak, až jsem ho donutil vystoupit z křoví ven.

„Co se to opovažuješ?“ pustil se do mne.

„Nic, vůbec nic. Půjdeš se mnou; niškéva — ihned!“

„Pusť mě, nebo…!“

„Co nebo?“

„Použiju násilí!“

„Použij!“

„Tak tedy!“

Vytáhl rychle nůž a ohnal se po mně. Ale já jsem ho spodním hmatem cnytil a držel jsem ho teď i za druhou ruku.

„Je tě škoda; zdá se, že nejsi zbabělec,“ podotkl jsem.

Stiskl jsem mu přitom ruku, až mu z ní nůž vypadl, rychle jsem jej zvedl a chytil neznámého za kazajku.

„Tak jen běž, běž, sice —! Tu máš moje prádlo, a nes mi je!“

Cizinec se teď začal doprošovat.

„Pane, ušetři mě!“

„Jak tě tohle může napadnout!“

„Jsi jedním z Jezídů?“

„Ne.“

„Tak proč mě chceš vést do vsi? Když nejsi Jezídí, pusť mě!“

„Jezídí, nebo ne — kupředu!“

Kroutil se, snažil se mi vyklouznout, ale musel se mnou. Když jsme došli do Badrí, vzbudili jsme tam značný rozruch a k bejovu obydlí nás provázela spousta rozčilených lidí. Bej byl právě v selamliku, kam jsem odvedl i cizince. Nedaleko dveří stál můj bašibozuk. Zajatec si ho nevšiml, zato bőlük emini se zatvářil tuze překvapeně, když jsme šli kolem něho. Zřejmě cizince znal.

„Koho mi to vedeš?“ ptal se Alí Bej.

„Cizince, kterého jsem objevil venku u potoka. Schoval se na místě, odkud mohl přehlédnout celou ves i cestu k Šejk Adí.“

„Kdo je to?“

„Tvrdí, že se jmenuje Lassa a je Dasíní.“

„To bych ho musel znát. Dasíní toho jména tu není.“

„Když jsem chtěl a nutil ho, aby šel se mnou, ohnal se po mně nožem. Tady ho máš. Dělej si s ním, co chceš.“

Opustil jsem místnost. Venku ještě stál bolúk emini.

„Znáš toho muže, kterého jsem právě přivedl?“ vyptával jsem se ho.

„Ano. Copak udělal, efendi? Jistě ses spletl, není to zloděj ani lupič.“

„A kdo je to?“

„Nasyr Aga je u mého pluku kolagasim. Je to přítel plukovníka Umara Ahmeda.“

„Dobrá. Řekni Hádžímu Halefovi, ať dá osedlat koně.“

Vrátil jsem se zpět do selamliku, kde právě začal výslech zajatce za přítomnosti Muhammada Amína a několika starších obce.

„Jak dlouho ses ukrýval v křoví?“ ptal se bej.

„Tak dlouho, jako se tam tenhle muž koupal.“

„Ten muž je efendi, pamatuj si to! Nejsi žádný Dasíní, a vůbec ne Jezídí. Jak se jmenuješ?“

„To vám nepovím.“

„Proč ne?“

„Jdu vykonat krevní mstu tam v kurdských horách; musím zamlčet, kdo jsem a jak se jmenuji.“

„Odkdypak si kolagasi vyřizuje krevní mstu se svobodnými Kurdy?“ zeptal jsem se ho.

Nasyr Aga zbledl ještě víc nežli před chvílí u potoka.

„Kolagasi? Co tím chceš říci?“ zeptal se přesto drze.

„Chci tím říci, že znám Nasyr Agu, důvěrného přítele plukovníka Umara Ahmeda tak dobře, že se nedám oklamat.“

„Ty — ty — ty mě znáš? Valláh, jsem tedy ztracen, to je po mně veta! Byl to můj kismet!“

„Ne, není to tvůj kismet. Přiznej se upřímně, co jsi tu dělal, a možná se ti nic nestane.“

„Nemám, co bych řekl.“

Vtom mu bej hněvivě vpadl do řeči:

„Jsi tedy ztra…“

Přerušil jsem ho rychlým gestem a opět jsem se obrátil k zajatci:

„To, co jsi říkal o krevní mstě, je pravda?“

„Ano, efendi!“

„Buď tedy podruhé opatrnější! Když mi slíbíš, že se neprodleně vrátíš do Mosulu a pomstu necháš na jindy, jsi volný.“

„Efendi!“ zvolal bej ulekaně. „Jen si vzpomeň, že…“

„Vím, co chceš říci,“ skočil jsem mu do řeči. „Tento muž je štábní důstojník pádišáhův, kolagasi, z kterého může být jednou i generál, a ty žiješ s pašou v přátelství a v hlubokém míru. Je mi teď líto, že jsem tohoto důstojníka obtěžoval. Zdůrazňuji, že by k tomu vůbec nedošlo, kdybych ho byl hned poznal. — Slibuješ tedy, že se okamžitě vrátíš do Mosulu?“

„Slibuji.“

„Jdi tedy a Alláh tě ochraňuj, aby tvá pomsta neohrozila tebe samého!“

Nasyr Aga stál a udiveně se rozhlížel. Ještě před několika okamžiky si byl jist, že ho čeká smrt, a teď byl volný.

„Efendi, děkuji ti! Alláh žehnej tobě i všem tvým drahým!“

A už byl u dveří a spěchal pryč. Snad se obával, že bychom mohli své velkomyslnosti litovat.

„Cos to učinil!“ zvolal Alí Bej spíš hněvivě než udiveně.

„To nejlepší, co jsem mohl učinit,“ odpověděl jsem.

„To nejlepší? Ten člověk je špeh! Zasloužil si smrt!“

„Správně!“

„A ty mu daruješ svobodu? Nedonutíš ho, aby se přiznal?“

Také ostatní Jezídové se na mě zachmuřeně dívali. Nedal jsem se však vyvést z rovnováhy a zeptal jsem se beje:

„Co by ses byl od něho dozvěděl?“

„Možná mnoho.“

„O nic víc, nežli víme. A Nasyr Aga kromě toho vypadal na to, že by spíš umřel, nežli něco pověděl.“

„Byli bychom ho tedy usmrtili.“

„A jaký výsledek by to mělo?“

„Bylo by o jednoho špeha méně.“

„Ano, ale byly by ještě docela jiné důsledky. Kolagasi byl vyslán k Badrí jistě proto, aby se přesvědčil, jestli tu něco tušíme o chystaném přepadení, anebo ne. Kdybychom ho zabili nebo zajali, nevrátil by se, a byli by věděli, že jsme už byli varováni. Ale teď byl Nasyr Aga propuštěn na svobodu a plukovník Umar Ahmed bude považovat za víc než jisté, že nemáme o pašově chystaném útoku sebemenší tušení. Propustit špeha — to neudělá nikdo, kdo ví o tom, že má být přepaden. Tak budou asi uvažovat. Mám pravdu?“

„Odpusť, efendi! Moje myšlenky nešly tak daleko jako tvoje. Ale pošlu za kolagasim svého špeha, abych se přesvědčil, že opravdu odchází.“

„Ani to neuděláš. Nasyra Agu by mohlo právě to upozornit, že jsme ho nepropustili jen tak. Ani ho nenapadne, aby tu zůstal; ostatně se tu teď pohybuje dost lidí všemi směry, u nich se můžeš poptat, jestli ho potkali.“

Prosadil jsem to rovněž. Byl jsem rád, že se mi podařilo spojit dvě věci: zabránil jsem zabití člověka, který buď jak buď jednal jen z příkazu svého nadřízeného, a zhatil jsem pašovy plány. S těmito pocity jsem se odebral do ženské části domu, abych se nasnídal. Předtím jsem však vzal ze svého malého pokladu drobných dárků na památku, které mi dal Ísá ibn Makram, náramek s medailónkem.

Bejův synáček byl už také vzhůru. Zatímco ho matka držela v náručí, snažil jsem se zachytit jeho roztomilý obličejík v drobné kresbě. Dost se mi to podařilo, vždyť děti jsou si navzájem podobné. Pak jsem vložil kresbičku do medailónku a podal jsem náramek matce.

„Vezmi si to na památku!“ poprosil jsem ji. „Vidíš, tady je tvářička tvého synka: zůstane na papíře věčně mladá, i když chlapec vyroste.“

Podívala se na obrázek a byla nadšena. V pěti minutách svolala všecky obyvatele domu a všem ukazovala, co jsem jí dal. Stěží jsem se zachránil před všemi výlevy vděčnosti. Pak jsme se vydali na cestu, ovšem ne s pocitem, že jdeme na slavnost, ale v náladě velice vážné.

Alí Bej se oblékl do svého nejlepšího oděvu. Jel se mnou v čele, za námi pak nejváženější obyvatelé Badrí. Po našem boku jel Muhammad Amín. Byl mrzutý, že se naše cesta do Amádíje takto zdržuje. Před námi kráčel zástup hudebníků s flétnami a tamburínami. Za nimi šly ženy, většinou poháněj ící osly s nákladem koberců, podušek a různého náčiní.

„Udělal jsi v Badrí všecky nutné přípravy?“ zeptal jsem se beje.

„Ano. Až k Džerrajji stojí hlídky, které mi okamžitě oznámí, až se nepřítel přiblíží.“

„Necháš Badrí Turkům beze vší obrany?“

„Projdou vsí klidně, aby nás předčasně neupozornili na svůj příchod.“

A nyní začalo být kolem nás rušno. Obklopili nás jezdci, kteří na koních předváděli všecku svou dovednost v jízdě i šermu, ze všech stran jsme slyšeli pozdravnou střelbu. Cesta byla teď velice úzká a místy stoupala tak příkře, že jsme museli sesednout a jeden za druhým vést koně do svahu. Teprve po dobré hodině jsme se dostali na vrchol průsmyku a mohli jsme se zahledět na zelené, lesnaté údolí Šejk Adí.

Každý, kdo spatřil bílý hrot věže nad světcovým hrobem, vystřelil z pušky a zdola mu odpovídaly nesčetné rány. Ozvěna se nesla okolními horami, jako by se tu odehrávala veliká bitva. Za námi přicházely další a další proudy poutníků, a když jsme sestoupili se svahu, viděli jsme jich pod stromy odpočívat nesčíslné množství. Chtěli si tu vydechnout po námaze výstupu a potěšit se přitom pohledem na svatyni i nádhernou horskou krajinu, která byla pro obyvatele rovin skutečným zázrakem.

Nedojeli jsme ještě k hrobu, když tu nám vyšel vstříc mír Šejk Chán, duchovní hlava Jezídů, v čele několika dalších šejků. Říkalo se mu Emír Hádží a pocházel údajně z rodu Umájjovců. Jeho rodina byla nejváženější rodinou mezi Jezídy. Mír Šejk Chán sám byl statný stařec mírného, důstojného vzhledu a nebyla v něm zřejmě ani špetka pýchy, protože se přede mnou uklonil a objal mě jako syna.

„Aleik selam u rehmet Alláh. Ser sere men — pokoj a slitování boží buď s tebou! Jste mi vítáni!“ pozdravil nás.

„Chode šuchúle te rast — Bůh stůj s tebou v tvém úřadu!“ odpověděl jsem. „Ale nechceš se mnou mluvit turecky? Ještě tak dobře nerozumím řeči tvého lidu a tvé země!“

„Čiň, jak je ti libo, a buď mým hostem v domě toho, na jehož hrobě uctíváme milost Všemohoucího!“

Sestoupili jsme s koní, když jsme ho viděli přicházet. Na jeho pokyn byli naši koně odvedeni a kráčeli jsme pěšky po starcově boku ke hrobu světce. Přišli jsme nejdříve do nádvoří obehnaného hradbou, kde už bylo plno lidí. Pak jsme se dostali k vchodu na jiné, vnitřní nádvoří, kam nesmí Jezídové vstoupit jinak než bosi. Následoval jsem jejich příkladu, zul jsem si střevíce a nechal jsem je u vchodu.

Na vnitřním nádvoří bylo mnoho stromů, poskytujících poutníkům milý chládek. Hustý oleandr byl samý květ, neobyčejně rozrostlá vinná réva tvořila loubí, k němuž nás mír Šejk Chán vedl, abychom tu usedli. Několik šejků a daválů tam již odpočívalo, jinak jsme tu byli sami.

Na tomto nádvoří se vypíná náhrobek, nad nímž čnějí dvě bílé věže, které se nápadně a krásně odrážejí od okolní zeleně údolí. Hroty věží jsou pozlaceny a jejich zdivo se člení v mnoha úhlech, na nichž se střídají světlo a stín. Nad bránou jsou vytesány různé podoby — poznal jsem lva, hada, sekeru, muže, hřeben. Uvnitř se stavba dělí na tři hlavní lodě, z nichž je ta střední největší. Je podpírána sloupy a oblouky, a je tu studna, jejíž voda je pokládána za svatou; křtí se jí děti. V jedné ze dvou menších postranních lodí je světcův hrob. Nad ním se zvedá velký krychlovitý náhrobek z hlíny pokryté sádrou. Jako jediná ozdoba je tu zelený vyšívaný přehoz a věčně hořící lampa.

Hlína náhrobku musí být čas od času doplňována, protože strážci svatyně z ní dělají malé kuličky, které si poutníci rádi kupují a berou na památku a možná nosívají jako ochranný amulet na řetízku. Tyto kuličky jsou různé velikosti: jako hrášek ty nejmenší, jako velké skleněnky, s kterými si u nás hrávají děti, ty největší. Kuličky jsou uloženy v nádobě, stojící u vinného loubí.

Je tu ještě další hrob, ale sami Jezídové zřejmě dobře nevědí, kdo v něm odpočívá.

Ve zdi kolem svatyně je mnoho výklenků, do nichž se při slavnostech dávají lampy a světla. Svatyně je obklopena budovami, které slouží za obydlí kněžím a sluhům. Celé místo leží v úzké údolní roklině, ze stran je obklopují strmé skalní stěny. Je tu jen několik málo obyčejných domů, kromě svatyně jsou tu hlavně budovy pro ubytování poutníků. Každý kmen má jednu takovou budovu výhradně pro sebe.

Venku před hradbou je hotový jarmark. Po větvích stromů jsou rozvěšeny všecky možné druhy tkanin a výrobků, nabízejí se tu nejrůznější druhy ovoce a potravin. Zbraně, ozdoby a orientální drobnosti, všecko se tu dostane, všecko je tu k mání. Nebýt odlišného kroje poutníků, zdálo by se mi, že jsem doma, tak veselé a nenucené, tak bezstarostné a dobrosrdečné je to pestré hemžení kolem. Ano, vyznavači ďábla mi jsou milejší čím dál tím víc, a souhlasím do puntíku s cestovatelem, který mi o nich později v Cařihradě řekl:

„Vyznavači ďábla jsou pomlouváni, protože jsou lepší nežli jejich pomlouvači. Kdyby jich bylo víc a nebyli tak rozptýleni, mohli by získat v Asii významné místo.“

Pozoroval jsem všecko kolem sebe, ale dbal jsem, aby má zvědavost nikoho neobtěžovala. Snad proto byla naše zábava tak srdečná, jako bychom byli členy jedné rodiny a znali a ctili se navzájem už od mládí. Nejdřív jsme hovořili o nadcházejícím útoku, ale pak jsme přestali, protože se ukázalo, že Alí Bej vykonal všecky nutné přípravy s největší obezřelostí. Hovor se stočil na Muhammada Amína a na mne, na naše zážitky a naše příští záměry.

„Možná že se dostanete do nebezpečí a budete potřebovat pomoc,“ řekl mír Šejk Chán. „Dám vám s sebou znamení, které vám zajistí pomoc všech Jezídů, jimž je ukážete.“

„Děkuji ti. Bude to dopis?“ zeptal jsem se.

„Ne, Melek Ta'ús.“

Málem jsem údivem vyskočil — to přece znamenalo dábel! To přece bylo jméno zvířete, které podle pomluv stává na oltářích za bohoslužeb, když se zhasínají světla a mají začít orgie! Byl to i název osvědčení, které svěřuje mír Šejk Chán každému knězi, jemuž dává nějaký zvláštní úkol! A toto tajuplné slovo, o němž se toho tolik napovídalo, vyslovil jen tak, beze všech okolků?

Zatvářil jsem se pokud možno klidně a zeptal jsem se:

„Melek Ta'ús? Smím se zeptat, co je to?“

Přátelsky, asi jako otec, který něco vysvětluje svému synovi, odpověděl mi nejvyšší duchovní Jezídů:

„Melek Ta'ús je u nás pojmenování pro toho, jehož skutečné jméno nikdy nevyslovujeme. Melek Ta'ús se jmenuje i zvíře, které je nám symbolem odvahy a bdělosti, a Melek Ta'ús nazýváme i obraz tohoto zvířete, který propůjčuji těm, jimž důvěřuji. Vím všecko, co se o nás lživě bájí, ale vím také, že se před tebou nemusím nijak obhajovat. Mluvil jsem s

člověkem, který navštívil mnoho křesťanských chrámů. Řekl mi, že tam jsou obrazy Matky boží, jejího syna a různých světců. Prý tam máte i oko, znamení pro Boha Otce, a holubici, znamení pro Ducha svatého. Modlíte se na místech, kde jsou tyto obrazy, ale nikdy neuvěřím, že se modlíte k těmto obrazům. My o vás věříme jen pravdu, vy o nás lež. Kdo je rozumnější, my nebo vy? Podívej se nad bránu naší svatyně. Myslíš si snad, že uctíváme tyto obrazy?“

„Ne.“

„Vidíš tam lva, hada, sekeru, muže a hřeben. Jezídové neumějí číst. Proto jim těmi obrazy říkáme, co bychom chtěli. Písmu by nerozuměli, ale na obrazy nezapomenou, protože je viděli nad světcovým hrobem. Šejk Adí byl člověk; proto se k němu nemodlíme. Ale shromažďujeme se u jeho hrobu jako děti u hrobu otcova.“

„Založil vaši víru?“

„Dal nám naši víru, ale ne naše obyčeje. Víra sídlí v srdcích, ale obyčeje rostou z půdy, na níž žijeme, ze země, která je kolem nás. Šejk Adí žil před Mohamedem. K jeho učení jsme připojili z koránu to, co jsme uznali za dobré a prospěšné.“

„Slyšel jsem vyprávět, že šejk Adí konal také zázraky?“

„Zázraky může konat jenom Bůh; ale koná-li je, tedy prostřednictvím lidských rukou. Pohleď tam dovnitř naší svatyně! Je tam studna, pramen, který odkryl šejk Adí. Byl v Mekce ještě dřív nežli Mohamed. Už tenkrát byla studna Zem-zem léčivým pramenem. Náš světec si odtamtud přinesl vodu a zkropil jí tuto skálu. A skála se otevřela, vyprýštila z ní voda. Tak nám to vyprávěli. Nenutíme nikoho, aby v ten zázrak věřil, protože je to tak jako tak zázrak. Není snad zázračné, když z tvrdé skály, z mrtvého kamene prýští živá voda? Pro nás je to symbol čistoty naší duše, proto ji považujeme za svatou, ne proto, že pochází ze studny Zem-zem.“

Mír Šejk Chán se odmlčel. Nyní se otevřela vnější brána a vcházel zástup poutníků, z nichž každý nesl lampu. Byly to děkovné oběti za uzdravení z nemoci nebo záchranu z nebezpečí. Byly určeny pro Šejk Šams, slunce, zářící symbol boží jasnosti.

Všichni poutníci byli ozbrojeni. Viděl jsem u nich ovšem dost zvláštní kurdské pušky. U jedné byly hlaveň a pažba spojeny dvaceti silnými, širokými železnými prsteny, které nedovolovaly s jistotou zacílit. Druhá měla cosi jako bajonet, tvořící vidlici, jejíž dva hroty byly upevněny po obou stranách hlavně. Mužové předávali lampy kněžím a po řadě přistupovali k mír Šejk Chánovi, líbali mu ruku — zbraně přitom skláněli nebo odkládali.

Lampy přinesli poutníci proto, aby večer bylo osvětleno celé poutní místo i okolí. Nesměl v nich hořet obyčejný olej a samozřejmě ne zemní olej a nafta, ty byly pokládány za nečisté. Použít se smělo jen sezamového oleje.

Když se průvod poutníků vzdálil, bylo pokřtěno a obřezáno asi dvacet dětí, které sem byly přineseny zblízka i zdaleka.

Po chvíli jsme se s Muhammadem Amínem vzdálili, abychom se prošli údolím. Nejnápadnější mi byl velký počet pochodní, které se tu prodávaly. Podle zběžného odhadu jich mohlo být na deset tisíc. Obchodníci tu dělali skvělé obchody, protože zboží jim poutníci doslova trhali z rukou.

Stál jsem právě před prodavačem skleněných ozdob a korálů, když jsem spatřil přicházet po horské stezce bílou postavu pira Kameka. Chtěl-li se dostat k svatyni, musel jít kolem nás. Spatřil nás a zastavil se s námi.

„Buďte vítáni, hosté Šejka Šamse! Poznáte zde našeho světce!“

Jakmile lidé pira Kameka poznali, obklopili ho a každý se snažil dotknout jeho ruky nebo lemu šatu a políbit je. Promluvil k nim. Dlouhý bílý vlas mu vlál v ranním větru, oči se mu třpytily, mluvil živě a oduševněle. A všude kolem zaznívaly střelecké salvy shora a salvy zdola z údolí jim odpovídaly.

Tomu, co Kamek hovořil, jsem mnoho nerozuměl, protože mluvil kurdsky a rychle. Nakonec zanotoval píseň, k níž se všichni připojili a jejíž začátek mi přeložil Jusuf, který se tu právě objevil:

„Ó milostivý a dobrotivý Bože, ty, který sytíš mravence i hada na zemi, ty, který řídíš den a řídíš noc, živoucí, nejvyšší, ty příčino všech věcí, ty, který noci dáváš tmu a světlo dni! Ty moudrý, vládni moudrosti, ty silný, vládni síle, ty živý, vládni smrti!“

Lidé dozpívali, rozešli se a pir Kamek přistoupil ke mně:

„Rozuměl jsi, co jsem poutníkům říkal?“

„Jenom málo. Víš, že neznám vaši řeč.“

„Říkal jsem jim, že Šejk Šams přinese oběť, a teď že šli muži do lesa pro dříví, které je k tomu zapotřebí. Chceš-li být přítomen obětování, jsi vítán. Ale teď odpusť, efendi! Už přicházejí obětní zvířata.“

Pir Kamek kráčel k svatyni, kde kolem zdi právě vedli dlouhou řadu obětních býků. Pomalu jsme ho následovali.

„Co s těmi zvířaty udělají?“ zeptal jsem se Júsufa.

„Porazí je.“

„Pro koho?“

„Pro Šejka Šamse.“

„Copak slunce může jíst býky?“

„Ne, rozdá je mezi chudé.“

„Jenom maso?“

„Všecko: maso, kosti, vnitřnosti i kůži. Mír Šejk Chán je chudým sám rozdělí.“

„A krev?“

„Tu ne, ta se zakope do země, protože duše sídlí v krvi.“

Byl to názor, jaký je obsažen i v Starém zákoně, že duše, život sídlí v krvi. Viděl jsem, že tu nejde o pohanskou oběť, ale o dobrodiní poskytované chudým, kteří mají prožít dny slavnosti bez starostí o potravu.

Když jsme se dostali k obětišti, vycházel právě z brány mír Šejk Chán, následován pirem Kamekem, několika šejky, kavály i větším počtem fakírů. Všichni měli v pravici nůž. Obětiště bylo obklopeno velkým davem bojovníků, kteří měli v ruce pušky připravené k výstřelu. Mír Šejk Chán shodil svrchní roucho, vrhl se k prvnímu býku a vrazil mu do

krčního obratle nůž s takovou jistotou, že zvíře okamžitě padlo mrtvé k zemi. V témž okamžiku se ozval jásot z mnoha hrdel a výstřel z nesčetných pušek.

Mír Šejk Chán ustoupil a pir Kamek pokračoval v jeho díle. Byl to zvláštní pohled, vidět tohoto muže s bílými vlasy a černým plnovousem, jak jde od jednoho býka k druhému a zabíjí je jedinou bezpečně vedenou ranou. Přitom neskanula ani kapka krve. Nyní však přistoupili šejkové, aby obětním zvířatům otevřeli krční žíly, a fakírové s velkými nádobami, aby zachytili krev. Když to vše skončilo, bylo sem přihnáno větší stádo ovcí; první z nich znovu porazil mír Šejk Chán, ostatní fakírové.

Vtom ke mně přistoupil Alí Bej.

„Chceš mě provázet do Kaloni?“ zeptal se. „Musím se ujistit o přátelství Badinanců.“

„Žijete snad s nimi v nešvarech?“

„Zvolil bych si mezi nimi v tom případě své zvědy?“ odpověděl mi bej. „Jejich aga je mým přítelem. Ale jsou případy, kdy je nutná nejvyšší opatrnost. Pojď!“

Nešli jsme daleko; nablízku stál velký, z kamene vystavěný dům, kde Alí Bej bydlil v době slavnosti. Jeho žena už na nás čekala. Na ploché střeše domu jsme našli prostřeny koberce, na nichž jsme se posadili, abychom pojedli. Odtud jsme měli rozhled po celém údolí. Všude tábořili poutníci, pod každým stromem se usídlili jako ve stanu.

Vpravo od nás stál chrám zasvěcený Šejku Šamsovi, slunci. Stál tak, že na něj musely dopadat první paprsky vycházejícího slunce. Když jsem do tohoto chrámu později vstoupil, našel jsem jen čtyři holé stěny a nic, pranic, co by připomínalo nějakou modloslužbu. Jen v žlábku po podlaze tekl čistý pramen vody a na vápnem vybílené zdi jsme viděl arabský nápis: „Ó slunce, ó světlo, ó živote Bohem darovaný!“

Teď sedělo ve stínu u jeho vnějších zdí několik rodin bohatých kočovníků. Muži byli oblečeni do světlých barevných kazajek i turbanů a byli ozbrojeni fantastickými zbraněmi. Ženy měly hedvábná roucha a vlasy si zaplétaly do dlouhých vrkočů, jež si zdobily pestrými květinami. Čelo jim pokrývaly zlaté a stříbrné mince, kolem šíje visely skleněné perly a umně sekané kamínky.

Přede mnou stál muž ze Sindžáru a opíral se o kmen stromů. Měl tmavohnědou pokožku, ale bílý a čistý oděv. Pronikavým pohledem se rozhlížel po okolí, občas si z obličeje shrnul dlouhé vlasy. Měl primitivní pušku, střenka jeho nože byla jen hrubě řezaná. Bylo však vidět, že je to muž, který umí svých jednoduchých zbraní úspěšně používat. Vedle něho klečela u ohníčku žena a pekla ječný koláč, nad ním šplhali ve větvích dva polonazí, hnědí chlapci, kteří už také měli na tenkém provazu kolem těla připevněny nože.

Nedaleko tábořili četní příchozí z města, pravděpodobně z Mosulu. Muži se starali o hubené osly, ženy tu seděly, bledé, nuzně oděné, hubené — výmluvný obraz bídy, starostí a ponížení, které ti lidé musí snášet.

Viděl jsem tu dále i muže, ženy a děti z Šejk Chánu, ze Sýrie, z Midiadu a Šemšátu, z Mardinu a Nusajbinu,z Kokánu a Kočaliánu, ano až od Tuzuku a Delmagumgumuku. Staří i mladí, chudí i bohatí, ale všichni čistí. Jedni měli turbany zdobené pštrosím peřím, druzí stěží hadříky k zakrytí své nahoty. Žádná žena, žádné děvče neskrývaly před cizími obličej — byli tu všichni jako členové velké rodiny, která se tu sešla.

Zazněla salva a viděl jsem, že se mužové ve větších či menších skupinách ubírají k hrobce. „Proč tam jdou?“ zeptal jsem se Alího Beje.

„Jdou si pro maso z obětních zvířat.“

„Je při tom nějaký dozor?“

„Ano. Přicházejí jenom chudí. Jdou společně podle kmenů a bydlišť. Provází je jejich náčelník nebo ukazují průkaz od něho.“

„Vaši kněží nedostávají z toho masa nic?“

„Z těchto býků ne. Až poslední den slavnosti se poráží několik zvířat úplně bílých. Jejich maso patří kněžím.“

„A ještě jednu otázku,“ pokračoval jsem. „Mohou vaši kněží zhřešit?“

„Proč ne? Vždyť to jsou lidé!“

„I mír Šejk Chán, i pirové, světci?“

„I oni.“

„Co myslíš, zhřešil někdy i velký světec Šejk Adí?“

„Byl to také jen hříšný člověk, ne Bůh.“

„A ty hříchy jdou s vámi celý život?“

„Ne, zbavujeme se jich.“

„Jak?“

„Našimi symboly čistoty, ohněm a vodou. Víš, že jsme se koupali, včera i dneska. Přitom se vyznáváme z hříchů a slibujeme, že se jim budeme vyhýbat. Pak je voda odnese. A dnes večer uvidíš, jak očišťujeme duši i plamenem.“

„Myslíš tedy, že duše neumírá zároveň s tělem?“

„Jak by mohla zemřít, když je to dar boží?“

„A jak mi to dokážeš, když ti nevěřím?“

„Žertuješ. Cožpak nestojí ve vašem Kitábu: We justine hajat nefesini nefh ejledi — a vdechl v chřípě jeho dechnutí života?“

„No dobrá, když tedy duše neumírá, kam se poděje po smrti těla?“

„Vdechuješ přece také vzduch, který jsi vydechl. I dechnutí boží se k Bohu vrací, očištěno od hříchů. Ale teď se musíme vydat na cestu.“

„Jak daleko je do Kaloni?“

„Čtyři hodiny jízdy.“

Nasedli jsme na koně, kteří na nás čekali už dole, a opustili jsme bez dalšího doprovodu údolí. Cesta vedla vzhůru po

strmé horské cestě, a když jsme se dostali až nahoru, spatřil jsem před sebou hustě zalesněné, četnými údolími zbrázděné pohoří. Tuto zemi obývají kmeny missurských Kurdů, k nimž patří i Badinanci. Cesta nás vedla brzy vzhůru do srázů, brzy zase dolů, hned po holé skále, hned zase hustým lesem. Na svazích jsme viděli několik vesniček, ale domy byly opuštěné. Tu a tam jsme přebrodili divokou horskou bystřinu, posílající své vody vstříc Gomelu, s nímž pak vtéká do Chazíru, do Velkého Zábu a pak se s Eski Kušafem stává přítokem Tigridu. Vesnické domky byly obklopeny vinohrady, vedle nichž se dařilo i sezamu, obilí a bavlně. Byl to pěkný kontrast s kvetoucími nebo plody obtíženými a pečlivě pěstovanými fíkovníky, ořechy, granátovníky, broskvoněmi, třešněmi, morušemi a olivami.

Nepotkala nás ani živá duše, protože Jezídové, sídlící zde až po Džulamerk, byli už všichni v Šejk Adí. Ujeli jsme tak asi dvě hodiny, když jsme zaslechli hlas, který na nás cosi volal.

Z lesa vystoupil muž. Byl to Kurd. Měl široké, dole otevřené kalhoty a na bosých nohou slaměné střevíce. Košile s čtverhranným výstřihem mu sahala k lýtkům. Husté vlasy mu v kadeřavých pramenech splývaly na ramena, na hlavě měl zvláštní plátěnou čepici, která vypadala jako obrovský pavouk s kulatým tělem — dýnkem — a tenkými nožkami, visícími na záda. U pasu měl nůž, sáček s náboji i lahvičku s prachem, ale pušku nebylo vidět.

„Nivro chér — dobrý den!“ pozdravil nás. „Kam jdeš, udatný Alí Beji?“

„Chode ťavešker — Bůh tě ochraňuj!“ odpověděl bej. „Ty mě znáš? Z kterého jsi kmene?“

„Jsem Badinanec, ó beji!“

„Z Kaloni?“

„Ano, z Kalahoni, jak my říkáme.“

„Bydlíte ještě ve svých domech?“

„Ne. Nastěhovali jsme se už do chýší.“

„Jsou někde nablízku?“

„Z čeho tak soudíš?“

„Jestliže se bojovník vzdálí daleko od domova, bere s sebou pušku. Ale ty ji s sebou nemáš.“

„Uhodl jsi. S kým chceš mluvit?“

„S tvým náčelníkem Husejnem Agou.“

„Sestup s koně a pojď za mnou.“

Sesedli jsme a vzali jsme koně za uzdu. Nerozuměl jsem sice všemu, ale přece jsem se už naučil tolik, že jsem mohl uhádnout, o čem je řeč. Kurd nás zavedl do hloubi lesa. Posléze jsme došli k záseku ze silných poražených kmenů, za nímž stály četné chýše z kůlů, větví a listí. V záseku byla ponechána úzká mezera, kudy jsme mohli projít. Spatřili jsme pobíhat mezi chýšemi a stromy děti, spoustu dětí, zatímco muži a ženy zásek rozšiřovali a zpevňovali. U jedné z větších chatrčí seděl muž, byl to náčelník; usadil se na tom místě proto, že měl odtud lepší přehled a mohl práci lépe řídit. Když Husejn Aga spatřil Alího Beje, vyskočil a spěchal nám vstříc.

„Buď vítán! Bůh rozmnožuj tvé bohatství!“

Při těchto slovech mu podal ruku a pokynem ruky přivolal ženu; ihned přinesla a rozprostřela pokrývku, na níž jsme se usadili. Mne si náčelník zdánlivě nevšímal. Jezídi by i v tomto případě byl zdvořilejší. Žena, zřejmě jeho manželka, přinesla nyní tři dýmky, hrubě vyřezané ze dřeva oranžovníku, a jakési mladé děvče přišlo s mísou hroznů a medovými plástvemi. Husejn vzal svůj pytlík na tabák z kočičí kůže, otevřel jej a položil před Alího Beje.

„Teklif béla kenarek, bein ma batil — ber si bez okolků, těch mezi námi není potřebí,“ řekl.

Přitom sáhl špinavýma rukama po medu, ulomil si kus plástve a strčil si ji do úst.

Bej si nacpal a zapálil dýmku.

„Pověz mi, je mezi mnou a tebou přátelství?“ zeptal se bej úvodem.

„Mezi mnou a tebou je přátelství,“ zněla prostá odpověď.

„Je přátelství i mezi mými a tvými lidmi?“

„Ano, i mezi nimi.“

„Požádal bys mě o pomoc, kdyby tě chtěl nepřítel přepadnout a zaútočit na tebe?“

„Kdybych byl slabý na to, abych ho přemohl sám, poprosil bych tě o pomoc.“

„A pomohl bys i mně, kdybych tě o to požádal?“

„Kdyby nebyl tvůj nepřítel mým přítelem, učinil bych to.“

„Je mosulský pasa tvým přítelem?“

„Ten Turek je mým nepřítelem; je nepřítelem všech svobodných Kurdů. Je to lupič, který nám bere stáda a prodává naše dcery do otroctví.“

„Slyšel jsi, že nás chce Šakíb Chalíl v Šejk Adí přepadnout?“

„Slyšel jsem to od svých lidí, kteří ti dělali zvědy.“

„Nepřítel potáhne tvým územím. Co chceš udělat?“

„Vidíš to.“ Husejn Aga ukázal na chýše kolem. „Opustili jsme Kalahoni a postavili jsme si v lese příbytky. Ted si kolem uděláme hradbu, za níž bychom se mohli bránit, kdyby nás Turci přepadli.“

„Nepřepadnou vás.“

„Jak to víš?“

„Usuzuji to. Když se má pašovým oddílům jejich přepad Šejk Adí zdařit, musí se vyhnout každému boji a hluku, nežli tak učiní. Potáhnou tedy tvým územím klidně. Vyhnou se možná otevřené cestě a půjdou lesem, aby se dostali na výšiny k Šejk Adí nepozorovaně.“

„Usuzuješ správně.“

„Ale až nad námi turečtí vojáci zvítězí, pak přepadnou i vás.“

„Nedopustíš, aby nad vámi zvítězili.“

„Chceš mi při tom pomoci?“

„Chci. Co mám udělat? Mám ti poslat do Šejk Adí své bojovníky?“

„Ne, mám dost vlastních bojovníků, abychom si s Turky poradili. Ale skryj své bojovníky a dopřej Turkům volný průchod, aby věřili, že se nemají čeho obávat.“

„Nemám táhnout za nimi?“

„Ne. Ale pak uzavři cestu, aby jejich oddíly nemohly ustupovat. Na druhé výšině mezi tímto místem a Šejk Adí je průsmyk tak úzký, že tamtudy mohou jít vedle sebe nanejvýš dva muži. Když tam postavíš zátaras, můžeš tam s dvaceti bojovníky zadržet tisíc Turků.“

„Učiním to. Ale co mi za to dáš?“

„Pokud se vůbec neúčastníš boje a já nepřítele porazím na hlavu sám, dostaneš padesát pušek. Ale budeš-li s nimi muset bojovat, dám ti sto tureckých pušek, jestliže se budeš držet statečně.“

„Sto tureckých pušek!“ zvolal Husejn Aga nadšeně. Kvapně sáhl po plástvi a strčil si do úst tak veliký kus, až jsem si myslel, že se musí udávit. „Sto tureckých pušek!“ opakoval. „Dodržíš slovo?“

„Oklamal jsem tě snad někdy?“

„Ne. Jsi můj bratr, můj druh, můj přítel, bojovník, s kterým bojuji společný boj. A věřím ti. Zasloužím si ty pušky.“

„Zasloužíš si je hlavně tím, že necháš Turky bez překážek táhnout na Šejk Adí.“

„Neuvidí ani jediného z mých mužů!“

„A pak zabráníš vojákům v ústupu, kdyby se mi snad nepodařilo obklíčit a zadržet je.“

„Neobsadím jenom průsmyk, ale i vedlejší údolí, aby Turci nemohli vpravo ani vlevo, kupředu ani dozadu.“

..To uděláš dobře. Ale nechci, aby bylo prolito mnoho krve. Vojáci za nic nemohou, musí uposlechnout rozkazu. A kdybychom se dopustili ukrutností, je pádišáh v Cařihradě dost mocný, aby na nás poslal velké vojsko, které by nás rozdrtilo.“

„Rozumím ti. Dobrý velitel musí myslet dál než na chvilkový úspěch. Kdy Turky očekáváš?“

„Jejich předáci chtějí vše zařídit tak, aby překvapili Šejk Adí zítra za svítání.“

„To se dočkají překvapení sami! Vím, že jsi statečný bojovník. Uděláš to s Turky právě tak, jako to dole na rovině udělal se svými nepřáteli šejk Haddádů.“

„Tys o tom slyšel?“

„A kdo by neslyšel? Zpráva o takovém hrdinství se rychle roznese po horách i údolích. Muhammad Amín učinil ze svého kmene jeden z nejbohatších mezi všemi.“

Alí Bej se na mě potají usmál a pak poznamenal:

„Není to snadné, zajmout tisíce nepřátel, a bez boje!“

„Ten čin by se samotnému Muhammadu Amínovi nepodařil, i když je silný a udatný. Ale měl u sebe cizího vojevůdce.“

„Cizince?“ zeptal se bej.

Zlobilo ho, že si mě Badinanec nevšímá, a teď se chopil příležitosti, aby ho zahanbil.

„Ano, cizince,“ odpověděl Husejn Aga. „Ty to nevíš?“

„Vyprávěj!“

A Kurd začal:

„Muhammad Amín, šejk Haddádů, seděl před stanem s nejstaršími svého kmene a radili se. Tu se k zemi snesl oblak, a z něho vystoupil jezdec, jehož kůň se dotkl země právě uprostřed kruhu rádců.

‚As-salám 'alajkum!' pozdravil jezdec.

‚W'alajkum as-salám!' odpověděl Muhammad Amín. ‚Cizinče, kdo jsi a odkud přicházíš?'

Jezdcův kůň byl černý jako noc. Jeho pán měl na sobě pancíř, brnění na nohou i na rukou a přilbu, všecko z ryzího zlata. Kolem krku měl šál utkaný huriskami v ráji, protože v něm zářilo na tisíce hvězd. Jeho kopí bylo z čistého stříbra, hrot toho kopí zářil jako blesk, a pod ním byl připevněn vous sta přemožených nepřátel. Jezdcova dýka zářila jako démanty a jeho meč drtil na prášek ocel i železo.

‚Jsem vojevůdce z daleké země,‘ pravil ten třpytivý jezdec. ‚Mám tě rád a slyšel jsem před hodinou, že tvůj kmen má být vyhlazen. Proto jsem usedl na svého oře, který dovede létat jako myšlenka, a spěchal jsem, abych tě varoval.‘

‚A kdo chce vyhladit můj kmen?‘ zeptal se Muhammad Amín.

Nebešťan mu jmenoval jména nepřátel.

‚A víš to bezpečně?‘

‚Můj štít poví všecko, co se na zemi děje. Pohled!‘

Muhammad Amín se zadíval na zlatý štít. Uprostřed byl karbunkul, pětkrát větší nežli pěst dospělého muže, a v tom karbunkulu uviděl šejk všecky své nepřátele, kteří se spojili k tažení proti němu.

‚Jak veliká vojska!‘ zvolal. ‚Jsme ztraceni!‘

‚Nikoli, pomohu ti!‘ pravil cizinec. ‚Shromáždi všecky své bojovníky v Údolí stupňů a čekej, až ti sem naženu tvé nepřátele!‘

Dal svému koni znamení, vznesli se znovu do výše a zmizeli v oblaku. Muhammad Amín však vyzbrojil své bojovníky a táhl k Údolí stupňů; obsadil tam svahy kolem dokola, takže nepřátelé mohli vtáhnout dovnitř, ale nemohli zpět. Druhého dne se neznámý hrdina vrátil. Zářil jako sto sluncí a nepřátelé byli tím leskem tak oslepeni, že zavřeli oči a následovali ho do Údolí stupňů jako ovce. Ale tam obrátil neznámý hrdina svůj štít karbunkulem k sobě, a nepřátelé Haddádů otevřeli oči. Teprve teď viděli, že jsou v údolí, odkud není úniku, a museli se vzdát. Muhammad Amín své protivníky nepobil, ale vzal jim část stád a vyžádal si od nich poplatek, který mu musí rok co rok odvádět, pokud bude svět světem stát.“

Kurd dovyprávěl a odmlčel se.

„A co se stalo s tím cizím vojevůdcem?“ zeptal se bej.

„Ten vojevůdce řekl: ‚As-salám 'alajkum!‘ a pak se na svém koni zvedl v oblaku do povětří a zmizel.“

„Tuze pěkně se len příběh poslouchá. Ale víš, jak se to stalo ve skutečnosti?“

„Tak, jak jsem vyprávěl. Pět mužů z Dželu bylo v té době v Sulajmáníji, a tam to všecko slyšeli vypravovat od Haddádů. Přišli až sem a pověděli to zase mně a mým lidem.“

„Máš pravdu,“ řekl Alí Bej, „stalo se to, ale jinak, nežli ses dověděl. Chceš vidět černého koně toho nebešťana?“

„Alí Beji, to přece nejde!“

„Jde to, stojí nablízku. Je to tamhleten vraník!“

„Žertuješ, beji!“

„Nežertuji, mluvím pravdu!“

„Je to nádherný kůň, ještě jsem podobného neviděl, ale je to kůň tohoto muže!“

„A tento muž je ten cizí nebešťan, o kterém jsi vyprávěl.“

„To není možné!“ Kurd otevřel údivem ústa tak, že bych mu byl mohl spočítat všecky jeho bezvadné zuby.

„Že to není možné, povídáš? Oklamal jsem tě snad někdy? Ujišťuji tě, že je to skutečně on.“

Oči i rty Husejna Agy se otvíraly pořád víc a víc. Díval se na mě jako omámený a bezděčně vztáhl ruku po medu, ale sáhl vedle do sáčku s tabákem. Nepozoroval to, vzal notný štipec tabáku a strčil si jej do úst. Okamžitě se mu stáhla tvář a začal tabák vyplivovat.

„Při Prorokovi! Je to opravdu tak?“ zeptal se ještě jednou navýsost rozčileně.

„Už jsem tě o tom ujistil!“ smál se Alí Bej.

„Ó nebešťane!“ obrátil se teď Kurd ke mně. „Hatina te, inšalláh, keira — dejž Bůh, aby nám tvá návštěva přinesla štěstí!“

„Přinese, slibují ti to,“ řekl jsem lámanou kurdštinou, aga mi však rozuměl.

„Tvůj kůň je černý,“ uvažoval dál, „ale kde je tvůj štít s karbunkulem, kde je pancíř, přilba, kopí, meč?“

„Poslouchej, co ti povím! Jsem ten cizí bojovník, byl jsem u Muhammada Amína, ale nesestoupil jsem z nebe. Přicházím z daleké země, nebešťan ovšem nejsem. Neměl jsem zlaté a stříbrné zbraně, ale tady je vidíš, jsou jiné, nežli máte vy, a takové, že se s nimi nemusím obávat nepřátel. Mám ti ukázat, jak se z nich střílí?“

„Sere te, ser babě te, ser hemšere te Alí Bej — při tvé hlavě, při hlavě tvého přítele Alího Beje, nečiň to!“ prosil mě ustrašeně. „Odložil jsi zbroj, kopí, štít a meč, abys mohl nést tyto zbraně, snad ještě mnohem nebezpečnější. Nevím, co ti mám dát, ale slib mi, že se staneš mým přítelem!“

„K čemu by to bylo, kdybys byl mým přítelem? V tvé vlasti je přísloví, které praví: Nepřítel, který má rozum, je lepší nežli přítel, který rozum nemá.“

„Choval jsem se nerozumně, pane?“

„Nevíš snad, že se sluší pozdravit hosta, který přichází s přítelem?“

„Máš pravdu! Káráš mě příslovím. Dovol, abych ti odpověděl jiným:

„Malý musí poslouchat velkého! Buď tím velkým! Rád tě budu poslouchat!“

„Poslechni nejprve mého přítele Alího Beje! Zvítězí, a pak jsou turecké pušky tvým majetkem!“

„Ty se hněváš ? Odpusť mi! Ser sere men; bu kalmete te ču taksir nakem— při mé hlavě: budu ti bez váhání sloužit a na ničem nešetřit! Vezmi si tabáku a zakuř si!“

„Děkujeme ti,“ odpověděl Alí Bej, který byl rovněž zvyklý větší čistotě nežli tady. „Pojedli jsme, než jsme se vydali na cestu, a nesmíme ztrácet čas, ale rychle se vrátit do Šejk Adí.“

Povstal a já také. Husejn Aga nás doprovodil až k stezce a ještě jednou přislíbil, že splní svou povinnost co nejlépe. A my jsme se vraceli zpět stejnou cestou, kterou jsme přijeli.